

Příloha 2:

Podrobná analytická část

ZADAVATEL: Krajský úřad Středočeského kraje

ZPRACOVATEL: SPF Group, s.r.o.

Středočeský kraj

DUBEN–SRPEN 2023

OBSAH

1	ANALYTICKÁ ČÁST	9
1.1	Institucionální analýza	10
1.1.1	Středočeský kraj jako celek	10
1.1.2	Berounsko	48
1.1.3	Brdy a Podbrdsko	52
1.1.4	Český ráj	55
1.1.5	Kladensko Slánsko	59
1.1.6	Kraj blanických rytířů	61
1.1.7	Kutnohorsko Kolínsko	65
1.1.8	Mělnicko Kokořínsko	67
1.1.9	Pojizeří a Polabí	70
1.1.10	Posázaví	74
1.1.11	Toulava	80
1.1.12	Rakovnicko	84
1.2	Analýza nabídky v cestovním ruchu	86
1.2.1	Středočeský kraj jako celek	86
1.2.2	Berounsko	113
1.2.3	Brdy a Podbrdsko	121
1.2.4	Český ráj	130
1.2.5	Kladensko Slánsko	137
1.2.6	Kraj blanických rytířů	145
1.2.7	Kutnohorsko Kolínsko	151
1.2.8	Mělnicko Kokořínsko	158
1.2.9	Pojizeří a Polabí	166
1.2.10	Posázaví	175
1.2.11	Toulava	185
1.2.12	Rakovnicko	191
1.3	Analýza poptávky v cestovním ruchu	198
1.3.1	Středočeský kraj jako celek	198
1.3.2	Berounsko	234
1.3.3	Brdy a Podbrdsko	236
1.3.4	Český ráj	238
1.3.5	Kladensko Slánsko	242
1.3.6	Kraj blanických rytířů	244
1.3.7	Kutnohorsko Kolínsko	245
1.3.8	Mělnicko Kokořínsko	247
1.3.9	Pojizeří a Polabí	249
1.3.10	Posázaví	250
1.3.11	Toulava	253
1.3.12	Rakovnicko	254

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka 1: Významné projektové záměry dle Koncepce rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji	11
Tabulka 2: Přehled koncepcí v oblasti kultury ve Středočeském kraji	14
Tabulka 3: Projektové záměry koncepce rozvoje Informačního centra keltské kultury na léta 2022–2025 s výhledem do roku 2023	15
Tabulka 4: Přehled plnění indikátorů	28
Tabulka 5: Shrnující přehled plnění priorit a opatření	32
Tabulka 6: Rozdělení Středočeského kraje do turistických oblastí	35
Tabulka 7: Přehled dotačních programů Středočeského kraje na podporu cestovního ruchu.....	40
Tabulka 8: Shrnutí institucionální analýzy CR ve Středočeském kraji	47
Tabulka 9: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Berounsko v r. 2022.....	50
Tabulka 10: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Berounsko	51
Tabulka 11: Významné projektové záměry dle Plánu činnosti spolku Turistická oblast Brdy a Podbrdsko pro rok 2022 s výhledem do roku 2023	52
Tabulka 12: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Brdy Podbrdsko v r. 2022	54
Tabulka 13: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Brdy Podbrdsko.....	54
Tabulka 14: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Český ráj v roce 2022	57
Tabulka 15: Shrnutí institucionálních závěrů, problémů a potřeb v turistické oblasti Český ráj	58
Tabulka 16: Významné projektové záměry dle Strategie rozvoje Turistické oblasti Kladensko – Slánsko 2030.....	59
Tabulka 17: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kladensko – Slánsko v r. 2022.....	60
Tabulka 18: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kladensko – Slánsko.....	61
Tabulka 19: Strategie rozvoje cestovního ruchu v destinační oblasti Kraj blanických rytířů 2022	62
Tabulka 20: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kraj blanických rytířů v r. 2022	64
Tabulka 21: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kraj blanických rytířů ...	65
Tabulka 22: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kutnohorsko Kolínsko v r. 2022.....	66
Tabulka 23: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko ..	67
Tabulka 24: Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Mělnicko-Kokořínsko	68
Tabulka 25: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Mělnicko Kokořínsko v r. 2022	69
Tabulka 26: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko ...	70
Tabulka 27: Významné projektové záměry dle Strategie rozvoje turistické oblasti Pojizeří a Polabí ...	71
Tabulka 28: Významné projektové záměry dle Programu rozvoje cestovního ruchu v destinaci Pojizeří a Polabí	71
Tabulka 29: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Pojizeří Polabí v r. 2022	73
Tabulka 30: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Pojizeří Polabí	74
Tabulka 31: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Posázaví v roce 2022	78

Tabulka 32: Shrnutí institucionálních závěrů, problémů a potřeb v turistické oblasti Posázaví.....	79
Tabulka 33: Významné projektové záměry dle Strategického plánu rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Toulava	81
Tabulka 34: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Toulava v r. 2022	82
Tabulka 35: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Toulava.....	83
Tabulka 36: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Rakovnicko	85
Tabulka 37: Počet HUZ v krajích (2022).....	94
Tabulka 38: Změna počtu HUZ v krajích (2019–2022)	95
Tabulka 39: Lůžková kapacita HUZ v krajích (2019, 2022)	96
Tabulka 40: Počet HUZ v turistických oblastech Středočeského kraje (2022)	97
Tabulka 41: Změna počtu HUZ v turistických oblastech Středočeského kraje (2020–2022)	97
Tabulka 42: Přehled návštěvnosti TIC ve Středočeském kraji	98
Tabulka 43: Počet a návštěvnost turistických informačních center podle turistických oblastí	102
Tabulka 44: Nejvýznamnější kulturní památky Středočeského kraje.....	105
Tabulka 45: Turistické cíle provozované jako příspěvkové organizace Středočeského kraje	108
Tabulka 46: Shrnutí analýzy nabídky cestovního ruchu ve Středočeském kraji.....	111
Tabulka 47: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Berounsko v roce 2022	115
Tabulka 48: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Berounsko ...	120
Tabulka 49: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Brdy a Podbrdsko v roce 2022	124
Tabulka 50: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Brdy a Podbrdsko.....	129
Tabulka 51: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Český ráj v roce 2022	132
Tabulka 52: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Český ráj.....	136
Tabulka 53: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Kladensko – Slánsko v roce 2022.....	139
Tabulka 54: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kladensko – Slánsko.....	144
Tabulka 55: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Kraj Blanických rytířů v roce 2022	146
Tabulka 56: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kraj Blanických rytířů	151
Tabulka 57: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Kutnohorsko Kolínsko v roce 2022	154
Tabulka 58: Produkty cestovního ruchu pro oblast Kutnohorska a Kolínska	157
Tabulka 59: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko	158
Tabulka 60: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Mělnicko Kokořínsko v roce 2022	161
Tabulka 61: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Mělnicko	165
Tabulka 62: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Pojizeří Polabí v roce 2022.....	169
Tabulka 63: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Pojizeří a Polabí	174

Tabulka 64: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Posázaví v roce 2022.....	177
Tabulka 65: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Posázaví.....	183
Tabulka 66: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Toulava v roce 2022.....	187
Tabulka 67: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Toulava.....	191
Tabulka 68: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Rakovnicko v roce 2022.....	192
Tabulka 69: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Rakovnicko ..	196
Tabulka 70: Vývoj počtu příjezdů hostů do HUZ v krajích 2014–2022.....	198
Tabulka 71: Počet přenocování v HUZ v krajích 2014–2022	199
Tabulka 72: Počet přenocování domácích návštěvníků v HUZ v krajích 2014–2022	200
Tabulka 73: Počet přenocování zahraničních návštěvníků v HUZ v krajích 2014–2022	201
Tabulka 74: Vývoj průměrného počtu přenocování v krajích 2014–2022	202
Tabulka 75: Vývoj počtu hostů a počtu přenocování v HUZ dle DMO Středočeského kraje	206
Tabulka 76: Statistiky návštěvnosti HUZ v r. 2022 ve členění na domácí a zahraniční návštěvníky ...	208
Tabulka 77: Návštěvnost HUZ v destinacích SČK v jednotlivých čtvrtletích r. 2022.....	208
Tabulka 78: Nejvíce navštěvované cíle jednotlivých DMO.....	213
Tabulka 79: Data ze sčítačů návštěvnosti atraktivních lokalit v CHKO za rok 2022	214
Tabulka 80: Vývoj roční návštěvnosti atraktivních lokalit v CHKO	214
Tabulka 81: Známé magnety, které dokážou přitáhnout.....	217
Tabulka 82: Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu.....	227
Tabulka 83: Počet zaměstnaných v sektoru CR.....	228
Tabulka 84: Vnímání důležitosti vlivů cestovního ruchu na život ve vybraných lokalitách jejich obyvateli.....	229
Tabulka 85: Vnímání vlivů cestovního ruchu na život ve vybraných lokalitách jejich obyvateli	229
Tabulka 86: Četnost negativních vlivů cestovního ruchu vadících místním obyvatelům.....	231
Tabulka 87: Shrnutí analýzy poptávky v cestovním ruchu ve Středočeském kraji.....	233
Tabulka 88: Návštěvnost údolí Plakánek a Studeného průchodu v letech 2019–22	240
Tabulka 89: Souhrnné údaje o výsledcích sčítání návštěvníků v lokalitě Mšenská poklička.....	248
Obrázek 1: Mapové schéma turistických oblastí ve Středočeském kraji	35
Obrázek 2: Dálkové cyklotrasy v Česku	103
Obrázek 3: Nejvíce navštěvované hrady a zámky v r. 2022	211
Obrázek 4: Návštěvnost muzeí a galerií v r. 2022	211
Obrázek 5: Návštěvnost atrakcí v oblasti vědy, techniky a průmyslu	212

Graf 1: Průměrný počet přenocování hostů v destinacích SČK	207
Graf 2: Zdrojové oblasti návštěvníků - % na strávených dnech	215
Graf 3: Jednodenní vs. vícedenní návštěvy - % na strávených dnech	216
Graf 4: Návštěvnost v sezoně / mimo sezonu - % na strávených dnech	216
Graf 5: Odpovědi na otázku „Co pro Vás znamenají festivaly a akce?“	219
Graf 6: Přicestoval/a jste sem cíleně?	220

Seznam zkratk

AČCKA	Asociace českých cestovních kanceláří a agentur
ACKČR	Asociace cestovních kanceláří České republiky
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
APR	archeologická památková rezervace
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj
CR	cestovní ruch
CzT	Czech Tourism
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DA	destinační agentura
DM	destinační management
DMO	Organizace destinačního managementu (z angl. destination management organization)
ECEAT	European Centre for Ecology and Tourism
EU	Evropská unie
EVVO	environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
HDP	Hrubý domácí produkt
HUZ	hromadná ubytovací zařízení
HW	hardware
CHKO	chráněná krajinná oblast
IC	informační centrum
IROP	Integrovaný regionální operační program
ITI	integrovaná územní investice (z angl. Integrated Territorial Investment)
KÚSK	Krajský úřad Středočeského kraje
KČT	Klub českých turistů
KP	kulturní památka
KUL	Odbor kultury a památkové péče
LČR	Lesy České republiky
LVH	Letiště Václava Havla
MAP	místní akční plán
MAS	místní akční skupina
MICE	forma cestovního ruchu spjatá s pracovními jednáními, kongresy a dalšími akcemi související se zaměstnáním účastníků CR (z angl. Meetings, Incentive, Congress and Events)
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPR	městská památková rezervace
MPZ	městská památková zóna
MSZ	městské sportovní zařízení

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZCHÚ	maloplošná zvláště chráněná území
NKP	národní kulturní památka
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
NPÚ	Národní památkový ústav
NS	naučná stezka
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
OOP	orgán ochrany přírody
OP	operační program
OVM	Odbor veřejné mobility
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
PID	Pražská integrovaná doprava
PR	přírodní rezervace
RSK	regionální stálá konference
SEA	hodnocení vlivu na životní prostředí (z angl. Strategic Environmental Assessment)
SCLLD	strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SCCR	Středočeská centrála cestovního ruchu
SČk	Středočeský kraj
SF EU	Strukturální fondy Evropské unie
SRCR	strategie cestovního ruchu
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SW	software
TIC	turistické informační centrum
TZT	turistická značená trasa
ÚOP	územní odborné pracoviště
ÚSES	územní systém ekologické stability
VDB ČSÚ	Veřejná databáze Českého statistického úřadu
v.n.	vodní nádrž
VPR	vesnická památková rezervace
VPZ	vesnická památková zóna
VRT	vysokorychlostní trať
ZCHÚ	zvláště chráněné území
z.s.	zapsaný spolek

1

ANALYTICKÁ ČÁST

1.1 Institucionální analýza

1.2 Analýza nabídky v cestovním ruchu

1.3 Analýza poptávky v cestovním ruchu

1.1 INSTITUCIONÁLNÍ ANALÝZA

1.1.1 STŘEDOČESKÝ KRAJ JAKO CELEK

Koncepční dokumenty a další podklady

Strategie rozvoje územního obvodu Středočeského kraje na období 2019–2024 s výhledem do 2030

Jedná se o hlavní koncepční a rozvojový dokument Středočeského kraje, který současně splňuje požadavky zák. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Zde představená verze je aktualizovanou strategií schválenou v lednu 2023.

Návrhová část strategie obsahuje vizi, která je rozvedena v pěti strategických směrech rozvoje. A na ně navazuje deset prioritních oblastí, které jsou dále rozpracovány do specifických cílů a typových opatření. Na úrovni specifických cílů jsou definovány indikátory pro sledování jeho úspěšnosti.

Cestovnímu ruchu se věnuje celá prioritní oblast 2 a částečně také prioritní oblast 10. Struktura specifických cílů se vztahem k cestovnímu ruchu z dotčených prioritních oblastí je uvedena níže.

Prioritní oblast 2: Cestovní ruch

Specifický cíl 2.1: Zvýšit přínos cestovního ruchu pro hospodářství Středočeského kraje

Typová opatření:

- Strategický management a rozvoj znalostí v oblasti cestovního ruchu
- Program inovačních a kreativních voucherů v cestovním ruchu
- Koučingový a mentoringový program pro akceleraci růstu a inovativnosti poskytovatelů v cestovním ruchu
- ICT operátora v cestovním ruchu
- Klastr a produkt „Aktivně ve Středních Čechách“

Prioritní oblast 10: Kultura

Specifický cíl 10.1: Snížení územních disparit v kvalitě a kapacitách kulturního zázemí

Typová opatření:

- Vytváření kulturních a sociálně-kulturních sítí mezi obcemi Středočeského kraje
- Koordinace vytváření kulturních sítí mezi obcemi Středočeského kraje

Detailní přehled investičních a neinvestičních akcí, marketingových aktivit nebo jiných projektů dokument neuvádí a ani není dále rozpracován např. v podobě ročních akčních plánů.

Koncepce rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji na období 2017–2023

Koncepce rozvoje cyklistiky představuje strategický dokument kraje k zajištění efektivního rozvoje cyklistiky.

Návrhová část strategie definuje vizi, na kterou navazuje struktura strategických priorit, cílů a opatření. V implementační části dokumentu jsou definovány procesy, jejich nositelé, finanční rámec a systém monitoringu včetně indikátorů.

Cestovnímu ruchu se věnuje celá priorita 2 a částečně také priorita 3. Struktura priorit a cílů se vztahem k cestovnímu ruchu z dotčených priorit je uvedena níže.

Priorita 2: Cykloturistika a terénní cyklistika jako nedílná součást rekreace a cestovního ruchu

Cíl 2.1: Zajištění komplexní marketingové prezentace rekreační cyklistiky

Cíl 2.2: Realizace pátečních dálkových tras na území kraje

Cíl 2.3: Zvýšení kvality rekreační cyklistiky podporou související doprovodné cyklistické infrastruktury a kvalitních služeb

Cíl 2.1 zahrnuje o opatření a projekty propagace a marketingu rekreační cyklistiky, mezi které patří zajištění souhrnné prezentace nabídky kraje, tvorba cykloturistických balíčků, cykloproduktů dálkové a terénní cyklistiky a spolupráce na tvorbě národních produktů.

Cíl 2.2 obsahuje opatření a projekty investičního charakteru se zaměřením na výstavbu úseků cyklostezek na dálkových cyklotrasách, značení dálkových koridorů a projektovou přípravu pátečních cyklotras.

Cíl 2.3 zahrnuje také převážně investiční projekty týkající se realizace singltracků, údržby značení cyklotras, budování doprovodné infrastruktury (odpočívky, informační tabule).

Priorita 3: Koordinace a partnerství

Cíl 3.1: Koordinace aktivit kolem cyklistické dopravy a rekreační cyklistiky

Tento cíl zahrnuje neinvestiční opatření a projekty zaměřené na zpracování průzkumů návštěvnosti, aktualizaci databáze plánů výstavby cyklostezek a aktualizaci sítě dokončených cyklotras prostřednictvím GIS.

Tabulka 1: Významné projektové záměry dle Konceptu rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Labská cyklostezka, úseky Kly-Mělník	10 000 000	2017–2019
Lužec nad Vltavou – výstavba lávky přes Vltavu	35 000 000	2018
Zbořený Kostelec – Týnec nad Sázavou	5 000 000	2018
Labská cyklostezka, úsek Kostelec n. L. – Tuhaň	35 000 000	2019
Vltavská cyklostezka, úsek Úholičky – Libčice nad Vltavou	20 000 000	2019
Vybraný úsek Greenway Jizera	20 000 000	2019
Výstavba infrastruktury pro terénní cyklistiku*	2 000 000/rok	ročně

Pozn.: *záměry: Singltrack Chlum (Mladoboleslavsko), Singltrack na Hřebenech (Mnišecko), Pošembeří (Český Brod), Cykloresort Řevnice, Tuchlovice

Zdroj: Koncept rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji

Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje na období 2018–2028

Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje představuje hlavní koncepční dokument kraje zaměřený na zlepšení stavu přírody a krajiny v regionálním měřítku. Koncepce vychází z cílů a principů Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky.

Dokument se však potýká s typickým nešvarem strategických dokumentů, a to výrazným nepoměrem analytické a návrhové části. Zde se jedná o celých 317 stran analytické části (bez SWOT analýzy) a pouhé 4 strany návrhové části.

Tato návrhová část obsahuje devět prioritních cílů, které jsou dále členěny na aktivity. A kromě toho je zde ještě uvedeno 29 priorit kraje, které mají být zohledňovány v oblasti obecné ochrany přírody a krajiny.

Přímá vazba na cestovní ruch není uvedena u žádného prioritního cíle nebo priority, nicméně určitý přímý vliv na cestovní ruch budou mít následující:

Prioritní cíl 3: Obecná ochrana přírody a krajiny

- Prosazovat ochranu mimolesní zeleně
- Podporovat vytváření a obnovu krajinných struktur zadržujících vodu v krajině

Prioritní cíl 4: Zvláště chráněná území a Natura 2000

- Průběžně provádět konsolidaci sítě MZCHÚ
- Prosazovat vyhlášení NP Křivoklátsko

Prioritní cíl 6: Finanční podpora péče o obecně chráněné části přírody

- Podporovat opatření k péči o VKP a památné stromy
- Podpora obnovy a tvorby prvků mimolesní zeleně

A současně z realizace následujících priorit kraje:

- 1) Prosazovat ochranu a obnovu silničních alejí, jejich pasportizaci a kvalifikované ošetřování
- 2) Iniciovat registraci přírodně cenných lokalit opuštěných po těžbě surovin jako VKP
- 7) Podporovat registraci významnějších krasových jevů jako VKP
- 18) Prosazovat vyhlášení NP Křivoklátsko ve variantě zahrnující 24 % plochy CHKO
- 19) Podporovat netradiční, ale efektivní podoby managementu přírodních lokalit, např. přirozený pastevní management (viz PR Milovice)
- 24) Usilovat o udržení prostupné krajiny pro člověka

Detailní přehled investičních a neinvestičních akcí, marketingových aktivit nebo jiných projektů dokument neuvádí a ani není dále rozpracován např. v podobě ročních akčních plánů.

Strategie managementu a marketingu SCCR 2023–2026

Jedná se o hlavní koncepční a strategický dokument Středočeské centrály cestovního ruchu, který je zpracován na relativně krátké, post-covidové období.

Návrhová část strategie je zastřešená vizí a soustavou tří strategických cílů, které jsou dále členěny do jednotlivých opatření a aktivit. Základní struktura návrhové části je uvedena níže.

Každý strategický cíl má pár hlavních indikátorů, které doplňují indikátory na úrovni aktivit.

Strategický cíl č. 1 Profesionalizace krajské organizace destinačního managementu

Opatření 1.1 Základní dokumenty SCCR

Opatření 1.2 Personální zajištění činností SCCR

Opatření 1.3 Brand Středočeská centrála cestovního ruchu

Strategický cíl č. 2 Zvýšení výkonnosti destinačního managementu

Opatření 2.1 3K platforma a partnerství

Opatření 2.2 Informační a servisní místo cestovního ruchu

Opatření 2.3 Vzdělávání a eventy

Opatření 2.4 Efektivita realizovaných aktivit

Opatření 2.5 Podpora zvyšování kvality služeb v destinaci

Strategický cíl č. 3 Koncentrace destinačního managementu značky Střední Čechy

Opatření 3.1 Produktová témata a linie

Opatření 3.2 Roční marketingové plány

Opatření 3.3 Marketingové propojení s oblastí. DMO a partnery

Opatření 3.4 Tvorba obsahu

Vzhledem k zaměření SCCR a charakteru tohoto strategického dokumentu je celá strategie zaměřena na rozvoj cestovního ruchu ve Středočeském kraji.

Opatření a aktivity prvního strategického cíle jsou zaměřeny dovnitř, na stabilizaci, rozvoj a profesionalizaci vlastní SCCR. Tyto aktivity mají tedy nejmenší přímý vliv a dopad na CR ve Středočeském kraji, ale přirozeně značný vliv nepřímý (bez stabilizovaného destinačního řízení na krajské úrovni není možný ani účinný marketing, spolupráce a řízení rozvoje CR).

V rámci druhého strategického cíle se jedná o rozvoj partnerství, vzdělávání a profesionalizaci organizací cestovního ruchu v STŘK. Součástí je tvorba analýz a průzkumů, realizace eventů a měření efektivity realizovaných aktivit.

Třetí strategický cíl je zaměřen na rozvoj a prezentaci značky Střední Čechy, tvorbu produktů a linií, přípravu a realizaci marketingových plánů, marketingovou komunikaci a související tvorbu a sdílení obsahu. Tento strategický cíl představuje soubor opatření a aktivit s největším přímým vlivem a dopadem na CR Středočeského kraje.

Strategie nezahrnuje lokálně zaměřené aktivity a výhradně se jedná o aktivity neinvestičního, organizačního a marketingového charakteru.

Detailní přehled neinvestičních aktivit a marketingových akcí je rozpracován v ročních marketingových plánech a akčních plánech SCCR.

Koncepce v oblasti kultury

Pro oblast kultury existuje ve Středočeském kraji široké spektrum menších, dílčích strategií a koncepcí. Jejich přehled, stručné zaměření a vazba cestovní ruch je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 2: Přehled koncepcí v oblasti kultury ve Středočeském kraji

Název koncepce	Zaměření koncepce	Vazba na cestovní ruch
Koncepce podpory profesionálních divadel na léta 2016–2020	Návrh změn systému přidělování dotačních prostředků	Bez vlivu
Koncepce regionálních funkcí divadel ve Středočeském kraji na léta (2021-2023)	Definice činností divadel, které vedou ke kulturnímu životu v kraji	Bez vlivu
Koncepce rozvoje Informačního centra keltské kultury na léta 2022–2026 s výhledem do roku 2030	Rozvoj a propagace keltské kultury ve Středočeském kraji	Významný vliv
Koncepce regionálních funkcí knihoven ve Středočeském kraji na období 2023–2026	Rozvoj systému knihoven na místní a regionální úrovni	Bez vlivu
Koncepce sbírkotvorné činnosti příspěvkových organizací zřizovaných Středočeským krajem v oblasti kultury se zaměřením na rozšiřování sbírek nákupem předmětů (2021–2025)	Koncepce sbírkotvorné činnosti a rozšiřování sbírek	Bez vlivu
Koncepce podpory památkové péče ve Středočeském kraji na období 2014-2016	Opatření vedoucí k rozvoji památkové péče v kraji	Částečný vliv
Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu ve Středočeském kraji na období 2019–2023	Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu	Částečný vliv

Představení koncepcí z oblasti kultury, které mají přesah a dopad i na oblast cestovního ruchu:

Koncepce rozvoje Informačního centra keltské kultury na léta 2022–2026 s výhledem do roku 2030

Koncepce je zaměřena na záchranu, rozvoj, ochranu a turistické využití 3 významných keltských oppid – Závist, Stradonice a Hrazany – která jsou vedena v Ústředním seznamu kulturních památek.

Cílem koncepce je:

Zvýraznit význam jedinečného kulturního odkazu keltské kultury pro identitu dnešní České republiky a jejich obyvatel

A tento cíl má být realizován prostřednictvím následujícího souboru investičních a neinvestičních projektů, které mají všechny vliv na cestovní ruch.

Tabulka 3: Projektové záměry koncepce rozvoje Informačního centra keltské kultury na léta 2022–2025 s výhledem do roku 2023

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Informační centrum keltské kultury na zámku Nižbor – rozšíření a modernizace výstavních prostor a expozic, vybudování TIC na zámku	50 - 70 000 000	2022 -?
Ochrana a prezentace NKP Závist ve spolupráci s obcí Dolní Břežany – úprava akropole a vybudování rozhledny, tzv. projekt „Zpřítomnění“	15 000 000	2022–2024
Nové informační tabule na oppidech Stradonice a Hrazany	200 000	2022
Aktualizace a doplnění informačních materiálů pro návštěvníky – tisk brožur i tabule outdoor	240 000	2022
Výstava věnovaná Keltskému mincovnictví na zámku Nižbor	250 000	2023
Výstava věnovaná realizaci projektu „Zpřítomnění“	2 000 000	2022–2024

Zdroj: Koncepce rozvoje Informačního centra keltské kultury na léta 2022–2025 s výhledem do roku 2023

Koncepce podpory památkové péče ve Středočeském kraji na období 2014–2016

Koncepce je zaměřena na rozvoj památkové péče ve Středočeském kraji. V návrhové části definuje vizi, která je dále rozpracována do čtyř specifických cílů, z nichž některé se dále dělí na opatření.

Naprostá většina specifických cílů a opatření má vliv na rozvoj a prezentaci památek a Středočeského kraje pro cestovní ruch. Jedná se o:

Specifický cíl 1: Zachování a obnova památkového fondu na území Středočeského kraje

Specifický cíl 2: Podpora života v kulturních památkách

Specifický cíl 3: Rozvoj poznání památkového fondu a jeho ochrany na základě současného stupně vědění

- Opatření 3.1: Vytvoření aktuálního seznamu kulturních památek zpřístupněných veřejnosti

Specifický cíl 4: Vytváření pozitivního obrazu památkové péče v kraji

- Opatření 4.1: Publikace podpořených akcí obnovy kulturních památek
- Opatření 4.2: Efektivnější komunikace s médii

Detailní přehled investičních a neinvestičních akcí, marketingových aktivit nebo jiných projektů dokument neuvádí a ani není dále rozpracován např. v podobě ročních akčních plánů.

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu ve Středočeském kraji na období 2019–2023

Koncepce má za cíl nastavit účinnější péči o lidovou kulturu, její efektivnější identifikaci, dokumentaci a ochranu. Návrhová část definuje cíl péče, jeho opatření, nástroje a konkrétní úkoly.

Jeden soubor úkolů má významný přesah do oblasti cestovního ruchu. Jedná se o následující soubor úkolů a tyto vybrané úkoly:

Soubor úkolů 3: Uchování, šíření, prezentace a předávání hodnot tradiční lidové kultury

- Popularizace a prezentace shromážděných dokladů o projevech tradiční lidové kultury formou výstav a publikací z oborů tradiční lidové kultury

- Předvádění projevů tradiční lidové kultury – například technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv a hudbu, tance a další
- Vystavování hmotných artefaktů tradiční lidové kultury v rámci výstavní činnosti
- Vytvoření a správa databáze lidových slavností, výročních obyčejů a obřadů, které se doposud konají v jednotlivých obcích Středočeského kraje, zveřejněné na stránkách Regionálního muzea v Kolíně

Detailní přehled investičních a neinvestičních akcí, marketingových aktivit nebo jiných projektů dokument neuvádí a ani není dále rozpracován např. v podobě ročních akčních plánů.

Vyhodnocení plnění Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji 2018–2023

Kontext a metodika

Předmětem podkapitoly je zhodnocení naplňování Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji 2018–2023 (dále jen Program). K vyhodnocení je využita zjednodušená sada metod pro evaluace rozvojových dokumentů vedoucí k zodpovězení následujících evaluačních otázek:

- Jak se daří plnit které cíle a realizovat jednotlivá opatření předchozího Programu?
- Co je příčinou případného neplnění cílů/nerealizace opatření?
- Co je při tvorbě nového Programu vhodné změnit z hlediska postupu jeho zpracování i obsahového zaměření?

Odpovědi na tyto otázky jsou zpracovány s využitím vlastní rešerše výstupů implementační části Programu kombinované řízenými rozhovory (KÚSK, Středočeská centrála cestovního ruchu, p. o., Středočeské inovační centrum) a dalšími podklady získanými od dotčených subjektů (KÚSK).

Program ve své implementační části počítal s pravidelným zpracováním ročních akčních a marketingových plánů, které měly zahrnovat stručné vyhodnocení předchozího akčního, resp. marketingového plánu. Nicméně akční plán byl zpracován pouze pro rok 2018 jako součást Programu a žádný další zpracován nebyl.

Hlavním naplněním programu je existence Středočeské centrály cestovního ruchu, p. o. (dále „SCCR“) s funkcí krajského destinačního managementu a dalšími funkcemi vloženými do znění zřizovací listiny.

SCCR zpracovává roční marketingové plány, ale bez evaluace plnění plánu předchozího roku.

Současně je potřeba uvést, že SCCR měla po většinu sledovaného období nestabilní vedení. Teprve v polovině roku 2022 se situace stabilizovala a současně se plně rozběhla realizace a plnění všech svěřených úkolů a aktivit.

Proto se při zpracování vyhodnocení muselo vycházet především ze zjištění získaných z výše uvedených řízených rozhovorů a dalších vyžádaných podkladů dotčených subjektů.

Návrhová část Programu

Návrhová část Programu je zastřešená globálním cílem a soustavou tří cílů, na které navazují tři priority, které jsou dále členěny do jednotlivých opatření a aktivit. Struktura návrhové části je uvedena níže.

Globální cíl

Zvýšení podílu vícedenní návštěvnosti na celkové návštěvnosti Středních Čech, což povede k růstu příjmů z cestovního ruchu včetně zaměstnanosti a přispěje tak ke zvýšení významu turismu v rámci hospodářství kraje.

Strategické cíle

- SC 1 Zlepšit intenzitu využití předpokladů a potenciálu cestovního ruchu Středočeského kraje
- SC 2 Vytvořit stabilní podmínky pro destinační spolupráci ve Středočeském kraji nastavením systému a podporou organizací destinačního managementu
- SC 3 Vytvořit značku „Střední Čechy“ a zvýšit povědomí o nabídce cestovního ruchu prostřednictvím efektivní marketingové komunikace

Priority

- Priorita 1 Podpora nabídky a rozvoj potenciálu cestovního ruchu
- Priorita 2 Destinační management
- Priorita 3 Destinační marketing

Jednotlivá opatření a jejich aktivity jsou uvedeny v následujícím textu, jejich vyhodnocení a jeho odůvodnění je obsaženo v tabulce níže.

Opatření a aktivity

Opatření 1.1 Vytvoření podmínek pro využití přírodních a kulturních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu v kraji

Aktivity:

- Koordinovat politiku kraje v oblasti cestovního ruchu, kultury, památkové péče a ochrany přírody a krajiny

Vyhodnocení: Koordinace politiky kraje v oblasti cestovního ruchu, kultury, památkové péče a ochrany přírody a krajiny probíhá na mnoha úrovních. Ve sledovaném období, resp. v roce 2020, byla politická odpovědnost za oblast cestovního ruchu svěřena radnímu pro oblast kultury a památkové péče. V návaznosti Krajský úřad Středočeského kraje upravil organizační řád tak, že na Odboru kultury a památkové péče vzniklo samostatné oddělení cestovního ruchu, později samostatné oddělení cestovního ruchu a koncepcí (od r. 2023). Otázky cestovního ruchu jsou předmětem pravidelných jednání Výboru pro památkovou péči, kulturu a cestovních a Pracovní skupiny pro cestovních Regionální stálé konference pro území Středočeského kraje (3K platforma). Zástupci Středočeského kraje (dále jen „SK“) jsou členy Komise pro cestovních Rady AK ČR i pracovní skupiny této komise.

Odbor kultury a památkové péče společně s Odborem životního prostředí analyzoval stávající podmínky pro využití přírodního dědictví v oblasti cestovního ruchu a podnítil celospolečenskou debatu na platformě Asociace krajů České republiky o problematice podpory geovědní edukace a geoparků. Je nesporné, že činnost geoparků se podílí na zvyšování kvality života místních obyvatel, a to nejen prostřednictvím systematické péče o životní prostředí, ale také svým příspěvkem k zodpovědnému rozvoji místní ekonomiky. Projekty vztahované k činnostem vázaným na vodní toky a vznik Národního parku Křivoklátsko jsou blíže popsány v textu níže.

- Provést pasportizaci kulturní a přírodní nabídky kraje využitelné pro cestovních

Vyhodnocení: Pasportizace kulturní a přírodní nabídky kraje využitelné pro cestovních podle jednotné metody a jedním zpracovatelem nevznikla, nicméně jednotlivé oblastní DMO průběžně pasportizují kulturní a přírodní nabídku v rámci svého území. Výsledky této pasportizace využívá SCCR pro tvorbu centrálního informačního systému o turistické nabídce v rámci webu srednicechy.cz. Nedostatkem je, že část území není pokryta oblastním destinačním managementem (Rakovnicko, Křivoklátsko). Proces

pasportizace turistické nabídky je vhodné do budoucna upravit dle jednotné metodiky a jeho průběžné zpracovávání nadále ponechat v kompetencích oblastních DMO. Nelze očekávat vznik konečného souboru, ve kterém by byla podchycena nabídka v rámci SK, neboť tento soubor je ze své podstaty dynamický a jeho dynamiku různými nástroji SK podporuje.

- Zlepšit využití stávajícího přírodního a kulturního potenciálu kraje (např. vhodnější zpřístupnění objektů, přírodních lokalit)

Vyhodnocení: Částečně probíhá v rámci aktivit SCCR. A to především v rámci marketingových aktivit, kdy jsou propagovány jak známé dominanty a turistické cíle kraje, tak i méně známé či dosud „neobjevené“ atraktivní CR. Záměrem SCCR je upozorňovat i na témata, která jsou „mimo hlavní proud“ marketingové komunikace a mají specifické cílové skupiny, např. poutní turismus apod. V rámci metodické podpory DMO předává SCCR do území informace o možnostech čerpání dotačních prostředků na různých úrovních, případně asistuje DMO při komunikaci v území na tvorbě produktů CR a rozvíjení nových témat, která by stávající potenciál zužitkovala.

Ve sledovaném období se na území SK rozvíjejí aktivity, které popularizují přírodní lokality a odpovědný turismus, jako je např. nově vznikající Dům přírody Českého krasu, jako návštěvnické středisko CHKO Český kras, které buduje Správa jeskyní České republiky ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR u Koněpruských jeskyní. V na území SK působí dva národní geoparky, a to Geopark Barrandien a Geopark kraj blanických rytířů, a Globální Geopark Český ráj, který je zároveň nejstarším geoparkem v ČR. K posílení využívání přírodního potenciálu pro cestovní ruch jsou zaměřeny i aktivity SCCR v oblasti vodního turismu.

- Vytvářet podmínky pro budování nových atraktivních turistických cílů ve vazbě na kulturní a přírodní předpoklady kraje

Vyhodnocení: Středočeský kraj vytváří podmínky pro budování nových atraktivních turistických cílů zejména podporou svých příspěvkových organizací, které zřizuje v oblasti kultury (investiční prostředky na rekonstrukci objektů a budování nových expozic, účelové prostředky na tvorbu výstav). Atraktivní expozice a výstavy muzeí a galerií ve SK jsou pravidelně oceňovány např. v rámci soutěže Gloria musaealis, vyhlášené Ministerstvem kultury a Asociací muzeí a galerií ČR (např. za rok 2022 získalo Cenu Gloria musaealis v kategorii Muzejní výstava roku Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, příspěvková organizace, za stálou expozici *Archevita: Stopami věků* a II. místo ve stejné kategorii Galerie Středočeského kraje, příspěvková organizace, za výstavu *Cesta předurčena osudem: Květa a Jitka Válový*. Galerie Středočeského kraje byla v roce 2021 oceněna III. místem za výstavu *Samota uprostřed davu: Charles Baudelaire a české umění*.

V kategorii Počin roku této soutěže byl z území Středočeského kraje oceněn např. v roce 2021 projekt otevření *Muzea Ostrov lidových krojů*. V roce 2020 obdrželo zvláštní ocenění udělené na návrh čestného výboru soutěže Národní zemědělské muzeum, s. p. o. za projekt *Genofondový sad starých a krajových odrůd na Kačině* a v roce 2018 Muzeum umění a designu Benešov, příspěvková organizace za rekonstrukci výstavních prostor muzea.

Ve sledovaném období byla návštěvníkům muzeí a galerií ve Středočeském kraji nabídnuta řada přitažlivých nových expozic a výstav, jako je např. *Muzeum Alice G. Masarykové a Československého Červeného kříže v Lánech* (pobočka Muzea T. G. M. Rakovník), nebo výstava téhož muzea s názvem *Záhada zlatých šperků s podtitulem Unikátní nálezy královských klenotů z období stěhování národů ze středních Čech!* (2022–2024).

Výjimečnou návštěvnost měly výstavy *Jiří Trnka – V zahradách imaginace* nebo *Ladislav Šaloun – Dotek osudu* v letech 2018–2021, či výstava *Kuchyňky a pokojíčky aneb jak bydlely panenky* v Muzeu v Roztokách u Prahy (2019–2020). Podobně atraktivní byly výstavy *Dobrodružství cyklistiky – éra vysokého kola v Čechách* (2019) nebo *Zapomenutá vůně střelného prachu* (2021) Regionálního muzea v Kolíně.

Novými expozicemi obohacují turistickou nabídku kraje např. Regionální muzeum v Jílovém u Prahy (*Jílové v odlesku zlata*, od roku 2018), Muzeum T.G.M. v Rakovníku (*Prezident odešel*, od r. 2018) nebo Regionální muzeum v Kolíně (*Dějiny Kolína – Od středověku do poloviny 19. století*, od r. 2023).

Inovované služby návštěvníkům. poskytují např. Národní kulturní památka státní hrad Karlštejn díky projektu obnovy vybraných částí nebo obec Nelahozeves ve zdařilé konverzi nádražní budovy Infocentra

Nelahozeves – Zastávka Antonína Dvořáka. Ojedinelou službou návštěvníkům je aplikace *Říše zvuků – Vysoká*, kterou svým návštěvníkům nabízí Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbramě jako unikátní spojení umění, historie a přírody v autentickém prostředí objektu památníku a přilehlého parku.

Propojení atraktivních a mimořádných programových nabídek příspěvkových organizací kraje nabízejí festivalové aktivity vyhlašované na krajské, národní i mezinárodní úrovni, jako jsou akce Festival muzejních nocí, Noc otevřených kostelů, Hradozámecká noc, Dny evropského dědictví (EHD), Středočeské kulturní léto, Den Středočeského kraje (28. 10.).

Dále jsou prostřednictvím dotačních titulů ze Středočeského fondu kultury a obnovy památek poskytovány prostředky vlastníkům zapsaných kulturních a národních kulturních památek na obnovu chráněných objektů včetně těch, které jsou určeny ke společenskému využití (v letech 2019–2023 bylo touto cestou poskytnuto celkem 202 mil. Kč na 207 projektů).

- Vytvářet podmínky pro budování turistických cílů a aktivit na podporu venkovského turismu (např. agroturistika, ekoagroturistika) s vazbou na tradice a historii kraje

Vyhodnocení: K podpoře venkovského turismu přispívají např. Dny lidové architektury Středočeského kraje, které jsou pravidelně pořádány Středočeským krajem v rámci naplňování Koncepce péče o tradiční lidovou kulturu (2023 – Hvoždany, téma Špýchary Středočeského kraje, 2022 – Vepřek u Nové vsi u Mělníka, téma Vodní mlýny, 2020 – Muzeum lidových staveb v Kouřimi, 2019 – Lhotka u Mělníka, 2018 – Polabské národopisné muzeum v Přerově nad Labem). V rámci programu bývá rovněž udělen titul Mistr tradiční rukodělné výroby Středočeského kraje. Cílem slavností je upozornit co nejširší veřejnost na fenomén historického vesnického stavitelství.

K rozvoji agroturistiky a ekoagroturistiky částečně přispívá dotační podpora určená na rozvoj environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO), v jehož rámci jsou mmj. budovány naučné stezky a realizovány ekologicky zaměřené vzdělávací programy v rámci turistických cílů. Dotační titul je administrován odborem životního prostředí a zemědělství.

Středočeské kulturní léto

- Podporovat vyhlášení národního parku (NP) na území CHKO Křivoklátsko

Vyhodnocení: Středočeský kraj pravidelně jedná se starosty dotčených obcí, systematicky zkoumá legislativní prostředí a připomínkuje konkrétní kroky k vedoucí k prohlášení území CHKO.

Opatření 1.2: Zkvalitnění dopravní dostupnosti a usnadnění mobility v cestovním ruchu v kraji

Aktivity:

- Zkvalitnit silniční síť s ohledem na intenzitu cestovního ruchu

Vyhodnocení: Dlouhodobě probíhá zkvalitňování silniční sítě na území Středočeského kraje, a to ze strany obcí/měst, kraje i ŘSD. Ve vztahu ke kraji a jeho možnostem jde o silnice II. a III. tříd, kdy jsou aktuálně čerpány rekordní prostředky na investiční i neinvestiční položky, tedy rekonstrukce i opravy silnic a mostů. Cíl zkvalitňování pozemních komunikací je tak jednoznačně plněn, ač bude u silniční sítě o délce přes 8600 km trvat ještě řadu let, než dojde k celkové optimalizaci.

- Zlepšit návaznost hromadné dopravy v rámci kraje a její vazby na Pražskou integrovanou dopravu

Vyhodnocení: Ve sledovaném období pokračovalo propojení a vzájemná integrace veřejné hromadné dopravy kraje na Pražskou integrovanou dopravu. Ke kompletnímu propojení a integraci celého území Středočeského kraje a PID došlo v roce 2022. Další významné realizované aktivity: rozvoj turistických a cyklo vlaků, průběžné úpravy a doplňování nových vlakových a autobusových zastávek.

- Dobudovat vybraná parkoviště a odpočívadla u atraktivit cestovního ruchu

Vyhodnocení: Dlouhodobě probíhá rozvoj a zkvalitňování parkovišť a odpočívadel u atraktivit Středočeského kraje, a to ze strany obcí/měst i kraje.

- Rozšířit síť cyklostezek a cyklotras v souladu s Konceptí rozvoje cyklistiky ve Středočeském kraji

Vyhodnocení: Dlouhodobě probíhá rozšiřování a zkvalitňování sítě cyklostezek a cyklotras na území Středočeského kraje, a to ze strany obcí/měst a kraje. Ve sledovaném období vzniklo 103 km cyklostezek a 417 km cyklotras.

- Podpořit budování infrastruktury pro vodní turismus (rekreační plavbu)

Vyhodnocení: Budování doprovodné infrastruktury pro vodní turismus je podporováno ze Středočeského fondu podpory cestovního ruchu / Programu na podporu doprovodné infrastruktury (v letech 2019–2020 samostatný fond). V rámci této podpory byla vybudována tři malá vývaziště a další dvě mají v současné době požádáno o dotaci. Monitorován je i zájem obcí o dotace na výstavbu tzv. břehových částí (velkých) veřejných přístavišť Ředitelství vodních cest. Z hlediska marketingové strategie rozvoje vodního turismu ve SK je připravován produkt s názvem Pustit k vodě, který bude odstartován v r. 2024 a který atraktivní formou integruje a komunikuje nabídku vodního turismu ve SK.

Vzhledem k zintenzivnění dopravy na středočeských vodních cestách bylo posíleno dopravní značení dle zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě a příslušných prováděcích vyhlášek (Ředitelství vodních cest, Povodí Vltavy, Povodí Labe). V roce 2023 Ředitelství vodních cest se slavnostně otevřelo veřejné přístaviště Poděbradech či Čelákovících.

- Zkvalitnit navigační a orientační systém ve vazbě na turistické cíle

Vyhodnocení: Středočeský kraj poskytuje individuální dotaci Klubu českých turistů na zajištění údržby a zkvalitnění navigačního a informačního systému značení turistických cest ve Středočeském kraji (celkem v letech 2019–2023 bylo poskytnuto 4,7 mil. Kč). Na zkvalitnění navigačního a informačního systému lze žádat též z Programu na podporu doprovodné infrastruktury.

- Udržet kvalitu turistického značení v kraji

Vyhodnocení: Obsahem tematických zadání Programu pro rozvoj doprovodné infrastruktury cestovního ruchu je mmj. vybudování a zlepšování orientačních a informačních systémů v rámci parkovišť, stanovišť pro obytné vozy, přístavišť a vývazišť, kempů a obnova stávajícího značení v rámci cyklotras a cyklostezek. SK tím motivuje jejich provozovatele, aby do rozvoje kvality turistického značení investovali prostředky,

Do budoucna je potřeba podporovat vznik nového značení zejména u cyklotras, a to pravděpodobně jinou formou než přes KČT, protože na vyznačení chybějících desítek kilometrů např. Vltavské cyklotrasy a druhého břehu Labské stezky určitě nebude příspěvek pro KČT postačovat. Budto to bude muset být přímo projekt kraje, nebo bude muset být dotačně podpořena aktivita obcí.

Opatření 1.3: Vytváření podmínek pro budování infrastruktury cestovního ruchu v kraji

Aktivity:

- Revidovat podmínky pro podporu veřejné infrastruktury cestovního ruchu v návaznosti na předpoklady a potenciál cestovního ruchu na území kraje

Vyhodnocení: Dotace v rámci samostatného Středočeského fondu doprovodné infrastruktury byly poskytovány v letech 2019 a 2020 (celkem 23,4 mil. Kč pro 24 projektů). V roce 2021 byly dotační podmínky upraveny a jako program v rámci Středočeského fondu podpory cestovního ruchu byl program vyhlášen v roce 2022 i v roce 2023–v době zpracování tohoto dokumentu probíhá příjem žádostí).

- Zahájit podporu veřejné infrastruktury cestovního ruchu prostřednictvím vhodného dotačního nástroje kraje

Vyhodnocení: Splněno – viz výše.

- Zkvalitnit informační činnost o relevantních dotačních titulech na podporu cestovního ruchu

Vyhodnocení: Ve spolupráci s tiskovým oddělením jsou informace o dotačních titulech vyhlášených na podporu cestovního ruchu ve Středočeském kraji komunikovány prostřednictvím webu kraje, sociálních sítí a periodik Středočech a Zpravodaj pro obce.

Opatření 1.4: Podpora zvyšování kvality služeb cestovního ruchu v kraji

Aktivity:

- Zajistit plnění požadavků vyplývajících z Kategorizace organizací destinačního managementu

Vyhodnocení: V roce 2022 získala SCCR tříletý certifikát krajské DMO. Zároveň průběžně metodicky podporuje oblastní DMO při naplňování požadavků pro splnění podmínek certifikace současně vysvětlováním významu certifikace. Ve spolupráci s CzechTourismem ověřují, zda oblastní DMO naplňují indikátory spojené s kategorizací DMO. V současné době mají všechny oblastní DMO, působící na území Středočeského kraje, platný certifikát.

- Podpořit profesní organizace jako certifikační autority v podpoře certifikace technickými předpoklady kvality a produktovými certifikačními systémy

Vyhodnocení: SK neklade žádné překážky činnosti profesních organizací v cestovním ruchu v rámci jejich činnosti jako certifikačních autorit.

- Spolupracovat s CzechTourism při rozvoji Českého systému kvality služeb na úrovni kraje

Vyhodnocení: Český systém kvality služeb byl Agenturou CzechTourism ukončen a zrušen. Navazuje na něj projekt/značka „Q – Pečujeme o kvalitu“, který pro agenturu CzechTourism realizuje Česká unie cestovního ruchu. Aktuálně je na území Středočeského kraje certifikováno 22 subjektů z oblasti CR.

Opatření 1.5: Vytváření příznivého podnikatelského prostředí a podpora zavádění inovací v cestovním ruchu

Aktivity:

- Vytvořit systém (metodiku) pro podporu inovací v cestovním ruchu (sektoru služeb)

Vyhodnocení: Systém (metodika) na podporu inovací v cestovním ruchu nebyla vytvořena. Podnikatelské prostředí úspěšně podporují např. soutěže Firma roku a Živnostník roku, které v krajských kolech i celostátních kolech upozorňují na vynikající firmy a živnostníky, kteří odvádějí skvělou práci a vytvářejí hodnoty, jež jsou přínosem pro jejich zákazníky i svobodnou společnost.

- Zavést vhodné formy podpory inovací podnikům cestovního ruchu (podpora startupů, inovační vouchery atd.).

Vyhodnocení: Systémové formy podpory inovací podnikům cestovního ruchu nebyly zavedeny. Výjimku představuje podpora dvou regionálních pivovarů, které se částečně dotýkají oblasti cestovního ruchu. Oblast cestovního ruchu nepatří v RIS3 strategii Středočeského kraje mezi podporované oblasti.

Částečně se na plnění podílí Filmová kancelář Střední Čechy při SCCR, která aktivně spolupracuje s filmovými a televizními produkcemi a prostřednictvím síťování přináší možné podnikatelské příležitosti v rámci realizace natáčení na území Středočeského kraje.

Opatření 2.1 Vytvoření systému organizace cestovního ruchu, jeho podpora a rozvoj na území kraje ve vazbě na rajonizaci

Aktivity:

- Stabilně podporovat činnost Středočeské centrály cestovního ruchu a spolku STŘEDNÍ ČECHY, z.s.

Vyhodnocení: Dlouhodobě a stabilně je podporována činnost Středočeské centrály cestovního ruchu, která je příspěvkovou organizací Středočeského kraje. SCCR v letech 2019–2023 hospodařila s rozpočtem cca 42 mil. Kč ročně.

Činnost spolku STŘEDNÍ ČECHY, z.s. je ve srovnání s činností SCCR na území SK marginální, nicméně jako platforma setkání odpovědných politických reprezentantů rozhodujících destinací SK je potřebný a funkční.

- Zajistit činnosti vyplývající z účinnosti nové Kategorizace DMO (vydávání stanovisek, participace na vzdělávacích aktivitách atd.)

Vyhodnocení: Od roku 2019 zajišťuje SCCR kontinuálně povinnosti spojené s vydáváním stanovisek k certifikaci (nejprve dvojstupeňově, kdy udělení souhlasného stanoviska nejdříve podléhalo schválení Rady SK, následně převzala tuto agendu kompletně SCCR). První stanoviska k žádosti o certifikaci vydala v roce 2019. Poslední certifikovanou DMO je turistická oblast Mělnicko Kokořínsko, z. s., která obdržela

certifikát na podzim roku 2022. V současné době působí na území Středočeského kraje 10 certifikovaných oblastních DMO a žádná certifikovaná lokální DMO.

Participace na vzdělávacích aktivitách byla po přípravě a celkové stabilizaci SCCR v plném rozsahu zahájena v roce 2022 realizací těchto akcí pro DMO a PO KUL: Sociální sítě od H1, Práce s Teams, LinkedIn, Produkty CR, Foto workshop, Práce s textem a psaní pro pracovníky v kultuře a Organizace press a fam tripů. Vzdělávací akce realizované (zatím) v roce 2023: Práce s filmovými štáby, Kurz na téma psaní tiskové zprávy (ČTK), Školení na téma Práce s influencery a tvorba reels a Produkty CR – praxe, rozšíření původního kurzu.

V roce 2022 také proběhlo první dotazníkové šetření stran zaměření školení mezi DMO a PO KUL. Na základě těchto podnětů byla plánována další školení pro rok 2023. Plán školení však nezohledňuje jenom přání DMO a PO KUL, ale také se do něj promítá zkušenost a aktuální trendy a snaha motivovat subjekty ve vzdělávání i v oblastech, které si primárně nevyberou, ale z praxe je zřejmé, že je třeba se těmto tématům věnovat.

- Vytvořit nadstavbový systém podpory oblastních organizací cestovního ruchu v kraji ve vazbě na Kategorizaci DMO

Vyhodnocení: Středočeský kraj každoročně vyhlašuje Program pro poskytování dotací na podporu rozvoje destinačních managementů Středočeského kraje z rozpočtu Středočeského kraje. Od roku 2022 je program vytvářen ve spolupráci s oblastními DMO, které si stanovují rozvojové priority, jež v rámci realizace projektů naplňují. Na věcném zadání spolupracuje SCCR. V letech 2019–2023 byly v rámci programu poskytnuty dotace v celkové výši 21,8 mil. Kč.

- Stabilně podporovat činnost oblastních organizací cestovního ruchu v kraji

Vyhodnocení: Činnost oblastních organizací cestovního ruchu v kraji je stabilně a dlouhodobě podporována. SCCR poskytuje primárně metodickou a informační podporu oblastním DMO. Pravidelně předává informace a novinky od agentury CzechTourism do území a naopak. Jedenkrát za čtvrt roku realizuje prezenční setkání s DMO. V roce 2023 byly zahájeny výjezdy do jednotlivých turistických oblastí. Koordinátor DMO také pravidelně poskytuje individuální konzultace DMO, účastní se v případě zájmu DMO jejich interních jednání členské základny, metodicky je usměrňuje a radí v různých aspektech práce DMO.

- Aktualizovat rajonizaci turistických oblastí v návaznosti na dopad Kategorizace DMO a nadstavbový systém podpory DMO v kraji

Vyhodnocení: SK na vyžádání aktualizuje mapu územní působnosti DMO ve Středočeském kraji v prostředí ArcGIS na základě aktuálních podkladů od SCCR, resp. oblastních DMO. Dle dohody s DMO bude mapa aktualizována 1x ročně, a to na začátku kalendářního roku.

Opatření 2.2: Zkvalitnění informačních toků, koordinace aktivit a kooperace aktérů v cestovním ruchu v kraji

Aktivity:

- Prohloubit spolupráci v rámci pracovní skupiny pro cestovní ruch Regionální stálé konference Středočeského kraje (3K platforma)

Vyhodnocení: Náplní činnosti Pracovní skupiny Cestovní ruch je zejména podpora a rozvoj tuzemského i zahraničního cestovního ruchu ve Středočeském kraji a destinační management v kraji. V souvislosti s Národním programem podpory cestovního ruchu v regionech pracovní skupina také hodnotí žádosti o podporu z hlediska souladu se strategickými dokumenty. Pracovní skupina se schází 2–4 ročně. Jejimi členy jsou radní pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu, předsedkyně Výboru pro památkovou péči, kulturu a cestovní ruch ZSK, zástupci oblastních DMO a SCCR, Spolku pro obnovu venkova ČR, Asociace turistických informačních center ČR, odborů kultury a památkové péče a veřejné mobility KÚSK, České unie cestovního ruchu ad. Zápisy jsou zveřejňovány na portále Regionální stálé konference Středočeského kraje ([Regionální stálá konference Středočeského kraje | Aktuality \(rsk-sk.cz\)](#)).

- Nastavit a dlouhodobě udržet spolupráce KÚSK, STŘEDNÍ ČECHY, z.s. a SCCR

Vyhodnocení: Odbor KUL metodicky vede činnosti SCCR v oblasti ekonomické, administrativní a správy svěřeného majetku a SCCR dává podněty odboru KUL k tematickému propojování jiných útvarů KUSK v oblasti CR.

- Nastavit a dlouhodobě udržet spolupráci SCCR a STŘEDNÍ ČECHY, z.s. s oblastními DMO v kraji

Vyhodnocení: Spolupráce SCCR s oblastními DMO v kraji byla nastavena a dlouhodobě funguje. Minimálně jednou týdně, zpravidla v pondělí, jsou jednotlivým DMO rozesílány informace o aktuálním dění v České centrále cestovního ruchu–CzechTourism a SCCR. Každý měsíc probíhá online setkání, na kterém se konzultují aktuální úkoly a s nimi související problémy. Každé čtvrtletí probíhá osobní setkání zástupců ze SCCR a zástupců jednotlivých DMO. V jednotlivých DMO se pravidelně konají individuální návštěvy a probíhají konzultace týkající se dění v oblasti. Alespoň 4x ročně se konají školení týkající se různého zaměření ve vztahu k cestovnímu ruchu. Bylo realizováno automatické propojení kalendářů akcí jednotlivých DMO s webem destinace Střední Čechy.

- Vytvořit interní pracovní skupinu na úrovni krajského úřadu a relevantních krajských organizací za účelem koordinace aktivit cestovního ruchu

Vyhodnocení: Tento cíl je naplněn činností pracovní skupiny RSK pro cestovní ruch.

- Prohloubit spolupráci kraje a hl. m. Prahy v oblasti cestovního ruchu

Vyhodnocení: V roce 2022 bylo uzavřeno memorandum o vzájemné spolupráci mezi Hlavním městem Prahou a Středočeským krajem. Společný postup hodlají strany memoranda v rámci udržitelného rozvoje uplatňovat zejména (a minimálně) v oblastech: kvality života obyvatel, územního a hospodářského rozvoje, technické a dopravní infrastruktury, životního prostředí, školství, sociálních služeb, zdravotnictví, kultury, cestovním ruchu, datové oblasti, digitalizace a Smart City/Region.

V roce 2023 podepsali memorandum o spolupráci v oblasti cestovního ruchu ředitelé IDSK, ROPID a Středočeské centrály cestovního ruchu.

Opatření 2.3: Podpora vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v oblasti cestovního ruchu v kraji

Aktivity:

- Podpořit rozvoj spolupráce podnikatelských subjektů s odbornými školami všech úrovní

Vyhodnocení: Spolupráce podnikatelských subjektů s odbornými školami probíhá a ve sledovaném období se na obecné úrovni i prohlubovala, a to především díky investičním projektům financovaným v rámci IROPu a neinvestičním projektům OP VVV (především projekty KAP a MAP).

SCCR uzavřela smlouvu o spolupráci s ISŠ hotelového provozu, obchodu a služeb v Příbrami, kterou se SCCR zavazuje zajistit pro žáky studijního oboru Cestovní ruch praxi. SCCR také uzavřela rámcovou dohodu o partnerství a spolupráci s Panevropskou univerzitou, která předpokládá zajišťování a realizaci odborné praxe v rámci studijních programů univerzity, zejména profesně zaměřených na oblast cestovního ruchu, lidské zdroje, globalizaci a lokalizaci.

- Pokračovat v programech zvyšování kvalifikace pracovníků v oblasti cestovního ruchu v rámci celoživotního vzdělávání

Vyhodnocení: Programy na zvyšování kvalifikace pracovníků v oblasti cestovního ruchu realizuje od roku 2022 v plném rozsahu SCCR. Detailní přehled realizovaných vzdělávacích akcí je uveden u vypořádání druhé aktivity v rámci opatření 2.1.

Opatření 2.4: Podpora turistických informačních center na území kraje

Aktivity:

- Vytvořit systém podpory certifikovaných turistických informačních center na území kraje

Vyhodnocení: V rámci Středočeského fondu podpory cestovního ruchu je každoročně vyhlášen Program pro poskytování dotací na podporu turistických informačních center Středočeského kraje z rozpočtu Středočeského kraje ze Středočeského Fondu podpory cestovního ruchu. V rámci tohoto programu bylo v letech 2019–2023 poskytnuto 8,8 mil. Kč na podporu celkem 117 projektů certifikovaných TIC.

- Zahájit podporu certifikovaných turistických center na území kraje

Vyhodnocení: viz výše

- Zvážit otevření nových TIC kraje

Vyhodnocení: V létě roku 2022 bylo zkušebně otevřeno turistické informační centrum ve vstupních prostorách Aquapalace Praha. Vzhledem k tomu, že návštěvnost nebyla vysoká a provoz byl nákladný, bylo do budoucna od takové aktivity ustoupeno.

SCCR plánuje rozšíření služeb stávajícího TIC v Karlově ulici a rozšíření spolupráce s již existujícími TIC. Probíhá spolupráce na distribuci materiálů SCCR ve Visitor Centrech Prague City Tourism na Letišti Václava Havla. V roce 2023 bude rekonstruováno TIC v Karlově ulici za účelem modernizace a zatraktivnění prostor pro návštěvníky a také rozšíření o další místnost, která bude sloužit jako prodejna regionálních produktů Středočeského kraje. Ke stávajícímu vstupu z Karlovy ulice přibude nový vchod z Husovy ulice, díky němuž bude celé TIC průchozí.

Opatření 2.5: Vytvoření systému podpory klíčových eventů cestovního ruchu v rámci kraje

Aktivity:

- Vytvořit jednotný systém (metodiky) podpory klíčových eventů v kraji

Vyhodnocení: V rámci Středočeského fondu podpory cestovního ruchu je každoročně vyhlašován Program pro poskytování dotací na podporu významných kulturních, společenských a sportovních akcí přispívajících k rozvoji cestovního ruchu z rozpočtu Středočeského kraje ze Středočeského Fondu podpory cestovního ruchu. V rámci tohoto programu bylo v letech 2019–2023 poskytnuto 28,1 mil. Kč na podporu celkem 77 projektů.

Podpořit realizaci klíčových eventů v kraji

Vyhodnocení: Usnesením č. 116-16/2018/ZK Zastupitelstva Středočeského kraje ze dne 26.11.2018 byl ukotven seznam významných kulturních, společenských a sportovních akcí ve Středočeském kraji na léta 2019–2024, kterým je garantována dotační podpora v daném roce, udělovaná na základě žádosti ve výše zmíněném dotačním titulu. Od roku 2023 je v rámci programu otevřena možnost víceletého financování akcí, za předpokladu splnění podmínky řádného vyúčtování dotace v předchozím roce.

Opatření 3.1 Podpora tvorby regionálních produktů cestovního ruchu a témat pro marketing cestovního ruchu kraje

Aktivity:

- Průběžně rozpracovávat obsah stanovených produktů cestovního ruchu kraje do dílčích marketingových témat v návaznosti na nabídku destinace

Vyhodnocení: V současné době SCCR pracuje na 3 produktech CR – *Střední Čechy královské* (odpovídá kulturnímu produktu), dále je to produkt *Pustit k vodě*, který bude spuštěn v roce 2024, a také rozpracovává téma MICE a B2B spolupráce, v tomto ohledu se zatím nedá mluvit o produktu, nicméně bylo vytvořeno speciální pracoviště Convention Bureau, které toto téma intenzivně zpracovává.

- Provazovat marketingová témata cestovního ruchu na strategii definovanou agenturou CzechTourism a sousedních krajů

Vyhodnocení: V rámci hlavního komunikačního tématu Tradice na léta 2022/23 byly hlavním motivem za Středočeský kraj hrady a zámky; vizuály s hrady a zámky byly využity v rámci online kampaní agentury CzechTourism. Press Tripy / Influencer Tripy byly zaměřeny nejenom na hrady a zámky ale i PO SK.

Vzniklo video a fotomateriál, zaměřený na tradice <https://youtu.be/g1spp3umFBI?si=6mQaAdNZNij6kdP8>, krátká videa zaměřená na pivovary, Vánoce ve Středních Čechách (Skanzen Vysoký Chlumec). PO SK se objevily i v dalších foto a video výstupech, jako např.: Toulava (Skanzen Vysoký Chlumec) Skanzen Přerov nad Labem), <https://youtu.be/ePkeB7HO-Cg?si=6Qxr1Xf87A5flyHz> – Památník Josefa Lady Hrusice, Památník A. Dvořáka, Památník K. Čapka, Hornické Muzeum Příbram, Muzeum Roztoky), Skanzen Kouřim. V roce 2023 proběhla spolupráce IG profilem Úžasná místa – shout out Muzeum Českého krasu, Skanzen Vysoký Chlumec). Probíhá kontinuálně – aktuálně příprava produktu Pustit k vodě, který koreluje s hlavním komunikačním tématem agentury CzechTourism na příští 2 roky.

- Spolupracovat na inovaci a rozvoji produktů s vyšší přidanou hodnotou

Vyhodnocení: SCCR pracuje na produktu Pustit k vodě a současně s tématem MICE. U obou témat je identifikován potenciál ekonomické přínosnosti pro území.

Na rozvoj produktu Střední Čechy Královské byly využity tyto prostředky:

Projekt: Rozvoj produktu Střední Čechy královské (realizace: 1. 9. 2020 - 31. 12. 2021)

Celkové náklady projektu: 1 654 137,31 Kč

Výše přidělené dotace 827 068,00 Kč, výše vlastních prostředků 827 069,31 Kč

Výstupy projektu:

Mapa Středočeského kraje rozdělená na 9 částí dle DMO

DL 210 x 100 mm, 6x lom, barva; CZ verze 4000 ks, DE 2 000 ks, EN 2 000 ks, PL 2 000 ks

Průzkum trhu – kvantitativní online dotazníkový výzkum CAWI

Průzkum trhu – 3 kategorie, 5 in-depth rozhovorů/kategorie o délce min. 15 minut.

Projekt: Rozvoj produktu Střední Čechy královské II (realizace: 1.11.2021 - 31.12.2022)

Celkové náklady projektu: 1 246 697,50 Kč

Výše přidělené dotace 623 348,00 Kč, výše vlastních prostředků 623 349,50 Kč

Výstupy projektu:

Fotografie – turistické cíle a aktivity doplněné o figuranty 60 ks.

Propagační spot – 60s s využitím herců, střední Čechy

Komplexní komunikační kampaň – tištěná/online média, soc. sítě, reklama na Google a Seznam

Projekt Propagace produktu Střední Čechy královské (v realizaci)

Celkové náklady projektu: 2 221 932 Kč

Výše přidělené dotace 1 110 966 Kč, výše vlastních prostředků 1 110 966 Kč

Výstupy projektu:

Skládané mapy turistických 9 turistických oblastí (počet 153 000 ks)

Pro každou z devíti turistických oblastí bude vytištěno:

7000 ks v ČJ, 3000 ks v AJ; 4000 ks v NJ a 3000 ks v PJ

Mapové podklady (licence) počet 1

Nákup mapových podkladů pro 9 turistických oblastí při celkovém nákladu 153 000 ks výtisků

Kampaň v pražském metru počet 1 komplexní kampaň v síti 50 míst (formát B1) na 2 měsíce

Kampaň v příměstských vlacích (Kampaň zahrnuje zajištění výroby, instalace a pronájmu plakátů v rámečcích ve vybraných linkách příměstských vlaků na měsíc)

Reklama v SC Pendolino (Soubor polepů na skládacích stolcích ve vozech 2. třídy na měsíc)

- Průběžně testovat produkty cestovního ruchu a marketingová témata na zdrojových trzích

Vyhodnocení: V souvislosti pokročením prací na produktovém portfoliu probíhalo i první testování. Naposledy byla testována značka *Střední Čechy* prostřednictvím agentury Behavior v říjnu 2022. Výsledkem tohoto testování bylo konstatování, že Středočeský kraj je skvělou volbou pro různorodé kratší výlety.

Ve Středočeském kraji byla na výletě nebo dovolené v posledních 3 letech polovina dotazovaných. Většina lidí k němu má pozitivní emoce, líbí se jim rozmanitost kraje, památky a příroda. Obecně jezdí každý druhý s partnerem/partnerkou nebo nejbližší rodinou. Většina lidí se alespoň podílí na rozhodnutí, kam se pojedou. Nejčastěji dají na doporučení svých blízkých, nebo vyhledávají možnosti přes internetový vyhledávač. Nejčastěji si lidé spojují Středočeský kraj s asociacemi královský region, české hrady a návštěva památek. S těmito asociacemi se SK nepřetahuje s žádným ze svých konkurentů. Jinak je to ale například u asociací dovolená s dětmi a vodáctví – ty si lidé spojují hlavně s Jihočeským krajem. Královský region je pro SK nosná asociace, což dokazuje i testovaný koncept. Pozitivně ho vnímá 80 % lidí, celá pětina k němu má dokonce silně pozitivní emoce. Působí na ně originálně, je srozumitelný a důvěryhodný. Navíc lidem nejčastěji sedí právě ke Středočeskému kraji (40 %).

Opatření 3.2: Vytvoření destinační značky "Střední Čechy" a strategie jejího umístování (stanovení budoucí hodnoty značky)

Aktivity:

- Využít značku „Střední Čechy“ pro marketingovou komunikaci kraje v oblasti cestovního ruchu

Vyhodnocení: Ano, značka „Střední Čechy“ je základní destinační značkou Středočeského kraje. Veškerá marketingová komunikace destinace probíhá pod hlavičkou značky „Střední Čechy“. V jejích ekvivalentech komunikují značku i na zahraničních trzích (Mittelböhmen, Central Bohemia a Czechy Środkowe). Značku využívají v rámci cobrandingu při online i offline komunikaci jak DMO, tak i další partneři.

- Provádět testování vnímání značky na zdrojových trzích a vybraných segmentech klientely

Vyhodnocení: Ano, dle potřeby probíhá testování vnímání značky na zdrojových trzích a vybraných segmentech klientely.

V roce 2021 proběhl ve spolupráci se STEM/MARK a.s. výzkum vnímání značky Střední Čechy královské. V roce 2022 prošla značka Střední Čechy auditem a testem konceptu. Kvantitativní výzkum proběhl formou online dotazování v určitém časovém období. Výsledky výzkumu jsou uveřejněny na https://www.sccr.cz/wp-content/uploads/2023/02/SCCR-Stredni-Cechy-kralovske_Zaverecna-zprava-min.pdf.

- Systematicky budovat hodnotu značky „Střední Čechy“ na klíčových zdrojových trzích

Vyhodnocení: Ano, značka „Střední Čechy královské“ je systematicky využívána k propagaci kraje na veletrzích i jinou formou na klíčových zdrojových trzích. Klíčové zdrojové trhy středních Čech jsou jednak tuzemští turisté a návštěvníci, zejména obyvatelé Prahy, především v rámci jednodenních výletů jsou to i obyvatelé Středočeského kraje. Mezi klíčové zahraniční trhy patří primárně sousední země, dále Benelux, v předpandemickém období to byli i vzdálené trhy, především v souvislosti s jednodenními návštěvami destinací ve středních Čechách v dobré dojezdové vzdálenosti z Prahy (Karlštejn, Kutná Hora, Konopiště, Český Šternberk apod.).

SK a SCCR se pravidelně účastní tuzemských i zahraničních veletrhů, kde prezentují možnosti turistického využití. Účast na zahraničních veletrzích je vázaná na zdrojové trhy středních Čech a v návaznosti na možnosti participace s agenturou CzechTourism.

Od roku 2018 se pravidelně účastní (mimo covidových let) následujících tuzemských a zahraničních veletrhů: Holiday World Praha, Dovolená Ostrava, For Bikes, ITEP Plzeň, F.O.O.D. Piknik, Regiony Lysá nad Labem, Ferienmesse Vídeň, Reisesmesse Drážďany, MTT Wrocław, ITF Slovakiatour Bratislava, F.RE.E. Mnichov, ITB Berlin, WTM Londýn a TC Lipsko. A mimořádné účasti: CIIE Shanghai, Agrotour Kielce, MITT Moskva, IMEX Amerika.

Hodnotu značky pomáhá budovat i agentura CzechTourism pomocí jak své české základny, tak i svých zahraničních zastoupeních (např. v rámci press / fam / influencer tripů do regionu).

V rámci tzv. Čtyřdohody, kterou má uzavřenou KÚSK s regiony Burgundsko, Opolské vojvodství, Porýní-Falc se SCCR pravidelně účastní na akcích hlavních měst těchto partnerských regionů. Jedná se o akce: Międzynarodowe Targi Turystyki w Opolu, Rheinland-Pfalz-Tag Mainz a Międzynarodowe Targi Turystyczne Wrocław.

- Využívat pro krajský marketing cestovního ruchu další značky v kraji s vysokou marketingovou hodnotou

Vyhodnocení: SCCR využívá pro krajský marketing tyto silné značky v kraji: ŠKODA, Velkopopovický pivovar, Aquapalace Praha, Zámek Loučeň, Chateau Mcely, NPÚ apod., a to ať už v návaznosti na tradice v rámci hlavního marketingového tématu nebo v rámci silných turistických cílů v destinaci.

Opatření 3.3: Komunikační strategie cestovního ruchu destinační značky "Střední Čechy"

Aktivity:

- Realizovat integrované komunikační kampaně na zdrojových trzích a segmentech klientely s využitím vhodných forem cestovního ruchu

Vyhodnocení: SCCR pravidelně realizuje komunikační kampaně jak na tuzemském trhu, tak i na zahraničních zdrojových trzích. V tomto ohledu je klíčová práce s daty a znalost cílových skupin. SCCR dlouhodobě a z podstaty značky Střední Čechy cílí na zralé mileniály, lidi cestující bez dětí, rodiny s dětmi, aktivní seniory a segment bleisure.

- Průběžně inovovat oficiální informační systém středních Čech jako moderní webový portál

Vyhodnocení: Probíhá průběžná inovace webového portálu středních Čech. V současné době je webový portál po rozsáhlejší inovaci a připraven pro plné fungování po delší časové období.

- Vytvořit moderní kartu hosta (návštěvníka) středních Čech

Vyhodnocení: Po úvodní myšlence a záměru na vytvoření karty hosta bylo od tohoto záměru upuštěno. – SK se soustředil na smluvní využití pražské turistické karty a připojení některých turistických cílů středních Čech do této karty.

- Zkvalitnit využívání sociálních sítí pro marketingovou komunikaci cestovního ruchu

Vyhodnocení: Společně s průběžnou inovací webového portálu dochází i ke zkvalitňování ve využívání sociálních sítí. K 5/2023 využívá SCCR osm facebookových profilů, 2 LinkedIn profily, 3 instagramové profily a jeden YouTube profil.

- Vytvořit ambasadore program

Vyhodnocení: Po úvodní myšlence a záměru na vytvoření ambasadore programu bylo od tohoto záměru upuštěno v období covidové krize. SCCR se po skončení lockdownu vydala cestou spolupráce s mikro influencery (Cestuj srdcem), která za menších nákladů udělala větší výstup, nejenom mediální, ale vzniklo i mnoho kvalitního promo materiálu, který je průběžně využíván. S některými z těchto mikro influencerů spolupracuje SCCR dlouhodobě (Lukáš Sochor, Dagmar Malinová, Daniel Řežábek, Filip Jakubský) a s některými jednorázově.

- Realizovat společné marketingové kampaně s Prahou a dalšími sousedními kraji

Vyhodnocení: Společné marketingové kampaně se prostřednictvím oblastních DMO odehrávají např. s Jihočeským krajem (Toulava) a Libereckým a Královéhradeckým krajem (Českým ráj), SK je účastníkem produktů CR, jako je Pískovcová skalní města či Labská stezka.

- Spolupracovat s partnerskými regiony Středočeského kraje

Vyhodnocení: Dlouhodobě probíhá spolupráce v rámci tzv. Čtyřdohody (Burgundsko, Opolské vojvodství, Porýní-Falc a střední Čechy). Probíhá spolupráce na pomezí školství a kultury (výstavy fotografií v partnerských institucích v zahraničí), konala se expertní online setkání v době Covidu (podpora cestovního ruchu, využití a distribuce voucherů, úlevy subjektům, atd.), v roce 2021 proběhlo i fyzické setkání pracovní skupiny pro kulturu a památkovou péči – v Dijonu: za SK se účastnil (SCCR, kultura - paní Švarcová, nezávislý spolupracující subjekt- Lobkowitz collection, koordinátor Čtařdohody), v r. 2023 realizace výstavy fotografií na téma Památková péče a kulturní dědictví v budově Rady kraje Burgundsko Franche Comte (za účasti hejtmanky SK), plánuje se společný kulturní projekt na rok 2024 – realizace Čtyřdohodového Poesiomatu.

- Spolupracovat na komunikačních aktivitách CzechTourism

Vyhodnocení: Spolupráce na společných tématech cestovního ruchu Středočeského kraje a CzechTourismu dlouhodobě funguje.

SCCR se pravidelně účastní jednání krajských koordinátorů CR, kde se řeší detaily spolupráce s agenturou CzechTourism. Dlouhodobě zohledňuje hlavní komunikační témata i produktové linie agentury CzechTourism ve svých aktivitách, poskytuje CzT každý měsíc přehled novinek z území i ad hoc informace k připravovaným projektům. Více se spolupráce zintenzivnila v roce 2022 s jednotlivými odbornými pracovišti CzT.

Spolupráce probíhá i v rámci online kampaně agentury CzechTourism.

Dále také velmi intenzivně spolupracují v oblasti organizace press a fam tripů. Podrobná evidence akcí a výstupů probíhá především od roku 2021, nicméně s aktivitami press a fam tripů SCCR pracovala již v roce 2018. V roce 2022 bylo ve spolupráci se zahraničními zastoupeními agentury CzechTourism

zrealizováno celkem devět press/fam tripů a jedna post tour v rámci konference Traverse 2022. A v roce 2023 již bylo zrealizováno nebo je naplánováno více než 10 press a fam tripů a další jsou v jednání.

Tabulka 4: Přehled plnění indikátorů

Opatření	Indikátor	Plnění	Odůvodnění
1.1: Vytvoření podmínek pro využití přírodních a kulturních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu v kraji	Počet setkání v oblasti koordinace politik kraje v oblasti památkové péče, kultury a ochrany přírody a krajiny	14+1	Regionální stálá konference, společné jednání komise pro kulturu a cestovní ruch Rady Asociace krajů ČR
	Počet nových přírodních a kulturních atraktivit využitelných pro cestovní ruch	NR	Koncepce nestanovila metodiku pro její mapování ukazatele, proto není možné indikátor vyhodnotit
	Počet nových atraktivit venkovského cestovního ruchu	NR	Koncepce nepracovala s počátečním stavem atraktivit venkovského cestovního ruchu a nestanovila metodiku pro její mapování, proto není možné stanovit přírůstek
1.2: Zkvalitnění dopravní dostupnosti a usnadnění mobility v cestovním ruchu v kraji	Doba dostupnosti turistických cílů	NR	Koncepce nestanovila výchozí body pro srovnání časové dostupnosti z bodu A do bodu B a rovněž nestanovila srovnávací časovou jednotku optimální dostupnosti turistického cíle, proto není možné indikátor vyhodnotit.
	Počet nových parkovišť a odpočívadel		
	Počet nových prvků infrastruktury pro rekreační plavbu (kotviště, maríny, mola atd.)	13	
1.3: Vytváření podmínek pro budování infrastruktury cestovním ruchu v kraji	Délka cyklostezek v kraji	103 km (+417 km cyklotras)	
	Revidované podmínky pro podporu veřejné infrastruktury krajem	Splněno	
	Výše výdajů na podporu veřejné infrastruktury	37,3 mil. Kč	
	Informační platforma o dotačních možnostech v oblasti cestovního ruchu	Splněno	

Opatření	Indikátor	Plnění	Odůvodnění
1.4: Podpora zvyšování kvality služeb cestovního ruchu v kraji	Počet certifikovaných DMO v rámci Kategorizace DMO	10	
	Počet certifikovaných subjektů v rámci Oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení	98	
	Počet certifikovaných subjektů v rámci Jednotné klasifikace turistických informačních center	45	
	Počet certifikovaných subjektů v rámci Kategorizace kempů	11	
	Počet certifikovaných subjektů v rámci Oficiální jednotné klasifikace provozovatele ubytování v soukromí	5	
	Počet certifikovaných subjektů v rámci Českého systému kvality služeb	10	Český systém kvality služeb byl ukončen. Navazuje na něj značka „Q – Pečujeme o kvalitu“
1.5: Vytváření příznivého podnikatelského prostředí a podpora zavádění inovací v cestovním ruchu	Metodika pro podporu inovací	Nesplněno	Metodika nevytvořena
	Podpořené podniky cestovního ruchu a navazujících služeb	Nesplněno	CR nepatří v RIS3 strategii SČK mezi podporované oblasti
	Výdaje poskytnuté na podporu zavádění inovací	Nesplněno	CR nepatří v RIS3 strategii SČK mezi podporované oblasti
2.1: Vytvoření systému organizace cestovního ruchu, jeho podpora a rozvoj na území kraje ve vazbě na rajonizaci	Vytvoření systému podpory DMO	Splněno	
	Výše finanční podpory na činnost SCCR a STŘEDNÍ ČECHY, z.s.	216 mil. Kč	Rozpočet SCCR v letech 2019-2023
	Výše finanční podpory na činnost oblastních DMO	21,8 mil. Kč	
2.2: Zkvalitnění Informačních toků, koordinace aktivit a kooperace aktérů v cestovním ruchu v kraji	Počet koordinačních setkání v oblasti cestovního ruchu	Za SCCR celkem 8 setkání v letech 2022 a 2023, vzhledem k fluktuaci pracovníků a změnám ve vedení není dohledatelné za předchozí roky, 14 jednání pracovní skupiny cestovní ruch RSK	
2.3: Podpora vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v oblasti cestovního ruchu v kraji	Spolupráce kraje a školských zařízení	Splněno částečně	
	Počet proškolených účastníků	221	

Opatření	Indikátor	Plnění	Odůvodnění
2.4: Podpora turistických informačních center na území kraje	Upravený systém podpory turistických informačních center	Splněno	
	Počet podpořených turistických informačních center	117	počet podpořených projektů
	Nově otevřená TIC kraje	Splněno	Došlo k přehodnocení indikátoru
2.5: Vytvoření systému podpory klíčových eventů cestovního ruchu v rámci kraje	Metodika systému podpory eventů cestovního ruchu v kraji	Splněno	
	Počet podpořených eventů v kraji	77	
	Výše výdajů na podpořené akce v kraji	28,1 mil.	
3.1: Podpora tvorby regionálních produktů cestovního ruchu a témat pro marketing cestovního ruchu kraje	Rozpracování detailního obsahu produktového portfolia cestovního ruchu	Splněno	
	Spolupráce na definování rozvoji produktů s okolními atraktivitami a destinacemi	Splněno	
	Testování produktů/marketingových témat	Splněno	
3.2: Vytvoření destinační značky "Střední Čechy" a strategie jejího umístování (stanovení budoucí hodnoty značky)	Zpracování značky „Střední Čechy“ do komunikace	Splněno	
	Výzkum zdrojových trhů a segmentů klientely	Splněno	
	Testování a měření hodnoty značky „Střední Čechy“	Splněno	
3.3: Komunikační strategie cestovního ruchu destinační značky "Střední Čechy"	Integrované komunikační strategie	Splněno	
	Inovace webového portálu „Střední Čechy“	Splněno	
	Návštěvnost webových stránek	630 629	
	Moderní karta hosta (návštěvníka)	Od záměru upuštěno	
	Úspěšnost karty hosta (návštěvníka)	Od záměru upuštěno	
	Úspěšnost ambasador programu	Splněno částečně	Od záměru upuštěno a nahrazeno mikroinfluencery

Opatření	Indikátor	Plnění	Odůvodnění
		Dosah hlavního destinačního FB profilu je za roky 2018-2022 větší než 73 mil. (což je 14,6 mil roční průměr dosahů). Další profily se pohybují v nižších desítkách milionů.	Statistika počtu aktivit za dané období
	Spolupráce v rámci komunikačních aktivit cestovního ruchu	Splněno	
	Úspěšnost marketingových kampaní	Splněno částečně	Neměřena výše AVE

Celkové vyhodnocení plnění Programu na úrovni priorit a opatření je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 5: Shrnující přehled plnění priorit a opatření

Priorita	Opatření	S	ČS	N	Odůvodnění
Priorita 1 Podpora nabídky a rozvoj potenciálu cestovního ruchu	1.1: Vytvoření podmínek pro využití přírodních a kulturních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu v kraji		X		Vzhledem ke změně gesce k oblasti CR se zlepšila komunikace v oblasti CR a kulturního dědictví
	1.2: Zkvalitnění dopravní dostupnosti a usnadnění mobility v cestovním ruchu v kraji	X			Dopravní dostupnost kulturních cílů je průběžně zlepšována v rámci rozvoje veřejné mobility i investic do silniční sítě
	1.3: Vytváření podmínek pro budování infrastruktury cestovním ruchu v kraji	X			Došlo k efektivizaci dotačního programu SK
	1.4: Podpora zvyšování kvality služeb cestovního ruchu v kraji	X			Došlo ke stabilizaci činnosti SCCR
	1.5: Vytváření příznivého podnikatelského prostředí a podpora zavádění inovací v cestovním ruchu				X Oblast CR nebyla zařazena do podporovaných oblastí RIS 3 Strategie
Priorita 2 Destinační management	2.1: Vytvoření systému organizace cestovního ruchu, jeho podpora a rozvoj na území kraje ve vazbě na rajonizaci	X			Došlo ke stabilizaci a rozvoji systému organizací destinačního managementu na krajské a oblastní úrovni
	2.2: Zkvalitnění Informačních toků, koordinace aktivit a kooperace aktérů v cestovním ruchu v kraji		X		Došlo ke zkvalitnění koordinace aktivit a kooperace aktérů CR
	2.3: Podpora vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v oblasti cestovního ruchu v kraji		X		Probíhá zvyšování kvalifikace pracovníků v CR, nedostatečná spolupráce podnikatelů a škol v CR
	2.4: Podpora turistických informačních center na území kraje	X			Došlo ke stabilizaci systému podpory certifikovaných TIC
	2.5: Vytvoření systému podpory klíčových eventů cestovního ruchu v rámci kraje	X			Došlo ke stabilizaci dotačního systému a byl vytvořen systém víceleté podpory
Priorita 3 Destinační marketing	3.1: Podpora tvorby regionálních produktů cestovního ruchu a témat pro marketing cestovního ruchu kraje	X			Probíhá tvorba a testování značek a produktů CR
	3.2: Vytvoření destinační značky "Střední Čechy" a strategie jejího umístování (stanovení budoucí hodnoty značky)	X			Základní značka Střední Čechy, resp. Střední Čechy královské je vytvořena a využívána
	3.3: Komunikační strategie cestovního ruchu destinační značky "Střední Čechy"	X			Probíhá plnění komunikační strategie destinační značky, i když některé používané nástroje se průběžně mění a upravují

Pozn. S = splněno, ČS = částečně splněno, N= nesplněno

Celkově lze konstatovat, že výrazná většina priorit a opatření Programu rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji 2018–2023 byla splněna nebo alespoň částečně splněna.

Shrnutí hlavních faktorů bránících plnění Programu

Metodické faktory

- Významné nedostatky v nastavení implementační části Programu, které naprosto zásadně komplikují možnosti vyhodnocování pokroku a plnění převážné většiny indikátorů, především jde o:
 - chybějící výchozí a cílové hodnoty indikátorů,
 - chybějící popis jednotlivých indikátorů,
 - chybějící měrné jednotky indikátorů
 - chybějící datum dosažení cílové hodnoty indikátoru.

Administrativní faktory

- Nedostatečná implementace Programu, především jde o:
 - kromě Akčního plánu pro rok 2018, který je součástí Programu, nebyl za celou dobu platnosti Programu zpracován žádný další Akční plán,
 - vzhledem k chybějícím Akčním plánům chybí i průběžná vyhodnocení, která měla být součástí každého Akčního plánu,
 - marketingové plány zpracovává SCCR ročně, nicméně nezahrnují stručné průběžné vyhodnocení plánu za rok předchozí.

Personálně – organizační faktory

- Změny organizační struktury odborů a oddělení KÚSK v době realizace Programu a související nestabilní personální zajištění dotčených odborů a oddělení.
- Problémy s personální zajištěním Střeďočeské centrály cestovního ruchu a její stabilizace až v roce 2022 způsobily, že se mohla plně věnovat realizaci svěřených aktivit a projektů až v posledních 12 měsících.

Vnější faktory

- epidemie Covid-19, inflace, válka na Ukrajině

Doporučení pro tvorbu nového Programu

Metodicky správně nastavit indikátory nového Programu

Aby byla možnost vůbec sledovat plnění nového Programu je potřeba kromě výběru vhodných indikátorů i nastavit jejich měrné jednotky a výchozí a cílové hodnoty. A v některých případech i detailnější popis indikátorů a data dosažení cílové hodnoty indikátorů.

Zajistit pravidelné, roční zpracování akčního plánu a vyhodnocení

Po sledování plnění nového Programu je potřeba zajistit podmínky a zpracování ročních akčních plánů, které budou zahrnovat stručné vyhodnocení dosavadního pokroku v plnění nového Programu včetně průběžného plnění cílových hodnot indikátorů.

Turistické oblasti a oblastní destinační řízení

Středočeský kraj patří mezi území s relativně velkým počtem územně spíše menších turistických oblastí. Ze srovnání s jinými kraji (s využitím údajů agentury CzechTourism o certifikovaných DMO) vyplývá, že v jednotlivých krajích je aktuálně uplatňováno několik modelů organizace CR:

- existence pouze krajské DMO bez oblastních DMO, případně s velmi malým počtem DMO (přírodně Hlavní město Praha, víceméně také kraje Vysočina a Olomoucký);
- existence pouze oblastních DMO bez krajské DMO (Plzeňský, Ústecký a Liberecký kraj, přičemž v případě Plzeňského kraje nepokrývají oblastní DMO jeho celé území, naopak Ústecký a Liberecký kraj jsou jimi pokryty beze zbytku);
- existence jedné krajské a několika oblastních DMO (všechny zbývající kraje).

Je přitom třeba doplnit, že víceméně všechny kraje (vč. Plzeňského, Libereckého a Ústeckého) usilují výhledově o existenci krajské DMO.

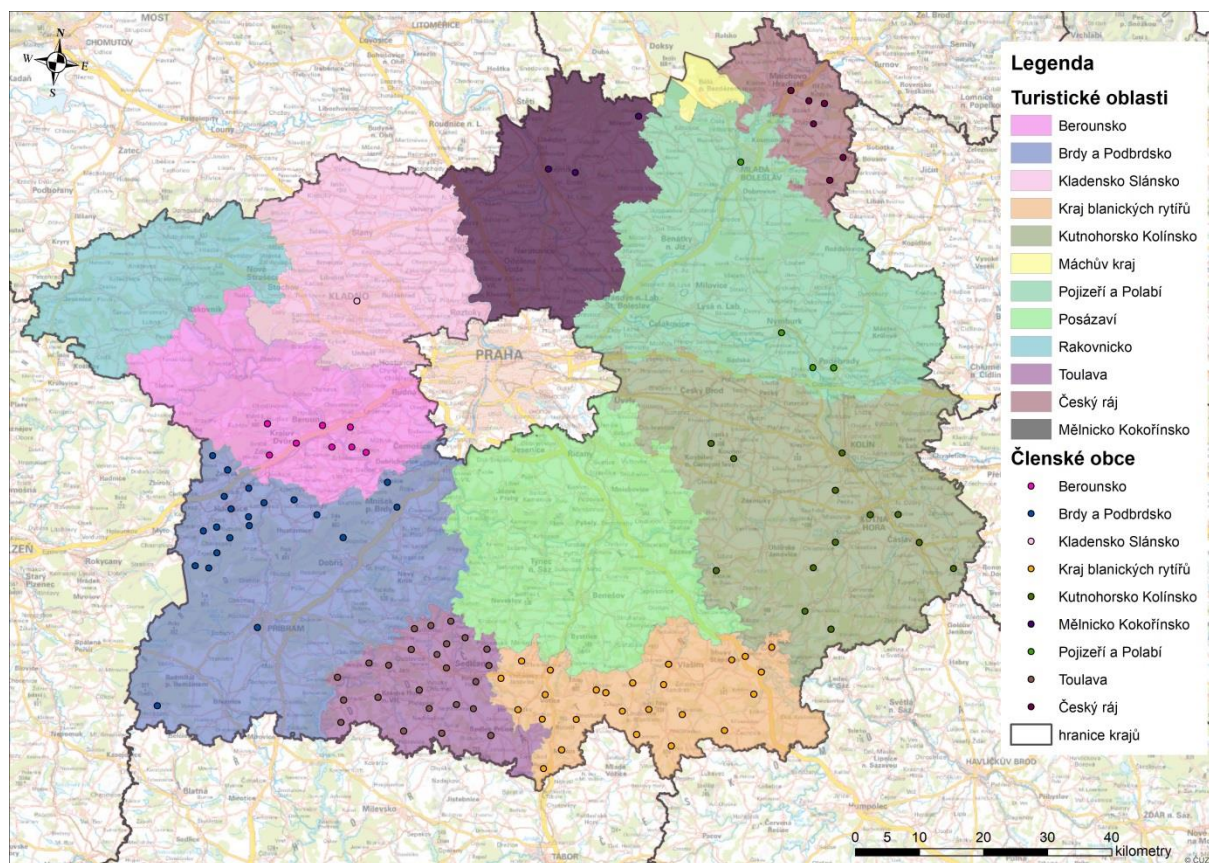
Středočeský kraj se svými 10 oblastními DMO patří ke krajům s největší územní granularitou destinačního řízení, a to jak z hlediska absolutního počtu oblastních DMO, tak průměrnou rozlohou či počtem obyvatel připadajících na jednu oblastní DMO, resp. na jednu turistickou oblast. Výhodou tohoto stavu je citlivější zohlednění regionálních specifik, detailnější znalost území a větší blízkost jednotlivým aktérům cestovního ruchu. Nevýhodou je nižší potenciál ekonomické životaschopnosti a s ním související nižší personální kapacita (počet pracovníků, které je možné zaplatit), menší počet nosných témat a produktů CR v některých turistických oblastech a také možný budoucí tlak z centrální úrovně na vytváření větších územních celků pro oblastní DMO (vyjádřený také podkladovou analýzou pro dosud nepředložený zákon o cestovním ruchu).

Turistických oblastí můžeme ve Středočeském kraji podle různých kritérií identifikovat 10–12, jak ukazuje následující tabulka a rovněž obrázek. Do turistického regionu Střední Čechy, pro jehož území je destinační organizací Středočeská centrála cestovního ruchu (SCCR; příspěvková organizace Středočeského kraje), patří 11 turistických oblastí. V deseti z nich je ustavena oblastní organizace destinačního managementu (DMO), v jedenácté (Rakovnicko) chybí. Mimoto na území Středočeského kraje zasahují katastry několika obcí kolem Bělé pod Bezdězem, které náleží k turistické oblasti Máchův kraj. Ten je však součástí krajského DMO Libereckého kraje, a Středočeský kraj ani SCCR do jeho rozvoje nepromlouvají. Z tohoto důvodu nemá Máchův kraj samostatnou kapitolu v analytických podkapitolách věnovaných institucionálnímu zabezpečení, nabídce, resp. poptávce v cestovním ruchu. Z turistických oblastí, které patří do turistického regionu Střední Čechy, pak dvě (Toulava, Český ráj) přesahují do území jiných krajů a rozvoj CR je v nich podporován oběma (Toulava), resp. všemi třemi kraji (Český ráj).

Tabulka 6: Rozdělení Středočeského kraje do turistických oblastí

Turistická oblast	Kraj	Oblastní DMO
Berounsko	pouze Středočeský	Ano
Brdy a Podbrdsko	pouze Středočeský	Ano
Český ráj	Středočeský, Liberecký, Královéhradecký	Ano
Kladensko Slánsko	pouze Středočeský	Ano
Kraj blanických rytířů	pouze Středočeský	Ano
Kutnohorskoko Kolínsko	pouze Středočeský	Ano
Mělnicko Kokořínsko	pouze Středočeský	Ano
Pojizeří Polabí	pouze Středočeský	Ano
Posázaví	pouze Středočeský	Ano
Toulava	Středočeský, Jihočeský	Ano
Rakovnicko	pouze Středočeský	Ne
Máchův kraj	Středočeský, Liberecký	Ano

Obrazek 1: Mapové schéma turistických oblastí ve Středočeském kraji

Zdroj: Vytvořeno v ArcMap 10.4. Podklad: ČÚZK (2022). Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Území Středočeského kraje je většinou pokryté turistickými oblastmi. Nicméně řada obcí do oblastních DMO není nijak zapojena a části území kraje tedy institucionálně nespolupracují s žádnou DMO. „Nepokryté“ jsou vedle celého Rakovnicka zejména severní zázemí Prahy směrem k toku řeky Labe nebo Českobrodsko. Tento stav není nutně problémem; ne všechny obce mají potenciál pro CR a neexistuje reálná potřeba pokrytí celého území kraje bez zbytku obcemi zapojené do oblastního destinačního řízení. V některých případech navíc destinační řízení supluje jiné subjekty – aktivní podnikatelé, obce, TIC nebo lokální DMO.

Oblastní DMO jsou vesměs založené „zdola“ městy, obcemi a/nebo podnikateli a Středočeský kraj tedy v jejich zakládacích strukturách nefiguruje (ač všechny bez výjimky podporuje finančně, metodicky i organizačně). Jedinou výjimkou je DMO Turistická oblast Brdy a Podbrdsko, v níž je Středočeský kraj zastoupen mezi zakladateli (blíže viz příslušná podkapitola). Aby oblastní DMO dosáhly na příspěvek Středočeského kraje, musí splňovat podmínky certifikace (stanovené na státní úrovni) a podmínky pro čerpání dotace (stanovené ze strany Středočeského kraje), (vedle toho mohou DMO realizovat z krajského příspěvku i vlastní priority).

Přibližně jednou měsíčně SCCR pořádá online koordinační poradou všech oblastních DMO ve Středočeském kraji. Jednotlivé oblastní DMO se navzájem dosti liší nejen svou zakládací strukturou, ale i velikostí území, na kterém působí, a také délkou své působnosti, která je rozhodujícím faktorem jejich etablování v území. „Nové“ DMO, jichž je v kraji většina, jsou často teprve na začátku budování sítě kontaktů v území, často jsou územně poměrně malé, mají dosud malou finanční a personální kapacitu. Naproti tomu na území Středočeského kraje fungují oblastní DMO, jejichž dlouhá historie generuje značnou intenzitu kontaktů, vysoký počet zapojených partnerů (včetně důležité pozice podnikatelských subjektů) a v konečném důsledku i vysokou akceschopnost a míru reprezentativnosti DMO vůči celému území dané turistické oblasti. Mezi tyto organizace patří zejména DMO Posázaví, Toulava a Český ráj.

Je třeba podotknout, že oblastní DMO nejsou jediným aktérem rozvoje CR v příslušném území. Ve Středočeském kraji fungují i další organizace promlouvající do rozvoje CR (lokální necertifikované DMO, velká města, významní podnikatelé v CR). V rámci destinačního řízení se proto například podnikatelé propojují i sami mezi sebou, a to i napříč turistickými oblastmi. Existuje například neformální platforma spolupráce největších podniků CR v kraji, mezi něž patří Aquapalace Praha, Zámek Loučeň, Chateau Mčely, Mirakulum Milovice a skiareál Monínek, která organizuje vzájemná setkávání a koordinuje svůj přístup vůči veřejným subjektům vč. SCCR a Středočeského kraje. „Velcí hráči“ si v mnoha ohledech mohou sami určit „pravidla hry“, protože disponují řádově vyššími personálními i finančními zdroji a někteří jsou pro daný turistický region z hlediska návštěvnosti zcela dominantním subjektem. Mnozí fungují jako partneři příslušných oblastních DMO či dokonce sami aktivity příslušných DMO iniciují. Na druhou stranu je tato forma zapojení někdy nesystémová a optimální je stav, kdy jednotliví podnikatelé či spolky spolupracují prvotně s oblastní DMO a jejím prostřednictvím pak s dalšími aktéry.

Podrobnější institucionální analýza podle jednotlivých turistických oblastí je předmětem dalších kapitol. V této „celokrajské“ kapitole se dále zabýváme Středočeským krajem jako celkem.

Stávající stav existence 10 DMO, 1 oblasti bez DO a několika obcí, které jsou součástí DMO sousedního kraje (Máchův kraj v Libereckém kraji) vede mj. k následujícím problémům:

- 1. Obtížný **branding**. Jedním z poslání DMO je přesvědčit potenciální návštěvníky, že se jedná o jedinečnou oblast, kterou stojí za to navštívit. Existence 11 turistických oblastí ve SČK ovšem vede k tomu, že je nabídka DMO pro potenciální návštěvníky velmi nepřehledná a neorientují se v ní, což souvisí zejména s tím, že oblastní DMO byly vesměs založeny „zdola“ městy, obcemi a dalšími místními subjekty. DMO jsou nicméně v důsledku toho v některých případech vymezeny neorganicky, bez ohledu na hlavní fenomény CR v území (viz např. rozdělení oblasti vodní rekreace na vltavských vodních nádržích mezi 3 destinace; rozdělení

organického regionu Polabí mezi 3 destinace; rozdělení přeshraničních regionů, např. Brd na více destinací), což dále komplikuje orientaci potenciálních návštěvníků.

- 2. Ztížený **marketing** zaměřený na návštěvníky ze vzdálenějších oblastí. Hlavním předpokladem pro přilákání běžného (masového) turistů z větší vzdálenosti je nabídka TOP atraktivit a atrakcí. Některé turistické oblasti ovšem takovými cíli nedisponují (např. Toulava, kde však charakter destinace umožňuje se bez TOP atraktivit obejít), nebo disponibilní TOP cíle jsou návštěvníky podhodnocené či obtížné pro marketing celé oblasti (Kladensko – Slánsko – Památník Lidice; Brdy a Podbrdí – CHKO Brdy, Rakovnicko – Muzeum ČD v Lužné u Rakovníka). Řada turistických oblastí pak nedisponuje cíli, které by měly potenciál přilákat zahraniční masovou turistiku. Příslušné DMO tak nemají cíl, kolem kterého by mohli postavit marketing vůči hostům z větší dálky a kolem kterého by mohly vybudovat svou značku (brand); na druhou stranu je však možné marketing oblasti úspěšně cílit pouze na návštěvníky z bližších zdrojových oblastí.
- 3. Absence širší **nabídky cílů**, které by umožnily udržet návštěvníky v destinaci. Pro dosažení maximálních přínosů návštěvnosti je potřeba nejen dostat návštěvníky do destinace, ale zároveň jim i nabídnout možnosti vyžití, které je v destinaci udrží. Některé DMO však nemají takovou nabídku atraktivit a atrakcí, která by masového turistu udržela v destinaci déle, než jeden den. DMO by v optimálním případě měla být vícedenní destinací, která disponuje dostatečnou nabídkou atraktivit a atrakcí pro udržení turistů v destinaci alespoň přes několik nocí.
- 4. **Malá návštěvnost** řady destinací. V řadě turistických oblastí se v HUZ ubytuje kolem 50 tis. hostů ročně, kteří zde stráví do 150 tis. nocí (např. Rakovnicko, Kraj blanických rytířů, Kladensko – Slánsko). Taková návštěvnost přitom **negeneruje dostatečnou úroveň příjmů CR** pro podporu robustního destinačního managementu zdola. Pokud by např. došlo k financování DMO z ubytovacích poplatků, musela by zde být výše ubytovacích poplatků pro zajištění dostatečných příjmů DMO násobně vyšší než v oblastech, jako je Posázaví (650 tis. přenocování).
- 5. **Rozdrobení disponibilních zdrojů** mezi příliš velké množství DMO. DMO v řadě případů nereprezentují oblast, kde by byla dostatečná úroveň příjmů z CR (viz výše), případně dostatečná ekonomická síla místních aktérů (včetně měst a obcí) pro podporu robustní destinační organizace zdola. Přitom dochází i k tříštění disponibilních vnějších zdrojů (shora). DMO ve SČK tak jsou notoricky podfinancované, nemají dostatečné personální kapacity na plnohodnotné zajištění všech úkonů DM a nemají dostatečné prostředky na tvorbu produktů, marketing a propagaci destinace. Bez vzájemného sdílení kapacit, či slučování DMO hrozí dlouhodobě nedostatečná úroveň kapacit na zajištění DM.

Destinační řízení na úrovni Středočeského kraje

Rozvoj CR ve Středočeském kraji, resp. v turistickém regionu Střední Čechy podporuje krajská DMO, kterou je Středočeská centrála cestovního ruchu, p. o. (SCCR). Protože jde o příspěvkovou organizaci kraje (vzniklou „shora“), je Středočeský kraj jejím jediným zakladatelem. Cíli SCCR jsou:

- zabezpečení zájmů a potřeb Středočeského kraje v oblasti rozvoje CR na území kraje;
- propagace cestovního ruchu a turistických možností regionu;
- rozvoj spolupráce relevantních aktérů CR s působností či dopadem na střední Čechy.

Středočeská centrála cestovního ruchu má zejména od roku 2022 robustní strukturu týkající se rozsahu jednotlivých agend v oblasti zejména marketingu, ale také organizace cestovního ruchu (spolupráce s Prahou a dalšími aktéry), přípravy a realizace zejména neinvestičních projektů a

pokrývá také některé odborné gesce související s cestovním ruchem (např. vodní plavba). Centrála disponuje také poměrně rozsáhlým rozpočtem umožňujícím realizace široké sady aktivit.

Mezi klíčové výzvy do budoucna patří rozšíření spolupráce oblastních DMO s podnikateli (přímé zapojení vč. finanční spoluúčasti), zabezpečení provozního rozpočtu a personální kapacity oblastních DMO, které často disponují třeba jen 1,5 úvazkem, a rozšíření portfolia činností SCCR a zejména oblastních DMO tak, aby se zabývaly nejen marketingem, ale i realizací vlastních projektů, koordinací vzniku infrastruktury a získáváním finančních prostředků.

Z provedeného šetření realizovaného metodou řízených rozhovorů vyplývá velmi rozmanitý přístup jednotlivých aktérů k organizacím destinačního managementu. Mnoho podnikatelů i obcí je formou dlouhodobého partnerství či aktivitami ad hoc navázáno na oblastní DMO a/nebo SCCR. Naopak mnoho aktérů v území nevidí v činnosti DMO (méně často v činnosti SCCR) žádný smysl a systém nastavený centrálně dle MMR a CzT považuje za špatný. Existence 10/11 oblastních DMO je částí aktérů považována za funkční, ale poměrně pracnou z hlediska koordinace. 10/11 oblastních DMO je podle jejich názorů efektivnější, protože se soustředí lépe na detail a nevznikají kompetenční překryvy mezi nimi a SCCR. Větší granularita území je tedy podle řady aktérů lepší. Část aktérů naopak považuje počet oblastních DMO za příliš vysoký a mnohdy nereprezentující přirozené turistické oblasti (ať již nedostatkem konkrétních nosných turistických produktů, nebo jejich přesahem přes dvě nebo více turistických oblastí; např. spojení Pojizeří majícího blízko k Českému ráji s Polabím majícího blízko k dalším oblastem podél Labe). Oblastní DMO se podle nich často dívají jen na svou (úzkou a z hlediska turistické nabídky málo konkurenceschopnou) oblast, chybí jim tematický a odborný přesah.

Na území Středočeského kraje jako celku se rozvojem cestovního ruchu má zabývat také spolek Střední Čechy, z.s. Ten byl „historicky“ podporován Středočeským krajem, aktuálně však vykazuje jen základní provozní činnost a do budoucna se jeví jako potřebné pro něj buď stanovit konkrétní úkoly a agendu, nebo s jeho zapojením do rozvoje CR ve Středočeském kraji dále nepočítat.

Z titulu své právní formy do rozvoje cestovního ruchu Středočeského kraje zasahují (především však jako součást nabídky jednotlivých měst a turistických oblastí) také muzea a galerie, které jsou rovněž jeho příspěvkovými organizacemi. Jedná se o těchto 17 subjektů (v závorce je uvedena obec, kde sídlí, pokud není součástí názvu organizace):

- Muzeum Českého krasu (Beroun);
- Památník Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše;
- Hornické muzeum Příbram;
- Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami (Rožmitál pod Třemšínem);
- Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy;
- Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně;
- Muzeum Podblanicka (Vlašim);
- České muzeum stříbra (Kutná Hora);
- Regionální muzeum v Kolíně;
- Galerie Středočeského kraje (Kutná Hora);
- Regionální muzeum Mělník;
- Muzeum Mladoboleslavska (Mladá Boleslav);
- Polabské muzeum (Poděbrady);
- Oblastní muzeum Praha – východ (Brandýs nad Labem–Stará Boleslav);

- Regionální muzeum v Jílovém u Prahy;
- Rabasova galerie Rakovník;
- Muzeum T.G.M. Rakovník.

Financování destinačního řízení

Středočeská centrála cestovního ruchu je jako příspěvková organizace Středočeského kraje financována téměř výhradně (zhruba z 98 %) Středočeským krajem. Zbytek tvoří drobná hospodářská činnost typu prodeje návštěvnických pasů či publikací v TIC. Výhledově bude dalším příjmem SCCR pravděpodobně také pronájem části budovy v Husově ulici v Praze, v níž SCCR sídlí. SCCR ročně hospodáří s příjmy ve výši přibližně 35 mil. Kč ročně, včetně pokrytí nákladů na provoz areálu Vrchbělá ve vlastnictví kraje. Zmíněný pronájem by příjmy SCCR navýšil zhruba o 4–5 mil. Kč ročně. Z těchto prostředků jsou financovány zejména marketingové aktivity a mzdy zaměstnanců (SCCR jich má aktuálně 23), dále provoz budovy sídla SCCR, činnost filmové kanceláře Středočeského kraje a convention bureau Středočeského kraje, vzdělávací aktivity (zaplacení externích školitelů) a práce s daty.

Oblastní DMO jsou financovány většinou dominantně Středočeským krajem, případně též dalšími kraji, na jejichž území daná turistická oblast zasahuje. Jiné finanční zdroje (příspěvky obcí, podnikatelů, vlastní hospodářská činnost, externí dotace apod.) tvoří většinou velmi malou část příjmů (v řádu nižších jednotek procent). Výjimku v tomto směru představují oblastní DMO Posázaví, Český ráj a částečně Toulava, kde je podíl uvedených příjmů podstatně vyšší (nižší desítky procent). Aktuálně poskytuje Středočeský kraj ročně přibližně 1 mil. Kč těm oblastním DMO, které zasahují pouze na území SČ kraje, a cca 0,75 mil. Kč těm, které zasahují na území dvou nebo více krajů. Podpora (a její případné navýšení) oblastních DMO ze strany Středočeského kraje má svá pro i proti. Na jedné straně představují stabilizační prvek umožňující oblastním DMO zejména v prvních letech existence pokrýt základní provozní náklady, což se jeví jako nezbytné. Na druhé straně snaha o navyšování příspěvků Středočeského kraje (či dalších veřejných subjektů) a jejich výrazná dominance mezi příjmy DMO může dlouhodobě vést k nižší motivaci DMO shánět vlastní další zdroje. Oblastní DMO se pak mohou dlouhodobě potýkat s nedostatkem lokálního síťování a rezignací na snahu o vyšší rozpočet. Vyváženost principu rovnosti a solidarity a principu zásluhovosti při financování oblastních DMO je proto důležitou výzvou.

Vazba na Prahu a okolní kraje

Pro Středočeský kraj jsou důležité územní vazby cestovního ruchu do okolních krajů z organizačního a institucionálního pohledu už jen z důvodu jeho centrální geografické polohy v rámci Čech a administrativního vyčlenění Prahy coby samostatného „kraje“. Institucionálně můžeme vazby mezi Středočeským krajem a sousedními kraji rozdělit do tří kategorií:

- přesah do přilehlých krajů, s nimiž Středočeský kraj „sdílí“ některou turistickou oblast (Liberecký a Královéhradecký kraj v případě Českého ráje, Jihočeský kraj v případě Toulavy);
- přesah do přilehlých krajů, s nimiž Středočeský kraj dosud formálně „nesdílí“ žádnou turistickou oblast (kraje Plzeňský, Ústecký, Pardubický a Vysočina), což nevylučuje potřebu užšího propojení některých turistických oblastí napříč krajskými hranicemi, případně i formální spojení těchto turistických oblastí napříč krajskou hranicí tam, kde se z turistického hlediska jedná o vnitřně homogenní území (např. Brdy a Podbrdsko s Pobrdím v Plzeňském kraji, Máchův kraj v Libereckém kraji, Kraj blanických rytířů s krajem Vysočina);
- přesah do Prahy jako klíčové zdrojové oblasti domácích návštěvníků (rezidenti Prahy) i zahraničních návštěvníků (návštěvníci Prahy) a jako přirozeného centra Středočeského kraje vytvářející společnou nabídku „Praha a střední Čechy“.

Přeshraniční působnost a přirozené vazby někdy naráží na administrativní rozdíly a hranice, což vede v čase spíše k omezení až ukončení přeshraniční působnosti destinací. Na druhou stranu četné příklady (Toulava, Český ráj, mimo Středočeský kraj dále Krkonoše, Orlické hory či Slovácko) ukazují, že pokud je takto destinace založena od počátku, vnímají tuto zdánlivou nevýhodu místní aktéři jako danost a výhodu a umí s ní pracovat. V tomto směru může k překlenutí administrativních rozdílů pomoci lepší spolupráce mezi kraji na platformě AKČR, vyhlásování analogických dotačních programů pro společné turistické oblasti apod.

Hlavní město Praha je pro Středočeský kraj zásadním zdrojem zejména jednodenních výletníků, a to jako obyvatel, tak i návštěvníků Prahy. Z pohledu všech oblastních DMO Středočeského kraje je velmi hluboká spolupráce Prahy a Středočeského kraje v oblasti cestovního ruchu nezbytná. Území „Praha a střední Čechy“ se komplementárně doplňuje nabídkou (městské památky a magnet celosvětového významu v podobě Prahy vs. zázemí, služby a unikáty v jejím okolí vytvářející alternativní nabídku) i distribucí návštěvníků z „přetíženého centra“ Prahy a několika málo středočeských turistických cílů do „neobjevených“ rozsáhlých částí středních Čech.

Specifickou formou CR, v níž se propojuje Středočeský kraj s Prahou, je druhé bydlení. Víceméně celý Středočeský kraj (nejvíce Posázaví, Brdy, ale i Berounsko, Kokořínsko, Český ráj a další) má zásadní podíl na druhém bydlení obyvatel Prahy (i středočeských měst). Přínosy nejsou v tomto případě omezené jen na segment cestovního ruchu; druhé bydlení přispívá k populační stabilizaci venkovských sídel a přesouvá část kupní síly obyvatel Prahy do jejího zázemí, čímž přispívá ke snižování regionálních rozdílů. V rámci cestovního ruchu pak přispívá k vytižení služeb vč. služeb CR a turistických cílů. Druhé bydlení však vytváří také tlak na místní infrastrukturu a vybavenost. Navíc některé objekty druhého bydlení se zároveň nabízí na trhu ubytovacích služeb.

Dotační programy v cestovním ruchu

Středočeský kraj v současnosti vyhláší několik programů, které mají vazbu na cestovní ruch. Jejich přehled je uveden v tabulce. Programy jsou financované z rozpočtu Středočeského kraje a ze Středočeského fondu podpory cestovního ruchu. Ročně je na ně alokována částka kolem 40 mil. Kč. Tři programy jsou financovány ze Středočeského Fondu podpory cestovního ruchu:

- Program pro poskytování dotací na podporu TIC Středočeského kraje
- Program na podporu rozvoje doprovodné infrastruktury CR
- Program pro poskytování jednoleté/víceleté* dotace na podporu významných kulturních, společenských a sportovních akcí přispívajících k rozvoji cestovního ruchu

Čtvrtý, samostatným programem je Program pro poskytování dotací na podporu rozvoje destinačních managementů.

Tabulka 7: Přehled dotačních programů Středočeského kraje na podporu cestovního ruchu

Název programu	Věcné zaměření	Finanční alokace	Příjemci
Středočeský Fond podpory cestovního ruchu: Program pro poskytování dotací na podporu TIC Středočeského kraje	Modernizace a zkvalitnění služeb TIC: a) webové stránky TIC a činnosti s tím související, b) multimediální produkty a moderní technologie v oblasti CR, c) tištěné a elektronické propagační materiály, d) HW a SW pro tvorbu grafiky a databází, e) podpora sezónní zaměstnanosti červen–září	1,5 mil. Kč (2023) dotace max. 100 tis. Kč na jeden projekt; spoluúčást příjemce 50 % (sezónní zaměstnanost), resp. 10 % (ostatní aktivity)	Certifikovaná TIC na území SČ kraje

Název programu	Věcné zaměření	Finanční alokace	Příjemci
<p>Středočeský Fond podpory cestovního ruchu:</p> <p>Program na podporu rozvoje doprovodné infrastruktury CR</p>	<p>Rozvoj cestovního ruchu v oblasti karavaningu, rekreační plavby vybudování záchytných parkovišť vč. dopravního a orientačního značení: a) stanoviště pro obytná auta, b) vývaziště, c) vybavení kempů, d) záchytná parkoviště v turisticky atraktivních lokalitách, pořízení dopravního a orientačního značení, e) projektová příprava</p>	<p>20 mil. Kč (2022)</p> <p>dotace min. 50 tis. Kč (záchytná parkoviště, projektová příprava), 200 tis. Kč (vývaziště, vybavení kempů), 400 tis. Kč (stanoviště pro obytná auta) a max. 500 tis. Kč (vývaziště), 1 mil. Kč (vybavení kempů, záchytná parkoviště, projektová příprava), 2 mil. Kč (stanoviště pro obytná auta) na jeden projekt; spoluúčast příjemce 10 %</p>	<p>Fyzické osoby</p> <p>Fyzické osoby podnikající</p> <p>Právnícké osoby</p> <p>Obce</p>
<p>Středočeský Fond podpory cestovního ruchu:</p> <p>Program pro poskytování jednoleté/víceleté* dotace na podporu významných kulturních, společenských a sportovních akcí přispívajících k rozvoji cestovního ruchu</p>	<p>a) Kulturní a společenské akce na území SČ kraje neinvestičního charakteru, které splňují alespoň některé z následujících kritérií: jedinečnost, tradice, prokazatelný dopad na cestovní ruch, návštěvnost minimálně 1000 osob, nadregionální význam. Jedná se zejména o festivaly, slavnosti, rekonstrukce historických událostí, oslavy významných výročí, soutěže, významné mezinárodní akce a akce popularizující tradiční lidovou kulturu. Z dotace nelze hradit pohoštění.</p> <p>b) Sportovní akce na území SČ kraje neinvestičního charakteru, které splňují alespoň některé z následujících kritérií: jedinečnost, tradice, prokazatelný dopad na cestovní ruch, návštěvnost minimálně 1000 osob, nadregionální význam. Jedná se zejména o soutěže, závody či jiné významné sportovní akce. Z dotace nelze hradit pohoštění.</p>	<p>10 mil. Kč (2023–25)</p> <p>dotace 6,3 mil. Kč na kulturní/společenské a 3,7 mil. Kč na sportovní akce, z toho min. 100 tis. Kč (kulturní/společ.), resp. 200 tis. Kč (sportovní) a max. 500 tis. Kč na jeden projekt; spoluúčast příjemce 30 %</p>	<p>Fyzické osoby</p> <p>Fyzické osoby podnikající</p> <p>Právnícké osoby</p> <p>Obce ve SČ kraji</p>

Název programu	Věcné zaměření	Finanční alokace	Příjemci
Program pro poskytování dotací na podporu rozvoje destinačních managementů	a) rozvoj turistické nabídky, b) vydávání propagačních tiskovin zaměřených na prezentaci destinace, c) náklady na pořízení multimediálních prezentací, fotografií od profesionálních fotografů vhodných pro CR, d) náklady na zajištění fam a presstripů, instatripů, svatebních auditů, roadshow apod., e) náklady na školení, studijní cesty, workshopy, fóra pro podnikatele v CR, f) nákup HW a SW souvisejícího s realizací akce/projektu (neinvestičního charakteru), g) náklady na správu webových stránek, SoMe, webhosting domén a nákup PPC kampaně a další reklamy v rámci digitálního marketingu, h) poplatky za veletrhy, i) úhrada mezd, odvodů na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců, j) rozvoj digitální komunikace destinace, k) náklady spojené s kofinancováním činnosti DMO v rámci Národního programu podpory CR v regionech, podprogramu „Marketingové aktivity v cestovním ruchu“	8,7 mil. Kč spoluúčast příjemce 10 %, u mzdových nákladů 20 %	Certifikovaná oblastní nebo lokální DMO působící (zcela nebo zčásti) ve SČ kraji

Zdroj: Dokumenty KÚSK k vyhlášeným dotačním programům

Pozn.: Informace jsou uvedené za poslední dostupný rok, tj. zpravidla za rok 2023, v případě Programu na podporu rozvoje doprovodné infrastruktury za rok 2022.

Program na podporu kulturních, společenských a sportovních akcí přispívajících k rozvoji CR byl vyhlášen jako jednoletý pro rok 2023 a jako víceletý na roky 2024 a 2025.

V roce 2022 byly jednotlivé dotační programy čerpány tímto způsobem a v tomto objemu:

- Program pro poskytování dotací na podporu TIC Středočeského kraje podpořil v roce 2022 celkem 24 projektů 24 různých žadatelů o celkovém objemu 1,83 mil. Kč. Tematické zaměření schválených projektů pokrývalo různorodě všechny aktivity, jež je možné z Programu podpořit. Podpořené nebyly pouze 2 předložené projekty o celkovém objemu cca 100 tis. Kč, které získaly při hodnocení žádostí méně než 50 % bodů.
- Program na podporu rozvoje doprovodné infrastruktury CR poskytl v roce 2022 dotace v celkovém objemu 3,7 mil. Kč. Jednalo se o 1 projekt stanoviště pro obytná auta u Nového rybníka u Příbrami, 2 projekty vývazišť na Labi, 1 projektovou přípravu obce Lhotka na Mělnicku a 1 projekt vybavení kempu Jesenice na Rakovnicku. Zamítnuta byla jediná žádost na rekonstrukci přístupu k hradu Vrškamýk (požadovaná výše dotace 110 tis. Kč), a to z důvodu nesplnění formálních náležitostí.
- Program pro poskytování dotací na podporu rozvoje destinačních managementů pokryl projekty všech oblastních DMO, které ve Středočeském kraji působí. Jednotlivé DMO čerpaly z Programu částky mezi 300 a 740 tis. Kč, celkový úhrn poskytnutých dotací činil 5,8 mil. Kč. Na dotaci z předložených žádostí nedosáhly pouze necertifikovaná DMO Dolní Pojizeří z.ú. a firma Droinvest s.r.o., a to z důvodu nesplnění požadovaných kritérií (v obou případech nejde o organizace splňující kritéria DMO).
- Program pro poskytování dotace na podporu významných kulturních, společenských a sportovních akcí přispívajících k rozvoji CR poskytl v roce 2023 finanční podporu 16

předloženým projektům kulturních a společenských akcí o celkovém objemu 6,55 mil. Kč a 9 projektům akcí sportovních o celkovém objemu 3,7 mil. Kč (tzn. byla vyčerpána celá alokace). Neuspělo 10 projektů kulturních a společenských akcí o celkovém objemu 2,34 mil. Kč a 4 projekty akcí sportovních o celkovém objemu 1,15 mil. Kč. Většina z těchto žádostí dosáhla při hodnocení více než 50 % bodů. Dále bylo vyřazeno 5 žádostí z důvodu nesplnění formálních náležitostí.

Z uvedených dat vyplývá, že dotační programy na podporu TIC a na podporu pořádání akcí s významem pro CR jsou čerpány v plné výši částky, která je na ně alokována. Zvláště v případě programu na podporu pořádání akcí s významem pro CR existuje řada příjemců, kteří podali obstojně hodnocené projekty, jež se do předepsané alokace programu nevešly. Program na podporu rozvoje doprovodné infrastruktury CR má v roce 2023, kdy byly mezi způsobilé příjemce dotace nově zařazeny také podnikatelské subjekty, alokaci 10 mil. Kč. Předloženy byly žádosti se souhrnem požadovaných částek 48 mil. Kč. I v tomto programu se tedy do vyhlášené alokace některé projekty nevejdou.

Dotační programy Středočeského kraje pokrývají relativně široké spektrum aktivit souvisejících s cestovním ruchem, zvláště když navíc některé projekty či subjekty financuje Středočeský kraj přímo (výstavbu cyklistických stezek, provoz a rozvoj krajských muzeí a galerií). Nezdá se být potřebné rozšiřovat tematický záběr programů.

Související témata a agendy

S cestovním ruchem souvisí některé příbuzné obory, jejichž vývoj může mít vliv na cestovní ruch. Patří mezi ně zvláště doprava a mobilita, ochrana přírody a krajiny, kultura a památková péče, regionální rozvoj a územní plánování. K identifikaci trendů a potřeb v těchto oblastech byly realizované konzultace s příslušnými odbory KÚSK. Z nich vyplývají následující hlavní závěry.

Doprava a mobilita

Zásadní výhodou Středočeského kraje je hustá železniční síť. Železniční doprava obsluhuje všechny hlavní atraktivní lokality. Rozsah víkendové dopravy je ovlivněn rozpočty kraje a obcí a standardy dopravní obslužnosti určujícími rozsah objednávky. Objednatel veřejné dopravy deklaruje snahu posílit provoz spojů veřejné dopravy využitelný pro turistické účely, je však limitován finančními zdroji. Na drobné smysluplné posílení jsou nicméně finanční prostředky zajistitelné. Největší problém představuje fyzická dostupnost turistických cílů – jsou místa, kde spoje veřejné dopravy jezdí, ale chybí jim zastávky u cílů (např. Koněpruské jeskyně, kde je zastávka daleko, ale autobus projíždí kolem). Je vhodné vytipovat tato místa, aby následně krajská správa silnic počítala s potřebou jejich vybudování.

Lokální přetíženost spojů veřejné dopravy využívané návštěvníky je vnímána v některých časech v Kutné Hoře (vysoká obsazenost autobusů mezi železniční stanicí a městem, je tlak na výstavbu Kutnohorského oblouku vč. autobusového terminálu), v oblasti města Sázava a částečně i dalších míst podél řeky Sázavy, částečně i v Příbrami.

Ze strany odborů KÚSK, které zajišťují veřejnou dopravu, není evidována konkrétní poptávka po zavedení nových cyklobusů (nad rámec stávajících z Dobřichovic do Brd a z Mladé Boleslavi do Českého ráje a Sobotky), a to i proto, že spousta míst je dostupných díky vlakům. Je však vnímána nedostatečná kapacita řady vlakových spojů pro kola, což je důležité pro směřování výletníků do méně navštěvovaných oblastí v zázemí Prahy.

V oblasti cyklistické dopravy je největším deficitem nepropojenost stávajících cyklostezek (vyhrazených / bezpečných komunikací). Míst, kde je síť funkční a propojená, je velmi málo. Největší deficity jsou v kopcovitých oblastech na jih a západ od Prahy a v okolí Vltavské kaskády. Deficity jsou nicméně rozloženy po celém území kraje, a to i včetně Polabí, kde je obrovský potenciál pro rozvoj

cyklistiky, ale infrastruktura tomu neodpovídá. Hlavním aktérem v oblasti rozvoje cyklistické infrastruktury jsou jednoznačně města a obce prostřednictvím místních komunikací IV. třídy. Středočeský kraj realizuje jako investor páteřní cyklotrasu a komunikuje propojení páteřních cyklotras s okolními kraji i Prahou.

Přetížené úseky z hlediska cykloturistiky jsou všude tam, kde je blízko významný zdroj rekreačních cyklistů a zároveň je tam zároveň bezpečná komunikace. Při dobrém počasí a zejména o víkendech je stezka přetížená a vznikají konflikty – týká se všech cyklostezek v okruhu do 15 km od hranice Prahy, zejména v údolí Berounky, vltavské stezky od Prahy na sever a úseku Nymburk – Poděbrady (po obou březích Labe). Cykloturistiku je vhodné směřovat hlavně tam, kde to může přinést změnu zaběhnutého stavu a kde je zároveň potenciál pro rozvoj. Největší potenciál má v tomto směru celá Brdská vrchovina, kde se nachází hustá síť asfaltových komunikací v lese velmi atraktivních pro cyklistu z Prahy. Dále mají potenciál okrajové části kraje, kde je síť silnic III. třídy méně zatížená automobilovou dopravou. Specifickou potřebou jsou možnosti parkování kol u turistických cílů. Často zde nejsou vůbec žádná parkovací místa nebo jsou nepoužitelná pro současný vozový park¹.

Záměry výstavby cyklistických stezek jsou definované v krajské koncepci rozvoje cyklodopravy. Záměrem je pospojování úseků bezpečných komunikací pro cyklisty. Hlavní priorita je Vltavská stezka na sever od Prahy a všechny zbývající úseky Labské stezky. Některé potenciální úseky cyklistických stezek se potýkají se střety se soustavou NATURA 2000 nebo se ZCHÚ, např. na Labské stezce v úseku Čelákovice – Lysá n. L., Poděbrady – Kolín (rozsáhlé oblasti NATURA 2000). Dále komplikují přípravu staveb stanoviska orgánu ochrany přírody Magistrátu města Mladá Boleslav u staveb Greenway Jizera, kde je velký nesoulad mezi záměry Středočeského kraje a OOP (OOP požaduje nezpevněný povrch, kraj povrch zpevněný apod.).

Do budoucna je dle názoru zástupců odboru veřejné mobility KÚSK vhodné prostřednictvím SCCR realizovat marketing významných míst s polepy autobusů veřejné dopravy a navázat spolupráci i s provozovateli cílů (jednorázové akce s balíčky jízdenka + vstupenka apod.). Je to i otázkou technologií v dopravních prostředcích (čtečky jízdenek apod.). Středočeský kraj by se měl dále soustředit na propagaci té části cykloturistiky, která má co největší přínos pro kraj, zejména tedy na cykloturistiku s přenocováním (propagace tras delších než 100 km, které zahrnují i ubytování).

Ochrana přírody a krajiny

Přetížení cestovním ruchem z pohledu ochrany přírody a krajiny se odehrává zvláště v ZCHÚ, která jsou v blízkosti velkých měst. Koexistence předmětu ochrany přírody a krajiny a cestovního ruchu je v tomto směru z pohledu pracovníků odboru životního prostředí a zemědělství KÚSK místy problematická. Příklady jsou Hluchov (poblíž Brandýsa nad Labem) nebo Čížov (poblíž Benešova). Problémem jsou i například rybáři u Labe, kteříauty vjíždějí do ZCHÚ a lokalit Natura 2000. Účel ZCHÚ se v těchto případech vysokou návštěvností změnil v „rekreační zónu“ a je otázkou, jestli má ještě smysl návštěvnickou činnost regulovat. V ZCHÚ je vhodné umístit značení a informační panely pro veřejnost, aby návštěvníci věděli, jak se v území chovat a co je předmětem jeho ochrany.

Jednotlivá ZCHÚ jsou podle názoru odboru životního prostředí a zemědělství KÚSK propagovaná dostatečně a v kraji neexistují žádná „bílá místa“, kam by bylo vhodné směřovat návštěvníky.

Střety se záměry v oblasti CR se řeší v rámci vyjadřování k těmto záměrům. Jde např. o cyklistické stezky; zpevněné stezky v některých místech podél vodních toků (na potahových cestách) představují problém pro dřeviny. Dále může být problematické umístění singltreků; orgány ochrany přírody a krajiny jsou zásadně proti při jejich umístění do ZCHÚ. Žádoucí je, aby zbytečně nevznikaly zpevněné cesty tam, kde vznikat nemusí, a aby nedocházelo k narušení konektivity biotopů. Při přípravě

¹ Kola např. nelze zamknout, do úzkého stojanu se nevejde plášť horského kola, u silničních kol stojan nedrží plášť a křiví se kotoučové brzdy apod.

cyklostezek je třeba důkladně pracovat s ÚAP (migrační trasy), které lze reflektovat technickými opatřeními.

Kultura a památková péče

Odbor kultury a památkové péče má ve své gesci řadu objektů, které jsou využívány pro CR a jsou ve vlastnictví kraje. Jedná se o krajská muzea a galerie (viz přehled výše). Mnoho objektů v majetku kraje s využitím pro cestovní ruch však není pod gesci odboru kultury a památkové péče – příkladem jsou cyklostezky nebo areál Vrchbělá, který je v gesci odboru majetku KÚSK a který Středočeský kraj pronajímá.

V krajských muzeích rozhodně nejsou vyčerpány návštěvnické kapacity, všechna naopak mohou pojmout (často i mnohem) více návštěvníků. V případě těchto objektů existují dlouhodobě rezervy v oblasti marketingu. Atraktivita jednotlivých poboček muzeí a galerií se liší (některé jsou již prvotně cílené na obyvatele příslušného města a jeho okolí), mimo jiné i vlivem stáří a zpracování jednotlivých expozic. To má samo o sobě zásadní vliv na jejich návštěvnost.

Samotné příspěvkové organizace, které daná muzea spravují, se věnují hlavně upoutávkám na jednotlivé konkrétní akce. Existuje myšlenka přenést upoutávání na jednotlivé objekty na SCCR, ta však má za cíl propagovat destinaci jako celek a v jiných případech se jeví model, kdy by SCCR propagovala jednotlivé turistické cíle, jako nežádoucí, vytvářející kolizi s činností oblastních DMO. Je vhodné, aby KÚSK nechal zpracovat analýzu efektivity výdajů na marketing, která zjistí, jaké typy aktivit mají skutečný vliv na návštěvnost a jaký je tento vliv v porovnání s vynaloženými náklady.

Pro plánování investičních záměrů má KÚSK k dispozici desetiletý plán investic (2023–2032). Zahrnuje jak objekty, kde nejsou poskytovány služby návštěvníkům, tak objekty, kde jsou expozice, resp. poskytované služby návštěvníkům. V plánu jsou obsaženy i záměry, na které nejspíše nebudou prostředky nebo které nejsou ve vlastnictví Středočeského kraje. Dále řeší také navazující infrastrukturu / investice u souvisejících sousedních objektů.

Důležitým aktérem je v případě oblasti kultury NPÚ. Jeho záměry KÚSK aktuálně příliš nezná (záměry KÚSK a NPÚ nejsou sdílené); jedná se o NKP a KP, které jsou zpřístupněny návštěvníkům. Obdobně KÚSK nemá příliš přehled o záměrech obcí a měst, což mimo jiné znesnadňuje nastavení programů podpory vyhlášených Středočeským krajem.

Regionální rozvoj a územní plánování

Z pohledu regionálního rozvoje je žádoucí rozvoj CR v územích, která pro to mají potenciál a kde tento potenciál dosud není využitý. Specificky to platí např. pro území Milovice – Mladá, kde Středočeský kraj vlastní pozemky a cestovní ruch je jeden ze směrů rozvoje (CR ve smyslu turistiky cyklo a ekoturistiky ve vazbě na přírodní hodnoty území). Dalším takovým příkladem je CHKO Brdy, resp. celá oblast Brdské vrchoviny. Cílem rozvoje cestovního ruchu by přitom vždy mělo být především zvýšení vícedenní návštěvnosti, aby Středočeský kraj nebyl jednodenní destinací pro návštěvníky z Prahy v takové míře jako dosud.

Rozvoj cestovního ruchu je přitom třeba iniciovat výstavbou potřebné infrastruktury. Například v Brdech začal živelný příval turistů již v době, kdy obce nebyly připravené na rozvoj (měly malé rozpočty a neměly kapacity na vybudování infrastruktury včetně „obyčejných“ parkovišť, orientačního systému či přístřešků u turistických tras. Výhledově může být otázkou kapacita území Brd – Středočeský kraj preferuje vyvážený CR a je potřeba nalézt kompromis mezi CR a ochranou přírodních hodnot území.

Mezi prioritní témata rozvoje CR z pohledu regionálního rozvoje patří:

- vodní turistika (vodní plavba na Vltavě a Labi) včetně vybudování potřebných přístavišť a zdvihačů;

- cykloturistika včetně klíčového dobudování páteřních cyklotras (v první fázi přinejmenším Labské stezky na celém středočeském úseku a Vltavské stezky mez Prahou a Mělníkem
- zaměření marketingu na obyvatele Česka včetně Pražanů (a teprve v druhém sledu na zahraniční návštěvníky) s cílem dosáhnout vícedenních pobytů a pobytů mimo hlavní turistickou sezónu;
- realizace záměru na vytvoření filmových ateliérů představující možnost diverzifikovat ekonomiku kraje a rozvinout kulturní a kreativní odvětví.

Vliv pandemie covid 19 na CR

Do vývoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji extrémně silně zasáhla, stejně jako v jiných krajích i jinde ve světě, pandemie covid 19. Odvětví cestovního ruchu ovlivnila několika způsoby:

1. Přímý vliv způsobený samotnou pandemií nové virové choroby, která způsobila v některých časových úsecích přetížení veřejné infrastruktury, změnu chování obyvatel v důsledku obav před touto nemocí (lokálně a regionálně například lidé upřednostňovali pobyt v přírodě na úkor městských destinací) atd.
2. Nepřímý vliv způsobený opatřeními jednotlivých vlád ve snaze zamezit/zbrzdit šíření nemoci covid 19. Tento vliv byl z pohledu cestovního ruchu zásadní. Zahrnoval jak cílená, selektivní omezení (např. karanténa konkrétních osob, které poté nemohly být po určitou dobu účastníky cestovního ruchu), tak zejména omezení plošná, která vyloučila nebo více či méně omezila možnosti cestování. Vliv neměla jen opatření české vlády, ale i opatření vlád jiných států, v jejichž důsledku došlo v letech 2020 a 2021 k přesměrování obvyklých toků mezinárodního cestovního ruchu.
3. Dlouhodobý vliv způsobený změnami, jimiž společnost na pandemii reagovala. Pandemie například urychlila digitalizaci a elektronizaci některých služeb, bezhotovostní platby apod. a změnila návyky lidí z hlediska frekvence a způsobu cestování. Některé krátkodobé změny způsobené pandemií také dosud neodezvěly a například počty zahraničních turistů v HUZ se jen postupně vrací k dosud rekordním hodnotám z roku 2019.

První dvě skupiny vlivů pandemie covid 19 na cestovní ruch jsou rozebírány v analýze poptávky, která se mimo jiné zabývá vývojem počtu návštěvníků v letech 2019–22, na nichž je možné tyto vlivy a změny ilustrovat.

Dlouhodobé vlivy byly zjišťovány v rámci řízených rozhovorů s aktéry cestovního ruchu ve Středočeském kraji. Z jejich pohledu je patrné, že většina nevnímá zásadní dlouhodobé změny, ale spíše dílčí změny chování návštěvníků. Návštěvníci po odeznění pandemie vyhledávají podobné turistické cíle jako před pandemií. Zdá se, že pandemie poněkud zvýšila oblibu TOP atraktivit a také pěší turistiky, návštěvy přírodních zajímavostí, rozhleden a také outdoorových aktivit (což může skýtat potenciál pro Středočeský kraj). Negativní stránkou této změny je zhoršené chování lidí v přírodě, které pozorují zástupci správ CHKO. Souvisí s tím, že pandemie přiměla k pěší turistice a pobytu v přírodě i ty návštěvníky, kteří předtím tento způsob trávení volného času nevyhledávali. Naopak v důsledku pandemie došlo k poklesu zájmu o klasické návštěvy památkových objektů.

Pandemie covid 19 výrazně snížila počty zahraničních návštěvníků, zvláště pak těch ze vzdálených zdrojových zemí (asijské státy, USA...). Lidé mají i po odeznění pandemie dosud sklon ke krátkodobějšímu plánování a své cesty a služby CR objednávají s menším předstihem. To částečně znesnadňuje plánování vytiženosti kapacit na straně ubytovatelů, turistických cílů atd. Tento trend nicméně slabne a je možné, že během dalších let zcela odezní. V důsledku pandemie covid 19 někteří aktéři CR pozorují mírné prodloužení průměrné délky pobytu, a to zejména u zahraničních návštěvníků (tento trend je doložen i daty o počtu návštěvníků a počtu přenocování v HUZ, kde nicméně po odeznění pandemie dochází postupně k návratu k předpandemickým hodnotám). Lidé

mají také tendence méně utrácet za služby, které jsou nahraditelné (například upřednostní zčásti vlastní stravování místo návštěvy restaurací), na druhou stranu více utrácejí za služby spojené se zábavou. Návštěvníci pravděpodobně v důsledku pandemie dosud také častěji cestují vlastními auty, ale také na kolech a pěšky na úkor veřejné dopravy.

Často identifikují respondenti také změny v oblasti marketingu, která má znovu vliv na chování návštěvníků. Marketing během covidu se zaměřil téměř pouze na domácí CR, teprve v roce 2023 se vrátil k dřívějším proporcím, kdy část marketingových aktivit směřuje i do zahraničních zdrojových oblastí vč. exotických destinací. Marketing urychlil ústup od tištěných propagačních materiálů (a pokud zůstávají, pak spíše jedna větší brožura než jednotlivé letáky) a příklon k online aplikacím, online objednávání služeb, online marketingu a prezentaci prostřednictvím webu.

Další kategorií vlivů pandemie covid 19 na CR jsou změny na straně nabídky. Obecně došlo ke zlepšení kvality; v důsledku pandemie zanikly zvláště menší a „horší“ podniky v oblasti ubytovacích, stravovacích a dalších služeb). Ubytovatelé také pravdivěji hlásí skutečné počty ubytovaných hostů, protože během pandemie byly na počty ubytovaných hostů a na vykázaný zisk vázané státní kompenzace podnikatelům. Podnikatelé rovněž deklarují tendenci uvážlivěji plánovat a vytvářet rezervy pro případ náhlých změn typu pandemie.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní závěry, problémy a potřeby v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení cestovního ruchu ve Středočeském kraji jako celku jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 8: Shrnutí institucionální analýzy CR ve Středočeském kraji

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Rozvoj destinačního řízení na úrovni turistických oblastí	1.1 Relativně malé turistické oblasti spravované oblastními DMO 1.2 Krátká historie a s ní související omezená ekonomická životaschopnost většiny oblastních DMO (závislost na krajském příspěvku) 1.3 Oblastní DMO založené zdola převážně obcemi a podnikateli, SCCR naopak shora jako příspěvková organizace Středočeského kraje 1.4 Fungující horizontální spolupráce mezi oblastními DMO prostřednictvím společných porad a sdílení zkušeností 1.5 Potřeba zabezpečit provozní rozpočet a personální kapacity oblastních DMO 1.6 Potřeba vyvážení principu rovnosti (solidarity) a principu zásluhovosti (motivace) při financování oblastních DMO
2. Spolupráce při rozvoji CR a v destinačním řízení ve Středočeském kraji	2.1 Pozvolna se ustavující a vymezující vertikální spolupráce mezi SCCR a oblastními DMO, kde je třeba dále upřesnit rozhraní jejich kompetencí 2.2 Přítomnost značného množství velkých hráčů v oboru cestovního ruchu určujících „pravidla hry“ (mezi podnikateli Aquapalace Praha, Zámek Loučeň, Chateau Mcely, Mirakulum Milovice a skiareál Monínece, dále zejména Kutná Hora, Karlštejn jako turistické cíle) 2.3 Odborně silná, od roku 2022 personálně značně robustní Středočeská centrála cestovního ruchu pokrývající komplexně marketing i rozvoj CR v kraji 2.4 Potřeba výrazného rozšíření spolupráce oblastních DMO s podnikateli (dosud funguje jen omezeně a jen v některých turistických oblastech) 2.5 Potřeba rozšíření portfolia činností SCCR a zejména oblastních DMO tak, aby se zabývaly nejen marketingem, ale i realizací vlastních projektů, koordinací vzniku infrastruktury a získáváním finančních prostředků

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
3. Spolupráce napříč krajskými hranicemi	3.1 Omezená spolupráce v destinačním řízení napříč krajskými hranicemi s výjimkou destinací, které jsou od počátku napříč hranicemi založené (Toulava, Český ráj) 3.2 Doplnkovost nabídky a poptávky v CR mezi Prahou a Středočeským krajem vytvářející předpoklady propojení obou destinací na principu „win-win“
4. Dotační podpora CR ze strany Středočeského kraje	4.1 Dotační programy Středočeského kraje pokrývají všechna důležitá témata související s cestovním ruchem 4.2 Je vhodné lépe propagovat dotační programy kraje, resp. informovanost o nich zejména směrem k soukromým subjektům 4.3 Je vhodné průběžně monitorovat reálné potřeby a poptávku v území a tomu pak přizpůsobit detailní zacílení způsobilých aktivit

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.2 BEROUNSKO

Koncepční dokumenty

Program rozvoje cestovního ruchu v turistické destinaci Berounsko 2020-2025

Program rozvoje cestovního ruchu ve své návrhové části definuje vizi, strategický cíl a tři specifické cíle. Specifické cíle jsou následně překlopeny do tří priorit a každá z nich do tří opatření. Jedná se o následující priority a opatření:

Priorita 1: Destinační management

Opatření 1.1. Podpora rozvoje a stabilizace DMO

Opatření 1.2. Rozvoj 3K platformy

Opatření 1.3. Sběr, analýza a využití dat

Priorita 2: Nabídka cestovního ruchu

Opatření 2.1. Péče o přírodní a kulturní dědictví a rozvoj veřejné infrastruktury

Opatření 2.2. Rozvoj kvality a různorodosti služeb

Opatření 2.3. Podpora dostupnosti atraktivit v kontextu šetrných forem dopravy

Priorita cíl 3: Destinační marketing – marketingová strategie

Opatření 3.1. Budování silné značky destinace

Opatření 3.2. Stanovení cílových skupin a komunikačního mixu

Opatření 3.3. Rozvoj produktů cestovního ruchu

Každé opatření je dále detailně popsáno včetně vymezení jeho aktivit a definování indikátorů. Do úrovně konkrétních projektů jsou vybrané aktivity rozpracovány v rámci ročních akčních plánů, které jsou každoročně uveřejněny na webovských stránkách DMO.

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Založení destinační agentury Berounsko bylo připravováno od konce roku 2017² a základní vymezení území probíhalo od roku 2019 do roku 2020 dle doporučení Kategorizace organizací destinačního managementu. Vymezení území bylo konzultováno s obcemi, které se do činnosti DMO chtěly zapojit, stejně tak i s odborníky a nadřazenými orgány.

Klíčovým členem spolku je město Beroun, které iniciovalo úvodní jednání a také zajistilo finanční prostředky na vznik pracovního místa a administrativního zázemí destinační agentury. Zakládajícími členy se stala města Beroun, Králův Dvůr a Zdice a obce Srbsko, Svatý Jan pod Skalou a Tetín. Do činnosti spolku se mohou zapojit aktéři a poskytovatelé cestovního ruchu buď jako členové (tj. podílet se na řízení agentury a platit roční členský příspěvek) nebo jako partneři (pouze poradní hlas, bez finančního plnění). Ke dni 31. 12. 2022 se do činnosti destinační agentury zapojilo celkem 51 členů a partnerů. Dále se do činnosti zapojilo také dalších 26 spolupracujících subjektů, které se podílely na tvorbě nabídky návštěvnické karty v roce 2022. Členská základna je tak poměrně slabá, což je pravděpodobně mj. dáno tím, že destinační agentura byla založena a rozvíjena v době, kdy nastupovala epidemiologická situace spojená s covid-19, tj. nebyla motivace v té době cestovní ruch rozvíjet a podporovat. Se slabou členskou základnou se pojí i otázka finančního zabezpečení spolku (viz níže). Členské příspěvky tvoří přibližně 20 % příjmů spolku (dáno počtem členů a stanovenou výší členských příspěvků). Nedostatečné finanční krytí způsobuje personální poddimenzovanost spolku, ačkoliv pro rozvoj spolku je klíčový další pracovní úvazek. Problematika financí je částečně řešena prostřednictvím projektového financování.

Členové a partneři mají možnost se setkávat na jednáních představenstva, dozorčí rady, valné hromady a pracovních skupin. Do činnosti pracovní skupiny se může zapojit člen i partner. V roce 2019 byla zřízena Pracovní skupina pro marketingové aktivity destinační agentury Berounsko. Na jednáních této pracovní skupiny jsou mj. definovány produkty spolku Berounsko. V r. 2023 má spolek etablován 5 produktů cestovního ruchu. Cílem spolku je zapojit do produktů cestovního ruchu alespoň 50 subjektů.

Od spolku většina členů a partnerů očekává kvalitnější řízení cestovního ruchu v destinaci. Jednou z hlavních úloh destinační agentury je tak realizace a koordinace marketingových aktivit cestovního ruchu v destinaci, tj. vytváření marketingového zastřešení pro turistickou destinaci s cílem prosazovat destinaci na trhu jednotně. Z dalších aktivit DMO je významná zejména tvorba produktů cestovního ruchu, koordinace nabídky cestovního ruchu, sdružování aktérů CR v destinaci a spolupráce se státní a krajskou destinační agenturou. Dále lze jmenovat získávání finančních prostředků od veřejných a soukromých subjektů na činnost spolku či na jednotlivé dílčí projekty, řešení vhodných forem dopravní obslužnosti turisticky vyhledávaných lokalit atd. U některých obcí je třeba pracovat na spolupráci, jelikož řízení cestovního ruchu v některých obcích představuje ve většině (mimo exponované lokality) spíše okrajovou záležitostí agendy zastupitelstev a úřadů. Samostatně se cestovnímu ruchu věnuje město Beroun, což mj. značí i jeho příspěvek na administrativní a personální zajištění spolku. Do budoucna je výzvou pro spolek zejména rozvoj spolupráce a komunikace s podnikatelskými subjekty a nalezení motivace pro jejich zapojení do fungování destinační agentury (např. formou vytvoření sítě, zvýšení propagace činnosti podnikatelů apod.).

² Před vznikem DMO působilo v širším území sdružení právnických osob Bohemia Centralis s. p. o., které bylo založeno v r. 1997 za účelem podpory rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji (v oblasti Českého středozápadu). V r. 2019 z jeho členské základy vystoupily město Beroun a obec Tetín – s ohledem na připravované založení vlastní DMO pro Berounsko.

Za účelem realizace a koordinace marketingových aktivit cestovního ruchu v destinaci má spolek zpracován jednotný vizuální styl, vytvořenou image brožury Berounska a zpracovány webové stránky. Pro propagaci své destinace využívá spolek zejména následující marketingové nástroje: webové stránky (berounsko.net) a sociální sítě – Facebook a Instagram. Na sociálních sítích jsou realizovány reklamní kampaně. Doplnkově spolek využívá Youtube kanál (platforma pro umístění videí). Z hlediska tištěné reklamy se osvědčily Turistické noviny, které jsou oblíbené u turistů, ale i u místních obyvatel, dále pak brožury a letáky. Dále spolek vydává trhací mapu A3. Tištěné turistické materiály Berounska jsou k dostání v turistických informačních centrech a ve vybraných místech, jako jsou turistické cíle, městské a obecní úřady, společenské prostory aj. Dále tištěné materiály distribuuje DMO na významných akcích v destinaci (prezentační stan). Do budoucna pro spolek představuje potenciál využití placené reklamy v online prostředí vyhledávačů, dále spolupráce s influencery a novináři.

Rozpočet

Spolek Berounsko, z. s., je nestátní neziskovou organizací, tj. jeho hlavní činností nemůže být podnikání a jinou výdělečnou činnost musí využít na účely, pro které byl spolek založen. Berounsko, z. s., je organizací s vícezdrojovým financováním, prostředky na svou činnost získává zejména z členských příspěvků, z příspěvků, dotací a grantů z veřejných rozpočtů, z darů a z vlastní ziskové činnosti, eventuálně z výnosů ze svého majetku. Níže je uvedena struktura financování spolku (tj. příjmy a výdaje) v roce 2022. Příjmy spolku jsou tvořeny zejména členskými příspěvky (19 %), dotace (58 %). Uvedené dotační prostředky jsou poskytovány každoročně z rozpočtu Středočeského kraje (Program podpory rozvoje destinačních managementů) a ze státního rozpočtu – prostřednictvím MMR (Národní program podpory cestovního ruchu). Výše poskytnutých dotačních prostředků se v jednotlivých letech liší, celkově má rostoucí tendenci. Další příjmy spolku plynou z jeho vedlejší hospodářské činnosti (4 %).

Výdaje spolku se odvíjely od hlavní činnosti. V roce 2022 byly výdaje spolku vynaloženy zejména na marketingové aktivity (43 %), na mzdy (23 %) a vzdělávání a na zajištění provozu spolku. Z dlouhodobého hlediska je struktura příjmů víceméně stabilní – nejvyšší podíl příjmů představují dotace. Naopak výdajová stránka se mění – zejména v oblasti výdajů na marketing.

Tabulka 9: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Berounsko v r. 2022

Položka	Částka (%)
Příjmy	
Členské příspěvky	19 %
Dotační programy z toho: MMR STK	58 %
Převody mezi účty	17 %
Vlastní zisk. činnosti	4 %
Ostatní příjmy	2 %
Celkem	1 490 000 Kč
Výdaje	
Mzdy a pojištění	23 %
Provozní výdaje	1 %
Vzdělávání	1 %
Marketing	43 %
Vrácení dotace	14 %

Položka	Částka (%)
Převod mezi účty	15 %
Celkem	1 721 000 Kč

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO, Výroční zpráva 2022 (DMO Berounsko)

Vazba na Prahu a okolní kraje

Pro turistickou destinaci Berounsko představuje příležitost geografická poloha vzhledem k Praze. Praha je zdrojovou oblastí domácích návštěvníků (rezidenti Prahy) i zahraničních návštěvníků (návštěvníci Prahy), kteří jsou spíše jednodenními návštěvníky (vícedenní turisté pocházejí především z ostatních krajů Česka). Spolek tak vnímá jako klíčové pracovat a vytvořit vhodné společné turistické produkty, např. přípravu výletů pro obyvatele z Prahy za využití veřejné dopravy, rozvoj spolupráce s organizací ROPID atd. Prozatím jsou vyvíjeny aktivity k zajištění výše uvedeného.

Institucionální vazba turistické oblasti spočívá zejména ve spolupráci s okolními destinačními agenturami, např. s DMO Brdy a Podbrdsko má společný produkt a v této spolupráci plánuje i nadále pokračovat a rozvíjet ji.

Další organizace destinačního managementu jsou turistickou destinací Berounsko vnímány nikoliv jako konkurence, ale především jako potenciál pro tvorbu národních a nadregionálních produktů v cestovním ruchu na bázi partnerství či další spolupráce. Snahou destinace je vzájemné propojení a tvorba balíčků v cestovním ruchu.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Berounsko jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 10: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Berounsko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Malá členská základna a její omezená struktura	1.1 Poměrně rozsáhlá síť partnerů DMO – na úkor členské základny (dáno tím, že partneři se nemusí finančně podílet) 1.2 Relativně slabší aktivní participace podnikatelů ve srovnání s obcemi; někteří podnikatelé DMO nepotřebují 1.3 Prozatím málo rozvinutá spolupráce s podnikatelským sektorem
2. Nedostatek finančních prostředků ovlivňující rozvoj destinační agentury	2.1 Nedostatečný rozpočet na zajištění potřebných činností DM 2.2 Existenční závislost DMO na dotacích 2.3 Nízká úroveň příjmů DMO 2.4 Nedostatečné personální kapacity DMO omezující rozvoj aktivit a spolupráce DMO s dalšími aktéry 2.5 Nedostatečné zajištění marketingových aktivit, které mají vyšší nároky na finanční nákladnost

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.3 BRDY A PODBRDSKO

Koncepční dokumenty

Aktualizace marketingové strategie turistické oblasti Brdy a Podbrdsko pro období 2023-2027

Marketingová strategie ve své návrhové části definuje vizi, hlavní strategický cíl a tři strategické cíle. Jedná se o:

Hlavní strategický cíl: Zvýšení návštěvnosti turistické oblasti Brdy a Podbrdsko

- Strategický cíl 1 Rozpoznatelná značka
- Strategický cíl 2 Rozložení návštěvnosti mimo hlavní sezónu
- Strategický cíl 3 Rozložení návštěvnosti na území celé destinace
- Strategický cíl 4 Aktivní klientela s vyššími průměrnými výdaji
- Strategický cíl 5 Podpora tradic

Marketingová strategie se současně deklaruje aktivní zapojení do rozvoje tří strategických produktů SCCR: Střední Čechy královské, Pustit k vodě a MICE.

K plnění uvedených dílů definuje marketingové komunikační kanály, které rozlišuje na skupinu on-line kanálů a off-line kanálů.

Do úrovně konkrétních projektů jsou vybrané cíle rozpracovány v rámci plánů činnosti spolku. Příklad vybraných projektů Plánu činnosti spolku Turistická oblast Brdy a Podbrdsko pro rok 2022 s výhledem do roku 2023 dokládá následující tabulka.

Tabulka 11: Významné projektové záměry dle Plánu činnosti spolku Turistická oblast Brdy a Podbrdsko pro rok 2022 s výhledem do roku 2023

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Značení cyklotras v jižní části CHKO Brdy	Není stanoveno	2022
Vyznačení běžeckých lyžařských tras	50 000	2022
Pořízení stroje na značení běžeckých tras	Není stanoveno	2022-2023
Produkt „Poutní turismus“, ve spolupráci s DMO Berounsko	90 000	2022

Zdroj: Plán činnosti spolku Turistická oblast Brdy a Podbrdsko pro rok 2022 s výhledem do roku 2023

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Spolek byl založen v r. 2018 na základě shody zakládajících členů – Středočeského kraje, měst Příbram a Řevnice, Mikroregionu Hořovicko a Ekologického centra Orlov, o.p.s. V r. 2021 získal certifikaci jako organizace pro destinační management. Oproti ostatním destinačním organizacím ve Středočeském kraji má tento spolek ve svých zakládajících členech Středočeský kraj a předsedou spolku je radní Středočeského kraje. Z pohledu spolku se jedná o nespornou výhodu (např. při komunikaci s jinými státními institucemi apod.).

Členskou základnu spolku v r. 2022 tvořily tyto subjekty: Středočeský kraj, města (Příbram, Mníšek pod Brdy, Dobříš, Rožmitál pod Třemšínem, Řevnice), obec Hvožďany, MAS Podbrdsko, Okresní hospodářská komora Příbram, Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram –

Svatá Hora a 2 podnikatelské subjekty (Jakub Hušek, Pivovar ČZ, s.r.o.). Subjekty turistické oblasti, které jsou hlavními aktéry zapojenými do destinačního managementu na úrovni turistické oblasti, jsou zejména samotná města. Z hlediska velikosti lze hodnotit členskou základnu jako malou, z hlediska struktury je její slabinou nedostatečné zastoupení podnikatelských subjektů. Od toho se odvíjí i její slabá spolupráce s podnikatelským sektorem. Obojí je způsobeno zejména „mladostí“ spolku a „turbulentností“ jeho vzniku, dále skutečností, že příspěvek pro podnikatele je cca 10 tis. Kč/rok, což je zatím ze strany podnikatelů vnímáno jako poměrně vysoká částka s ohledem na získané výhody plynoucí z působení spolku.

Spolek je tvořen výše uvedenou členskou základnou a dále spolupracuje s partnery: příspěvkové organizace Středočeského kraje (Muzeum Českého krasu a Hornické muzeum Příbram), MAS Brdy, MAS Podbrdsko, Rekreační Brdy, s.r.o., Esmarin, s.r.o.; obec Obecnice; obec Podlesí, Corso Gastro, s.r.o.; Středočeská centrála cestovního ruchu; Klub český turistů; KČT Středočeská oblast; Geopark Barrandien, Spolek SVATÁ LUDMILA, z.s. Pro fungování spolku je stěžejní pracovní skupina, kterou tvoří 8 zástupců z řad členů. Na pracovní skupině jsou rozdělovány úkoly (mezi jednotlivé členy, koordinátora apod.), dále je zde řešena potřebná problematika a následně jsou úkoly předány k projednání členům spolku. S ohledem na výše uvedené je pro spolek výzvou dalších let posílení členské a partnerské základy.

Spolupráce DMO s podnikateli prozatím není systematicky zajištěna, jak potvrdil i průzkum mezi podnikateli. Do budoucna je tedy třeba výrazně rozšiřovat spolupráci mezi DMO a podnikatelským sektorem. Spolek velmi úzce spolupracuje se sousední DMO Berounsko, což dává smysl z hlediska propojenosti obou regionů. Výsledkem je společný produkt CR. Spolupráce je ale navazována i v oblasti digitalizace návštěvnické karty, obě DMO by prezentovaly výhody a slevy společně na jedné kartě.

Problémem spolku je jeho personální stránka. Spolek má pouze jednoho zaměstnance (koordinátora) na smlouvu o dílo v rozsahu celého úvazku a současně na této pozici dochází k velké fluktuaci. Od založení spolku se na této pozici vystřídali tři koordinátoři. Nový koordinátor nastoupil do čela DMO k 1. 7. 2023. To má výsledně dopad na celkové fungování destinační agentury a její aktivity (viz například nedostatečně rozvinutá spolupráce s podnikatelským sektorem).

Spolek úzce spolupracuje se Středočeskou centrálou cestovního ruchu, která podporuje rozvoj destinačního managementu pod značkou Střední Čechy (např. formou komunikace na sociálních sítích, ediční činnost, konzultační činnost a odborné semináře – Produkty cestovního ruchu, Správa sociálních sítí, Jak organizovat press a fam trip). Spolek také využívá podporu poskytovanou agenturou CzechTourism, a to především v oblasti analytické činnosti (tour data) a vzdělávání. Snahou spolku je rozšiřování spolupráce s ostatními destinačními agenturami. Například s destinační agenturou Berounsko již vytváří společné produkty a plánuje je i nadále rozvíjet.

Hlavním cílem činnosti spolku je propagace celé oblasti Brdy a Podbrdsko a také propagace nejširší nabídky turistických produktů. Dalším cílem je konkurenceschopné a strategické řízení turistické oblasti. Marketingové aktivity realizuje spolek zejména prostřednictvím sociálních sítí (Facebook, Instagram). Díky práci na těchto sítích a spoluprací s influencery se rozšiřuje fotobanka spolku a taktéž jsou podporovány místní kulturní akce. Nově spolek rozvíjí propagační spoty na Youtube. Dále se spolek oficiálně prezentuje na svých webových stránkách brdyapodbrdsko.cz. Aktuálně proběhla aktualizace marketingové strategie spolku tak, aby odpovídala stávajícím potřebám. Z tištěných materiálů se velké oblibě těší Brdoviny – turistické noviny.

Rozpočet

Níže je uvedena struktura financování spolku (tj. příjmy a výdaje) v roce 2022. Příjmy spolku jsou tvořeny zejména členskými příspěvky. Příjmy z prodeje služeb jsou marginální. V r. 2022 nebyla přijata žádná dotace. V jiných letech přijímal spolek dotace ze státního rozpočtu – prostřednictvím MMR (Národní program podpory cestovního ruchu). Výše poskytnutých dotačních prostředků se v jednotlivých letech lišila. Dotace z rozpočtu Středočeského kraje (Program podpory rozvoje

destinačních managementů) oproti jiným spolkům nepřijímá, a to z toho důvodu, že Středočeský kraj je členem spolku. Středočeský kraj tak dává spolku členské příspěvky. Výdaje spolku tvořily zejména mzdové náklady a ostatní služby.

Tabulka 12: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Brdy Podbrdsko v r. 2022

Položka	Částka (Kč)
Příjmy	
Členské příspěvky	1 527 090
Dotační programy z toho: MMR STK	-
Prodej služeb	49 587
Celkem	1 576 680
Výdaje	
Mzdové náklady	917 577,56
Ostatní služby	897 577,56
Celkem	1 815 155,56

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO, Výroční zpráva 2022 DMO Brdy a Podbrdsko

Vazba na Prahu a okolní kraje

S hlavním městem Prahou spolek zatím ve velké míře nespolupracuje. Dopravní spojení jsou ze strany místních aktérů hodnocena jako víceméně dobře fungující a vhodně nastavená.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Brdy Podbrdsko jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 13: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Brdy Podbrdsko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečné kapacity DMO	1.1 DMO je velmi mladá, a ještě ne zcela etablovaná 1.2 Časté změny na pozici koordinátora DMO 1.3 Nedostatečné personální kapacity 1.4 Nedostatečný rozpočet na zajištění potřebných činností DM 1.3 Existenční závislost DMO na dotacích 1.4 Nízká úroveň příjmů DMO 1.5 Rozvíjející se spolupráce s ostatními DMO a dalšími subjekty 1.6 Nedostatečná image regionu a nesjednocené marketingové aktivity uvnitř destinace

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Omezená členská základna a síť partnerů	2.1 Personální kapacity DMO neumožňující rozvoj spolupráce s členy, partnery a dalšími aktéry CR 2.2 Málo rozvinutá spolupráce s podnikateli, a tedy i nedostatečná aktivní participace podnikatelů v DMO (omezené zapojení podnikatelů do rozvoje destinace), ani směrem k jiným subjektům

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.4 ČESKÝ RÁJ

Koncepční dokumenty

Strategický plán Sdružení Český ráj na období 2020-2030

Strategický plán ve své návrhové části definuje vizi, dva globální cíle a tři strategické cíle. Ty jsou následně rozpracovány do priorit a opatření. A každé opatření je dále rozepsáno do aktivit, jejich stručného popisu a uvedení garanta a zapojených subjektů. Priority a opatření jsou následující:

Priorita 1: Udržitelný rozvoj nabídky a potenciálu cestovního ruchu v celé turistické oblasti

Opatření 1.1 Tvorba a rozvoj atraktivní produktové a programové nabídky

Opatření 1.2 Zkvalitnění dopravní infrastruktury a dostupnosti turistických cílů

Opatření 1.3 Budování infrastruktury cestovního ruchu, zvyšování kvality služeb

Priorita 2: Účinný destinační management

Opatření 2.1 Informační, vzdělávací a osvětové činnosti vedoucí k omezení negativních dopadů zvýšené návštěvnosti a outdoorových aktivit, zvýšení péče o území ze strany místních obyvatel i provozovatelů atraktivit, posilování sounáležitosti místních obyvatel s regionem Český ráj

Opatření 2.2 Funkční 3K platforma jako nástroj zkvalitnění přenosu informací, koordinace aktivit a spolupráce relevantních aktérů působících v odvětví cestovního ruchu

Opatření 2.3 Posílení významu a postavení Sdružení Český ráj v oblasti destinačního managementu a marketingu, zvýšení povědomí místních obyvatel, podnikatelských subjektů i veřejných institucí o roli a činnostech DMO, přínosu cestovního ruchu pro místní ekonomiku

Priorita 3: Efektivní destinační marketing

Opatření 3.1 Realizace marketingových aktivit ve vazbě na strategii destinačního managementu

Strategický plán dále uvádí, že konkrétní projekty budou uvedeny v akčních a marketingových plánech. Nejaktuálnější je Marketingový plán Sdružení Český ráj pro rok 2023, který uvádí konkrétní projekty, mj. je zde uvedena informace o projektu Optimalizace turistického informačního systému, který přispívá k naplňování priority 1 Plánu.

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

V Českém ráji se rozvojem cestovního ruchu zabývá Sdružení Český ráj, zapsaný spolek, který funguje jako oblastní DMO Český ráj. Spolek existuje již přes 30 let a destinační řízení v Českém ráji má tedy poměrně dlouhou historii. Tomu odpovídá také široká základně členů a partnerů. Ke konci roku 2022 mělo Sdružení Český ráj celkem 65 členů, z toho 41 měst a obcí, 22 subjektů ze soukromého sektoru a 2 ostatní.

Na úrovni obcí jsou tedy z území Středočeského kraje členy DMO Boseň, Branžež, Dolní Bousov, Domousnice, Kněžmost a Mnichovo Hradiště (celkem 6 měst a obcí). Vedle toho jsou partnery DMO obce a města (např. Březina, Horní Bukovina, Jivina, Klášter Hradiště nad Jizerou, Loukovec, Nová Telib, Obruby, Žďár, Rabakov, Řitovice, Bílá Hlína, Mohelnice nad Jizerou, Přepěře, Dolní Stakory, Dobšín, Husí Lhota, Sezemice a další).

Nad rámec členů sdružení vytvořila DMO ještě Marketingovou skupinu Český ráj, která koordinuje marketingové aktivity s dalšími partnery (mj. zmíněnými obcemi). Marketingová skupina se schází několikrát ročně při přípravě na turistickou sezónu, k jejímu vyhodnocení, při přípravě marketingového plánu, školeních apod.

Sídlem i hlavní kanceláří Sdružení Český ráj je Turnov.

Směrem „dolů“ k obcím, TIC a podnikatelům spolupracuje DMO Český ráj velmi účinně. Probíhají pravidelné schůzky nejen členské základny, ale i partnerů. Určitým problémem jsou také nedostatečné personální kapacity DMO Český ráj na individuální setkávání s aktéry; výkonnými pracovníky spolku jsou 4 osoby. Participace podnikatelů (např. účast na jednáních) je dle informace DMO mírně slabší než v případě obcí. Často jsou to navíc také malé firmy bez možnosti mít specializované pracovní pozice. Podnikatelé DMO často nepotřebují, letní sezóny mají naplněné, i během pandemických omezení letní sezóny víceméně fungovaly a zimní sezónu zatím podnikatelé většinou nepotřebují pokrýt např. vhodným marketingem. Nejužší spolupráci při destinačním řízení vykazují větší hotely (mající nejlepší možnosti a snahu prodloužit sezónu) a půjčovny lodí na Jizeře.

Administrativně náročná je i potřeba koordinace hned se 3 kraji (Královéhradeckým, Libereckým a Středočeským), což je jediný takový případ v Česku. Přeshraniční spolupráce napříč kraji sice umožňuje přenos know-how a dobré praxe, na druhou stranu přináší administrativní zátěž. Středočeský kraj poskytuje DMO Český ráj metodickou podporu, finanční příspěvek na marketing a provoz a dotační tituly na rozvoj vybrané infrastruktury. SCCR zastřešuje celokrajská témata a dle vyjádření DMO Český ráj poměrně vhodně respektuje specifika území a rozhraní mezi činnostmi obou organizací je jasně nastaveno.

Rozpočet

V loňském roce hospodařilo Sdružení Český ráj s příjmy 4,1 mil. Kč. Z nich tvořily podstatnou část především příspěvky od všech 3 krajů (úhrnem asi 55 % celkových příjmů), členské příspěvky (27 %), tržby z prodeje zboží a služeb (14,5 %). Mezi výdaji tvoří největší část mzdové náklady, které spolu se sociálním pojištěním a sociálními náklady představují zhruba polovinu výdajů. Provozní náklady (energie, materiál, opravy, cestovné) dosahují zhruba 7 % celkových výdajů. Náklady na nákup zboží a služeb (zejména tedy na vlastní marketingovou a koordinační činnost) tvoří přes 40 % celkových nákladů. Přehled příjmů a výdajů DMO Český ráj je uveden v následující tabulce.

Tabulka 14: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Český ráj v roce 2022

Položka	Částka (tis. Kč)	%
Příjmy		
Tržby z prodeje služeb	539	13,1
Tržby z prodaného zboží	58	1,4
Členské příspěvky	1 116	27,0
Dotace od Libereckého kraje	1 000	24,2
Dotace od Královéhradeckého kraje	700	17,0
Dotace od Středočeského kraje	580	14,1
Dotace od Města Jičín	110	2,7
Ostatní	24	0,6
Celkem	4 128	-
Výdaje		
Mzdové náklady	1 370	38,4
Sociální pojištění, sociální náklady	452	12,7
Daně a poplatky	4	0,1
Dary a členské příspěvky	50	1,4
Spotřeba materiálu a energie	148	4,1
Opravy	56	1,6
Cestovné	48	1,3
Nákup zboží	236	6,6
Náklady na sebezprezentaci	39	1,1
Ostatní služby	1 168	32,7
Ostatní	1	0,0
Celkem	3 572	-

Zdroj: výroční zpráva Sdružení Český ráj, z.s.

Tři kraje, na jejichž území Český ráj zasahuje, přistupují k podpoře DMO Český ráj velmi odlišně. Liberecký kraj poskytuje nejvyšší částku, ale podmiňuje ji relativně přísnými kritérii, která musí DMO splnit (pořádání akcí, dodání fotek, videí atd.; fakticky jde tedy z velké části o „nákup služeb“ u DMO. Protože jsou kritéria stejná pro všechny DMO v Libereckém kraji, stává se, že ne vždy reflektují potřeby jednotlivých oblastí. Na druhou stranu tím Liberecký kraj jednoznačně deklaruje svou pozici a strategii vůči rozvoji cestovního ruchu v Českém ráji. Královéhradecký kraj poskytl loni DMO Český ráj příspěvek 700 tisíc Kč, který rovněž podmiňuje splněním kritérií, jež jsou však měkčí než v případě Libereckého kraje. Středočeský kraj poskytl v minulém roce částku kolem 600 tisíc Kč a tato dotace je relativně nejméně vázána na konkrétní aktivity (DMO Český ráj se musí pouze „přihlásit“ k některé ze stanovených priorit a na ni finanční prostředky použít).

Vazba na Prahu a okolní kraje

S Prahou DMO Český ráj nespolupracuje, i když velká část návštěvníků Českého ráje přijíždí právě z Prahy (a také ze Středočeského kraje). Před pandemií covid 19 DMO Český ráj více marketingově cílila i na cizince navštěvující Prahu. Víceméně šlo o jednodenní návštěvníky, kteří navštěvují hlavně nejzatíženější lokality (skalní města, hrad Trosky). Protože v nich větší počet návštěvníků není žádoucí, byla tato aktivita utlumena.

Vazba na přilehlý Liberecký a Královéhradecký kraj je dána již tím, že na jejich území Český ráj přímo zasahuje. Objem a podmínky podpory ze strany obou institucí Libereckého a Královéhradeckého kraje přibližuje předchozí podkapitola. Velmi intenzivní je též spolupráce s městy, zejména s klíčovými „branami“ Českého ráje Jičínem a Turnovem (koordinace v marketingu, organizace akcí aj.). Obě města lze ještě spolu městy Mnichovo Hradiště a Železný Brod a s největšími ubytovateli (ti však sídlí mimo Středočeský kraj) považovat za klíčové hráče v území, kteří do rozvoje CR výrazně promlouvají také vlastními marketingem.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Český ráj jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 15: Shrnutí institucionálních závěrů, problémů a potřeb v turistické oblasti Český ráj

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Destinační řízení a spolupráce	<ul style="list-style-type: none">1.1 Přeshraniční spolupráce napříč 3 kraji umožňuje přenos knowhow a dobré praxe, ale přináší také administrativní zátěž1.2 Relativně dobře ustavené rozhraní mezi činnostmi SCCR (celokrajská témata) a činnostmi DMO Český ráj (místní a regionální témata), které se tak vhodně doplňují a respektují specifika území1.3 Největší města v území (zejména Jičín a Turnov, ale i Mnichovo Hradiště) jsou důležitými aktéry rozvoje CR v Českém ráji1.4 Rozsáhlá síť členů a partnerů DMO Český ráj, díky níž je DMO velmi reprezentativním subjektem CR; existence Marketingové skupiny Český ráj, která koordinuje marketingové aktivity s dalšími partnery nad rámec členské základny DMO Český ráj.1.5 Nedostatečné personální kapacity DMO Český ráj na individuální setkávání s aktéry v území (výkonnými pracovníky spolku jsou 4 osoby).1.6 Relativně slabší aktivní participace podnikatelů ve srovnání s obcemi; někteří podnikatelé DMO nepotřebují
2. Financování rozvoje cestovního ruchu	<ul style="list-style-type: none">2.1 Vedle příspěvků 3 krajů, na jejichž území Český ráj zasahuje, představují důležitou část příjmů DMO také příjmy z území, zejména členské příspěvky, příspěvek Města Jičín a prodej služeb a zboží; peníze od krajů tvoří jen asi 55 % celkových příjmů a DMO Český ráj tedy dokáže nacházet finanční zdroje i jinde2.2 DMO Český ráj díky poměrně velkým celkovým příjmům z různých zdrojů dokáže financovat řadu aktivit nad rámec pokrytí běžného provozu

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.5 KLADENSKO SLÁNSKO

Koncepční dokumenty

Strategie rozvoje Turistické oblasti Kladensko – Slánsko 2030

Strategie rozvoje ve své návrhové části definuje vizi, strategický cíl a tři specifické cíle. Každý ze specifických cílů má stanovenou jednu prioritu a ta se dále dělí na opatření. Jedná se o:

Priorita 1: Inicivace zkvalitnění nabídky destinace a její dostupnost

Opatření 1.1 Podpora rozvoje turistických cílů ve vazbě na potenciál a hlavní produkty

Opatření 1.2 Zkvalitnění dopravní dostupnosti a přístupnosti turistické oblasti a turistických cílů

Priorita 2: Podpora systému řízení destinace (destinační management)

Opatření 2.1 Rozvoj systému destinační spolupráce v turistické oblasti

Opatření 2.2 Rozvoj kvality a podpora lidských zdrojů v cestovním ruchu

Opatření 2.3 Zkvalitnění sběru a využívání dat a informací o cestovním ruchu

Priorita 3: Marketingová strategie destinace

Opatření 3.1 Podpora tvorby regionálních produktů a témat pro marketing cestovního ruchu

Opatření 3.2 Strategie značky turistické oblasti a její marketingová komunikace

Plnění uvedených opatření formou konkrétních aktivit a projektů má být specifikováno v akčních plánech. První akční plán je součástí strategie a následující tabulka uvádí přehled vybraných projektů.

Tabulka 16: Významné projektové záměry dle Strategie rozvoje Turistické oblasti Kladensko – Slánsko 2030

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Inicivovat vhodné infrastrukturní projekty za účelem doplnění produktů cestovního ruchu turistické oblasti	Není stanoveno	2022–2030
Spolupracovat s aktéry na území turistické oblasti v případě budování infrastruktury cestovního ruchu	Není stanoveno	2022–2025
Vytvářet systém produktů a marketingových témat turistické oblasti	Není stanoveno	2022–2030

Zdroj: Strategie rozvoje Turistické oblasti Kladensko – Slánsko 2030

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Destinační organizace Kladensko – Slánsko byla vytvořena r. 2021 z popudu města Kladna. Certifikací prošla na začátku r. 2022. Je tedy velmi mladá a dosud nepříliš etablovaná. DMO je přitom velmi závislá na dotacích od města Kladna i SČK. Nejedná se o organizaci, která by vzešla z podnikatelské iniciativy. Problémem je, že sektor CR není etablován mezi místními aktéry, a proto je v destinaci slabé institucionální podhoubí v oblasti CR a není zde dostatečná lidská a ekonomická síla pro robustní destinační management zdola. Problémem je především nedostatečná podnikatelská základna v oblasti CR.

Samotná DMO je zatím institucionálně slabá. Její chod zajišťují pouze 2 zaměstnanci, kteří nemají kapacity pro zajištění všech činností souvisejících s DM. Chybí tak např. kapacity na intenzivnější komunikaci s podnikateli a obcemi, od které by se mohl odvíjet rozvoj DM.

DMO Kladensko – Slánsko má v současné době 97 partnerů z řad obcí a měst, 8 partnerů z řad ostatních veřejných subjektů, 29 partnerů z řad neziskových subjektů a 19 partnerů z řad soukromých subjektů.

Marketing destinace je orientován zejména na návštěvníky z Prahy. Kromě webových stránek DMO realizuje marketing prostřednictvím citylightů a billboardů po Praze (např. na klíčových přestupních stanicích metra). Dále si DMO zadává reklamu na webových portálech skupiny Seznam.cz. Dále distribuují letáky do cílů a TIC v Praze, na velké hrady. Také se snaží komunikovat cíle a akce v regionu vůči místním obyvatelům.

Rozpočet

Systém financování DMO je uveden v tabulce níže (příjmy a výdaje DMO v r. 2022). DMO je dominantně (téměř ze $\frac{3}{4}$) financována prostřednictvím dotací, a to především z dotace od Středočeského kraje a z Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech (od MMR). Jen menší část (méně než $\frac{1}{5}$) příjmů tvořily v r. 2022 členské příspěvky. Minimální část příjmů pak tvoří příjmy z vlastní činnosti (necelých 9 %). Většina výdajů jde na osobní náklady (65 %), třetina na provoz DMO. Přitom platí, že je DMO personálně poddimenzovaná, resp. nemá personální kapacity pro zajištění všech potřebných činností.

Tabulka 17: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kladensko – Slánsko v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Členské příspěvky	493 000	17,8
Dotační programy	2 040 000	73,5
Příjmy z vlastní činnosti	243 000	8,7
Celkem	2 776 000	-
Výdaje		
Osobní náklady	1 403 000	65,0
Služby a provoz	749 000	34,7
Celkem	2 157 000	-

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty

Vazba na Prahu a okolní kraje

Destinace má funkční vazby na Prahu, mj. z hlediska fungování destinace jako rekreačního zázemí Prahy. Vzhledem k absenci přírodních atraktivit je však tato role omezená. Slánsko má funkční vazby na Ústecký kraj, resp. destinace České středohoří a Dolní Poohří, jejichž části sousedící se Slánskem mají podobný charakter a kde je možné nabízet obdobné, resp. společné produkty.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Kladensko – Slánsko jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 18: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kladensko – Slánsko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečné kapacity DMO	1.1 DMO je velmi mladá, a ještě ne zcela etablovaná 1.2 V destinaci je slabý podnikatelský sektor v oblasti CR, což omezuje potenciál (dobrovolných) příspěvků na DM 1.3 Existenční závislost DMO na dotacích 1.4 Nízká úroveň příjmů DMO 1.5 Nedostatečné personální kapacity a nedostatečný rozpočet na zajištění potřebných činností DM

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.6 KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ

Konceptní dokumenty

Revize Strategie rozvoje cestovního ruchu v destinační oblasti Kraj blanických rytířů 2022

Strategie rozvoje ve své návrhové části definuje vizi, čtyři strategické směry/strategické cíle, které obsahují jednotlivé dílčí cíle. Jedná se o:

Strategický cíl 1: Spolupráce

Dílčí cíl 1.1 Destinace je postavena na spolupráci místních aktérů CR

Dílčí cíl 1.2 Členové se aktivně podílejí na chodu destinace převzetím dílčích úkolů, účastí na plánovaných procesech i finančně

Dílčí cíl 1.3 Podílí se na organizaci CR ve Středočeském kraji a ČR

Dílčí cíl 1.4 Spolupracujeme na regionálním produktu KBR

Strategický cíl 2: Nabídka a produkty cestovního ruchu

Dílčí cíl 2.1 Návštěvníkům nabízíme služby minimálně ve standardní kvalitě

Dílčí cíl 2.2 Dobrá kvalita služeb v regionu

Dílčí cíl 2.3 KBR tvoří specifické produkty cestovního ruchu

Dílčí cíl 2.4 Práce s tématem regionální produkt

Strategický cíl 3: Marketing

Dílčí cíl 3.1 Návštěvník v regionu má turistické informace na dosah ruky

Dílčí cíl 3.2 Budujeme autentický destinační brand

Dílčí cíl 3.3 Tvoříme pozitivní PR a realizujeme akce cestovního ruchu směrem k residentům

Dílčí cíl 3.4 Iniciujeme infrastrukturní a informační změny s cílem zlepšení kvality vizibility značky KBR

Strategický cíl 4: Řízení a financování

Dílčí cíl 3.1 naše destinační společnost je štíhlou organizací s minimální režii a má dostatečný a vícezdrojový rozpočet

Dílčí cíl 3.2 Vyhodnocujeme stav CR v destinaci a efektivitu své práce

Plnění uvedených opatření formou konkrétních aktivit a projektů má být specifikováno v ročních akčních plánech. Pro rok 2023 je schválen marketingový plán, který zahrnuje konkrétní neinvestiční a marketingové projekty, nicméně žádné investiční projekty.

Konkrétní projekty včetně investičních jsou uvedeny ve vlastním strategickém plánu a nejdůležitější jsou v následující tabulce.

Tabulka 19: Strategie rozvoje cestovního ruchu v destinační oblasti Kraj blanických rytířů 2022

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
KBR iniciuje infrastrukturní změny v podobě nových odpočívadel, panelů a doprovodné infrastruktury	Není stanoveno	průběžně
Tvorba nových produktů *	Není stanoveno	2022-2024
Vstup do destinace je vizuálně označen – panely, bannery a jiné vizuální prvky	Není stanoveno	2022-2024

Pozn. Edukativní pro cílové skupiny: Rodiny s dětmi/školy; Poznej blanického rytíře – na podporu brandu; Blaník-Výlet do nitra Čech; Objevte tajemství pod povrchem – geopark KBR; Běhej bojiště Jankov – běžecký produkt; Společné vstupenky – Užijte si den v.... a ušetřete! - já myslím, že už je to také produkt – provazuje to cíle a služby a je to ucelená nabídka

Zdroj: Strategie rozvoje cestovního ruchu v destinační oblasti Kraj blanických rytířů 2022

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Spolek byl zaregistrován r. 2018 a získal certifikaci jako turistická oblast. Spolek byl založen 21 zakladateli z veřejného, soukromého i neziskového sektoru. Před vznikem spolku již v regionu fungovala iniciativa obcí a neziskových organizací z blízkosti Blaníku, která fungovala od r. 2005 (zřízena tzv. zesпода). Tato iniciativa realizovala projekt Kraj blanických rytířů (cítil na zvýšení povědomí území pod Blaníkem za pomoci „maskota“ Blanického rytíře)³. Iniciátorem a hlavním koordinátorem projektu byl Český svaz ochránců přírody. V r. 2016 si projekt převzal (stejně jako většinu „turistických“ aktivit) národní geopark Kraj blanických rytířů, který byl v r. 2014 nově certifikován a spadal pod Český svaz ochránců přírody Vlašim. Postupem času se do iniciativy zapojovaly další obce (Zruč nad Sázavou, okolí Voticka, ...) a potřeba efektivnější propagace území vedla k založení spolku Kraj blanických rytířů. Ten od národního geoparku převzal většinu aktivit spojených s cestovním ruchem.

K 31. 12. 2022 byla členská základna tvořena 35 členy, z toho přes 20 členů představovaly samosprávy. Dalšími členy jsou Český svaz ochránců přírody, 3 podnikatelské subjekty, 4 neziskové organizace a jeden člen spolku je krajskou příspěvkovou organizací. Dále má spolek přes 100 partnerských smluv. Partnerské smlouvy jsou vázány na určitou spolupráci, aktivitu, projekt či akci.

³ Projekt byl realizován z prostředků ESIF 2004–2006.

Aktuálně spolek prochází revizí členských příspěvků. Výhledově je žádoucí část partnerů převést na členy, avšak k výraznému rozšiřování členské základny by nemělo docházet.

Z hlediska své činnosti má spolek čtyři základní okruhy směřování: spolupráci místních aktérů CR, realizaci nabídky a produktů CR, marketing a řízení a financování. Destinace je postavena na spolupráci místních aktérů cestovního ruchu. Členové se aktivně podílejí na chodu destinace, zejména převzetím dílčích úkolů, účastí na plánovacích procesech i finančně. Kromě členů spolku spolupracuje turistická oblast také s partnery. Partnerským subjektům nabízí spolek individuální programy ve vztahu k jejich poptávce, nabídce, možnostem recipročního plnění. Vzájemná spolupráce je nejčastěji realizovaná v následujících oblastech: propagace, distribuce tiskovin, vzdělávání, zapojení do turistických produktů, konzultace záměrů v cestovním ruchu, spolupráce na rozvoji produktů. Dále se mohou zapojit do spolupráce prostřednictvím regionální značky KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt®. Právě jádro partnerů spolku představovali držitelé výše uvedené značky. Dalšími partnery spolku jsou turistická informační centra. Spolek dále v rámci svých aktivit pro členy a partnery realizuje vzdělávání pro aktéry cestovního ruchu v destinaci.

Zajímavou skutečností je, že u spolku byl v době epidemiologické situace spojené s covid-19 evidován výrazný nárůst zájmů o destinační agentury a její aktivity ze strany podnikatelských subjektů. Spolku se díky tomu výrazně navýšil počet partnerských smluv, taktéž se významně rozvinula spolupráce zejména v oblasti propagace. Taktéž spolek poskytovatel poradenství ohledně nařízení vlády ČR, čerpání podpor atd.

Vzhledem k dlouhodobé působnosti je nastavení destinačního řízení vyhovující a postupně se do jeho řízení přidávají další zájemci z řad samospráv, podnikatelských subjektů i neziskových organizací. Spolek dále spolupracuje s okolními destinačními agenturami, stejně tak i se Středočeskou centrálou cestovního ruchu a národní agenturou Czech Tourism.

K marketingu využívá spolek aktuální moderní technologie – web s interaktivní mapou a kalendářem (www.blanik.net), do něhož mohou pořadatelé vkládat své akce. Dále spolek využívá cílený marketing na sociálních sítích a společné vstupenky, které propojují turistické cíle a služby. Tištěné materiály spolek výrazně omezil a má k dispozici jen základní sadu turistických tiskovin. Taktéž má spolek nastavenou dlouhodobou spolupráci s médii a s SCRR (využil možnosti press tripů apod.).

Dlouhodobě je spolkem evidována personální poddimenzovanost, která souvisí s výše uvedenou problematikou financování činnosti spolku.

Rozpočet

V roce 2022 hospodařil spolek s příjmy okolo 1,8 mil. Kč (viz tabulka níže). Z hlediska příjmové stránky byl spolek v roce 2022 financován členskými příspěvky členů spolku (cca 39 % všech příjmů spolku). Dále jsou jeho aktivity financovány za pomoci dotací ze Středočeského kraje (cca 730 tis. Kč) a Ministerstva pro místní rozvoj (250 tis. Kč), součet dotací představuje 54,8 % všech příjmů spolku. Uvedené dotační prostředky jsou poskytovány každoročně z rozpočtu Středočeského kraje (Program podpory rozvoje destinačních managementů) a ze státního rozpočtu – prostřednictvím MMR (Národní program podpory cestovního ruchu). Výše poskytnutých dotačních prostředků se v jednotlivých letech liší. Dotace tak představují nadpoloviční většinu příjmů spolku. Dále byly aktivity spolku hrazeny z příspěvků členů spolku do projektu Jednotné propagace cestovního ruchu v Kraji blanických rytířů. Spolek dlouhodobě aktivně vykonává snahu mít vlastní výnosy (např. z poskytovaných služeb), avšak zdroje příjmů z vlastní činnosti jsou marginální (cca 107 tis. Kč, tj. 6 % příjmů).

Z hlediska výdajů převládají náklady na „ostatní služby“ (tj. web, grafiky, školení, tisk propagačních materiálů), které tvoří více než dvě třetiny výdajů. Přibližně třetinu pak představují mzdové náklady. Zde je třeba doplnit, že díky rozvojové prioritě dotace od Středočeského kraje spolek v roce 2023 personálně posílil a omezil nákup ostatních služeb na 1/3 na úkor mezd.

Tabulka 20: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kraj blanických rytířů v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Členské příspěvky	702 000	39,2
Dotační programy	979 541	54,8
z toho: MMR	250 000	
STK	729 541	
Prodej služeb	107 129	6,0
Celkem	1 788 671	-
Výdaje		
Spotřeba materiálu	15 664,44	1,0
Náklady na cestovné	1 200	0,1
Náklady na reprezentaci	5 441	0,3
Ostatní služby (web, grafika, školení, tisk propagačních materiálů)	1 042 071	64,0
Mzdové náklady vč. odvodů	544 059	33,4
Ostatní náklady	1 534	0,1
Poskytnuté členské příspěvky	2 000	0,1
Celkem	1 627 634	-

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO, Výroční zpráva 2022

Co se týče nastavení jednotlivých dotačních titulů, je situace následující. Dle názoru zástupců destinační společnosti je dotační titul Středočeského kraje nastaven vhodným způsobem a přehledně. Jeho přidanou hodnotou je možnost zvolení rozvojové priority individuálně pro každou DMO zvlášť.

Naopak nastavení dotačního titulu Ministerstva pro místní rozvoj je velmi komplikované, administrativně náročné a výše dotace tvoří maximálně 50% podíl uznatelných nákladů / výdajů z celkového rozpočtu akce (projektu). Proces vyhodnocování žádostí je zdoluhavý a jsou nejasné termíny, kdy bude mít žadatel stanovisko o ne/poskytnutí dotace. Pro sepsání a podání žádosti využívá spolek Mikroregion Voticko, jinak by objem povinné administrativy nebyl spolek schopen ze svých personálních zdrojů pokrýt.

Vazba na Prahu a okolní kraje

Spolek s Prahou, ani jejími organizacemi aktuálně nespolupracuje. V minulosti proběhly snahy Středočeského kraje s Prahou ohledně zajištění Pražské turistické karty (Prague Card), ale snahy nevyšly v kýžený výsledek.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Kraj blanických rytířů jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 21: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kraj blanických rytířů

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečné kapacity DMO	1.1 Existenční závislost DMO na dotacích 1.2 Nedostatečné personální kapacity a nedostatečný rozpočet na zajištění potřebných činností DM 1.3 Poměrně rozsáhlá síť partnerů DMO – na úkor členské základny

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.7 KUTNOHORSKO KOLÍNSKO

Koncepční dokumenty

Strategie produktů cestovního ruchu na území oblasti Kutnohorsko a Kolínsko

Strategie produktů CR představuje specifický koncepční dokument, který se zaměřuje pouze na vymezení, tvorbu a realizaci produktů cestovního ruchu v oblasti Kutnohorsko a Kolínsko. Z toho důvodů nemá dokument klasickou návrhovou část jako jiné strategické dokumenty. Zde se návrhová část zaměřuje pouze na vymezení produktových témat a definování produktů a jejich balíčků, a to včetně harmonogramu jejich implementace a nastavení mechanismu spolupráce mezi participujícími subjekty. Jiné projekty (investiční nebo neinvestiční) zaměřené na další oblasti cestovního ruchu nejsou v této DMO definovány.

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Turistická oblast Kutnohorsko Kolínsko z.s. vznikla v r. 2019. Zakládajících členů bylo 25 (z řad měst a obcí, podnikatelských subjektů, neziskových i příspěvkových organizací). Od září téhož roku má spolek manažerku, která se společně s výborem stará o zabezpečení chodu spolku a všech aktivit, které vycházejí z vize spolku a směřují k naplnění všech stanovených dílčích cílů. Spolek byl k 31. 12. 2022 tvořen 50 členy, z toho bylo 19 členů podnikatelských subjektů, 14 neziskových subjektů a 14 měst a obcí a 3 příspěvkové organizace.

Turistická oblast spolupracuje s 6 certifikovanými informačními centry, které na území destinace působí, a také s dalšími infocentry, které patří k jednotlivým památkám nebo turistickým cílům. Významná je i spolupráce s Galerií Středočeského kraje, p.o., která je členem spolku.

Na počátku svého fungování se spolek musel vypořádat se značnou překážkou – pandemií covid-19, které právě zejména v oblasti cestovního ruchu měla značné dopady. Aktivity spolku tak na jeho počátku vykonávala zejména velká města (zakládající členové) – Kolín a Kutná Hora. Později se spolupráce více rozvinula. Celkově však ještě není dostatečně rozšířeno povědomí o spolku a jeho významu. Vzhledem k „mladosti“ spolku se systém komunikace mezi jednotlivými subjekty, které cestovní ruch v destinaci ovlivňují/rozdívají, stále nastavuje a vyvíjí. Spolek mj. cílí i na spolupráci s ostatními destinačními agenturami, např. aby v okolních destinacích byly nabízeny materiály spolku Kutnohorsko Kolínsko. Prozatím není příliš rozvinuta spolupráce s „vyššími orgány“ (CzechTourism, SCCR apod.). Ačkoliv spolupráce se SCCR a agenturou CzechTourism se v posledních dvou letech významně posunula a je opravdu na velmi pravidelné bázi. Dle názoru místních podnikatelů se v posledních letech daří výrazně rozšiřovat spolupráci mezi DMO a nimi.

Z hlediska marketingových nástrojů CR se spolku osvědčila zejména online kampaň realizovaná prostřednictvím sociálních sítí Facebook a Instagram. Dále spolek využívá tištěná média (vybrané magazíny), rádio a prostřednictvím SCRR se zapojuje i do online videí. Díky SCCR je spolek součástí natáčení různých TV stanic či streamů a sám pracuje na tvorbě videoobsahu pro sociální sítě nebo webové stránky. Pracuje také s influencery, zatím pouze prostřednictvím spolupráce se SCCR. V neposlední řadě je třeba zmínit, že spolek má zpracovanou vizuální identitu, kterou se snaží prezentovat.

Z hlediska fungování DMO je důležitá její personální kapacita. Destinační organizace má pouze jednoho stabilního zaměstnance – manažerku na plný úvazek. Dále má spolek dočasně dva zaměstnance na kratší úvazky (formou DPP/DPČ), a to díky dotaci ze Středočeského kraje.

Rozpočet

Jedním z problémů spolku a limitem jeho rozvoje je jeho rozpočet. Spolek je neziskovou organizací, která svou činností zatím negeneruje žádný zisk. Strukturu příjmů a výdajů spolku v r. 2022 zobrazuje tabulka níže. Z přehledu je patrné, že necelou polovinu příjmů spolku tvoří členské příspěvky a přibližně stejný podíl tvoří dotace. Z vlastní činnosti spolku pochází pouhá 4 % příjmů. Dotační prostředky jsou poskytovány každoročně z rozpočtu Středočeského kraje (Program podpory rozvoje destinačních managementů) a ze státního rozpočtu – prostřednictvím MMR (Národní program podpory cestovního ruchu). Výše poskytnutých dotačních prostředků se v jednotlivých letech liší. V případě dotace z MMR se jedná o dotaci s 50% spoluúčastí, což představuje významnou bariéru pro čerpání této dotace. Komplikací je taktéž administrativní náročnost tohoto dotačního titulu. Dotační titul Středočeského kraje je naopak hodnocen kladně. Výhledově by významnou položkou rozpočtu DMO mohl být podíl z poplatku z pobytu, tato problematika však zůstává stále nevyřešena.

Ve struktuře výdajů převládají náklady na služby a provoz (69 %). Osobní náklady představují zbylou cca třetinu výdajů. Většina nákladů v r. 2022 byla směřována do marketingových nákladů, na grafické práce a copywriting, vytvoření audiovizuálního materiálu a vytvoření strategického dokumentu destinace.

Tabulka 22: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Kutnohorsko Kolínsko v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Členské příspěvky	969 570	48,8
Dotační programy	936 625	47,1
z toho: MMR	196 625	
STK	740 000	
Příjmy z vlastní činnosti	82 587	4,2
Celkem	1 988 782	-
Výdaje		
Osobní náklady	687 379	30,8
Služby a provoz	1 545 335	69,2
Celkem	2 232 714	-

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO

Vazba na Prahu a okolní kraje

Turistické cíle v destinaci se těší značné turistické oblibě. Za výhodu i nevýhodu lze označit skutečnost, že destinace má dobrou dojezdovou vzdálenost od Prahy. Díky tomu do destinace přijede

značné množství návštěvníků, ale jejich pobyt je spíše kratší nebo jednorázový. Spolupráce s hlavním městem Prahou prozatím není rozvíjena. I když snaha o spolupráci byla a destinace se pokusila navázat kontakt s Prague City Tourism, ale prozatím proběhla jen jedna schůzka a nejsou z ní žádné závěry.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko jsou uvedeny v tabulce. Pro lepší fungování by spolek potřeboval zejména stabilní a dostatečně početnou zaměstnaneckou základnu, zlepšení systému financování (viz níže) a větší osvětu uvnitř destinace ohledně přínosu spolku pro cestovní ruch.

Tabulka 23: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečné kapacity DMO	1.1 DMO je velmi mladá, a ještě ne zcela etablovaná 1.2 Existenční závislost DMO na dotacích 1.3 Nedostatečné personální kapacity a nedostatečný rozpočet na zajištění potřebných činností DM
2. Osvěta uvnitř destinace ohledně přínosu spolku pro cestovní ruch	2.1 Relativně slabší aktivní participace podnikatelů a další aktérů v CR 2.2 Nedostatečné vnímání přínosu DMO pro rozvoj CR ze strany některých aktérů 2.3 Roztříštěná propagace jednotlivých subjektů cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.8 MĚLNICKO KOKOŘÍNSKO

Koncepční dokumenty

Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Mělnicko-Kokořínsko

Strategie cestovního ruchu obsahuje pouze analytickou část zakončenou SWOT analýzou. Návrhovou a implementační část dokument neobsahuje. Tyto části Strategie jsou v procesu vzniku – dle harmonogramu by měly být k projednání v 1.Q 2024. Také produktová část strategie je v procesu vzniku. Zatím tak jsou k dispozici pouze níže uvedená východiska a opatření:

1 Vybudování funkčního partnerství

- 1.1 Oslovení všech poskytovatelů a aktérů v území
- 1.2 Oslovení všech poskytovatelů služeb a aktérů v CR, schůzky 2x ročně. Shoda na prioritách ve společné propagaci. Řešení problematiky a koordinace společné infrastruktury
- 1.3 Budování společné značky
- 1.4 Dotační poradenství a konzultace pro potřeby partnerů v CR
- 1.5 Vyhledávání nových aktérů či produktů uplatnitelných v CR

1.6 Koordinace návštěvnosti – na základě spolupráce a společného postupu

2 Propagace – marketing

2.1 Společná propagace pod jednotnou značkou veletrhy, kampaně, provázanost webů

2.2 Ediční plán

2.3 Posílení kampaně pro mimosezonní návštěvnost

3 Produkty

3.1 Sezonní karta/balíčky služeb

3.2 Propojená webu/ tematické sdílení (cyklo, produkty, IC, akce)

4 Infrastruktura

4.1 Záchytná parkoviště P + R+ infopointy

4.2 Certifikovaná TIC

4.3 Usměrnění návštěvníků, odpočivná místa

4.4 Podpora značení K4T

4.5 Infrastruktura pro vodní turistiku – úvaziště, kotviště, čerpací stanice

4.5 Karavanová stání

4.6 Zavádění SMART technologií do infrastruktury CR

Plnění těchto východisek a opatření probíhá prostřednictvím akčních plánů, které uvádí konkrétní projekty. Pro roky 2022–2023 patří mezi nejvýznamnější projekty tyto:

Tabulka 24: Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Mělnicko-Kokořínsko

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Záchytná parkoviště P+R, infopointy	Není stanoveno	2022-2023
Certifikovaná TIC	Není stanoveno	2022-2023
Usměrnění návštěvníků – 3 odpočivná místa	Není stanoveno	2022-2023
Infrastruktura pro vodní turistiku – úvaziště, kotviště, čerpací stanice	Není stanoveno	2022-2023
Karavanová stání	Není stanoveno	2022-2023

Zdroj: Akční plán Turistické oblasti Mělnicko-Kokořínsko 2022–2023

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

DMO Mělnicko – Kokořínsko byla vytvořena r. 2019 a certifikována v r. 2022. Možnosti DMO jsou limitovány relativně nízkým rozpočtem. Do r. 2022 DMO disponovala rozpočtem v řádu nižších stovek tis. Kč ročně a mohla zajišťovat své spektrum činností jen díky sdílení infrastruktury a kapacit (nepeněžitých plnění) svých zakladatelů.

DMO naráží na problémy s personálními kapacitami. Aktuálně má DMO prostředky na 1,4 úvazku, které ale musí rozdělit mezi pracovníky věnující se webovým stránkám, produktovému managementu a dalším činnostem. DMO tak stejně jako řada dalších DMO v kraji nemá takové fiskální a personální kapacity, aby mohla realizovat destinační management v celém potenciálním spektru úkolů (např. včetně projektů zaměřených na rozvoj nabídky služeb, které realizují některé DMO v ČR). Přitom

nelze očekávat, že by se (aniž by byl schválen Zákon o cestovním ruchu umožňující využívání místních poplatků na financování DM) podařilo zabezpečit zvýšení fiskálních / personálních kapacit DMO prostřednictvím příspěvků od podnikatelů.

Aktuálně jsou členy DMO následující organizace:

- Město Mělník
- MAS Vyhlídky, z.s.
- Mělnické kulturní centrum, z.ú.
- Obec Lhotka
- Camp Mělník
- Spolek pro pivovar v Lobči
- Obec Lobeč
- Dvůr Lobeč
- 1 fyzická osoba

Kromě vlastních webových stránek realizuje DMO propagaci a marketing prostřednictvím Facebooku (jehož význam se ovšem snižuje) a dále realizuje kampaně na placených portálech (např. Výletník, TV Praha). Druhotné jsou tištěné materiály. Ty fungovaly dříve, nyní jsou už ale využívány pro návštěvníky, kteří již do destinace přijeli (pro marketing dalších cílů v destinaci, nebo pro opakovanou návštěvu).

Rozpočet

Do r. 2022, ve kterém byla DMO Mělnicko Kokořínsko certifikována, měla velmi nízkou úroveň příjmů. Aktuálně (r. 2023) hospodaří i díky dotacím navázaným na certifikaci s ročním rozpočtem cca 1,2 mil. Výhodou je pro DMO institucionální napojení na MAS Vyhlídky, s níž sdílí personál i prostory, díky čemuž šetří na provozních výdajích.

Tabulka 25: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Mělnicko Kokořínsko v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Členské příspěvky	16 000	7
Dotační programy	161 000	70,3
Příjmy z vlastní činnosti	52 000	22,7
Celkem	229 000	-
Výdaje		
Osobní náklady	127 000	67,9
Služby a provoz	60 000	32,1
Celkem	187 000	-

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty

Vazba na Prahu a okolní kraje

Destinace je navázána na Prahu jako součást širšího rekreačního zázemí Prahy. Destinace (a zejména pak Kokořínsko) je jednak cílem převážně jednodenních výletů Pražanů, jednak oblastí individuální rekreace Pražanů v rámci tzv. druhého bydlení. Problémem u oblasti Kokořínska je rozdělení destinace mezi tři kraje, resp. tři destinační organizace. Kromě analyzované DMO se jedná o DMO

Máchův kraj (Liberecký kraj) a České středohoří (Ústecký kraj). Destinace je tak rozdělena neorganicky a její charakteristické cíle a produkty jsou komunikovány třemi různými DMO. Z tohoto hlediska by byla potřeba intenzivní spolupráce především s DMO Máchův kraj a případně i zvážení vytvoření jedné DMO, která by zahrnovala celé Kokořínsko (podobně jako v případě DMO Český ráj).

Specifickým problémem je tematické rozdělení destinace na dvě charakterem odlišné oblasti na intenzivně zemědělsky obhospodařované území Polabí (resp. Mělnicka), které kromě vodních toků prakticky nezahrnuje přírodní atraktivitu (a které v destinaci plošně dominuje) a přírodně atraktivní území Kokořínska.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 26: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Nízká kapacita DMO	1.1 Relativně krátká doba existence DMO 1.2 Poměrně nízké výnosy z členských příspěvků 1.3 Nedostatek prostředků na plnohodnotný DM 1.4 Nedostatek personálních kapacit DMO
2. Rozdělení Kokořínska mezi 3 kraje, resp. 3 DMO	2.1 Marketing Kokořínska prostřednictvím 3 různých DMO 2.2 Potřeba intenzivnější spolupráce zejména s DMO Máchův kraj 2.3 Případně zvážení vytvoření jedné DMO pro celé Kokořínsko

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.9 POJIZEŘÍ A POLABÍ

Koncepční dokumenty

Strategie rozvoje turistické oblasti Pojizeří a Polabí

Strategie rozvoje ve své návrhové části definuje vizi, globální cíl a tři strategické cíle. Každý ze strategických cílů má stanovenou jednu prioritu a ta se dále dělí na opatření. Jedná se o:

Priorita 1: Inicivace zkvalitnění nabídky destinace a její dostupnost celoročně

Opatření 1.1 Vytváření podmínek pro rozvoj infrastruktury a služeb cestovního ruchu

Opatření 1.2 Zkvalitnění dopravní dostupnosti a přístupnosti turistické oblasti a turistických cílů, a to jak lokačně, tak časově

Priorita 2: Podpora systému řízení destinace (destinační management)

Opatření 2.1 Rozvoj systému destinační spolupráce v turistické oblasti

Opatření 2.2 Rozvoj kvality a podpora lidských zdrojů v cestovním ruchu

Opatření 2.3 Zkvalitnění sběru a využívání dat a informací o cestovním ruchu

Priorita 3: Marketingová strategie destinace

Opatření 3.1 Podpora tvorby regionálních produktů a témat pro marketing cestovního ruchu, důraz na celoroční návštěvnost

Opatření 3.2 Strategie značky turistické oblasti a její marketingová komunikace

Plnění uvedených opatření formou konkrétních aktivit a projektů má být specifikováno v akčních plánech. První akční plán je součástí strategie a následující tabulku uvádí přehled vybraných projektů.

Tabulka 27: Významné projektové záměry dle Strategie rozvoje turistické oblasti Pojizeří a Polabí

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Podporovat rozvoj lázeňství, cykloturistiky, pěší turistiky, vodácké turistiky a doprovodných služeb a aktivit v destinaci (půjčovny, servisy aj.)	Není stanoveno	2022-2025
Spolupracovat s aktéry na území turistické oblasti v případě budování infrastruktury cestovního ruchu	Není stanoveno	2022-2025
Vytvářet systém produktů a marketingových témat turistické oblasti	Není stanoveno	2022-2030

Zdroj: Strategie rozvoje turistické oblasti Pojizeří a Polabí

Program rozvoje cestovního ruchu v destinaci Pojizeří a Polabí

Druhý strategický dokument této destinace představuje střednědobí dokumentu rozvoje cestovního ruchu na období 2020 až 2023. Ve své návrhové části definuje vizi, hlavní cíl a tři strategické cíle/produkty. Jedná se o:

- Produkt 1: Mladá Boleslav – průmysl a jeho historie
- Produkt 2: Městská a lázeňská turistika – Poděbrady, Nymburk a případně i Mladá Boleslav
- Produkt 3: Cyklistická a vodní turistika – řeky Labe a Jizera

Akční plán je součástí strategie a následující tabulka uvádí přehled vybraných projektů.

Tabulka 28: Významné projektové záměry dle Programu rozvoje cestovního ruchu v destinaci Pojizeří a Polabí

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Mladá Boleslav – propagace průmyslu a jeho historie s důrazem na letiště Metoděje Vlacha	300 000/rok	od 2021
Propagace městské a lázeňské turistiky v Poděbradech a Nymburce	1 000 000/rok	průběžně
Propagace cyklistické a vodní turistiky	250 000/rok	průběžně

Zdroj: Program rozvoje cestovního ruchu v destinaci Pojizeří a Polabí

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Destinační organizace Pojizeří a Polabí, z.s. byla založena v r. 2019 za účelem podpory rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti a v následujícím roce spolek získal certifikaci. Zakládajícími členy

byla města Mladá Boleslav, Nymburk a Poděbrady. V destinaci dále působí lokální organizace destinačního managementu Elbiana⁴, která zaštiťuje významné turistické cíle. S touto organizací spolek nejen spolupracuje, ale organizace je členem DMO Pojizeří a Polabí a má jedno místo ve správní radě.

Členskou základnu spolku tvoří cca 13 členů a není plánováno její výrazné rozšíření. Naopak partnerských smluv má spolek okolo 100.

Snahou Pojizeří a Polabí, z.s. je propojit jednotlivé aktéry cestovního ruchu, kteří v destinaci působí a spolupracovat s nimi na rozvoji cestovního ruchu v oblasti (tj. obce a města, instituce, krajskou samosprávu, nevládní organizace, provozovatele restaurací a ubytovacích zařízení, jednotlivých památek a turistických cílů atp.). Na tuto aktivitu by měla následně navázat aktivní vzájemná spolupráce samotných subjektů, rozvoj destinace a zvyšování její prestiže a povědomí u návštěvníků i místních obyvatel. Vzhledem k „mladosti“ destinační organizace prozatím není území celistvé a postupně probíhají jednání o zapojení dalších měst do destinační organizace. Stejně tak jsou vyvíjeny snahy vedoucí k rozšíření povědomí o existenci spolku a jeho významu pro cestovní ruch a rozvíjí se komunikace a spolupráce s jednotlivými subjekty, které v destinaci cestovní ruch v destinaci ovlivňují.

Dle názoru místních aktérů se spolupráce DMO Pojizeří Polabí s podnikateli prozatím rozvíjí, není vybudována síť kontaktů a spolupráce prozatím není systematicky uchopena.

Spolek spolupracuje zejména se Středočeskou centrálou cestovního ruchu a dále pak s ostatními destinačními organizacemi. Například s DMO Kutnohorsko Kolínsko rozvíjí společný produkt a v aktivitách hodlá i nadále pokračovat.

Klíčovým prvkem ovlivňující chod a rozvoj destinační organizace je její personální zabezpečení. Destinační organizace má pouze jednoho stabilního zaměstnance – koordinátora na plný úvazek. Dále má spolek dočasně dva zaměstnance na kratší úvazky (dva čtvrtinové úvazky formou DPČ) – díky dotaci ze Středočeského kraje.

Pro propagaci a prezentaci CR v destinaci používá spolek zejména webové stránky a sociální sítě (Facebook, Instagram). Z tištěných materiálů vydává turistické noviny, které se těší značné oblibě, a mapy.

Rozpočet

V tabulce níže je uvedena struktura příjmů a výdajů spolku v r. 2022. V tomto roce hospodařil spolek s příjmy okolo 1,6 mil. Kč. Provoz spolku je založen na vícezdrojovém financování. Využívány jsou zejména následující zdroje: členské příspěvky (cca 43 % příjmů), dotační prostředky ze Středočeského kraje (55 %), výnos z činnosti a majetku spolku (2 %).

Ročně jsou na rozvoj cestovního ruchu alokovány prostředky ve výši 1,2 mil. Kč, z toho přibližně 47 % je investováno na marketingové aktivity, 46 % výdajů pokrývá mzdové náklady a zbývajících cca 7 % představují provozní výdaje.

Z hlediska financování spolku je problematické zejména nastavení systému členských příspěvků. Pro podnikatelské subjekty se stanovená výše jeví jako vysoká. Spolek by uvítal, kdyby výše členských příspěvků byla stanovena například zákonem o cestovním ruchu. Stejně tak se v oblasti financování nabízí otázka řešení poplatku z ubytování.

⁴ Oblast destinačního managementu Elbiana z.s. zahrnuje turistické cíle mezi Labem a Jizerou: Zámek Loučeň, Chateau Mcely, Park Mirakulum, Zoo Chleby, Tankodrom Milovice, Město Milovice, Evropské Serengeti. Jako spolek funguje naplno od roku 2019 s cílem zatraktivňovat a zkvalitňovat nabídku a služby pro návštěvníky.

Tabulka 29: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Pojizeří Polabí v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Členské příspěvky	585 000	43,3
Dotační programy	740 000	54,7
z toho: MMR	-	
STK	740 000	
Zisky z vlastní činnosti	27 000	2
Celkem	1 352 000	100
Výdaje		
Mzdové náklady vč. odvodů	566 000	45,9
Provozní výdaje	83 000	6,7
Marketingové výdaje	584 000	47,4
Celkem	1 233 000	100

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO

Co se týče hodnocení jednotlivých dotačních titulů, je situace následující. Ze Středočeského kraje získává spolek účelovou dotaci, v jejímž rámci si může spolek stanovit i vlastní rozvojovou prioritu (spolek zvolil dva čtvrtinové pracovní úvazky formou DPP/DPČ). Oproti jiným destinačním agenturám spolek zatím nežádal o dotaci ze státního rozpočtu – prostřednictvím MMR (Národní program podpory cestovního ruchu). Důvodem je jednak omezená personální kapacita spolku (tj. nedostatek kapacit na zpracování žádosti) a taktéž skutečnost, že se jedná o dotaci s 50% spoluúčastí. Dle hodnocení zástupců destinační společnosti se jedná o složitě nastavený dotační titul a administrativně náročný. Výhledově však spolek plánuje o dotaci zažádat.

Vazba na Prahu a okolní kraje

Hlavní město je pro DMO Pojizeří Polabí – stejně jako pro ostatní destinace Středočeského kraje – zásadním zdrojem zejména jednodenních výletníků (obyvatel i návštěvníků Prahy). Institucionální a koordinační vazby prozatím nemají konkrétní podobu – DMO Pojizeří Polabí s Prahou, ani jejími organizacemi aktuálně spolek nespolupracuje. Spolek spolupracuje se Středočeskou centrálou cestovního ruchu, přes kterou následně probíhají aktivity s Prague City Tourism (oficiální organizací destinačního managementu hlavního města Prahy) a CzechTourism.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Pojizeří Polabí jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 30: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Pojizeří Polabí

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nízká kapacita DMO	1.1 Relativně krátká doba existence DMO 1.2 Nedostatek prostředků na plnohodnotný DM 1.3 Nedostatek personálních kapacit DMO 1.4 Existenční závislost DMO na dotacích
2. Nedostatečně rozvinutá spolupráce s aktéry CR	2.1 Nedostatečně rozvinutá spolupráce s podnikatelským sektorem 2.2 Roztříštěná propagace jednotlivých subjektů cestovního ruchu 2.3 Potřeba vyšší angažovanosti a zastoupení neziskového a soukromého sektoru v řídicích orgánech spolku

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.10 POSÁZAVÍ

Koncepční dokumenty

Strategie cestovního ruchu 2021-2030

Strategie cestovního ruchu Posázaví ve své návrhové části definuje čtyři strategické cíle, které jsou dále rozděleny na dílčí cíle:

Strategický cíl 1: Budování a modernizace expozic a muzeí, revitalizace kulturních památek

- 1.1. Obnova památek – revitalizace kulturních památek a navazujících parků/lesů
- 1.2. Revitalizace a vybavení městských a obecních muzeí
- 1.3. Muzeum jako vzdělávací instituce, turistický cíl a kulturní centrum
- 1.4. Realizace tematicky zaměřených naučných stezek
- 1.5. Pořádání kulturních a vzdělávacích akcí, obnova historických řemesel
- 1.6. Zacílení na malé děti, muzeum a památky, ve kterých jsou malí návštěvníci aktivní

Strategický cíl 2: Podpora služeb v cestovním ruchu a zvyšování kvality veřejné infrastruktury cestovního ruchu

- 2.1. Veřejné služby cestovního ruchu (WC, Turistická informační centra, přístaviště se zázemím...)
- 2.2. Podnikatelské služby pro návštěvníky – stravování, ubytování a doplňkové služby
- 2.3. Podpora konkurenceschopnosti místních podnikatelů, včetně propagace regionálních výrobců a služeb
- 2.4. Podpora místních výrobců, výrobků a spotřeby
- 2.5. Podpora výstavby STPL pro obytná auta
- 2.6. Podpora lokální ekonomiky – odbyt regionálních výrobků v regionu

Strategický cíl 3: Zkvalitnění a zefektivnění propagace včetně ucelené propagace

- 3.1. Dálkově přístupné prezentace a kampaně (propagace na sociálních sítích a webech)
- 3.2. Tištěné propagační materiály
- 3.3. Nové formy prezentace provázání místní turistiky/turistických cílů mezi sebou
- 3.4. Lokální propagační materiály (nejen oblastní)
- 3.5. Výstavní/informační panely (vnitřní i venkovní nebo pevné i mobilní)
- 3.6. Akce s podporou místních výrobců, služeb a řemesel – zaměřeno na návštěvníky z Prahy a na Prahu

Strategický cíl 4: Zvyšování počtu a kvality turistických cílů

- 4.1. Nové turistické cíle
- 4.2. Utváření a rozvíjení návštěvnických, informačních a edukačních center
- 4.3. Udržování a rozvoj kulturního a přírodního dědictví venkova
- 4.4. Budování kvalitního orientačního systému
- 4.5. Revitalizace a údržba veřejných prostranství, turistických tras a turistických cílů
- 4.6. Vybudování evropsky významného vzdělávacího centra s tématem vody při Sázavě
- 4.7. Objevit menší starší cíle a dát jim “příběh“
- 4.8. Budování a revitalizace doprovodné infrastruktury cestovního ruchu (např. odpočívadla, parkoviště, sociální zařízení, sítě turistických cest)
- 4.9. Zlepšení a údržba prostupnosti krajiny pro pěší a cyklisty včetně potřebné infrastruktury, výsadby doprovodné zeleně apod.

Návrhová část současně definuje a popisuje celkem 12 produktů cestovního ruchu, které představují soubor investičních, neinvestičních a marketingových projektů, vymezují komunikační témata, zapojené subjekty a konkrétní vybrané projekty jednotlivých subjektů. Jedná se o následující produkty včetně nejvýznamnějších projektů:

- **Vodácká řeka Sázava**
Projekty: Zvýšení kvality služeb v hostelu Kácov, Zvýšení bezpečnosti jezů, Doplnění služeb v kempu Týnec nad Sázavou
- **Svatoprokopské město Sázava**
Projekty: 2. fáze rekonstrukce Sázavského kláštera, Vybudování expozice Jiřího Voskovce
- **Středověké hrady u řeky Sázavy**
Projekty: Naučná stezka turistickou oblastí, Úprava cyklotrasy Posázavská č. 19, vycházková trasa podél řeky v Týnci nad Sázavou
- **Ladův kraj**
Projekty: Prodloužení cyklostezky Na kole do Prahy až k řece Sázavě přes nádraží v Senohrabech
- **Posázaví dětem (po celý rok)**
Projekty: Veřejně přístupné hřiště u hotelu Benica, Veřejný prostor na zastřešení zahloubení silnice I/3 v Benešově, dětský areál u Hotelu Týnec

- **Zlaté město Jílové**

Projekty: Zázemí pro návštěvníky – štola Václav, Výjezd podzemního vláčku na povrch, Venkovní parky – hornický skanzen Bohuliby a Studené, Vybudování ubytovací kapacity

- **Keltové v Posázaví**

Projekty: Zviditelnění pozůstatků keltského Oppida Závist – nové prezentace areálu keltského hradiště

- **Cyklisté v Posázaví**

Projekty: Vyřešení bezpečnosti EV 7 podél Vltavy v úseku Vrané nad Vltavou – Štěchovice, Úprava cyklotrasy Posázavská č. 19, Dobíjecí stanice pro elektrokola, Propojení Mnichovic s Benešovem a Bystřicí cyklostezkou

- **Lodě na Vltavě**

Projekty: Překlenutí přehrad Slapy a Orlík, Veřejné maríny Davle, Štěchovice, Vrané nad Vltavou

- **Technika pro nadšence**

Projekty: Rozvoj Muzea Škodovek

- **Přírodou v Posázaví**

Projekty: Rekonstrukce a revitalizace Posázavské stezky, Obnova a rozvoj dětských zábavních hřišť, Obnova vyhlídkových míst

- **Vystěhované území**

- Projekty: Vybudování muzea migrace v Bystřici, Nové naučné a informační stezky

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Pro oblast Posázaví je certifikovanou DMO organizace Posázaví o.p.s. Protože tato společnost existuje od roku 2004, jedná se spolu se Sdružením Český ráj o nejdéle fungující subjekt destinačního managementu ve Středočeském kraji. Posázaví, o.p.s. není pouze destinační organizací, ale zajišťuje také administrativní a finanční služby pro místní akční skupinu, zabývá se také dalšími činnostmi v oblasti regionálního a komunitně vedeného místního rozvoje či projektového managementu. Mimo oblast cestovního ruchu představuje v celostátním měřítku jednu z nejúspěšnějších agentur místního a regionálního rozvoje.

Zakladateli Posázaví, o.p.s. jsou CHOPOS (dobrovolný svazek obcí), Příběh s.r.o. a 2 fyzické osoby. Společnost má sídlo na zámku Jemniště a hlavní pracoviště v Benešově. S ohledem na právní ukotvení obecně prospěšných společností není možné, aby se další subjekty staly jejím „členem“. Z tohoto důvodu je v DMO Posázaví široce aplikován statut partnerů, jichž je aktuálně 116. Mezi partnery tedy patří i těchto 21 měst a obcí: Benešov, Bystřice, Čerčany, Český Šternberk, Divišov, Lešany, Maršovice, Netvořice, Neveklov, Postupice, Přestavky u Čerčan, Týnec nad Sázavou, Stříbrná Skalice, Kácov, Sázava, Kaliště, Pyšely, Senohraby, Velké Popovice, Jílové u Prahy a Kamenný Přívoz, spolupracuje však nejen s nimi.

V rámci Posázaví, o.p.s. působí DMO Posázaví. Ta má několik formalizovaných i neformálních orgánů:

- 3K platforma, poradní sbor pro spolupráci, koordinaci a kooperaci partnerů, koordinaci aktivit a vyjadřování se k připravovaným plánům;
- Fórum cestovního ruchu zahrnující široký okruh partnerů (aktuálně 116) a zabývající se aktuálními cíli a úkoly, novinkami v oboru apod.;
- setkání zástupců turistických informačních center;
- pracovní skupina Konopiště pro koordinaci aktivit a subjektů CR působících v lokalitě kolem zámku Konopiště;
- pracovní komise pro řeku Sázavu zabývající se cestovním ruchem podél toku Sázavy, ale i souvisejícími environmentálními otázkami

Z hlediska fungování DMO Posázaví je důležitá její personální kapacita a kontinuita, důvěryhodnost a entusiasmus. Široký tým pracovníků (5 pracovníků na HPP) navíc dokáže zabezpečit i řadu podpůrných činností, na něž si jiné DMO musí najímat externí odborníky nebo které z těchto důvodů vůbec nevykonávají (nezvládnou vykonávat). Destinační management tedy není v Posázaví jen záležitostí marketingu, ale i dotačního poradenství, celkového zvýšení kultury v oblasti CR, služeb pro obyvatele, iniciativy infrastrukturních záměrů, distribuce návštěvníků do území z TOP atraktivit k atraktivitám menším.

Dle názoru místních aktérů se v posledních letech daří výrazně rozšiřovat spolupráci mezi DMO Posázaví a SCCR. Velmi je oceňováno jasné „zadání“ ze strany SCCR směrem k DMO Posázaví. Přetrvává částečně nevyjasněné rozhraní kompetencí mezi SCCR a DMO, v němž by SCCR optimálně měla realizovat globální témata, zastřešující celokrajské produkty typu „Pustit k vodě“, přesah do jiných krajů, zastřešující marketing značky a atrakci návštěvníků ze zahraničí. Detaily by měly naopak být mimo její „rozlíšovací schopnost“ a ponechány pro DMO Posázaví. Dle názoru regionálních aktérů v komunikaci mezi Posázavím a SCCR chybí určitá automatizace při sdílení dat (tak, jak se nově daří např. sdíleným kalendářem akcí).

Spolupráce DMO Posázaví s podnikateli funguje systematicky jak na úrovni turistické oblasti, tak na úrovni pracovní skupiny RSK Středočeského kraje, která je převodní pákou pro podnikatele, zastřešující organizace CR, DMO, spolky aj. Operativní spolupráce SCCR s podnikateli pak směřuje především přes DMO Posázaví. DMO Posázaví evidentně podnikatele ve svém území dobře zná, má díky své personální kapacitě, zkušenostem i dlouholetému působení vybudovanou širokou síť kontaktů a daří se domlouvat se s nimi konkrétní společná plnění. Podnikatelé (včetně těch největších) v posledních letech spolupráci často i sami iniciují a dnes jsou mnohdy hybnou silou DMO, přestože si teoreticky mohou „vystačit sami“. Obce v Posázaví se paradoxně k tématu CR sice vyjadřují a představuje pro ně prioritu, ale pro destinační řízení nejsou klíčové (což je unikátní situace mezi všemi DMO ve Středočeském kraji). Ze strany veřejných subjektů je vnímána jako potenciální hrozba určitá „privatizace“ turistické oblasti Posázaví pouze podnikateli, resp. několika podnikateli.

Podnikatelé na spolupráci s DMO oceňují možnost propagace v brožurách, na veletrzích, webu atd., které zajišťuje DMO Posázaví. Dále se pro podnikatele i další partnery pořádají 2x ročně kulaté stoly, důležité pro výměnu zkušeností, ale i výměnu propagačních materiálů. DMO Posázaví poskytuje podnikatelům i metodickou podporu při výběrových řízeních či dotačním poradenství.

V rámci destinačního řízení se podnikatelé propojují i sami mezi sebou, a to i napříč turistickými oblastmi. Existuje například neformální platforma spolupráce Aquapalace Praha v Čestlicích s dalšími významnými centry (Loučeň, Mcely, Mirakulum, Monínec) pro setkávání a koordinaci přístupu vůči veřejným subjektům vč. SCCR a Středočeského kraje.

Vedle spolupráce mezi členy Posázaví o.p.s. v regionu funguje i široká síť partnerů, k nimž DMO Posázaví přistupuje víceméně stejně jako k členům. Za finanční příspěvky partnerů je vykazováno transparentní plnění konkrétních úkolů a služeb.

Rozpočet

DMO Posázaví hospodařila v roce 2022 s příjmy kolem 13,5 mil. Kč (viz tabulka). Objem i skladba příjmů ukazují širší záběr společnosti; vedle tržeb z prodeje a přijatých příspěvků tvoří rozhodující část příjmů provozní dotace na činnosti v oblastech cestovního ruchu, plánování rozvoje vzdělávání a školství, komunitně vedený místní rozvoj, regionální rozvoj i na akci Čistá řeka Sázava. Dotace byly získány od řady subjektů: MMR, MŠMT, NKS MAS, Středočeského kraje i od obcí v regionu. Z celkové výše přijatých dotací ve výši přes 12 mil. Kč se k cestovnímu ruchu jednoznačně vztahuje příspěvek Středočeského kraje (740 tis. Kč), příspěvek MMR na marketing (1 259 tis. Kč), neinvestiční dotace KS MAS na podporu CR (51 tis. Kč) a část neinvestičních dotací obcí (4 028 tis. Kč). V úhrnu tedy příjmy využitelné pro rozvoj CR dosahují výše mezi 4 a 6 mil. Kč. Na druhou stranu je však třeba poznamenat, že i další příjmy mohou přispívat k finanční stabilitě společnosti a je možné z nich hradit části mezd pracovníků, kteří se podílejí na aktivitách rozvoje cestovního ruchu, tudíž je reálná finanční kapacita DMO Posázaví ještě vyšší.

Více než 40 % z celkových výdajů Posázaví o.p.s. tvoří mzdové náklady vč. sociálních odvodů zaměstnavatele. Více než 50 % výdajů pak tvoří služby, zbytek jsou vesměs režijní a provozní náklady.

Tabulka 31: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Posázaví v roce 2022

Položka	Částka (tis. Kč)	(v %)
Příjmy		
Provozní dotace, z toho	12 155	90,3
Příspěvek Středočeského kraje na činnost	740	
Příspěvek MMR na marketingovou činnost	1 259	
Příspěvek MŠMT na projektu MAP vzdělávání II	1 418	
Příspěvek MŠMT na projektu MAP vzdělávání III	1 009	
Neinvestiční dotace NS MAS na podporu CR a rozvoje území	51	
Příspěvek MMR na administrační a animační náklady SCLLD	2 800	
Neinvestiční dotace od obcí regionu Posázaví	4 028	
Neinvestiční dotace od obcí na akci Čistá řeka Sázava	172	
Ostatní přijaté dotace	679	
Tržby z prodeje služeb	1 232	9,1
Přijaté příspěvky	77	0,6
Ostatní	1	0,0
Celkem	13 465	-
Výdaje		
Mzdové náklady	4 357	33,8
Sociální pojištění	917	7,1
Spotřeba materiálu	435	3,4
Opravy a údržba	66	0,5
Náklady na reprezentaci	42	0,3
Ostatní služby	6 632	51,4
Ostatní	231	1,8
Celkem	12 909	-

Zdroj: výroční zpráva Posázaví o.p.s. 2022

Vazba na Prahu a okolní kraje

Hlavní město je pro Posázaví zásadním zdrojem zejména jednodenních výletníků, a to jak obyvatel, tak i návštěvníků Prahy. Z pohledu Posázaví by byla dle názoru regionálních aktérů výhodná velmi hluboká spolupráce Prahy a Středočeského kraje v oblasti cestovního ruchu, či dokonce jediná turistická centrála pro Prahu a Středočeský kraj. Jediný turistický region Praha + střední Čechy by se

komplementárně doplňoval nabídkou i distribucí návštěvníků a sdružoval prostředky v celém území. Region takto z části reálně „funguje“; Posázaví tvoří zázemí pro rekreaci, výlety a druhé bydlení obyvatel Prahy i alternativní nabídku pro její návštěvníky.

V případě druhého bydlení je dokonce podle dostupných výzkumů Posázaví vůbec nejdůležitější částí zázemí Prahy. Druhé bydlení se realizuje ve venkovských chalupách prakticky po celém území turistické oblasti a v chatových osadách lokalizovaných zejména podél Sázavy a jejích přítoků (některé z nich jsou původně trampskými osadami s více než stoletou historií). Přínosem je populační stabilizace zejména menších venkovských sídel (i když tu účastníci druhého bydlení nepobývají celoročně), přesun části kupní síly Prahy do jejího zázemí i příspěvek k vytížení služeb vč. služeb CR a turistických cílů. Nevýhody v podobě bydlení ve vlastním objektu (nekomerčně) jsou v této souvislosti mnohem méně důležité.

Konkrétní podobu mají institucionální a koordinační vazby Posázaví na Prahu například v podobě využívání médií a organizací cílených na hlavní město (prezentace v TV Praha, jiné jednorázové marketingové akce prostřednictvím pražských institucí). Často je využívána možnost umístění tištěných materiálů v infocentru SCCR v Praze, akce pro pražské incomingové CK. Uvedené příklady spolupráce se týkají destinačních organizací (DMO Posázaví, SCCR a Prague City Tourism) a pravděpodobně ještě častěji přímých kontaktů mezi provozovateli hlavních turistických cílů v Posázaví a pražských subjektů (typu Prague City Tourism, ZOO Praha, velké hotely).

S okolními kraji (Jihočeský, Vysočina) je spolupráce omezená (dle názoru místních aktérů v Posázaví). Důležité je personální propojení a neformální kontakty mezi DMO a ty mezi Posázavím a okolními destinacemi v jiných krajích existují spíše málo.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Posázaví jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 32: Shrnutí institucionálních závěrů, problémů a potřeb v turistické oblasti Posázaví

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Destinační řízení na úrovni DMO Posázaví	<p>1.1 Značná personální kapacita a kontinuita, důvěryhodnost a entusiasmus DMO Posázaví.</p> <p>1.2 Široký tým pracovníků (5 pracovníků na HPP) zabezpečující i řadu podpůrných činností, na něž si jiné DMO musí najímat externí odborníky nebo které z těchto důvodů vůbec nevykonávají.</p> <p>1.3 Destinační management v Posázaví pokrývá i dotační poradenství, rozvoj celkové „kultury“ v oblasti CR, služby pro obyvatele, iniciativy infrastrukturních záměrů aj.</p> <p>1.4 Široká členská základna a síť partnerů DMO Posázaví, kteří se intenzivně koordinují prostřednictvím porad, seminářů, kulatých stolů apod.</p>

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Organizační spolupráce s jinými subjekty	<p>2.1 Daří se rozšiřovat spolupráci mezi DMO Posázaví a SCCR, jasné rozdělení kompetencí mezi nimi, zřetelné „zadání“ ze strany SCCR směrem k DMO Posázaví.</p> <p>2.2 Částečně nevyjasněné rozhraní kompetencí mezi SCCR a DMO, v němž byl SCCR by optimálně měla realizovat globální témata, přesah do jiných krajů, zastřešující marketing značky a atrakci návštěvníků ze zahraničí.</p> <p>2.3 V komunikaci mezi Posázavím a SCCR chybí určitá automatizace při sdílení dat (tak, jak se daří např. kalendář akcí do společné databáze).</p> <p>2.4 Značné zapojení podnikatelů do rozvoje destinace, vlastní iniciativa podnikatelů směrem k jiným subjektům vč. veřejných.</p>
3. Finanční pokrytí destinačního řízení	<p>3.1 DMO Posázaví díky šíři svých aktivit disponuje na poměry oblastních DMO dosti objemným rozpočtem přes 10 mil. Kč (dle výše přijatých dotací a prodeje služeb a zboží se v jednotlivých letech liší).</p> <p>3.2 DMO Posázaví umí ve značné míře využívat také dotační zdroje (nad rámec příspěvků od kraje, měst a vlastních členů) a její pracovníci disponují kompetencemi potřebnými k administraci dotačních projektů.</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.11 TOULAVA

Koncepční dokumenty

Strategický plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Toulava

Strategie plán ve své návrhové části definuje vizi, globální cíl, tři strategická témata a čtyři priority. Každá z priorit se dále dělí na opatření a soubory aktivit. Strategická témata a priority jsou následující:

Strategická témata:

- 1 Srdce turistiky
- 2 Srdce historie
- 3 Toulání s příběhem

Priority:

- 1 Budování „corporate identity“ a „genius loci“ destinace Toulava
- 2 Marketingová strategie destinace Toulava
- 3 efektivní řízení cestovního ruchu v destinaci Toulava
- 4 Vytvoření produktů cestovního ruchu destinace Toulava

Strategická témata a priority jsou do podoby souboru projektů rozpracovány v rámci pravidelných Marketingových a akčních plánů. Ty uvádějí vždy aktualizovaný přehled souboru aktivit a projektů pro každé strategické téma a současně konkrétní projekty k realizaci v daném období. V následující tabulce jsou uvedeny nejvýznamnější projekty z Marketingových a akčních plánů pro roky 2022–2023 a 2023–2024. Uvádíme zde pouze projekty týkající se území Středočeského kraje.

Tabulka 33: Významné projektové záměry dle Strategického plánu rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Toulava

Název a stručný popis záměru	Finanční objem (Kč)	Předpokládaná doba realizace
Stezky do Prčice – vytvoření produktu, obrandování a info v terénu, propagace a spolupráce s Krajem blanických rytířů	600 000	2022
Stezky do Prčice – dokončení produktu, přeznačení tras a cyklotras, cedule stezek včetně interaktivních prvků	300 000	2023
Orlická přehrada a Sedlčanské vyhlídky – nástěnné mapy a internetová prezentace	50 000	2021-2022
Orlická přehrada a Sedlčanské vyhlídky – internetová prezentace a propagace	50 000	2023
Zážitková karta Toulavka – propagace	20 000	2022
Zážitková karta Toulavka – propagace	40 000	2023

Zdroj: Strategický plán rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Toulava

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

Toulava, o.p.s. je destinační společnost, která byla založena v r. 2013 zakladateli z řad veřejného, soukromého a neziskového sektoru – jednotlivými městy, obcemi, kraji a subjekty v cestovním ruchu na území destinace (celkem 9 zakladatelů: Bechyňsko, DSO Pod Horou, MAS Krajina srdce, Sdružení obcí Sedlčanska, Svazek obcí mikroregionu Tábořsko, Svazek obcí Milevska, Jaroslav Krejčí, město Tábor, L. Mudra) a jimi je i financována. V r. 2016 Toulava získala certifikaci – stala se certifikovanou turistickou destinací Jihočeského kraje, a to jako jedna z prvních oblastních destinací. Následně se v r. 2018 stala certifikovanou oblastní turistickou destinací na celostátní úrovni. Společnost byla založena za účelem podpory a rozvoje cestovního ruchu na území turistické oblasti Toulava. Jejím hlavním posláním tak je propagace a koordinace CR v turistické oblasti (tj. vytváření balíčků pro turisty, společného marketingu CR, spolupráce mezi subjekty apod.).

Před vznikem destinační společnosti Toulava, o.p.s., již byly v území vykonávány snahy o rozvoj cestovního ruchu. Svazek obcí Sdružení obcí Sedlčanska, který pokrývá „sedlčanskou“ část území dnešní turistické destinace Toulava, realizoval aktivity na podporu cestovního ruchu (umístění mobiliářů k cyklostezkám, vydávání propagačních materiálů apod.) již od r. 2000. Časem se však ukázalo, že území je malé a nedisponuje dostatečnou velkou a pestrou nabídkou pro návštěvníky. Z tohoto důvodu byly započaty diskuse se silným podnikatelským subjektem – areálem Monínek – ohledně uchopení destinačního managementu a vymezení turistické oblasti. Probíhala jednání se starosty obcí, městem Tábor a dalšími subjekty a výsledkem bylo založení Toulavy, o.p.s.

S ohledem na právní ukotvení obecně prospěšných společností není možné, aby se další subjekty staly jejím „členem“. Z tohoto důvodu je v DMO Toulava široce aplikován statut partnerů. V roce 2023 měla společnost navázanu spolupráci s více než 150 subjekty z řad měst, obcí, neziskových společností a soukromých subjektů podnikajících v cestovním ruchu. Spolupráce je definována partnerskou smlouvou. Zvláštní statut mají partneři, kteří jsou zapojeni do projektu zážitkové karty Toulavka, Toulava – regionální produkt a Pivní stezka Toulavy. Jejich partnerství upravují přihlášky do systému zážitkové karty, certifikační podmínky značky Toulava-regionální produkt a souhlasy se zapojením do pivní stezky. Vyjma výše uvedených subjektů spolupracuje Toulava s desítkami dalších na bázi výměny informací a vzájemné podpory. Z realizovaných šetření je patrné, že DMO Toulava podnikatele ve svém území dobře zná, má díky svým zkušenostem i dlouholetému působení

vybudovanou širokou sítí kontaktů a daří se domlouvat se s nimi konkrétní společná plnění. Podnikatelé spolupráci často i sami iniciují.

Dle názoru místních aktérů se v posledních letech daří výrazně rozšiřovat spolupráci mezi DMO a dalšími subjekty. Toulava má strategickou spolupráci nejen se subjekty ve svém území, ale i se subjekty mimo: s CzechTourismu spolupracuje především na podpoře klíčových produktů, dále spolupracuje s Jihočeskou centrálou cestovního ruchu a Jihočeským krajem, stejně tak i se Středočeskou centrálou cestovního ruchu a Středočeským krajem. Velká spolupráce probíhá s ostatními destinačními společnostmi. Je rozvíjena spolupráce s Klubem českých turistů za účelem propagace pěší turistiky v ČR. Z dalších spolupráci lze uvést spolupráci s Českými drahami na Letu na Bechyňce, s Povodím Vltavy, Nadací Jihočeské cyklostezky atd.

Z hlediska fungování DMO je důležitá její personální kapacita. Aktuálně má destinační společnost tři zaměstnance na částečný úvazek: ředitelku 0,5 úvazek, účetní 0,5 úvazek a koordinátora pro SCCR a vztahy s partnery 0,5 úvazek. Produktový manažer je zaměstnancem Jihočeské centrály cestovního ruchu.

Marketingové aktivity realizuje destinační společnost zejména prostřednictvím následujících marketingových kanálů: sociálních sítí (Facebook, Instagram), dále přes webové stránky www.toulava.cz a PPC kampaně. V neposlední řadě jsou vydávány tištěné materiály, jejich počet je však v současné době redukován. Tištěné materiály představují významnou část propagace v destinaci. Směrem „ven“ jsou využívány výše uvedené marketingové aktivity. Limitem marketingových aktivit je nedostatek finančních prostředků destinační společnosti, a to nejen na jejich realizaci, ale také pro pracovní pozici. Z důvodu podfinancování destinační společnosti není možné personálně obsadit pozici marketingového manažera. V současné době tak marketingové aktivity vytváří produktový manažer.

Rozpočet

DMO Toulava hospodařila v roce 2022 s příjmy kolem 2,6 mil. Kč (viz tabulka). Aktivity a provoz DMO jsou financovány zejména z dotací Jihočeského a Středočeského kraje (cca 50 % příjmů společnosti). Významnou příjmovou položku tvoří dotace od partnerských měst a dary, dále členské příspěvky a sponzorské dary. Významná je i částka získaná z tržeb z prodeje zboží a služeb, která je však částečně vyplácena partnerům, jejichž zboží Toulava prodala. Peněžní prostředky destinační agentury jsou vynakládány zejména na marketingové aktivity a tvorbu produktů cestovního ruchu, dále pak na realizaci jednotlivých projektů v cestovním ruchu, na mzdy zaměstnanců a provoz kanceláře. Vyjma roku 2022 jsou marketingové výdaje vyšší – vznikl vysoký zůstatek, a to z toho důvodu, že finanční prostředky byly rezervovány na budování Stezek do Prčice – tento projekt byl přesunut na rok 2023.

Tabulka 34: Orientační výše příjmů a výdajů DMO Toulava v r. 2022

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Příjmy		
Poplatky zakladatelů	27 000	1,02
Partnerské smlouvy a dary – příspěvky měst, obcí a podnikatelů	831 365	31,4
Dotační programy	1 012 530	38,2
z toho: STK	515 000	
JČK	497 530	
Tržby z prodeje zboží a služeb	577 022	21,8
Zapojení zůstatku z předchozího roku	200 003	7,55
Celkem	2 647 920	-
Výdaje		
Mzdové náklady vč. odvodů	885 486	43,0
Provozní náklady	192 385	9,4

Položka	Částka (Kč)	(v %)
Marketing a projekty v cestovním ruchu	811 780	39,5
Výplaty partnerům – prodej zboží a služeb	167 701	8,2
Celkem	2 057 352	-

Zdroj: rozhovor se zástupcem DMO, Výroční zpráva 2021 DMO Toulava

Z dotačních programů využívá DMO následující: Podpora cestovního ruchu Středočeského kraje, Podpora cestovního ruchu Jihočeského kraje, Národní program podpory CR – od MMR (občasně) a lokální dotace od měst a obcí. Problémem čerpání dotačních prostředků z krajů je rozdílnost nastavení jednotlivých dotačních titulů. Pro destinační společnost tato skutečnost představuje značnou administrativní zátěž. Co se týče nastavení jednotlivých dotačních titulů, je situace následující. Dle názoru zástupců destinační společnosti je dotační titul Středočeského kraje nastaven vhodným způsobem a přehledně. Jeho přidanou hodnotou je možnost zvolení rozvojové priority individuálně pro každou DMO zvlášť. Za nevýhody tohoto dotačního titulu byly zmiňovány následující. Finanční prostředky pro Toulavu, o.p.s. jsou redukovány (oproti ostatním DMO Středočeského kraje), a to z důvodu územního vymezení Toulavy do dvou krajů. Dále je omezeno využívání finančních prostředků získaných na výše zmiňovanou rozvojovou prioritu – tzn. „rozvojová priorita se musí zastavit na hranicích Středočeského kraje“. Nelze tedy realizovat projekty s přesahem do jiného kraje.

Naopak nastavení dotačního titulu Ministerstva pro místní rozvoj je velmi složité, administrativně náročné a výše dotace tvoří maximálně 50 % podíl uznatelných nákladů / výdajů z celkového rozpočtu akce (projektu). Proces vyhodnocování žádostí je zdlouhavý a jsou nejasné termíny, kdy bude mít žadatel stanovisko o ne/poskytnutí dotace. Taktéž je v podmínkách dotačního titulu stanoveno, že mzdové prostředky jsou neuznatelnými náklady žadatele.

Vazba na Prahu a okolní kraje

Hlavní město je pro Toulavu zásadním zdrojem zejména jednodenních výletníků, a to jak obyvatel, tak i návštěvníků Prahy. Spolupráce s hlavním městem Prahou, ani Prague City Tourism však prozatím neprobíhá – snaha nebyla vyvinuta ani z jedné strany (tj. destinační společnosti, ani hlavního města).

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Toulava jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 35: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Toulava

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Provázanost destinace se sousedním krajem	1.1 Potřeba společného marketingu cílů na pomezí Středočeského a Jihočeského kraje pro zajištění dostatečné nabídky návštěvníkům 1.2 Administrativní zátěž pro DMO při zajišťování úkonů pro dva kraje 1.3 Potřeba intenzivnější spolupráce mezi Jihočeským a Středočeským krajem

Zdroj: vlastní zpracování

1.1.12 RAKOVNICKO

Koncepční dokumenty

Turistická oblast Rakovnicko nemá žádný společný koncepční dokument.

Organizace, financování, management a spolupráce s aktéry

Organizace a spolupráce

V území v současné době nefunguje žádná destinační organizace. V minulosti (od r. 2006) se problematice cestovního ruchu věnoval Svazek měst a obcí Rakovnicka, od r. 2008 pak nově vytvořená o.p.s. Rakovnicko. Tyto organizace původně spolupracovaly se Středočeským krajem, spolupráce byla ovšem ukončena v důsledku politických změn na kraji. Spolupráce v oblasti cestovního ruchu dále fungovala s organizacemi v sousedních územích, a i s podnikateli. Spolupráce ovšem neměla charakter destinačního managementu, a přitom stála na jednom pracovníkovi zmíněných organizací. Problematice CR se věnovala také MAS Rakovnicko, a to zejména prostřednictvím dotačních programů s podporou z Programu rozvoje venkova. Vzhledem k současnému zaměření dotační podpory se ovšem MAS CR již nevěnuje. MAS přitom disponuje animátorkou, která se věnuje místním akcím a produktům, kapacity MAS ovšem nestačí na zajištění destinačního managementu (a MAS ani nemá k dispozici prostředky na tuto činnost). Aktéři v území spolupracují mj. s aktéry z Berounska. V minulosti byl záměr vytvořit destinační organizaci Karlštejnsko – Křivoklátsko (která by zahrnovala Berounsko, Rakovnicko a Kladensko), což se nepodařilo kvůli neshodě mezi aktéry.

V území Rakovnicka se přitom naráží na relativně nízký zájem o destinační management ze strany podnikatelů. Sektor CR je zde rozvinut jen omezeně a chybí zde kritické množství aktérů, kteří by dopomohli vzniku robustního destinačního managementu zdola (a to i finančně). Propagaci destinace, resp. cílů v destinaci tak aktuálně zajišťují jen jednotlivé subjekty, např. Knihovna Rakovník (provozující informační centrum), nebo Hotel Jesenice.

Komplikací pro případné založení vlastní DMO je také skutečnost, že turisticky atraktivní Křivoklátsko (včetně památek, jako hrad Křivoklát, nebo zřícenina hradu Krakovec) jsou součástí DMO Berounsko. Současné vymezení DMO tak z regionu Rakovnicka vyděluje některé významné turistické cíle.

Vazba na Prahu a okolní kraje

Území Rakovnicka je na Prahu navázané prostřednictvím funkčních vazeb. Z hlediska CR tvoří Rakovnicko vzdálenější rekreační zázemí Prahy, kde se realizuje především jednodenní návštěvnost v rámci výletů z Prahy, jednak je v území množství objektů individuální rekreace Pražanů. Území má přitom intenzivní vazby také na sousední kraje – tedy na Plzeňský kraj, Karlovarský kraj a Ústecký kraj. Potenciální návštěvníky mohou totiž tvořit např. i návštěvníci lázní v Karlovarském kraji, případně turisté, kteří přejíždějí mezi Prahou a Karlovými Vary. Zejména Jesenicko je přitom intenzivně funkčně propojené s územím sousedních krajů, které má podobný charakter, a které nabízí cíle využívané návštěvníky Jesenicka (což platí oboustranně). Nešťastná je přitom fragmentace tohoto území vnitřní periferie mezi čtyři kraje. Z turistického hlediska by největší logiku mělo vytvoření společné destinace, v jejímž rámci by se propagovaly cíle celého území mezi Slavkovským lesem, Doupovskými horami, Džbánem a Křivoklátskem.

Souhrnné zhodnocení

Shrnutí hlavních závěrů, problémů a potřeb v oblasti institucionálního zabezpečení, organizace, spolupráce, marketingu a řízení rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Rakovnicko jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 36: Shrnutí institucionálních problémů a potřeb v turistické oblasti Rakovnicko

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Absence destinační organizace	1.1. Absence subjektu, který by se systematicky věnoval destinačnímu managementu 1.2 Absence zdrojů na zajištění marketingu destinace (zejména po stránce personálního zabezpečení) prostřednictvím existujících subjektů 1.3 Nedostatečný marketing území 1.4 Absence destinačního řízení
2. Slabé zázemí pro destinační management	2.1 Absence vůle / shody ze strany místních aktérů 2.2 Absence finančních zdrojů na DM uvnitř území 2.3 Příliš malé území nezahrnující okolní přírodně atraktivní oblasti negenerující dostatečnou nabídku v oblasti CR a dostatečný kapitál pro podporu DMO 2.4 Pohlčení atraktivních cílů Rakovnicka DMO Berounsko (Křivoklát, Skryje, Krakovec apod.)
3. Provázanost destinace se třemi sousedními kraji	3.1 Potřeba společného marketingu cílů na pomezí Středočeského, Ústeckého, Karlovarského a Plzeňského kraje pro zajištění dostatečné nabídky návštěvníkům

1.2 ANALÝZA NABÍDKY V CESTOVNÍM RUCHU

1.2.1 STŘEDOČESKÝ KRAJ JAKO CELEK

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Letecká doprava

Středočeský kraj má výbornou dopravní polohu vzhledem k infrastruktuře letecké dopravy. Nejdůležitějším letišťem obsluhujícím zájmové území (i celou ČR) je Letiště Václava Havla Praha, Ruzyně (dále LVH). LVH dosahovalo v předcovidových letech rekordní obraty cestujících, přičemž v r. 2019 letiště odbavilo 17,8 mil. cestujících, tedy téměř 49 000 cestujících denně. Během tohoto roku létalo na LVH 71 leteckých společností do 165 destinací po celém světě, z toho 15 dálkových destinací.⁵ V důsledku pandemie COVID-19 se výkony LVH výrazně propadly, a od odeznění pandemie se postupně vracejí na výchozí úroveň. V r. 2022 LVH odbavilo 10,7 mil. cestujících. V letní sezóně 2023 létá na LVH 65 leteckých společností do 152 destinací. Z dálkových destinací má LVH přímé spojení např. se Soulem, Thaj-pejí, Dubají a New Yorkem. LVH má dále spojení na významná evropská letiště, odkud jsou přímé lety do řady dalších dálkových destinací na ostatních kontinentech. LVH je z hlediska ČR důležité zejména pro incoming návštěvníků ze vzdálenějších zdrojových oblastí. Aktuálně omezující je přitom absence přímých letů do čínských, japonských a případně i ruských destinací, které byly významnými zdrojovými oblastmi návštěvnosti. Lze předpokládat, že v rámci zotavení letecké dopravy z důsledků COVID-19 postupně dojde k obnovení / zavedení přímých letů do Číny a případně Japonska. Případné obnovení letů do Ruska bude odvislé od ukončení války na Ukrajině.

LVH je dobře dostupné zejména ze SZ, Z a JZ částí kraje, a to prostřednictvím IAD. Přitom přetrvává horší napojení LVH na kapacitní a rychlou veřejnou dopravu, protože stále nebylo vybudováno dlouhodobě plánované železniční spojení centra Prahy a Kladna s LVH (PRAK). Východně a SV situované části kraje mají s LVH zhoršené spojení, protože u nich chybí jak kapacitní přímé silniční spojení (dokud nebude dostaven Silniční okruh kolem Prahy = SOKP), tak rychlé spojení prostřednictvím veřejné dopravy. Dostupnost LVH se tak zlepší po výstavbě PRAK a dostavbě SOKP. Oba dopravní tahy mají být dle aktuálních plánů dostavěny do r. 2030, ovšem lze předpokládat, že to vzhledem k jejich dlouhodobě pomalé přípravě bude později.

Kromě LVH mají potenciál obsluhy zájmového území i další letiště. Z veřejných mezinárodních letišť s pravidelnou dopravou jsou to letiště Karlovy Vary (pro Z část kraje) a letiště Pardubice (pro V část kraje). Obě letiště mají ovšem v osobní dopravě aktuálně marginální význam a zabezpečují pouze lety do zahraničních destinací ČR určené pro výjezdový CR českých rekreatů. Potenciál pro případnou mezinárodní leteckou dopravu má také tovární letiště Aera ve Vodochodech, v případě vysokých investic i bývalé vojenské letiště v Milovicích a stávající vojenské letiště v Praze-Kbelích. Příležitostně mohou být využívána i další disponibilní letiště – např. letiště Mnichovo Hradiště (lety pro potřeby koncernu Volkswagen). Středočeský kraj přitom může těžit z husté sítě bývalých vojenských letišť (kromě výše uvedených ještě bývalá záložní letiště se zpevněnou vzletovou a přistávací drahou – letiště Příbram a letiště Hořovice). Vzhledem k aktuálnímu stavu letecké dopravy ovšem nejsou tržní podmínky pro jejich etablování jako veřejných mezinárodních letišť s pravidelnými linkami. Z hlediska politiky EU v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a dalších negativních externalit letecké

⁵ <https://www.prg.aero/letiste-vaclava-havla-praha-odbavilo-za-rok-2019-rekordnich-178-milionu-cestujicich>

dopravy (mj. hlukové zátěže) je přitom diskutabilní, nakolik je vhodné uvažovat o rozvoji letecké dopravy a rozvoji letišť v zájmovém území. V dlouhodobém výhledu může část výkonů letecké dopravy (zejména u cest na krátké a střední vzdálenosti) převzít plánovaná vysokorychlostní železnice.

Z hlediska obsluhy leteckou dopravou má Středočeský kraj výhodnou polohu díky přítomnosti Letiště Václava Havla Praha, Ruzyně. To se ovšem týká zejména západních částí kraje, zatímco z východních je letiště kvůli nedobudované silniční a železniční infrastruktuře hůře dostupné. Středočeský kraj tak má potenciál pro využití incommingového CR vázaného na leteckou dopravu, ovšem za předpokladu, že dokáže návštěvníky nalákat na svou nabídku vůči dominantní Praze.

Silniční síť a silniční doprava

Vzhledem k radiálnímu charakteru sítě dálnic a silnic I. třídy se středem v Praze a vysoké hustotě této sítě má Středočeský kraj relativně rovnoměrné pokrytí kapacitními radiálními dopravními tahy. V některých oblastech ovšem kapacitní tahy dosud chybí. To se týká zejména území dolního Posázaví (především pak západního Benešovska), kde bude příslušná dálnice D3 teprve budována a území Kutnohorska a Kolínska, kde chybí vyhovující spojení s Prahou (odvislé mj. od přestavby a zkapacitnění silnice I/12).

Vzhledem k intenzivní denní i nedenní dojížděci do zaměstnání i škol v Praze a intenzivní rekreační dopravě spojené s víkendovou rekreací (nejen) Pražanů na venkově ovšem dochází k pravidelnému nárazovému přetěžování disponibilní sítě dálnic a silnic, která v těchto kapacitních špičkách souvisejících s víkendy kapacitně nepostačuje intenzitám dopravy. To může omezovat potenciál CR do té míry, že potenciální návštěvníci kraje raději zůstanou přes víkend v Praze, než aby ztráceli hodiny v kolonách. Silniční síť ovšem není možné kapacitně dimenzovat na tyto přepravní špičky (zejména pak v samotném intravilánu Prahy, kde vznikají největší kongesce) a je tak nutné její přetížení řešit jinými způsoby (mj. preferencí veřejné dopravy, rozvojem P+R kapacit u linek kolejové dopravy co nejbližší zdrojovým oblastem cest a časovým usměrňováním dopravy mimo dopravní špičky).

Také síť silnic II. a III. třídy ve Středočeském kraji je poměrně hustá, vykazuje ovšem zásadní kapacitní a kvalitativní nedostatky. Středočeský kraj v době svého vzniku „zdědil“ síť silnic II. a III. třídy s velkým vnitřním dluhem v podobě zanedbané údržby i nevyhovujících parametrů, který se nadále prohlubuje kvůli nepříznivému rozpočtovému určení daní a tím pádem nízkým fiskálními kapacitami kraje, které vůbec neodpovídají jeho investičním potřebám. Tento vnitřní dluh se prohlubuje i v důsledku intenzivní neregulované suburbanizace s projevy urban sprawl (nehospodárný, nekompaktní územní rozvoj neprovázaný s nabídkou a rozvojem infrastruktury). Důsledkem tak je jednak velké přetížení sítě krajských silnic (především) v blízkém zázemí Prahy, jednak nevyhovující parametry těchto silnic, které mají často nepříznivé šířkové a směrové uspořádání (příliš úzká vozovka, nevyhovující zatačky), a které jsou vedené v intravilánech sídel navzdory vysokým dopravním zátěžím. To je komplikací z hlediska napojení blízkého rekreačního zázemí Prahy (např. Jílovska a Posázaví, Českého krasu) i některých významných destinací, atraktivit a atrakcí CR (např. Křivoklátska, Kokořínska, atrakcí v Milovicích, CHKO Blaník apod.). Navzdory vysoké hustotě dálniční sítě totiž v území zpravidla chybí dálniční přivaděče, tedy kapacitní komunikace, které by bezkolizně propojily dálniční sjezdy s významnými zdrojovými a cílovými oblastmi dopravy. U hlavních a hojně navštěvovaných destinací, atraktivit a atrakcí CR je ovšem žádoucí preference veřejné dopravy v rámci jejich turistické dopravní obsluhy, zejména pak prostřednictvím disponibilních železničních tratí.

Doprava v klidu

Dlouhodobým problémem (nejen) z pohledu turistické dopravy jsou nedostatečné kapacity a chybějící management dopravy v klidu u turistických cílů i výchozích bodů k výletům. To se týká i turisticky atraktivních měst, jejichž historická jádra jsou mnohdy přetížena dopravou v klidu, i silniční dopravou. V ČR bohužel zatím není zavedena plošná regulace parkování a mezi mnohými obyvateli a návštěvníky i politiky chybí konsenzus na regulovaném a zpoplatněném parkování. Důsledkem je nejen uvedené přetížení řady míst dopravou v klidu, ale i časté odstavování vozidel návštěvníky na nevhodných místech a nedostatek prostředků na budování nových parkovišť a parkovacích domů.

Prakticky ve všech historicky atraktivních městech ve Středočeském kraji (mj. V Kutné Hoře, Mělníku, Slaném, Rakovníku) chybí kapacitní záchytná parkoviště pro návštěvníky spolu s regulací parkování, která by umožnila odstavování vozidel mimo samotné historické centrum (nebo na jeho obvodu) a návštěvu centra, resp. hlavních atraktivit s využitím chůze, nebo veřejné dopravy. Důsledkem tak je vymezení veřejných parkovacích míst na veřejných prostranstvích v samotném historickém centru města, což snižuje jeho rezidenční i návštěvníckou atraktivitu a vede ke zbytečné dopravní zátěži. Ta je přitom kromě zajištění návštěvníky do historického jádra města generována i chybějícími systémy navádění na volná parkovací místa, v jejichž důsledku návštěvníci při hledání volných míst krouží po historickém jádru a najedou zbytečně více kilometrů.

S podobnými potížemi se potýkají i větší města v kraji. Nejlépe je parkování návštěvníků v tomto kontextu vyřešeno v Mladé Boleslavi, která pro účel regulace parkování a rozvoje parkovacích kapacit zřídila městskou společnost (Městské parkovací domy, s.r.o.) a která buduje pro potřeby obyvatel i návštěvníků parkovací domy. Návštěvníci historického jádra města tak mohou využívat mj. podzemní garáže přímo na historickém Staroměstském náměstí, kde je díky tomu zábor ploch parkujícími vozidly výrazně omezen. Další větší města pak mají výhodu v přítomnosti velkých obchodních center se zabudovanými kapacitními garážemi po obvodu historického jádra města (např. Kladno, Příbram), které mohou využívat návštěvníci města. Společným rysem řady měst v kraji přitom je, že zatímco na hlavním historickém náměstí je zábor ploch parkujícími vozidly omezen, další disponibilní náměstí je jimi zcela zaplněno.⁶

Problematická situace je také v destinacích pěší a poznávací turistiky a cykloturistiky zaměřené na přírodní atraktivitu. V nich zpravidla chybí celoplošná regulace parkování po vzoru obdobných zahraničních destinací s usměrňováním parkování a odstavování vozidel na vyhrazené plochy. Návštěvníci pak často parkují vozidla na křižovatkách s lesními cestami a v dalších místech, kde jejich vozidla mohou omezovat dopravu, nebo v intravilánech sídel, kde neregulované parkování návštěvníků obtěžuje místní obyvatele či rekreanty. Vymezená a případně i zpoplatněná parkoviště bývají jen u hlavních atraktivit a atrakcí, přičemž jejich kapacita zpravidla bývá limitovaná a nemusí postačovat vysoké návštěvnosti ve vrcholné sezóně. Hustota takových parkovišť přitom neumožňuje regulované parkování vozidel návštěvníky tak, aby mohli z těchto legálních parkovacích ploch vyrážet na výlety po zájmovém území. Např. v jádrovém území Kokořínska jsou kapacitnější parkoviště vymezena pouze u hradu Kokořín, atraktivitu Pokličky, kempu Harasov a poblíž hradu Houska. Na řadě výchozích míst pro výlety tak je běžnou praxí nelegální parkování vozů na loukách či lesních plochách, nebo na kraji silnice. V nejvíce navštěvovaných územích přitom chybí alternativní nabídka dopravy do cíle ve formě záchytných parkovišť na okraji území a rozvozu návštěvníků kyvadlovou veřejnou autobusovou dopravou.

⁶ Např. náměstí Republiky v Kolíně, Komenského náměstí v Mladé Boleslavi, náměstí Karla IV. v Mělníku, nám. Edvarda Beneše v Kladně apod.

Specifikem je parkování určené pro návštěvníky konkrétních atraktivit a atrakcí. U hlavních atraktivit a atrakcí na území kraje jsou zpravidla k dispozici legální (a v mnoha případech i zpoplatněná) parkoviště. Místy ovšem není vyhovující jejich vybavenost. To se týká zejména parkovišť u přírodních atraktivit, které nenabízejí žádnou nabídku služeb pro návštěvníky. Na takových místech mnohdy chybí např. veřejné WC, případně i nabídka dalších služeb pro návštěvníky.

Vodní doprava

Na území Středočeského kraje se nacházejí dvě vodní cesty splavné pro motorovou vodní dopravu. Jedná se o Labskou vodní cestu a Vltavskou vodní cestu.

Labská vodní cesta je splavná na celém území kraje. Splavnost zajišťuje hustá síť plavebních stupňů s plavebními komorami a regulace břehů toku. Řeka tak nemá přirozený, ale kanalizovaný charakter (bez meandrování a říčních ramen, kde velkou část toku vyplňují zdrže plavebních stupňů, které zajišťují plavební hloubku, přičemž zpomalují tok), což ji činí méně atraktivní pro vodáckou turistiku. Ve splavném úseku od Přelouče až po Mělník je Labská vodní cesta splavná pro (samostatná) plavidla o maximální délce 84 m, šířce 11,5 m a ponoru 2,1 m (EuRIS 2023).⁷ Od Mělníka níže po proudu je pak možná plavba samostatných plavidel o maximální délce 110 m, šířce 11,5 m a ponoru 2,1 m. Úzkým hrdlem Labské vodní cesty je přitom úsek od Ústí nad Labem po státní hranici (a dále až do Drážďan), kde v suchších obdobích roku je možná plavba plavidel jen s minimálním ponorem. To omezuje flexibilitu provozu jak větších říčních výletních / zájezdových lodí, tak rekreační motorové plavby.⁸

Vltavská vodní cesta je pro větší plavidla splavná od říčního km 91,5 (hráz Slapské přehrady) po soutok s Labem v Mělníku (km 0). Od Mělníka po Prahu je vodní cesta splavná pro samostatná plavidla o maximálních rozměrech 110 x 10,6 m a maximálním ponoru 1,8 m. Od soutoku s Berounkou až k v.n. Slapy je pak splavná pro plavidla o maximálních rozměrech 110 x 11,5 m, ale maximálním ponoru již jen 1,2 m. V nedávné době přitom došlo ke zvýšení podjezdové výšky pod mosty na plavebním kanálu Vraňany – Hořín na 7 m. Praha je tedy po Vltavské vodní cestě dostupná z Labské vodní cesty i pro větší výletní / zájezdové lodě. Na úseku od Českých Budějovic po v.n. Slapy je Vltava splavná pro plavidla o nosnosti do 300 t. Tato plavidla se ovšem po Vltavské vodní cestě nemohou pohybovat neomezeně, protože nemají možnost překonání hráze Orlické a Slapské přehrady. Na Slapské přehradě je pro potřebu přepravy plavidel do šířky 2,6 m, délky 8,5 m a výtlačku 3,5 t provozován převoz vlekem. Přes Orlickou přehradu jsou plavidla do šířky 3,00 m, délky 8,50 m a do výtlačku 3,5 t přepravována lodním výtahem.⁹

Pro umožnění překonání hráze v.n. Slapy je připravován projekt Lodní zdvihadlo Slapy, který v případě zprovoznění umožní přepravu lodí o velikosti do 44 x 5,6 m.¹⁰ Také na Orlíku je připravován projekt Lodního zdvihadla, které má umožnit přepravu lodí o obdobných parametrech, jako v případě zdvihadla na Slapech přes hráz přehrady. V případě realizace obou zdvihadel tak má být možný provoz plavidel o těchto parametrech na celé vodní cestě mezi Prahou a Českými Budějovicemi.

Také u Vltavské vodní cesty platí, že její regulace omezuje atraktivitu řeky pro vodáckou turistiku. Kromě pomalého proudu ve zdržích jezů a přehrad omezuje potenciál vodácké turistiky přítomnost vysokých vodních stupňů (jezů i přehrad), kde se obtížně přenášejí kanoe i kajaky. Tento hendikep však umožní překonat paddleboardy, které jsou lehčí a snáze přenositelné. S rozvojem paddleboardingu lze očekávat rozvoj vodácké turistiky a rekreačního pádlování i na kanalizovaných

⁷ <https://www.eurisportal.eu/default.aspx?path=Waterweg/CEMTKaart>

⁸ Kde dochází k samoregulaci mj. tím, že půjčovny malých motorových plavidel i pojišťovny z důvodu vyššího rizika poškození plavidel vjetím na mělčinu zakazují v tomto úseku plavbu.

⁹ <https://www.pvl.cz/vodohospodarske-informace/informace-k-plavbe/informace-k-preprave-lodi-pres-vd-slapy-a-vd-orlik-v-roce-2021>

¹⁰ <https://www.rvccr.cz/strategicke-zamer-y-a-stavby/vltavska-zdvihadla>

tocích. Důležitým aspektem přitom je sbalitelnost paddleboardů, díky které je možné je přepravovat běžným osobním autem i libovolným prostředkem veřejné dopravy.

Vodácky atraktivní jsou řeky Berounka a Sázava. Obě jsou cílem intenzivní vodácké turistiky, na kterou je navázaná poměrně hustá síť půjčoven lodí, vodáckých kempů, restaurací a občerstvení. Zatímco Berounka se sjíždí zejména nad Berounem, na Sázavě je masivně využíván i dolní tok až do Pikovic, kde začíná zdrž v.n. Vrané. Méně vodácky atraktivní je řeka Jizera, kde není tak atraktivní krajina jako na Berounce a Sázavě a vodácký potenciál zde omezuje vysoké množství nesjízdných jezů a převaha zdrží s pomalu proudící vodou. Není zde také prakticky rozvinutá infrastruktura vázaná na vodáckou turistiku (půjčovny lodí, kempy, občerstvení).

S rozvojem paddleboardingu lze očekávat rozvoj vodácké turistiky a pádlování i na tocích, resp. jejich úsecích, kde je dosud nízká frekvence vodáků kvůli existenci obtížně přenositelných jezů či přehrad. Paddleboardy jsou totiž cenově dostupnější, skladnější, přenositelnější a mnohem snáze se přepravují, než kanoe a kajaky. Proto lze očekávat růst jejich rekreačního využívání zejména v okolí měst a větších sídel (místními obyvateli) a významných rekreačních zařízení u vodních toků a vodních ploch, i postupný rozvoj paddleboardové vodácké turistiky (provozované návštěvníky území). Proto by bylo vhodné vytvářet infrastrukturu pro vodáky i tam, kde se na ně dosud vzhledem k jejich nízké četnosti nebral zřetel. Při budování a rekonstrukcích jezů je vhodné zejména budovat stezky pro co nejkratší, pohodlné a bezpečné přenášení plavidel. Pokud je to vzhledem k bezpečnosti možné, je vhodné budovat na jezích vodácké propusti (šlajсны). Na březích řek je vhodné (zejména v návaznosti na rozvoj přírodních koupališť a ploch krátkodobé rekreace u řek) vytvářet místa pro nalodění / vylození a při dostatečném počtu uživatelů z řad místní veřejnosti i vodáků zde podporovat vznik provozoven občerstvení (případně i další nabídky služeb). U méně vodácky využívaných úseků řek je vhodné udržovat břehy na veřejných prostranstvích tak, aby na nich vodáci mohli vystoupit z vody.

Turistická lodní doprava je rozvinutá zejména na Vltavě, kde je provázána s návštěvností Prahy i rekreační turistikou Pražanů. Turistické lodní linky jsou provozovány na celém úseku Vltavy od v.n. Slapy až do Mělníka. Také na v.n. Slapy a v.n. Orlík jsou provozovány linky osobní lodní dopravy. Ty zároveň vzhledem k husté síti přístavišť plní roli přívozu mezi protilehlými sídly. Na Labi je oproti tomu nabídka turistických lodních linek minimální. Do Mělníka zajíždí turistická linka z Prahy a jsou zde provozovány okružní plavby do Obříví. Labskou vodní cestu mezi Mělníkem a cíli v Německu ovšem příležitostně využívají zahraniční rejdaři s nabídkou mnohadenních okružních plaveb.

Na kanalizovaných úsecích Vltavy a Labe, i na vodních nádržích se rozvíjí individuální motorová doprava a motorová vodní rekreace. V rámci podpory tohoto odvětví buduje Ředitelství vodních cest na vhodných místech veřejná přístaviště. V území existuje nabídka pronájmu malých motorových plavidel i plachetnic. V nabídce je dále i pronájem kajutových lodí, nebo hausbótů umožňujících kromě plavby i nocování na vodě. Rozšiřující se využívání malých motorových plavidel i motorových skútrů ovšem může vést k uživatelským střetům s jinými druhy vodní rekreace a využití vodních toků, ploch a jejich okolí.

V rámci veřejné dopravy jsou na Labi, Vltavě a ojediněle i na jiných řekách (Berounka, Sázava) provozovány přívozy. Ty jsou zpravidla určeny pro převoz osob (se zavazadly včetně jízdních kol).

Veřejná železniční a autobusová doprava

Železniční infrastruktura se podobně jako silniční vyznačuje radiální sítí se středem v Praze. Díky tomu je mnoho turistických oblastí, resp. destinací velmi dobře dostupných prostřednictvím přímého železničního spojení z Prahy. Hlavní železniční tratě nabízející konkurenceschopné cestovní doby vůči IAD sice vedou jen v některých směrech, pro turistickou dopravu ovšem nemusí být rychlost přepravy, resp. cestovní doba až tak zásadním faktorem (tím hlavním může být kapacita a komfort přepravy). Železniční doprava ve spojení s pěší turistikou, poznávací turistikou a (v případě dostatečné kapacity pro přepravu jízdních kol) i cykloturistikou přitom může být konkurenceschopnou alternativou vůči IAD u dopravy do některých destinací, které mají méně kvalitní silniční napojení. To platí např. o oblasti Českého krasu (včetně hradu Karlštejn), Posázaví a

Benešovska, Kutné Hory nebo oblast Kokořinska. V řadě jiných destinací je ovšem vzhledem k nevyhovujícím parametrům železničních tratí a souvisejícími velmi dlouhými jízdními dobami časově výrazně atraktivnější IAD (případně pak autobusová doprava). To platí např. o oblasti Brd a Podbrdsko, Pojizeří, Českého ráje, nebo Rakovnicka. U těchto oblastí je železniční doprava relevantní jen pro turisty upřednostňující vlak před IAD, nebo pro turisty, kteří chtějí s využitím veřejné dopravy absolvovat přechod či přejezd určité trasy bez nutnosti návratu do výchozího bodu k autu. Specifickou roli má v tomto kontextu železniční či autobusová doprava u vodácké turistiky spojené s pronájemem lodí, kde může nabídnout vyšší flexibilitu než IAD.

Ve Středočeském kraji jsou přitom objednávány vlakové spoje pro potřeby turistické dopravní obslužnosti (resp. návozu návštěvníků do vybraných destinací) a jsou zde také vypravovány i turistické spoje, které samy o sobě tvoří produkt cestovního ruchu. Jedná se zejména o různé nostalgické jízdy parních a jiných historických vlaků, nebo jiné jízdy určené pro železniční nadšence. Turistické linky a vybrané spoje relevantní pro cestovní ruch jsou specifikovány u jednotlivých oblastí.

V rámci dopravní obslužnosti je železniční doprava doplněna velmi hustou sítí autobusových linek, které zajišťují spojení do sídel a cílů, která nejsou obsloužena železniční dopravou. Ta jsou pro cestovní ruch důležitá zejména v územích, kde není dostatečně hustá železniční síť (mj. v oblasti Brd, v okolí nádrží Slapy a Orlík, na Sedlčansku, Vlašimsku nebo Kokořinsku). Na vybraných autobusových spojích jsou v letní sezóně provozovány cyklobusy, tedy autobusy vybavené pro přepravu omezeného množství jízdních kol. Cyklobusy jsou přitom provozovány zejména tam, kde umožňují přepravu kol do výše položených cílů (např. z Dobřichovic do Mníšku pod Brdy). Kromě cyklobusů jsou specifickým produktem veřejné autobusové dopravy zaměřeným na turisty vybrané turistické linky zaměřené na odvoz turistů do relevantních turistických cílů a podobně jako u vlaků i nostalgické jízdy historickými autobusy. V kontextu CR je ovšem veřejná linková autobusová doprava spíše okrajovým dopravním prostředkem, který má lokální význam v destinacích CR, kde není k dispozici kapacitnější, komfortnější a turisticky atraktivnější železniční doprava. V rámci organizovaných zájezdů naopak dominuje soukromá autobusová doprava, která je flexibilnější, než železniční doprava a umožňuje odvezení návštěvníků až přímo k turistickým cílům. Proto je důležité nabízet u relevantních turistických cílů i parkování pro autobusy a dimenzovat nabídku služeb na nárazové zatížení větším množstvím návštěvníků.

Cyklistická doprava

Navzdory existenci Prahy, jako velmi významné cílové oblasti potenciální cyklo dopravy a zdrojové oblasti cykloturistiky přímo uprostřed Středočeského kraje, je cyklistická infrastruktura ve Středočeském kraji naprosto nedostatečně rozvinutá. Kromě několika páteřních cyklotras (č. 7 Vltavská, EV4 podél Berounky, č. 17 Greenway Jizera, č. 0026 z Prahy Kolovrat do Mnichovic) zcela chybí delší cyklistické výpadovky z Prahy do Středočeského kraje, které by vedly převážně po samostatných stezkách pro cyklisty či smíšený provoz chodců a cyklistů (cyklostezkách). V bezprostředním okolí Prahy je sice velmi hustá síť množství cyklotras, většina z nich ovšem vede po silnicích III. třídy a místních komunikacích, které jsou mnohdy zatížené intenzivní silniční dopravou, v lepším případě pak po účelových komunikacích (zejména po zpevněných polních cestách). V blízkém okolí Prahy také existuje mnoho cyklostezek, zpravidla se ovšem nejedná o souvislé delší úseky. Uživatelé vyjíždějící přímo z Prahy tak musí překonávat mnoho kolizních úseků se silniční dopravou, což snižuje bezpečnost cyklo dopravy a atraktivitu pro určité skupiny uživatelů (zejména pro rodiny s menšími dětmi). I páteřní cyklotrasy přitom vykazují místní deficity. Příkladem je cyklotrasa č. 7 v úseku mezi Klecany a Máslovicemi, kde cyklotrasa z důvodu střetu s Národní přírodní rezervací Větrušické rokle opouští údolí Vltavy a se 110 m převýšením obchází kolizní úsek výše položeným terénem. To snižuje rekreační a zejména pak dopravní potenciál trasy a vede k situacím, kdy cyklisté tento úsek objíždějí po problematické pěšině přes NPR. Jižně od Prahy pak cyklotrasa č. 2 vede prakticky jen po silnicích. Problematický je zejména úsek mezi Zbraslaví a Štechovicemi, kde cyklotrasa vede po intenzivně zatížené silnici č. II/102.

V blízkém okolí Prahy dochází k postupnému budování cyklostezek propojujících rozvíjející se suburbánní sídla. Vznikající síť cyklostezek je však zatím poměrně nespojitá. Na mnoha místech byly cyklostezky vybudovány přestavbou polních cest a ve výsledku pak jejich trasa neodpovídá dopravním potřebám cyklistů a v mnoha relacích je výrazně delší než alternativní trasa po silnici.

Z hlediska cykloturistiky mají největší potenciál zejména cyklotrasy vedoucí v koridoru řek. Řeky představují tradiční osu osídlení a propojují mnoho cílů cest. Výhodou je pak mj. možnost využívání existující nabídky služeb v nácestných sídlech. V některých případech (např. podél Berounky a Sázavy) navíc mohou cykloturisté sdílet nabízené služby s vodáky, což výrazně rozšiřuje nabídku služeb pro cykloturisty v letním období. Pokud cyklotrasa sleduje tok řeky a není vedena okolním vyšším terénem (ve výškově členitějších částech kraje), je zároveň vhodná i pro fyzicky méně zdatné cyklisty včetně rodin s dětmi.

Cyklotrasa EV4 podél Berounky vede z Prahy až po Řevnice převážně po cyklostezkách, poté vede po místních komunikacích i intenzivně zatížené silnici II/116. Samostatná cyklostezka je poté až ze Srbska do Berouna. Od Berouna až po Nižbor vede (značená již jako cyklotrasa č. 0050) až po Nižbor z velké části po cyklostezkách, nebo místních komunikacích, poté koridor řeky opouští. Ten částečně kopírují jiné cyklotrasy, které už vedou po silnicích II. a III. třídy.

V koridoru Sázavy vede cyklotrasa č. 19, která je prakticky celá vedena po silnicích II. a III. třídy a po místních komunikacích. V některých úsecích se odchyluje z údolí řeky a vede kopcovitým terénem daleko od řeky. Jako produkt pro cykloturistiku je tak prakticky nevhodná.

Cyklotrasa č. 7 Vltavská vede od jihu až do Štěchovic prakticky mimo koridor řeky Vltavy, převážně po silnicích II. a III. třídy. Důvodem je zejména obtížná prostupnost území podél břehů v.n. Orlík a Slapy. K řece se přibližuje jen u v.n. Kamýk nad Vltavou a v Živohošti, kde je nutné překonat přehradní nádrž přívozem. Od Prahy na sever vede s výjimkou výše zmíněného úseku od Klecan a od zámku Veltrusy po Lužec nad Vltavou podél řeky převážně po cyklostezkách až do Mělníka, kde se napojuje na Labskou stezku.

Labská stezka vede od Týnce nad Labem převážně v koridoru řeky, z velké části po nezpevněných cestách na břehu řeky. Od Libice nad Cidlinou po Nymburk vede kompletně po cyklostezce na břehu řeky (mezi Nymburkem a Poděbrady jsou cyklostezky dokonce na obou březích). Od Nymburka vedou po obou březích cyklotrasy na účelových komunikacích, místních komunikacích a nezpevněných cestách až do Čelákovic. Z Čelákovic vede cyklostezka až do Kostelce nad Labem, odkud vede cyklotrasa po účelových komunikacích až do Kozel, odkud momentálně probíhá výstavba cyklostezky až do Tuhaně. Z Tuhaně do Kel vede Labská stezka převážně po místních komunikacích. Z Kel až na hranici Ústeckého kraje vede Labská stezka po samostatných cyklostezkách. Labská stezka tak ze všech páteřních cyklotras na území Středočeského kraje nabízí nejlepší podmínky pro cykloturistiku, přičemž po valné většině délky vede přímo u řeky a mimo intenzivně zatížené silniční komunikace. K dosažení optimálního stavu bude ovšem potřeba postupná dostavba stezky budováním zpevněných samostatných stezek pro smíšený provoz pěších a cyklistů).

Cyklotrasa č. 17 Greenway Jizera vede po cyklostezkách z pražských Horních Počernic až do obce Káraný. V koridoru řeky Jizery pak vede téměř celá po účelových a místních komunikacích včetně nezpevněných cest, v severní části kraje pak také po silnicích III. třídy. Trasa je také výškově členitější, protože na mnoha místech opouští údolí řeky, které objíždí přes výše položené okolí. Svým charakterem je vhodná pro fyzicky zdatnější cyklisty využívající kola určená do lehkého terénu. Na celé trase je jen minimum úseků vedených po cyklostezkách.

Pěší doprava

Pokrytí Středočeského kraje sítí turistických značených stezek (TZT) je nerovnoměrné, přičemž odpovídá turistické atraktivitě území. V částech kraje s přírodními atraktivitami a vysokým stupněm zalesnění (např. CHKO Kokořínsko, CHKO Český ráj, CHKO Křivoklátsko, CHKO Brdy, Posázaví) je

hustota TZT velmi vysoká, naopak v převážně zemědělských částech kraje (Polabí, Kutnohorsko, Čáslavsko, Kralupsko, Slánsko) je hustota TZT nízká.

Síť TZT je lokálně doplněna o naučené či tematické stezky a případně i lokální síť TZT. Naučné stezky budují obce, svazky obcí, nebo další organizace jako produkt CR zaměřený na popularizaci určitého území, přilákání návštěvníků do území, nebo pro usměrnění návštěvnosti v turisticky atraktivních územích. Vznikají tak jednak jako doplněk k TZT v turisticky atraktivních územích, ale i jednak jako produkt, který má lákat turisty do méně atraktivního území. Některé obce zároveň vytvářejí i vlastní síť TZT nad rámec základní sítě vyznačené Klubem českých turistů. Takové TZT jsou např. v okolí Mcel na Nymbursku, na Říčansku, v okolí Nového Knína na Dobříšsku, nebo v Jílovém u Prahy.

Území s nižším zastoupením přírodních atraktivit je obecně méně atraktivní pro pěší turistiku, na druhou stranu zde mnohdy naprosto chybí síť pěších tras, které by byly využitelné pro rekreaci místních obyvatel. To se týká zejména intenzivně zemědělsky obhospodařovaných oblastí, kde je mnohdy nízká hustota polních cest a kde je omezená prostupnost zemědělské krajiny. V deštivějších obdobích roku či po tání sněhu jsou navíc mnohé polní cesty prakticky neprostupné pro pěší i pro cyklisty z důvodu výskytu bláta a kaluží. Proto je důležité budovat síť cest pro pěší i cyklisty včetně doprovodné infrastruktury i v přírodně méně atraktivním území.

Zátěž TZT odpovídá turistické atraktivitě území. V turisticky nejatraktivnějších místech může docházet k příležitostnému přetěžování území návštěvníky. Nejnavštěvovanější atraktivity a atrakce v území mají ovšem bodový charakter a jsou situovány v intravilánu sídel, resp. v urbanizovaném území. Masová návštěvnost zde sice může snižovat kvalitu života místních obyvatel, zpravidla ovšem nemívá negativní důsledky na předmět ochrany v území. V místech bodových atraktivit a atrakcí je přitom pohyb pěších mimo samotné atraktivity a atrakce omezený. Intenzivní pohyb návštěvníků je v Kutné Hoře a okolí, kde se přesouvají mezi hlavními atraktivitami (Chrám svaté Barbory, Kostnice v Sedlci, zámek Kačina) a v obci Karlštejn, kde se vzhledem k zákazu vjezdu návštěvníci pohybují mezi parkovišti, železniční stanicí a cca 1,5 km vzdáleným hradem. Obě sídla jsou ovšem do značné míry uzpůsobena masivní návštěvnosti.

Nejnavštěvovanější cíle ve Středočeském kraji, které jsou přístupné pouze po TZT, a které jsou v databázi CzechTourism¹¹ dosahují návštěvnosti do 50 000 osob ročně (např. rozhledna Špulka). Jedná se o mnohonásobně nižší návštěvnost, než jaká je na nejvytíženějších přírodních atraktivitách v jiných krajích (např. v NP České Švýcarsko). Vysoká intenzita využití TZT je především na turisticky atraktivních lokalitách, které jsou dobře dopravně dostupné (zejména ve smyslu blízkého parkování vozidel). Kromě krátkých spojnic parkovišť, případně i železničních stanic a zastávek s nejvíce navštěvovanými cíli (hrady a zámky, rozhledny, skalní vyhlídky apod.) se jedná zejména o jádrové části CHKO Kokořínsko, Český ráj, Český kras, Kokořínsko, nebo Velký Blaník. Vysoký pohyb pěších (i cyklistů) je také v atraktivních lokalitách v blízkém okolí Prahy – např. v části Brd v oblasti Mníšku pod Brdy, v okolí Jílového u Prahy a dolního toku Sázavy, u blízkého rekreačního zázemí. I při těchto intenzitách může nárazově docházet k přetížení území. Větší problémy, než vysoké počty pěších návštěvníků však působí spíše nedostatečná návštěvnická infrastruktura (např. absence veřejných toalet) a související jevy (zejména parkování vozidel). Na nejvíce návštěvnický exponovaných atraktivitách a turistických cestách by tak bylo vhodné zajistit dobudování infrastruktury (zejména parkovišť, občerstvení a veřejných toalet) a regulovat, resp. usměrňovat pohyb návštěvníků (regulace parkování, zpoplatnění vstupu na vybrané lokality, zvýšení dohledu ze strany stráže přírody, nebo obecní policie apod.).

Specifickou oblastí z hlediska pěší turistiky je CHKO Brdy, resp. bývalý vojenský újezd Jince, představující nejrozsáhlejší (prakticky zcela zalesněné) území bez osídlení ve Středočeském kraji. I zde je poměrně hustá síť TZT, území je ovšem vzhledem k velké vzdálenosti od veřejných komunikací a

¹¹ Návštěvnost turistických cílů <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-stredocesky-kraj-2/>

zastávek veřejné dopravy hůře dostupné pro pěší návštěvníky a zcela zde chybí návštěvnická (komerční) infrastruktura. Horší dostupnost, resp. dostupnost cílů v tomto území i jeho vybavenost může chránit toto území před masovou turistikou a zajistit jeho atraktivitu pro návštěvníky upřednostňující nerušenou přírodu. Přitom ovšem chybí možnost v území legálně tábořit na veřejných tábořištích, nebo ve veřejných kempech.

Infrastruktura a služby CR

Mezi základní služby CR se obvykle řadí služby ubytovací, stravovací a informační. Následující přehled přibližuje rozsah nabídky v segmentech, k nimž jsou dostupná věrohodná a vypovídající data, tedy za hromadná ubytovací zařízení (HUZ) a certifikovaná turistická informační centra (TIC). V obou případech nezahrnuje segment sledovaný dostupnými statistickými zdroji veškerou nabídku. Vedle HUZ existují i menší ubytovací zařízení, která nejsou registrovaná jako HUZ (apartmány, pokoje k pronájmu, vlastní chaty a chalupy apod.). TIC pak existují také necertifikovaná, případně jejich roli částečně mohou plnit jiné typy zařízení (hotel, hrad, akvapark, kulturní středisko apod.).

Hromadná ubytovací zařízení

Středočeský kraj disponuje mezi českými kraji zhruba průměrným počtem HUZ (viz tabulka). Nejvyšší počet HUZ vykazují kraje Jihočeský, Jihomoravský a Královéhradecký, nejmenší pak Pardubický. S ohledem na to, že Středočeský kraj patří rozlohou i počtem obyvatel mezi největší v Česku, je počet HUZ v relativním vyjádření spíše podprůměrný.

Tabulka 37: Počet HUZ v krajích (2022)

Kraj	Celkem	Hotel *****	Hotel ****	Hotel ***	Hotel **	Hotel *	Hotel garni	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
Hl. m. Praha	873	49	262	210	20	6	36	110	19	.	62	99
Jihočeský	1311	3	48	136	16	9	18	632	130	59	67	193
Jihomoravský	1037	2	47	143	13	5	11	583	40	33	50	110
Karlovarský	633	11	117	110	11	2	17	228	33	4	18	82
Kraj Vysočina	473	2	23	61	11	7	9	171	29	26	53	81
Královéhradecký	1193	.	58	154	29	13	6	561	53	18	79	222
Liberecký	992	.	33	115	11	11	7	490	32	42	67	184
Moravskoslezský	698	.	45	130	15	10	8	298	24	5	81	82
Olomoucký	555	.	22	69	8	10	8	271	12	10	54	91
Pardubický	384	.	11	48	18	5	8	174	23	20	33	44
Plzeňský	585	1	24	79	10	11	5	247	53	31	41	83
Středočeský	843	2	64	153	20	7	15	332	72	38	45	95
Ústecký	538	.	32	92	16	9	7	232	35	10	39	66
Zlínský	537	1	51	87	9	7	7	226	24	9	44	72

Zdroj: databáze ČSÚ

Pozn.: Data ukazují počet hromadných ubytovacích zařízení evidovaných ČSÚ. Tečka znamená, že se v kraji nenachází žádné HUZ dané kategorie.

V letech 2019–22, kdy byla hospodářská i společenská sféra v Česku i jinde výrazně ovlivněna pandemií covid 19, došlo paradoxně k růstu počtu HUZ, a to ve všech krajích bez výjimky. Středočeský kraj zaznamenal vůbec nejvyšší, téměř čtvrtinový růst. Obecně rostly počty HUZ hlavně v případě hotelů střední a vyšší kategorie (***) a ****) a penzionů, stagnaci naopak vykázaly počty chatových osad a kempů.

Tabulka 38: Změna počtu HUZ v krajích (2019–2022)

Kraj	Celkem	Hotel ****	Hotel ***	Hotel **	Hotel *	Hotel garni	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní HUZ	
Hl. m. Praha	107	100	114	98	133	150	120	113	100		141	86
Jihočeský	111	150	126	111	100	113	164	122	97	97	106	92
Jihomoravský	121	200	98	109	118	45	138	137	100	114	102	108
Karlovarský	121	138	105	106	220	200	155	141	122	67	90	121
Kraj Vysočina	109	200	121	94	92	140	225	129	100	118	113	84
Královéhradecký	111		153	105	88	130	150	126	100	86	120	86
Liberecký	111		143	114	58	85	700	120	107	95	112	95
Moravskoslezský	114		115	123	115	83	133	130	120	50	105	81
Olomoucký	116		122	117	114	83	267	125	92	91	102	105
Pardubický	109		138	123	120	125	114	119	100	83	110	80
Plzeňský	111	100	104	127	125	79	125	114	106	107	121	97
Středočeský	123	200	131	119	125	117	214	136	104	84	136	108
Ústecký	111		119	100	133	90	175	125	97	91	103	99
Zlínský	117	100	146	124	75	140	140	126	100	113	119	88

Zdroj: databáze ČSÚ

Pozn.: Data ukazují změnu počtu hromadných ubytovacích zařízení evidovaných ČSÚ v období 2019–22 (rok 2019 = 100 %). Prázdné pole znamená, že se v kraji nenachází žádné HUZ dané kategorie.

Lůžková kapacita Středočeského kraje zahrnovala v roce 2022 zhruba 42 tisíc lůžek v HUZ. Oproti roku 2019 je to téměř pětinnový nárůst, což je opět nejvíce mezi všemi kraji. Také lůžkovou kapacitou HUZ patří Středočeský kraj k průměru mezi kraji v Česku.

Tabulka 39: Lůžková kapacita HUZ v krajích (2019, 2022)

Kraj	2019	2022	změna (2019 = 100)
Hl. m. Praha	94 444	98 446	104
Jihočeský	58 345	62 383	107
Jihomoravský	45 360	50 411	111
Karlovarský	34 318	38 446	112
Kraj Vysočina	24 034	26 487	110
Královéhradecký	51 006	55 500	109
Liberecký	42 821	47 155	110
Moravskoslezský	30 890	33 305	108
Olomoucký	24 519	27 511	112
Pardubický	19 583	19 854	101
Plzeňský	28 486	30 727	108
Středočeský	35 100	41 829	119
Ústecký	25 068	27 070	108
Zlínský	25 711	27 712	108

Zdroj: databáze ČSÚ

Pozn.: Data ukazují celkovou lůžkovou kapacitu všech kategorií HUZ za roky 2019 a 2022 a změnu v období 2019–22 (rok 2019 = 100).

Ve Středočeském kraji se k roku 2022 nacházelo 843 ubytovacích zařízení (viz tabulka). Nejvíce jich je v regionech Posázaví (159), Pojizeří a Polabí, Kutnohorsko a Kolínsko, Brdy a Podbrdsko. Souvisí to jednak s rozlohou těchto turistických oblastí, jednak s přítomností větších měst a jistě také s atraktivitou území pro cestovní ruch. Za přeshraniční turistické oblasti Český ráj, Toulava a Máchův kraj jsou v tabulce uvedena pouze data za území Středočeského kraje. Pokud bychom je vzali v potaz celé, pak by měl Český ráj 198 (tedy nejvíce mezi všemi destinacemi), Toulava 179 a Máchův kraj 93 HUZ.

Podíváme-li se na skladbu HUZ podle kategorií, pak téměř 40 % připadá na penziony a 18 % na hotely ***. Tyto dvě kategorie převládají bez výjimky ve všech turistických oblastech. Ve Středočeském kraji jsou registrované pouze 2 hotely ***** (Chateau Mcely v Pojizeří a Polabí, Chateau Šanov na Rakovnicku). Hotelů **** je registrováno 64. Mezi zařízeními nižší kategorie disponuje Středočeský kraj 20 hotely **, 7 hotely *, 72 kempy, 38 chatovými osadami a 45 turistickými ubytovnami.

Tabulka 40: Počet HUZ v turistických oblastech Středočeského kraje (2022)

	Celkem	Hotel *****	Hotel ****	Hotel ***	Hotel **	Hotel *	Hotel/garní	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
Berounsko	77	.	5	17	2	.	2	27	13	.	6	5
Brdy a Podbrdsko	100	.	9	14	5	1	3	39	7	2	9	11
Český ráj – SČk	39	.	2	1	.	.	.	15	4	5	2	10
Kladensko – Slánsko	47	.	4	12	.	.	.	17	.	.	6	8
Kraj blanických rytířů	40	.	4	3	3	.	.	16	2	2	4	6
Kutnohorský a Kolínský kraj	103	.	7	13	2	2	1	49	8	6	5	10
Máchův kraj – SČk	6	.	.	1	.	.	.	2	1	1	1	.
Mělnicko – Kokořínsko	56	.	4	9	.	.	1	25	8	2	.	7
Pojizeří a Polabí	125	1	15	31	4	.	4	53	5	1	3	8
Posázaví	159	.	13	40	2	4	2	59	14	7	7	11
Rakovnicko	31	1	1	5	1	.	1	8	4	2	.	8
Toulava – SČk	60	.	.	7	1	.	1	22	6	10	2	11
Středočeský kraj	843	2	64	153	20	7	15	332	72	38	45	95

Zdroj: databáze ČSÚ

Pozn.: Data ukazují počet hromadných ubytovacích zařízení evidovaných ČSÚ. Tečka znamená, že daný údaj není k dispozici.

V posledních letech počet HUZ navzdory problémům způsobeným vnějšími faktory (omezení během pandemie covid 19, energetická krize, válka na Ukrajině) přibývá. Konkrétně za poslední 2 roky činí přírůstek přibližně 14 % (viz tabulka). Nejvyšší nárůsty jsou u ubytovacích zařízení vyšší kvality (hotely *****, **** a ***, přičemž u hotelů ***** se jedná o růst z 1 na 2), ale i v případě turistických ubytoven. Naopak pokles či stagnaci počtu vykazují hotely garní a chatové osady. Nejvíce přibýlo HUZ v turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko, úbytek zaznamenala HUZ v Pojizeří a Polabí a v Kraji blanických rytířů.

Tabulka 41: Změna počtu HUZ v turistických oblastech Středočeského kraje (2020–2022)

	Celkem	Hotel *****	Hotel ****	Hotel ***	Hotel **	Hotel *	Hotel/garní	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
Berounsko	104		125	113	200		200	93	100		150	71
Brdy a Podbrdsko	111		113	117	125		150	98	100	100	150	122
Český ráj – SČk	108		100	100				136	100	83	100	100
Kladensko – Slánsko	104		100	92				106			200	89
Kraj blanických rytířů	83		80	150	100			73	200	67	67	120
Kutnohorský a Kolínský kraj	101		100	100	100	67	100	100	100	86	167	111
Máchův kraj – SČk												

	Celkem	Hotel *****	Hotel ****	Hotel ***	Hotel **	Hotel *	Hotel garní	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
Mělnicko – Kokořínsko	127		200	129			100	132	133	67		140
Pojizeří a Polabí	97	100	107	103	100		80	96	83	100	100	80
Posázaví	100		108	98	67	80	100	102	88	117	140	100
Rakovnicko												
Toulava – SČk	102			117	100		100	110	100	100	50	100
Středočeský kraj	114	200	119	120	111	78	115	110	107	100	132	123

Zdroj: databáze ČSÚ

Pozn.: Data ukazují změnu počtu hromadných ubytovacích zařízení evidovaných ČSÚ v letech 2020–22 vyjádřenou v % (rok 2020 = 100). V případě turistické oblasti Kladensko Slánsko je uvedena změna v letech 2021–22 (údaje za rok 2020 nejsou pro tuto oblast k dispozici). Prázdná pole znamenají, že daný údaj není k dispozici (chybí minimálně jeden z údajů z let 2020 a 2022).

Turistická informační centra

Na území Středočeského kraje se nachází 66 certifikovaných turistických informačních center. Jsou rozmístěna poměrně rovnoměrně, a to i v méně navštěvovaných turistických oblastech, protože i tam plní vedle služeb pro výletníky a turisty rovněž roli informačního centra (ale někdy i knihovny či společenského centra) pro místní obyvatele. Následující tabulka ukazuje orientační přehled návštěvnosti TIC. V roce 2022 registrovala informační centra 800 tisíc návštěvníků, v roce 2021 ovlivněném ještě částečně pandemickými opatřeními pak 530 tisíc návštěvníků. I zde se ukazuje převaha českých návštěvníků nad zahraničními – v roce 2022 se čeští návštěvníci podíleli 91 %, v roce 2021 dokonce 96 %. Nejvyšší návštěvnost vykazují TIC v Kutné Hoře, Mělníce, Jílovém u Prahy, Roztokách u Prahy, Benešově, Berouně, Příbrami, Trhovém Štěpánově, Zruči nad Sázavou, Kolíně, Nymburce, Poděbradech a Mladé Boleslavi. Vesměs jde o velká města, kde návštěvnosti „pomáhají“ místní obyvatelé a kde se současně nachází řada turistických cílů, a také v některých menších městech, která se etablovaly jako výrazná střediska cestovního ruchu, případně jsou spádovým centrem pro širší turistickou oblast. Je třeba mít na paměti, že vedle certifikovaných TIC plní v území obdobnou roli také necertifikovaná TIC (jde často o „neoficiální“ TIC v malých obcích) a další zařízení (velké hotely, hrady, zámky, akvaparky, turistická centra typu Mirakulum, Aquapalace, zámek Loučeň atd.).

Tabulka 42: Přehled návštěvnosti TIC ve Středočeském kraji

Název TIC	Obec	Celkem		Domácí		Zahraniční	
		2022	2021	2022	2021	2022	2021
Turistické informační centrum Zvířetice	Bakov nad Jizerou	11 957	10 221	11 839	10 149	118	72
Městská kulturní zařízení Bělá pod Bezdězem	Bělá pod Bezdězem	1 116	628	1 101	626	15	2
Turistické informační centrum Benešov	Benešov	21 807	14 181	21 722	14 142	85	39
Turistické informační centrum Konopiště	Benešov	12 771	12 261	12 695	12 211	76	50
Městské informační centrum Beroun	Beroun	23 786	15 637	23 242	15 464	544	173

Název TIC	Obec	Celkem		Domácí		Zahraniční	
		2022	2021	2022	2021	2022	2021
Turistické informační centrum Buštěhrad	Buštěhrad	2 661	670	2 654	662	7	8
Turistické informační centrum Bystřice	Bystřice	1 746	0	1 724		22	
Informační centrum Čáslav	Čáslav	16 596	5 169	16 596	5 138	0	31
Městské muzeum v Čelákovících, příspěvková organizace, Infocentrum	Čelákovice	5 775	2 547	5 751	2 544	24	3
Centrum vzdělávání, informací a kultury	Český Brod	8 849	6 507	8 826	6 507	23	0
Aquapalace Praha	Čestlice	0	0	0		0	
IC Dobrovická muzea	Dobrovice	600	461	555	421	45	40
Město Dobříš – Informační středisko	Dobříš	11 017	6 594	10 795	6 577	222	17
Regionální informační centrum – Keltské oppidum Závist	Dolní Břežany	2 237	2 242	2 233	2 232	4	10
Informační centrum Hořovice	Hořovice	3 795	3 070	3 743	3 064	52	6
IC Regionální muzeum v Jílovém u Prahy	Jílové u Prahy	28 926	25 924	28 302	25 882	624	42
Kulturní centrum Kamenice	Kamenice	212	471	212	470	0	1
Muzeum betlémů	Karlštejn	11 362	10 141	10 154	9 010	1 208	1 131
Městské informační centrum	Kladno	1 875	8 331	1 843	8 327	32	4
Turistické informační centrum Klučenice	Klučenice	1 903	1 173	1 845	1 156	58	17
Městské informační centrum Kolín	Kolín	10 415	3 745	10 124	3 745	291	0
Turistické informační centrum Kolín	Kolín	32 809	21 056	32 457	20 891	352	165
Dům přírody Blaníku	Kondrac	6 131	0	6 087		44	
INFOCENTRUM MěÚ Kralupy nad Vltavou	Kralupy nad Vltavou	2 363	1 092	2 341	1 083	22	9
Turistické informační centrum I – Cafe	Kralupy nad Vltavou	188	244	164	203	24	41
Informační středisko CHKO Křivoklátsko-Křivoklátsko	Křivoklátsko	12 384	7 577	11 552	7 473	832	104
Informační centrum Města Kutná Hora	Kutná Hora	30 374	22 553	26 569	21 262	3 805	1 291
Informační centrum Kutná Hora – Sedlec	Kutná Hora	76 682	43 456	34 916	28 741	41 766	14 715
TIC Lysá nad Labem	Lysá nad Labem	13 582	6 275	13 520	6 263	62	12

Název TIC	Obec	Celkem		Domácí		Zahraniční	
		2022	2021	2022	2021	2022	2021
Turistické informační centrum Mělník	Mělník	69 072	58 599	67 513	58 023	1 559	576
Turistické informační centrum	Milovice	1 866	888	1 855	888	11	0
Infocentrum Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	31 887	19 748	31 070	19 438	817	310
Informační centrum Mnichovice	Mnichovice	5 145	8 253	5 145	8 253	0	0
Městské informační centrum Mnichovo Hradiště	Mnichovo Hradiště	6 230	3 858	6 194	3 836	36	22
Turistické informační centrum Mukařov	Mukařov	3 872	498	3 826	494	46	4
Infocentrum Nelahozeves	Nelahozeves	10 104	2 503	9 805	2 455	299	48
Informační centrum Neveklov	Neveklov	3 349	2 384	3 251	2 358	98	26
Novostrašecké kulturní centrum	Nové Strašecí	79	59	79	58	0	1
Turistické informační centrum	Nymburk	28 789	17 406	28 732	17 378	57	28
Turistické informační centrum PNÚO Panenské Břežany	Panenské Břežany	64	2 765	60	2 725	4	40
Turistické informační centrum Poděbrady	Poděbrady	27 190	19 314	26 908	19 267	282	47
Turistické informační centrum města Příbram	Příbram	12 778	6 717	12 603	6 664	175	53
Dům Natura	Příbram	15 903	17 303	15 167	15 857	736	1 446
Městské informační centrum	Rakovník	32 131	27 686	31 989	27 647	142	39
Turistické informační centrum Středočeského muzea v Rostokách u Prahy	Roztoky u Prahy	32 943	17 147	32 854	17 084	89	63
Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových	Rožmitál pod Třemšínem	6 317	5 941	6 193	5 922	124	19
Mediální a komunikační servis Říčany, o.p.s.	Říčany	6 102	4 848	6 095	4 840	7	8
Turistické informační středisko rondel	Říčany	12 251	14 129	12 251	14 129	0	0
Turistické informační centrum	Sadská	7 070	391	7 063	391	7	0
Informační a kulturní centrum Sázava	Sázava	6 573	4 562	6 529	4 545	44	17
Turistické informační centrum Sedlčany	Sedlčany	5 652	4 719	5 545	4 700	107	19

Název TIC	Obec	Celkem		Domáci		Zahraniční	
		2022	2021	2022	2021	2022	2021
Turistické informační centrum Senohraby	Senohraby	1 018	21	970	21	48	0
Infocentrum Pod Velvarskou branou	Slaný	12 096	8 701	11 893	8 619	203	82
Informační a kulturní centrum Stará Boleslav	Brandýs n. L. – St. Boleslav	36	0	34		2	
Informační středisko CHKO Český kras – Svatý Jan pod Skalou	Svatý Jan pod Skalou	5 077	1 479	4 997	1 387	80	92
Nostalgická myš	Šemanovice	1 966	1 921	1 913	1 902	53	19
Muzeum Tetín a infocentrum	Tetín	2 827	555	2 762	555	65	0
Návštěvnické středisko Vodní dům	Trhový Štěpánov	24 400	0	24 007		393	
Turistické informační centrum Týnec nad Labem	Týnec nad Labem	952	480	916	454	36	26
Turistické informační centrum TÝNEC	Týnec nad Sázavou	7 146	537	6 643	512	503	25
Námořní muzeum	Veletov	0	0				
Infocentrum Velké Popovice	Velké Popovice	794	206	773	204	21	2
Podblanické infocentrum Vlašim	Vlašim	15 406	12 785	15 136	12 678	270	107
Turistické informační centrum Votice	Votice	5 283	5 266	5 232	5 255	51	11
Infocentrum Vysoký Chlumeč	Vysoký Chlumeč	5 503	1 875	5 498	1 875	5	0
Infocentrum Zruč nad Sázavou	Zruč nad Sázavou	36 547	21 862	36 178	21 754	369	108
Celkem		800 359	529 653	743 263	508 432	59 118	23 242

Zdroj: Asociace turistických informačních center ČR

Mezi turistickými oblastmi se nejvíce certifikovaných TIC nachází v Posázaví, následovaném Pojizeřím Polabím. V obou případech jde o rozsáhlé oblasti s velkým počtem měst (včetně těch v zázemí Prahy, které rychle rostou populačně), která zpravidla zřizují vlastní TIC. Podle návštěvnosti TIC jsou tyto dvě oblasti na 2. a 3. místě; nejvyšší návštěvnost vykazuje osmička TIC v oblasti Kutnohorska a Kolínska, kde hodnoty zásadně navyšují hojně navštěvovaná TIC v Kutné Hoře i Kolíně. Nejméně TIC má Český ráj (1; jde ale pouze o středočeskou část území, která tvoří jeho malou část), Rakovnicko, Mělnicko Kokořínsko (obě po 2) a Toulava (3; také zde jde pouze o část území této destinace, která přesahuje do Jihočeského kraje). Odpovídají tomu i nejnižší hodnoty návštěvnosti TIC mezi turistickými oblastmi Středočeského kraje.

Tabulka 43: Počet a návštěvnost turistických informačních center podle turistických oblastí

Turistická oblast	Počet TIC	Návštěvnost 2022	Návštěvnost 2021
Berounsko	6	59 231	38 459
Brdy a Podbrdsko	5	47 918	37 728
Český ráj	1	6 230	3 836
Kladensko Slánsko	7	62 230	38 688
Kraj blanických rytířů	4	82 484	34 647
Kutnohorsko a Kolínsko	8	176 677	102 966
Máchův kraj	1	1 116	628
Mělnicko Kokořínsko	2	71 038	60 520
Pojizeří Polabí	11	129 868	77 879
Posázaví	16	113 949	90 517
Toulava	3	16 438	11 860
Rakovnicko	2	32 210	27 745
Středočeský kraj	66	800 359	529 653

Zdroj: Asociace turistických informačních center ČR

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Podrobný popis nabídky pro jednotlivé formy CR je uveden v podkapitolách analyzujících nabídku v příslušných turistických oblastech. Zde se text omezuje na generalizované zhodnocení.

Pěší turistika

Pěší turistika je ve Středočeském kraji rozšířena velmi intenzivně zvláště v Českém ráji, na Kokořínsku, v Českém krasu, na Křivoklátsku, v Posázaví a Toulavě. V těchto oblastech odpovídá oblibě pěší turistiky také hustota TZT. V ostatních částech kraje se setkáme s řidší sítí TZT a pěší turistika zde tvoří spíše doplňkovou formu CR. Přes Středočeský kraj vedou také některé dálkové pěší trasy:

- Poutní stezka Blaník–Říp vedoucí z velké části Středočeským krajem po jeho jižním a západním obvodu přes Toulavu, Podbrdsko, Berounsko, Kladensko a Mělnicko;
- Svatojakubská cesta do Santiaga de Compostella zahrnuje síť několika cest napříč Evropou (přes SČ kraj prochází několik větví – jedna z východních do jižních Čech přes Velký Blaník, druhá ze severu Čech zhruba podél toku Jizery, další z Prahy na jihozápad po východním úpatí Brd a poslední z Prahy na západ zhruba podél toku Berounky);
- Via Czechia – Stezka středozemím (v podobné stopě vede též evropská dálková stezka E10) od severu na jih napříč Čechami (přes SČk v severojižní ose z Mělnicka přes Prahu na Sedlčansko);
- Via Czechia – Centrální stezka od západu k východu napříč Českem (přes SČk Křivoklátskem, Berounskem, Posázavím a přes Velký Blaník);
- Zlatá stezka Českého ráje procházející z Mladé Boleslavi přes centrální části Českého ráje, Turnov, Maloskalsko a hřeben Kozákova do Jičína.

Cykloturistika

Cykloturistika je rozšířena zvláště v zázemí Prahy a v Polabí (od Kolínska po Mělnicko), ale také v Českém ráji, Posázaví a na Berounsku. Na území kraje zásadně chybí souvislé úseky cyklistických stezek či cyklistických tras vedoucích mimo frekventované silniční komunikace. Nejvíce se tomuto žádoucímu stavu blíží Labská cyklostezka, která je navíc budována také v dalších krajích (téměř kompletně je dokončena v Ústeckém kraji, další úseky jsou na Pardubicku a v Královéhradeckém kraji) a na území Německa, kde představuje turistický produkt mimořádného významu. Další úseky cyklostezek se nacházejí spíše v okolí Prahy a jsou budovány spíše ke každodennímu využití místními obyvateli. Územím Středočeského kraje procházejí následující dálkové cyklotrasy (viz též mapa):

- o Eurovelo 4 Středoevropská trasa (přes SČk vede Křivoklátskem, přes Beroun, Prahu, od Čelákovic do Kolína podél Labe a posléze přes Kutnou Horu do Pardubického kraje);
- o EuroVelo 7 Sluneční trasa (na českém úseku se z velké části shoduje s vedením Vltavské cyklostezky č. 7 a Labské cyklostezky č. 2) z Rakouska přes České Budějovice, podél Vltavy k Mělníku a dále podél Labe do Německa (přes SČk sleduje zhruba tok řeky Vltavy);
- o Labská cyklostezka č. 2 (přes SČk vede podél Labe z Pardubického kraje v trase Kolín – Nymburk – Brandýs nad Labem – Mělník a dále do kraje Ústeckého);
- o Cyklostezka č. 3 Praha–Mnichov (přes SČk vede z Prahy podél Berounky k Berounu a dále po západním úpatí Brd do Plzeňského kraje);
- o Vltavská cyklostezka č. 7 ze Šumavy k Mělníku (přes SČk vede podél toku Vltavy);
- o Greenway Berounka–Střela (přes SČk vede podél toku Střely převážně přes Rakovnicko);
- o Greenway Jizera sledující tok řeky Jizery (přes SČ kraj od Turnova přes Mladou Boleslav k Praze);
- o Greenway Praha–Videň (přes SČk z Prahy na jih podél Vltavy a posléze ze Sedlčan oblastí Toulava do Jihočeského kraje).

Obrázek 2: Dálkové cyklotrasy v Česku

Zdroj: převzato z www.cistoustopou.cz

Sportovní a zábavní turistika

Pro vodáckou turistiku jsou na území Středočeského kraje zásadní řeky Sázava a Berounka. Ve Středočeském kraji nacházejí neoblíbenější vodácké úseky obou těchto řek. V případě Sázavy je to přibližně 100 km dlouhý úsek, v případě Berounky 80 km. Obě řeky disponují širokou vybaveností na březích (kempy, půjčovny, stravování). Řeka Sázava je využívána od Zruče nad Sázavou do Pikovic, výrazně užívanější jsou však úseky od Kácova a zejména od Týnce nad Sázavou po Pikovice. Berounka se využívá zvláště v úseku Skryje – Křivoklát – Beroun. V případě dalších řek, zejm. Jizery leží nejoblíbenější úseky mimo Středočeský kraj.

Pro Středočeský kraj jako celek není nosnou formou cestovního ruchu zimní turistika. Přesto se zde nachází několik areálů sjezdového lyžování (většinou s technologií umělého zasněžování) i upravených běžeckých tras (bez umělého zasněžování). Hlavním centrem zimní turistiky nadregionálního významu je sjezdový areál Monínec ve Středočeské pahorkatině při hranici s Jihočeským krajem. V okolí se nachází také síť tratí pro běžecké lyžování, z velké části však již na území Jihočeského kraje. V jižním segmentu Středočeského kraje (Posázaví, Toulava, Kraj blanických rytířů) najdeme několik dalších, menších areálů sjezdového či běžeckého lyžování.

Ve Středočeském kraji je rozšířena také turistika spjatá s pobytem u vody, koupáním a zábavou. Důležitou součástí nabídky jsou v tomto případě vodní plochy ke koupání a vodním sportům (v.n. Slapy a rybníky v různých částech kraje), akvaparky (největším je Aquapalace Praha v Čestlicích, ale v regionu se nachází i řada dalších nejen v největších městech) či zábavní parky venkovní (Mirakulum a Tankodrom v Milovicích, Centrum řemesel a bylinné zahrady Botanicus v Ostré nad Labem, Farmapark v Soběhrdech, ZOO parky v Chlebech či na Karlštejně, Labyrintárium při zámku Loučeň aj.) i vnitřní (např. TEPfaktor v Chotilsku poblíž Slap, Kvantario v Benešově).

Kraj má poměrně dobré předpoklady také pro další formy sportovní a zábavní turistiky, zejména pro golfovou turistiku, částečně také pro horolezectví či vodní sporty. Podrobnější informace jsou uvedené v příslušných regionálních kapitolách.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Ve Středočeském kraji se nachází značné množství památkově chráněných území, areálů a objektů, včetně 2 památek UNESCO a dalších památek mimořádného významu. Jejich přehled je uveden v tabulce. Památky nejsou v kraji rozmístěny zcela rovnoměrně; nejvíce významných památek se nachází v turistických oblastech Kutnohorsko a Kolínsko, Pojizeří a Polabí, četnost významných památek je vysoká také v Posázaví, Kladensko Slánsko a Mělnicko Kokořínsko.

Tabulka 44: Nejvýznamnější kulturní památky Středočeského kraje

Kategorie	Název	Turistická oblast	Obec
NKP	zámek Hořovice	Berounsko	Hořovice
NKP	hrad Karlštejn	Berounsko	Karlštejn
NKP	benediktinský klášter	Berounsko	Svatý Jan pod Skalou
NKP	hrad Točnick	Berounsko	Točnick
NKP	hrad Křivoklát	Berounsko	Křivoklát
VPR	Drahenice	Brdy a Podbrdsko	Drahenice
NKP	soubor gotických soch z období krásného slohu	Brdy a Podbrdsko	Milín
NKP	zámek Březnice	Brdy a Podbrdsko	Březnice
NKP	poutní místo Svatá Hora	Brdy a Podbrdsko	Příbram
NKP	rudný důl Anna	Brdy a Podbrdsko	Příbram
VPR	Mužský	Český ráj	Boseň
NKP	zámek Mnichovo Hradiště	Český ráj	Mnichovo Hradiště
VPR	Třebíz	Kladensko Slánsko	Třebíz
VPR	Dobrovíz – vesnická památková rezervace	Kladensko Slánsko	Dobrovíz
APR	Levý Hradec – archeologická památková rezervace	Kladensko Slánsko	Roztoky
NKP	hrobka T. G. Masaryka	Kladensko Slánsko	Lány
NKP	památník Lidice	Kladensko Slánsko	Lidice
NKP	hradiště Budeč	Kladensko Slánsko	Zákolany
NKP	hradiště Levý Hradec	Kladensko Slánsko	Roztoky
NKP	zámek Veltrusy	Kladensko Slánsko	Veltrusy; Všestudy
UNESCO	Kutná Hora	Kutnohorsko a Kolínsko	Kutná Hora
MPR	Kolín	Kutnohorsko a Kolínsko	Kolín
MPR	Kutná Hora	Kutnohorsko a Kolínsko	Kutná Hora
APR	Libodřický mohylník – archeologická památková rezervace	Kutnohorsko a Kolínsko	Libodřice
NKP	kostel sv. Bartoloměje	Kutnohorsko a Kolínsko	Kolín
NKP	městské opevnění	Kutnohorsko a Kolínsko	Kouřim
NKP	kostel sv. Jakuba	Kutnohorsko a Kolínsko	Církvice
NKP	palác Vlašský dvůr	Kutnohorsko a Kolínsko	Kutná Hora
NKP	chrám sv. Barbory	Kutnohorsko a Kolínsko	Kutná Hora
NKP	zámek Kačina	Kutnohorsko a Kolínsko	Nové Dvory; Sv. Mikuláš
NKP	zámek Žleby	Kutnohorsko a Kolínsko	Žleby

Kategorie	Název	Turistická oblast	Obec
VPR	Olešno	Mělnicko Kokořínsko	Mšeno
VPR	Dobřeň	Mělnicko Kokořínsko	Dobřeň
VPR	Nové Osinalice	Mělnicko Kokořínsko	Medonosy
VPR	Nosálov	Mělnicko Kokořínsko	Nosálov
NKP	hrad Kokořín	Mělnicko Kokořínsko	Kokořín
VPR	Víska	Mělnicko Kokořínsko (Máchův kraj)	Březovice
VPR	Bošín	Pojizeří a Polabí	Křinec
APR	Slavníkovská Libice – archeologická památková rezervace	Pojizeří a Polabí	Libice nad Cidlinou
NKP	průmyslová škola	Pojizeří a Polabí	Mladá Boleslav
NKP	kostel sv. Mikuláše	Pojizeří a Polabí	Vinec
NKP	hradiště Slavníkovská Libice	Pojizeří a Polabí	Libice nad Cidlinou
NKP	krematorium	Pojizeří a Polabí	Nymburk
NKP	vodní elektrárna	Pojizeří a Polabí	Poděbrady
NKP	zámek Brandýs nad Labem	Pojizeří a Polabí	Brandýs n. L.-St. Boleslav
NKP	kostel sv. Václava a kostel sv. Klimenta	Pojizeří a Polabí	Brandýs n. L.-St. Boleslav
NKP	kostel Nanebevzetí Panny Marie	Pojizeří a Polabí	Brandýs n. L.-St. Boleslav
NKP	Palladium země České neboli Staroboleslavské Palladium	Pojizeří a Polabí	Brandýs n. L.-St. Boleslav
UNESCO	Průhonický park	Posázaví	Průhonice
NKP	hradiště a keltské oppidum Závist	Posázaví	Dolní Břežany; Praha
NKP	zámek Konopiště	Posázaví	Benešov; Václavice
NKP	hrad Český Šternberk	Posázaví	Český Šternberk
NKP	Sázavský klášter	Posázaví	Sázava
NKP	zámek Průhonice	Posázaví	Jesenice; Průhonice
NKP	sokolovna	Rakovnicko	Rakovník

Zdroj: databáze NPÚ na www.pamarkovykatalog.cz

Pozn.: V tabulce jsou uvedena území, areály a objekty s památkovou ochranou kategorií UNESCO, národní kulturní památky (NKP), městská památková rezervace (MPR), vesnická památková rezervace (VPR) a archeologická památková rezervace (APR). VPR Víska, která je součástí obce Březovice, se nachází na území turistické oblasti Máchův kraj, která není předmětem analýzy, a je tedy přiřazena k turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko.

Mezi architektonicky a urbanisticky nejkrásnější městské soubory patří historická centra Kutné Hory (MPR, viz dále), Kolína (MPR) a také Kouřimi, jejíž městské opevnění je chráněno jako NKP.

Specifickou skupinou historických atraktivit Středočeského kraje jsou místa spjatá s legendami a počátky české státnosti, s jeho středověkou státností i s počátky křesťanství na našem území. Patří mezi ně mytická hora (Velký) Blaník. Na počátky české státnosti i křesťanství v českých zemích upomíná hradiště Levý Hradec (NKP a APR) na ostrohu nad Vltavou severně od Prahy. (V Ústeckém kraji se jen několik kilometrů od hranice s krajem Středočeským nachází památná hora Říp s románskou rotundou sv. Jiří a sv. Vojtěcha.) Další rotunda, která je nejstarší stojící stavbou v Česku, je součástí starého slovanského hradiště Budeč (rotunda je chráněna jako NKP). Méně známá je rotunda ve Vinci u Mladé Boleslavi (NKP). Ve Staré Boleslavi stojí původně románská bazilika sv. Václava (NKP) v místě nedochovaného kostela, před nímž podle pověsti svým bratrem Boleslavem I. zavražděn sv. Václav. V místě se každoročně pořádá Národní svatováclavská pouť. S ranou českou státností je spojeno také slavníkovské hradiště v Libici nad Cidlinou (APR, NKP). Výraznou četnost mezi památkami mají také další církevní stavby a soubory nad rámec výše uvedených. Jako NKP jsou chráněny například Sázavský klášter, benediktýnský klášter ve Sv. Janu pod Skalou, poutní místo Svátá Hora u Příbrami i některé kostely ve středočeských městech. K předkřesťanským a předslovanským dobám se naopak vztahuje hradiště a keltské oppidum Závist u Dolních Břežan (NKP).

Počátky české státnosti i její středověký rozmach připomíná Kutná Hora, ale také třeba Jílové u Prahy (obě města zažila středověký rozvoj díky těžbě stříbra, resp. zlata). Středověké jádro Kutné Hory s pozdně gotickým chrámem svaté Barbory a kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci je chráněné jako MPR a v roce 1995 bylo zapsáno do seznamu světového dědictví UNESCO. Stejně počty se dostalo také Průhonickému parku s jedinečnou krajinářskou kompozicí domácích i exotických dřevin, drobných staveb a zámku.

Dalším četným typem památek ve Středočeském kraji jsou hrady a zámky. Jen malá část z nich se řadí do kategorie národních kulturních památek: zámky Konopiště, Průhonice, Hořovice, Březnice, Mnichovo Hradiště, Veltrusy, Brandýs nad Labem, Kačina a Žleby a hrady Karlštejn, Křivoklát, Točnick, Český Šternberk a Kokořín.

Ve Středočeském kraji se dochovala také řada vesnic cenných svým prostorovým uspořádáním (čtvercová náves, okrouhlíce apod.), architekturou jednotlivých objektů či venkovskou sídelní kompozicí. Ty nejvýznamnější, které jsou chráněny jako VPR, jsou uvedeny výše v tabulce.

Středočeský kraj jako jedno z center industrializace a urbanizace 19. i 20. století má také řadu industriálních památek a památek novodobé architektury. Mezi technické památky, které spadají do kategorie NKP, se řadí rudný důl Anna v Příbrami a vodní elektrárna v Poděbradech. Památkami moderní architektury jsou konstruktivistická budova průmyslové školy v Mladé Boleslavi, funkcionalistické krematorium v Nymburce a modernistická sokolovna v Rakovníku. Industriální dědictví kraje připomínají také četná muzea zaměřená např. na dopravní prostředky, pivovarnictví či sklářství.

Důležité etapy a momenty českých dějin 20. století připomínají hrobka prvního československého prezidenta T. G. Masaryka v Lánech (NKP) a památník v Lidicích (NKP), vyvražděných a vyhlazených nacisty v roce 1942. Mnohá další místa v kraji jsou spjata s osobnostmi české kultury, vědy a politiky a jsou tedy důležitými cíli českých návštěvníků: oblast Berounky (Ota Pavel), Zákolany a Kladensko (Antonín Zápotocký), Mělnicko (Viktor Dyk), Berounsko (Josef Jungmann), Příbram (František Drtíkol), Rožmitál pod Třemšínem (Jakub Jan Ryba), Ostředek u Benešova (Svatopluk Čech), Kersko (Bohumil Hrabal), Lysá nad Labem (Bedřich Hrozný), Lošany na Kolínsku (rodina Mašíňů), Zásmyky (František Kmoch), Kutná Hora (Josef Kajetán Tyl a Jiří Orten) a mnoho dalších. Některé osobnosti a události jsou světoznámé a příslušné lokality mají potenciál i pro návštěvníky zahraniční: Nelahozeves a Vysoká u Příbramě (Antonín Dvořák), Jabkenice na Mladoboleslavsku a Růžkovy Lhotice v Podblanicku (Bedřich Smetana), Stará Huť u Dobříše (Karel Čapek). Ve Středočeském kraji je také

velké množství filmových lokalit, kde se natáčely české filmy včetně těch nejznámějších a „kultovních“.

Zmíněná témata (počátky české státnosti, počátky křesťanství v českých zemích, středověká státnost, novodobá historie Česka, významné osobnosti, industriální dědictví) se odrážejí také ve skladbě muzeí a galerií ve Středočeském kraji. Zahrnují památníky výše zmíněných osobností, muzea dopravních prostředků (železniční muzeum v Lužné u Rakovníka, Muzeum Škoda Auto v Mladé Boleslavi, Vojenské muzeum v Lešanech a řadu dalších), expozice věnované těžbě (Kutná Hora, Příbramsko, Jílové u Prahy) i řadu dalších témat. Středočeský kraj provozuje řadu památníků, muzeí a také Galerii Středočeského kraje v Kutné Hoře jako vlastní příspěvkové organizace (viz tabulka). Nejvíce „krajských“ muzeí, památníků či galerií je v turistických oblastech Kutnohorsko a Kolínsko, Brdy a Podbrdsko, Pojizeří a Polabí (v každé 3), žádná není v Českém ráji a v Toulavě.

Tabulka 45: Turistické cíle provozované jako příspěvkové organizace Středočeského kraje

Název	Sídlo	Turistická oblast
Muzeum Českého krasu	Husovo nám. 87, Beroun	Berounsko
Památník Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše	Stará Huť 125, Stará Huť	Brdy a Podbrdsko
Hornické muzeum Příbram	Náměstí Hynka Kličky 293, Příbram	Brdy a Podbrdsko
Památník A. Dvořáka ve Vysoké u Příbrami	Vysoká u Příbrami 69, Rožmitál p. Tř.	Brdy a Podbrdsko
Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy	Zámek 1, Roztoky	Kladensko Slánsko
Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně	Huťská 1375, Kladno	Kladensko Slánsko
Muzeum Podblanicka	Zámek 1, Vlašim	Kraj blanických rytířů
České muzeum stříbra	Barborská 28, Kutná Hora	Kutnohorsko a Kolínsko
Regionální muzeum v Kolíně	Karlovo náměstí 8, Kolín	Kutnohorsko a Kolínsko
Galerie Středočeského kraje	Barborská 51–53, Kutná Hora	Kutnohorsko a Kolínsko
Regionální muzeum Mělník	Náměstí Míru 54, Mělník	Mělnicko Kokořínsko
Muzeum Mladoboleslavsko*	Staroměstské náměstí 1, Ml. Boleslav	Pojizeří a Polabí
Polabské muzeum	Palackého 68, Poděbrady	Pojizeří a Polabí
Oblastní muzeum Praha – východ	Masarykovo náměstí 97, Brandýs n. L.	Pojizeří a Polabí
Regionální muzeum v Jílovém u Prahy	Masarykovo náměstí 16, Jílové u Pr.	Posázaví
Rabasova galerie Rakovník	Vysoká 232, Rakovník	Rakovnicko
Muzeum T.G.M. Rakovník	Vysoká 95, Rakovník	Rakovnicko

Zdroj: KÚSK

Pozn. *Pod toto muzeum spadá ještě Letecké muzeum Metoděje Vlacha, Muzeum v Benátkách a Muzeum v Bělé pod Bezdězem.“

- **Přírodní**

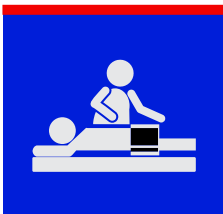
Poznávání přírody se přirozeně soustřeďuje do velkoplošných chráněných území. Ve Středočeském kraji neleží žádný národní park, ale zato několik chráněných krajinných oblastí. Celou svou rozlohou náleží do Středočeského kraje CHKO Český kras a plošně malý CHKO Blaník, většinou rozlohy pak CHKO Křivoklátsko (zbývající část patří do kraje Plzeňského). O území CHKO Kokořínsko–Máchův kraj se Středočeský kraj dělí s krajem Libereckým a velmi malou částí i s krajem Ústeckým. Malou částí zasahuje do Středočeského kraje také území CHKO Český ráj.

Předmětem ochrany přírody a krajiny jsou ve všech případech fauna, flóra a často unikátní lesní ekosystémy (zejména Křivoklátsko). Vedle toho se středočeské CHKO vyznačují geologickými unikáty. V případě Českého ráje a Kokořínska–Máchova kraje jsou to pískovcová skalní města (např. Příhrazské skály v Českém ráji) a skalní údolí, v případě Kokořínska i jedinečné útvary, tzv. pokličky vzniklé selektivním zvětráváním pískovce. CHKO Český kras jako součást území tzv. barrandienu se starými prvohorními sedimentárními horninami představuje jedinečný reliéf, kde jsou na vápencích rozšířené krasové jevy (jejich příkladem jsou např. Koněpruské jeskyně). CHKO Blaník je pozoruhodnou soustavou geologických zlomů a díky tomu pestrým geologickým složením.

Vedle CHKO se na území Středočeského kraje nacházejí také další plošně rozsáhlejší území s ochranou přírody a krajiny, která však nemá oporu v legislativě. Mezi ně patří biosférické rezervace a geoparky. Biosférické rezervace se nacházejí v přírodní i kulturní krajině a jejich smyslem je ochrana její biodiverzity vč. přesahu do kulturní různorodosti, udržitelného hospodářského rozvoje a EVVO. Ve Středočeském kraji se nachází jedna z 6 biosférických rezervací v Česku, Křivoklátsko. Také geoparky jsou přírodně (zejména geologicky) cenná území, v nichž se ve spolupráci s místními obyvateli a organizacemi (státními, neziskovými i soukromými) rozvíjejí aktivity na podporu místního rozvoje, návštěvnosti a vzdělanosti v souladu s ochranou příslušných krajinných a přírodních hodnot. Ve Středočeském kraji (příp. s přesahem do sousedních krajů) postupně vznikly hned tři z celkového počtu 9 geoparků Česka: Český ráj (nejstarší v Česku), Kraj blanických rytířů, Barrandien (plošně největší v Česku).

Na území Křivoklátska připravuje stát vyhlášení národního parku, což může zvýšit prestiž a atraktivitu tohoto území v očích potenciálních návštěvníků a současně by to vedlo k vytvoření robustní správy národního parku jako samostatného právního subjektu se sídlem v daném území. Na druhou stranu to může částečně omezit některé rozvojové a rozhodovací možnosti místních subjektů (obce, podnikatelé).

Podrobnější popis potenciálu pro přírodní poznávací CR vč. významných maloplošných chráněných území a lokalit je uveden v podkapitolách věnovaných nabídce CR v jednotlivých turistických oblastech.

Lázeňství a wellness

Středočeský kraj je oblastí se spíše menší koncentrací lázeňských měst. Celostátní význam mají Poděbrady s řadou lázeňských hotelů a léčeben. Díky zázemí středně velkého města a řeky Labe nabízejí i dostatečnou doplňkovou vybavenost a vyžití. Menší jsou nedaleké slatinné lázně Toušeň na soutoku Labe s Jizerou a Mšené-lázně na Slánsku poblíž hranice s Ústeckým krajem.

Naopak vybavenost území wellnessovými službami je velmi dobrá. Téměř po celém území kraje se nachází řada zařízení nabízejících rozsáhlou šíři wellnessových služeb (větší hotely či akvaparky) i zařízení s omezenější nabídkou wellnessu. Podrobnější informace jsou uvedené v příslušných regionálních podkapitolách.

MICE

Ve Středočeském kraji není zatím segment MICE vnímán jako klíčový. To je poněkud v rozporu s tím, že pro tuto formu CR má kraj značné předpoklady selektivní (blízkost Prahy jako zdrojové oblasti návštěvníků i jako cíle mnoha účastníků MICE turismu) i realizační (existence potřebných zařízení splňujících kapacitní i kvalitativní nároky prakticky po celém území kraje, zejména pak v Posázaví, Pojizeří a Polabí a na Kladensku, Mělnicku a Rakovnicku. Jedná se buď o hotely vyšší kvality a kapacity (v největších městech, ale i v některých venkovských lokalitách Rakovnicka či Posázaví), nebo o zámky zejména v soukromém vlastnictví.

Ze strany SCCR je patrná snaha věnovat se akcím od 80 lidí výše (menší akce jsou spíše úlohou lokálních ubytovatelů a oblastních DMO). Samotný Středočeský kraj může cílit hlavně na středně velké akce (teambuildingy, semináře a menší konference). Pro větší konference a kongresy je nezbytná spolupráce s Prahou, vůči níž představují střední Čechy doplňkovou destinaci. Probíhá mapování kapacit území, připravuje se specializovaný web a na SCCR byla zřízena pozice manažera pro MICE turismus.

Produkty CR (aktivně nabízené, existující nenabízené, potenciální)

Šíře tematického záběru turistických cílů ve Středočeském kraji činí jeho produktovou nabídku mimořádně pestrou. Protože některá témata jsou specifická pouze pro jednu nebo několik turistických oblastí, jsou příslušné produkty nabízené a rozvíjené na oblastní úrovni (viz příslušné regionální podkapitoly). Zde uvádíme pouze stručný přehled hlavních existujících či potenciálních (tj. dosud jen částečně využitých) produktů či témat celokrajských.

Produktová témata formulují jednak „zdola“ provozovatelé jednotlivých turistických cílů a další subjekty v CR, a jednak „shora“ SCCR na základě sběru informací a monitoringu vývoje CR. Snahou SCCR je, aby celokrajské produkty měly svůj odraz v každé turistické oblasti. Takto je například pojat produkt "Pustit k vodě" volně zastřešující jednotlivé formy CR spojené s vodními toky a vodními plochami (vodácká turistika, vodní plavba, vodní sporty, koupání i nenásilná edukace návštěvníků ohledně hospodaření s vodou), dobře propagovatelný ve všech turistických oblastech kraje. Obdobně celokrajským tématem jsou královská města a hrady (opět relevantní pro všechny turistické oblasti), byť jde zatím spíše o téma než o rozpracovaný produkt, MICE turismus začíná SCCR rozvíjet za pomoci Střední Čechy convention bureau, filmovou turistiku za pomoci filmové kanceláře, která je součástí SCCR, ale jedná se fakticky o samostatnou jednotku s odlišným marketingem. Obě tato témata mají spíše kampaňový potenciál, než že by šlo o hotový produkt. Obecně na celokrajské úrovni dlouho nebyly rozpracovány žádné produkty a také dnes se z velké části jedná spíše o náměty či témata, na jejichž rozvoji a marketingu je nutno pracovat. Snahou by mělo být mít spíše méně produktů, které jsou však jedinečné pro střední Čechy, které je dokáží spojit a jsou propagovatelné různým cílovým skupinám.

Důležitou složkou produktové nabídky kraje je také zábavní cestovní ruch. Kraj za tím účelem disponuje velkým množstvím venkovních i vnitřních zábavních areálů (viz text výše), z nichž některé jsou jedinečné i celostátně (zejm. Mirakulum v Milovicích). Produkt těží ze značné kupní síly 2,5 milionu obyvatel Prahy a Středočeského kraje a samozřejmě také návštěvníků Prahy. Produkty jsou nicméně nabízeny jednak „zdola“ samostatně jednotlivými provozovateli, a jednak jsou „shora“ doplňkem turistické nabídky každé jednotlivé destinace; jedná se tedy spíše o společné téma než o krajský produkt.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní závěry, problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu ve Středočeském kraji jako celku jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 46: Shrnutí analýzy nabídky cestovního ruchu ve Středočeském kraji

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Veřejná doprava a dopravní infrastruktura pro potřeby CR	<p>1.1 Značný potenciál pro cykloturistiku na většině území kraje (rovinatý terén v severní části kraje, koncentrace turistických cílů, blízkost Prahy a dalších velkých měst), který však není podpořen dostatečně rychlou výstavbou potřebné infrastruktury.</p> <p>1.2 Časté deficity v infrastruktuře pro dopravu v klidu (záchytná parkoviště, menší parkovací plochy, zázemí parkovišť) u významných turistických cílů a v okolí velkoplošných chráněných území.</p> <p>1.3 Železniční tratě nabízející konkurenceschopné cestovní doby vůči IAD sice vedou jen v některých směrech, pro turistickou dopravu ovšem nemusí být rychlost přepravy, resp. cestovní doba zásadním faktorem.</p> <p>1.4 V řadě destinací je ovšem vzhledem k nevyhovujícím parametrům železničních tratí a souvisejícími velmi dlouhými jízdními dobami časově výrazně atraktivnější IAD (případně pak autobusová doprava) – Brdy a Podbrdsko, Pojizeří, Český ráj, Rakovnicko, Kokořínsko.</p> <p>1.5 Ve Středočeském kraji existují vlakové spoje pro potřeby turistické dopravní obslužnosti a turistické spoje, které samy o sobě tvoří produkt cestovního ruchu.</p> <p>1.6 Středočeský kraj disponuje velmi hustou sítí autobusových linek, které zajišťují spojení do sídel a cílů, která nejsou obsloužena železniční dopravou.</p> <p>1.7 Na vybraných autobusových spojích jsou v letní sezóně provozovány turistické autobusy, příp. cyklobusy, tedy autobusy vybavené pro přepravu omezeného množství jízdních kol (z Dobřichovic do Mníšku pod Brdy, v Českém ráji).</p>
2. Ubytovací kapacity	<p>2.1 V mezikrajském srovnání má Středočeský kraj průměrnou vybavenost ubytovacími zařízeními.</p> <p>2.2 V posledních letech vzrostly počty HUZ hlavně v případě hotelů střední a vyšší kategorie (***) a ****) a penzionů, stagnaci naopak vykázaly počty chatových osad a kempů.</p> <p>2.3 Nejvíce HUZ se nachází je v regionech Posázaví, Pojizeří a Polabí, Kutnohorsko a Kolínsko, Brdy a Podbrdsko (souvinnost s rozlohou těchto turistických oblastí i s přítomností větších měst a atraktivitou území pro CR); pokud bychom je vzali v potaz celé turistické oblasti napříč kraji, pak by se mezi nejlépe vybavené oblasti zařadily také Český ráj a Toulava.</p> <p>2.4 Téměř 40 % HUZ připadá na penziony a 18 % na hotely ***; v kraji jsou registrované pouze 2 hotely ***** (Chateau Mcely v Pojizeří a Posázaví, Chateau Šanov na Rakovnicku), hotelů **** je registrováno 64.</p>
3. Turistická informační centra	<p>3.1 Na území kraje se nachází 66 certifikovaných HUZ, která jsou víceméně rovnoměrně rozložena po celém území kraje. Nejvíce TIC se nachází v oblastech Posázaví a Pojizeří a Polabí (dáno i jejich velkou rozlohou).</p> <p>3.2 Nejvyšší návštěvnost vykazují TIC v Kutné Hoře, Mělníce, Jílovém u Prahy, Roztokách u Prahy, Benešově, Berouně, Příbrami, Trhovém Štěpánově, Zruči nad Sázavou, Kolíně, Nymburce, Poděbradech a Mladé Boleslavi (buď velká města, kde návštěvnost zvyšují i místní obyvatelé a kde se současně nachází řada turistických cílů, nebo menší města, která se etablojí jako výrazná střediska CR). Nejvyšší návštěvnost vykazují TIC v oblasti Kutnohorsko a Kolínsko.</p>

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
4. Nabídka pro jednotlivé formy cestovního ruchu	<p>4.1 Pěší turistika je ve Středočeském kraji rozšířena velmi intenzivně zvláště v Českém ráji, na Kokořínsku, v Českém krasu, na Křivoklátsku a v Posázaví. V těchto oblastech odpovídá oblíbenosti pěší turistiky také hustota TZT.</p> <p>4.2 Cykloturistika je rozšířena zvláště v zázemí Prahy a v Polabí (od Kolínska po Mělnicko), ale také v Českém ráji, Posázaví a na Berounsku; na území kraje zásadně chybí souvislé úseky cyklistických stezek či cyklistických tras vedoucích mimo frekventované silniční komunikace (nejvíce se tomuto žádoucímu stavu blíží Labská cyklostezka).</p> <p>4.3 Pro vodáckou turistiku jsou na území Středočeského kraje zásadní řeky Sázava a Berounka, doplňkově Jizera, jejíž nejatraktivnější úseky leží mimo Středočeský kraj.</p> <p>4.4 Hlavním centrem zimní turistiky nadregionálního významu je sjezdový areál Monínec Jihočeského kraje.</p> <p>4.5 Značný význam turistiky spjaté s pobytem u vody, koupáním, vodními sporty a zábavou (v.n. Slapy a rybníky v různých částech kraje, kde však často funguje zastaralá infrastruktura a zázemí), akvaparků (Aquapalace Praha v Čestlicích, ale i řada dalších).</p> <p>4.6 S ohledem na blízkost velkých měst jako zdrojových oblastí návštěvníků v kraji lokalizováno množství zábavních parků.</p> <p>4.7 Dobré předpoklady pro další formy sportovní a zábavní turistiky, zejména pro golfovou turistiku, částečně také pro horolezectví či vodní sporty.</p> <p>4.8 Značné množství památkově chráněných objektů a lokalit, včetně 2 památek UNESCO a dalších památek mimořádného významu (nejvíce v turistických oblastech Kutnohorsko a Kolínsko, Pojizeří a Polabí, četnost významných památek je vysoká také v Posázaví, Kladensko Slánsko a Mělnicko Kokořínsko).</p> <p>4.9 Velké množství muzeí rozmanitého tematického záběru a míst spjatých s různými etapami české státnosti.</p> <p>4.10 Přítomnost CHKO Český kras, Blaník, Křivoklátsko, Kokořínsko–Máchův kraj a Český ráj, 6 biosférických rezervací a 3 geoparků, představujících potenciál pro přírodní poznávací CR; v budoucnu možné vyhlášení NP Křivoklátsko.</p> <p>4.11 Relativně malý počet lázní, a naopak značné množství hotelů a dalších podniků poskytujících služby typu wellness.</p> <p>4.12 Značné předpoklady pro MICE turismus: selektivní (blízkost Prahy jako zdrojové oblasti návštěvníků i jako cíle mnoha účastníků MICE turismu) i realizační (existence potřebných zařízení splňujících kapacitní i kvalitativní nároky prakticky po celém území kraje, zejména hotelů vyšší kvality a kapacity, zámků zejména v soukromém vlastnictví).</p>
5. Produkty cestovního ruchu	<p>5.1 Produktová témata formulují jednak „zdola“ provozovatelé jednotlivých turistických cílů a další subjekty v CR, a jednak „shora“ SCCR na základě sběru informací a monitoringu vývoje CR.</p> <p>5.2 Celokrajské produkty by měla mít odraz v každé turistické oblasti (např. produkt "Pustit k vodě" volně zastřešující jednotlivé formy CR spojené s vodními toky a vodními plochami, královská města a hrady).</p> <p>5.3 Na celokrajské je však obecně rozpracováno málo produktů, často se jedná spíše o náměty či témata, na jejichž rozvoji a marketingu je nutno pracovat.</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.2 BEROUNSKO

Turistická oblast Berounsko se nachází ve Středočeském kraji, západně od hlavního města Prahy. Tato turistická oblast se rozkládá na rozloze necelých 900 km² a je složena celkem z 95 obcí, které spadají pod následující SO ORP: Beroun, Hořovice, Černošice, Kladno a Rakovník.

Turistická oblast Berounsko je pojímána jako území podél řeky Berounky, která spojuje dvě chráněné krajinné oblasti (Český kras a Křivoklátsko) protkané sítí turistických stezek a dopravních cest. Za přirozené centrum oblasti je možné považovat město Beroun a na něj navazující města Králův Dvůr a Zdice. V této oblasti se také koncentrují ubytovací, stravovací a další navazující služby. Dále jsou výchozími body obce ležící u řeky Berounky (např. Karlštejn, Srbsko, Nižbor, Zbečno, Křivoklát a Rostoky).

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Berounsko má velmi dobrou polohu vůči LVH, díky čemuž může být atraktivní pro návštěvníky využívající leteckou dopravu.

Region je napojen zejména dálnicí D5, která umožňuje rychlé napojení Berouna, jižního Křivoklátska a západní části Českého krasu na Prahu. Východní část Českého krasu je dostupná ze SOKP. Silnice II. a III. třídy uvnitř regionu se ovšem vyznačují nepříznivým trasováním a z něj vyplývající nízkou cestovní rychlostí, omezenou kapacitou a negativními vlivy dopravy na obytné prostředí sídel.

U některých hlavních turistických cílů jsou k dispozici kapacitní parkoviště, která jsou v některých případech zpoplatněná. Mimo ně ovšem chybí management parkování návštěvníků a může tak docházet k parkování vozů na nevhodných místech (např. na křižovatkách cest, na krajnici vozovky, na veřejných prostranstvích ve vesnicích apod.).

V území se nenacházejí vodní cesty. Motorová vodní doprava je reprezentována možností krátké okružní projížďky menším plavidlem na Berounce u obce Karlštejn. V letní sezóně je na Berounce provozován přívos Branov – Luh. Řeka Berounka je ovšem jednou z nejatraktivnějších řek pro vodáky. Nejvíce splouvané jsou úseky Berounky od Dolanského mostu (Chrást u Plzně) v Plzeňském kraji po Beroun, kde je rozvinutá infrastruktura v podobě půjčoven lodí, kempů, občerstvení i restaurací. Turisticky atraktivní je ještě úsek z Berouna do Zadní Třebaně.

Páteř obsluhy území veřejnou dopravou tvoří železniční trať č. 170 Praha – Plzeň, s provozem příměstských i dálkových linek, které jsou vhodným prostředkem pro dosažení cílů v Českém krasu a Křivoklátsku z Prahy. Pro dopravu turistů jsou dále relevantní tratě:

- 174 Beroun – Rakovník (Křivoklátsko)
- 173 Praha – Rudná u Prahy – Beroun (Český kras, Křivoklátsko)
- 172 Zadní Třeboň – Lochovice (Český Kras, Brdy)

Mezilehlé území je obsluhováno linkami veřejné autobusové dopravy. Řada linek má ovšem jen omezený počet spojů a zajišťují tak jen dosažení výchozích bodů i cílů výletů, a nikoliv jejich frekventovanou obsluhu.

Páteř sítě cyklotras v území tvoří evropská dálková cyklotrasa EV4 Praha – Beroun – Karlovy Vary, která vede z Prahy do Berouna podél Berounky, následně podél Litavky a mezi Zdicemi a Křivoklátem pak ovšem přes Křivoklátskou vrchovinu. Podél Berounky vede z Berouna do Žloutkovic cyklotrasa 0050, která následně také stoupá do vrcholových partií Křivoklátské vrchoviny. Po cyklotrase EV4 a 0050 vede cyklostezka (v některých místech cyklotrasa) Po stopách Českých králů, kterou DMO vnímá jako páteřní pro oblast destinace. Kromě úseků cyklotras kolem Berounky (kde navíc není plně využít potenciál údolí Berounky, zejména v úseku od Žloutkovic do Roztok) a Litavky (EV4) v území prakticky neexistují cyklotrasy s mírným výškovým profilem. V území je tak hustá síť výškově členitých cyklotras, které jsou vhodné pro fyzicky zdatnější cykloturisty, nebo uživatele elektrokol.

V území je vzhledem k jeho vysoké přírodní atraktivitě velmi hustá síť pěších TZT. V této síti jsou ovšem „bílé místa“ – např. v severní části Křivoklátska je tvoří nepřístupná Lánská obora. Přítomnost a režim Lánské obory výrazně snižuje potenciál pěší turistiky v severní části Křivoklátska, protože je zde nepřístupné rozsáhlé rekreačně atraktivní území a pěší TZT zde vedou jen po vnějším obvodu obory v těsné blízkosti frekventovaných silnic.

Infrastruktura a služby CR (kapacita a kvalita, specifika)

Infrastruktura a služby cestovního ruchu (ubytovací, stravovací a další navazující služby) jsou lokalizovány v přirozeném centru destinace, tj. městě Beroun a na něj navazujících městech (Králov Dvůr, Zdice, ...), tj. v obcích, které jsou největšími městy a/nebo turistickými centry regionu (např. Karlštejn). Dále jsou služby poskytovány v obcích, které jsou výchozími body výletů, tj. obce ležící u řeky Berounky (např. Karlštejn, Srbsko, Nižbor, Zbečno, Křivoklát a Roztoky).

V regionu Berounska se nacházelo ke konci roku 2022 celkem 77 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), což představovalo přibližně 11 % všech HUZ ve Středočeském kraji (viz tabulka níže). Nejvyšší počet HUZ je ve výše uvedených oblastech. Z hlediska struktury jednotlivých kategorií HUZ mají nejvyšší podíl penziony (27 ze 77 HUZ v regionu, tj. 35 %), které jsou typické pro převážně venkovskou oblast regionu. Pro náročnější klientelu je ve sledovaném regionu k dispozici 5 HUZ v kategorii hotel, motel, hotel **** (6 % z celkového počtu HUZ v regionu). Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (21 HUZ), turistické ubytovny a chatové osady (celkem 6), tedy ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu. Kempů je v oblasti celkem 13 a jejich zastoupení je dáno vodáckou atraktivitou řeky Berounky, podél jejíhož toku se kempy nacházejí. V porovnání se strukturou HUZ v ostatních DMO Středočeského kraje je patrné výrazné zastoupení kempů – představují 17 %, což je nejvyšší podíl v porovnání s ostatními DMO.

Z hlediska prostorového rozmístění HUZ lze konstatovat, že ubytovací kapacity nabízí přibližně třetina obcí, přičemž dominují oblasti podél přirozeného „pásu“ destinace (řeky Berounky) a okolo hlavních turistických cílů.

Tabulka 47: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Berounsko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	38	95
Berounsko	77	-	5	21	27	13	6	5
%	9	-	8	11	8	18	7	5

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

V regionu je relativně hustá síť stravovacích zařízení, která slouží nejen pro uspokojování potřeb místního obyvatelstva, ale také pro potřeby cestovního ruchu. Stravovací zařízení jsou koncentrována do měst (zejména Berouna) a do lokalit, které jsou výchozím bodem pro návštěvu nebo jsou přímo lokalizovány u atraktivit a atrakcí CR, příp. podél významných komunikací. Díky tomu lze nalézt stravovací zařízení téměř v každé obci destinace, řada z nich ale má pouze sezónní charakter odpovídající turistické poptávce. Kvalita poskytovaných služeb se však v destinaci velmi liší – vyšší kvalitu i rozsah nabídky lze očekávat ve městech, kde jsou kromě tradičních českých restaurací i podniky zaměřené na mezinárodní kuchyni.

V regionu je k dispozici celkem 6 turistických informačních center, z nichž pouze jedno (Hýskov) není certifikováno. TIC jsou následující: Informační středisko CHKO Český Kras – Svatý Jan pod Skalou, Informační středisko CHKO Křivoklátsko – Křivoklát, Městské informační centrum Beroun, Muzeum informační centrum Tetín, Muzeum betlémů Karlštejn (informační centrum), Spolkové a informační centrum Hýskov. V čase tak dochází ke zvyšování počtu TIC, ačkoliv jejich počet je zatím nedostačující. Z hlediska rozsahu území destinace a jejímu potenciálu jsou TIC poměrně nerovnoměrně prostorově rozmístěna. Deficity lze vnímat např. v oblasti Křivoklátska.

Deficit lze zatím spatřovat ve vybavenosti/připravenosti atraktivit a služeb ve vztahu k zahraničním návštěvníkům. Dle zástupců DMO v destinaci prozatím není mnoho atraktivit, kam lze poslat zahraniční klientelu, jelikož u atraktivit nejsou zpracovány jazykové mutace (pro průvodce atd.). Obdobně je tomu i u restauračních zařízení, která nemají jídelní lístky ve více jazykových mutacích apod.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Turistická destinace disponuje významným množstvím přírodních i kulturně-historických a společenských atraktivit, z nichž některé mají nadregionální až mezinárodní význam. Podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v destinaci jsou však značně diferencované a soustřeďují se do menších oblastí či jednotlivých lokalit.

V turistické destinaci se nachází území dvou chráněných krajinných oblastí, které propojuje řeka Berounka a síť dopravních a turistických cest. Jedná se o CHKO Český kras a CHKO Křivoklátsko. Uvedená CHKO mají pro cestovní ruch veliký význam, jelikož ročně přilákají značné množství návštěvníků. Význam těchto CHKO pro cestovní ruch spočívá nejen v jejich nabídce poznání přírody, ale poskytují i příležitosti pro sportovní vyžití – zejména formou pěší a cykloturistiky. Realizovat lze i další sporty (např. horolezectví, vodáckou turistiku, jízdu na koni atd.).

Pěší turistika

Velký význam pro cestovní ruch destinace představuje pěší turistika. Region díky své vysoké přírodní atraktivitě nabízí vhodné příležitosti k pěší turistice a je velmi dobře a hustě turisticky značen. Rozmístění turistických stezek je po celém území regionu, jejich největší koncentrace je v obou CHKO.

Jako doplněk turistických tras se nabízejí tematické naučné stezky, unikátní je vodácká NS Berounka.

Cykloturistika

Sít cyklotras a cyklostezek na Berounsku lze označit za poměrně hustou a také náročnou – vlivem výškového profilu (členitá krajina s velkým převýšením). Kromě úseků cyklotras kolem Berounky (kde navíc není plně využit potenciál údolí Berounky, zejména v úseku od Žloutkovic do Roztok) a Litavky (EV4) v území prakticky neexistují cyklotrasy s mírným výškovým profilem. V území je tak hustá síť výškově členitých cyklotras, které jsou vhodné pro fyzicky zdatnější cykloturisty, nebo uživatele elektrokol.

Páteř sítě cyklotras v území tvoří evropská dálková cyklotrasa EV4 Praha – Beroun – Karlovy Vary, která vede z Prahy do Berouna podél řeky Berounky, mezi Berounem a Křivoklátem pak ovšem přes Křivoklátskou vrchovinu. Podél Berounky vede z Berouna do Žloutkovic cyklotrasa 0050, která následně také stoupá do vrcholových partií Křivoklátské vrchoviny.

Cyklotrasy:

- č. 0013 Praha, Luka – Karlštejn
- č. 0016 Kalinova Ves – Broumy
- č. 8219 Králův Dvůr – Karlštejn
- č. 0044 Krakovec – Týřovice
- č. 0046 Pustověty – Újezdec, rozcestí
- č. 0049 Ploskov – Nižbor
- č. 0050 Beroun – Karlova Ves
- č. 0051 Nižbor – Pod Pelechovem
- č. 0052 Beroun – Kublov, Malá Louka
- č. 0054 Žloutkovice – Hudlice
- č. 303 Hořovice – Rakovník

Vodácká turistika

Turistická oblast je díky řece Berounce atraktivní pro vodáky – řeka Berounka je jednou z nejatraktivnějších řek pro vodáky. Řeka je celoročně sjízdná a nenáročná, tj. je vhodná pro začátečníky i rodiny s dětmi. Berounka se sjíždí zejména nad Berounem. Nejvíce splouvané jsou úseky Berounky od Dolanského mostu (Chrást u Plzně) v Plzeňském kraji po Beroun, kde je rozvinutá infrastruktura v podobě půjčoven lodí, kempů, občerstvení i restaurací. Celkově se vodácká infrastruktura na této řece neustále vylepšuje – k dispozici je necelá desítka půjčoven lodí, které mají svá výdejní místa v několika obcích. Vodácké kempy, restaurace a občerstvení jsou poměrně hustě rozmístěny podél celého toku.

V regionu je značená trasa naučné stezky Berounka a je primárně určena vodákům, avšak informační panely jsou přístupné i ze břehu – pro pěší a cyklisty. Trasa je vedena ze západní hranice CHKO Křivoklátsko až na východní hranici CHKO Český kras.

V destinaci se nachází také značný počet míst vhodných ke koupání – návštěvníky i obyvateli jsou hojně využívány zatopené lomy (Kosov, Homolák, Amerika), ačkoliv je do nich vstup zakázán. Atraktivní je koupaliště ve Zdicích, které má největší bazén ve Středních Čechách a také nedávno zrekonstruované koupaliště v Berouně. Významným turistickým cílem je Aquapark Beroun. Další možnosti koupání nabízí přímo řeka Berounka (např. travnatá pláž v Nižboru).

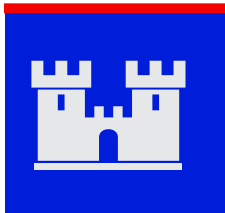

Další druhy sportovní turistiky

Na Berounsku se nachází více než desítka jezdeckých stájí. Jejich využití pro komerční účely zatím není ve větším měřítku realizováno.

Vápencové skály na břehu Berounky v údolí mezi Berounem a Karlštejnem a v okolí potoka Kačáku od Svatého Jana pod Skalou představují tradiční oblast lezení v okolí Prahy. V lomu Alkazar u Berouna je horolezecký park – volně přístupný a sloužící horolezcům všech výkonnostních (i věkových) skupin. Dále jsou horolezci vyhledávány např. Tetínské skály či lom Kobyla u Koněpruských jeskyní.

Berounsko patří mezi oblasti s vysokou koncentrací golfových hřišť. Mezi ně patří například Royal Beroun Golf Club, Golf Resort Karlštejn či Albatross Golf Resort.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Z hlediska cestovního ruchu je významný potenciál i v oblasti kulturněhistorické, a to s ohledem na množství památek, které se v destinaci nacházejí (4 z nich jsou navíc národními kulturními památkami), a muzeí a galerií, jichž je v destinaci téměř 30. Klíčová pro cestovní ruch je jejich tematická pestrost a jejich víceméně rovnoměrné rozmístění po celém území turistické oblasti. Nejvýznamnější z muzeí jsou Muzeum Českého krasu v Berouně, Muzeum berounské keramiky, Muzeum betlémů Karlštejn, Muzeum Tetín, Rodný dům Josefa Jungmanna atd. Současně je zde i další kulturně-historické dědictví, jež je předmětem vysokého stupně plošné památkové ochrany, a to v rámci památkových zón, městských památkových zón a vesnických památkových zón¹². Zatímco městské památkové zóny skýtají značný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (v rámci poznávacího a městského CR), vesnické památkové zóny poskytují podmínky pro agroturismus, ekoturismus, pěší turistiku, hipoturistiku či cykloturistiku. Hojně zastoupena je zde i lidová architektura (např. rodný dům Josefa Jungmanna z počátku 18. století, venkovská usedlost tzv. Kouřimecká rybárna u Berounky v obci Branov, Hamousův statek ve Zbečně ...).

Návštěvníky hojně vyhledávané jsou zejména hrady Karlštejn, Křivoklát a Krakovec, které se řadí mezi národní kulturní památky. Nicméně v destinaci je lokalizováno okolo dalších 20 zámků (Králov Dvůr, Nižbor, ...), z nichž však většina není přístupná – je soukromá, a několik zřícenin hradů (lokality jsou součástí turisticky značených stezek). Taktéž je v destinaci možné navštívit hradiště a

¹² Památkové zóny (Skrýje, Rousínov), Městské památkové zóny (Beroun) – poznávací a městský cestovní ruch, Vesnické památkové zóny (Korno, Mořinka) – podmínky pro agroturismus, ekoturismus, pěší turistiku, hipoturistiku či cykloturistiku.

archeologické památky a lokality, např. hradiště: na Tetíně, Zpropadený zámek, Šance, na Vysokém vrchu, Na Zámkách; oppidum Stradonice v obci Nižbor.

Nelze opomenout ani kategorii sakrálních památek, z nichž nejvýznamnější jsou areál benediktinského kláštera v obci Svätý Jan pod Skalou a Tetín, poutní místo se třemi kostely. Sakrální památky lze nalézt téměř v každé obci. Územím destinace prochází úsek poutní Svatojakubské cesty do Santiaga de Compostella.

Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují technické památky spojené v tomto regionu s těžbou, výrobou, dopravou a skladováním (zejm. s těžbou vápence a železné rudy) - např. Skanzen Solvayovy lomy či Chrustenická šachta. Do této kategorie lze zařadit i vojenské stavby, což v případě Berounska představují obranné objekty z dob republiky – zejména objekt Pražské Čáry, lehký objekt vz. 37 u Bratronic.

V neposlední řadě je třeba vnímat potenciál i z hlediska sakrálních památek, jelikož v každé obci lze nalézt řadu církevních památek. Na Berounku lze nalézt celou řadu venkovských domů a usedlostí, typických příkladů středočeské lidové architektury – význam v destinaci tak má i lidová architektura.

• Přírodní

Krajina a příroda je zde atraktivní pro výlety a poznávání, navíc se tu nacházejí přírodní TOP atraktivity. V turistické destinaci se nachází území dvou chráněných krajinných oblastí:

- **CHKO Český kras – vápencové** území s výbornou geografickou i dopravní polohou
 - Nachází se zde 2 národní přírodní rezervace: Karlštejn, Koda, čtyři národní přírodní památky (Černá rokle, Klouk, Kotýz a Zlatý kůň), 8 přírodních rezervací (Karlické údolí, Klapice, Kobyla, Kulivá hora, Radotínské údolí, Staňkovka, Tetínské skály, Voškov) a 5 přírodních památek (Hvízdalka, Krásná stráň, Špičatý vrch-Barrandovy jámy, Lom u Kozolup a Zmrzlík).
 - Typickým jevem jsou zde zejména jeskyně – mezi nejvýznamnější se řadí zpřístupněné Koněpruské jeskyně.
- **CHKO Křivoklátsko**
 - CHKO leží v západní části Středních Čech a téměř celé území je v destinaci Berounsko.
 - Nachází se zde 4 národní přírodní rezervace (Kohoutov, Týřov, Velká Pleš, Vůznice), 16 přírodních rezervací (např. Brdatka, Čertova skála, Na Babě, Červený kříž, Nezabudické skály, Stříbrný luh, U Eremita, Vysoký tok), 5 přírodních památek (Stará Ves, Trubínský vrch, Valachov, Vraní skála, Zdická skalka u Kublova), 43 památných stromů.
 - CHKO je jedním z nejvýznamnějších ze všech CHKO vyhlášených v Česku a vyskytuje se i na seznamu biosférických rezervací UNESCO.

Klíčovou přírodní atraktivitou území je jeskynní systém Koněpruské jeskyně. Na území destinaci se dále nachází řada lomů (zatopený lom Kosov, Homolák, Tomáškův lom a vápenka, vápencové lomy Amerika, lom Alkazar, lom na Kobyle, Solvayovy lomy).

Poznávání krajiny umožňují četné rozhledny a vyhlídkové věže. Mezi nejvýznamnější patří rozhledny Máminka, Děd, Městská hora v Berouně, Lhotka, Velká Buková, Vysoký vrch a Senecká hora. Z vyhlídek lze jmenovat vyhlídky Brdlák naproti Srbsku, na Tetíně, Masarykovu ve Zbečně.

Značné atraktivitě se těší i vodní toky a plochy v destinaci. Jednak samotná řeka Berounka a její okolí, dále pak vodní nádrže Suchomasty a Klíčava, Skryjská jezírka a řada vodopádů (Týřovické, Karáškův, Roztocké, Bubovické, Nesvačilský, Stradonické, Tetínský, v Císařské rokli, ...).

Lázeňství a wellness

V destinaci se nenachází žádné lázně ve smyslu poskytování léčebných lázeňských pobytů, které lze hradit také z veřejného zdravotního pojištění. Ale je zde nabídka služeb v oblasti wellness. Mezi významné podniky poskytující wellnessové služby patří např. Levandulové údolí nabízející léčebné procedury, pobyty, restaurační služby a mnohé další.

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Pro cestovní ruch jsou významné také pravidelně organizované akce. V případě Berounska jsou realizovány eventy spíše lokálního či regionálního charakteru. To znamená, že návštěvníci je navštěvují proto, že se v destinaci právě nacházejí, nikoliv že by byli přilákáni samotnou akcí. Eventů konaných na území destinace s potenciálem přitáhnout návštěvníky kvůli sobě samým (celorepublikově známé) je několik a jsou konány zejména v Berouně a na Karlštejně.

Lze jmenovat například:

- Hrnčířské trhy (Beroun)
- Mezinárodní hudební festival Talichův Beroun
- Berounské letorosty (Beroun, Králův Dvůr)
- Svatoludmilská pouť (Tetín)
- Karlštejnské vinobraní (Karlštejn)
- Noc na Karlštejně (Karlštejn, ev. Křivoklát)
- Bikemaraton (Beroun)
- L'Etape Czech Republic by Tour de France (cyklistický podnik vedoucí po Berounsku, Kladensku, Rakovnicku a Praze-západ) atd.

Produkty CR

DMO má na základě svého akčního plánu a strategického marketingového plánu aktuálně zpracovány celkem 4 hlavní produkty a 1 specifický (návštěvnická karta), které se snaží rozvíjet. Pro uvedené projekty má zpracovány tištěné (brožura) i elektronické podklady (prezentace projektu) a prezentuje je na svých komunikačních kanálech a přes své členy, partnery atd.

Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Krajem Berounky dětskýma očima
 - cílová skupina: rodiny s dětmi
 - propojení atraktivit (historických i přírodních), událostí a poskytovatelů služeb s dětskou tematikou
- Berounsko všemi smysly
 - cílová skupina: všechny typy návštěvníků
 - produkt zaměřen na 5 základních lidských smyslů a přírodu, využita je také oblast gastronomie a místních produktů ve spojení s tradicemi
 - Produkt je profilován jako slow-travel a upřednostňuje šetrné formy dopravy.

- Berounsko po stopách českých králů
 - cílová skupina: cyklistické i pěší turisté
 - putování po páteřní cyklostezce Po stopách českých králů – propojení hradů a zámků západně od Prahy a atraktivit a služeb na trase
- Cestujte pěšky jako kdysi naši předkové
 - cílová skupina: pěší turisté
 - propojení poutních a duchovních míst a udržitelné formy cestování, Svatojacobská stezka
 - Produkt je realizován ve spolupráci s DMO Brdy a Podbrdsko na území obou destinací.
- Návštěvnícká karta Berounska
 - cílová skupina: pro všechny návštěvníky
 - Podpora místních podnikatelů a motivace návštěvníků v objevování destinace. Vhodná i pro využití místními obyvateli.
 - V rámci karty mohou návštěvníci čerpat výhody a slevy v rámci destinace.
 - Vydávána od r. 2020 a postupně rozšiřován počet slev a výhod.

Potenciální, dosud aktivně nenabízené produkty jsou definovány ve strategickém marketingovém plánu turistické destinace a jejich využití a další směřování bude dáno preferencí spolku (resp. její valné hromady).

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Berounsko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 48: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Berounsko

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Nerovnoměrně rozložená poptávka v čase a prostoru	1.1 Přetěžování populárních lokalit 1.2 Krátká doba pobytu 1.3 Sezónní nevyváženost
2. Deficity v dopravní infrastruktuře a dostupnosti	2. 1. Mimo parkoviště u hlavních turistických cílů chybí management parkování návštěvníků – dochází k parkování vozů na nevhodných místech.

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.3 BRDY A PODBRDSKO

Brdy a Podbrdsko jsou místem symbiózy nedotčené přírody a průmyslové činnosti člověka. Za srdce turistické oblasti lze označit CHKO Brdy¹³, resp. bývalý vojenský újezd Jince, představující nejrozsáhlejší (prakticky zcela zalesněné) území bez osídlení ve Středočeském kraji. Jedinečné nezastavěné území v Česku představuje hlavní návštěvnickou atrakci.

Charakteristickou pro tuto oblast byla svérázná lidová architektura a velký počet industriálních památek, které se z velké většiny zachovaly dodnes. Pro oblast je také typické nulové zastoupení velkých měst.

Větší část turistické oblasti leží mimo zmiňovanou CHKO – jedná se o tzv. Hřebeny (brdské pohoří v okolí Řevnic a Mníšku pod Brdy zasahující až k Dobříši), Příbram a její blízké okolí (Příbramská pahorkatina). Na východě zasahuje destinace až k vltavským meandrům na jejím středním toku.

Turistickou oblast lze rozdělit do pěti územních celků, které jsou relativně homogenní svým geomorfologicko-přírodním charakterem a také turistickými atraktivitami, které se tu nachází. Jedná se o následující územní celky:

1. Střední Brdy

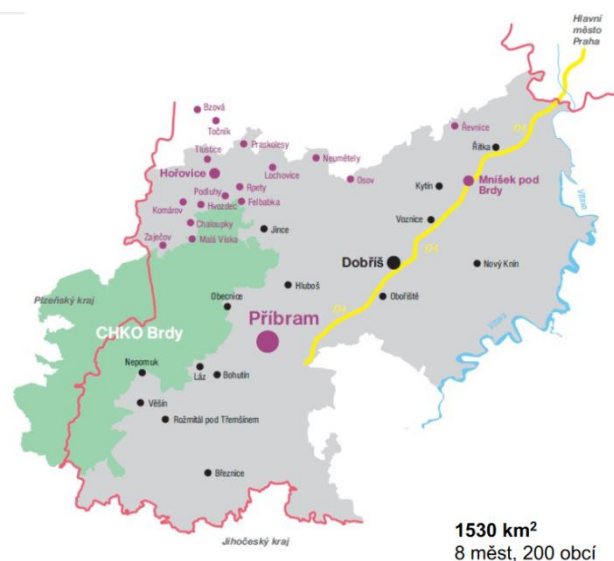
- tvoří většinu území CHKO a je územím bývalého vojenského újezdu
- nachází se zde přírodní útvary i rozlehlé dopadové plochy s chráněnou faunou i flórou
- díky přírodním podmínkám a nepropustnosti vojenského újezdu za doby působení armády se udržel charakter území, které zůstalo dodnes nezastavěné
- aktuálně se zde řeší značení turistických cest a cyklotras a realizace plánovaných naučných stezek
- turistická infrastruktura je omezená

2. Jižní Brdy – Brdy v oblasti Třemšína a jejich nejbližší zázemí

- je zde vytvořené zázemí a relativně rozvinutá infrastruktura pro návštěvníky
- vstupní místa do Brd: Rožmitál pod Třemšínem, Spálené Poříčí

3. Hřebeny – území od hranic CHKO (mezi Hostomicemi a Mníškem pod Brdy) táhnoucí se severovýchodním směrem ke Zbraslavi

- území je tvořeno lesnatým pásem vrcholů, které obklopují v husté koncentraci četná městečka a vesnice

¹³ Jižní cíp: tzv. Jižní Brdy v okolí Rožmitálu pod Třemšínem. Severní cíp: navazuje na severu na krajinu kolem Hořovic a přes dálnici D5 náleží k destinaci též malá část CHKO Křivoklátsko v okolí dvojhradí Točnick–Žebrák.

- krajina v zázemí hřebenů je kulturní a jsou zde lokalizované významné historické památky
- Hřebeny jsou protkané hustou sítí značených cest a cyklotras
- Řevnice, Dobřichovice a Černošice leží na frekventované železniční trati do Prahy – v těchto místech přiléhá k území naší turistické oblasti CHKO Český kras

4. Příbramsko

- město Příbram tvoří hornicko-historické centrum této destinace – jsou zde monumentální industriální památky a muzea
- Příbram je také významné kulturní centrum (Svatá Hora, muzea, galerie, ...)
- další významné turistické cíle najdeme také v okolí města

5. Střední tok Vltavy

- venkovská krajina s dobře vybudovanou turistickou infrastrukturou v návaznosti na střední tok Vltavy, přehrady, lodní plavbu a zámek Orlík
- směrem k Praze přibývá na intenzitě vytiženost z pohledu cykloturistiky
- tato část území je pro destinaci spíše doplňková
- propojení plavby po Vltavě ve spojení s cykloturistikou

Specifickou polohu mají Hořovice. Jejich poloha je činí méně předurčené jako místo vstupu do CHKO Brdy, přestože leží prakticky v jejím zázemí. Hořovice geomorfologicky nenáleží ani k Hřebenům, ale jsou součástí Hořovické pahorkatiny. Bývají však pojímány jako jedno z nástupních míst pro výlet na Plešivec (přes Felbabku). Naproti tomu jsou spojnicí ve směru na Křivoklátsko, zejména k blízkým hradům Točnick a Žebrák.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Brdy a Podbrdsko mají poměrně příznivou polohu vůči LVH, odkud jsou dobře dostupné s využitím IAD (po dálnicích D0 a D4).

Vnější silniční napojení území na Prahu a další zdrojové oblasti návštěvnosti zprostředkovává dálnice D4. SZ část území spadáje k dálnici D5. S Plzeňskem a Táborskem území propojuje silnice I/18, která je jedinou veřejnou silniční komunikací procházející napříč CHKO Brdy (a je tedy vhodná jako výchozí komunikace pro návštěvy území CHKO). Rychlé napojení území podél horní části v.n. Slapy zprostředkovává silnice I/18. Mimo území CHKO Brdy (bývalý vojenský újezd Jince) pokrývá území regionu hustá síť silnic II. a III. třídy, které mají ovšem kvalitativní nedostatky a neumožňují rychlé a kapacitní propojení území.

Oficiální parkoviště pro turistické účely s dostačující kapacitou jsou k dispozici pouze v některých střediscích vodní rekreace u v.n. Slapy. Jinak v území chybí regulace parkování spojená s nabídkou kapacitních parkovacích ploch a dochází tak mnohdy k parkování vozidel návštěvníků na nevhodných místech (krajnice vozovky, křižovatky apod.). U přírodních atraktivit oficiální parkoviště zpravidla chybí a nejsou k dispozici ani na výchozích místech k návštěvám CHKO Brdy.

V území se nachází Vltavská vodní cesta, která je splavná pro menší plavidla (viz popis na začátku kapitoly Analýza nabídky). Na v.n. Slapy i v.n. Orlík jsou provozovány turistické lodní linky. Individuální motorová vodní rekreace je provozována na vodních nádržích. Naopak vodácká turistika se zde vzhledem k neexistenci přirozeného toku s rychleji proudící vodou prakticky neprovozuje. Vodní nádrže i řeku Vltavu ovšem používají ke kratším okružním vyjížděním na různých bezmotorových plavidlech rekreační.

Území obsluhují železniční tratě č. 200 Beroun – Příbram – Protivín, 210 Praha – Vrané nad Vltavou – Dobříš, 203 Březnice – Strakonice a 204 Březnice – Rožmitál pod Třemšínem. Všechny mají nepříznivé parametry a vzhledem k velmi dlouhým jízdním dobám mají jen omezený potenciál obsluhy území. Pouze SZ část území (Hořovicko) je dobře obsloužená železniční tratí č. 170 Praha – Plzeň. Spojení území s Prahou tak zajišťují zejména linky veřejné autobusové dopravy, které zprostředkovávají přímé spojení Prahy s hlavními cíli v území a s přestupy v regionálních centrech (Dobříš, Příbram, Rožmitál pod Třemšínem) i se zbytkem území. Mezi Dobřichovicemi a Mníškem pod Brdy je v letním období provozována linka cyklobusu Brdy.

Území pokrývá nerovnoměrná síť cyklotras, což souvisí jednak s velkou výškovou členitostí, jednak s rozdílným potenciálem vzhledem k systému osídlení. Hustější síť cyklotras je proznačena v blízkém zázemí Prahy (v okolí Mníšku pod Brdy). Naopak v území mezi Dobříš, Příbramí a Kamýkem nad Vltavou nejsou vyznačeny žádné cyklotrasy. Hustější síť cyklotras je v prostoru mezi Příbramí, Březnicí a Rožmitálem pod Třemšínem i na Hořovicku. Velmi hustá je pak síť cyklotras v CHKO Brdy, kde představuje cykloturistika vzhledem k velkým vzdálenostem a odlehlosti území nejvhodnější způsob návštěvy a poznávání území. V území prakticky chybí souvislé delší úseky cyklostezek.

Stejně jako u cyklotras, i u pěších TZT je v území nerovnoměrná síť. Hustá síť pěších TZT je v CHKO Brdy, na hřebenu Brd mezi Dobříš a Řevnicemi a v bližším zázemí Prahy. Minimální síť je naopak v území na jih od Příbramí a mezi Příbramí a Dobříš.

Specifikem území je CHKO Brdy vyhlášená na území bývalého vojenského újezdu Brdy. Jedná se o největší souvislé neobydlené území ve středních Čechách. Pěší trasy napříč územím mimo osídlení mají takovou délku, že je pro pěší turisty, kteří chtějí území blíže poznat vhodné v území přenocovat. V současné době zde ovšem nejsou žádné oficiální možnosti k přenocování (mimo nocování v přírodě). Pro využití potenciálu území a regulaci návštěvnosti (a předcházení nelegálnímu táboření) by bylo vhodné v území vybudovat veřejná tábořiště pro pěší návštěvníky (či cykloturisty) či nouzová nocoviště. Ačkoliv to není v souladu s AOPK (MŽP) - území má zůstat „nezastavěné“.

Infrastruktura a služby CR

V turistické destinaci je mimo oblast CHKO Brdy dostupná infrastruktura a služby cestovního ruchu. V r. 2022 bylo v destinaci evidováno sto hromadných ubytovacích zařízení, tj. přibližně 12 % všech HUZ ve Středočeském kraji (viz tabulka níže). Z hlediska struktury jednotlivých kategorií HUZ mají nejvyšší podíl penziony (39 %). Pro náročnější klientelu je ve sledovaném regionu k dispozici 9 HUZ v kategorii hotel, motel, hotel **** (9 % z celkového počtu HUZ v regionu), které se nalézají zejména ve větších městech destinace (Příbram, Dobříš, Mníšek p. Brdy, ...). Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (23 % HUZ), turistické ubytovny a chatové osady (11 %), tj. ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu. Kempů je v oblasti celkem 7 a jsou lokalizovány zejména podél řeky Vltavy. V regionu chybí podpora karavanového turismu (tj. není dostatek stání pro karavany).

V porovnání se strukturou HUZ v ostatních DMO Středočeského kraje je situace následující. Turistická destinace Brdy a Podbrdsko má nižší zastoupení kempů – představují 7 % všech HUZ v této destinaci, což je třetí nejnižší podíl v porovnání s ostatními DMO (po DMO Pojizeří Polabí a DMO Kraj blanických rytířů).

Vzhledem k sídelní struktuře, v níž převládají spíše střední a malá města, je oblast gastronomie spíše méně rozvinutá. V oblasti se postupně rozvíjí pivní turistika – nalézá se zde sedm řemeslných pivovarů (Herold, Hostomice, Kytín, MMX, Podlesí, Řevnice, Vilém).

Tabulka 49: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Brdy a Podbrdsko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	38	95
Brdy Podbrdsko ^a	100	-	9	23	39	7	11	11
%	12	-	14	12	12	10	13	12

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Síť turistických informačních center (TIC) je páteří turistické infrastruktury. V regionu je aktuálně k dispozici 11 turistických informačních center:

- Infocentrum Březnice
- TIC Dobříš
- Infocentrum Dobřichovice
- Informační centrum Hořovice
- Společenské centrum Josefa Slavíka, Jince
- Lesnické infocentrum VLS
- Infocentrum MěÚ Příbram
- Turistické informační centrum Dům NATURA
- Informační centrum Rožmitál pod Třemšínem
- Infocentrum Vodní elektrárny Štěchovice
- Infocentrum Chotilsko

TIC jsou v převážné části k dispozici celoročně, omezení provozu je v některých případech způsobeno ročním obdobím, některá TIC mají omezení pouze částečné.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Destinace představuje poměrně rozlehle území s přírodním charakterem a dobrými předpoklady pro aktivní turistiku. Taktéž se destinace nachází v blízkost Prahy (event. Plzně), která generuje významnou část tuzemské poptávky, což navíc podporuje dobrá dopravní dostupnost destinace.

Destinace má tři hlavní nabídkové pilíře: 1. Příroda a aktivity v přírodě, 2. Zámky a regionální historie, 3. Technické památky. V podpůrné rovině lze do nabídkového portfolia turistické oblasti řadit také následující: náboženský cestovní ruch, historie vojenství a vojenská technika, venkovská turistika, hipoturistika, vodácká turistika, koupání, gastronomická turistika, pivní turistika, cestovní ruch spojený s aktivním sportováním, zimní sporty a kulturní akce.

Pěší turistika

Jedním ze základních pilířů turistické oblasti je turistika v přírodě. V území však je nerovnoměrná síť TZT. Hustá síť pěších TZT je v CHKO Brdy¹⁴, na hřebenu Brd mezi Dobříší a Řevnicemi a v bližším zázemí Prahy. Minimální síť je naopak v území na jižně od Příbrami a mezi Příbramí a Dobříší. Napříč územím destinace vede Svatojakubská cesta z Prahy do Německa (Bavorsko) a Via Nova. Spolek Brdy a Podbrdsko spolupracuje s Klubem českých turistů na projektu rozšíření pěších tras a označení brdských osmistovek.

K výchozím místům výletů v turistické oblasti patří například Mníšek pod Brdy, Příbram, Dobříš, Rokycany, Hořovice či Řevnice. Na území destinace se nachází 12 naučných stezek.

Specifikem území je CHKO Brdy vyhlášená na území bývalého vojenského újezdu Brdy. Jedná se o největší souvislé neobydlené území ve středních Čechách. Ačkoliv v CHKO Brdy je poměrně hustá síť TZT, území je vzhledem k velké vzdálenosti od veřejných komunikací a zastávek veřejné dopravy hůře přístupné pro pěší návštěvníky a zcela zde chybí návštěvnická (komerční) infrastruktura. Horší přístupnost, resp. dostupnost cílů v tomto území i jeho vybavenost může chránit toto území před masovou turistikou a zajistit jeho atraktivitu pro návštěvníky upřednostňující nerušenou přírodu. Přitom ovšem chybí možnost v území legálně tábořit na veřejných tábořištích, nebo ve veřejných kempch. Pro využití potenciálu území a regulaci návštěvnosti (a předcházení nelegálnímu táboření) by bylo vhodné v území vybudovat veřejná tábořiště pro pěší návštěvníky (či cykloturisty), či nouzová nocoviště.

Cykloturistika

Území pokrývá nerovnoměrná síť cyklotras, což souvisí jednak s velkou výškovou členitostí, jednak s rozdílným potenciálem vzhledem k systému osídlení. Hustější síť cyklotras je proznačena v blízkém zázemí Prahy (v okolí Mníšku pod Brdy). Naopak v území mezi Dobříší, Příbramí a Kamýkem nad Vltavou nejsou vyznačeny žádné cyklotrasy. Hustější síť cyklotras je v prostoru mezi Příbramí, Březnicí a Rožmitálem pod Třemšínem i na Hořovicku. Velmi hustá je pak síť cyklotras v CHKO Brdy, kde představuje cykloturistika vzhledem k velkým vzdálenostem a odlehlosti území nejvhodnější způsob návštěvy a poznávání území. V území prakticky chybí souvislé delší úseky cyklostezek. Vzhledem k výškovému profilu se jedná o poměrně náročné trasy. V CHKO Brdy jsou cyklotrasy vedené pouze po okrajích, vyjma cyklotrasy vedoucí kolem Padrťských rybníků. Aktuálně spolek Brdy a Podbrdsko pracuje na projektu značení cyklotras v jižní části CHKO Brdy.

Cyklotrasy:

- Mníšecká cyklotrasa (8130, 8131)
 - Červený okruh – Krajem zlatokopů
 - Modrý okruh – Po stopách minulosti
 - Zelený okruh – Krajem luk a lesů
- Cyklostezka Po stopách českých králů – z Berouna do tří směrů
 - 1. směr: přes Řevnice, Dobříš a Černošice do Prahy
 - 2. směr: na Točnick a dále do Hořovic

¹⁴ Ke značení dochází postupně – viz Interpelační plán CHKO Brdy - <https://www.vls.cz/media/downloadables/interpretacni-plan-chko-brdy.pdf>

- č. 006 Zbiroh – Komárov – Rpety
- č. 2252 Strašice – Nová Ves (Zaječov)
- č. 2273 Trokavec – Padrtské rybníky – Nepomuk – Vranovice12
- č. 2275 Václavka – Teslíny
- č. 302 Dolní Líšnice – Vysoká u Příbramě – Bohutín – Vysoká Pec – Obecnice – Jince – Felbabka – Hořovice
- č. 8100 (v Praze značené jako A50) úsek Vrané nad Vltavou – Zbraslav – Lipence – Černošice
- č. 8130 Svinaře přes Kytín – Malá Svatá Hora – Mníšek do Bojova
- č. 8182 Malé Kyšice – Valdek – Kožová Hora
- č. 8190 Bohutín – Láz – Nepomuk – Rožmitál pod Třemšínem13
- č. 8195 Kamýk nad Vltavou – Příbram
- č. 8198 Láz – Pilská nádrž – Obecnice
- č. 8212 Řeteč – Třebsko
- č. 8213 Třebsko – Březnice
- č. 8216 Tušovičky – Březnice
- č. 8244 Hořovice – Podluhy

Vodácká turistika

Vodácká turistika je pro tuto oblast – vzhledem k neexistenci přirozeného toku s rychleji proudící vodou – spíše okrajovou záležitostí. Realizována je na řece Berounce a na středním toku Vltavy. Vodní nádrže i řeku Vltavu ovšem používají ke kratším okružním vyjížděním na různých bezmotorových plavidlech rekreatanti.

Lyžařská a zimní turistika

V kontextu zimních sportů není turistická oblast tak atraktivní a ani podporovaná, ačkoliv existuje potenciál pro rozvoj lyžařské turistiky zejména na území Brd. Běžkařská historie Brd je (vzhledem k vojenské historii Brd a jejich uzavření pro běžné návštěvníky) velice mladá. Běžkařské trasy nejsou prozatím strojově upravované, při příznivých sněhových podmínkách je zde 75 km cest. Běžkaři se objevují i v oblasti Hřebenů. Spolek ve spolupráci s městem Příbram, které pořídilo stroj na značení běžkařských tras, a ve spolupráci s VLS, s. p. se snaží vyznačovat v terénu běžecské lyžařské trasy.

Další druhy sportovní turistiky

Ve vybraných částech území lze provozovat horolezectví. Lezeckými terény jsou zejména Černá skála, Černolické skály, Krkavčí skály a Mrtnická skála.

Stejně tak lze v území nalézt několik jezdecký areálů a farem, které nabízejí aktivity spojené s koňmi (hipoturistika, dětské tábory, ...). Značených hipostezek je však poměrně málo. Významná je zejména farma Equitana v Martinicích, která mj. disponuje i značnou nabídkou pro konání teambuildingových a kongresových akcí.

Poznávací turistika

- **kulturně-historická**

Kulturně-historické a technické a industriální památky představují další významný pilíř nabídky této turistické oblasti. V lesích CHKO Brdy je dodnes patrná téměř 90 let dlouhá vojenská činnost – lze zde najít zbytky kdysi přísně střežených objektů, partyzánských bunkrů, pevnostních srubů, vojenských letišť apod. Destinace je taktéž bohatá na technické památky – díky bohatým nalezištím zlata, stříbra, železné rudy a uranu, jejichž těžba zavedla vznik řady technických děl. V krajině tak lze najít odkaz těžby železné rudy v podobě milířů, ve kterých se páliho dřevěné uhlí, dále důlních staveb, kde se ruda těžila a zpracovávala, i vodních děl, která byla potřebná pro hutnický průmysl. Z významných technických památek lze jmenovat zejména následující:

- Hornický skanzen Březové Hory
- Vodní elektrárna Kamýk
- Vodní elektrárna Slapy
- Vodní elektrárna Vrané nad Vltavou
- Památník Vojna Lešetice – Muzeum obětí komunismu
- bývalá huť Barbora v Jincích

V turistické destinaci lze vyjma nádherné přírody nalézt i řadu významných královských a šlechtických sídel. Významnou turistickou atraktivitu představují státní hrady Točnick a Žebrák, státní zámky Mníšek pod Brdy, Březnice a Hořovice a zámek Dobříš. Specifickou část nabídky tvoří v této destinaci náboženský turismus, který reprezentují zejména Poutní místo Svatá Hora a další poutní místa: Skalka u Mníšku pod Brdy, Svatá Dobrotivá, Maková hora u Smolotel a další.

Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují muzea a památníky. V destinaci je poměrně bohatá síť regionálních muzeí odkazující na zdejší historii, řemesla (hornictví, uhlířství, dehtářství, cvočkářství, špendlíkářství, mydlářství, loutkářství, betlemářství aj.) a významné rodáky. Mezi nejvýznamnější patří Hornické muzeum Příbram, Svatohorské poutní muzeum, Muzeum Dobříš, Muzeum mikroregionu Bohutínska, Městské muzeum v Žebráku atd. Taktéž je zde několik památníků (Antonína Dvořáka, Karla Čapka, Vojna Lešetice), expozic či připomínkových míst.

- **přírodní**

V destinaci je více než čtyřicet přírodních památek, rezervací či parků; z toho 8 jich je v CHKO Brdy. V této CHKO je navíc šestnáct Evropsky významných lokalit s výskytem chráněných živočišných nebo rostlinných druhů, případně významných přírodních stanovišť jako takových. Přibližně polovina území CHKO Brdy se nachází v Plzeňském kraji, tj. mimo formální vymezení hranic této DMO. Mimo tak zůstávají ležet některé vyhledávané lokality nebo výletní cíle.

V posledních letech se výrazněji profiluje národní Geopark Barrandien, který zahrnuje většinu území této turistické oblasti (překrývá celé CHKO Brdy, Český kras a z cca ¾ CHKO Křivoklátsko) a pořádá komentované geotoulky s průvodcem za poznáním přírodního a kulturního dědictví Barrandienu / Brd.

Z pohledu turistiky v přírodě je důležité poukázat na existenci řady cílů, které nabízí výhled do krajiny (rozhledny: Studený vrch, Drtinova, Rudolfka atd.; vyhlídky: Čáková, Kazatelna, Třítrubecká atd.).

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

V destinaci jsou realizovány eventy spíše lokálního charakteru, které jsou návštěvníky navštíveny spíše náhodně, nikoliv cíleně. Významnější kulturní eventy jsou konané zejména ve větších městech destinace (Příbram, Dobříš). Lze uvést následující kulturní akce:

- Hudební festival Antonína Dvořáka (Příbram)
- Příbramská svatohorská šalmaj (Příbram)
- Prokopská pouť v Příbrami (Příbram)
- Mistrovství ČR a SR v rýžování zlata (Nový Knín)
- Korunovace – Hlavní pouť české církevní provincie (Příbram – Svatá Hora)
- Novák Fest (Příbram)
- Slavnosti královny Johanky (Rožmitál pod Třemšínem)
- Dobříšské májové slavnosti (Dobříš)
- Rally Příbram
- Brdský běžecký pohár
- Skalecká pouť (Mníšek pod Brdy)
- dále Noc kostelů, Muzejní noc, Dny evropského dědictví atd.

Vzhledem k charakteru území destinace se zde koná také velké množství sportovních akcí, které postupně získávají na popularitě (např. Běhej lesy Brdy, běžecké závody Brdská 25, cyklo závody ČT Trans Brdy, Příbramský triatlon, Příbramský ½ maraton a další).

Produkty CR

Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Cestujte pěšky jako kdysi předkové
 - cílová skupina: pěší turisté
 - propojení dvou poutních míst a udržitelné formy cestování
 - Produkt je realizován ve spolupráci s DMO Berounsko na území obou destinací.
 - DMO Brdy a Podbrdsko ve spolupráci s DMO Berounsko vytvořilo turistický produkt zaměřený na poutní turismus. Cílem je propojit obě destinace a napojit je na již existující významné
- Návštěvnícká (slevová) knížka
 - Cílena na motivaci návštěvníků k delší / opětovné návštěvě destinace.
 - V r. 2022 do ní bylo zapojeno 21 subjektů.

Existující, aktivně nabízené jinými organizacemi, např. cestovkami, firmami:

- Geopark Barrandien:
 - Geoškoly – web, Stránky, FB, kontakt se školami,
 - Geovycházky noviny, časopisy, web, FB, tiskové zprávy,
 - Publikační činnost, videa, zpracování a vydávání turistických map,
 - Pobytové balíčky

Potenciální, dosud aktivně nenabízené produkty jsou:

- Geopark Barrandien:
 - Příprava věrnostní karty – TRILOBITKArty
 - Portál GEOEDUGAME
- DMO Brdy a Podbrdsko
 - Spolek plánuje dále rozšiřovat nabídku svých produktů, mj. ve spolupráci s dalšími destinačními agenturami.
 - Spolek plánuje navázat na Agenturu CzechTourism, která pro r. 2023 má zastřešující téma „TRADICE; klasické i moderní“ a realizovat na to navázané produkty / eventy (pro tradice všeobecně známé – Velikonoce apod., i tradice specifické pro tuto destinaci).
 - V rámci dalších aktivit se chce spolek zaměřit na místní pivovary a propojit je pivní „gastroturistikou“, stejně tak chce rozvíjet i produkty zaměřené na své industriální tradice.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Brdy a Podbrdsko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 50: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Brdy a Podbrdsko

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Nedostatečná turistická infrastruktura	1.1 Zcela zde chybí návštěvnická (komerční) infrastruktura v některých částech destinace – koncentrace služeb a infrastruktury CR do větších měst 1.2 Chybí možnost v území legálně tábořit na veřejných tábořištích, nebo ve veřejných kempech 1.3 Chybí nouzová nocoviště 1.4 V regionu není prozatím dostatečná podpora karavanového turismu (tj. není dostatek stání pro karavany) 1.5 Ve struktuře HUZ je v porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje nižší zastoupení kempů 1.6 V kontextu Středočeského kraje nezanedbatelný význam zimního CR (běžeckého lyžování) vzhledem k příhodnému terénu, prozatím však málo rozvinutý potenciál, kterému brání zejména mírná zima s nedostatkem sněhu

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Deficity v dopravní infrastruktuře a dostupnosti	<p>2.1 Nedostatek veřejných parkovišť, resp. parkovacích míst pro návštěvníky, v jehož důsledku (neoficiální či přímo nelegální) parkování návštěvníků místy zatěžuje obyvatele</p> <p>2.2 Relativně nižší potenciál pro pěší turistiku vzhledem k velké vzdálenosti od veřejných komunikací a zastávek veřejné dopravy</p> <p>2.3 Chybějící regulace parkování spojená s nabídkou kapacitních parkovacích ploch – dochází tak k parkování vozidel návštěvníků na nevhodných místech. U přírodních atraktivit oficiální parkoviště zpravidla chybí a nejsou k dispozici ani na výchozích místech k návštěvám CHKO Brdy.</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.4 ČESKÝ RÁJ

Turistická oblast Český ráj zasahuje do tří krajských územně-správních celků (Liberecký, Královéhradecký a Středočeský), což je na území Česka unikátní. Taktéž se turistická destinace rozkládá na území pěti okresů (Mladá Boleslav, Liberec, Jablonec nad Nisou, Jičín a Semily) a zahrnuje 181 měst a obcí. Území destinace je geograficky vymezené spojnici měst Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Hodkovice nad Mohelkou, Železný Brod, Semily, Nová Paka, Jičín, Kopidlno, Sobotka a Dolní Bousov. Za centrum regionu je tradičně považováno město Turnov. Český ráj se řadí mezi turisticky atraktivní regiony Česka, což je dáno několika hlavními faktory: výhodnou geografickou polohou, historickým vývojem oblasti, dobrou dopravní dostupností, vysokou koncentrací přírodních a kulturních atraktivit.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Dopravní poloha Českého ráje vůči LVH je spíše nepříznivá a nelze očekávat, že by region ve větší míře těžil z přenocování návštěvníků využívajících LVH. Region by mohl být lépe dostupný z alternativních letišť (Vodochody, Kbely, Milovice, Hořkovice u Mnichova Hradiště), jejich etablování pro pravidelné mezinárodní, či charterové lety je ovšem zatím nepravděpodobné. Letiště v Hořkovicích se nicméně nachází přímo v zájmovém území a je využíváno pro soukromé lety.

Český ráj je na zdrojové oblasti návštěvnosti napojen dálnicí D10 (Praha) a silnicí I/35 (SRN, Liberec, Hradec Králové). Celá destinace je obklopena dálnicí a silnicemi I. třídy (kromě I/35 vedoucí východní částí destinace je to I/16 vedoucí jižní částí destinace), které přivádějí návštěvníky ze zdrojových oblastí. Kapacita a kvalita těchto silnic v zájmovém území je snížena absencí potřebných obchvatů (přeložka I/16 Mladá Boleslav – Martinovice; novostavba I/35 Ohrazenice – Úlibice). Jádrová část destinace je pak na nadřazené komunikace napojena silnicemi II. a III. třídy. Ty sice nemají ideální parametry, ovšem vzhledem k blízkosti nadřazených komunikací je celá destinace po silnici dobře dostupná. Problémy může působit nárazové přetížení při návštěvnických špičkách, což se může projevat jak velkou zátěží dopravy na intravilány sídel a turistické cíle v území, tak přetížením území dopravou v klidu.

Kapacity parkování pro návštěvníky jsou v destinaci nerovnoměrně rozloženy. V jádrovém území jsou k dispozici placená i neplacená veřejná parkoviště u hradu Valečov, pod Drábskými světničkami, na Krásné vyhlídce, v Branžehzi a v Příhrázích. Z nich je možné podnikat výlety do jádrového území. U některých výchozích míst i cílů ovšem parkoviště pro veřejnost zcela scházejí (Komárovský rybník, Srbsko, Drhleny). Parkoviště pro návštěvníky jsou k dispozici také v Mnichově Hradišti a v Klášťeře

Hradiště nad Jizerou. Na většině území tak návštěvníci využívají parkování na veřejných prostranstvích a místech, která nejsou určena k parkování vozidel.

V území se nenacházejí žádné vodní cesty. Pro vodáky je splavná řeka Jizera, která je v zájmovém území ovšem minimálně využívána. Je zde pomalý tok, na kterém převažují zdrže (oleje) s nesjízdnými jezy a zcela zde chybí doprovodná vodácká infrastruktura (kempy, občerstvení apod.).

Území obsluhuje železniční trať č. 070 Praha – Turnov a 064 Mladá Boleslav – Lomnice nad Popelkou. Obě trati mají nevyhovující parametry a neumožňují časově konkurenceschopné napojení na zdrojové oblasti návštěvnosti (Praha, Liberec), nabízená spojení ovšem mohou být využitelná pro určité skupiny návštěvníků a mohou být využívány pro přechod jádrového území nebo jeho přejezd na kole. V území dále existuje železniční trať č. 063 Bakov nad Jizerou – Dolní Bousov, kde ovšem v současné době nejsou provozovány žádné pravidelné spoje. Tato trať dále pokračuje do Kopidlno, v minulosti ovšem došlo k privatizaci tohoto úseku a ten má v současné době sloužit pro testování zabezpečovacího zařízení. Zbytek území obsluhuje autobusová doprava. Jádrou část území uvnitř CHKO obsluhují autobusové linky, které sice umožňují dojezd až téměř k některým atraktivitám (Mužský, Komárovský rybník, mají ovšem velice nízký počet spojů, které jezdí v nepravidelných intervalech. Jádrou část území obsluhuje také linka cyklobusu CYK2 Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště – Kněžmost – hrad Kost – Sobotka, která umožňuje přepravu nejvýše 4 kol. Linka je v provozu o víkendech a svátcích v četnosti dvou párů spojů.

Územní pokrývá rovnoměrně řídká síť cyklotras. Kromě páteřní cyklotrasy Greenway Jizera jsou k dispozici cyklotrasy vedoucí CHKO Český ráj (4009, 4014), které propojují některá rekreační střediska, nezpřístupňují ovšem hlavní atraktivity v území, kde je pohyb cyklistů spíše nežádoucí. Cyklotrasy vedou většinou po silnicích III. třídy a místních komunikacích, částečně také po polních a lesních účelových komunikacích (zejména v CHKO Český ráj). V území zcela chybí cyklostezky, resp. samostatné komunikace určené primárně pro cyklo dopravu. Omezená je také nabídka služeb zaměřených na cyklisty.

V CHKO Český ráj je velmi hustá síť pěších TZT, které pokrývají místní atraktivity. Také nabídka služeb pro pěší návštěvníky je zde rozvinutější. Naopak ve zbytku území je síť TZT poměrně řídká. Nachází se zde rozsáhlá „bílá místa“ bez pěších TZT (např. mezi Mladou Boleslaví, Sobotkou a Kněžmostem není jediná TZT).

V jádrové části území – tedy CHKO Český ráj může docházet k nárazovému přetížení území návštěvníky – a to jak formou vysokých intenzit IAD a zatížení území dopravou v klidu, tak velkou koncentrací pěších návštěvníků v místech některých atraktivit.

Infrastruktura a služby CR

V destinaci Český ráj ležící ve Středočeském kraji se nacházelo ke konci roku 2022 celkem 39 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), což představovalo přibližně 5 % všech HUZ ve Středočeském kraji (viz tabulka níže). Z hlediska struktury jednotlivých kategorií HUZ mají nejvyšší podíl penziony (38 % HUZ v regionu). Pro náročnější klientelu je ve sledovaném regionu k dispozici 5 HUZ v kategorii hotel, motel, botel ****. Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (1 HUZ), turistické ubytovny a chatové osady (celkem 7), tedy ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu. Kempy jsou v oblasti celkem 4. V porovnání se strukturou HUZ v ostatních DMO Středočeského kraje je patrné vyšší zastoupení chatových osad – představují 13 %, což je druhý nejvyšší podíl v porovnání s ostatními DMO.

Tabulka 51: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Český ráj v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Český ráj – Středočeský kraj	39	-	2	1	15	4	7	10
%	5		3	1	5	6	8	11

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Pěší turistika

Pěší turistika patří mezi klíčové formy CR v Českém ráji. Síť TZT je velmi hustá v jádrové části Českého ráje a přirozeně méně hustá v okolních obcích; ve Středočeském kraji je takovou oblastí pás mezi Mnichovohradištěm, Kněžmostem a Dolním Bousovem. Pěší turistika je relativně málo vázána na železniční dopravu a jedinou trať 070 Praha – Turnov (součást PID) procházející středočeskou částí Českého ráje (využitelné jsou žst. Mnichovo Hradiště a Březina napojené na TZT). Pěší turistiku naopak podporuje v letní sezóně síť turistických autobusů, které jsou v provozu již přes 20 let. Ve středočeské části území je v provozu tzv. hnědá trasa č. 997 (Mladá Boleslav –) Mnichovo Hradiště – Boseň – Kněžmost – Branžež (– Libošovice, hrad Kost – Sobotka), spoj jezdí od konce května do konce září o víkendech a státních svátcích.

Důležitým lokalizačním předpokladem pěší turistiky je samozřejmě množství turistických cílů přírodního i kulturně-historického rázu, které jsou navíc v Českém ráji koncentrované na poměrně malé ploše. To umožňuje i pěším turistům dobře poznat velkou část území a navštívit řadu turistických cílů. Na druhou stranu se ve středočeské části nachází na poměry Českého ráje relativně nejméně atraktivit; na území Středočeského kraje leží plošně nejmenší část Českého ráje, která navíc nepatří do jeho jádrového území. Přesto je hustota TZT v oblasti Příhrazských skal a zříceniny hradu Valečov a frekvence turistů na nich velmi vysoká. Jedním z důsledků je uzavření skalní pevnosti Drábské světničky (průchod kolem nich je nadále možný) v roce 2021 pro veřejnost z důvodu bezpečnosti a opotřebení skal. Územím Příhrazských skal a hradu Valečov prochází také červeně značená dálková TZT známá jako Zlatá stezka Českého ráje.

Cykloturistika

Také cykloturistika je pro Český ráj důležitou formou cestovního ruchu. S ohledem na to, že ve skalních údolích jádrové oblasti Českého ráje je na mnoha cestách pohyb cyklistů buď nepohodlný a málo bezpečný, případně rovnou zakázaný, je význam cykloturistiky pro středočeskou část Českého ráje např. ve srovnání s pěší turistikou relativně velký. Navzdory tomu jsou cyklistické trasy v tomto území vedené

prakticky výhradně po silnicích III. třídy (mnohde z hlediska bezpečnosti ne zcela optimálně), případně přijatelněji po místních komunikacích či nebezpečných cestách. Samostatné cyklistické stezky se zde až na izolované krátké úseky nenacházejí. Dálková cyklotrasa č. 17 Greenway Jizera se buduje velmi zvolna a spíše se zatím jedná o nesouvislé úseky cest a silničních komunikací nižší třídy. Lépe využitelná je cyklotrasa podél říčky Klenice vedoucí přibližně v ose Dolní Bousov – Mladá Boleslav, a to i pro potřeby každodenního pohybu obyvatel.

Cyklistické trasy vedou kolem hlavní skupiny turistických cílů v masivu Příhrazských stěn (s jízdou kolem však dovnitř této přírodní rezervace vjet nelze) víceméně po místních komunikacích, případně silnicích III. třídy s přijatelnou intenzitou automobilové dopravy. Výjimkou je úsek silnice II/279 mezi Žďárem a Dobšínem, který je cyklotrasou jen na malé části, avšak zvýšený pohyb cyklistů spolu s automobily na celém tomto úseku je zvláště v letních měsících vysoce konfliktní. Síť cyklotras vedená převážně po silnicích III. třídy pokračuje i do okolí Dolního Bousova a Mnichova Hradiště (zdejší údolí a mírně kopcovitý terén je pro cykloturistiku velmi atraktivní).

Vodácká turistika

Oblastí protéká řeka Jizera využitelná pro vodáckou turistiku. Neatraktivnější úsek mezi Spálovem a Malou Skálou a o něco méně využívaný úsek Malá Skála – Svijany se však nacházejí mimo Středočeský kraj. Na toku Jizery mezi Turnovem a Mladou Boleslaví je vodácká turistika méně frekventovaná a méně atraktivní, ale možná (nástupní místa Svijany, Mnichovo Hradiště, Bakov nad Jizerou). Využitelnost řeky komplikují četné nesjízdné jezy, absence zázemí kolem řeky a pomalý tok řeky. Skvělé vyžití při vodních sportech nabízí také Wake park Mnichovo Hradiště (vodní lyžování, wakeboarding, ...).

Lyžařská a zimní turistika

V Českém ráji se na území Středočeského kraje nenacházejí žádné areály pro sjezdové ani běžecké lyžování. Nejbližší zimní stadiony pro bruslení jsou umístěny v Mladé Boleslavi, Turnově a Jičíně. V případě silných zim je bruslení neoficiálně možné na rybnících Komárovský a Žabakor.

Další druhy sportovní turistiky

V Českém ráji jsou obecně velmi dobré podmínky pro skalní lezení. Většina těch nejznámějších (Prachovské skály, Borecké skály, Hruboskalsko, Maloskalsko) však leží v Královéhradeckém či Libereckém kraji. Ve středočeské části se nachází několik lezeckých stěn v okolí Příhraz, Drábských světniček a vrcholu Mužský. Některé stěny v Příhrazských skalách či masiv Sokolky u Branžeže jsou však pro lezení zakázané.

V zájmovém území se nenachází žádné plnohodnotné golfové hřiště. 12jamkové hřiště je součástí sportovně-rekreačního areálu Ráj v Srbsku, které nabízí také další sportovní vyžití (multifunkční hala, bowling, lezecká stěna, krytý bazén). Další sportovní areály se nacházejí např. v Mnichově Hradišti či Obrubcích. V Oseku je k dispozici hřiště pro adventure minigolf.

Rybaření je ve středočeské části turistické oblasti Český ráj možné na řekách Jizera, Mohelka a Klenice.

Český ráj nabízí ve Středočeském kraji možnosti koupání a pobytu u vody zejména u rybníků Drhlenského a Komárovského a u rybníčku Žehrov. Pro koupání je využitelná také řeka Jizera, kde se v Mnichově Hradišti nachází pláž Na Kamínkách a na jezu v Březině koupací molo. Venkovní

koupaliště se nacházejí v Dolním Bousově, Kněžmostu, Klášteřu Hradiště nad Jizerou a Dolní Bukovině.

Poznávací turistika

- **Kulturně historická**

Český ráj je turistickým regionem, kde se na pozadí mimořádně přírodně atraktivní krajiny nachází také řada kulturních a historických památek a dalších společenských fenoménů. V malém území Českého ráje na území Středočeského kraje je těchto turistických cílů přirozeně méně než ve zbývajících dvou krajích, do nichž Český ráj zasahuje.

V zájmovém území je nejvýznamnější památkou státní zámek Mnichovo Hradiště spjatý s historií Valdštejnů. Další zámek se nachází v Domousnicích. Fenomémem Českého ráje jsou skalní města. V nich se často nacházejí objekty využívané v minulosti lidmi jako obydlí či hrady. Takovými případy jsou v zájmovém území zříceniny hradů Valečov, Zásadka či hrádků Drábské světničky, Hynšta a Klamorna.

Mezi významné technické památky území patří staré mlýny (Podvicmanovský, Střehomský a Přepešský, jehož součástí je i automatická tkalcovna), malá vodní elektrárna Přepeře, pivovar Klášter Hradiště nad Jizerou a minipivovar Ujkovice. V Rabakově se nachází Veterán Jawa muzeum a turistickou nabídku doplňuje i významné Škoda muzeum v Mladé Boleslavi, přestože se nachází v sousední turistické oblasti Polabí a Pojizeří.

Ve středočeské části Českého ráje najdeme několik menších muzejních expozic. Mezi ty nejvýznamnější patří Muzeum města Mnichovo Hradiště a zmíněné Veterán Jawa muzeum v Rabakově.

Český ráj je také oblastí svérázné vesnické architektury. Její typickou součástí je roubený dřevěný dům. Na území Středočeského kraje se tyto stavby nacházejí například v Mnichově Hradišti, Žďáře, Hoškovicích a Loukově. Nejhodnotnější jsou pak soubory chráněné jako VPR ve vesnici Mužský a VPZ ve Střehomi (vč. střehomského vodního mlýna). Mimořádnou hodnotu má VPR Vesec u Sobotky, nacházející se však v Královéhradeckém kraji několik kilometrů od hranice s krajem Středočeským. Stavby lidové architektury najedeme také ve vesnické památkové rezervaci Mužský.

Český ráj je oblíbenou oblastí pro natáčení filmů a platí to i o jeho středočeské části. Ke zdejší krajině neodmyslitelně patří komedie Jak dostat tatínka do polepšovny, byť její scény byly natočeny spíše v okolí Vesce u Sobotky, na Hruboskalsku a v okolí rybníků Věžák a Vidlák. Vesec u Sobotky byl kulisou také pro další filmy – Díky za každé nové ráno, Léto (podle předlohy soboteckého rodáka Fráni Šrámka) či Jára Cimrman ležící, spící. Na zřícenině hradu Valečov a v jeho okolí se natáčela pohádka Lotrando a Zubejda. Na stejném místě a také v Příhraszkých skalách se pak odehrávají scény pohádky Dešťová víla. Mlýn Střehom posloužil jako kulisa pro děj pohádky S čerty nejsou žerty.

- **přírodní**

Český ráj patří mezi chráněné krajinné oblasti, které jsou v Česku vedle národních parků dalším (nižším) stupněm velkoplošné ochrany přírody a krajiny. Současně patří Český ráj také mezi geoparky, které jsou geograficky a geologicky kompaktními územími, v nichž se rozvíjí vzdělávací, osvětové a turistické aktivity vedoucí k poznání geologického dědictví Země. Na rozdíl od CHKO nemají geoparky zákonem stanovenou formu ochrany přírody a krajiny.

Typickým přírodním fenoménem Českého ráje jsou pískovcová skalní města. Ve středočeské části území jsou jejich zástupcem Příhraszké skály, chráněné jako přírodní rezervace. Dominantami je skalní útvar Kobylí hlava, skalní hrádky a skalní modlitebny. K Příhraszkým skalám patří také čedičový vrch

Mužský. Mezi nejkrásnější skalní údolí Českého ráje se řadí Plakánek mezi hradem Kost a Sobotkou, který je rovněž chráněn jako přírodní rezervace.

Mimo jádrovou část Českého ráje představují zajímavý přírodní fenomén skalní sruby u řeky Jizery jz. od Mnichova Hradiště, které ti vytvářejí malý kaňon. Několik kilometrů proti proudu Jizery se v její nivě nachází přírodní rezervace Bažantnice u Loukova s výskytem chráněných rostlin a živočichů.

V oblasti se nacházejí dvě nové rozhledny. Jedna vznikla přestavbou trafostanice v Dnebohu, druhá se nachází v Čížovce poblíž Kněžmostu a je oceňována i pro svou architektonickou hodnotu.

Atraktivním výletním místem je také rybníční soustava Suhrovických rybníků na rozmezí vesnic Suhrovice a Drhleny. Suhrovické rybníky byly vybudovány na říčce Kněžmostka. Oblíbenou rekreační a výletní oblastí je okolí Komárovského rybníka, s několika kempy a rekreačními zařízeními.

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

V Českém ráji se pořádají kulturní, společenské a sportovní akce převážně v jeho částech na území Libereckého a Královéhradeckého kraje. Nejvýznamnější akce na území středočeské části Českého ráje tak připadají spíše na jeho okrajové části v zázemí CHKO. Územím procházejí některé trasy Oldtimer Rally Bohemia se startem a cílem v Mladé Boleslavi, konané každoročně v září. K významnějším akcím patří ještě Sousedská slavnost v Mnichově Hradišti pořádaná rovněž v září, určená však převážně místním obyvatelům.

Lázeňství a wellness

V Českém ráji se na území Středočeského kraje nenacházejí žádné lázně ve smyslu poskytování léčebných lázeňských pobytů, které lze hradit také z veřejného zdravotního pojištění. Také nabídka wellnessových služeb je relativně omezená. Nejvýznamnějším poskytovatelem wellnessu je hotel Malý pivovar v Klášteře Hradiště nad Jizerou, v menším rozsahu nabízejí tyto služby také některá ubytovací zařízení v Branžeži.

MICE

Na území Českého ráje se nachází několik zařízení využitelných pro MICE turismus. Na území Středočeského kraje však tyto předpoklady splňuje jen hotel Malý pivovar v Klášteře Hradiště nad Jizerou, který disponuje kapacitami pro semináře a menší konference. MICE turismus není v území vnímán jako významná forma CR.

Produkty CR

Český ráj disponuje několika nosnými tématy, která návštěvníci využívají jako produkty CR. Přirozenými produkty, které jsou návštěvníkům spontánně nabízeny, jsou obecně hrady a zámky a zejména pak skalní města, částečně též venkovská architektura. Oba produkty jsou pro Český ráj tradiční, představují hlavní lákadla celého území a disponují odpovídajícím zázemím služeb a turistické infrastruktury.

Ze strany DMO Český ráj je aktivně rozvíjen a nabízen produkt Za pověstmi Českého ráje, zahrnující web a motivační hru. Do produktu je zapojena řada partnerů. Principem produktu je putování celým územím Českého ráje, propojené pověstmi, úkoly a sbíráním razítek. Dalším produktem rozvíjeným

destinační organizací byl zvláště v předchozích letech „Po stopách Albrechta z Valdštejna“; téma Valdštejn je jednotícím prvkem pro celý Český ráj i jeho širší okolí. Tento "historický" produkt pomáhá návštěvnosti hradů a zámků, jejichž prostřednictvím je také návštěvníkům nabízen. Součástí produktu je web, brožura, mapa a prostor pro razítka.

Produktem s dosud nevyužitým potenciálem je dálková cyklotrasa Greenway Jizera. Spojuje Jizerské hory s okrajem Prahy. DMO Český ráj odpovídá za úsek mezi Malou Skalou a Turnovem (mimo Středočeský kraj), kde je trasa částečně vedena jako cyklostezka. Vedle toho je DMO Český ráj marketingovým koordinátorem celé cyklotrasy Greenway Jizera.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Český ráj jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 52: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Český ráj

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Dopravní napojení a dopravní obslužnost	<p>1.1 Dobré silniční napojení díky dálnici D10</p> <p>1.2 Nedostatek oficiálních parkovacích míst u mnohých turistických cílů (na druhou stranu poměrně dost neoficiálních míst, která nepředstavují dopravní konflikt, na rozdíl od některých lokalit Českého ráje v Libereckém a Královéhradeckém kraji)</p> <p>1.3 Řídká síť cyklotras a faktická absence samostatných cyklistických stezek (navzdory tomu, že středočeská část Českého ráje má pro cykloturistiku dobré předpoklady)</p>
2. Infrastruktura a služby	<p>2.1 Velmi vysoká koncentrace služeb a infrastruktury CR</p> <p>2.2 Relativní převaha HUZ střední a nižší kategorie, což odpovídá jeho zaměření Českého ráje (a zvláště jeho středočeské části) na pěší a přírodní a kulturní poznávací turistiku.</p> <p>2.3 V posledních letech spíše mírný úbytek počtu HUZ.</p> <p>2.4 Pouze 1 certifikované a 1 necertifikované HUZ v území, což ale víceméně odpovídá jeho okrajové poloze v rámci Českého ráje jako celku.</p>
3. Nosné formy cestovního ruchu	<p>3.1 Velké množství turistických cílů přírodního i kulturně-historického rázu na malém prostoru (potenciál pro pěší turistiku, na druhou stranu vznik lokálních přetížení turistických cest, např. v nedávno uzavřených Drábských světničkách), vysoká hustota TZT.</p> <p>3.2 Značný potenciál pro cykloturistiku, který však nedoprovází potřebná infrastruktura (cykloturistika se odehrává na relativně méně vytižených silnicích III. třídy, ale místy i na frekventovaných silnicích II. třídy).</p> <p>3.3 Díky mixu přírodních (skalní města, vyhlídky, geologické zajímavosti, Jizera) i kulturně-historických atraktivit (hradů, technických památek, muzeí...) dobrý předpoklad pro poznávací CR (avšak poněkud nižší než ve zbývajících částech Českého ráje)</p> <p>3.4 Relativně nižší předpoklady (dáno „tradicí“ a typem infrastruktury) pro formy CR spjaté s pobytem firemních zákazníků a náročnější klientely (MICE, wellness)</p>

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
4. Produkty cestovního ruchu	4.1 Existence přirozených témat (spíše než produktů), které jsou návštěvníkům spontánně a tradičně nabízeny (hrady a zámky, skalní města, venkovská architektura).
	4.2 Aktivní rozvoj produktu Za pověstmi Českého ráje, zahrnující web a motivační hru, se zapojením řady partnerů.
	4.3 V předchozích letech rozvíjen produkt „Po stopách Albrechta z Valdštejna“ sjednocující téma hradů, zámků a regionální historie.
	4.4 Dosud velmi málo využitý potenciál cyklotrasy Jizera (velmi málo vybudovaných úseků cyklistických stezek a časté konfliktní vedení po frekventovaných silnicích); dálková cyklotrasa Greenway Jizera spojuje Jizerské hory s okrajem Prahy a DMO Český ráj je jejím marketingovým koordinátorem.

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.5 Kladensko Slánsko

Turistická oblast Kladensko – Slánsko se nachází ve Středočeském kraji, severozápadně od hlavního města Prahy. Tato turistická oblast se rozkládá na rozloze přes 800 km² a je složena celkem ze 119 obcí, které spadají pod následující SO ORP: Kladno, Slaný, Černošice, Kralupy nad Vltavou.

Hlavním centrem oblasti je město Kladno. Slánsko a Kralupsko jsou však na Kladně funkčně autonomní. V těchto městech se částečně soustředí ubytovací a stravovací zařízení, atrakce CR a další služby pro návštěvníky. Turisticky, resp. rekreačně významné je však blízké zázemí Prahy, kde se také nacházejí některé významné cíle a atrakce CR (Okoř, Roztoky a Levý Hradec, Majalad).

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Kladensko a Slánsko má výbornou dopravní polohu vůči LVH, z níž může těžit. Díky tomu je zde potenciál jak pro ubytování hostů využívajících LVH, tak pro realizaci MICE turistiky, která by mohla navazovat na přítomnost LVH. K naplnění tohoto potenciálu ovšem chybí nabídka relevantních kapacit HUZ.

Oblast je na zdrojové oblasti návštěvnosti napojena dálnicemi D6 a D7. Region v tangenciálním směru propojuje silnice I/16, která sem může přivádět návštěvníky ze severu Čech či od dálnice D8. Oblast je dále propojena sítí silnic II. a III. třídy, které mají nevyhovující parametry (průtahy intravilány sídel, vysoká deviatilita). V některých směrech přitom tyto silnice mohou být přetížené. Nevyhovující jsou také parametry silnice I/61, která přivádí dopravu z Kladna na zmíněné dálnice (zejména od dálnice D6 je závadné napojení skrze intravilány sídel). Obecně platí, že celá oblast je poměrně dobře dostupná IAD a všechny potenciální cíle jsou relativně snadno dosažitelné zejména z Prahy.

Vzhledem k tomu, že většina atraktivit i atrakcí v destinaci je situována do intravilánu sídel, bývají pro jejich návštěvníky k dispozici buď vyhrazená parkoviště, nebo veřejná prostranství, kde mohou parkovat vozidla. K potížím dochází jen místy u nejméně navštěvovaných cílů, případně nárazově při akcích s vysokou návštěvností. Vzhledem k tomu, že drtivá většina disponibilních parkovacích ploch není zpoplatněna a parkování je v území mnohdy málo regulováno, může docházet i k dílčím potížím z důvodu preference parkování mimo placená parkoviště určená pro návštěvníky (např. u Památníku Lidice). Obecně v destinaci ovšem nejsou takové cíle CR, jejichž návštěvnost by vedla k zásadním potížím z hlediska parkování vozidel návštěvníků.

Okrajem turistické oblasti vede Vltavská vodní cesta. Ta zde ovšem nemá žádné významné cíle. Relevantní jsou naopak přívozy přes Vltavu, které propojují cyklotrasy, cyklostezky a pěší TZT na obou březích řeky. Kromě Vltavy se v území nenachází žádná splavná řeka, a to ani pro vodáky.

Území obsluhují železniční tratě č.120 (Praha – Kladno – Rakovník), 121 (Hostivice – Podlešín), 093 (Kralupy nad Vltavou – Kladno), 110 (Kralupy nad Vltavou – Louny) a 111 (Kralupy nad Vltavou – Velvary). Na trati č. 121 jezdí až do Podlešína pouze menší množství turistických spojů o víkendech a dnech pracovního klidu - např. linka Cyklohráček, která nabízí speciální vozy s výbavou pro rodiny s dětmi a vůz pro přepravu jízdních kol. Tato linka je provozována se dvěma páry spojů o sobotách a dnech pracovního klidu v letní sezóně. Do území zasahuje také železniční trať č. 095 (Vraňany – Zlonice), kde jsou ovšem provozovány pravidelné osobní vlaky pouze v relaci Vraňany – Straškov, tedy mimo území destinace. Všechny železniční tratě v území mají nepříznivé parametry projevující se mj. pomalou cestovní rychlostí a jízdními dobami, které nejsou konkurenceschopné vůči IAD a v některých relacích dokonce ani vůči autobusovým linkám (např. v relaci Praha – Kladno). Spojení Praha – Kladno se ovšem má do r. 2030 výrazně zlepšit v souvislosti s realizací projektu rychlodráhy Praha – Kladno (PRAK), jehož první etapy již byly zahájeny. Při dopravní obsluze území a zajišťování jeho spojení s Prahou je tak aktuálně významnější spíše linková autobusová doprava, která pokrývá celé území destinace a zajišťuje stálé spojení do některých z nejvýznamnějších cílů (Památník Lidice, Hornický skanzen Mayrau, Lány, Slaný). Železniční doprava je ovšem atraktivnější zejména pro pěší turisty a nezbytná pro cykloturisty a umožňuje relativně pohodlné (byť vůči IAD zdlouhavé) dosažení destinace a výchozích bodů k výletům ke zdejšími cílům.

V území je velmi nerovnoměrná síť cyklotras. V blízkém okolí Prahy je síť cyklotras poměrně hustá, nicméně zde téměř chybí cyklostezky. Poměrně hustá je síť cyklotras v okolí Kladna, kde jsou také k dispozici dílčí úseky cyklostezek. Na druhé straně je v území několik „bílých míst“, kde nejsou vyznačeny téměř žádné cyklotrasy. Jedná se např. o území západně od Slaného, dále mezi Slaným, Buštěhradem a Kralupy nad Vltavou a severně od osy Třebíz – Velvary. Jediné délkou zajímavější úseky cyklostezek jsou k dispozici v okolí Hostivice, Kladna a mezi Velvary a Slaným. Celé území destinace je poměrně výškově členité, na druhou stranu zde je výškový potenciál pro cyklotrasy v údolích potoků a řek (Únětický potok, Zákolanský potok, Knovízský potok, Červený potok, Zlonický potok, Loděnice), který je naplňován jen částečně. Vzhledem k husté dopravě a vysoké potenciální poptávce je potřebné budovat cyklostezky zejména v blízkém okolí Prahy. Na území severního a západního Slánska je možné více využívat silnice III. třídy (a místní a účelové komunikace), kde jsou již nižší intenzity dopravy. Problémem při naplňování cykloturistického potenciálu – zejména pak v periferních částech území – je nízká nabídka doplňkové infrastruktury včetně stravovacích zařízení.

V území je vzhledem k jeho převážně zemědělskému charakteru a nerovnoměrnému rozložení přírodních atraktivit velmi řídká a nerovnoměrná síť pěších TZT. Osou pěší turistiky je údolí Vltavy, kde pěší TZT propojují cíle v údolích i vyhlídky a atraktivní místa v jeho vrcholových partiích. Další osou je Zákolanský potok, podél něhož vede červená TZT zpřístupňující mj. zříceninu hradu Okoř. Mírně hustší síť TZT je v okolí Kladna s ohledem na rekreaci místních obyvatel. Dále do území zasahují okrajově TZT na Lánsku a na východě pohoří Džbán. Na zbytku území, které má dominantně zemědělský charakter, a které není příliš atraktivní pro pěší turistiku, nejsou vymezeny prakticky žádné pěší TZT. I proto by se zde měla soustředit pozornost na vytváření podmínek pro cykloturistiku.

Infrastruktura a služby CR (kapacita a kvalita, specifika)

Infrastruktura a služby cestovního ruchu (ubytovací, stravovací a další navazující služby) jsou soustředěny v centrech destinace (Kladno, Kralupy nad Vltavou, Slaný) a dále v pásu obcí v nejbližším zázemí Prahy (Hostivice, Kněžves, Roztoky apod.). Dále jsou služby poskytovány v obcích, které jsou cíli, případně i výchozími body výletů, resp. kde jsou lokalizovány atraktivita a atrakce CR (Lány, Lidice, Malé Kyšice, Třebíz, Zichovec, Nelahozeves, Veltrusy). V neposlední řadě jsou HUZ a další služby situovány v menších městech, resp. sekundárních centrech území (Tuchlovice, Stochov).

V regionu Kladenska – Slánska se nacházelo k r. 2022 celkem 47 HUZ, což představovalo celkem 6 % HUZ ve Středočeském kraji. To prokazuje, že je v regionu sektor CR málo rozvinutý a nabídka HUZ a dalších služeb pro návštěvníky je zde znatelně podprůměrná. Z hlediska struktury jednotlivých kategorií HUZ mají nejvyšší zastoupení penziony (17 ze 47 HUZ v regionu, tj. 36 %), které jsou typické zejména pro venkovské obce a menší města. Pro náročnější klientelu jsou ve sledovaném regionu k dispozici 4 HUZ v kategorii hotel, motel, botel **** (téměř 9 % z celkového počtu HUZ v regionu), které jsou soustředěny (3 ze 4) především v blízkém zázemí Prahy, resp. LVH. Poslední **** hotel je ve Slaném. Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (12 HUZ), a ostatní HUZ (8), turistické ubytovny a chatové osady (celkem 6), tedy ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu. Dle dat ČSÚ v regionu nejsou k dispozici žádné kempy. Dle zjištění z terénu je ovšem kemp v provozu ve Veltrusech. Nízká nabídka kempů může souviset např. s absencí vhodných vodních ploch, u nichž by kempy mohly vzniknout. Kromě obecně nižšího zastoupení HUZ a absence kempů je specifickým regionu vyšší zastoupení ostatních HUZ, které je spojené především s výskytem ubytoven pro pracující, které vyčleňují kapacity i pro návštěvníky.

Tabulka 53: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Kladensko – Slánsko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
SČK	843	2	64	195	332	72	83	95
Kladensko – Slánsko	47	-	4	12	17	0	6	8
%	6	-	6	6	5	0	7	8

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Charakteristiky z hlediska územního rozložení HUZ platí i pro stravovací zařízení. Ta jsou v regionu zastoupena nerovnoměrně, a relativně méně než v jiných destinacích. Stravovací zařízení se soustřeďují především ve městech a centrech osídlení, v suburbánních obcích v blízkém zázemí Prahy, kde je vyšší kupní síla a do určité míry také podél dálnic D6 a D7. Naopak jsou velmi málo zastoupena v periferně situovaných oblastech severního a západního Slánska, které je turisticky méně atraktivní a má odlehlý venkovský charakter. V těchto lokalitách je také otázkou kvalita stravovacích zařízení, která nemusí být zaměřena na turistickou klientelu. Z hlediska hodnocení (viz Mapy.cz) přitom nejhůře vychází fastfoodové řetězce a motely podél silnic a dálnic, a to možná i s ohledem jejich zaměření na jednorázovou klientelu.

V regionu je k dispozici celkem 9 turistických informačních center, z nichž tři (Stochov, Kačice, Unhošť) nejsou certifikována. TIC jsou následující: Informační centrum Kladno, Infocentrum Pod Velvarskou branou Slaný, Informační centrum Buštěhrad, Infocentrum Kralupy nad Vltavou, Turistické centrum iCafé Kralupy nad Vltavou, Infocentrum Nelahozeves – Zastávka Antonína Dvořáka, Informační centrum Městského úřadu Stochov, Infocentrum Kačice, Informační centrum

města Unhošť. TIC v území tak jsou rozmístěna do značné míry relevantně vůči turistickým cílům. Chybí jen v severní části Slánska – s ohledem na turistické cíle např. ve Velvarech a ve Zlonicích (je v přípravě).

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Pěší turistika

Územím turistické oblasti procházejí dálkové pěší trasy Cesta Česka (zhruba v ose Kralupy nad Vltavou – Mělník – Mšeno) a Via Czechia (Říp – Blaník). V území je vzhledem k jeho převážně zemědělskému charakteru a nerovnoměrnému rozložení přírodních atraktivit řídká a nerovnoměrná síť pěších TZT. Osou pěší turistiky je údolí Vltavy, kde pěší TZT propojují cíle v údolí i vyhlídky a atraktivity v jeho vrcholových partiích. Další osou je Zákolanský potok, podél něhož vede červená TZT zpřístupňující mj. zříceninu hradu Okoř. Mírně hustší síť TZT je v okolí Kladna s ohledem na rekreaci místních obyvatel. Dále do území zasahují okrajově TZT na Lánsku a na východě pohoří Džbán. Na zbytku území, které má dominantně zemědělský charakter, a které není příliš atraktivní pro pěší turistiku, nejsou vymezeny prakticky žádné pěší TZT.

Jako doplněk turistických tras se nabízejí tematické naučné stezky, např. NS Levý Hradec, NS Lánská obora, NS Vinařická hora, Drvotova NS, NS Vojtěšskou hutí, NS Slánská hora.

Cykloturistika

Území destinace má potenciál pro cykloturistiku, který souvisí s funkcí území jako blízkého rekreačního zázemí Prahy a jenž je zosobněn hustou sítí cyklotras v í části destinace.

V destinaci je velmi nerovnoměrná síť cyklotras. V blízkém okolí Prahy je síť cyklotras poměrně hustá, nicméně zde téměř chybí cyklostezky. Poměrně hustá je síť cyklotras v okolí Kladna, kde jsou také k dispozici dílčí úseky cyklostezek. Na druhé straně je v území několik „bílých míst“, kde nejsou vyznačeny téměř žádné cyklotrasy. Jedná se např. o území západně od Slaného, dále mezi Slaným, Buštěhradem a Kralupy nad Vltavou a severně od osy Třebíz – Velvary. Jediné délkou zajímavější úseky cyklostezek jsou k dispozici v okolí Hostivice, Kladna, Tuchlovic a mezi Velvary a Slaným. Celé území destinace je poměrně výškově členité, na druhou stranu zde je výškový potenciál pro cyklotrasy v údolí potoků a řek (Únětický potok, Zákolanský potok, Knovízský potok, Červený potok, Zlonický potok, Loděnice), který je naplňován jen částečně. Problémem při naplňování cykloturistického potenciálu – zejména pak v periferních částech území – je nízká nabídka doplňkové infrastruktury včetně stravovacích zařízení.

Okrajovou částí území vede Vltavská stezka (č. 7), která je součástí evropské dálkové cyklotrasy EV7.

Cyklotrasy:

- č. 202 Louny – Slaný – Kralupy nad Vltavou
- č. 8242 Královice – Velvary – Lužec nad Vltavou
- č. 8254 Slaný – Zvoleněves
- č. 8255 Slaný – Smečno – Kamenné Žehrovice
- č. 8246 Lodenice – Žilina
- č. 8248 Mšecké Žehrovice – Kamenné Žehrovice
- č. 8247 Nové Strašecí – Stochov
- č. 8185 Lány – Kamenné Žehrovice

- č. 0017 okruh kolem Kladna
- č. 0018 Družec – Lidice – Okoř
- č. 201 Rakovník – Lány – Hostivice – Praha
- č. 8182 Malé Kyšice – Kožova hora
- č. 0079 Hřebeč – Okoř
- č. 0101 Hřebeč – Tuchoměřice
- č. 8100 okruh kolem Prahy
- č. 0080 Okoř – Dolany nad Vltavou
- č. 0082 Kralupy nad Vltavou – Únětice
- č. 0077 Okoř – Zákolany – Praha Dejvice
- č. 0081 Okoř – Úholičky – Dolany nad Vltavou

Dále je na území Hostivicka a Unhošťska proznačeno několik místních okružních cyklotras. Jedná se o cyklotrasy KO 1, KO 2, KO 3, KO 4 a KO 5. Na hranicích s Prahou jsou vyznačeny také cyklotrasy mezi Prahou a jejím blízkým zázemím (značení začíná písmenem A).

Cykloturistický potenciál má mj. sever Slánska, kde sice není vysoká hustota cyklotras, ale jsou zde silnice III. třídy a místní komunikace s nízkými intenzitami automobilového provozu. Překážkou však je mj. nízká úroveň vybavenosti území službami (zejména stravovacími zařízeními).

Vodácká turistika

Východní okraj destinace tvoří řeka Vltava, která je splavná pro vodáky. Jedná se ovšem o kanalizovaný úsek řeky, kde je pomalý proud a kde jsou zdymadla, která je nutné přenášet. Pro vodáky tedy není tento úsek řeky příliš atraktivní a zatím je jen minimálně využíván. Výhodou je ovšem atraktivní krajina hlubokého vltavského údolí mezi Prahou a Nelahozevsi a možnost využívání stravovacích zařízení zaměřených na cykloturisty. Řeka zde má tedy potenciál pro krátkodobou vodáckou rekreaci, zejména pak ve spojení s využíváním paddleboardů. Ve Veltrusech je k dispozici slalomový kanál, v jehož sousedství je kemp.

Pro příznivce motorové plavby je na Vltavské vodní cestě k dispozici infrastruktura. v Nelahozevsi je přístaviště a zařízení Marina Vltava s ubytováním a stravováním.

Kromě Vltavy není v destinaci žádná řeka splavná pro vodáky.

V destinaci je jen omezená nabídka míst pro koupání v přírodě. U Kladna je k dispozici jezírko Libušín a Hřebečská přehrada. Místa ke koupání pak nabízí také Vltava (např. v Libčicích nad Vltavou). V destinaci se sice nachází menší počet rybníků, ty jsou v mnoha případech ovšem nevhodné ke koupání.

Další druhy sportovní turistiky

Ačkoli destinace není vyhlášenou oblastí skalního lezení, nabízí se zde množství lezeckých terénů různého geologického složení. Jsou zde k dispozici jak menší pískovcové skály, tak skály v tvrdších horninách (mj. v horninách sopečného původu). Lezecké terény se nacházejí především ve východní části destinace, kde jsou soustředěny podél řeky Vltavy a v údolích jejích přítoků. Na Slánské hoře je k dispozici ferrata se sedmi cestami.

Významný potenciál v oblasti různých forem CR má řeka Vltava a její údolí, která tvoří okrajovou část destinace. Zde je provozována individuální i hromadná motorová plavba a řeka má dílčí potenciál i pro vodáckou rekreaci. V koridoru řeky vede oblíbená cyklotrasa a zároveň se zde soustředí přírodní i kulturní pamětihodnosti generující potenciál poznávacího cestovního ruchu.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Z hlediska poznávací turistiky tkví potenciál území především v kulturně-historické oblasti. Kulturně-historických a společenských atraktivit se v destinaci nachází značné množství a mají větší návštěvnický potenciál než přírodní atraktivity.

Oblast je unikátní soustředěním historických a archeologických pamětihodností spojených s historií osídlení v Česku (pravěké kultury) a s ranně středověkým Českým státem (přemyslovská hradiště). Dále také průmyslovou (hornickou a hutnickou) minulostí. Specifikem je také nabídka cílů spojených s vojenskou minulostí (obrné objekty z dob první republiky a z dob Studené války) – zejména objekt podzemního velitelského stanoviště protivzdušné obrany Drnov; objekty lehkého opevnění z dob první republiky, stanoviště protivzdušné obrany z dob Studené války. Cílem celostátního významu je Památník Lidice.

Zatímco lokality pravěkého a ranně středověkého osídlení, jakož i další památky pocházející z doby středověku a novověku jsou rozprostřeny po celém území destinace, industriální památky spojené s hornickou a hutní výrobou jsou soustředěny ve městě Kladně a jeho blízkém okolí. Kulturně-historické atraktivity doplňuje nabídka muzeí a galerií, kterých je v destinaci bezmála 30. Nejvýznamnější z nich: Památník Lidice, Hornický skanzen Mayrau, Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, Bunkr Drnov, Muzeum T. G. Masaryka v Lánech, Kladenský zámek, Sládečkovovo vlastivědné muzeum v Kladně, Vlastivědné muzeum ve Slaném atd.

Na území destinace se nachází také několik národních kulturních památek: hrobka T. G. Masaryka, Lány, památník Lidice a hradiště Budeč, Zákolany. Taktéž zde lze najít několik městských památkových zón (Slaný, Smečno, Unhošť, Velvary), nelze opomenout ani domy v památkové rezervaci Třebíz a venkovské usedlosti v Honicích a Dobrovízi.

Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují zámky. Mezi nejvýznamnější patří Lány, Nelahozeves, Kladno, Veltrusy a mnohé další. V neposlední řadě se zde nachází dvě významné zříceniny hradů (Okoř a Buštěhrad) a církevních památek (Františkánský klášter Hájek, Klášter bosých karmelitánů Slaný).

- **přírodní**

Destinace má dominantně charakter intenzivně obhospodařované zemědělské a urbanizované krajiny, a nabízí jen minimální rozsah přírodních atraktivit. Proto není příliš atraktivní pro pěší turistiku spojenou s poznáváním přírodních pamětihodností. Atraktivní příroda je zde pouze podél údolí řeky Vltavy, dále sem zasahují okrajové části CHKO Křivoklátsko a Přírodní park Džbán. Kromě těchto přírodně atraktivních území nadmístního významu, které jsou situované po okrajích destinace, se uvnitř destinace nacházejí některé méně rozsáhlé přírodní atraktivity, které jsou ovšem unikátní a mají potenciál pro realizaci pěší poznávací turistiky. Jedná se např. o Vinařickou horu, nebo Slánskou horu, která nabízí jedinečné prostředí přímo v intravilánu města Slaného. Město Kladno je pak ze tří stran obklopeno pásmem lesů, které mají ovšem význam spíše jen pro rekreaci místních obyvatel.

Poznávání krajiny destinace umožňují četné rozhledny a vyhlídky. Mezi nejvýznamnější patří rozhledny Líský, Kožova hora (Pletený Újezd), Veselov (Velká Dobrá) a Vysoký vrch (Malé Kyšice). Z vyhlídek lze jmenovat Radovič (Velvary), Hostibejk (Kralupy n. Vltavou) a Slánskou horu.

Na území destinace se nalézá značné množství maloplošných zvláště chráněných území:

- Přírodní památka Krnčí a Voleška
- Přírodní památka Žraločí zuby
- Přírodní památka Třebichovická olšinka
- Přírodní památka Kyšice – Kobyla

- Přírodní památka Slánská hora
- Přírodní rezervace Roztocký háj – Tiché údolí
- Přírodní památka Zákolanský potok
- Přírodní památka Kněživka
- Přírodní památka Hostivické rybníky
- Přírodní památka Podlešínská skalní jehla

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

V území je zároveň poměrně pestrá nabídka různých akcí, z nichž některé mají nadregionální význam. Celkově jsou v destinaci realizovány většinou eventy lokálního či regionálního charakteru. To znamená, že návštěvníci je navštěvují proto, že se v destinaci právě nacházejí, nikoliv že by byli přilákáni samotnou akcí. Výjimkou jsou některé akce, které jsou unikátní z celostátního hlediska. Kromě pietního aktu v Lidicích se jedná např. o Bitvu Libušín, která je údajně největším českým historickým středověkým festivalem s více než 1 000 účinkujících. Velmi pestrá je nabídka akcí ve Slaném, celostátní proslulost pak má středověký historický festival Bitva Libušín. Návštěvníci ze vzdálenějších zdrojových oblastí záměrně navštěvují i další akce – např. Cyklistický závod Karlovy Vary – Unhošť, nebo Open air festival Valník.

Níže je přehled eventů konaných na území destinace s potenciálem přitáhnout návštěvníky kvůli sobě samým. Velká část eventů je pořádána ve Slaném, kde je velmi bohatá kulturní nabídka.

• (NE)VINNÉ LÁNY (festival vína)	• Slánský tuplák (pivní a hudební festival)
• Bitva Libušín (středověký historický festival)	• Prokopské slavnosti (Hornický skanzen Mayrau)
• Kladenský festival (hudba)	• Hudba na náměstí (letní koncerty ve Slaném)
• Husitské slavnosti ve Slaném	• Velvary na talíři – street food festival
• Cyklistický závod Karlovy Vary – Unhošť	• Slaný na talíři – slánský food festival
• Slánská muzejní noc	• Open air festival Valník
• Pietní akt k výročí lidické tragédie	• Happening na starém mostě (Nelahozeves)
• Historický den na Okoři	
• Kladenské dvorky (festival umění)	

Produkty CR (aktivně nabízené, existující nenabízené, potenciální)

DMO má na základě svého akčního plánu a strategického marketingového plánu aktuálně zpracovány celkem 4 hlavní produkty, které propaguje prostřednictvím webu i dalších nástrojů.

Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Na Kladensko za hornickou slávou
 - cílová skupina: poutníci, dobrodruzi
 - Poznání hornické historie v Kladně a v jeho okolí a získání informací o těžbě uhlí na Kladensku. Doplnění o nabídku kulturní akce související s danou tematikou.
- Po stopách historických událostí na Kladensku – Slánsku
 - cílová skupina: poutníci, požitkáři, pařmeni
 - Produkt je zaměřen na kulturně-poznávací CR, především na atraktivitu a události související s historickým vývojem. Poznávání místních atraktivit je vhodné doplnit o realizaci kulturních, společenských či sportovních akcí.
- Kladenskem – Slánskem na kole i pěšky
 - cílová skupina: rekreatanti, dobrodruzi, pařmeni

- Produkt je založen na možnostech turistické oblasti, krajiny a přírody pro trávení aktivní dovolené. Měl by podpořit provázání jednotlivých turistických cílů v turistické oblasti. Využit by měl být i potenciál CHKO Kokořínsko.
- Putování Kladenskem – Slánskem za válečnou historií
 - cílová skupina: dobrodruzi, poutníci, pařmeni
 - Produkt by měl návštěvníkům představit válečnou a vojenskou historii turistické oblasti a temná místa související s historií naší země. Produkt je vhodné doplnit o kulturní a společenské akce, např. ty, které se pořádají při příležitosti oslav spojených s připomínáním prvního československého prezidenta T. G. Masaryka.
- Návštěvnícká karta
- Regionální produkt
- Stezka lásky

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kladensko – Slánsko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 54: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kladensko – Slánsko

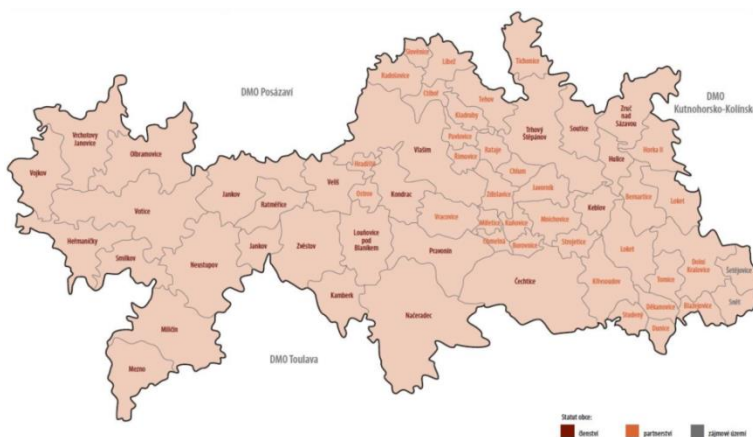
Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Omezená nabídka služeb pro návštěvníky	1.1 Omezená nabídka HUZ 1.2 Malé kapacity existujících HUZ limitující možnosti CR (např. MICE) 1.3 Bílá místa v nabídce služeb na severu a západě Slánska 1.4 Nedostatky v kvalitě poskytovaných produktů a služeb
2. Zemědělský a urbanizovaný charakter destinace	2.1 Malá nabídka přírodních atraktivit 2.2 Konkurence sousedních přírodně atraktivních destinací (Berounsko, Rakovnicko, Kokořínsko) 2.3 Omezený potenciál vodní přírodní rekreace 2.4 Image špinavého průmyslového regionu 2.5 Přetížení infrastruktury a krajiny živelnou suburbanizací Prahy
3. Špatný stav řady kulturně-historických atraktivit, případně jejich nepřístupnost	3.1 Špatný stav a nepřístupnost technických / industriálních památek a atraktivit (zejména na Kladensku) 3.2 Špatný stav a nepřístupnost řady památek (zejména zámků a zámečků)
4. Nedostatečně rozvinutá veřejná turistická infrastruktura	4.1 Nedostatečná infrastruktura pro vodní rekreaci (absence přírodních koupališť, absence infrastruktury a nevyužitý potenciál řeky Vltavy) 4.2 Omezená přístupnost CHKO Křivoklátsko na Lánsku kvůli existenci Lánské obory 4.2 Nedostatečná nabídka cyklostezek 4.3 Nerovnoměrné pokrytí území cyklotrasami, zejména pak nevyužití cykloturistického potenciálu na severu Slánska 4.4 Nevyužitý potenciál údolí vodních toků pro realizaci cyklotras 4.5 Absence TIC na severu Slánska
5. Nízká kvalita železniční sítě omezující dostupnost destinace atraktivní veřejnou dopravou	5.1 Absence rychlého a kapacitního železničního spojení Prahy s Kladnem

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.6 KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ

DMO Kraj Blanických rytířů se rozkládá podél řeky Blanice, která je přirozenou severojižní osou území. Řeka Blanice tvoří dno tzv. Blanické brázd, s nejvyšším vrchem Blaník, který je turistickou, přírodní a kulturní dominantou turistické destinace.

Pro region je charakteristické stálé osídlení rodáky a nachází se zde spíše venkovská města (Vlašim, Votice, Zruč nad Sázavou), která jsou přirozenými centry, a menší obce s historicky bohatou spolkovou činností. Důležitou roli pro rozvoj cestovního ruchu hraje blízkost regionu k hlavnímu městu, díky tomu v destinaci převládají spíše jednodenní výlety.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Kraj Blanických rytířů je již poměrně hodně vzdálený od LVH a existence LVH tak této destinaci negeneruje zásadní návštěvnický potenciál.

Destinace je napojena na zdrojové oblasti návštěvnosti zejména prostřednictvím dálnice D1. Její západní část pak také prostřednictvím silnice I/3, která ovšem nemá vzhledem k intenzitám dopravy odpovídající parametry. Problémem z hlediska silniční infrastruktury je neexistence dálničních přivaděčů, které by umožnily rychlé a pohodlné napojení cílů v destinaci na dálnici D1. Veškerá IAD mezi dálnicí a cíli tak prochází intravilány sídel po silnicích s nevyhovujícími parametry a umožňujícími jen nízké cestovní rychlosti.

Parkoviště jsou v území k dispozici v populačních centrech (Vlašim, Zruč nad Sázavou), v jádrové části území (CHKO Blaník) pak na některých výchozích bodech k hlavním turistickým cílům (Pod Velkým Blaníkem, Dům přírody Blaníku, pod Malým Blaníkem). Jinak jsou návštěvníci odkázáni na plochy veřejných prostranství v sídlech či parkují vozidla na místech, která k tomu nejsou určena. K potížím s parkováním může docházet při hromadných akcích v CHKO Blaník (např. při různých hromadných výstupech).

Do destinace vedou tři železniční tratě – č. 220 (Praha – České Budějovice), č. 222 (Benešov u Prahy – Trhový Štěpánov) a č. 212 (Čerčany – Světlá nad Sázavou). Trať č. 220 byla modernizována a umožňuje rychlé spojení s Prahou prostřednictvím rychlíkové linky se zastávkou v Olbramovicích. Trať č. 212 pak sice nabízí spojení, které není časově konkurenceschopné vůči IAD (zejména využívající souběžnou dálnici D1), vzhledem k rekreační atraktivitě nácestního území a množství cílů podél trati je ovšem turisty (i chataři a chalupáři) hojně využívána. Obě tyto trati ovšem zasahují do destinace jen okrajově. Pouze trať č. 222 vede do centrální části destinace, kde ovšem zajišťuje denní spojení pouze s Vlašimí. Do Trhového Štěpánova zajíždějí pouze dva páry vlaků o víkendech a svátcích. Většina cílů v destinaci tak je obsloužena pouze veřejnou linkovou autobusovou dopravou, která je v mnoha relacích obsloužena pouze několika spoji denně. Specifickým problémem pak je absence zastávek na některých výchozích bodech k návštěvám hlavních atraktivit v území – mj. u parkovišť Pod Velkým Blaníkem a pod Malým Blaníkem.

Území je velmi výškově členité, přesto je zde vyznačena poměrně hustá síť cyklotras. Prakticky všechny cyklotrasy jsou přitom vyznačeny na silnicích III. a v některých případech i II. třídy (např.

cyklotrasa č. 112 na silnici II/150 a cyklotrasa č. 101 na silnici II/125). Přitom zde chybí cyklotrasy, které by byly proznačeny údolím potoků tak, aby nabídlý příznivější výškový profil. V území se kromě krátkých úseků podél řeky Sázavy u Zruče nad Sázavou a cyklostezky mezi Trhovým Štěpánovem, Kladrubami a Tehovem nenacházejí žádné cyklostezky. Od rehabilitačního ústavu v Kladrubech u Vlašimi jsou vyznačeny okruhy pro vozíčkáře.

Pěší TZT se v destinaci silně soustředí v CHKO Blaník a dále i ve Voticích, které stejně jako Vlašim plní funkci dopravního uzlu a významného výchozího bodu pěší turistiky. Dalším uzlem pěších TZT je Zruč nad Sázavou, která kombinuje funkci dopravního uzlu a atraktivního cíle poznávací turistiky. Hustější síť TZT je vymezena v západní části destinace (zejména mezi CHKO Blaník a Voticemi), téměř žádné pěší TZT naopak nejsou vyznačeny ve východní části destinace. Specifickým nedostatkem je úplná absence pěší TZT na vrchol Javornické hůry, kde byla v r. 2021 otevřena rozhledna.

Infrastruktura a služby CR

Infrastruktura a služby cestovního ruchu (ubytovací, stravovací a další navazující služby) jsou lokalizovány v přirozených centrech destinace (Vlašim, Votice, Zruč nad Sázavou). Dále jsou služby poskytovány v obcích, které jsou výchozími body výletů. Pro destinaci je typická chatářská a chalupářská rekreace (chatové osady zasahují do údolí Blanice a přítoků Sázavy a blízkého okolí Blaníka), individuální rekreace výrazně přispívá k využití lokálních služeb v cestovním ruchu a na řadě míst výrazně pomáhá stabilizaci místních služeb (pohostinství, prodej potravin atd.).

V turistické destinaci bylo v roce 2022 evidovaných 40 hromadných ubytovacích zařízení, což představuje cca 5 % všech HUZ ve Středočeském kraji (viz tabulka níže). Destinace nabízí možnosti ubytování od hotelů (4*) přes penziony, ranče a farmy až po turistické ubytovny a kempy. Ve struktuře HUZ převládají penziony (40 %). Chatové osady a turistické ubytovny představují cca 15 % všech HUZ v destinaci, což je dáno výše zmiňovanou popularitou individuální rekreace v tomto území. V porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje je v této destinaci patrný deficit z hlediska zastoupení kempů (druhý nejnížší podíl). Kempy jsou v regionu pouze dva a jsou situovány na řece Sázavě. Stejně tak je v destinaci nedostatek stání pro karavany. Počet lůžek v HUZ je v tomto DMO 3. nejnížší (cca 1,9 tis.).

V destinaci je od r. 2012 udělována značka KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt® i ubytovacím zařízením, což umožňuje návštěvníkům orientovat se v kvalitě ubytovacích zařízení v destinaci.

Tabulka 55: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Kraj Blanických rytířů v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Kraj blanických rytířů	40	-	4	6	16	2	6	6
%	5	-	6	3	5	3	7	6

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

V turistické destinaci je nabídka stravovacích zařízení spíše omezená, a tak má destinace omezený potenciál pro gastroturistiku. V síti stravovacích zařízení dominují restaurace a bufety, čemuž odpovídá i kvalita poskytovaných služeb. Restaurace vyšší kvality se nalézají spíše ve větších městech (Vlašim, Votice, Zruč nad Sázavou). V destinaci působí také pivovar Švihov a ve městech Vlašim, Votice a Zruč nad Sázavou lze nalézt i cukrárny a kavárny. Dostupné je i hromadné stravování pro skupiny (školy, zájezdy) - ve větších ubytovacích zařízeních / ve školních jídelnách. Netradiční formou občerstvení jsou pikniky v zámeckých parcích (zámecké parky: Vlašim, Ratměřice, Zruč nad Sázavou).

V turistické oblasti funguje 6 informačních center: Podblanické infocentrum Vlašim, Informační centrum Votice, Infocentrum Zruč nad Sázavou, Informační centrum Vodní dům, Informační centrum Dům přírody a Informační centrum Louňovice pod Blaníkem (bez certifikace). Poslední zmiňované je otevřeno sezónně.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Pěší turistika

Mírně zvlněný terén je vhodný pro pěší turistiku. Nejvýznamnější lokalitou z pohledu historických a přírodních památek (TOP turistický cíl) je Velký a Malý Blaník (rozhledna, naučná stezka a Dům přírody Blaníku a torzo oktogonální barokní kaple sv. Máří Magdaleny na Malém Blaníku).

Turistická oblast disponuje poměrně velkým množstvím naučných stezek a značených pěších stezek. Na území destinace se nachází 19 naučných stezek, které jsou zaměřené na představení místního dědictví a tipů na výlet.

Cykloturistika

Mírně zvlněný terén je vhodný pro cykloturistiku, avšak v kontextu Česka oblast nepatří do hlavních top cyklooblastí v ČR (spíše se jedná o doplňkovou aktivitu). V destinaci existuje regionálně nadstandardní cyklistická infrastruktura díky tematickým cyklotrasám: Vlašimské aleje, Po stopách blanických rytířů a souboru tematických cyklotras Cyklotrasy Votické kopretiny. Aktuálně se otevírá první úsek cyklostezky po opuštěném drážním tělese, která po dokončení povede z Bystřice do Sudoměře (současný úsek je Votice-Olbramovice).

Některé cyklostezky (např. Zručská cyklostezka) jsou určeny nejen pro cyklisty, ale např. i in-line bruslaře, vozíčkáře, pěší a v zimě i pro běžkaře. Unikátní je stezka pro hendikepované v Kladruzech u Vlašimi, která je využívána především klienty tamního Rehabilitačního ústavu Kladruby¹⁵. Hlavní trasa vede lesoparkem a je dlouhá cca pět kilometrů.

Cyklotrasy:

- č. 19 – Posázavská cyklotrasa (Lísek u Žďáru – Zruč nad Sázavou – Davle)
- č. 101 Č. Šternberk – Vlašim – Kondrac – Louňovice p. B.
- č. 112 Louňovice p. Bl. – Jankov – Votice – Kosova Hora
- č. 161 Bystrá – Humpolec – Sedlice – Želiv – Senožaty – Lukavec – Načeradec
- č. 321 Louňovice p. Blaníkem – Načeradec – Pacov – Kamenice n. Lipou

¹⁵ Cyklostezka spojuje Trhový Štěpánov a rehabilitační ústav Kladruby – Tehov a je napojena na naučnou stezku v okolí Rehabilitačního ústavu Kladruby.

Vodácká turistika

V území chybí velké vodní plochy s rekreačním potenciálem, je zde však poměrně vysoký počet rybníků naplňující potřebu letního koupání. V destinaci se nachází vodní nádrž Švihov (známá spíše jako vodní nádrž Želivka), která je vodárenskou nádrží na řece Želivce a slouží jako zdroj pitné vody pro středočeskou oblast vč. Prahy. V okolí nádrže platí zákaz vjezdu, vstupu, rybolovu a koupání, ale lze si ve Vodním domě objednat prohlídku hráze s průvodcem.

Vodácká turistika je provozována zejména na řece Sázava, která má velký význam pro turistický ruch. Na této řece protékající částí destinace (východní část DMO) je dostupná síť kempů a půjčoven lodí. Řeka Blanice nemá s ohledem na stav vody potenciál stát se vodácky zajímavou řekou, avšak ve vybraných měsících a úsecích je sjízdná.

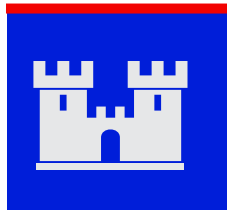

Další druhy sportovní turistiky

Turistická destinace je vhodná pro geoturistiku díky své geologické pestrosti – středem území prochází systém geologických zlomů tzv. Blanická brázda. Na území destinace byl vyhlášen národní geopark Kraj blanických rytířů, jehož turistickými cíli jsou historická ložiska rudních i nerudních surovin. Lákadlem je celková malebnost geomorfologické pestrosti a tradice rýžování zlata podél Blanice.

V regionu je silná zemědělská tradice, díky které má oblast ideální podmínky pro agroturistiku a hipoturistiku, která je v regionu rozvíjející se formou venkovského cestovního ruchu. V regionu a jeho těsném okolí je řada míst, která nabízí výcvik a projíždky na koni. Krajina má potenciál k dalšímu rozvoji tohoto turismu např. pro budování hipostezek, např. s návazností na hipostezky v Jihočeském kraji.

Z pohledu zimní turistiky je v destinaci jen málo míst, která se hodí pro sjezdové či běžecké lyžování. Pokud existují, pak v případě sněhu mají primárně lokální funkci.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Turistická destinace nedisponuje významnými památkami (hrady, zámky, památkové městské zóny, ...), atraktivitu cestovního ruchu vyplývají z přírodních dispozic a z celkového kulturně historického rozvoje regionu. Výjimku představuje Zámek a park Zruč nad Sázavou. Dále lze jmenovat několik hradů a zámků, které jsou více turisticky atraktivní (zejména Vlašimský park a zámek, Zámek Vrchotovy Janovice). V destinaci se však nachází několik zámků s turistickým potenciálem (zámky: Načeradec, Smilkov, Neustupov, Zvěstov), který je třeba rozvinout.

Značné jsou možnosti muzejní turistiky – mezi muzei a galeriemi vynikají zejména ParaZOO Vlašim, Včelí svět Hulice a Vodní dům Hulice, Dům přírody Blaník, Muzeum Podblanicka Vlašim. Část turistů mohou přitáhnout i ve velkém množství zastoupené sakrální památky, kterou jsou však spíše lokálního či regionálního charakteru. Několik se jich však vymyká, např. Klášter sv. Františka z Assisi ve Voticích s kostelem sv. Františka, Malý Blaník – zřícenina kaple sv. Maří Magdaleny, Husův sbor ve Vlašimi apod.

Posledním typem památek, které mají návštěvnický potenciál, jsou lokality bývalého zlatodolu Roudný a vodní nádrž Švihov.

- **Přírodní**

Turistická oblast je ceněná zejména z přírodního a geologického hlediska. Území je geologicky velmi pestré a na většině území je vyhlášen národní geopark Kraj blanických rytířů. Díky jeho aktivitě mají turistický potenciál geologické lokality – skalní útvary, spojené s vyhlídkami (např. Javor na Polském vrchu u Votic, Kalvárie u Miličina, U kapličky sv. Anny nad Louňovicemi (vyhlídka na Blaníky), Chabeřické skály, Vyhlídky přírodního parku Džbány-Žebrák) a dále opuštěná důlní díla, lomy a pískovny (Roudný, Jinošovské údolí, Na Ostrově, Kupsova skála, Jinošovské lomy, Křížovský lom apod.). Ústřední dominantu CHKO Blaník představuje památná hora Blaník, který mezi atraktivitami cestovního ruchu hraje jednoznačně největší roli. Na jejím vrcholu se nachází rozhledna Velký Blaník. Značné návštěvnické oblibě se těší i další rozhledny (rozhledna Kalamajka u Trhového Štěpánova, rozhledna Babka u Zruče nad Sázavou) a vyhlídkové věže (Zámecká věž Vlašim, Kolowratská věž a zámecká věž zámku ve Zručí nad Sázavou atd.).

V turistické oblasti se nachází velké množství zvláště chráněných území (např. CHKO Blaník, NPP Hadce u Želivky, PR Velký Blaník, PR Malý Blaník, PR Podlesí, Evropsky významná lokalita Vlašimská Blanice a mnohé další).

MICE

Turistická destinace nabízí omezené možnosti pro kongresovou turistiku – jen několik lokalit nabízí větší konferenční sály (zámek Ratměřice, Čapí hnízdo, Hotel Na vývoji, ...) a k tomu i odpovídajícími ubytovacími kapacitami. Spíše zde lze rozvíjet menší konference, teambuildingy a školení.

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Na uvedené historické a přírodní atraktivity se váží společenské akce, které jsou však spíše lokálního či regionálního charakteru. Výjimku představuje zejména Pochod Praha-Prčice – nejznámější organizovaný turistický a dálkový pochod v České republice, který nabízí 21 tras a Votice představují výchozí bod jedné z nich. Z nabídky akcí konaných na území destinace se těší oblibě nejen kulturní, ale i sportovní a turistické aktivity (Zimní běh na Blaník, Cyklorytíř atd.). Poměrně vysokou návštěvnost mají Májové slavnosti Vlašim (cca 15 tis. návštěvníků). Vlastní kalendář akcí mají i některé hrady a zámky.

Produkty CR

Marketingová strategie DMO vychází z potenciálu území. V DMO Kraj blanických rytířů je značné množství cílů s edukativními programy pro školy, skupiny i rodiny s dětmi, z tohoto důvodu jsou dlouhodobě rozvíjeny produkty cestovního ruchu představující destinaci jako oblast lákající na rodinné výlety za poznáním a zábavné školní výlety.

Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Kraj blanických rytířů – Pro vás a vaše poklady
 - cílová skupina: rodiny s dětmi
 - produkt propojuje turistické cíle – jeho součástí je tiskovina sloužící jako průvodce a zároveň herní plánec, do něhož děti sbíraly razítka (za vrácení orazítkované tiskoviny jsou vydány odměny) – společné vstupenky
- Kraj blanických rytířů – Školní výlety a exkurze

- cílová skupina: školy
- kompletní nabídka edukativních programů pro školy, vč. služeb, newsletter, online, tiskovina, veletrhy pro školy
- Kraj blanických rytířů – Běhej bojištěm Jankov:
 - cílová skupina: aktivní turisté
 - Kompletní nabídka běžeckých tras po bývalém bojišti, která je navázána na místní samosprávy, podnikatele a spolky. Propojení se závody Běžec Podblanicka.
- Geopark Kraj blanických rytířů
 - Geopark je rozvíjen jako samostatný produkt. V jeho rámci je realizována velká škála aktivit.
 - DMO s Geoparkem úzce spolupracuje a je s ním společně prezentována.

V DMO je udělována Regionální značka KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt®:

- Značku uděluje Český svaz ochránců přírody Vlašim ve spolupráci s Asociací regionálních značek, o. s. a Posázavím o.p.s. na území MAS Blaník, MAS Posázaví a MAS Voticko.
- Značka je udělována jak výrobkům, tak službám a zážitkům.
- Průběžně probíhá certifikace nových žadatelů.

Existující, aktivně nabízené jinými organizacemi:

- Léto na drezíně
 - rozvíjí spolek Železnice Česká Sibiř ve spolupráci s DMO, která zajistila rezervační systém a zajistila chod a marketing akce.
 - Zážitkové jízdy pákovou drezínou Českou Sibiří (na Střezimířské železnici)
 - Vyjížďková trasa vede ze Střezimíře k obci Mezno (v jednom směru 2 kilometry) a zpět.

Potenciální, dosud aktivně nenabízené produkty jsou:

- Spolek Železnice Česká Sibiř ve spolupráci s DMO rozvíjí další produkt, a to projekt budoucího železničního skanzenu
 - Projekt by měl zachovat autentičnost střezimířského nádraží a představit turistům místního genia loci, připomenout slavné železniční milníky a seznámit s příběhy těch, kteří železnici stavěli.
 - Prostory opuštěného drážního tělesa se rozrostou o nově vznikající cyklostezku, která by v budoucnu mohla spojit Benešov s Tábořem. Stavba prvního úseku mezi Voticemi a Olbramovicemi už byla zahájena.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kraj blanických rytířů jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 56: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kraj Blanických rytířů

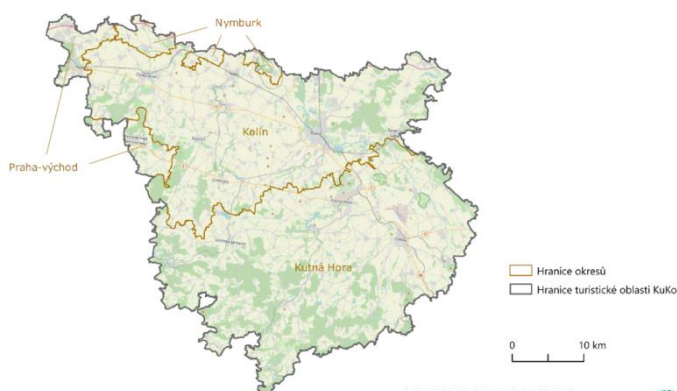
Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Nedostatečná turistická infrastruktura	1.1 Ve struktuře stravovacích zařízení převládají ta s nižší kvalitou 1.2 Nedostatek ubytování vyšší úrovně 1.3 Nedostatečný soubor služeb pro kongresovou turistiku
2. Vysoká sezónnost v CR – slabé možnosti v zimní sezóně	2.1 Nedostatečná nabídka v zimních měsících 2.2 Malá nabídka eventů nadmístního významu
3. Deficity v dopravní infrastruktuře a dostupnosti	3.1 Prakticky všechny cyklotrasy jsou vyznačeny na silnicích III. a v některých případech i II. třídy, přitom zde chybí cyklotrasy, které by byly proznačeny údolím potoků tak, aby nabídly příznivější výškový profil 3.3 Potíže s parkováním při hromadných akcích v CHKO Blaník (např. při různých hromadných výstupech)

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.7 KUTNOHORSKO KOLÍNSKO

Turistická oblast Kutnohorsko a Kolínsko se rozkládá ve Středočeském kraji – mezi řekami Labe a Sázavou a je charakteristická svým nížinatým reliéfem. Oblast leží převážně na území okresů Kutná Hora a Kolín, částečně se rozkládá na území okresu Praha-Východ a území okresu Nymburk.

Na území turistické destinace leží 5 královských měst – Kutná Hora, Kolín, Kouřim, Čáslav a Český Brod. Destinace disponuje výbornou dopravní dostupností (díky železnici vedoucí přes Kolín a dálnicím D1 a D11).

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Poloha destinace vůči LVH je méně příznivá, protože odtud není možnost bezkolizního silničního napojení, ani komfortního a rychlého napojení prostřednictvím veřejné dopravy. LVH tak této destinaci negeneruje z hlediska své polohy zásadní návštěvnický potenciál. LVH sice využívá mnoho zahraničních návštěvníků zdejších hlavních atraktivit (zejména památek v Kutné hoře a okolí), ti ale v první řadě směřují do Prahy a Kutnou Horu mají převážně jako doplňkový cíl jednodenních výletů.

Severní část destinace je na zdrojové oblasti návštěvnosti (zejména na Prahu) napojena prostřednictvím dálnice D11 a silnice I/38, která přivádí dopravu z dálnice na Kolínsko, Kutnohorsko a Čáslavsko. Kromě dálnice D11 zprostředkovávají spojení s Prahou také silnice I/12 (Praha – Kolín) a I/2 (Praha – Kutná Hora – Pardubice), ty ale nemají příznivé parametry (na silnici I/12 chybí kapacitní výpadovka z Prahy s obchvaty sídel, na silnici I/2 chybí obchvaty téměř všude) a slouží tak spíše jen napojení západních částí destinace na Prahu. Jižní část destinace pak spadáje k dálnici D1, ke které ovšem chybí přivaděče umožňující rychlé a pohodlné napojení. Destinací vedou také silnice I/32 (Libice nad Cidlinou – Jičín) a I/17 (Čáslav – Chrudim – Vysoké Mýto), které mají pro přivádění

návštěvníků jen okrajový význam. Kromě zmíněných silnic I. třídy je destinace propojena sítí silnic II. a III. třídy, které zprostředkovávají méně významná spojení a zpravidla neumožňují rychlé a pohodlné napojení turistických cílů v destinaci. Specifickým problémem je absence obchvatu silnice I/2 kolem Kutné Hory, jehož důsledkem je souběh tranzitní (byť spíše méně intenzivní), místní a turistické dopravy na současném průtahu. Obecně má destinace poměrně příznivou silniční polohu s kapacitním napojením hlavních cílů. Chybí ovšem lepší přímé napojení na Pražskou aglomeraci v území mezilehlém dálnicím D1 a D11 a dálniční přivaděče k dálnici D1.

Oficiální parkoviště (nejen) pro návštěvníky jsou k dispozici zejména u hlavních turistických cílů (např. v Kutné Hoře, u kláštera Sedlec u Kutné Hory, u zámku Kačina) a obecně ve městech a populačních centrech. V samotné Kutné Hoře ovšem chybí systém parkování, který by vedl k minimalizaci zátěže historického jádra města IAD generovanou návštěvníky. Vhodným řešením by bylo vybudování kapacitního parkovacího domu ve vhodné dopravní poloze, kam by byli návštěvníci cíleně směřováni (např. prostřednictvím navigace), zatímco by byl omezován vjezd návštěvníků do historického jádra města a parkování na veřejných prostranstvích uvnitř historického jádra města (např. formou vyššího zpoplatnění). Také v řadě dalších měst může docházet k přetížení jejich historických jader dopravou v klidu i pohybem aut návštěvníků hledajících místo k zaparkování. Proto by bylo vhodné zavádět regulaci parkování spočívající ve výše uvedeném modelu. Tento přístup ovšem může narážet na neochotu vedení měst zavádět / rozšiřovat regulaci, resp. zpoplatnění parkování. Mimo větší města u řady turistických cílů chybí oficiální parkoviště, a návštěvníci tak parkují vozidla na veřejných prostranstvích a na místech, která k tomu nejsou určena. To je problémem i u některých významných turistických cílů, jako je město Kouřim (parkování přímo na historickém náměstí), nebo Libice nad Cidlinou (absence parkoviště pro návštěvníky Slavníkovského hradiště).

Destinaci obsluhují železniční tratě č. 010/011 (Praha – Pardubice – Česká Třebová), 230 (Kolín – Havlíčkův Brod), 231 (Kolín – Lysá nad Labem), 236 (Čáslav – Třebošnice), 235 (Zruč nad Sázavou – Kutná Hora), 014 (Kolín – Ledčsko) a 012 (Pečky – Kouřim – Bečváry). Železniční trať č. 010/011 je modernizovaná a zprostředkovává rychlé spojení s Prahou. Pro destinaci je důležitá také žel. trať č. 230, která napojuje na Prahu další cíle (Kutná Hora, Čáslav) a zprostředkovává spojení s dalšími zdrojovými oblastmi návštěvnosti (zejména s Brnem). Tato trať má spolu s tratí č. 231 teprve projít modernizací, jejímž výsledkem má být zkvalitnění spojení s Prahou a dalšími nadřazenými centry. Ostatní tratě mají zpravidla horší parametry a neumožňují časově atraktivní spojení se zdrojovými oblastmi návštěvnosti. Přitom je zde redukován rozsah dopravní obslužnosti (zpravidla 120minutový interval spojů). Pravidelné spojení už není provozované na trati 012 v úseku Bošice – Bečváry. Na druhou stranu mohou být tyto tratě zajímavé pro turisty, kteří chtějí využívat jiný způsob dopravy do cílů, než IAD a, pro které jsou výlety po železnici atraktivní. Pro tuto cílovou skupinu tak mohou regionální železniční tratě zpřístupňovat cíle, jako je město Kouřim, zámek Žleby, nebo zámek Kopidlno. Specifickým problémem je absence přímého železničního spojení mezi Prahou a centrem Kutné Hory. V současné době jsou návštěvníci, kteří hojně využívají vlakové spojení odkázáni na přestup na spoje regionální dráhy Zruč nad Sázavou – Kutná Hora v žst. Kutná Hora hl. n., nebo na využívání jiných způsobů dopravy z této žst. do centra města (např. autobusů, které v návštěvnických špičkách kapacitně nedostačují). K vyřešení tohoto nedostatku je již dlouhou dobu navržen projekt novostavby tzv. Kutnohorského oblouku a modernizace a elektrizace trati do centra města pro umožnění zavedení přímé linky mezi Prahou a centrem Kutné Hory. Dostupnost destinace z Prahy (zejména pak Kutnohorska a Čáslavska dále může zlepšit plánovaná realizace VRT Praha – Brno, která by měla zahrnovat vybudování zastávky pro tento region. Zatím je pracovně navrženo vybudování žst. Pučery v místě křížení plánované VRT s tratí č. 014, která by přinesla výrazné zlepšení dostupnosti západní části destinace. Ta by mohla umožňovat i příjezdy návštěvníků z větších vzdáleností a zahraničních návštěvníků do destinace. Kromě vlakových linek zajišťují dopravní obslužnost území autobusové linky, které jednak napojují západní část destinace (tam, kde není přímé vlakové spojení) na Prahu (ovšem i prostřednictvím spojení na zastávky páteřních železničních tratí), jednak obsluhují cíle, které nejsou obslужeny železniční dopravou. Zatímco blíže Praze je četnost spojů vyšší, v periferních lokalitách je spojení mnohdy omezeno jen na několik spojů denně.

V území se nachází Labská vodní cesta. Z Kolína byly provozovány výletní plavby do nedalekých Klavár, i do Poděbrad. V současné době zde nejsou nabízeny výletní plavby. Labská vodní cesta tak umožňuje realizaci individuální motorové plavby. Pro potřeby individuální motorové plavby jsou na Labské vodní cestě postupně budována veřejná úvaziště. Z vodáckého hlediska není Labe v tomto regionu příliš zajímavé, protože zde převažují zdrže jezů s pomalým proudem (tzv. oleje). Lze zde ovšem předpokládat postupný rozvoj vodácké rekreace spojené s plavbou na paddleboardech, a to zejména v okolí větších měst. Proto by bylo vhodné zlepšovat přístup k řece a zejména ve větších městech vytvářet nabídku doplňkových služeb pro rekreační vodáky (občerstvení, toalety apod.).

Destinací vede páteřní cyklostezka č. 2 Labská. Na většině trasy přitom využívá účelové komunikace (vč. nebezpečných cest podél řeky), u Kostelce nad Labem přitom vede i po silnici II/322. Souvislé úseky cyklostezky jsou na trase k dispozici pouze v Kolíně. Labskou stezku doplňují alternativní cyklotrasy a cyklotrasy vedoucí stejným směrem (buď po druhém břehu, nebo dále od řeky). K dispozici je tak např. cyklostezka mezi Kolínem a Velkým Osekem. Pro zvýšení kvality Labské stezky by tak bylo potřeba odstranit kolizní úseky se silnicemi s intenzivním provozem, a na maximální délce přestavět cyklotrasu na cyklostezku. Územím dále vede cyklotrasa EV4 (v koridoru Praha – Nymburk – Kolín – Kutná Hora – Čáslav – Třemošnice) a dálková cyklotrasa č. 1 Praha – Kouřim – Kutná Hora – Čáslav – Třemošnice – Brno). Také tyto cyklotrasy zpravidla vedou po silničních a účelových komunikacích jen s minimem úseků cyklostezek). Několik cyklotras je vymezeno v území mezi Kolínem a Kutnou Horou, kde je ovšem poměrně členitý terén. Více cyklotras je k dispozici také v území mezi Kutnou Horou a Posázavím a Čáslaví a Ronovem nad Doubravou. Obecně vyšší hustota cyklotras je v jižní části destinace (Posázaví). Dále je hustší síť cyklotras na Kouřimsku a v okolí Peček. V ostatních částech destinace je velmi řídká síť cyklotras, přičemž jsou zde rozsáhlá území, kde cyklotrasy zcela chybí (území mezi Kouřimí a Kolínem, území východně od Kutné Hory). V území přitom téměř zcela chybí cyklostezky (kromě Kolína je už jen několik úseků cyklostezek východně od Čáslavi a několik kratších úseků cyklostezek mezi některými sídly – např. v Církvicích, Horkách u Čáslavi a Pečkách).

Vzhledem k tomu, že v severní části destinace téměř chybí přírodní atraktivity, je zde jen velmi řídká síť pěších TZT. Ty vedou podél Labe, dále napojují turisticky atraktivní města (Kolín, Kutná Hora, Kouřim) a další atraktivity, přičemž z těchto měst jsou také vyznačeny okruhy a trasy k atraktivitám v blízkém zázemí. Hustší síť pěších TZT je v jižní části destinace v přírodně atraktivnějším Posázaví.

Infrastruktura a služby CR

V posledních letech dochází v této destinaci k nárůstu počtu HUZ. Okres Kutná Hora se podílí na kapacitě ubytovacích zařízení z významně větší části než okres Kolín. V roce 2022 bylo na území destinace zjištěno 103 hromadných ubytovacích zařízení – nejvíce jich bylo v kategorii penzion (48 %). Další 17 % tvořila ubytovací zařízení kategorie ostatní hotely a 11 % zařízení v kategorii chatové osady a turistické ubytovny (viz tabulka níže). V porovnání s ostatním DMO je v destinaci vyšší zastoupení penzionů mezi HUZ a počet lůžek v HUZ je v tomto DMO 4. nejvyšší (3,3 tis.). V destinaci je evidován nedostatek kempů i státní pro karavany. Situaci se daří částečně saturovat prostřednictvím spolupráce DMO se společností BezKempu, s.r.o., která spolupracuje s majiteli pozemků, na kterých je následně s jejich souhlasem možné „kempovat“ za drobný poplatek.

Celkově je kvalita ubytovacích služeb hodnocena jako nízká (Strategie DMO Kutnohorsko Kolínsko). Stejně tak i nabídka gastronomických služeb je hodnocena jako omezená. Hustá síť stravovacích zařízení se nachází zejména v centru regionu – Kutné Hoře, kde je nabídka nejen tradičních českých restaurací, ale i podniků zaměřených na mezinárodní kuchyni. O něco menší, přesto slušná nabídka je dále v Kolíně. Ve zbylém území destinace je spíše řídká síť stravovacích zařízení, která slouží k uspokojování potřeb zejména místního obyvatelstva, anebo nacházející se blízko turistických cílů, a tedy fungující dle turistické sezóny.

Tabulka 57: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Kutnohorsko Kolínsko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, motel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Kutnohorsko Kolínsko	103	-	7	18	49	8	11	10
%	12		11	9	15	11	13	11

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

V destinaci je k dispozici 10 turistických informačních center, z toho 6 je certifikovaných:

- Infocentrum u chrámu sv. Barbory
- Informační centrum Čáslav
- Informační centrum města Kutná Hora
- Informační centrum Sedlec
- Malé informační centrum v pokladně rozhledny Vodárna Kolín
- Městské informační centrum Kolín
- Průvodcovská služba Kutná Hora
- Turistické informační centrum Kouřim
- Turistické informační centrum Kolín
- Turistické informační centrum Zruč nad Sázavou

TIC jsou v převážné části k dispozici celoročně. Omezení provozu je v některých případech způsobeno ročním obdobím, některá TIC mají omezení pouze částečné.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Pěší turistika

Turistická destinace je poměrně bohatá na přírodní atraktivity. Na jejím území se nachází 2 národní přírodní rezervace (Libický luh, Kněžičky), 4 národní přírodní památky, 21 přírodních památek a přírodních rezervací.

Mezi nejvýznamnějšími přírodními zajímavostmi oblasti lze jmenovat Kaňk (lokality s rozhlednou), Polepský vodopádek, Hanín – krajinný prvek a několik rozhleden (Maják, Vysoká, Vinice). V destinaci je několik naučných stezek zaměřených na prozkoumání nezajímavějších přírodních atraktivit destinace: Lipanská mohyla, Údolím Vrchlice, Borky, Zásnecká bažantnice.

Cykloturistika

Pro turistickou destinaci je charakteristický převážně rovinatý a méně náročný terén, který je vhodný i pro méně zdatné cyklisty. Mírně zvlněnou krajinu v okolí Kutné Hory ze severu ohraničuje rovinaté Polabí. Díky těmto podmínkám má destinace velký potenciál z hlediska rozvoje rekreační cykloturistiky. V současné době je zde velké množství cyklotras po místních silničkách, cyklostezkách a naučných stezkách. Destinací procházejí dálkové trasy Československá a Posázavská, které jsou mezi sebou propojeny hustou sítí lokálních tras.

Cyklotrasy:

- č. 1 Československá Praha-Bratislava
- č. 19 Posázavská cyklotrasa
- č. 0091 Vinařská okružní trasa Kutná Hora
- č. 0096 Malešov – Chlistovice – Zbraslavice – Bohdaneč – Jedlá
- č. 0097 Chlistovice – Úmonín – Petrovice – Tasice
- č. 0098 Tasice – Červené Janovice – Vidlák
- č. 0099 Zbraslavice – Věžníkov – Bohdaneč – Dvorecko
- č. 0102 Kutná Hora – Červ. Domek – Záboří n. Labem
- č. 0106 Kutná Hora – Malešov – Roztěž – Miletice – Uhlířské Janovice – Talmberk
- č. 0108 Okruh Kutná Hora
- č. 0109 Kutná Hora – Nebovidy – Kolín
- č. 0111 Mezholezy – Ratboř – Polepy – Kolín
- č. 0112 Červ. Domek – Nové Dvory – Chotusice – Žehušice
- č. 0113 Červ. Domek – Kačina – Žehušice – Vlačice – Vinaře – Zehruby
- č. 0114 Opatovice I – Katlov – Zhoř
- č. 0117 Čáslav – Schořov – Bratčicde – Hostovice
- č. 0118 Čáslav – Filipov – Žleby
- č. 0119 Janovická Lhota – Mitrov – Mirošovice
- č. 0120 Žandov – Rašovice – Uhlířské Janovice – Vavřinec – Zásmuky
- č. 0121 Žandov – Kamenná Lhoty – Čestín
- č. 0122 Podvleky – Zbizuby – Petrovice – Čestín – Krasoňovice
- č. 0123 Zbizuby – Vranice – Kácov
- č. 0127 Církvice – Škvrňov – Úžice
- č. 0128 Třebešice – Církvice – Kačina – Sv. Mikuláš – Sv. Kateřina

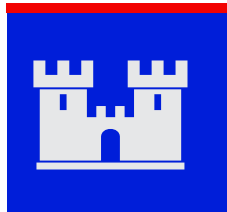

Další druhy sportovní turistiky

Novým fenoménem v destinaci je hipoturistika, která má díky množství farem specializovaných se na chov koní velký potenciál pro rozvoj. Obdobně je na vzestupu i horolezectví. Poměrně rozsáhlá oblast se nachází po obou březích říčky Vrchlice – od Vrchlického údolní nádrže až po Kutnou Horu – Žižkov. V samotné Kutné Hoře je pás pískovcových skal (tzv. Kutnohorský Yosemite). Menší sektor se nachází poblíž potoka Bylanka v bezprostřední blízkosti Kutné Hory. Další skály se nalézají v údolí Medenického potoka mezi Lomcem a Třebonínem.

Vodácká a zimní turistika je v destinaci dosti omezená. Potenciál pro vodáckou turistiku má pouze řeka Sázava, která tvoří jižní hranici území, a řeka Labe.

Rozvoj zimních sportů je limitován klimatickými podmínkami. V destinaci jsou omezené možnosti vodní rekreace vlivem nedostatku vodních ploch.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Pilířem cestovního ruchu této destinace jsou kulturně-historické atraktivity. Kutnohorsko a Kolínsko je velmi atraktivní oblastí z hlediska cestovního ruchu díky své bohaté historii spojené s konkrétními památkami v území. Nachází se zde křesťanské sakrální památky, zámky, hrady, zříceniny a mnohé další, které utváří pestrou nabídku turisticky lákavých cílů. Celkovou mozaiku nabídky dotváří i muzea a galerie.

V zájmovém území se nachází nejvýznamnější památky UNESCO ve Středočeském kraji – historické jádro Kutné Hory, které bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Tyto památky tak představují největší lákadla destinace. Kutná hora se tak řadí mezi TOP turistické cíle v kontextu Česka a má jedinečné postavení mezi historickými městy v kraji. Neopomenutelný význam zde mají sakrální památky, kterých se zde nachází značné množství, a jsou lokalizovány po celém území destinace. Z nejvýznamnějších lze jmenovat Chrám svaté Barbory – Kutná Hora, Kostnice v Sedlci, Chrám sv. Bartoloměje v Kolíně, Katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, Kaple Božího těla v Kutné Hoře atd.

Významnými památkami v destinaci jsou Státní zámek Žleby; Vlašský dvůr, Zámek Kačina s muzeem českého venkova a Zámek Radim. Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují muzea a galerie. Muzeí se v destinaci nachází okolo deseti, z nichž lze jmenovat např. České muzeum stříbra – Kamenný dům, Zámek Kačina, Muzeum českého venkova, Regionální muzeum Kolín, Muzeum zemědělské techniky v Čáslavi, Městské muzeum Čáslav, Muzeum lidových staveb – skanzen Kouřim a mnohé další. Je zde i několik galerií: Galerie Felixe Jeneweina města Kutná Hora a GASK – Galerie Středočeského kraje.

- **Přírodní**

Přírodní zajímavosti jsou spíše doplňkové – původní příroda se zachovala v území pouze v roztroušených fragmentech a je zde jen několik přírodních rezervací a národních přírodních památek (2 národní přírodní rezervace, 4 národní přírodní památky, 21 přírodních památek a 10 přírodních rezervací). Protiváhou historických atraktivit tak je lesnatá krajina plná rybníků a venkovských kostelů protkaná cyklotrasami. Z výšky se mohou turisté pokochat výhledem z několika rozhleden a vyhlídkových věží (Práčovna Kolín, rozhledna Vodárna – technická památka meziválečné architektury, Vyhlídková věž kostela sv. Petra a Pavla).

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

V destinaci se koná značné množství akcí (zejména v letním období), které se těší přízni tuzemských i zahraničních návštěvníků. Návštěvnicky populární jsou zejména festivaly (mj. hudební), např. Královské stříbření v Kutné Hoře, Kmochův Kolín, Mezinárodní hudební festival v Kutné Hoře atd.

MICE

Turistická destinace nabízí prozatím omezené možnosti pro kongresovou turistiku, avšak disponuje velkým potenciálem pro konání konferencí a podobných akcí menšího rozsahu (do 200 účastníků). Konferenčními prostory disponují zejména hotely v Kutné Hoře, Kolíně. Dále pak je tento prostor dostupný ve vybraných zařízeních/lokality. Kapacita prostor se pohybuje okolo 100-200 účastníků, tj. potenciál pro menší konferenční akce, teambuildingy, školení apod. Limitou pro konání takovýchto akcí je nedostatek ubytovacích kapacit v dané lokalitě konání. Výjimku představuje kutnohorská galerii GASK, kde jsou nyní nově k dispozici prostory, kterou mohou sloužit jako multifunkční sál nejen pro kongresy, ale také pro pořádání kulturních představení.

Produkty CR

Níže jsou identifikovány nosné produkty cestovního ruchu. Vzhledem k tomu, že DMO vznikla poměrně nedávno, nemá zatím zpracováno velké množství produktů a komplexní produkty jsou zatím tvořeny. Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Dobrodružné putování
 - Již 4. vydání této hry – putování Kutnohorskem a Kolínkem.
 - Obsahuje herní plán s možností nasbírat 15 razítek z celkového množství cca 60, které jsou k dispozici v turistických cílech, památkách i gastro a ubytovacích podnicích. Cílem je objevovat krásy památek i přírody, vyzkoušet si zážitky.
- Cesta za prožitky
 - trasa za gastrozážitky, řemeslnými pivovary, regionálními produkty apod.
 - Produkt bude nově spuštěn v r. 2023.

Následující tabulka ukazuje produktové plány DMO, které by v budoucnu měly vzniknout.

Tabulka 58: Produkty cestovního ruchu pro oblast Kutnohorska a Kolínska

		PRODUKTOVÉ TÉMA			
		Tajuplná historie	Život našich předků	Za výjimečnými zážitky	Magická místa
PRODUKTOVÉ ZAMĚŘENÍ	Královská města (KuKo královské)	▪ Tajemno královských měst	▪ Kudy procházely královské družiny	▪ Nechte se hýčkat v královských městech	▪ Genius loci královských měst
	Stříbro	▪ Návrat do stříbrných časů	▪ Tajemství havířů	▪ Kutnohorské stříbření	▪ Impozantní místa
	Slavní rodáci		▪ Po stopách místních umělců		▪ Místa plná inspirace
	Filmová místa		▪ Po stopách historických filmů		▪ Za místy z pohádek
	Putování	▪ Místa velkolepých událostí		▪ Poutě na Kutnohorsku a Kolínsku	▪ Toulky dechberoucí krajinou
	Akce	▪ Výjimečné akce ve výjimečném prostředí	▪ Tradiční trhy	▪ KuKo kulturní, hudební a sportovní	▪ Tradiční památky v netradičním čas
	Architektura	▪ Architektura napříč staletími	▪ Jak bydleli naši předci	▪ Noční prohlídky	▪ Umění dávných stavitelů
	Další zaměření		▪ Poznávání místních zvyků a tradic	▪ A co děti ▪ To nejlepší z pivovarnické a vinařské tradice	

Zdroj: Strategie produktů cestovního ruchu na území oblasti Kutnohorsko a Kolínsko (2022)

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 59: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečná kvalita ubytovacích a stravovacích služeb	1.1 Koncentrace kvalitních služeb ve městech a slabší nabídky v ostatních částech destinace
2. Dílčí nedostatky v infrastruktuře	2.1 Deficity v zajištění dopravy v klidu (zejména ve městech) 2.2 Nedostatečné turistické značení
3. Deficity v dopravní infrastruktuře a dostupnosti	3.1 V samotné Kutné Hoře ovšem chybí systém parkování, který by vedl k minimalizaci zátěže historického jádra města IAD generovanou návštěvníky 3.2 Zlepšovat přístup k řece Labe a zejména ve větších městech vytvářet nabídku doplňkových služeb pro rekreační vodáky (občerstvení, toalety apod.). 3.3 Potřeba realizace projektu novostavby tzv. Kutnohorského oblouku a modernizace a elektrizace trati do centra města pro umožnění zavedení přímé linky mezi Prahou a centrem Kutné Hory.

Zdroj: vlastní zpracování

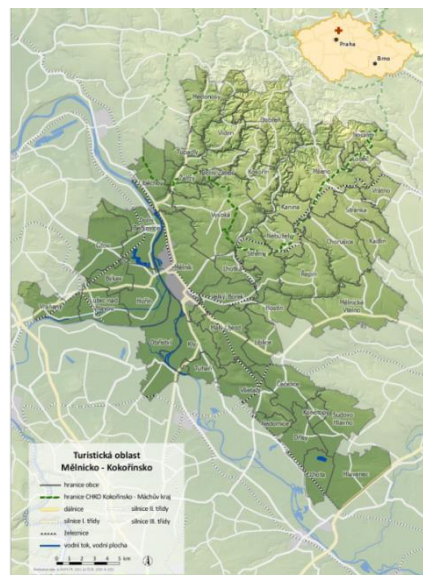
1.2.8 MĚLNICKO KOKOŘÍNSKO

Destinace je situována v severní části Středočeského kraje a rozkládá se od soutoku řek Labe s Vltavou až po oblast Polomených hor. Za přirozené centrum destinace lze označit město Mělník. Na území destinace se nachází několik typů území: území Kokořínska, polabské nížiny a Polomených hor.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Poloha destinace vůči LVH je limitovaná absencí přímého silničního spojení i lepšího propojení veřejnou dopravou. Navzdory relativně malé vzdálenosti zde úplně chybí bezkolizní silniční napojení na letiště. Hosté směřující z LVH do destinace si tak musí buď zajíždět přes Slaný (přes dálnici D7 a silnici I/16), nebo přes intravilán Prahy. Proto zatím není možné naplno využít potenciál vyplývající z geografické blízkosti LVH. Tento hendikep odstraní až dostavba Pražského okruhu, resp. jeho severní části propojující dálnice D7 a D8.

Silniční napojení destinace na zdrojové oblasti návštěvnosti zprostředkovává dálnice D8 (spolu se silnicí I/16, která funguje jako dálniční přivaděč do Mělníka) a silnice I/9, která prochází i jádrovou částí území (a kromě Prahy přivádí návštěvníky také z Českolipska). Silnice I/9 má přitom nevyhovující parametry a uvnitř destinace vede výhradně přes intravilány sídel. Silnice I/16 pak zprostředkovává

napojení destinace na Mladou Boleslav a sever Čech. Destinace je dále propojena sítí silnic II. a III. třídy, které zpravidla vedou intravilány sídel a až na výjimky neumožňují rychlé propojení. Dopravním špuntem je přitom samotné město Mělník, kde chybí obchvat, resp. možnost projet město bez zdržení a kolizí s místní dopravou. Dopravní dostupnost, resp. prostupnost destinace má zlepšit plánovaná výstavba obchvatů na silnici I/16 mezi Mělníkem a Mladou Boleslaví a dostavba „obchvatu“ Mělníka.¹⁶ Velkým problémem je kvalita a kapacita silniční sítě na jih od destinace, tedy v blízkém zázemí Prahy, kde chybí jak Pražský okruh, tak síť silnic, která by odpovídala dopravní poptávce v území a kde by silnice II. třídy nevedly intravilány sídel. Na druhou stranu v této části nejsou ani žádné významné atraktivity, resp. turistické cíle.

V destinaci a zejména pak v CHKO Kokořínsko je nedostatečná nabídka veřejných parkovišť a vymezených parkovacích stání. Veřejná (placená) parkoviště jsou k dispozici pouze na několika místech v Kokořínském dole (Kokořín, Harasov, Pokličky), a pak už jen u některých místních atraktivit a atrakcí (pod Vráteckou horou, u Pivovaru Lobeč). Obecně chybí parkoviště u nástupních míst na pěší TZT a cyklotrasy a veřejná parkoviště (případně regulované parkování) v sídlech. U řady výchozích míst tak návštěvníci parkují na plochách, které k parkování nejsou určeny. Při vysoké návštěvnosti (případně nárazových akcích) také dochází k vyčerpání kapacity disponibilních parkovišť, což vede ke zbytné dopravě (návštěvníci hledající místa k zaparkování) a negativním vlivům na prostředí sídel (parkování návštěvníků na nevhodných místech). Kromě doplňování parkovišť by tak (zejména v Kokořínsku) byla vhodná celoplošná regulace parkování spojená s vybudováním záchytných parkovišť po obvodu jádrové části území a odvozu návštěvníků kyvadlovou autobusovou dopravou k cílům jejich cest.

Destinaci obsluhují železniční tratě č. 090 (Praha – Děčín), 072 (Lysá nad Labem – Ústí nad Labem), 070 (Praha – Turnov) a 076 (Mělník – Mladá Boleslav). Pouze trať č. 090 má vyhovující parametry, její nevýhodou je ovšem zhoršená dostupnost cílů na pravém břehu Vltavy a Labe (mj. z ní prakticky nejde dojet veřejnou dopravou do Mělníka). Pro hlavní cíle je zásadní trať č. 072, která je ovšem ve špatném technickém stavu. Nevýhodou je malá četnost spojů mezi Prahou a Mělníkem, která je limitovaná nízkou kapacitou trati č. 070. Dostupnost území veřejnou dopravou (zejména z Prahy) tak není optimální. Turistický potenciál má trať č. 076, která umožňuje dosažení výchozích bodů k výletům do CHKO Kokořínsko. Rozsah dopravy na této trati je ovšem omezen a nadále má sloužit především turistické dopravě. Přitom se občas uvažuje o zrušení objednávky veřejné dopravy na této trati ze strany SČK, což by (i při nahrazení autobusy) snížilo kvalitu veřejné dopravy při obsluze výchozích bodů k návštěvě Kokořínska. Na této trati je přitom provozována turistická linka Kokořínský rychlík, která jezdí od jara do podzimu o sobotách a dnech pracovního klidu mezi Prahou a Mšenem. Většina destinace, zejména pak její jádrové části je obsluhována autobusovými linkami. Zásadním problémem (zejména na území Kokořínska) je nízká četnost spojů na těchto linkách. Velká část cílů je tak autobusovými spoji dostupná pouze několikrát denně, což snižuje potenciál využívání veřejné dopravy návštěvníky.

V území se nachází Vltavská i Labská vodní cesta. Do Mělníka zajíždí turistická linka z Prahy a jsou zde provozovány okružní plavby do Obříství. Labskou vodní cestu mezi Mělníkem a cíli v Německu příležitostně využívají zahraniční rejdaři s nabídkou mnohadenních okružních plaveb. Z vodáckého hlediska nejsou Vltava i Labe v tomto regionu příliš zajímavé, protože zde převažují zdrče jezů s pomalým proudem (tzv. oleje). Rychlejší proud má pouze Vltava v úseku souběžném s Vraňansko – Hořinským plavebním kanálem, vzhledem k regulaci toku zde ovšem není turisticky zajímavá. Na obou řekách lze ovšem předpokládat postupný rozvoj vodácké rekreace spojené s plavbou na paddleboardech, a to zejména v okolí větších měst. Proto by bylo vhodné zlepšovat přístup k řece a zejména ve větších městech vytvářet nabídku doplňkových služeb pro rekreační vodáky (občerstvení, toalety apod.). Specifickým problémem je velmi omezená přístupnost břehů Labe v Mělníku, kde

¹⁶ Jedná se spíše o vnitřní městský okruh, jehož součástí budou úrovňové křižovatky a průtahy městskými ulicemi.

velkou část břehů zabírá areál přístavu a pod historickým jádrem města není vybudován žádný komfortní přístup k řece (s doplňkovou infrastrukturou). Chybí zde také veřejné úvaziště.

Destinací procházejí páteřní cyklotrasy Vltavská stezka (č. 7) a Labská stezka (č. 2), které se sbíhají u soutoku obou řek v Hoříní. Na obou stezkách je v zájmovém území již vyšší podíl cyklostezek, nicméně jsou z tohoto pohledu stále nedostavěné. Hustá síť cyklotras je v Kokořínsku a okolí. Většina cyklotras v Kokořínsku má přitom vysokou členitost, částečně také vedou náročnějším terénem. Jsou zde ovšem i úseky vedoucí údolními vodních toků s relativně nízkými sklony (např. cyklotrasa č. 142 údolím Pšovky, nebo cyklotrasy č. 010 Truskavenským dolem a 011 Šemanovickým dolem). Nedostatkem je ovšem absence cyklotrasy, resp. cyklostezky údolím říčky Liběchovky, kde vede pouze silnice I/9 s vysokými intenzitami silniční dopravy. Většina cyklotras v území (s výjimkou zmíněné Vltavské a Labské stezky) vede po silnicích III., v některých případech dokonce i II. třídy. V menší míře pak jsou cyklotrasy vyznačeny na účelových komunikacích. Také v CHKO Kokořínsko je velká část cyklotras vyznačena na silnicích III. třídy (cyklotrasa č. 211 pak dokonce i na silnici II/259), je velká část je ovšem vyznačena na účelových komunikacích, některé přitom vedou i po neuzpevněných komunikacích. Navzdory snaze vyznačovat cyklotrasy vedoucí po účelových komunikacích mimo pěší TZT je v území mnoho úseků souběhů pěších TZT a cyklotras, což může vést ke kolizím pěších turistů a cykloturistů ve dnech vysoké návštěvnosti. Totéž platí o kolizích s IAD na silnicích. V území by bylo vhodné vytvářet podmínky pro vyšší využívání železniční dopravy cykloturisty. Výhodou je totiž možnost přejezdů mezi výše položenými zastávkami na železničních tratích Lovosice – Česká Lípa, Mladá Boleslav – Česká Lípa a Mělník – Mladá Boleslav a tratí Lysá nad Labem – Ústí nad Labem (případně i „levobřežní“ tratí Praha – Děčín). Při zajištění provozu souprav s dostatečnou kapacitou pro jízdní kola, zajištění příznivého tarifu a přímých víkendových spojení je tak možné vytvořit produkt, který by umožnil půldenní až celodenní přejezdy území bez využití IAD.

Velmi hustá síť pěších TZT je v CHKO Kokořínsko. Zde nárazově dochází k přetěžování území a negativnímu vlivu pohybu pěších (případně i nelegálnímu pohybu cyklistů) na erozi pískovcového podloží. V místech souběhu pěších TZT s cyklotrasami může při návštěvnických špičkách docházet ke kolizím pěších turistů s cykloturisty. Naopak minimální síť pěších TZT je v prostoru mezi Mělníkem a Mladou Boleslaví, a to navzdory existenci množství potenciálně atraktivních zalesněných údolí vzniklých erozí v pískovcovém podloží (překážkou pohybu pěších zde ovšem může být bujná vegetace a s ní související potřeba údržby několikrát do roka). Na levém břehu Vltavy pak pěší TZT téměř zcela chybí.

Infrastruktura a služby CR (kapacita a kvalita, specifika)

Infrastruktura a služby cestovního ruchu (ubytovací a stravovací zařízení a další navazující služby) jsou soustředěny jednak v Mělníku jako spádovém centru destinace, jednak ve střediscích CR situovaných v Kokořínsku (Kokořín, Mšeno). V těchto třech městech, resp. obcích je soustředěna polovina HUZ z destinace. Tři HUZ jsou dále situována v Liběchově. V ostatních městech a obcích destinace bylo v r. 2022 registrováno zpravidla nejvýše 1 HUZ.

V regionu Mělnicka Kokořínska se nacházelo k r. 2022 celkem 56 HUZ, což představovalo celkem 7 % HUZ ve Středočeském kraji. Nabídka HUZ a dalších služeb pro návštěvníky je zde z kvantitativního hlediska spíše průměrná, to je ale také dáno menší rozlohou destinace. Nadprůměrné je zde zastoupení kempů (11 % ze všech kempů ve SČK), které jsou soustředěny v přírodně atraktivním Kokořínsku. Nadprůměrné je zastoupení penzionů (45 % z HUZ v destinaci), což souvisí s rolí destinace jako cíle přírodní poznávací turistiky s ubytováním ve venkovských sídlech a menších městech. Pro náročnější klientelu jsou ve sledovaném regionu k dispozici 4 HUZ v kategorii hotel, motel, botel **** (7 % z celkového počtu HUZ v regionu), které jsou rozprostřeny napříč regionem. Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (10 HUZ), a ostatní HUZ (7), turistické ubytovny a chatové osady (celkem 2), tedy ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu.

Tabulka 60: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Mělnicko Kokořínsko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, hotel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
SČK	843	2	64	195	332	72	83	95
Mělnicko Kokořínsko	56	-	4	10	25	8	2	7
%	7	-	6	5	8	11	2	7

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Výrazně nerovnoměrné je územní rozložení stravovacích zařízení. Ta jsou kromě Mělníku a Neratovic (populační centra území) soustředěna i v Kokořínském dole a okolí (oblast masové turistiky), dále v sídlech podél silnice I/16 (vyšší pohyb osob), podél Labe (urbanizační a rekreační osa území) a v obcích v nejbližším zázemí Prahy (vyšší kupní síla obyvatel). Naopak v území mezi CHKO Kokořínsko a silnicí I/16 nejsou k dispozici prakticky žádná stravovací zařízení.

V regionu je k dispozici celkem 7 turistických informačních center, z nichž 2 - TIC v Mělníku a TIC v Šemanovicích jsou certifikovaná. V regionu jsou následující TIC: Turistické informační centrum Mělník – Mělnické kulturní centrum, Nostalgická myš Šemanovice, TIC Liběchov, TIC Mšeno, Informační centrum města Neratovice, Infocentrum Kostelce nad Labem, Infocentrum Město Odolena Voda. TIC tak jsou zejména ve městech, resp. spádových centrech území.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Charakter destinace utváří jednak zemědělská krajina Polabí, jednak příměstská krajina kolem Prahy. Turisticky nejatraktivnější je ovšem území CHKO Kokořínsko, které je vyhledávanou lokalitou poznávací turistiky spojené s pěší turistickou a cykloturistikou. Řeky Labe a Vltava pak umožňují především vodní motorovou turistiku (a to individuální i hromadnou) a vodní rekreaci. Podél řek vedou páteřní cyklotrasy, které se postupně spolu s doplňkovou infrastrukturou rozvíjejí ve významný produkt cestovního ruchu.

Pěší turistika

Hlavní oblastí pěší turistiky v území destinace je CHKO Kokořínsko, které je velmi navštěvované vzhledem ke zdejší atraktivní skalnaté a zalesněné krajině s množstvím vyhlídek, bizarních skalních útvarů, pseudokrasových jeskyň, hlubokých údolí i s výskytem hradů a zřícenin na skalních útvarech. V rámci osídlení je zde přítom velké množství staveb tradiční lidové architektury – zejména pak roubených chalup, které dotvářejí charakter území.

Jednou z nejnavštěvovanějších lokalit je Kokořínský důl, který nabízí výše uvedené přírodní atraktivity a zároveň populární hrad Kokořín. V Kokořínsku je velmi vysoká hustota pěších TZT, přičemž celostátní pěší TZT zde doplňuje síť místních TZT. Mezi výchozí lokality k pěším návštěvám Kokořínska patří mj. město Mšeno, a silnice III/25931 vedoucí Kokořínským dolem.

Zbytek destinace má dominantně zemědělský charakter bez výraznějších přírodních atraktivit, a proto je zde potenciál pěší turistiky omezený, čemuž odpovídá nízká hustota pěších TZT. Ty jsou tak vymezeny jen podél Vltavy a Labe a mezi některými turistickými cíli. Nevyužitý je potenciál pískovcových údolí mezi Kokořínskem a řekou Jizerou, kde nejsou proznačeny žádné pěší TZT.

Jako doplněk turistických tras se nabízejí tematické naučné stezky. Tři NS se nacházejí přímo v CHKO Kokořínsko (Cinibulkova NS, NS Voda – zlato zdejšího kraje, NS Poklady Harasova), dále je v destinaci vyznačeno velké množství NS, které jsou soustředěny zejména v Mělníku a blízkém okolí, v okolí Neratovic a Byšic. Nabídka tematických NS je velmi rozsáhlá (celkem několik desítek NS) a NS jsou rozprostřeny po celém území destinace.

Cykloturistika

Destinací procházejí páteřní cyklotrasy Vltavská stezka (č. 7) a Labská stezka (č. 2), které se sbíhají u soutoku obou řek v Hoříní. Navzdory jejich dosavadní nedostavěnosti se průběžně zvyšuje jejich využití a ve spojitosti se službami, atraktivitami a atrakcemi v nácestném území se z obou cyklotras postupně stává

významný a intenzivně využívaný produkt CR.

Hustá síť cyklotras je v Kokořínsku a okolí. Většina cyklotras v Kokořínsku má přitom vysokou členitost, částečně také vedou náročnějším terénem. Umožňují ovšem návštěvu přírodně atraktivního území a lze očekávat, že s rozvojem využívání elektrokol bude cykloturistický potenciál Kokořínska růst.

Zatímco v části destinace na pravém břehu Labe je poměrně hustá síť cyklotras – a to i mimo Kokořínsko, v „levobřežní“ části destinace nejsou k dispozici prakticky žádné cyklotrasy (s výjimkou Vltavské a Labské stezky). Zvláště v této části území tak je potřeba síť cyklotras i cyklostezek rozvíjet, protože se jedná o suburbánní a zemědělskou krajinu, která není atraktivní pro pěší turistiku, a kde právě cykloturistika může umožnit dosažení místních, řídko rozložených turistických cílů. Přitom je ovšem potřeba dbát na separaci cyklotras od silničních komunikací s intenzivním provozem, kterých je v tomto suburbánním území velké množství.

Významné cyklotrasy:

- č. 2, Labská
- č. 7 / EV 7, Vltavská
- č. 142 Lhotka u Mělníka – Ráj (Kokořínským dolem)
- č. 203 Mělník – Lhotka u Mělníka
- č. 0010 Želízy – Kokořínský důl
- č. 0011 Truskavenský důl – Dobřeň
- č. 0012 u Liběchova – Vojtěchov
- č. 0009 Mělnické Vtelno – Mšeno – Vojtěchov
- č. 0008 Hostín – Nosálov
- č. 8162 Kly – Hostín – Košátky – Lhota
- č. 8259 Mlékojedy u Neratovic – Všetaty – Čečelice

Vodácká turistika a vodní rekreace

Destinací protékají řeky Vltava i Labe, které jsou vodními cestami umožňujícími provoz výletních lodí i malých motorových plavidel a které jsou zároveň splavné pro vodáky. Vodácká atraktivita těchto řek je ovšem omezena jejich regulací, resp. kanalizací, v jejímž důsledku je proud řeky pomalý, vodáci zde musí přenášet vodní stupně, a i přírodní atraktivita řek je kvůli jejich kanalizaci spojené s umělým vedením vodního toku snížena. Řeky zde tedy mají potenciál spíše jen pro krátkodobou vodáckou rekreaci, zejména pak ve spojení s využíváním paddleboardů. Ve Veltrusech je k dispozici slalomový kanál, v jehož sousedství je kemp.

V destinaci je velmi široká nabídka možností koupání v přírodě a vodní rekreace u vodních ploch. Kromě možnosti využívání potenciálu řek Vltavy a Labe, který zatím není naplněn, je zde především velmi rozsáhlá nabídka zatopených lomů na štěrkopísek, které se vyskytují zejména v okolí řeky Labe. Destinace tak disponuje nadstandardní nabídkou možností vodní rekreace navázané zejména na zatopené lomy na štěrkopísek v okolí řeky Labe.

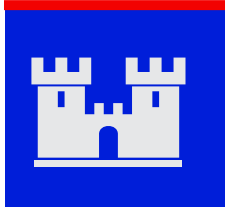
V destinaci jsou mj. následující zaplavené lomy, kde je možná vodní rekreace (pískovna Baraba, Lom Kojetice, Křenecké jezero, Jezero Lhota, Jezero Konětopy, Písník Tišice, Jezero Vojkovice). Ne všude je ovšem k dispozici kvalitní návštěvnická infrastruktura.

Další druhy sportovní turistiky

žádné hipostezky.

V Kokořínsku se nachází mimořádné množství pískovcových terénů pro skalní lezení. Také v souvislosti se skalním lezením je v Kokořínsku značné množství kempů. V destinaci se nachází téměř desítky jezdeckých stájí a klubů. Ty jsou využívány zejména pro krátkodobou rekreaci. V území přitom nejsou vyznačeny

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Návštěvnický potenciál v turistické oblasti mají kulturně-historické a společenské atraktivity. Atraktivní je především historické město Mělník, které má navíc potenciál gastroturistiky spojený s místní vinařskou oblastí, a několik atraktivit bodového charakteru, mezi nimiž má nadregionální význam hrad Kokořín, který je národní kulturní památkou. Významnými památkami jsou dále zámky (Mělník, Liblice, Liběchov, Horní Beřkovice, Lobeč, Měšice a Panenské Břežany) a sakrální památky (kostel sv. Vavřince v Pšovce v areálu Kláštera augustiniánů v Mělníce, Kapucínský kostel a Klášter Mělník). Jinak je kulturně-historický potenciál destinace spíše menší. Dále jsou v destinaci cíle bodového charakteru.

Specifikem je pak vysoký výskyt hodnotné lidové architektury ve venkovských částech destinace, což je zosobněno mj. existencí čtyř památkových rezervací (PR Dobřeň, PR Nové Osinalice, PR Olešno a PR Nosálov) a 14 památkových zón v území.

Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují muzea a galerie – v regionu se jich nachází bezmála 30. Nejvýznamnější z nich: Regionální muzeum Mělník (včetně pobočky s muzeem skalního obydlí), Muzeum Eduarda Štorcha (první samostatně navštívitelné muzeum v Česku), Památník Bedřicha Smetany, Památník Jana Palacha, Muzeum pivovaru Lobeč, Galerie Ve věži Mělník atd. Specifickou atrakcí je Kostnice Mělník, dále pak Muzeum v obci Kadlín, Muzeum v obci Velký Újezd. V území jsou technické památky spojené zejména s vodními cestami. Jedná se mj. o Vraňansko-hořínský plavební kanál s historickým zdymadlem u Hořína. Technickou památkou nadregionálního až mezinárodního významu je pivovar v Lobči (držitel ceny Europa Nostra).

- **Přírodní**

Krajina a příroda je zde tedy atraktivní pro výlety a poznávání. Atraktivní jsou okolí vodních toků (řek Vltavy a Labe, říčky Pšovka atd.) a skalní útvary v CHKO Kokořínsko, ve kterých se nachází velké množství vyhlídek. Z rozhleden lze jmenovat Vráteňskou horu, rozhlednu Hradišť, Pražskou bránu v Mělníce a v témže městě vyhlídkovou věž kostela sv. Petra a Pavla.

Také maloplošných chráněných území je v území několik:

- Národní přírodní památka Holý vrch
- Národní přírodní památka Polabská černava
- Přírodní rezervace Kokořínský důl
- Přírodní rezervace Mokřady dolní Liběchovky
- Přírodní rezervace Slatinná louka u Liblic
- Přírodní rezervace Úpor – Černínovsko
- Přírodní rezervace Kopeč
- Přírodní rezervace Dřínovská stráž
- Přírodní rezervace Všetatská černava
- Přírodní rezervace Slatinná louka u Liblic
- dále několik desítek ZCHÚ v kategorii přírodní památka

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Pro cestovní ruch jsou významné také pravidelně organizované akce. V případě Mělnicka Kokořínska jsou realizovány většinou eventy lokálního či regionálního charakteru. To znamená, že návštěvníci je navštěvují proto, že se v destinaci právě nacházejí, nikoliv že by byli přilákáni samotnou akcí. Výjimkou jsou některé akce, které buď přitahují specifickou skupinu návštěvníků z celé ČR a případně i zahraničí (např. setkání příznivců automobilových veteránů – Veteránské rojení Lobeč) a pak některé akce spojené s Mělnickou vinařskou oblastí (zejména Vinobraní Mělník), které přitahují návštěvníky z Prahy a dalších zdrojových oblastí, protože patří k jedněm z mála obdobných akcí v (na vinařské oblasti chudém) Česku.

Níže je přehled eventů konaných na území destinace s potenciálem přitáhnout návštěvníky kvůli sobě samým. Velká část eventů je pořádána v Mělníku, kde je velmi bohatá nabídka akcí.

- Vinná noc Mělník
- Mělnický košt
- Masopust v Lobči
- Lhota fest (jezero Lhota)
- Veteránské rojení Lobeč
- Moře u Mělníka (gastro festival)
- Mělnický košt
- Jarmarky – Houska
- Country Lhotka
- Vinobraní Mělník
- Mělnické kulturní léto

Význam má také CR spojený s místními eventy a MICE. V oblasti MICE turistiky je významným zařízením zámek Liblice.

Produkty CR (aktivně nabízené, existující nenabízené, potenciální)

DMO aktuálně nabízí 8 produktů (balíčků) CR, které propaguje prostřednictvím webu i dalších nástrojů. Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Skály nad zemí a pod zemí
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, cyklisté, pěší turisté
 - Produkt zaměřený na poznávání historie, přírody a gastronomie (včetně vinařství)
- Tradice pěstování vinné révy a vinařství
 - cílová skupina: Senioři, cyklisté, pěší turisté

- Produkt je zaměřen na poznání místních vinařství a související gastroturistiku. Nabízí také vinařské akce.
- Rodiny s dětmi
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi
 - Produkt zprostředkovává rodinám s dětmi relevantní místní atraktivity a atrakce, např. Regionální muzeum Mělník, Zoopark Zelčín, Muzeum Kadlín, Naučnou stezku medvídka Chloumáka.
- Literární toulky
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, cyklisté, školní mládež, literáti
 - Produkt zprostředkovává návštěvu míst, která inspirovala literární osobnosti, jako O. Wenzl, V. Dyk, K. H. Mácha, O. Suchý. Nabízí návštěvu Mělníku, pěší TZT Máchova cesta, literárního klubu Pegas Mělník a akcí pořádaných v regionu.
- Bez bariér
 - cílová skupina: osoby se sníženou schopností pohybu, nevidomí a neslyšící
 - Produkt nabízí cílovým skupinám návštěvu atraktivit a atrakcí a využití ubytovacích a stravovacích zařízení, která jsou uzpůsobena pro uvedené cílové skupiny.
- Regionální produkty
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, cyklisté, pěší turisté
 - Nabídka regionálních produktů
- Pšovka – říčka s posláním
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, cyklisté, pěší turisté
 - Produkt zprostředkovává putování atraktivní krajinou Kokořínska s poznáváním vodních mlýnů.
- 3x v Lobči a něco navíc
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, cyklisté, pěší turisté
 - Balíček je zaměřen na kombinaci poznávací, gastronomickou a pěší /cykloturistiku v obci Lobeč. Čeká Vás prohlídka parostrojního pivovaru, návštěva muzea E. Štorcha a Zámek Lobeč – ubytování a gastronomické akce.

Nabízené produkty tedy zprostředkovávají především návštěvu Mělníka a Kokořínska. Do budoucna by tedy bylo vhodné vytvořit produkty, které by vybízely k návštěvě dalších částí destinace (např. navázané na řeky Labe a Vltavu).

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Mělnicko Kokořínsko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 61: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Mělnicko

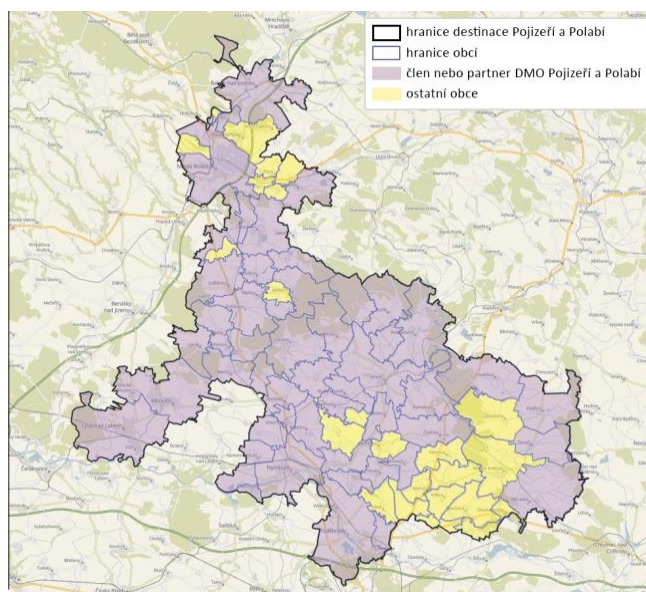
Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nerovnoměrné rozložení nabídky v oblasti ČR	1.1 Silná dominance Mělníka a Kokořínska v nabídce cílů ČR 1.2 Slabá nabídka cílů a zařízení v blízkém okolí Prahy a v území mezi Kokořínskem a Pojizeřím 1.3 Malá nabídka významnějších kulturně-historických atraktivit mimo Mělník 1.4 Nevyužitý potenciál údolí mezi Kokořínskem a Pojizeřím pro pěší turistiku a cykloturistiku 1.5 Malá nabídka eventů nadmístního významu mimo Mělník 1.6 Malá nabídka produktů ČR mimo území Kokořínska a Mělníku

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
2. Deficity v oblasti infrastruktury CR	<p>2.1 Omezená přístupnost břehů Labe v Mělníku</p> <p>2.2 Absence zařízení s větší ubytovací kapacitou (schopné pojmout větší akce MICE)</p> <p>2.3 Absence návštěvnické infrastruktury u některých hojně navštěvovaných jezer v bývalých pískovnách</p> <p>2.4 Nízká rozvinutost (především doprovodné) infrastruktury pro vodní rekreaci a vodní turistiku (motorovou i nemotorovou) na Vltavě a Labi – mj. přístupů k řekám</p> <p>2.5 Omezený počet TIC uvnitř CHKO Kokořínsko</p>
3. Deficity v oblasti dopravy a dopravní obslužnosti území	<p>3.1 Neexistence možnosti bezkolizního dosažení Kokořínska silniční dopravou (bez negativních důsledků na nácestná sídla)</p> <p>3.2 Nedostatečná kapacita silniční infrastruktury a zejména parkovišť vzhledem k potřebám v Kokořínském dole a dalších exponovaných místech Kokořínska</p> <p>3.3 Potřeba regulace parkování a dopravy v nejexponovanějších lokalitách Kokořínska</p> <p>3.4 Nekvalitní spojení destinace s Prahou prostřednictvím veřejné dopravy</p> <p>3.5 Nízká četnost spojů veřejné dopravy v Kokořínsku a venkovských, od Prahy vzdálenějších oblastech destinace</p>
4. Nedostatečně rozvinutá infrastruktura pro cykloturistiku	<p>4.1 Nedostavěnost Labské a Vltavské stezky (absence úseků cyklostezek)</p> <p>4.2 Nedostatečně rozvinutá nabídka doprovodné infrastruktury u Labské a Vltavské stezky (odpočinková místa, občerstvení, toalety apod.)</p> <p>4.3 Absence cyklotras v části destinace mezi Labem a Prahou</p> <p>4.4 Absence cyklostezek či samostatně vedených cyklotras na řadě míst, kde dochází ke kolizím cyklo dopravy se silniční (případně i intenzivní pěší) dopravou</p> <p>4.5 Kolize cyklotras se silniční dopravou a pěšími v Kokořínsku</p> <p>4.6 Absence cyklotrasy v údolí Liběchovky</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.9 POJIZEŘÍ A POLABÍ

Turistická oblast Pojizeří a Polabí se nachází v severovýchodní části Středočeského kraje a má velmi dobrou geografickou i dopravní polohu (mezi dálnicemi D10 a D11). Rozkládá se od města Mladá Boleslav, přes Nymburk až do Poděbrad v nížinaté oblasti na dvou vodních tocích – řece Jizeře a řece Labi. Celkově se jedná o velikostně menší turistickou oblast. Jádry oblasti jsou města Mladá Boleslav, Nymburk a Poděbrady.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

LVH je z destinace hůře dostupné, a to jak IAD, tak veřejnou dopravou. Zásadním nedostatkem je absence severní části Pražského okruhu. Uživatelé LVH směřující do destinace tak musejí buď projíždět intravilánem Prahy, nebo velkou objížďkou přes silnici I/16. Relativní geografická blízkost LVH tak pro území nepředstavuje výhodu a negeneruje návštěvnost navázanou na letiště. Na území je k dispozici ještě bývalé vojenské letiště v Milovicích a (bývalé vojenské záložní) letiště Mnichovo Hradiště. U Milovického letiště je nepravděpodobná jeho obnova spojená se zavedením mezinárodního veřejného provozu. Letiště Mnichovo Hradiště může být využíváno pro příležitostné soukromé mezinárodní lety (např. pro potřeby koncernu Volkswagen).

Z hlediska celostátní silniční infrastruktury se destinace vyznačuje poměrně příznivou polohou. Západní a SZ části destinace jsou dostupné po dálnici D10, jižní a V část destinace pak spádují k dálnici D11. Východní část destinace je na tuto dálnici napojena prostřednictvím silnice I/32, která má relativně solidní parametry. Obě dálnice propojuje přes střed destinace silnice I/38, která je od jihu až do Všehlap vedena mimo intravilány sídel, následně má ovšem nevyhovující trasu skrze intravilány sídel. Negativem je horší dopravní dostupnost Milovic s tamními významnými atrakcemi CR, kde spojení s dálnicemi neodpovídá významu města.

V území se nenacházejí žádné rozsáhlejší přírodní atraktivity, a proto zde není plošný problém s parkováním návštěvníků, jako v jiných destinacích. Atraktivity a atrakce v území jsou bodového charakteru, ty významnější (Mirakulum Milovice, zámek Loučeň, ZOO Chleby) zpravidla disponují parkovišti pro návštěvníky. Mnohé méně navštěvované atraktivity a atrakce ovšem nedisponují veřejnými parkovišti, místy může být kapacita disponibilních parkovišť nepostačující a zejména při větších nárazových akcích tak může docházet k zatěžování veřejného prostoru parkujícími návštěvníky (to hrozí např. u výstaviště v Lysé nad Labem). V turisticky atraktivních městech (Nymburk, Poděbrady, Benátky nad Jizerou) pak chybí odstavná parkoviště pro návštěvníky na vnějším obvodu historického jádra, tudíž dochází k zatížení historických jader dopravou a parkováním návštěvníků. Relativně kvalitní řešení má v tomto ohledu jen Mladá Boleslav, kde jsou k dispozici parkoviště po obvodu historického jádra města a kde je podzemní parkovací dům přímo na Staroměstském náměstí.

Destinaci obsluhují železniční tratě č. 231 (Kolín – Lysá nad Labem), 232 (Praha – Lysá nad Labem – Milovice), 070 (Praha – Turnov), 076 (Mladá Boleslav – Mělník), 060 (Nymburk – Poříčany), 062 (Nymburk – Mladá Boleslav), 061 (Nymburk – Jičín), 028 (Křinec – Chlumeck nad Cidlinou) a okrajově také trať č. 020 (Velký Osek – Hradec Králové). Pro destinaci důležité jsou tratě č. 060, 070, 231 a 232, které napojují destinaci na Prahu. Trať č. 020 pak zprostředkovává spojení destinace s Hradcem Králové. Tyto tratě mají teprve projít modernizací (s výjimkou již modernizované tratě č. 232), jejímž výsledkem má být zkvalitnění spojení destinace s Prahou a potenciálními zdrojovými oblastmi návštěvnosti. Modernizací má projít také trať z Nymburka do Mladé Boleslavi a zároveň má dojít k vybudování tzv. Všejanské spojky (Milovice – Čachovice) a Bezděčínské spojky (Nepřevázka – Mladá Boleslav město), čímž se výrazně zlepší vlakové spojení Prahy s Mladou Boleslaví a nácestnými sídli. Ostatní tratě mají zpravidla horší parametry a neumožňují časově atraktivní spojení se zdrojovými oblastmi návštěvnosti. Přitom je zde redukován rozsah dopravní obslužnosti (zpravidla 120minutový interval spojů). Pravidelné spojení už není provozované na trati 028 v úseku Křinec – Městec Králové. Kromě vlakových linek zajišťují dopravní obslužnost území autobusové linky, které jednak napojují jihozápadní část destinace (tam, kde není přímé vlakové spojení) na Prahu (ovšem i prostřednictvím spojení na zastávky páteřních železničních tratí), jednak obsluhují cíle, které nejsou obslouženy železniční dopravou. Zatímco blíže Praze je četnost spojů vyšší, v periferních lokalitách je spojení mnohdy omezeno jen na několik spojů denně.

Destinací vede páteřní cyklostezka č. 2 Labská. Na téměř celé trase v destinaci vede Labská stezka po účelových komunikacích, nebo po vlastní cyklostezce přímo na břehu řeky. Jen v dílčích úsecích se od řeky oddaluje. Zatímco Labská stezka č. 2 vede v destinaci po pravém břehu Labe, po levém břehu

vede cyklotrasa č. 0019 z Poděbrad do Čelákovic. Mezi Poděbrady a Nymburkem tak vedou cyklostezky po obou březích Labe. V dílčích úsecích může být žádoucí vybudování zpevněného povrchu stezky, nebo její přeložení do vhodnější trasy, v zásadě však Labská stezka v destinaci nabízí poměrně vysokou kvalitu. Další páteřní cyklotrasou je cyklotrasa č. 17 Greenway Jizera, která naopak prakticky nenabízí svezení po cyklostezkách a v mnoha úsecích vede mimo údolí řeky Jizery. Kromě trasování i po silnicích III. třídy je tak problémem větší výšková členitost stezky, která snižuje její turistickou atraktivitu. Stezka je vedena po cyklostezkách pouze v Benátkách nad Jizerou, v navazujícím úseku do Mladé Boleslavi pak z velké části vede v souběhu s pěší TZT po nebezpečné cestě. Delší úsek cyklostezky je k dispozici také mezi Čachovicemi a Loučnicí a Benátkami nad Jizerou a Zdětínem (po tělese snesené vlečky). Destinace je přitom pokryta cyklotrasami velmi nerovnoměrně. Vyšší hustota cyklotras je v západní části destinace, kde je vyšší hustota měst, naopak ve východní části území a v území mezi tokem řeky Labe a Rožďalovicemi cyklotrasy zcela chybí. I když je toto intenzivně zemědělsky využívané území méně rekreačně atraktivní, bylo by vhodné zde síť cyklotras doplnit (a zároveň zde budovat cyklostezky), protože je zde malá výšková členitost a cykloturistika může být vhodným způsobem pro objevování zdejších kulturních atraktivit.

Destinace téměř nenabízí přírodně atraktivní krajinu, proto je zde síť pěších TZT jen minimální. Pěší TZT vedou podél Labe i Jizery, zároveň také propojují zalesněná území v ose Káraný – Milovice – Loučeň – Ledce / Libáň. I v tomto území přitom je síť pěších TZT velmi řídká a stálo by za zvážení její případné rozšíření a zpřístupnění dalších atraktivit prostřednictvím pěších TZT.

Infrastruktura a služby CR

Největší koncentrace infrastruktury a služeb cestovního ruchu (ubytovací, stravovací a další navazující služby) je v přirozených centrech destinace, tj. největších městech destinace (Mladá Boleslav, Poděbrady a Nymburk, dále pak ve městech disponujících atraktivitami (Milovice, Lysá n. L., Loučeň).

V destinaci se v r. 2022 nacházelo celkem 85 hromadných ubytovacích zařízení (viz tabulka níže). Ze struktury HUZ v této destinaci je patrné, že může uspokojit zákazníky očekávající vyšší standardy ubytování, tak i ty méně náročné. Ve struktuře HUZ převládají penziony (53 %), následovány kategorií hotelů. Zde je patrná diverzita oproti ostatním DMO Středočeského kraje – destinace disponuje výrazně vyšším zastoupením zařízení HUZ vyšší třídy. Celkově je v této destinaci 15 % zařízení HUZ v kategorii hotel, motel, hotel ****, což je nejvyšší relativní zastoupení tohoto typu HUZ mezi ostatními DMO (průměr činí 8 %). Významně vyšší je i zastoupení zařízení v kategorii ostatní hotely – 26 % (druhé nejvyšší po DMO Posázaví). V destinaci se navíc nachází jediný pětihvězdičkový hotel ve Středočeském kraji (Chateau Mcely), nedaleko od něj je další hotel vyšší třídy (4hvězdičkový hotel Maxmilian Lifestyl Resort na Loučeni). Naopak podíl ubytovacích zařízení nižší kategorie (kempy; chatové osady a turistické ubytovny) je nejmenší v rámci porovnávaných DMO (4, resp. 2 %). V porovnání se strukturou HUZ v ostatních DMO Středočeského kraje je třeba zmínit ještě jednu skutečnost – přes 4 tis. lůžek HUZ mají pouze 3 DMO: Posázaví (8,8 tis.), Brdy a Podbrdsko (4,4 tis.) a Pojizeří-Polabí (4,3 tis.).

Z hlediska geografického rozmístění lze konstatovat, že město Mladá Boleslav disponuje statisticky dostatečnou kapacitou ubytovacích služeb ve vysoké kvalitě i kvantitě, nicméně ta je značně ovlivněna vazbou na vysokou poptávku po ubytování středního a vysokého managementu firmy ŠKODA-AUTO a.s. a jejich dodavatelských firem. (Strategie Pojizeří a Polabí 2019) V Nymburce jsou ubytovací kapacity v turistické sezoně nedostatečné – poptávka často převyšuje nabídku. Stejně tak i v Poděbradech je nabídka ubytovacích kapacit limitována – ovlivněna lázeňským životem.

Tabulka 62: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Pojizeří Polabí v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Pojizeří Polabí	125	1	15	39	53	5	4	8
%	15	50	23	20	16	7	5	8

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Stravovací zařízení jsou rozmístěna po celé destinaci, liší se však kvalitou i rozsahem nabídky. Gastroslužby vyšší kvality jsou poskytovány zejména ve větších městech destinace. TOP gastronomické služby a rozmanitou nabídku mezinárodní kuchyně nabízí podniky zejména v Mladé Boleslavi, dále pak v Poděbradech a Nymburce. V ostatních lokalitách se jedná spíše o stravovací zařízení nižší kvality a často i sezónně otevřená. Celkově však je struktura stravovacích zařízení pestrá – od restaurací přes hospůdky, minipivovary, kavárny, cukrárny aj.

Informační centra jsou doplňkovou infrastrukturou pro cestovní ruch – v turistické oblasti jich funguje celkem 14 (infocentra, městská informační centra, ...), z toho 7 certifikovaných. TIC jsou víceméně k dispozici celoročně a jejich rozmístění odpovídá poloze turistických cílů.

TIC jsou následující:

- Infocentrum Čelákovice
- Infocentrum Mladá Boleslav
- Informační a kulturní centrum Stará Boleslav
- Informační centrum Lysá nad Labem
- Informační středisko Benátky nad Jizerou
- Kulturní a informační centrum Sadská
- Turistické informační centrum Dobrovická muzea
- Turistické informační centrum Milovice
- Turistické informační centrum Nymburk
- Turistické informační centrum Poděbrady
- Turistické informační centrum v Brandýse n. Labem
- Turistické informační centrum Zvířetice

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Krajina mezi Labem a Jizerou nabízí spoustu zajímavých a snadno dostupných – vlivem nížinatého charakteru – turistických cílů (přírodních, sportovních i kulturně-historických) pro pěší výletníky, cyklisty ale i rodiny s dětmi. Díky husté síti cyklotras a turistických stezek patří oblast k oblíbeným výletním destinacím v České republice. Destinace je rozdělena na několik odlišných celků – jednak Poděbrady, které se profilují jako lázeňské město, Nymburk, který se více soustředí na historii a sport a Mladoboleslavsko, jedinečné technické památky (průmyslový design – historie, současnost i budoucnost). Hlavními body turistické destinace tak jsou města Mladá Boleslav, Poděbrady a Nymburk, v nichž se nachází řada kulturně-historických atraktivit.

Destinace Pojizeří a Polabí se profiluje spíše jako destinace pro pohodlný turismus – kvalitní a rychlé spojení s centrem republiky, nenáročné výšlapy, pohodové atraktivy, sportovní vyžití (Nymburk, cyklistika, vodáctví), lázeňství a wellness (Poděbrady), kultura a historie (Mladá Boleslav), zábava (Milovice). Je zde tedy ideální spojení sportu a odpočinku. Konkurenční výhodou destinace tak je její různorodost.

Pěší turistika

Turistická destinace je charakteristická svým nížinatým charakterem, který vytváří předpoklady pro nenáročnou turistiku. Pro turisty mohou být atraktivní toky řeky Labe a Jizery, Cidliny, Mrliny. Oblíbenými cíli jsou také lužní lesy okolo řeky Labe, Loučeňské lesy, NPP Slatinná louka u Velenky, Čtvrtě, Písečný přesyp u Písta, Chotuc, NPR Libický luh a NPR Kněžičky, Vrch Baba u Kosmonos.

Značné oblibě se těší Přírodní rezervace Milovice (bývalý vojenský výcvikový prostor), ve které jsou chovány tři klíčové druhy velkých kopytníků v jedné lokalitě (zubr, divocí koně, pratur).

V destinaci je možné využít několik naučných stezek, které jsou nenáročné a rozličné kvality: Mydlovarský luh, údolím Labe, Skupice-Huslák, Pozorovatelna, Holské rybníky, Po stopách víly Netřebky, Libice, Metalová cesta, Březinské studánky, Park Ostrov, Po stopách Bohumila Hrabala, stezka Vrch Baba a Dědek, Chlum, Klokočským lesem, Zvířeteckou stezkou, Krajinou Rudolfa II., Horecká naučná stezka, naučná stezka Hradišť. Velmi oblíbenou atrakcí se stala tzv. Syslí louka v chráněné oblasti Radouč v Mladé Boleslavi. Z rozhleden lze jmenovat například rozhlednu Romanka.

Sít pěších TZT jen minimální – vzhledem k tomu, že destinace téměř nenabízí přírodně atraktivní krajinu. Pěší TZT vedou podél Labe i Jizery, zároveň také propojují zalesněná území v ose Káraný – Milovice – Loučeň – Ledce / Libáň. V údolí Jizery v Mladé Boleslavi začíná tzv. Zlatá stezka Českého ráje, která pokračuje k Mnichovu Hradišti a dále do centrálních částí Českého ráje.

Cykloturistika

Celá severovýchodní část Středočeského kraje leží na rovinaté úrodné nížině, která z hlediska cyklistiky nabízí vhodné podmínky především pro nenáročné výlety. Turistická oblast je poměrně hustě protkána sítí cyklotras a cyklostezek, z nichž některé úseky jsou vhodné i pro in-line bruslaře. Na některých cyklotrasách je již možné nalézt dobíjecí stanice pro elektrokola.

Cykloturisté mohou objevovat destinaci díky napojení na mezinárodní dálkovou cyklotrasu – Labská stezka, která v destinaci spojuje města Poděbrady a Nymburk a navazují na ní další trasy. Další významnou trasou pro turisty je Greenway Jizera spojující destinaci spojuje s Libereckým krajem na severu.

Cyklotrasy v oblasti:

- č. 2 Labská stezka
- č. 0019 Poděbrady – Nymburk
- Greenway Jizera – od pramene Jizery až k soutoku s Labem
- č. 0038 Dražice – Čachovice
- č. 0037 Káraný – Milovice
- č. 0041 Káraný – Kochánky

- Taxis – Loučeň – Čachovice – Luštěnice – Jabkenice – Mcely – Loučeň
- č. 8151 Chotětov – Dobrovice
- č. 8148 podél Klenice

Vodácká turistika a vodní rekreace

Vodní turistika má v destinaci celkem vhodné podmínky pro realizaci. Řeka Jizera je méně vodácky atraktivní řeka – v jejím okolí není tak atraktivní krajina (jako např. na Berounce a Sázavě nebo na horním toku Jizery) a vodácký potenciál zde omezuje vysoké množství nesjízdných jezů a převaha zdrží s pomalu proudící vodou. Není zde také prakticky rozvinutá infrastruktura vázaná na vodáckou turistiku (půjčovny lodí, kempy, občerstvení). Přesto je řeka poměrně oblíbenou vodáckou řekou. V Mladé Boleslavi na Krásné louce je možnost pronájmu paddleboardů a kánoí.

Řeka Labe je atraktivní zejména z hlediska využití výletních lodí. Na Labi jsou (v rámci veřejné dopravy) provozovány také přívozy. Ty jsou zpravidla určeny pro převoz osob (se zavazadly včetně jízdních kol).

V destinaci je malé množství vodních ploch vhodných ke koupání (např. jezero Poděbrady, Sadská, dále pak koupaliště).

Vodní plavba

Na Labi je nabídka turistických lodních linek minimální. Do Mělníka zajíždí turistická linka z Prahy a jsou zde provozovány okružní plavby do Obříví. Labskou vodní cestu mezi Mělníkem a cílí v Německu ovšem příležitostně využívají zahraniční rejdaři s nabídkou mnohadenních okružních plaveb.

Aktuálním trendům ve vodní turistice jdou vstříc také půjčovny kajutových lodí na Labi kromě výletních lodí (Čelákovice a Brandýs nad Labem).

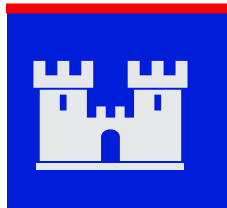
Na kanalizovaných úsecích Labe se rozvíjí individuální motorová doprava a motorová vodní rekreace. V rámci podpory tohoto odvětví buduje Ředitelství vodních cest na vhodných místech veřejná přístaviště.

Další druhy sportovní turistiky

Golfová turistika je v turistické oblasti v posledních letech na vzestupu. Golfové hřiště se nachází v Michalovicích (u Mladé Boleslavi) a v Poděbradech. V Mladé Boleslavi se v parku Štěpánka nachází jedno z významnějších discgolfových hřišť v rámci Česka.

Destinace disponuje výbornými podmínkami pro rozvoj agroturistiky – nachází se zde značné množství farem, jízdáren atd.

Poznávací turistika

Turistická destinace disponuje turistickými cíli zejména kulturně-historickými. Mimoto se v destinaci nachází i další turistické zajímavosti, které lze zařadit do kategorie zábavně-naučných atraktivit, a jsou lákadly zejména pro rodiny s dětmi. Z hlediska návštěvnosti je nutno vyzdvihnout zejména Park Mirakulum v Milovicích – zábavně-naučný park, jehož návštěvnost je jedna z nejvyšších v Česku (2. místo v TOP cílech Česka v r. 2022). Se zvířaty se mohou děti a další návštěvníci seznámit v Ekocentru Huslík a

Zoologické zahrady Chleby, s lidovou kulturou v Botanicusu, minizoo v Mladé Boleslavi a Polabském národopisném muzeu Přerov n. Labem.

V regionu se nachází 12 muzeí. Nejvýznamnější z nich je ŠKODA muzeum v Mladé Boleslavi, dále pak Letecké muzeum Metoděje Vlacha, Dobrovická muzea, Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem – skanzen, Muzeum Bakovska, Polabské muzeum Poděbrady, Vlastivědné muzeum Nymburk aj.

V destinaci se nachází i několik technických památek, mezi nimiž je třeba vyzdvihnout cukrovar v Dobrovici, starou vodárenskou věž v Mladé Boleslavi, hydroelektrárnu v Poděbradech či Strnadovský viadukt.

Návštěvnícký potenciál mají místní hrady a zámky (Mladoboleslavský hrad, zámky Loučeň, Poděbrady, Křinec a Stránov; zříceniny hradu/zámku: Zvířetice, Michalovice) a sakrální památky (Loreta Kosmonosy, Sbor Českých Bratří).

V neposlední řadě je třeba zmínit vily a další architektonické památky.

- Vila Vojtěch Oberegnera v Poděbradech
- Lowitova vila v Nymburce
- Vila Bedřicha Leitenbergera v Mladé Boleslavi
- Zemská průmyslová škola v Mladé Boleslavi (funkcionalistická stavba)
- Kolonáda v centrálním lázeňském parku v Poděbradech
- Historické centrum Poděbrad
- Městské hradby v Nymburce
- Městský palác Templ
- Židovský hřbitov Mladá Boleslav

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

V destinaci se konají především společenské a kulturní akce, a to zejména v letní sezóně. Mají spíše lokální či regionální charakter s výjimkou festivalu Let It Roll v Milovicích, který je největším festivalem v Evropě a je držitelem prestižní ceny Drum & Bass Arena Award. Dále lze jmenovat následující:

- Svatováclavská jízda v Mladé Boleslavi
- Rally Bohemia
- Dobový letecký den v Mladé Boleslavi
- Létáme pro vás!
- BOKULE
- Metalové sympozium
- MĚSTO = GALERIE
- Food Festival Milovice
- Zahájení lázeňské sezóny v Poděbradech
- Soundtrack Poděbrady
- Nymburské posvícení
- Oldtimer Bohemia Rally

Lázeňství a wellness

Lázeňství a s ním spojené wellness pobyty jsou specifické pro Poděbradsko. Zde je dlouhodobá tradice v lázeňství – Poděbrady jsou dlouhodobě profilovány jako lázeňské město. Lázně Poděbrady jsou největší středočeské lázně a řadí se mezi nejnavštěvovanější lázeňská střediska v Česku. Zaměřují se na léčbu kardiovaskulárních chorob, poruch látkové výměny (cukrovky) či nemocí pohybového aparátu u dětí i dospělých. Vyjma léčebných pobytů jsou zde nabízeny balíčky wellness a relaxačních pobytů. V Poděbradech dále působí Lázně v pivovaru Poděbrady. Druhým lázeňským střediskem jsou Slatinné lázně Toušeň, které se zaměřují zejména na léčbu pohybových problémů, zejména artróz a Bechtěrevovy choroby. Tyto lázně se řadí spíše k menším lázeňským střediskům. Přírodní lázně mohou zájemci navštívit v rámci svého pobytu v Chateau Mcely (zámecký hotel).

MICE

Destinace disponuje poměrně značnou nabídkou pro kongresovou turistiku. Konferencí a kongresové prostory se nachází zejména v hotelových areálech. V Mladé Boleslavi je zázemím pro tuto činnost areál Škoda Muzea s kapacitním multifunkčním sálem i restaurací včetně parkovacích ploch a také areál Vzdělávacího centra Na Karmeli. Dále je v tomto městě k dispozici Dům kultury, v sousedních Kosmonosích pak hotel Galatea. Hotely v Poděbradech jsou taktéž hojně využívány pro konání větších kongresových akcí, jelikož současně disponují dostatečnými ubytovacími kapacitami. Lze jmenovat zejména Spa Hotel Felicitas a Lázně Poděbrady. Hotely v Nymburce mají obvykle jeden konferenční sál a menší salonky. Pro konání konferencí a kongresů mohou být využity např. i historické objekty. Prostory pro konání konferencí a kongresů mají také hotely, významné jsou zejména Zámek Loučeň a Chateau Mcely.

Produkty CR

Aktuálně destinační organizace nabízí jeden produkt cestovního ruchu:

- Cesta za požitky – realizováno ve spolupráci s DMO Kutnohorsko Kolínsko
 - navázání spolupráce s místními aktéry (pivovary, stravovací zařízení, místní producenti ...) a organizací Bez Kempu.cz
 - výsledkem je tištěná mapa s lokací místních pivovarů na území obou destinací
- V destinaci je udělována regionální značka Polabí regionální produkt®:
 - Značka je udělována ve spolupráci s Asociací regionálních značek, o. s.
 - Certifikovat lze řemeslné výrobky, potraviny, zemědělské výrobky i přírodní produkty.

Potenciální, dosud aktivně nenabízené produkty destinační organizace jsou:

- Pustit k vodě
 - přehled turistické infrastruktury v destinaci
 - produkt Středočeské centrály cestovního ruchu rozvíjený spolkem – spuštění v plánu v r. 2024

Dále destinační organizace rozvíjí následující témata:

- Mladá Boleslav – průmysl a jeho historie
 - důraz na jedinečnost města z hlediska průmyslového vývoje v minulosti i současnosti, který vyjadřuje také úspěšná tematická Metalová cesta a návazné akce v čele s každoročním Metalovým sympoziem
 - klíčové turistické cíle: Letecké muzeum M. Vlacha, Škoda Muzeum
- Městská a lázeňská turistika – Poděbrady, Nymburk, případně i Mladá Boleslav
 - putování královskými městy
- Cyklistická a vodní turistika – řeky Labe a Jizera
- Po stopách Bohumila Hrabala, Bedřicha Smetany a Bedřicha Hrozného
- Golfová turistika
- Muzea – Polabské muzeum, Letecké Muzeum Metoděje Vlacha, Muzeum Mladoboleslavska a Metalová cesta.
- Slavné stavby Pojizeří a Polabí¹⁷
- Voda a technika – technické památky a zajímavosti
- Sakrální a funerální památky
- Široká nabídka kulturních akcí v regionu
- Literární a filmový turismus (B. Hrabal)
- Pivní stezka (Poděbrady – Nymburk – Mladá Boleslav)
- Speciální tematická mapa

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Pojizeří a Polabí jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 63: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Pojizeří a Polabí

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Nedostatečná turistická infrastruktura	1.1 Nedostatečná turistická infrastruktura v zázemí řek 1.2 Nízký podíl HUZ nižší kategorie 1.3 Rozdílná kvalita stravovacích zařízení, které jsou však poměrně rovnoměrně rozmístěna po celé destinaci

¹⁷ Slavné vily (Poděbrady – vila Vojtěcha Obereignera, vila pro stavitele Josefa Fialu, Kouřimka, Vila Josefa a Bohuslavy Šoltových, Nymburk – Löwitova vila, Mladá Boleslav – vila Bedřicha Leitenbergera, vily pro zaměstnance Zemského úřadu pro choromyslné od arch. Jiřího Krohy, vila Františka Kučery, Lysá nad Labem – vila Michaela Beniese). Libenského kolonáda v centrálním lázeňském parku v Poděbradech. Zemská průmyslová škola v Mladé Boleslavi od arch. Jiřího Krohy (v Mladé Boleslavi je autorem také dalších staveb) je světovým unikátem mezi funkcionalistickými stavbami.

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Deficity v dopravní dostupnosti	<p>2.1 Horší dopravní dostupnost Milovic s tamními významnými atrakcemi CR, kde spojení s dálnicemi neodpovídá významu města</p> <p>2.2 Méně navštěvované atraktivity a atrakce nedisponují veřejnými parkovišti, místy může být kapacita disponibilních parkovišť nepostačující (zejména při větších nárazových akcích)</p> <p>2.3 V některých turisticky atraktivních městech (Nymburk, Poděbrady, Benátky nad Jizerou) chybí odstavná parkoviště pro návštěvníky na vnějším obvodu historického jádra</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.10 POSÁZAVÍ

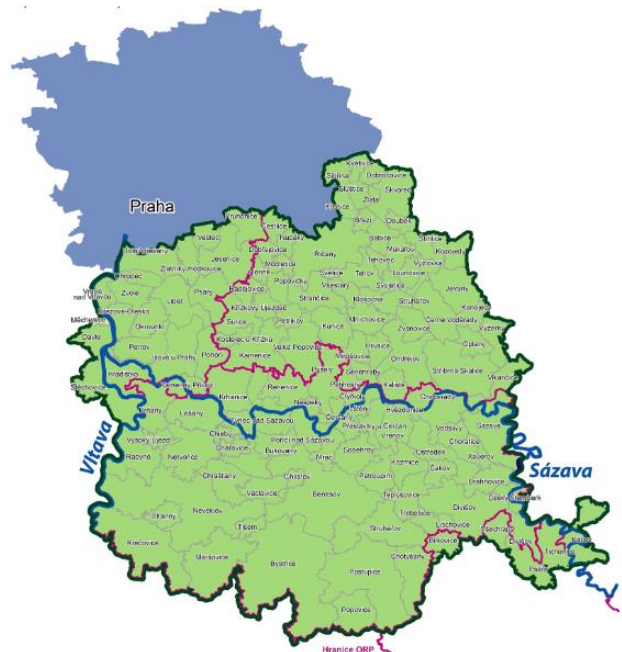
Posázaví je venkovským regionem s výraznými přírodními dominantami, tradičním turistickým regionem s množstvím památek, krásnou přírodou a s bohatou historií. Velkou výhodou oblasti je snadná dostupnost Prahy a hustá silniční síť, dvě železniční tepny vedoucí přes území

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Západní část destinace Posázaví je relativně dobře dostupná z LVH s využitím IAD (prostřednictvím Pražského okruhu). Vůči západněji situovaným destinacím je ovšem poloha destinace vůči LVH méně příznivá. Lze předpokládat, že existence LVH tak této destinaci negeneruje zásadní návštěvnický potenciál.

Dopravní osou východní části destinace je dálnice D1, z níž jsou relativně dobře dostupné cíle u řeky Sázavy. Západní část destinace je hůře dostupná, protože přes ni nevede žádná kapacitní silniční komunikace. Návštěvníci z Prahy, či jiných zdrojových oblastí tak při využití IAD, nebo autobusového spojení zdlouhavě cestují po silnicích II. třídy, které vedou intravilány sídel, mají vzhledem k intenzitám dopravy malou kapacitu a vzhledem ke členitému terénu se vyznačují vysokou deviatilitou a umožňují jen nízkou cestovní rychlost. Benešov a jeho okolí jsou na Prahu a další zdrojové oblasti napojené prostřednictvím silnice I/3, která má vzhledem k intenzitám dopravy také nedostatečnou kapacitu. Napojení západní části destinace na nadřazenou síť má výrazně zlepšit plánovaná dostavba dálnice D3. Zbytek destinace je propojený silnicemi II. a III. třídy, které se zpravidla vyznačují trasováním přes intravilány sídel, vysokou deviatilitou a umožňují jen omezenou cestovní rychlost.

V území jsou k dispozici veřejná parkoviště pro návštěvníky jen u významnějších cílů (s malou kapacitou Český Šternberk a Sázavský klášter, dostatečné pro zámek Konopiště) a v centrech osídlení (Jílové u Prahy, Benešov), jinak obecně platí, že návštěvníci území využívají k parkování veřejná prostranství sídel, nebo plochy, které nejsou k parkování určeny. Parkování pro vodáky je pak k dispozici v kempech, kde fungují i půjčovny lodí. Obecně ovšem platí nedostatek veřejných parkovišť,

resp. parkovacích míst pro návštěvníky, v jehož důsledku parkování návštěvníků místy zatěžuje obyvatele území.

Území obsluhují železniční tratě č. 220 (Praha – České Budějovice), 210 (Praha – Čerčany), 212 (Čerčany – Světlá nad Sázavou), 222 (Benešov u Prahy – Trhový Štěpánov) a okrajově také trať č. 014 (Kolín – Ledečko). Trať č. 220 byla modernizována a umožňuje rychlé spojení s Prahou prostřednictvím rychlíkové linky se zastávkou v Benešově. Pro velkou část návštěvníků území však tato trať zprostředkovává spojení prostřednictvím osobních vlaků, z nichž je v Čerčanech možný přestup na tratě č. 210 a 212. Ostatní tratě mají charakter lokálek s horším stavebně-technickým stavem a nízkými jízdními rychlostmi. Turistický potenciál mají zejména výše uvedené tratě č. 210 a 212, jimž se vzhledem k atraktivní krajině, jíž vedou, přezdívá „Posázavský pacifik“. Tyto tratě zprostředkovávají spojení Prahy (a dalších zdrojových oblastí návštěvnosti) s rekreačně atraktivním územím dolního Posázaví, tamními turistickými cíli, chatovými oblastmi i výchozími a cílovými body vodácké turistiky. Vzhledem k tomu se zdejší spoje v rekreačních špičkách a v letním období vyznačují vysokými přepravními výkony. Velká část území je ovšem odkázána na obsluhu autobusovou dopravou. Oblasti blíže Praze (Jílovsko, Říčansko) mají s Prahou intenzivní spojení prostřednictvím linek s velkým množstvím spojů, odlehlejší oblasti (např. západní Benešovsko) však obsluhují linky, kde je místy provozováno jen několik spojů denně.

Posázaví se vyznačuje vysokou výškovou členitostí. Jedinou možností průjezdu území koly bez vysokých stoupání a klesání skýtá údolí řeky Sázavy a některých do ní ústících toků. V koridoru Sázavy vede cyklotrasa č. 19, která je prakticky celá vedena po silnicích II. a III. třídy a po místních komunikacích. V některých úsecích se odchyluje z údolí řeky a vede kopcovitým terénem daleko od řeky. Jako produkt pro cykloturistiku je tak prakticky nevhodná. Územím také částečně vede Vltavská stezka (Eurovelo č. 7) a Greenways Praha-Vídeň, pro které ovšem platí totéž. V blízkém zázemí Prahy je v rámci destinace vyšší nabídka cyklostezek. Poměrně hustá síť cyklostezek je v okolí Jesenice a Dolních Břežan. Cyklotrasa č. 26 pak vede v úseku mezi pražskými Kolovraty a Mnichovicemi v extravilánu jen po cyklostezkách. Ve většině destinace je poměrně hustá a rovnoměrně rozložená síť cyklotras, nižší hustota cyklotras je pouze v její jihozápadní části.

Hustá síť pěších TZT je podél řek Sázava a Vltava, v lesnatém území východně od Říčan a v okolí Jílového u Prahy. Řidší síť pěších TZT je východně a JZ od Benešova a v blízkém, silně urbanizovaném zázemí Prahy. Podél Sázavy vede červená TZT, která je propagována jako Cyrilometodějská stezka.

Infrastruktura a služby CR (kapacita a kvalita, specifika)

V regionu se nacházelo k r. 2022 celkem 159 HUZ, což představovalo celkem 19 % HUZ ve Středočeském kraji, tj. nejvyšší podíl mezi všemi DMO. Nadprůměrné je zde zastoupení kempů (14), tj. 19 % ze všech kempů ve SČK), které jsou soustředěny v okolí řeky Sázavy. Zastoupení penzionů je 37 % z HUZ v destinaci. Pro náročnější klientelu je ve sledovaném regionu k dispozici 13 HUZ v kategorii hotel, motel, botel ****. Jako další v pořadí HUZ dle kategorií najdeme ostatní hotely (48 HUZ), a ostatní HUZ (11), turistické ubytovny a chatové osady (celkem 12), tedy ubytování pro méně náročné návštěvníky regionu.

Tabulka 64: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Posázaví v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, / botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Posázaví	159	-	13	48	59	14	14	11
%	19	-	20	25	18	19	17	12

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Pěší turistika

Pěší turistika patří mezi významné formy CR v Posázaví. Síť TZT zejména v oblasti podél řeky Sázavy je středně hustá. Nej hustější je v oblastech kolem Jílového u Prahy a kolem Jevan (i díky systému lokálních turistických a naučných tras). Naopak méně hustá je síť TZT pak v severních částech území vč. okolí Prahy (viz předchozí podkapitola). Pěší turistice napomáhá i příhodné trasování železnic, kdy zejména oba úseky „Posázavského pacifiku“ integrované také v rámci PID (trať 210 Čerčany – Vrané nad Vltavou a dále do Prahy, trať 212 Čerčany – Světlá nad Sázavou) výrazně podporují možnosti pěší turistiky a pestrost nabídky možných výletů. Dalším předpokladem pro pěší turistiku je zastoupení různorodých turistických cílů – hradů, zámků, rozhleden, muzeí, technických památek, církevních památek, přírodních zajímavostí atd. (viz další text). Síť TZT je jinak využívána především pro jednodenní nebo kratší výlety.

Přes území Posázaví prochází mezinárodní Svatojakubská poutní trasa – její Východočeská trasa, vedoucí z Polska do Santiaga de Compostella. Najdete zde také dálkovou poutní trasu Blaník – Říp. Za další dálkovou trasu lze považovat červeně značenou TZT podél Sázavy, tzv. Cyrilometodějskou cestu. Nejvytíženějšími úseky této pěší cesty jsou Stříbrná Skalice – Zlenice/Hláška a Žampach – Pikovice. Určitou nevýhodou je, že TZT nevede podél celého toku řeky Sázavy, která je přirozenou osou území a koncentruje se na ní řada zmíněných turistických cílů. Totéž platí (s výjimkou TZT vedoucí podél v.n. Štěchovice) i o toku Vltavy na jejím úseku v rámci turistické oblasti Posázaví. Síť TZT mnohde neumožňuje realizaci okružních výletů či putovat podél řeky (vyžaduje překonávat výškové rozdíly nebo využívat méně komfortní a méně bezpečné silniční úseky).

Cykloturistika

Cykloturistika patří rovněž mezi významné formy CR v Posázaví, byť je její potenciál plošně mnohem více selektivní. Nejvíce využívané pro cykloturistiku jsou úseky podél řeky Sázavy, jimiž vedou zpevněné nebo kvalitní nezpevněné komunikace (více méně celý část toku řeky od města Sázava až k Jílovému u Prahy/Žampachu), dále

pak oblast Říčanska, Mnichovicka a Jevanska a rovněž území v bezprostředním jižním a jihovýchodním zázemí Prahy, kde ovšem cyklistika slouží spíše dojízďce do zaměstnání a škol a rekreaci místních obyvatel. Značnou slabou stránkou je nedostatek samostatně trasovaných cyklistických stezek, často i v místech, kde jsou silniční komunikace pro cykloturistiku nevhodné. Bezpečnost je zde zhoršená z důvodu vysoké dopravní intenzity automobilové dopravy (v zázemí Prahy), resp. z důvodu zhoršených parametrů silničních komunikací ve výškově členitém terénu (území podél Sázavy, ale i jinde).

Cykloturistika je s ohledem na topografii terénu v případě Posázaví vhodná spíše pro sportovnější a zdatnější cyklisty, příp. pro uživatele elektrokol. V území není příliš rozšířená dálková cykloturistika (několikadenní putování po jedné cyklotrase). Přes Posázaví sice prochází dálková cyklotrasa EuroVelo č. 7 (od Prahy přes Davli, Štěchovice, Slapy a Neveklovsko dále do oblasti Toulavy a Jihočeského kraje) a GreenWay Praha – Vídeň (Praha – Týnec nad Sázavou – Sedlčany a dále na jih Čech), reálně jsou však využívány spíše jejich krátké úseky k jednodenním výletům.

Volná krajina Posázaví není příliš vybavená specializovanou infrastrukturou pro cyklisty. Na druhou stranu vysoká hustota sídel vč. mnoha městeček vytváří solidní síť infrastruktury a vybavenosti pro cyklisty (stojany, cykloservisy, možnosti nákupu, stravování a ubytování). Cykloturisté mohou využít k přepravě jízdních kol také vlaky na všech železničních tratích procházejících územím Posázaví (viz předchozí podkapitola).

Vodácká turistika

Díky řece Sázavě tvoří vodácká turistika důležitou součást turistické nabídky Posázaví. Teoreticky je pro vodáky splavný celý úsek Sázavy v turistické oblasti Posázaví (Žďár nad Sázavou – Davle). V praxi je z důvodu sýzdnosti řeky po celou sezonu od jara do podzimu využíván především úsek Kácov – Týnec nad Sázavou,

který disponuje i adekvátní vybaveností (půjčovny lodí, stravovací zařízení, kempy), a v případě dobrého vodního stavu také nejkrásnější úsek Týnec nad Sázavou – Pikovice.

Lyžařská a zimní turistika

Lyžařská a zimní turistika je v regionu Posázaví zastoupena okrajově. V nabídce regionu pro sjezdové lyžování je nicméně lyžařský svah v Chotouni (vých. od Jílového u Prahy), který je vybaven kvalitním umělým zasněžováním a je využitelný začátečníky a středně pokročilými lyžaři. Dále se v území nachází areály Šibeniční vrch v Mnichovicích a Ski resort Tvoršovice/Konopiště (jz. od Benešova), oba s umělým zasněžováním a umělým osvětlením, zaměřené hlavně na začátečníky. Všechny areály jsou v provozu každou zimu po dobu několika měsíců s denním provozem, v případě Šibeničního vrchu s provozem několika dní v týdnu.

Pro běžecké lyžování jsou na několika místech k dispozici areály běžkařských tratí, částečně i s jejich strojovou úpravou. Jeden je umístěn v rámci zmíněného Ski resortu Tvoršovice/Konopiště, několik dalších v prostoru Mnichovice – Jevany – Pyšely – Velké Popovice. Tyto areály jsou závislé na přírodním sněhu a reálně tedy nejsou v provozu každoročně.

V území nejsou lokalizovány žádné oficiální sánkařské tratě (neoficiálně ovšem v případě dobrých sněhových podmínek existují na mnoha místech). Pro bruslení a lední hokej jsou k dispozici zimní stadiony v Benešově a Velkých Popovicích, menší také v Říčanech.

Další druhy aktivní a sportovní turistiky

V regionu je několik menších lezeckých stěn, jejichž využití nepředstavuje nosnou část cestovního ruchu: Hlavní stěna nad pravým břehem v.n. Štěchovice, několik stěn v bývalých lomech nad Prosečnicí, Kostelecká a Krhanická stěna nad pravým břehem Sázavy u Zbořeného Kostelce, Trnová stěna nad pravým břehem Sázavy u Českého Šternberka, Stěna lajdáků nad levým břehem Sázavy u Kácova a Stěna nad rybníkem u Postupic.

V Posázaví se i díky blízkosti Prahy nachází řada golfových hřišť, včetně několika resortů patřících mezi nejznámější v Česku. Golfová turistika tedy patří mezi významné součásti turistické nabídky Posázaví. Nejznámějšími areály jsou Golf Resort Průhonice a Golf Resort Konopiště. Další plnohodnotné golfové areály se nacházejí na Slapech, v Kamenici-Štiříně (aktuálně uzavřen), Pyšelích a Kácově, menší areál pak najdeme v Lešanech-Břežanech.

Region Posázaví nabízí příhodné podmínky pro rybářství. Revíry, do nichž platí povolenky ČRS, se nacházejí na Sázavě i jejích přítocích Mnichovice, Jevanském Zvánovickém, Konopištském a Janovickém potoce na potoce Mastník, který je přítokem Vltavy. Rybaření je možné také na některých soukromých rybnících, např. na Panském rybníce u Neveklova.

Na území Posázaví se díky letišti v Nesvačilech na Benešovsku lze věnovat také sportovnímu létání, vč. vyhlídkových letů pro veřejnost.

V Posázaví je možnost koupání v řekách (zejména na řadě míst Sázava), vodních nádržích (velmi intenzivně využívané Slapy a méně využitelné Štěchovice) i několika rybnících. Mezi největší akvaparky v Česku patří Aquapalace Praha v Čestlicích, jeho součástí jsou také rozsáhlé wellnessové a stravovací služby. Další aquacentrum je k dispozici v areálu vojenské zotavovny Měřín, kryté bazény pak najdeme v Benešově, v Říčanech.

Zejména pro mladší návštěvníky, případně mládež a děti disponuje oblast Posázaví specifickými zábavními areály. Patří mezi ně např. lanový park Slapy, Farmapark Soběhrdy.

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Kulturní krajina Posázaví je bohatá na kulturní, historické, církevní i technické památky. Klíčová pro cestovní ruch je jejich tematická pestrost a jejich víceméně rovnoměrné rozmístění po celém území turistické oblasti Posázaví.

V turistické oblasti se nachází památka Seznamu světového dědictví UNESCO a současně NKP Průhonický park. Jeho atraktivita je primárně přírodní, jedná se však o důmyslnou krajinářskou kompozici přírodně krajinářského slohu propojující zámek a další stavební objekty s rozlehlým parkem a vodními prvky.

Významnými solitérními památkami v Posázaví jsou NKP zámek Konopiště, hrad Český Šternberk a Sázavský klášter; ve všech třech případech jde o památky nadregionálního, až mezinárodního významu. Mezi další významné památky patří zámek Jemniště či hradu Týnec. Podél toku Sázavy se nachází několik dalších menších hradních zřícenin a církevních památek. V Posázaví se nenachází žádná městská ani vesnická památková rezervace, památkové zóny jsou v Jílovém u Prahy (městská) a v Lensedlích (vesnická).

V Posázaví se nachází řada významných technických památek, muzeí a výrobních provozů rozmanitého zaměření:

- přehrady Štěchovice (včetně jedné z nejvyšších plavebních komor v Evropě a přečerpávací elektrárny) a Slapy,

- štoly v jílovském zlatonosném revíru včetně ukázky těžby ve štole Václav,
- Centrum sklářského umění v Sázavě,
- hvězdárna a astronomické muzeum v Ondřejově,
- pivovary Kácov, Velké Popovice a Ferdinand v Benešově,
- několik muzeí dopravních prostředků: Vojenské historické muzeum v Lešanech (automobily a vojenská technika), Muzeum motocyklů Konopiště, Retroautomuseum ve Strnadčích, automuseum Svět škodovek v Mrači u Benešova, Muzeum kočárů v Čerčanech, soukromá autogalerie JM v Průhonicích,
- četné historické mosty a lávky.

Další možnosti kulturně-historické poznávací turistiky představují muzea a památníky. Mezi nejvýznamnější patří Regionální muzeum v Jílovém u Prahy a pobočka Muzea Podblanicka v Benešově (muzejní objekt na území Posázaví, které je provozován příspěvkovou organizací Středočeského kraje), Muzeum umění a designu v Benešově, městská muzea v Netvořicích a v Týnci nad Sázavou, památníky Josefa Suka v Křečovicích, Josefa Lady v Hrusicích, Františka Hrubína v Lešanech a Svatopluka Čecha v Ostředku.

Posázaví je díky své „typicky české krajině“ častým místem pro natáčení filmů a seriálů. Klíčovou úlohu měly lokality v Posázaví například při natáčení:

- filmů Vesničko má středisková (Křečovice na Benešovsku), Jáchyme, hoď ho do stroje a Jára Cimrman ležící, spící (zámek a zámecký park Konopiště),
- pohádek Princezna se zlatou hvězdou, S čerty nejsou žerty (zámek Průhonice), Jak se budí princezny (zámek Konopiště) a Anděl páně (hrad Český Šternberk),
- seriálu Zdivočelá země (statek Chýnov poblíž Radíče u Sedlčan).

• Přírodní

Posázaví se vyznačuje venkovskou, nicméně převážně kulturní krajinou. Krajina a příroda je zde tedy atraktivní pro výlety a poznávání, na druhé straně se tu nenacházejí přírodní TOP atraktivity ani žádná velkoplošná chráněná území. Také významných maloplošných chráněných území je vzhledem k rozloze Posázaví poměrně málo. Na celém území Posázaví najdeme značné množství památných či chráněných stromů. Posázaví tak není cílem poznávání mimořádně atraktivní přírody a krajiny, ale spíše prostorem pro klidné poznávání kulturní krajiny s dochovanými přírodními hodnotami.

Klíčovou přírodní atraktivitou území je Průhonický park, který patří mezi památky zapsané v Seznamu světového dědictví UNESCO. Nachází se v něm značné množství domácích i cizokrajných dřevin, které v členitém reliéfu s malými vodními toky a plochami vytvářejí jedinečnou harmonickou krajinnou kompozici.

Nejvýznamnějšími maloplošnými chráněnými územími jsou:

- NPR Drbákov – Albertovy skály v katastru Nalžovic nad pravým břehem v.n. Slapy (skalní sutě, srázy, skalní stepi a lesní společenstva);
- NPP Medník kolem stejnojmenného vrchu nad levým břehem Sázavy poblíž Pikovic (původní lesní porosty, vzácná flora);
- NPR Ve Studeném nad levým břehem Sázavy poblíž Stříbrné Skalice (přirozené lesní porosty pralesního typu, vzácné druhy hub, fauna i flora);
- NPR Voděradské bučiny v lesích jižně od Jevan (rozlehlý původní bukový les se vzácnou faunou a florou);

- zámecké parky (zejména Konopiště, Jemniště).

Poznávání krajiny Posázaví umožňují četné rozhledny a vyhlídkové věže. Mezi nejvýznamnější patří vyhlídkový gloriét v Průhonickém parku, rozhledny Pepř (nad Jílovým u Prahy), Ládví (Kamenice), Závist (Dolní Břežany), věž hradu Týnec, Neštětická hora na Neveklovsku, Špulka u Divišova, bašta Hladomorna na hradě Český Šternberk a Skalka u Vyžlovky.

Vodní plavba

Vodní plavba je zastoupena na řece Vltavě po celé její délce v rámci turistické oblasti Posázaví. Na toku Vltavy i na jejím úseku tvořeném v.n. Štěchovice a Slapy se nachází řada kotvišť umožňujících plavbu menších výletních lodí i větších turistických parníků. Samotná vodní trasa zahrnuje i některé technické unikáty. Štěchovická přehrada má jednu z nejvyšších plavebních komor v Evropě, nad ní je pak umístěna přečerpávací elektrárna využívající výškového rozdílu mezi přehradou a jezírkiem Homole. Na druhou stranu má vltavská vodní cesta také značné infrastrukturní deficity. Především chybí zdvihadlo lodí na přehradě Slapy. Stavbu plánuje stát na roky 2025–28 pro plavidla i maximálních rozměrech 44 x 5,6 m a maximálním ponoru 2,2 m. Zatím je zde možná provizorní přeprava menších lodí na přívěsu po silnici. Dále je třeba realizace většího zdvihadla lodí na přehradě Orlík (dosud je v provozu menší zdvihadlo). Jednotlivá menší kotviště a přístaviště pro vodní plavbu většinou nemají vybudována potřebné zázemí (ubytování, WC, zdroje pitné vody...).

Na vodní nádrži Slapy jsou v letní sezóně k dispozici turistické parníky, a to jak v rámci pravidelných linek Slapy přehrada – Nová Živohošť – Orlík přehrada, tak pro plavby na objednávku. Mezi přehradou Slapy a Prahou funguje od května do září o víkendech lodní linka, na stejné trase lze objednat plavbu i na objednávku. Celá vodní cesta je samozřejmě splavná také pro menší lodě od přehrady Slapy až po České Budějovice, na druhou stranu pak do Mělníka a dále po řece Labe. Půjčovny plavidel jsou v rámci turistické oblasti umístěné při několika kotvištích na v.n. Slapy či v Davli, využít však lze i půjčovny/kotviště mimo oblast Posázaví (Hluboká nad Vltavou, Týn nad Vltavou, Orlík, Praha, Kralupy nad Vltavou aj.).

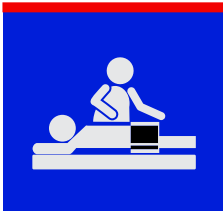
Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Území Posázaví je oblastí, kde se pořádají četné kulturní, sportovní či společenské akce. Mezi nejvýznamnější každoročně pořádané akce patří:

- hudební festivaly v areálu zámeckého parku Konopiště (Rock in Konopiště a Paráda Fest, srpen);
- festival trampských písní Trampské Pikovice (září);
- festival Krásný ztráty na statku Všetice u Netvořic (srpen);
- Jílovské pivní slavnosti v Jílovém u Prahy (červen);
- Music park v Týnci nad Sázavou (červen);
- Benešovský běžecký festival (září);
- Triatlon Konopiště (červenec);
- Týnecký střep (srpen).

Mezi důležité nehmotné dědictví patří některé výrobní postupy (sklářství v Sázavě, pivovarnictví v Kácově, Benešově či Velkých Popovicích).

Územím Posázaví prochází většina tras dálkového pochodu Praha–Prčice (květen). Vlastní kalendář akcí mají i některé hrady a zámky v Posázaví, např. hrad Český Šternberk či zámky Jemniště a Konopiště. Do Posázaví, konkrétně po trati tzv. Posázavského pacifiku, do Lešan či Postupic (zámek Jemniště) jsou vypravovány nostalgické železniční jízdy. Všechny akce jsou prezentovány v komplexním kalendáři akcí na www.posazavi.com.

Lázeňství a wellness

V Posázaví se nenachází žádné lázně ve smyslu poskytování léčebných lázeňských pobytů, které lze hradit také z veřejného zdravotního pojištění s výjimkou vojenské zotavovny Měřín. Naopak Posázaví disponuje rozsáhlou nabídkou služeb v oblasti wellness. Klíčovým lokalizačním předpokladem je blízkost Prahy, příp. dobré dopravní dostupnosti území po dálnici D1 a silnici I/3. Wellnessová centra se tedy nacházejí zejména v západní a střední části Posázaví. Mezi celostátně významné podniky poskytující wellnessové služby patří Aquapalace hotel Čestlice, dále pak Wellness centrum Rabyně-Měřín, Šarlota Resort & Care Prosečnice, Spa resort Konopiště, Loreta Golf hotel Pyšely, hotel U ledu Velké Popovice, hotel Zámek Berchtold v Kunicích, Wellness hotel Sen Senohraby, Lesní lázně Zvánovice a hotel Akademie Naháč.

MICE

MICE turismus není typickou formou CR pro Posázaví a tvoří spíše formu doplňkovou. Na území turistické oblasti se nachází několik zařízení, která umožňují realizaci MICE turismu. Předně je to Aquapalace Čestlice s ubytovacím zázemím, k němuž je plánovaná přístavba většího kongresového centra. Aquapalace Čestlice je vázáno především na Prahu a poptávku ze strany pražských firem a dalších subjektů; produkt tedy rozvíjí nezávisle na fungování turistického regionu Posázaví. Mezi další zařízení využitelná pro MICE turismus patří Floret Průhonice, hotely Sen v Senohrabech a Akademie v Choceradech při dálnici D1; oba jsou využitelné pro menší kongresy a konference. V Benešově je pro MICE aktivity k dispozici kapacitní sál, avšak chybí odpovídající ubytovací kapacity stejně jako v Týnci nad Sázavou. Určitou výhodou pro realizaci MICE turismu je existence letiště Benešov, kde mohou přistávat menší soukromá letadla.

Produkty CR (aktivně nabízené, existující nenabízené, potenciální)

Pro Posázaví je typické značné množství historických a kulturních památek. Nejde však o ucelený produkt, protože jednotlivé objekty fungují spíše samostatně, mají různé vlastníky, jsou v různé pozici z hlediska technického stavu, dostupnosti atd. Působí nicméně jako stabilizační prvek turistické nabídky Posázaví, který dokáže doplnit víceméně jakoukoli další aktivitu či produkt.

V Posázaví je dlouhodobě dobře etablován produkt vodácké řeky Sázavy. Zahrnuje nejen samotnou řeku, ale i odpovídající zázemí na jejích březích (kempy, ubytování, přeprava a možnosti půjčení lodí, možnost dopravy osob po železnici). Tento jasný a funkční produkt je v české populaci dobře známý a je uchopen komerčními subjekty. Z tohoto důvodu do něj DMO Posázaví nezasahuje a poskytuje mu „pouze“ standardní marketingovou podporu.

Posázaví je oblastí s množstvím technických památek a zejména pak technických muzeí a v rámci nich zvláště muzeí dopravních prostředků. Tento produkt je nabízen selektivními marketingovými kanály (odborné komunity apod.) i „plošně“ v rámci marketingových nástrojů používaných DMO Posázaví. Produkt je rovněž úspěšný a je třeba pracovat pouze na zlepšení vzájemného marketingového propojení jednotlivých muzeí.

Specifickým tématem je užití umění ve městě Sázava (sklářské řemeslo, řemesla a animační programy v klášteře Sázava). Na jeho podporu byla realizována řada investičních projektů NPÚ, farnosti i Města Sázava, posouvající klášter i město na svébytný a v rámci celého Česka originální produkt. Rozsáhlé investice je v příštích letech třeba doprovodit odpovídajícím marketingem.

DMO Posázaví postupně rozvíjí produkt Posázaví dětem, zahrnující turistické atrakce zábavního i edukativního typu (Aquapalace, Farmapark Soběhrdy apod.). Produkt tvoří buď doplněk pro několikadenní pobyty, nebo je samostatnou nabídkou jednodenních návštěv obyvatel Prahy a Středočeského kraje. Směrem k tomuto produktu/tématu se zvolna přesouvají i zařízení původně více zaměřená na firemní klientelu, pro něž představují rozšíření okruhu cílových skupin.

Potenciálním, počtem návštěvníků dobře využívaným, ale přesto podvyžitým produktem je Vltava jako vodní cesta. Vodní turistika na Vltavě pod v.n. Slapy je vázaná primárně na putování lodí po řece. Samotné Slapy jsou už ale jiný typ produktu, který zahrnuje spíše pobyty spojené se zábavou a koupáním. Finanční potenciál produktu je ve stávající podobě relativně malý, protože naráží na obecně nižší kvalitu služeb, které lákají spíše nižší střední třídu obyvatel. Pro širší rozvoj produktu vltavské vodní cesty je nezbytné dobudovat příslušnou infrastrukturu vodní plavby a také zvýšit kvalitu základních služeb (ubytování, stravování).

Dalším potenciálním, dosud ne zcela využitým produktem je Posázavská stezka pro pěší turistiku. K rozvoji této turistické nabídky je nutno realizovat některé úseky pěší cesty v jiné, příhodnější a dopravně bezpečnější stopě, opravit mostky apod. Rozvoj produktu je tudíž po finanční stránce relativně nákladný.

Velký potenciál skýtá produkt Zlaté město Jílové, který zhruba v posledních dvou dekadách postupně rozvíjí místní spolek ve spolupráci s městem i DMO Posázaví. Rozvoj produktu ovšem vyžaduje rovněž značné investice do úpravy štol a jejich zázemí, rozšíření expozic, proražení nové štoly pro zlepšení trasy turistického vláčku jezdícího pod povrchem či systému parkování a dopravy návštěvníků. Produkt nicméně i ve stávajícím stavu funguje a získává si mezi návštěvníky dobré jméno. Zázemí a širší záběr včetně navázání muzea v Jílové se rozvíjí postupně, ale neustále. Propagaci produktu pravděpodobně velmi pomůže výstavba dálnice D3 přes Posázaví západně od Jílového.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Posázaví jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 65: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Posázaví

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Dopravní dostupnost a dopravní obslužnost	<p>1.1 Velmi dobrá dostupnost prakticky celého území po dálnici D1, na druhé straně horší následná dostupnost po silnicích nižších tříd (nízká cestovní rychlost, vysoká deviatilita dopravní sítě)</p> <p>1.2 Nedostatek veřejných parkovišť, resp. parkovacích míst pro návštěvníky, v jehož důsledku (neoficiální či přímo nelegální) parkování návštěvníků místy zatěžuje obyvatele</p> <p>1.3 Dobrá dostupnost území železniční trati tzv. Posázavského pacifiku (relativně nízká cestovní rychlost, ale atraktivita samotné trati)</p> <p>1.4 Relativně nižší potenciál pro cykloturistiku na většině území z důvodu výškové členitosti (neplatí pro některé úseky podél Sázavy a pro bezprostřední zázemí Prahy, kde jsou cyklotrasy užívané i pro každodenní pohyb obyvatel)</p>

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Klíčové produkty CR	<p>2.1 Značné množství historických a kulturních památek nepředstavuje ucelený produkt, ale spíše nosné téma (jednotlivé objekty fungují spíše samostatně, mají různé vlastníky, jsou v různé pozici z hlediska technického stavu, dostupnosti) doplňující víceméně jakýkoli další produkt CR v území.</p> <p>2.2 Dlouhodobě dobře etablovaný produkt vodácké řeky Sázavy vč. komerčního zázemí a služeb na jejích březích.</p> <p>2.3 Množství technických památek a technických muzeí, zejména se zaměřením na dopravní prostředky vytváří úspěšný produkt, který je nabízen selektivními marketingovými kanály (odborné komunity apod.) i „plošně“ v rámci DMO Posázaví; vhodné je do budoucna zlepšení vzájemného marketingového propojení jednotlivých muzeí.</p> <p>2.4 Specifickým tématem je užité umění v Sázavě (sklářské řemeslo, řemesla a animační programy v klášteře Sázava), podpořené realizací řady investičních projektů, který je do budoucna třeba doprovodit odpovídajícím marketingem.</p> <p>2.5 DMO Posázaví postupně rozvíjí produkt Posázaví dětem, zahrnující turistické atrakce zábavního i edukativního typu (Aquapalace, Farmapark Soběhrdy apod.).</p> <p>2.6 Potenciálním, počtem návštěvníků dobře využívaným, ale přesto podvyužitým produktem je Vltava jako vodní cesta, pro jejíž rozvoj je nezbytné dobudovat příslušnou infrastrukturu a zvýšit kvalitu základních služeb.</p> <p>2.7 Vodní nádrž Slapy jako destinace pro letní rekreaci u vody spojená se zábavou a koupáním má dosud malý finanční potenciál a naráží na obecně nižší kvalitu služeb, které lákají spíše nižší střední třídu obyvatel.</p> <p>2.8 Ne zcela využitý produkt Posázavská stezka pro pěší turistiku (nutno realizovat některé úseky pěší cesty v jiné, příhodnější a dopravně bezpečnější stopě, což nese nemalé finanční náklady).</p> <p>2.9 Značný místní až regionální potenciál produktu Zlaté město Jílové, který vyžaduje značné investice do úpravy štol a jejich zázemí, nicméně i ve stávajícím stavu funguje a získává si návštěvníky.</p>
3. Infrastruktura a služby CR	<p>3.1 Velmi dobrá vybavenost území pro CR, v kontextu kraje nejvyšší počet HUZ i TIC mezi všemi turistickými oblastmi</p> <p>3.2 Relativní převaha ubytovacích zařízení vyšší kategorie ve srovnání s jinými turistickými oblastmi Středočeského kraje</p>

Hlavní problém/potřeba**Dílčí problémy/potřeby**

4. Nosné formy CR

- 4.1 Celkově pestrá nabídka vytvářející předpoklady téměř pro všechny formy CR
- 4.2 Dobrý potenciál pro pěší turistiku spojenou s poznáváním přírody, krajiny i kulturních a historických památek, síť TZT celkově nadprůměrně hustá
- 4.3 Spíše podprůměrný potenciál pro cykloturistiku u důvodu výškové členitosti, nicméně existence cyklotras i souvislých úseků cyklostezek v zázemí Prahy a využitelnost některých úseků toku Sázavy pro cykloturistiku (oblast Týnce nad Sázavou, Čerčan, Chocerad)
- 4.4 Relativně dobrá vybavenost území pro MICE (několik kapacitních i kvalitních ubytovacích zařízení vybavených také sály pro menší akce MICE)
- 4.5 Potenciál pro náročnější klienty (poptávka a jí se přizpůsobující nabídka) vyhledávající pobyt spojený se službami typu golfových hřišť, wellness a dalšími nadstandardními službami
- 4.6 Vysoká koncentrace unikátních muzeí a technických památek různého typu
- 4.7 Značný, ale dosud ne zcela využitý potenciál rekreační vodní plavby (vodní cesta Vltava nemá zcela optimální infrastrukturu, a to i ve srovnání s jihočeskou částí toku Vltavy – nedostatek vývazišť, chybí dobudovat zdvihadlo pro lodě na hrázi v. n. Slapy)
- 4.8 Značný potenciál v. n. Slapy pro letní pobyt u vody, koupání atd., který je však naplněn jen částečně a spíše jako destinace pro levnější turistiku
- 4.9 Značný (a víceméně plně využitý) potenciál Sázavy pro vodáckou turistiku (odpovídající infrastruktura a služby)
- 4.10 Omezený, ale v kontextu Středočeského kraje nezanedbatelný význam zimního CR (relativně příhodný terén a existence malých středisek sjezdového i běžeckého lyžování)

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.11 TOULAVA

Turistická oblast se rozkládá na rozloze více než 2,2 tis. km² a nachází se na území Jihočeského a Středočeského kraje a okresů Příbram, Benešov, Tábor a Písek.

Centrem středočeské části destinace je město Sedlčany a Sedlec-Prčice. Oblast je značně diferencovaná, co se hustoty zalidnění týče. Dané se pak následně odráží v infrastruktuře cestovního ruchu.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

LVH je z území Toulavy dostupné prostřednictvím silnice I/3, případně i prostřednictvím dálnice D4. V kontextu Středočeského kraje je ovšem poloha destinace vůči LVH spíše méně příznivá.

Destinace je napojena na zdrojové oblasti návštěvnosti prostřednictvím silnice I/3, resp. dálnice D3 a dálnice D4. Cesty z Prahy přímo do destinace jsou komplikované absencí dálnice D3 ve Středočeském kraji, zatímco od Českých Budějovic je dálnice v provozu. Silnice I/3 kapacitně nedostačuje poptávce a dochází na ní k pravidelným zdržením. Při spojení západní části destinace s Prahou lépe slouží dálnice D4, která je na destinaci napojena prostřednictvím silnice I/18 a případně prostřednictvím silnic II. třídy. Silnice I/18 propojuje destinaci v západo-východním směru s Příbramí. Kromě silnice I/18 destinaci propojují silnice II. a III. třídy. Vzhledem k členitému terénu i k velkému vnitřnímu dluhu je kvalita silnic II. a III. třídy nevyhovující. Silnice zpravidla procházejí intravilány sídel a mají nevyhovující směrové a šířkové parametry.

Problém v dopravní dostupnosti území představuje bariéra řeky Vltavy, resp. v.n. Slapy a Orlík, které je možné překonat jen na několika málo místech. To ztěžuje dopravní dostupnost cílů na pravém břehu Vltavy, podél které přitom nevede žádná kvalitní komunikace.

Destinaci obsluhuje koridorová železniční trať č. 220 (Praha – České Budějovice) a regionální železniční trať č. 223 (Olbramovice – Sedlčany). Trať č. 220 byla modernizována a umožňuje rychlé spojení s Prahou prostřednictvím rychlíkové linky se zastávkou v Olbramovicích (s možností přestupu na spoje do Sedlčan) a v Táboře. Ostatní zastávky na trati obsluhuje linka osobních vlaků. Trať č. 223 je v horším stavebně-technickém stavu a vzhledem k nepříznivému trasování umožňuje jen nízké jízdní rychlosti. Většinu destinace tak obsluhují autobusové spoje. Mimo hlavní trasy, resp. centra osídlení je ovšem četnost autobusových spojů nízká, některá místa jsou v pracovních dnech dostupná jen několika spoji a o víkendu do nich autobusy vůbec nezajíždí. Území se tak (kromě zmíněných železničních tratí) vyznačuje horší dostupností veřejnou dopravou a návštěvníci některých cílů (zejména o víkendech) jsou prakticky odkázáni na IAD.

Parkoviště pro návštěvníky jsou k dispozici pouze u hlavních atraktivit a atrakcí (Monínek, hráz v.n. Orlík, Onen svět, rozhledna Kuniček, rozhledna Drahoušek, rozhledna Milada, Skanzen Vysoký Chlumec). Část těchto parkovišť má ovšem nezpevněný povrch. V ostatních případech jsou návštěvníci odkázáni na využívání veřejných prostranství v intravilánech sídel a nelegálních stání v extravilánech sídel. U míst s vyšší návštěvností by tak bylo vhodné budovat oficiální parkoviště pro návštěvníky.

Destinací vede Vltavská vodní cesta. Do destinace částečně zasahuje v.n. Orlík a v.n. Slapy, zcela pak v.n. Kamýk nad Vltavou. Na v.n. Orlík je provozována turistická lodní linka propojující významnější cíle na přehradě. Lodní linka provozovaná na v.n. Slapy do území destinace nezasahuje. Na vodních nádržích i vodní cestě je dále provozována individuální rekreační plavba. Limitem je nosnost Lodního zdvihadla Orlík, které může přepravovat malá plavidla do rozměrů 8,5 x 3 metry a hmotnosti 3,5 tuny. Aktuálně je připravována výstavba paralelního vanového lodního zdvihadla pro lodě o maximální délce 44 m.

Území destinace je výškově členité a neposkytuje žádnou delší potenciální trasu pro cykloturisty, kde by nemuseli překonávat větší množství stoupání. Mezi Sedlčany a Prčicemi je vybudována cyklostezka (Krčínova cyklostezka), jejíž trasu využívá cyklotrasa č. 11 (Greenway Praha – Vídeň). V destinaci je poměrně hustá síť cyklotras, které (s výjimkou Krčínovy cyklostezky) vedou po silnicích II. a III. třídy, místních a účelových komunikacích. To platí i o Vltavské stezce (č. 7), která se v zájmovém území vyznačuje vysokou výškovou členitostí a která tak není vhodným produktem pro masovou cykloturistiku.

V destinaci je hustá síť pěších TZT, zejména pak v její centrální a západní části. Celostátní síť TZT je zde navíc doplněna o místní TZT, které jsou proznačeny v okolí Petrovic. Obecně ovšem chybí TZT,

kteřé by napojovaly břehy v.n. Orlík, kde by se mohly nabízet přírodní pláže (to ovšem může souviset i s určitou mírou privatizace březního pásma, např. pro kotvení lodí a hausbótů). K některým turistickým cílům v destinaci chybí TZT. Příkladem jsou Hrachovské menhiry, nebo rozhledna Kuníček.

Infrastruktura a služby CR

Pro rozvoj cestovního ruchu je důležitá infrastruktura pro cestovní ruch – zejména dostatečná kapacita a kvalita ubytovacích a stravovacích zařízení. V destinaci bylo v r. 2022 identifikováno celkem 60 HUZ, více než třetina z nich byly penziony (tabulka níže). Hotely vyšší třídy (5 či 4*) nebyly v destinaci žádné. Naopak poměrně značné bylo zastoupení zařízení s nižší úrovní klasifikace, a to chatových osad a turistických osad, které tvořily pětinu všech HUZ. Toto zastoupení je zdaleka nejvyšší v porovnání s ostatním DMO Středočeského kraje, stejně tak i neexistence hotelů minimálně kategorie hotely, motely, botely **** je v rámci DMO unikátní, nicméně je to dáno tím, že destinace je přeskraťová a zde je zařazena pouze infrastruktura nacházející se na území Středočeského kraje. Kempy a chatové osady se nacházejí zejména podél Vltavy a nejsou zpravidla vytěžovány po celý rok, ale převážně jen v době letní sezony.

Tabulka 66: Hromadná ubytovací zařízení v regionu Toulava v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, botel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
STK	843	2	64	195	332	72	83	95
Toulava – Stř. kraj	60	-	-	9	22	6	12	11
%	7	-	-	5	7	8	14	12

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

S výše uvedeným koresponduje i síť stravovacích zařízení, která není moc hustá a značně se liší kvalitou i rozsahem nabídky. Navíc intenzita poskytovaných ubytovacích, stravovacích a další navazujících služeb má silně sezónní charakter.

V destinaci funguje celkem 5 TIC: Turistické informační centrum Sedlčany, Infocentrum Vysoký Chlumec, Turistické informační centrum Klučnice, Kamýk, Sedlec-Prčice. TIC jsou v převážné části k dispozici celoročně. Omezení provozu je v některých případech způsobeno ročním obdobím, některá TIC mají omezení pouze částečné.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Území turistické destinace je z hlediska využití pro cestovní ruch charakterizováno především zachovalou a zdravou přírodou a charakteristickými prvky krajiny jako jsou kameny a skály, hustá zachovalá síť cest, opuštěné lomy mnohde s jezírky na koupání, drobná „kamenná“ a sakrální architektura a remízky v polích. Destinace je z hlediska klimatických podmínek vhodná pro celoroční využití pro rekreaci a cestovní ruch. Krajinový ráz, absence velkých průmyslových zón a zajímavé turistické cíle předurčují Sedlčansko (tj. část Toulavy ležící ve Středočeském kraji) především pro pěší

turistiku, cykloturistiku a agroturistiku. Sedlčansko těží z polohy blízko přehrady Orlík a taktéž z blízké polohy hlavního města.

Pěší turistika

Zvlněný terén Sedlčanska a Jistebnicka skýtá značné možnosti pro pěší turistiku. Hojně oblíbené se těší zejména stezky do Prčice. Pěší a naučné stezky jsou zejména tyto: Sukova NS, NS kolem hradu Vrškamýku, NS k hradu Zvěřinc, Vycházkový okruh MPZ Sedlec-Prčice, Putování za kapličkami Českého Meránu., NS Drbákov-Albertovy skály, Petrovická NS – Krajem Kamenů, NS J. E. Kypty, NS Za krásami Českého Meránu, NS Nadějkovsko, NS Jistebnickými sady, vyhlídková trasa Střezimíř. Značné oblíbené se také těší rozhledny (Drahoušek, Kuníček, Onen svět a Vrškamýk) a vyhlídky (Opata Zavorala Ostromeč, Drbákov – Albertovy Skály, Monínec – Javorová skála).

Cykloturistika

Oblast na rozhraní středních a jižních Čech nabízí atraktivní podmínky pro cykloturistiku a je poměrně hustě protkána cyklostezkami. Současně nabízí mnoho klidných míst k odpočinku. Lyžařský areál na Monínci se v létě mění na bike park (vhodné zejména pro trénované cyklisty).

Cyklotrasy:

- Hlavní tranzitní trasy:
 - č. 07. Vltavská cyklostezka – prameny Vltavy – Mělník
 - č. 11: Lišnice (U Hluboké nad Vltavou) – Želeč – Lom – Tábor – Sedlec-Prčice – Sedlčany – Neveklov – Týnec nad Sázavou – Praha
 - Greenways Praha – Vídeň: Sedlčany, Sedlec – Prčice, Tábor Plná n. Lužnicí
 - Krčínova cyklostezka Sedlčany-Sedlec-Prčice
- Místně nenáročné tematické cyklotrasy:
 - MC 1 Lanovkou za bizony (Český Merán)
- Středně náročné trasy:
 - Tam za vodou v rákosí (Český Merán),
 - Sejdeme se za pecí (Český Merán),
 - Za vodní tvrzí (Český Merán),
 - Sukovým Krajem (Sedlčansko),
 - Krčínovy stopy (Sedlčansko),
 - S hradem v zádech (Sedlčansko)
 - Na rozhlednu Kuníček; Petrovice – Kuníček – Husova kazatelna
 - a mnohé další – viz www.toulava.cz/sedlcansko,
www.toulava.cz/nakoledoprce

Vodácká turistika

Nejvýznamnějšími vodními toky turistické destinace jsou řeky Vltava a Lužnice (ta spadá již do Jihočeského kraje, tj. mimo zájmové území Středočeského kraje), které tvoří základ atraktivity přírodních předpokladů spojených s vodními toky a vodními plochami převážně v letní sezoně.

Řeka Vltava ohraničuje Toulavu na západním okraji destinace v mikroregionech Sedlčansko a Střední Povltaví. Po celém tomto hraničním území Toulavy se rozprostírá pravý břeh umělé přehradní nádrže

Orlík. Pro střeđočeskou část DMO je z pohledu cestovního ruchu významný zejména přírodního potenciálu toku Vltavy s přehradní nádrží Orlík. Ten vytváří předpoklady pro letní aktivní pobytovou rekreaci vč. vodních sportů (jachting, vodáctví, windsurfing, rybolov atd.) a plavbu výletních parníků, menších sportovních a rekreačních plavidel.

Pro další rozvoj je třeba se zaměřit na budování struktury ubytování a stravování, zakládání a rozvoj sportovních přístavů (marín, půjčoven, lodí a vybavení dopravou lodí) a rozvoj doprovodných služeb. To však na Orlíku komplikuje účel nádrže, který primárně není rekreační.

Lyžařská a zimní turistika

V kontextu zimních sportů je turistická oblast atraktivní pouze na Jistebnicku a Sedleckoprčisku, kde horizontalita terénu vytváří předpoklady pro běžecké lyžování. V těchto částech DMO jsou vhodné podmínky pro běžecké lyžování. Sjezdové lyžování je možné v lyžařském areálu na Monínci u Sedlce-Prčice, kde se nachází jediná sedačková lanová dráha ve středních Čechách, nedaleko v obci se nachází další lyžařský areál.

Další druhy sportovní turistiky

V destinaci se nachází golfové hřiště Čertovo Břemeno, dále je zde možné provozovat paragliding (na Monínci) a hipoturistiku. Koňské farmy a jezdecké kluby umožňující rekreační jízdu na koni – zejména na Sedlčansku a Jistebnicku. Horolezectví je v části DMO spadající do Střeđočeského kraje atraktivní pouze v oblasti Střeđního Povltaví – u přehrady Kamýk a Solenice, částečně v (zatopených) lomech (lom Kosova hora, Lomy nad Velkou, Lomy u hotelu Mana, ...).

Poznávací turistika

- **Kulturně-historická**

Destinace ve střeđočeské části však nemá příliš velké kulturněhistorické předpoklady – těchto atraktivit se zde nachází pomálu a nemají značný turistický potenciál. Kulturně historické památky jsou střeđního a menšího významu. Turisticky nejatraktivnější je Skanzen Vysoký Chlumeč a dále Městské muzeum v Sedlčanech. Za zmínku stojí také památka technická – Vodní elektrárna Orlík. Atraktivitu kompenzuje jihočeská část.

- **Přírodní**

Střeđočeská část destinace Toulava se vyznačuje venkovskou krajinou atraktivní pro výlety a poznávání, na druhé straně se tu nenacházejí přírodní TOP atraktivita ani žádná velkoplošná chráněná území. Výjimku představují NPR Drbákov-Albertovy skály, Přírodní park Petrovicko a Přírodní park Jistebnická vrchovina. Destinace tak je spíše prostorem pro klidné poznávání krajiny s přírodními hodnotami. Oceňované jsou oblasti tzv. Českého Meránu (oblast okolo města Sedlec-Prčice) a České Sibiře (oblast na rozhraní střeđních a jižních Čech umístěná zhruba mezi Voticemi, Sedlcem-Prčicí a Tábořem), pro které jsou typické lesíky, remízky a členitý terén a jsou protkány množstvím turistických tras.

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Vzhledem k velikosti a charakteru této části turistické destinace je i nabídka společenských, kulturních a sportovních akcí spíše omezená a zacílená na lokální/regionální návštěvníky (např. Slavnosti Rosa v Sedlčanech, Sukovy Sedlčany). Výjimku představuje Pochod Praha-Prčice – nejznámější organizovaný turistický a dálkový pochod v České republice, který nabízí 21 tras a Sedlčany představují výchozí bod jedné z nich.

Produkty CR

V r. 2018 si destinační organizace Toulava stanovila 3 strategická témata, kterými se bude destinace profilovat. Na základě těchto témat Toulava rozvíjela své produkty cestovního ruchu. Jedná se o témata: 1. Srdce turistiky – moderní turistika s důrazem na pěší turistiku, 2. Srdce historie – historické památky a tradice nadregionálního a celorepublikového významu, 3. Toulání s příběhem – zážitková turistika zaměřená zejména na gastrozážitky.

Na webu destinace jsou uvedena TOP témata, která kopírují jednotlivé regiony – pomocí konkrétních produktů.

Existující produkty cestovního ruchu aktivně nabízené DMO jsou následující:

- Stezky Toulavy
- Stezky do Prčice
- Orlík
- Sedlčansko – výhledy a lidová architektura Povltaví, rekreační využití oblasti, ...
- Čertovo břemeno – příroda, naučné stezky, aktivní dovolená (cyklo, pěší)
- Toulání s příběhem zahrnuje tři zážitkové produkty:
 - 7 výletů nejen s dětmi
 - cílová skupina: rodiny s dětmi
 - propaguje DMO
 - propojení 7 turistických cílů v rámci DMO
 - Gastrozážitky a gastrostezka
 - její součástí je i Pivní stezka propojující 7 minipivovarů (ze Sedlčanska po Sobeslavsko)
- Poutní stezkou
 - cílová skupina: pěší
 - propojení poutních míst – kostely apod.
- Zážitková karta Toulavka
 - karta navázána na TOP produkty cestovního ruchu a propojující přes 50 subjektů nabízejících bonusy a výhody
 - papírová, mobilní aplikace

V DMO je udělována Regionální značka TOULAVA regionální produkt®:

- Značka je udělována ve spolupráci s Asociací regionálních značek, o. s. jak výrobkům, tak službám a zážitkům. Průběžně probíhá certifikace nových žadatelů.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Toulava jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 67: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Toulava

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Deficity v dopravní dostupnosti a infrastruktuře	1.1 Parkoviště pro návštěvníky jsou k dispozici pouze u hlavních atraktivit a atrakcí, část těchto parkovišť má ovšem nezpevněný povrch 1.2 V ostatních případech jsou návštěvníci odkázáni na využívání veřejných prostranství v intravilánech sídel a nelegálních stání v extravilánech sídel 1.3 K některým turistickým cílům v destinaci chybí TZT 1.4 Přírodní potenciál toku Vltavy s přehradní nádrží Orlik s předpoklady pro letní aktivní pobytovou rekreaci vč. vodních sportů – pro další rozvoj je třeba budování struktury ubytování a stravování, zakládání a rozvoj sportovních přístavů (marín, půjčoven, lodí a vybavení dopravou lodí) a rozvoj doprovodných služeb
2. Sezónnost CR	2.1 Nízká nabídka volnočasových aktivit
3. Deficity v turistické infrastruktuře	3.1 Síť stravovacích zařízení, která není moc hustá a značně se liší kvalitou i rozsahem nabídky. 3.2 Intenzita poskytovaných ubytovacích, stravovacích a další navazujících služeb má silně sezónní charakter

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.12 RAKOVNICKO

Turistická destinace Rakovnicko sousedí s turistickou destinací Berounsko a Kladensko Slánsko. Severní částí destinace prochází dálnice D6, díky které je území dobře dopravně dostupné.

Vnější a vnitřní dopravní napojení (dálnice, veřejná, cyklo)

Severní část Rakovnicka má velmi příznivou polohu vůči LVH, s nímž ho pojí dálnice D6. Území tak hypoteticky může těžit z blízkosti letiště, pokud budou v území k dispozici produkty, resp. infrastruktura zaměřené na návštěvníky využívající leteckou dopravu.

Území je na zdrojové oblasti návštěvnosti napojené prostřednictvím dálnice D6 (Praha), resp. silnice I/6 (Karlovy Vary). Dálnice D6 je v současné době rozestavěná až po křižovatku se silnicí I/27. Jesenicko napojuje na silnici I/6 právě silnice I/27. Ta do území může přivádět návštěvníky z Plzeňska a Ústecko – Chomutovské aglomerace. Parametry silnice I/27 ovšem neodpovídají jejímu významu a bude potřebná její postupná přestavba. Samotný Rakovník je na dálnici napojen silnicemi II. třídy, které propojují destinaci. Ty se stejně jako jinde vyznačují nepříznivými parametry (trasování intravilány sídel, nepříznivé šířkové i směrové uspořádání). Nadřazené výše uvedené silnice jsou relativně blízko z celé destinace a jejich přestavba výrazně zlepší silniční dostupnost cílů v destinaci.

Oficiální parkoviště pro návštěvníky jsou k dispozici u některých atraktivit a atrakcí (Krakovec, muzea v Lužné u Rakovníka, pivovar Krušovice, Jesenická vesnička U Houbiček, rozhledna Senecká hora), u většiny turistických cílů ovšem chybí a návštěvníci tak parkují na veřejných prostranstvích intravilánů sídel a na místech, která k parkování nejsou určena. Problém představuje nedostatečná kapacita parkování pro hojně navštěvované Železniční muzeum ČD v Lužné u Rakovníka. Dopravně zatížené je také historické Husovo náměstí v Rakovníku, kde pohyb i parkování velkého množství aut snižuje turistickou atraktivitu tohoto jedinečného náměstí.

V území nejsou žádné vodní cesty, ani vodní toky splavné pro vodáky.

Území Rakovnicka je kromě koridorů potoků poměrně výškově členité, přitom pouze v koridoru Rakovnického potoka vede cyklotrasa. Síť cyklotras je v území spíše řidší, větší nabídka cyklotras je v prostoru mezi Lužnou, Rakovníkem a Jesenicí. V Rakovníku a okolí je k dispozici několik cyklostezek. Z Rakovníka vedou cyklostezky do Olešné, Lubné, Pavlíkova a do Lašovic. Právě stezka přes Lašovice (EV4, resp. cyklotrasa č. 303) má cykloturistický potenciál, protože vede údolím Rakovnického potoka, a kromě průjezdu obcí Křivoklát také vede bez kolízí s intenzivní silniční dopravou. Územím vede Evropská cyklotrasa EV4 (Bavorsko – Karlovy Vary – Rakovník – Praha – Polsko), západním směrem vede trasa z Rakovníka do Jesenice a dále do Žihle.

V území je nerovnoměrná síť pěších TZT. Ty jsou soustředěny v přírodně a kulturně atraktivnějších částech území, tedy v oblasti Krušovic, Džbánů a Kounova (Džbánsko a pravěké památky), po okrajích CHKO Křivoklátsko a na Jesenicku. V centrální a SZ části území pěší TZT téměř nejsou.

Infrastruktura a služby CR (kapacita a kvalita, specifika)

Infrastruktura a služby cestovního ruchu (ubytovací a stravovací zařízení a další navazující služby) jsou soustředěny v Rakovníku, Jesenicí a v sídlech podél dálnice D6. Ubytovací zařízení jsou ovšem rozprostřena po celém území regionu. Větší počet HUZ je k dispozici v Rakovníku (9) a Jesenicí (9).

V regionu Rakovnicka se nacházelo k r. 2022 celkem 31 HUZ, což představovalo celkem 4 % HUZ ve Středočeském kraji. Nabídka HUZ a dalších služeb pro návštěvníky je zde z kvantitativního hlediska velmi podprůměrná, což je ovšem dáno malou rozlohou regionu i tím, že velká část Rakovnicka s důležitými středisky CR (mj. Křivoklát, Roztoky, Skryje) spadá do DMO Berounsko. Specifikem je zde zastoupení pětihvězdičkového hotelu (Chateau Šanov), který patří mezi pouhé dva hotely v této kategorii na celém území SČK. Naopak je zde jen jeden čtyřhvězdičkový hotel, což je v kontextu destinací SČK podprůměrné zastoupení. Velmi podprůměrně jsou zde zastoupeny penziony, což může souviset s relativně nižší nabídkou přírodních atraktivit v území. Nadprůměrné je zde zastoupení ostatních HUZ, mezi které patří mj. ubytovny zaměřené primárně na ubytování pracovních sil.

Specifickým problémem je absence relevantních ubytovacích kapacit v některých částech území, která může omezovat potenciál vícedenních pobytů v návaznosti na místní atrakce. Např. v Lužné u Rakovníka zcela chybí možnost ubytování návštěvníků zdejších muzeí.

Tabulka 68: Hromadná ubytovací zařízení v oblasti Rakovnicko v roce 2022

	HUZ celkem	v tom kategorie						
		Hotel *****	Hotel motel, hotel ****	Ostatní hotely	Penziony	Kempy	Chatová osada / Turistická ubytovna	Ostatní HUZ
SČk	843	2	64	195	332	72	83	95
Rakovnicko	31	1	1	7	8	4	2	8
%	4	50	2	4	2	6	2	8

Zdroj dat: VDB ČSÚ 2023

Oproti HUZ je nerovnoměrné rozmístění stravovacích zařízení. Přirozeně vysoká koncentrace stravovacích zařízení je v Rakovníku a dále v sídlech podél dálnice D6. Naopak velmi omezená je nabídka stravovacích zařízení ve venkovském území mezi Rakovníkem a Jesenicí a na severozápadě území. To může souviset i s tím, že v těchto částech Rakovnicka je všeobecně málo atraktivit a převažují zde méně lidnatá venkovská sídla.

V regionu je k dispozici celkem 5 turistických informačních center, z nichž 2 TIC (v Rakovníku a Novém Strašecí) jsou certifikovaná. TIC jsou následující: Informační centrum Rakovník, Informační centrum Jesenice, Informační centrum Nové Strašecí, Informační kancelář mikroregionu Podžďbánsko, Infocentrum Dobromysl (Srbeč). Z hlediska rozprostření TIC v regionu se jejich nabídka jeví jako dostačující.

Nabídka pro jednotlivé formy CR

Charakter destinace utváří jednak zemědělská krajina charakteristická mj. pěstováním chmele, po okrajích území pak přírodně atraktivní území Křivoklátska (biosférická rezervace UNESCO), pohoří Džbán a Jesenicka (v obou územích jsou vyhlášeny přírodní parky). Fenomén chmelařství je využitelný pro gastroturistiku, která může těžit také z přítomnosti pivovarů Krušovice a Rakovník.

Atraktivitu území přitom dotvářejí kulturně-historické atraktivity, zejména pak historické jádro města Rakovníka, a bodové památky z období pravěku (např. Kamenné řady u Kounova) a středověku. Přírodně atraktivní části území mají potenciál pro pěší turistiku. Potenciál cykloturistiky je limitovaný výškovou členitostí území, která není překážkou jen u několika málo cyklotras. Území těží z polohy mezi Prahou a Karlovými Vary, z níž vyplývá možnost prodeje služeb turistům přejíždějícím mezi oběma těmito primárními destinacemi CR, a to i včetně jejich ubytování. Tomu odpovídá vyšší soustředění ubytovacích a stravovacích zařízení v okolí dálnice, resp. silnice I/6.

Pěší turistika

Hlavní oblasti pěší turistiky jsou přírodně atraktivní (spíše) okrajové části území – tedy oblasti Křivoklátska, pohoří Džbán a území Jesenicka. V těchto oblastech je atraktivní kopcovitá zalesněná krajina s atraktivitami místního a regionálního významu (mj. Krtské skály u Jesenice, vrchy pohoří Džbán, vrch Louštín u Krušovic). Obecně je ovšem pěší turistika v regionu spíše méně masovou záležitostí a soustředí se do malé části destinace. Pěší turistika je také vhodná pro poznávání pravěkých památek, které jsou situované zejména v pohoří Džbán (Kounovské kamenné řady a menhiry v okolí vrchu Špičák u Kounova). Nevýhodou z pohledu regionu jako destinace je ohraničení přírodně a kulturně atraktivní krajiny, která do regionu vždy (spíše okrajově) zasahuje ze sousedních destinací. Proto je potřeba komunikovat i atraktivity v blízkém okolí regionu.

Deficitem v oblasti infrastruktury pěší turistiky je absence pěších TZT v centrální a SZ části území. I přesto, že se jedná o území chudší na přírodní atraktivity a atraktivity ve volné krajině, existují zde místa potenciálně zajímavá pro pěší turisty, která nejsou zpřístupněna prostřednictvím TZT (např. tvrziště Dub u Svojetína, přírodní památka Děkovská stráň, přírodní památka Přilepská skála, vyhlídky apod.).

Jako doplněk turistických tras se nabízejí tematické naučné stezky. Větší množství naučných stezek je vymezených v pohoří Džbán (mj. NS Kounovské kamenné řady) a v okolí Řevničova (mj. u vrchu Louštín). Několik NS je k dispozici také v okolí Jesenice. V Rakovníku je k dispozici NS Městský okruh věnovaná přírodě a historii města.

Cykloturistika

Území Rakovnicka je kromě koridorů potoků poměrně výškově členité, přitom pouze v koridoru Rakovnického potoka vede cyklotrasa. Síť cyklotras je v území spíše řidší, větší nabídka cyklotras je v prostoru mezi Lužnou, Rakovníkem a Jesenicí.

Územím prochází Evropská cyklotrasa EV4 (Bavorsko – Karlovy Vary – Rakovník – Praha – Polsko), která mezi Šanovem, Rakovníkem a Rostoky vede ve výškově příznivém údolí Rakovnického potoka a z části také po cyklostezkách. Tento je tak vhodný pro méně zdatné cykloturisty včetně rodin s dětmi, přičemž umožňuje propojení turisticky atraktivního Rakovníku s hradem Křivoklátem, řekou Berounkou a dalšími atraktivitami na Křivoklátsku. Z Rakovníku vede několik cyklostezek, a to většinou výškově příznivým terénem, díky čemuž je město vhodným výchozím bodem k cyklovýletům zejména pro rodiny s dětmi.

Nedostatkem je zejména nevyužití potenciálu trasování cyklotras v údolí vodních toků (např. podél Rakovnického potoka až do Jesenice), kvůli čemuž musí cyklisté prakticky ve všech směrech překonávat výškově členité trasy.

Významné cyklotrasy:

- EV 4
- č. 303 Hořovice – Rostoky – Rakovník
- č. 304 Řevničov – Louny
- č. 351 Rakovník – Jesenice – Velečín
- č. 0102 Rakovník – Nové Strašecí
- č. 8167 Klečeton – Hořovičky – Džbán

Vodácká turistika a vodní rekreace

V regionu nejsou žádné vodní cesty, ani vodní toky splavné pro vodáky. Také je zde velmi omezená nabídka možností vodní rekreace v přírodě. Dříve byl vyhlášenou lokalitou pro koupání Velký rybník u Jesenice, nyní je k němu ovšem omezený přístup kvůli majetkoprávním potížím. Ke koupání je vhodný také rybník Vožehák na říčce Javornice. Na té je řada dalších rybníků, ty ovšem nemusí skýtat podmínky pro koupání. Několik větších rybníků je také na říčce Loděnice mezi Řevničovem a Mšecí, na těch ovšem nejsou žádné veřejné pláže, resp. místa vhodná pro krátkodobou rekreaci většího množství návštěvníků.

Další druhy sportovní turistiky

Na Jesenicku i v širším okolí se nachází větší množství terénů vhodných pro skalní **lezení**. V regionu se nachází 6 jezdeckých stájí a klubů. Ty jsou využívány zejména pro krátkodobou rekreaci. V území přitom nejsou vyznačeny žádné hipostezky.

Poznávací turistika

- **Přírodní**

K nejvýznamnějším přírodním zajímavostem regionu a turisticky významným bodům patří především vodní toky a plochy (Rakovnický potok, Velký rybník, rybník Vožehák, Bucký rybník), skalní útvary – Krtské skály a rozhledny (na Senecké hoře, Tobiášův vrch, Mackova hora a Vysoká brána v Rakovníku). Současně je zde i řada maloplošných zvláště chráněných území (2 národní přírodní památky - např. NPP Holý vrch, NPP Polabská černava; 8 přírodních rezervací – např. PR Červená louka, PR Tankodrom, dále cca desítka ZCHÚ v kategorii přírodní památka).

- **Kulturně-historická**

Vedle výše uvedených přírodních atraktivit mají návštěvnícký potenciál v turistické oblasti kulturně-historické a společenské atraktivity. Kromě Rakovníku a několika atraktivit bodového charakteru je ovšem kulturně-historický potenciál destinace spíše menší. Specifikem je existence památek z pravěku reprezentovaných zejména Kounovskými kamennými řadami, menhiry v okolí vrchu Špičák u Kounova, nebo Keltskou svatyní u Mšeckých Žehrovců.

V regionu se nachází jedna národní kulturní památka – sokolovna v Rakovníku, dále je zde několik zámků (Kolešovice, Svatý Hubert, Petrovice u Rakovníka, Mšec), zřícenin hradů a chrám sv. Bartoloměje v Rakovníku. V oblasti poznávacího a městského cestovního ruchu má význam městská památková zóna Rakovník.

V regionu se nachází cca 11 muzeí a 3 galerie. Nejvýznamnějším muzeem je železniční ČD Muzeum Lužná u Rakovníka, které představuje atrakci celostátního významu. Další významná muzea a galerie: Muzeum T.G.M. v Rakovníku a v Novém Strašecí, Vlastivědné muzeum Jesenice, Muzeum amerických historických automobilů JK CLASSICS v Lužné u Rakovníka, Expozice Kounovské kamenné řady, Galerie Anderle.

V neposlední řadě lze zmínit několik technických památek a atraktivit: Vlečka Kolešovice – muzejní železnice s příležitostnými jízdami parních a motorových vlaků v letní sezóně, Železniční muzeum Vlečka Kněževy, dále pak Secesní vodárna u Jesenice.

Nehmotné památky, kulturní, společenské a sportovní akce

Pro cestovní ruch jsou významné také pravidelně organizované akce. V případě Rakovníka jsou realizovány většinou eventy lokálního či regionálního charakteru. To znamená, že návštěvníci je navštěvují proto, že se v destinaci právě nacházejí, nikoliv že by byli přilákáni samotnou akcí. Výjimkou jsou některé akce, které buď přitahují specifickou skupinu návštěvníků z celé ČR a případně i zahraničí (např. akce v ČD Muzeu Lužná u Rakovníka) a pak některé akce spojené s chmelařstvím a pivovarnictvím (zejména Slavnosti piva Krušovice), které přitahují návštěvníky z Prahy a dalších zdrojových oblastí.

Níže je přehled eventů konaných na území destinace s potenciálem přitáhnout návštěvníky kvůli sobě samým. Velká část eventů je pořádána v Rakovníku, kde je velmi bohatá nabídka akcí.

- Slavnosti piva Krušovice
- Vysoká brána Rakovník
- Rakovnické posvícení
- Wintrův Rakovník (přehlídka amatérských divadelních souborů)
- jízdy parním vlakem do muzea / mezi muzei (Praha – Lužná u Rakovníka; Lužná u Rakovníka – Kolešovice, nebo Lužná u Rakovníka – Chomutov)

Produkty CR (aktivně nabízené, existující nenabízené, potenciální)

V regionu není DO a nejsou zde tak centrálně připravovány a komunikovány produkty CR, tak jako v jiných destinacích. Roli chybějící DMO historicky suplovala MAS Rakovnicko, která na svých webových stránkách komunikuje některé produkty.

Existující produkty cestovního ruchu nabízené v regionu jsou mj. následující:

- Kraj chmele
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, pěší turisté, cyklisté
 - Produkt zahrnuje možnost seznámit se s chmelařskými zvyky a tradicemi při chmelařských slavnostech, návštěvy Kolečovic s unikátní historickou sušárnou chmele a tyčovou chmelnicí, nebo výlet historickým parním vlakem po muzejní železniční trati Kolečovce, či vyjížďku na kole po stejnojmenné tematické cyklotrase. Možností je také degustace místních piv – poddžbánského, krušovického, nebo rakovnického.
- Železnice Kolečovka
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, pěší turisté, cykloturisté
 - Produkt zahrnuje možnost jízd parními vlaky či historickými motorovými vlaky na muzejní železnici, návštěvu železničního muzea Vlečka Kněževce a zejména ČD Muzea v Lužné u Rakovníka. Jízdy je možné zkombinovat s cestou zpět na kole z Kolečovic do Lužné u Rakovníka po cyklotrase vedoucí v souběhu s železniční tratí.
- Questing
 - cílová skupina: Rodiny s dětmi, senioři, pěší turisté, cykloturisté
 - Produkt sestává z questingových tras, neboli hledáček, připravených v regionu Rakovnicka a Berounska. Jedná se o soubor úkolů a hádanek, pro jejichž vyřešení musí výletník projít vymezenou trasu. Pracovní listy k jednotlivým trasám jsou k dispozici na webu MAS Rakovnicko.

Kromě uvedených produktů připravují balíčky CR poskytovatelé služeb v oblasti CR. Mezi zařízení, poskytující produktové balíčky patří např. Chateau Šanov, nebo Hotelový Resort Jesenice. Balíčky nabízejí také provozovatelé některých atrakcí. Např. ČD Muzeum nabízí barterové balíčky se slevami pro návštěvníky dalších vybraných muzeí.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní problémy a potřeby v oblasti nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Rakovnicko jsou uvedeny v tabulce. Hlavní potřeby a problémy jsou hierarchicky seřazeny a sdružují věcně příbuzné problémy a potřeby do skupin vytvářejících pomyslný „strom problémů a potřeb“.

Tabulka 69: Shrnutí problémů a potřeb nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Rakovnicko

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
1. Omezená nabídka atraktivit a atrakcí	1.1 Poměrně malá rozloha oblasti, a tedy omezená nabídka cílů a zařízení CR 1.2 Poloha oblasti na hranici atraktivních přírodních destinací, které do oblasti zasahují jen okrajově 1.3 Zahrnutí atraktivit Rakovnicka do DMO Berounsko 1.4 Absence přírodních atraktivit nadmístního významu 1.5 Absence kulturně-historických atraktivit s větším návštěvnickým potenciálem

Hlavní problém/potřeba	Dílčí problémy/potřeby
2. Deficity v oblasti infrastruktury a nabídky v CR	<p>2.1 Omezená nabídka stravovacích zařízení ve venkovském území mezi Rakovníkem a Jesenicí a na severozápadě území</p> <p>2.2 Omezená nabídka relevantních HUZ v některých částech území podvazující možnost vícedenních pobytů (např. v okolí Lužné u Rakovníka)</p> <p>2.3 Velmi omezená nabídka vodní rekreace v přírodě (navzdory existenci potenciálně využitelných vodních ploch)</p> <p>2.4 Absence zámku v destinaci, který by byl přístupný v průběhu letní sezóny</p> <p>2.5 Omezená nabídka a nedostatečná komunikace produktů CR</p> <p>2.6 Absence pěších TZT v centrální a SZ části území</p>
3. Deficity v oblasti dopravy a dopravní obslužnosti území	<p>3.1 Horší dopravní spojení s Plzeňskem a Ústecko-Chomutovskou aglomerací (s využitím IAD i veřejné dopravy) jako potenciálními zdrojovými oblastmi návštěvnosti.)</p> <p>3.2 Špatné spojení veřejnou dopravou s Prahou</p> <p>3.3 Omezené spojení veřejnou dopravou napříč hranicemi 4 sousedících krajů</p> <p>3.4 Nedostatečná nabídka oficiálních parkovišť pro návštěvníky a místy jejich nedostatečná kapacita</p> <p>3.5 Zatížení historického jádra Rakovníku IAD</p> <p>3.6 Nevyužitý potenciál údolí vodních toků pro trasování cyklotras (pro nabídku tras s menší výškovou členitostí)</p>

Zdroj: vlastní zpracování

1.3 ANALÝZA POPTÁVKY V CESTOVNÍM RUCHU

1.3.1 STŘEDOČESKÝ KRAJ JAKO CELEK

Návštěvnost kraje, výdaje a skladba návštěvníků

Vývoj návštěvnosti HUZ odráží celkový vývoj sektoru CR v České republice. Z hlediska počtu příjezdů hostů do HUZ i počtů přenocování v HUZ je zjevný trend postupného růstu výkonů HUZ až do roku 2020. Růst souvisel mj. s ekonomickou konjunkturou v ČR i zdrojových zemích návštěvnosti, díky níž rostla kupní síla obyvatel a jejich ochota cestovat a utrácet více prostředků za cestování. Totéž platilo o segmentu firem a MICE turistiky. Tento pozitivní trend zvrátil „covidový“ rok 2020, kdy počet příjezdů hostů spadnul pod polovinu stavu r. 2019. V r. 2021 došlo k mírnému zlepšení, rok 2022 pak přiblížil návštěvnost HUZ předcovidovým statistikám.

Dlouhodobě nejnavštěvovanějším „krajem“ v ČR je hl. m. Praha. Té se přitom Covid dotknul zdaleka nejvíce, přičemž počet příjezdů hostů zde v r. 2020 spadnul na cca jednu čtvrtinu stavu r. 2019. Ve zbytku ČR nebyl propad tak dramatický, mj. protože nejsou tolik závislé na zahraničních turistech jako Praha (Covid zasáhl zejména zahraniční turistiku) a zároveň se v době Covidu turisté orientovali na mimoměstské destinace, resp. místa, kde je nižší soustředění lidí (a tím pádem nižší riziko přenosu viru). Nejlépe tak v tomto ohledu dopadl Liberecký a Královéhradecký kraj, kde je vysoká nabídka HUZ v přírodě (zejména na horách).

Tabulka 70: Vývoj počtu příjezdů hostů do HUZ v krajích 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česko	15 587	17 196	18 389	20 001	21 247	21 998	10 836	11 384	19 424
Praha	6 096	6 606	7 128	7 653	7 892	8 044	2 182	2 355	5 985
Středočeský	800	908	939	1 021	1 122	1 173	694	782	1 158
Jihočeský	1 176	1 342	1 447	1 562	1 727	1 789	1 120	1 119	1 465
Plzeňský	569	650	660	752	840	872	534	555	841
Karlovarský	777	851	949	1 038	1 118	1 190	677	710	1 158
Ústecký	432	487	527	592	632	660	383	397	580
Liberecký	700	821	854	936	997	1 049	775	722	1 114
Královéhradecký	937	1 124	1 158	1 259	1 343	1 412	995	939	1 469
Pardubický	360	413	444	468	468	481	322	351	504
Vysočina	448	474	522	564	602	605	398	451	643
Jihomoravský	1 500	1 536	1 648	1 886	2 041	2 137	1 171	1 332	1 990
Olomoucký	488	548	600	658	700	762	472	469	723
Zlínský	603	661	687	714	779	808	501	555	802
Moravskoslezský	703	775	817	897	986	1 016	613	646	993

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v tisících.

Středočeský kraj z hlediska návštěvnosti HUZ patří mezi průměrné kraje Česka. Nedosahuje návštěvnosti srovnatelně velkých krajů, které mají mnoho přírodních atraktivit (Jihočeský, Královéhradecký) ani větší města s vysokou návštěvností (Jihomoravský). Návštěvnost SČK je přibližně na úrovni Karlovarského kraje a Libereckého kraje, což jsou výrazně menší kraje, které jsou ovšem významnějšími destinacemi ČR (horská střediska, lázeňství). Povzbudivá je přitom skutečnost, že se výkony HUZ ve Středočeském kraji téměř vrátily na úroveň předcovidového roku 2019.

Ve sledovaném období 2014–2022 měl počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podobný trend jako vývoj počtu příjezdů. Období stagnace po ekonomické recesi pokračovalo do roku 2014, poté následovalo období růstu až do r. 2020, kde se do výsledků promítla omezení po pandemii covid 19. Tento trend proběhl srovnatelně ve všech krajích Česka, tzn. nedošlo ke snížení relativních rozdílů mezi kraji.

Také v počtu přenocování patří Středočeský kraj mezi průměrné kraje ČR. Výrazněji ovšem zaostává za kraji, kde vzhledem k charakteru CR převažují delší pobyty návštěvníků. V tomto ohledu tak Středočeský kraj zaostává mj. za výše zmíněným Libereckým a Karlovarským krajem. Výrazně vyšší počet přenocování (včetně srovnání s počtem hostů) v Karlovarském kraji je dán silnou pozicí tamního lázeňství s dlouhodobými lázeňskými pobyty. Totéž platí o pobytech na horách (mj. v zimní sezóně) v Libereckém, Královéhradeckém, Olomouckém, nebo Jihočeském kraji. V počtu přenocování ve Středočeském kraji se tak projevuje skutečnost, že je spíše destinací pro krátkodobější pobyty.

Z vývojového hlediska je přitom pozitivní, že počet přenocování v HUZ Středočeského kraje byl r. 2022 nejvyšší ze sledovaného období. Z tohoto pohledu se HUZ ve SČK „zotavily“ z Covidu.

Tabulka 71: Počet přenocování v HUZ v krajích 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česko	42 947	47 094	49 697	53 219	55 514	57 025	31 382	31 924	50 599
Praha	14 750	15 917	16 796	18 056	18 249	18 480	4 903	5 257	13 398
Středočeský	1 966	2 214	2 298	2 425	2 643	2 699	1 823	2 029	2 781
Jihočeský	3 231	3 644	3 963	4 019	4 351	4 476	3 390	3 364	4 222
Plzeňský	1 465	1 717	1 732	1 850	2 035	2 132	1 499	1 535	2 149
Karlovarský	4 503	4 617	4 846	5 161	5 248	5 400	2 909	2 832	4 354
Ústecký	1 187	1 314	1 440	1 561	1 688	1 744	1 098	1 129	1 525
Liberecký	2 234	2 573	2 681	2 875	2 978	3 170	2 510	2 202	3 359
Královéhradecký	3 070	3 622	3 760	4 103	4 306	4 476	3 419	3 002	4 582
Pardubický	1 022	1 180	1 259	1 327	1 326	1 334	954	995	1 356
Vysočina	1 150	1 202	1 287	1 379	1 464	1 454	1 093	1 204	1 550
Jihomoravský	2 972	3 073	3 296	3 777	4 086	4 228	2 712	3 067	4 043
Olomoucký	1 598	1 779	1 929	2 031	2 161	2 313	1 611	1 652	2 291
Zlínský	1 851	2 011	2 057	2 104	2 227	2 272	1 609	1 735	2 263
Moravskoslezský	1 945	2 230	2 351	2 552	2 752	2 847	1 853	1 922	2 724

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v tisících.

Pandemie Covid proměnila charakteristiky CR zejména v omezení zahraniční turistiky. Zatímco ještě v r. 2019 připadala na zahraniční návštěvníky téměř polovina přenocování v HUZ v ČR, v „covidových“ letech 2020 a 2021 se počet přenocování zahraničních hostů snížil do té míry, že činil jen přibližně 23,6, resp. 20 % z celkového počtu přenocování. V tomto ohledu nastalo v r. 2022 určité zotavení, počet přenocování zahraničních hostů byl v r. 2022 stále o třetinu, tedy 9 mil. nižší, než v r. 2019. Přitom je ovšem nutné podotknout, že hlavní propad v návštěvnosti zahraničních hostů připadá na

vrub Praze, zatímco v řadě ostatních krajů se statistiky počtu přenocování v HUZ v r. 2022 již více blížily r. 2019. To platí i pro Středočeský kraj, kde byla tato statistika k r. 2022 na úrovni 75 % r. 2019.

Výsledky tak HUZ „zachraňují“ především domácí návštěvníci, na které se sektor CR v důsledku Covidu více orientuje. V důsledku Covidu tak stále mnozí rezidenti ČR volili dovolenou v ČR, zatímco provozovatelé ubytovacích zařízení se na ně snažili cílit svou nabídku. U počtu přenocování domácích hostů tak nedošlo k tak zásadnímu propadu v letech 2020 a 2021 jako u zahraničních hostů a v r. 2022 byly dokonce zaznamenány rekordní hodnoty.

Pro všechny kraje ČR tak platí, že počet přenocování „táhnou“ na předcovidovou úroveň zejména domácí návštěvníci, kteří všude zaznamenali v r. 2022 více přenocování, než v „rekordním“ r. 2019. Z toho těží i Středočeský kraj. Ten z hlediska přenocování domácích návštěvníků patří mezi průměrné kraje.

Tabulka 72: Počet přenocování domácích návštěvníků v HUZ v krajích 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česko	20 837	23 807	25 429	26 962	28 754	29 844	23 994	25 377	32 460
Praha	1 369	1 576	1 779	1 924	2 116	2 108	1 352	1 829	2 589
Středočeský	1 524	1 722	1 808	1 897	2 040	2 104	1 632	1 824	2 330
Jihočeský	2 465	2 834	3 064	3 057	3 246	3 404	3 069	3 107	3 570
Plzeňský	1 029	1 214	1 243	1 329	1 423	1 492	1 218	1 262	1 600
Karlovarský	1 164	1 511	1 567	1 666	1 838	1 948	1 817	2 067	2 323
Ústecký	757	849	948	1 011	1 095	1 160	898	938	1 106
Liberecký	1 746	2 017	2 120	2 248	2 334	2 473	2 174	2 023	2 900
Královéhradecký	2 318	2 749	2 842	3 148	3 329	3 452	2 916	2 762	3 836
Pardubický	881	1 018	1 094	1 146	1 143	1 167	887	912	1 217
Vysočina	993	1 050	1 134	1 209	1 276	1 282	1 024	1 121	1 399
Jihomoravský	2 061	2 197	2 335	2 655	2 865	2 910	2 332	2 629	3 152
Olomoucký	1 372	1 535	1 685	1 761	1 873	2 020	1 505	1 543	2 040
Zlínský	1 594	1 765	1 808	1 832	1 941	1 990	1 503	1 635	2 052
Moravskoslezský	1 564	1 770	1 911	2 082	2 235	2 333	1 669	1 724	2 344

Zdroj: VDB ČSÚ (2023)

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v tisících.

Pandemie přinesla výrazný propad počtu zahraničních návštěvníků ve všech krajích Česka. Ve Středočeském kraji dosáhl jejich počet v letech 2020 a 2021 jen asi třetiny hodnot roku 2019. Ani odeznění pandemie v turisticky již relativně „normálním“ roce 2022 nepřineslo návrat k původním hodnotám a Středočeský kraj se stále pohyboval na zhruba 3/4 předpandemických hodnot. Dlužno dodat, že vývoj v ostatních krajích byl až na výjimky obdobný a že si tedy Středočeský kraj v relativním srovnání s ostatními kraji nepohoršil. S pomalým návratem zahraničních návštěvníků se navíc potýkají zejména jimi nejvíce navštěvované kraje (Praha a Karlovarský kraj), což v relativním vyjádření mírně zlepšilo pozici všech krajů ostatních.

Tabulka 73: Počet přenocování zahraničních návštěvníků v HUZ v krajích 2014-2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česko	22 110	23 287	24 268	26 257	26 760	27 181	7 388	6 547	18 140
Praha	13 382	14 341	15 018	16 132	16 133	16 372	3 551	3 428	10 809
Středočeský	442	492	490	528	602	595	191	205	451
Jihočeský	766	810	898	962	1 105	1 072	321	257	652
Plzeňský	435	503	490	521	612	640	281	273	549
Karlovarský	3 339	3 106	3 189	3 495	3 411	3 452	1 092	765	2 031
Ústecký	430	465	493	550	593	583	201	191	419
Liberecký	488	556	562	627	644	696	337	178	458
Královéhradecký	752	837	918	955	976	1 024	503	240	746
Pardubický	142	162	165	181	183	167	67	83	139
Vysočina	157	152	153	170	189	171	68	83	152
Jihomoravský	911	876	961	1 122	1 221	1 318	380	438	890
Olomoucký	226	244	245	270	288	293	106	109	252
Zlínský	257	245	248	273	286	282	106	100	211
Moravskoslezský	381	460	439	470	517	514	184	198	380

Zdroj: VDB ČSÚ (2023)

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v tisících.

Délce pobytu návštěvníků paradoxně „pomohlo“ období pandemie covid 19. Vlivem omezení cestovního ruchu kvůli pandemii Covid 19 se na jednu stranu výrazně snížil počet turistických cest. Na druhou stranu část ubytovací kapacity HUZ byla trvale využita pro dlouhodobé pracovní pobyty (agenturní pracovníci apod.) a pravděpodobně i chování turistů směřovalo k tomu, že buď realizovali jednodenní výlety, nebo v případě omezeného počtu vícedenních pobytů mírně prodloužili jejich délku. Na celostátní úrovni se průměrný počet přenocování zvýšil z 2,6 (roky 2018–20) na 2,8 (2021), přičemž v roce 2022 se již vrátil na hodnotu 2,6. Ve Středočeském kraji vývoj víceméně kopíroval celostátní trend a kraj vykazuje z hlediska průměrného počtu přenocování v HUZ i nadále mírně podprůměrné hodnoty v rámci Česka.

Lepší hodnoty v tomto ukazateli dosahují kraje, kde vzhledem k nabídce CR ovlivňují statistiky dlouhodobé pobyty. To se týká lázeňského Karlovarského kraje a Libereckého, Královéhradeckého a Olomouckého kraje, kde jsou významná horská střediska.

Středočeský kraj patří z hlediska počtu příjezdů hostů, počtu přenocování i průměrného počtu přenocování patří mezi průměrné kraje ČR. Přitom platí, že je spíše destinací pro kratší pobyty. Vývoj statistik HUZ ve SČK odpovídal vývoji v ČR jako celku, kde návštěvnost rostla v souvislosti s ekonomickou konjunkturou do r. 2019, v r. 2020 a 2021 došlo v důsledku pandemie Covid-19 k výraznému propadu a v r. 2022 se návštěvnost dostala téměř na předcovidovou úroveň. Počet příjezdů hostů byl ve Středočeském kraji k r. 2022 mírně pod stavem r. 2019 z hlediska počtu přenocování naopak mírně nad. Stejně jako ve zbytku ČR zde výsledky HUZ „zachraňovali“ domácí návštěvníci, jejichž počet přenocování k r. 2022 oproti r. 2019 výrazně vzrostlo, zatímco u zahraničních hostů byla HUZ v r. 2022 na 75 % úrovně r. 2019.

Tabulka 74: Vývoj průměrného počtu přenocování v krajích 2014–2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česko	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,8	2,6
Praha	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2
Středočeský	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,6	2,6	2,4
Jihočeský	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5	2,5	3,0	3,0	2,9
Plzeňský	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,8	2,8	2,6
Karlovarský	5,8	5,4	5,1	5,0	4,7	4,5	4,3	4,0	3,8
Ústecký	2,7	2,7	2,7	2,6	2,7	2,6	2,9	2,8	2,6
Liberecký	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,2	3,0	3,0
Královéhradecký	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,4	3,2	3,1
Pardubický	2,8	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	3,0	2,8	2,7
Vysočina	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,7	2,7	2,4
Jihomoravský	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,3	2,3	2,0
Olomoucký	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	3,4	3,5	3,2
Zlínský	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	3,2	3,1	2,8
Moravskoslezský	2,8	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	3,0	3,0	2,7

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Pozn.: Data ukazují průměrný počet noclehů, tzn. délka pobytu vyjádřená v dnech je o 1 vyšší.

Data T-Mobile

Společnost T-Mobile realizovala pro Středočeskou centrálu cestovního ruchu analýzu návštěvnosti Středočeského kraje a jeho destinací na základě mobilních dat. Analýza proběhla pro období od 1. 6. 2022 do 31. 10. 2022. Níže jsou představeny některé souhrnné výsledky analýzy přibližující některé charakteristiky návštěvnosti.

Souhrnná návštěvnost a počty turistických metrik po měsících – Středočeský kraj

SHRNUTÍ NÁVŠTĚVNOSTI

Návštěvnost	Středočeský kraj		
	Domácí	Zahraniční	Celkem
Počet turistů	1 369 286	240 598	1 609 883
Počet 24 hodinových pobytů	2 246 492	314 940	2 561 432
Počet přenocování	4 991 468	670 421	5 661 888
Počet turistodnů	6 821 877	871 759	7 693 636
Podíl turistů	85%	15%	100%
Počet 24 hod na turistu	1,64	1,31	1,59
Počet přenocování na turistu	3,65	2,79	3,52
Počet turistodnu na turistu	4,98	3,62	4,78
Počet vyletníků	1 994 560	544 313	2 538 872
Počet vyletodenů	5 198 092	896 973	6 095 065
Podíl vyletníků	79%	21%	100%
Počet návštěv na vyletníka	2,61	1,65	2,4
Návštěvníci	3 363 846	784 911	4 148 755
Návštěvodny	12 019 969	1 788 732	13 788 701
Podíl návštěvníků	81%	19%	100%

	týden	domácí	zahraniční	celkem
Nejnižší týden - Turistodny	220926-221002	202 368	29 843	232 211
Nejvyšší týden - Turistodny	220704-220710	452 178	39 284	491 462

POČTY PO MĚSÍCÍCH

Turisté	6	7	8	9	10
Domácí	426 489	543 312	508 712	314 752	347 396
Zahraniční	60 008	66 978	75 235	45 655	54 603
Přenocování	6	7	8	9	10
Domácí	991 727	1 382 315	1 186 811	728 333	702 282
Zahraniční	141 728	146 167	158 793	105 148	118 584
24 hod pobyt	6	7	8	9	10
Domácí	408 465	702 491	578 615	288 487	268 434
Zahraniční	66 125	71 046	76 193	45 777	55 800
Turistodny	6	7	8	9	10
Domácí	1 376 634	1 845 775	1 589 266	1 030 260	979 942
Zahraniční	182 850	190 217	207 356	138 166	153 170
Turistonávštěvy	6	7	8	9	10
Domácí	564 243	769 103	676 543	378 988	538 545
Zahraniční	70 509	81 739	89 591	52 685	74 683

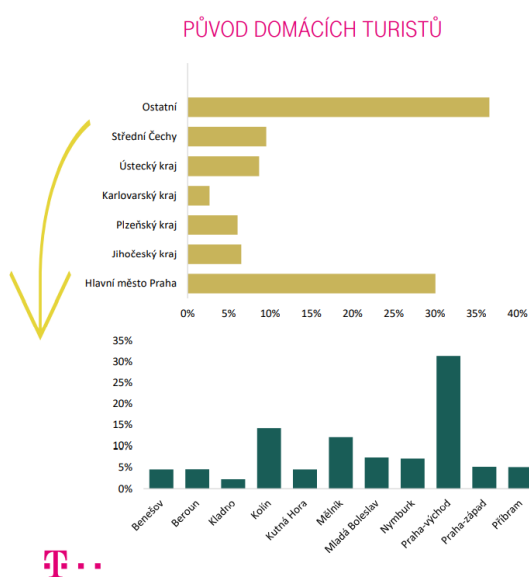

Zdroj: T-Mobile

V uvedeném období navštívilo SČK dle dat T-Mobile celkem 1,6 mil. turistů (tedy osob, které v kraji přenocovali) a 2,53 mil. výletníků (osob, které stráví v kraji nejvýše jeden den). Reprezentanti obou kategorií přitom mohli navštívit SČK opakovaně (z toho vychází vyšší počty turistodnů i výletodnů). U obou kategorií přitom dominovali domácí návštěvníci. Zahraniční turisté měli 15% podíl na celkovém počtu turistů, zahraniční výletníci pak 21 %. Tento rozdíl je daný skutečností, že řada zahraničních návštěvníků vyráží do SČK z ubytování v Praze.

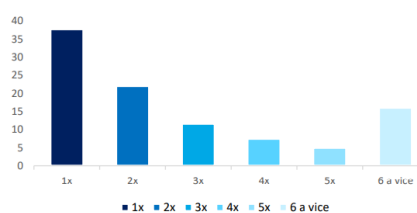
Nejvyšší návštěvnost kraje v letní sezóně byla v měsíci červenci. U zahraničních návštěvníků to byl ovšem srpen. Září a říjen přitom vykazují nižší návštěvnost než červen. S chladnějším počasím (či předpokladem chladnějšího počasí) tedy návštěvnost kraje opadá.

Původ domácích turistů - Středočeský kraj

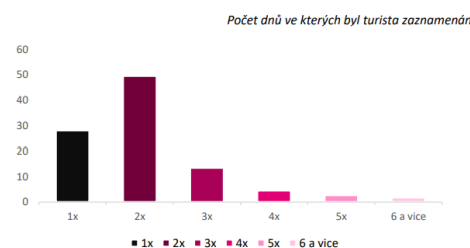

Zdroj: T-Mobile

STRUKTURA PŘENOCOVÁNÍ - DOMÁCÍ

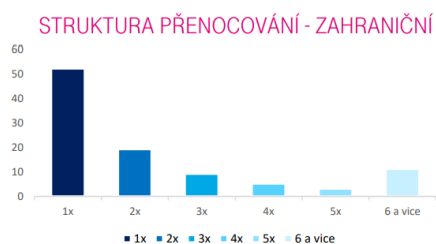
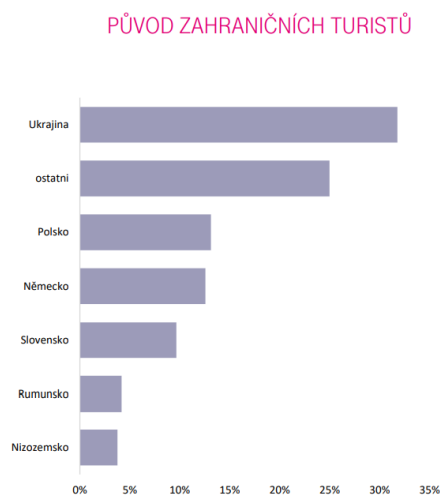
STRUKTURA ZAZNAMENANÝCH TURISTODNŮ - DOMÁCÍ

11

Mezi domácími návštěvníky přirozeně dominují Pražané. Dále se v kraji mimo bydliště nocují nejvíce i obyvatelé SČK, u nichž je ovšem otázkou motiv tohoto jednání. V mnoha případech se ovšem nemusí jednat o turistiku, ale o jiné důvody (služební důvody, návštěva známých apod.). Mezi dalšími turisty jsou nejvíce zastoupeni obyvatelé sousedních krajů.

Původ zahraničních turistů - Středočeský kraj

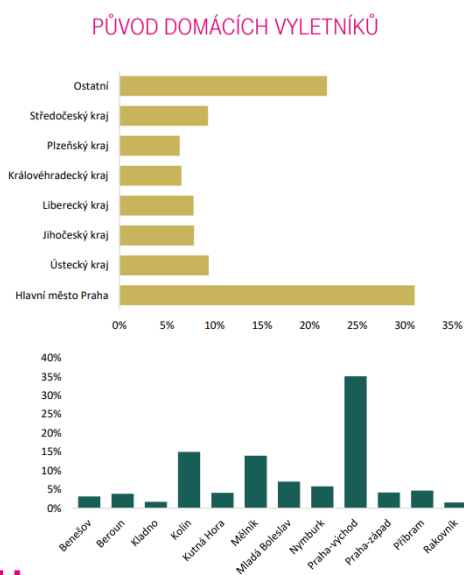
STRUKTURA ZAZNAMENANÝCH TURISTODNŮ - ZAHRA NIČNÍ

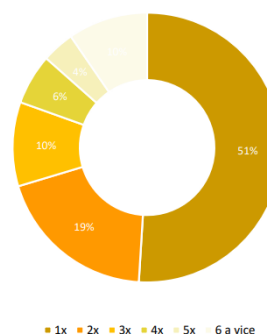
Zdroj: T-Mobile

Mezi zahraničními turisty jsou výrazně nejpočetnější skupinou Ukrajinci, následovaní Poláky, Němci a Slováky. Překvapivé je poměrně vysoké zastoupení rumunských návštěvníků, a naopak absence Rakušanů mezi nejpočetnějšími skupinami. Vysoké zastoupení Ukrajinců je ovlivněné válkou na Ukrajině a souvisejícím soustředěním uprchlíků v ČR a zejména pak Pražské aglomeraci. V případě setrvání uprchlíků z Ukrajiny v ČR se ovšem může jednat o dlouhodobější trend, kdy budou Ukrajinci návštěvníci i nadále tvořit jednu z nejpočetnějších skupin. Zastoupení rumunských návštěvníků může souviset s přítomností většího počtu rumunských pracovníků, kteří v území žijí. Nizozemští návštěvníci patří dlouhodobě k předním skupinám turistů v ČR, které může do území lákat nabídka přírodních atraktivit, a přitom stále ještě cenově přijatelných služeb.

Původ domácích výletníků - Středočeský kraj

POČET OPAKOVANÝCH NÁVŠTĚV - DOMÁCI

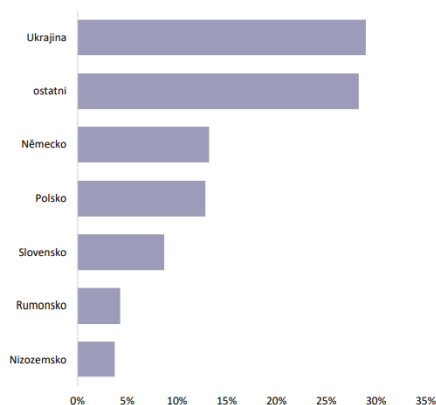
14

Zdroj: T-Mobile

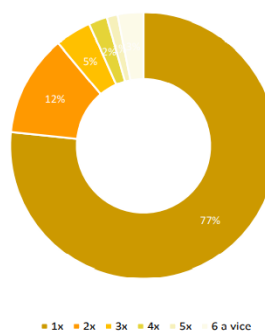
Také mezi domácími výletníky dominují Pražané následovaní výletníky ze SČK (u nichž opět nelze vyloučit jiné důvody návštěvy, než turistiku). A také u výletníků platí, že nejpočetnější skupiny výletníků z ostatních krajů podle kraje původu připadají na sousední kraje.

Původ zahraničních výletníků - Středočeský kraj

PŮVOD ZAHRANIČNÍCH VÝLETNÍKŮ

POČET OPAKOVANÝCH NÁVŠTĚV - ZAHRANIČNÍ

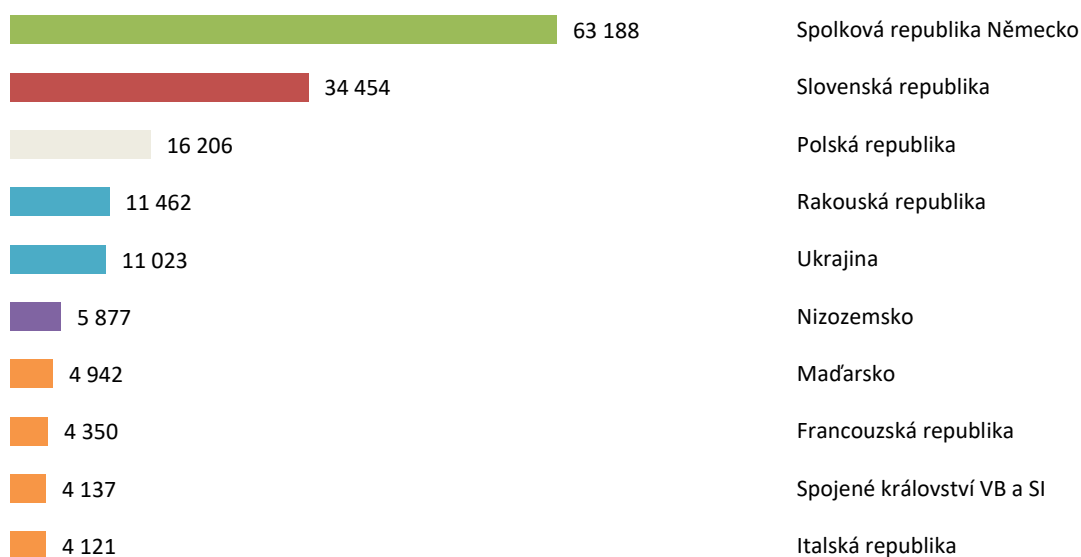

Zdroj: T-Mobile

15

I u zahraničních výletníků platí podobné charakteristiky jejich skladby, jako u zahraničních turistů. Mírně se jen mění pořadí zemí původu a je zde také mírně nižší dominance výletníků z Ukrajiny (opět je ale otázkou, zdali data mobilních operátorů umožňují správnou interpretaci chování této specifické skupiny a zdali se nejedná o návštěvy za jiným účelem, než turistikou).

Jiný obrázek o zahraničních turistech ovšem poskytuje statistika počtu příjezdů hostů do HUZ z dat ČSÚ.

Zdroj: b-Inside (2023) - Poptávka po cestovním ruchu ve Středočeském kraji

Z výše uvedeného vyplývá, že nejdůležitější skupinou zahraničních návštěvníků (zejména těch, kteří v kraji utrácejí) jsou Němci následovaní Slováky. Tato data tak naznačují, že vysoké zastoupení nocležníků z Ukrajiny dle dat T-Mobile nemusí souviset primárně s cestovním ruchem.

Mezi výletníky je vyšší podíl zahraničních návštěvníků než mezi turisty. Tento rozdíl je daný skutečností, že řada zahraničních návštěvníků vyrazí do SČK z ubytování v Praze.

Nejvyšší návštěvnost kraje v letní sezóně byla v měsíci červenci.

Mezi domácími turisty i výletníky dominují Pražané. Ti jsou následováni obyvateli SČK (kde však není možné vyloučit jiné důvody cest) a obyvatelé sousedních krajů.

Mezi zahraničními turisty i výletníky dominují podle mobilních dat Ukrajinci, což ovšem je spíše důsledkem pohybu uprchlíků než jejich turistiky. Z ostatních turistů i výletníků se jedná o Němce, Poláky, Slováky, Rumuny (u nichž může jít do značné míry o pohyb pracovníků) a Nizozemce.

Turistické oblasti Středočeského kraje

Statistiky ČSÚ umožňují sledovat návštěvnost HUZ dle destinací pouze pro období 2019-2022. Přitom i v rámci tohoto období údaje za některé destinace chybí.

Tabulka 75: Vývoj počtu hostů a počtu přenocování v HUZ dle DMO Středočeského kraje

	Počet hostů				Počet přenocování			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Berounsko	.	66 221	60 875	97 283	.	153 280	145 854	211 959
Brdy a Podbrdsko	110 162	56 611	70 731	124 638	222 404	139 680	173 506	277 796
Český ráj – Středočeský kraj	34 132	20 699	23 456	31 055	102 332	67 561	74 839	87 534
Kladensko – Slánsko	.	.	38 845	59 640	.	.	88 431	128 753
Kraj blanických rytířů	29 048	27 648	32 461	46 448	72 518	79 697	85 678	114 058
Kutnohorsko a Kolínsko	.	73 200	69 976	118 399	.	159 302	159 691	245 938
Mělnicko – Kokořínsko	.	34 560	38 742	83 180	.	78 081	87 968	170 448
Pojizeří a Polabí	.	119 347	102 425	187 297	.	401 419	356 542	558 616
Posázaví	.	175 594	210 422	306 968	.	404 447	463 711	657 723
Rakovnicko	.	.	34 146	41 531	.	.	89 636	107 647
Toulava – Středočeský kraj	55 801	46 677	43 599	57 642	151 102	165 334	168 429	211 754
Středočeský kraj	1 172 951	693 980	781 785	1 157 837	2 699 378	1 822 817	2 028 714	2 781 158

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Pokud budeme vycházet z „pocovidového“ roku 2022, za který máme statistiky kompletní, nejvíce navštěvované jsou z hlediska počtu příjezdů hostů HUZ v DMO Posázaví a Pojizeří a Polabí. Poměrně vysoká návštěvnost je také v DMO Brdy a Podbrdsko a Kutnohorsko a Kolínsko. Ve všech případech se jedná o rozsáhlejší destinace, které ovšem zahrnují cíle CR nadregionálního významu. Jedná se o destinace vodní rekreace (Posázaví, Brdy a Podbrdsko), lázeňského CR (Pojizeří a Polabí) a poznávací turistiky (Kutnohorsko a Kolínsko). V posledních dvou případech přitom velkou část návštěvnosti zabezpečuje jediné město (Poděbrady, resp. Kutná Hora).

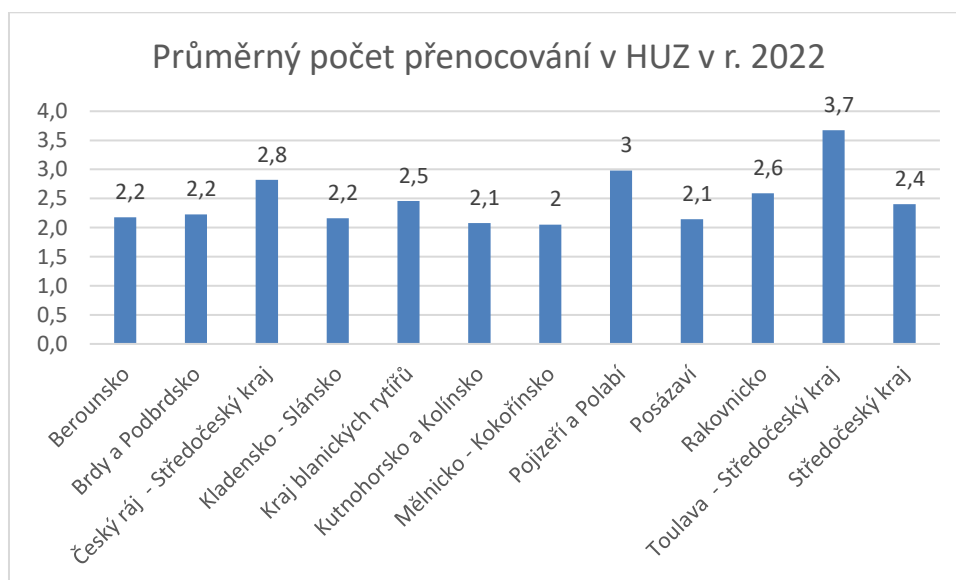
Na opačné straně spektra jsou DMO, které jsou svým rozsahem malé (Český ráj, Toulava, Kraj blanických rytířů)¹⁸, případně které nezahrnují širší nabídku atraktivit a atrakcí celokrajského či nadregionálního významu (Kladensko – Slánsko, Rakovnicko, Kraj blanických rytířů).

Počet přenocování hostů v HUZ je kromě počtu příjezdů hostů ovlivněn také charakterem destinace, resp. nabídky v CR, která ovlivňuje délku pobytu hostů. I když je DMO Posázaví výrazně více navštěvovaná z hlediska počtu příjezdů hostů, počet přenocování zde již není o tolik vyšší, než v DMO Pojizeří a Polabí. Právě to je dané existencí lázní v Poděbradech, kde hosté tráví delší pobyty a v celé destinaci je tak průměrná délka pobytu 3 noci oproti 2,1 v prvním případě. V počtu přenocování tak kromě nadprůměrně navštěvovaných destinací (včetně Brd a Podbrdsko a Kutnohorsko a Kolínsko) „vyskočí“ i DMO Toulava, kde je výrazně nejdelší průměrný počet přenocování, patrně v souvislosti s vodní rekreací u v.n. Orlík a Slapy.

Naopak velmi nízký počet přenocování je ve Středočeské části Českého ráje (kde mj. chybí hlavní střediska této destinace), na Rakovnicku, v Kraji blanických rytířů a na Kladensku-Slánsku. Přitom se nabízí otázka, zdali v území, kde je v HUZ za rok kolem 100 tis. přenocování, dává smysl existence vlastní DMO, i s ohledem na skutečnost, že generované příjmy v místním CR nemusí vytvářet dostatečnou ekonomickou kapacitu pro podporu plnohodnotné DO.

Vzhledem k neúplným datům nelze jednoznačně interpretovat vývoj návštěvnosti v jednotlivých destinacích. Z dostupných dat ovšem vyplývají odlišnosti ve vlivu pandemie Covid-19 na jednotlivé DMO. Na první pohled překvapivý je tak minimální pokles návštěvnosti v DMO Kraj blanických rytířů v r. 2020, kde dokonce počet přenocování v r. 2020 meziročně vzrostl. To může souviset s venkovským a přírodním charakterem destinace, která tam mohla být vhodným útočištěm pro návštěvníky, kteří v době pandemie nechtěli přicházet do styku s větším množstvím lidí. Naopak na statistikách DMO Brdy a Podbrdsko se mohl projevit nižší zájem o pobyt u vodních nádrží na Vltavě, kde je zpravidla vyšší koncentrace návštěvníků.

Graf 1: Průměrný počet přenocování hostů v destinacích SČK

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Nejvyšší počet zahraničních návštěvníků míří do HUZ v Posázaví. Tato skutečnost však může být do značné míry důsledkem ubytování zahraničních hostů v suburbánních sídlech kolem Prahy s cílem

¹⁸ Počítány jsou pouze části ve SČK.

návštěvy Prahy při ubytování v klidnějším (případně cenově dostupnějším) místě. Tomu odpovídá poměrně vysoký počet zahraničních hostů v menších městech, jako Kamenice (4 922 zahraničních hostů v r. 2022), nebo Říčany (4145), které přitom nenabízejí atraktivitu a atrakce nadmístního významu. Vysoký počet zahraničních ubytovaných byl také v Průhonicích (přes 6 082). V destinaci je tak celkově také nejvyšší podíl zahraničních hostů na ubytovaných (22 %). Zajímavý je výrazný odstup Pojizeří a Polabí v počtu zahraničních návštěvníků HUZ, který neodpovídá vzájemnému poměru celkového počtu návštěvníků. Kromě relativně horší polohy vůči Praze (i s ohledem na absenci přírodních atraktivit v území) je příčinou i skutečnost, že lázně Poděbrady lákají především domácí hosty (zahraniční hosté tvoří pouhých 10 % ubytovaných). Větší množství zahraničních návštěvníků míří také do Kutnohorska a Kolínska (zejména pak do Kutné Hory, na kterou připadá 46 % zahraničních hostů HUZ v destinaci) a Berounska, které také nabízí atraktivitu nadregionálního významu.

Naopak nejméně jsou zahraničními hosty navštěvované HUZ ve středočeské části DMO Český ráj, na Rakovnicku a v Toulavě. V Toulavě to může souviset s tím, že zdejší atraktivita a atrakce (střediska vodní rekreace a Monínec) přitahují domácí hosty, zatímco pro zahraniční návštěvníky nejsou dostatečně výjimečné na to, aby se zde ubytovali. Tomu odpovídá i nejnižší podíl zahraničních návštěvníků mezi všemi destinacemi (pouhých 6 %)

Tabulka 76: Statistiky návštěvnosti HUZ v r. 2022 ve členění na domácí a zahraniční návštěvníky

	Počet hostů			Počet přenocování		
	Celkem	Domácí	Zahraniční	Celkem	Domácí	Zahraniční
Berounsko	97 283	78 622	18 661	211 959	170 978	40 981
Brdy a Podbrdsko	124 638	109 961	14 677	277 796	243 387	34 409
Český ráj – Středočeský kraj	31 055	28 477	2 578	87 534	82 153	5 381
Kladensko – Slánsko	59 640	48 216	11 424	128 753	101 897	26 856
Kraj blanických rytířů	46 448	41 154	5 294	114 058	99 645	14 413
Kutnohorsko a Kolínsko	118 399	94 525	23 874	245 938	197 246	48 692
Mělnicko – Kokořínsko	83 180	67 518	15 662	170 448	141 268	29 180
Pojizeří a Polabí	187 297	153 660	33 637	558 616	472 278	86 338
Posázaví	306 968	237 941	69 027	657 723	508 399	149 324
Rakovnicko	41 531	38 577	2 954	107 647	101 338	6 309
Toulava – Středočeský kraj	57 642	54 262	3 380	211 754	203 419	8 335
Středočeský kraj	1 157 837	956 173	201 664	2 781 158	2 329 939	451 219

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Tabulka 77: Návštěvnost HUZ v destinacích SČK v jednotlivých čtvrtletích r. 2022

	Počet přenocování				Podíl přenocování z celého roku			
	1 Q 2022	2 Q 2022	3 Q 2022	4 Q 2022	1 Q 2022	2 Q 2022	3 Q 2022	4 Q 2022
Berounsko	15 271	52 536	116 843	27 309	7,2 %	24,8 %	55,1 %	12,9 %
Brdy a Podbrdsko	25 251	70 077	139 162	43 306	9,1 %	25,2 %	50,1 %	15,6 %
Český ráj – Středočeský kraj	4 174	17 742	58 367	7 251	4,8 %	20,3 %	66,7 %	8,3 %
Kladensko – Slánsko	18 010	33 607	45 840	31 296	14,0 %	26,1 %	35,6 %	24,3 %
Kraj blanických rytířů	11 581	29 269	59 055	14 153	10,2 %	25,7 %	51,8 %	12,4 %
Kutnohorsko a Kolínsko	28 671	56 758	117 573	42 936	11,7 %	23,1 %	47,8 %	17,5 %

	Počet přenocování				Podíl přenocování z celého roku			
	1 Q 2022	2 Q 2022	3 Q 2022	4 Q 2022	1 Q 2022	2 Q 2022	3 Q 2022	4 Q 2022
Mělnicko – Kokořínsko	11 952	42 294	91 525	24 677	7,0 %	24,8 %	53,7 %	14,5 %
Pojizeří a Polabí	88 981	146 834	196 385	126 416	15,9 %	26,3 %	35,2 %	22,6 %
Posázaví	72 853	162 022	304 243	118 605	11,1 %	24,6 %	46,3 %	18,0 %
Rakovnicko	7 072	23 727	62 675	14 173	6,6 %	22,0 %	58,2 %	13,2 %
Toulava – Středočeský kraj	12 223	50 616	128 445	20 470	5,8 %	23,9 %	60,7 %	9,7 %
Středočeský kraj	296 710	687 929	1 324 910	471 609	10,7 %	24,7 %	47,6 %	17,0 %

Zdroj dat: VDB ČSÚ (2023)

Tabulka výše zobrazuje průběh návštěvnosti HUZ v destinacích SČK podle kvartálů r. 2022 dle počtu přenocování v HUZ. V samotném Středočeském kraji je dle návštěvnosti nejdůležitější letní sezóna (reprezentovaná 3. kvartálem), na kterou připadá téměř polovina celoročního počtu přenocování v HUZ. Jednoznačnými letními destinacemi jsou Český ráj a Toulava, kde přes 60 % návštěvnosti připadá na letní období. U Toulavy je tato skutečnost vzhledem k zimnímu středisku Monínek poněkud překvapivá, ale poukazuje na to, že zde má vliv na statistiky HUZ také přítomnost středisek vodní rekreace u vodních nádrží na řece Vltavě. Resort Monínek může mít přítom silnou letní sezónu. Dominance letní sezóny je dále v DMO Berounsko, Mělnicko – Kokořínsko, Rakovnicko, Kraji blanických rytířů a Brdy a Podbrdsko (všude nad 50 % z počtu přenocování). Naopak nejméně významná je letní sezóna na Kladensku – Slánsku a v Pojizeří a Polabí. V prvním případě je nejspíše příčinou absence rozsáhlejší nabídky přírodních atraktivit a možností vodní rekreace (a celkově nižší úroveň návštěvnosti, v níž se mohou více projevit i pobyty, které nesouvisí s tradičními formami cestovního ruchu). Ve druhém případě to může být spojené s lázněmi v Poděbradech, které jsou navštěvovány celoročně. Nejvyšší podíl přenocování v zimním období pak připadá právě na tyto destinace, které mají celoročně nejvíce vyrovnaný průběh počtu přenocování. Přitom ve Středočeském kraji není žádná typická destinace zimního CR a jediné zimní středisko Monínek v DMO Toulava se ve statistikách návštěvnosti v zimním období zjevně neprojevuje (což může být dáno tím, že na Monínek jezdí lyžovat především jednodenní návštěvníci).

Dle statistik návštěvnosti HUZ jsou nejvíce navštěvované DMO Posázaví a Pojizeří a Polabí, následované DMO Brdy a Podbrdsko a Kutnohorskem a Kolínem. Jde o rozsáhlejší destinace, které zahrnují cíle CR nadregionálního významu. Na opačné straně spektra jsou DMO, které mají na území SČK malou rozlohu (Český ráj, Toulava, Kraj blanických rytířů), případně které nezahrnují širší nabídku atraktivit a atrakcí celokrajského či nadregionálního významu (Kladensko – Slánsko, Rakovnicko, Kraj blanických rytířů).

Vysoký průměrný počet přenocování je v DMO Toulava (vodní rekreace) a Pojizeří a Polabí (lázně). Naopak nízký průměrný počet přenocování je v Mělnicku – Kokořínsku, Kutnohorskem a Kolínem a Posázaví.

Vliv Covidu-19 na vývoj návštěvnosti HUZ byl pozitivní v DMO venkovského charakteru, kde se mohli hosté vyhnout kontaktu s množstvím lidí (např. v Kraji blanických rytířů). Naopak velmi negativní byl v destinacích, kde jsou HUZ v oblastech s velkou koncentrací hostů, případně i místních obyvatel (mj. ve střediscích vodní rekreace).

Nejvyšší návštěvnost zahraničních hostů je v HUZ v Posázaví, a to i v návaznosti na ubytování v blízkém zázemí Prahy. Vyšší je také na Kutnohorskem a Kolínem a na Berounsku. Naopak nejméně jsou zahraničními hosty navštěvované HUZ ve středočeské části DMO Český ráj, na Rakovnicku a v Toulavě.

Středočeský kraj je letní destinací CR, kdy se ve zdejších HUZ realizuje téměř polovina přenocování. Dominantní letní sezóna je z tohoto pohledu v DMO Český ráj, Toulava, Berounsko, Mělnicko – Kokořínsko, Rakovnicko, Kraj blanických rytířů a Brdy a Podbrdsko. Relativně vyvážená návštěvnost v průběhu roku je v DMO Kladensko – Slánsko a v Pojizeří a Polabí

Vzhledem k velmi nízkým počtům ubytovaných hostů, resp. přenocování v některých DMO se nabízí otázka, zdali dává smysl existence vlastní DMO. Generované příjmy v místním CR totiž nemusí vytvářet dostatečnou ekonomickou kapacitu pro podporu plnohodnotné DO.

Lokality

TOP 10 lokality z hlediska návštěvnosti v r. 2022 jsou následující:

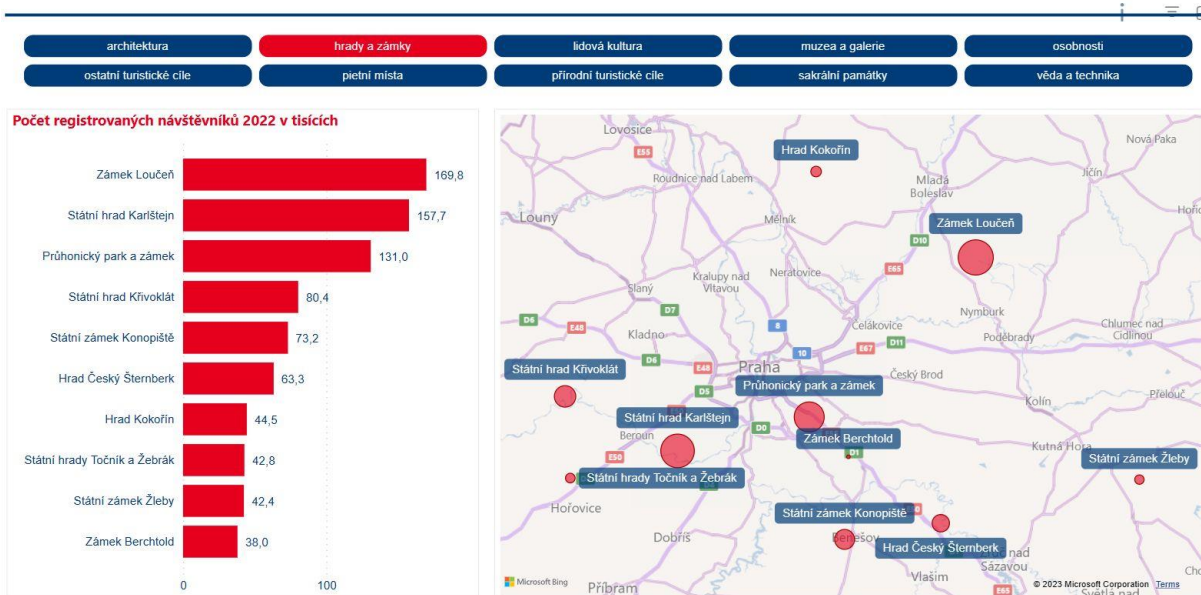
Lokalita	tis. osob
Aqua Palace Praha (Čestlice)	968
Park Mirakulum	269,9
Areál Sedlec – Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele a kostnice	229,4
Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře	200,2
Zámek Loučeň	169,8
Státní hrad Karlštejn	157,7
Aquapark Beroun	148,9
Památník Lidice	135,5
Průhonický park a zámek	131
České muzeum stříbra – Hrádek	114,3

Zdroj: www.tourdata.cz

Nejnávštěvovanějšími lokalitami SČK jsou atrakce CR cílené na obyvatele Pražské aglomerace i širšího okolí (Aqua Palace, Park Mirakulum). Aqua Palace Praha má přitom téměř o řád vyšší návštěvnost, mj. proto, že se jedná prakticky o zařízení občanské vybavenosti pro Pražany. Do TOP 10 lokalit podle návštěvnosti patří hned 3 lokality z Kutné Hory – Areál Sedlec, Chrám sv. Barbory a České muzeum stříbra. Kromě tradičních památek nadregionálního významu (hrad Karlštejn, památky v Kutné Hoře) je jedním z nejnavštěvovanějších objektů Zámek Loučeň, který nabízí široké spektrum služeb pro masového návštěvníka (kromě stylizovaných prohlídek i anglický park s labyrinty, zámecké ubytování s wellness, balíčky pro návštěvníky a veřejné i soukromé eventy).

Obrázek 3: Nejvíce navštěvované hrady a zámky v r. 2022

Nejnavštěvovanější turistické cíle dle tematické kategorie

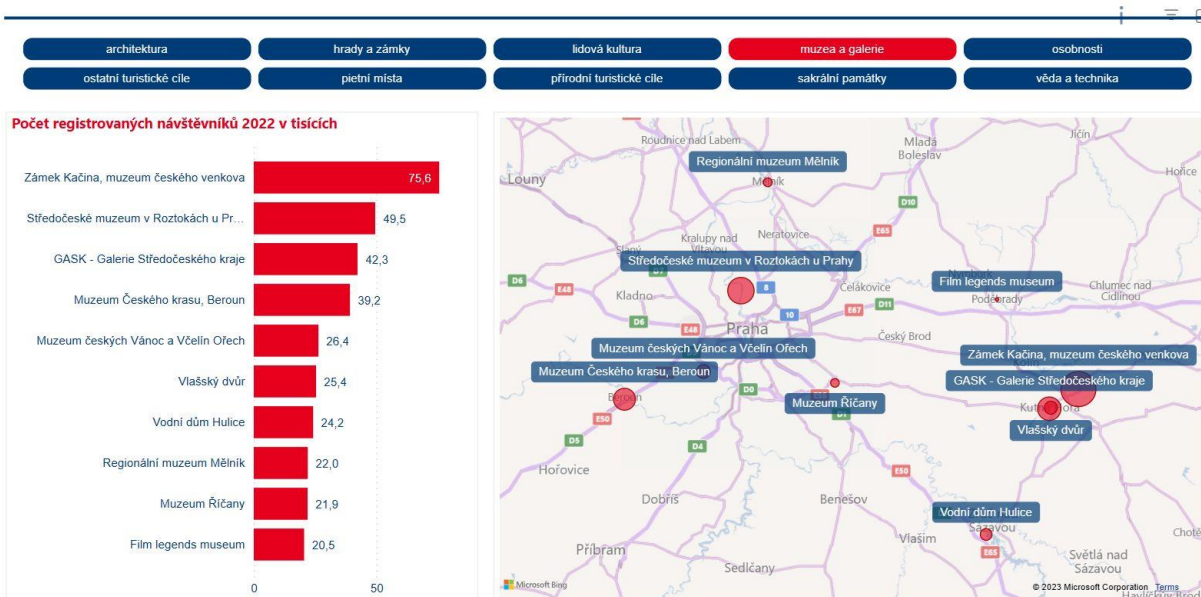
CzechTourism

Středočeská centrála cestovního ruchu

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickych-cilu-2022-stredocesky-kraj/>

Obrázek 4: Návštěvnost muzeí a galerií v r. 2022

Nejnavštěvovanější turistické cíle dle tematické kategorie

CzechTourism

Středočeská centrála cestovního ruchu

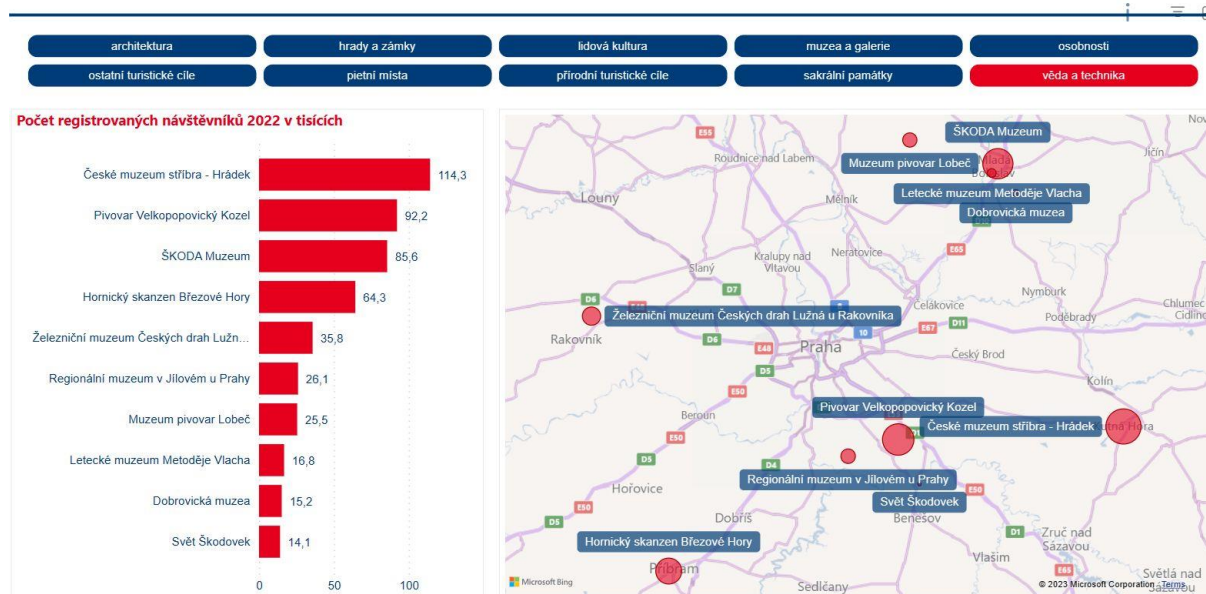
Zdroj: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickych-cilu-2022-stredocesky-kraj/>

Z tradičních cílů poznávacího CR zaměřeného na kulturně-historické atraktivity, tedy hradů a zámků mají kromě výše uvedených vysokou úroveň návštěvnosti také hrad Křivoklát, zámek Konopiště a hrad Český Šternberk. Spolu s hradem Kokořín se jedná o cíle nadregionálního významu, které jsou známé návštěvníkům prakticky z celé ČR. Přesto nedosahují úrovně návštěvnosti prvních tří cílů, kde zejména věhlas hradu Karlštejn a Průhonického parku (památky UNESCO) překračuje hranice ČR.

Poměrně vysokou úroveň návštěvnosti mají dále muzea a galerie a atrakce (včetně muzeí) zaměřené na oblast vědy a techniky (včetně průmyslových provozů). Nejnavštěvovanější z těchto cílů představují připojené obrázky.

Obrázek 5: Návštěvnost atrakcí v oblasti vědy, techniky a průmyslu

Nejnavštěvovanější turistické cíle dle tematické kategorie

CzechTourism

Středočeská centrála cestovního ruchu

Zdroj: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickyh-cilu-2022-stredocesky-kraj/>

Statistiky návštěvnosti největších přírodních atraktivit sledovaných CHKO na území SČK ukazují, že celková roční návštěvnost těchto lokalit odpovídá úrovni návštěvnosti památek, resp. atraktivit celokrajského až nadregionálního významu. Celoroční návštěvnost nejvíce navštěvovaných z monitorovaných lokalit se blíží úrovni 100 tis. návštěvníků (údolí Plakánek v Českém ráji). V průběhu roku zavítá nejvíce návštěvníků na monitorované lokality v měsíci červenci, následovaným měsícem srpen. Nejméně naopak zpravidla v průběhu listopadu, následovaném zimními měsíci. V průběhu týdne bývá nejvyšší průměrná návštěvnost v sobotu (následované nedělí), nejnižší pak v pondělí. Denní maxima návštěvnosti jsou ovšem u jednotlivých lokalit specifická. Na Velkém Blaníku denní maximum odpovídá organizovanému silvestrovskému výstupu. Na dalších lokalitách pak především státním svátkům. Nejvyšší denní návštěvnost přitom značí přelidněnost sledovaných lokalit, kde při této úrovni návštěvnosti může docházet ke sníženému komfortu návštěvníků, škodám na předmětu ochrany přírody (mj. erozi pískovcového podloží), a zejména pak přetížení disponibilní dopravní (silnice, parkoviště) i doprovodné (odpadkové koše a další mobiliář) infrastruktury. Více než 1 000 návštěvníků v těchto lokalitách může mj. znamenat příjezd několika set aut, která zejména v odpoledních hodinách zaplní nástupní plochy parkování na místech, která k tomu nejsou určena.

Tabulka 78: Nejvíce navštěvované cíle jednotlivých DMO

DMO	Nejnavštěvovanější cíl, 2022	Počet návštěvníků (tis.), 2022	Nejnavštěvovanější cíl, 2019	Počet návštěvníků (tis.), 2019
Posázaví	AquaPalace Praha	968,0	AquaPalace Praha	1 013,9
Pojizeří-Polabí	Park Mirakulum	269,9	Škoda Muzeum	274,2
Kutnohorsko, Kolínsko	Areál Sedlec	229,4	Kostnice (Sedlec)	482,6
Berounsko	Státní hrad Karlštejn	157,7	Státní hrad Karlštejn	212,4
Brdy a Podbrdsko	Hornický skanzen Březové Hory	64,3	Hornický skanzen Březové Hory	75,0
Mělnicko, Kokořínsko	Hrad Kokořín	44,5	Regionální muzeum Mělník*	37,2
Kladensko-Slánsko	Památník Lidice	133,5	neuveďeno	-
Rakovnicko	ČD Muzeum Lužná u Rak.	35,8	neuveďeno	-
Kraj blanických rytířů	Zámek Zruč n. S.	31,5	Zámek Zruč n. S. – zámecký park	39,7
Český ráj	Zámek Mnichovo Hradiště	16,6	Zámek Mnichovo Hradiště	19,4
Toulava	Skanzen Vysoký Chlumeč	16,6	Skanzen Vysoký Chlumeč	17,2

Zdroj dat: CzechTourism (2023 - <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-2022-stredocesky-kraj/>); *DMO Mělnicko Pozn.: Jedná se o cíle se zpoplatněným vstupem.

Nejvíce navštěvované cíle (s návštěvností přes 100 tis. ročně) jednotlivých DMO mají velmi rozdílnou úroveň návštěvnosti. Kromě zcela vybočujícího Aqua Palace spadajícího do DMO Posázaví jsou cíle s vysokou úrovní návštěvnosti ještě v DMO Pojizeří – Polabí, Kutnohorsko – Kolínsko, Berounsko a Kladensko – Slánsko. V posledním případě se jedná ovšem jen o jediný cíl – Památník v Lidicích, za kterým následují cíle s o řád nižší návštěvností. U ostatních DMO jsou dle dat CzechTourism cíle s návštěvností do 65 tis. návštěvníků (Hornický skanzen Březové Hory v Brdech a Podbrdsku), resp. pod 50 tis. návštěvníků ročně (všechny ostatní DMO). Zvláště v destinacích Rakovnicko, Kraj blanických rytířů, Český ráj a Toulava, jsou zpoplatněné atraktivity a atrakce, které mají jen poměrně nižší úroveň návštěvnosti. V případě Toulavy ovšem není zahrnut Resort Monínek, kde lze předpokládat vyšší návštěvnost. Také data návštěvnosti lokalit v CHKO ukazují, že v DMO Kraj blanických rytířů i Český ráj existují přírodní lokality s roční návštěvností přes 50 tis. osob. Vzhledem k absenci zpoplatnění vstupu do těchto lokalit ovšem nejsou zahrnuty do statistik CzechTourism a vysoké počty návštěvníků zde nemusí mít vždy ekonomický přínos pro danou lokalitu.

Tabulka 79: Data ze sčítačů návštěvnosti atraktivních lokalit v CHKO za rok 2022

CHKO	Lokalita	Návštěvnost					
		Za rok	Měsíční		Průměr týdnu	den v	
			nejvyšší	nejnižší		nejvyšší	nejnižší
Blaník	Velký Blaník	50 469	9 008 (VII)	1541 (IX)	309 (so)	65 (po)	1 780 (31.12.)
Český ráj	Plakánek	94 856	20 431 (VII)	2058 (IX)	438 (so)	157 (po)	1 398 (5.7.)
Český kras	Skála (Sv. Ján)	37 953	4 974 (X)	1873 (IX)	263 (so)	42 (po)	736 (28.10.)
Kokořínsko	Mšenské pokličky	56 241	13 236 (VIII)	990 (I)	465 (so)	114 (po)	1 671 (20.4.)
Křivoklátsko	Jezírko (Skryje)	30 496	7 385 (VII)	467 (XII)	175 (so)	47 (po)	1 157 (9.5.2020)

Zdroj dat: AOPK (2023)

Pozn.: Data za CHKO Kokořínsko jsou za rok 2022. Údaj o nejvyšší denní návštěvě z CHKO Křivoklátsko je za víceleté sledované období. Údolí Plakánek leží na hranici Středočeského a Královéhradeckého kraje; přestože návštěvnost údolí Plakánek generují primárně turistické cíle nacházející se již v Královéhradeckém kraji (hrad Kost, vesnická památková zóna Vesec u Sobotky, město Sobotka či zámek Humprecht), lze tato data částečně vztáhnout i ke Středočeskému kraji.

Z hlediska meziročního vývoje se u sledovaných lokalit projevilo zejména zvýšení návštěvnosti v důsledku pandemie Covid-19, kdy došlo k uzavření indoorových zařízení a restrikcím pohybu v nich (mj. s povinností nošení roušky) a proto začala velká část obyvatel trávit volný čas v přírodě. Na sledovaných lokalitách tak došlo k meziročnímu růstu návštěvnosti o desítky procent a v případě Skryjských jezírek dokonce téměř až ke zdvojnásobení celoroční návštěvnosti. Po odeznění pandemie došlo ke snížení návštěvnosti prakticky na výchozí úroveň.

Tabulka 80: Vývoj roční návštěvnosti atraktivních lokalit v CHKO

CHKO	Lokalita	2018	2019	2020	2021	2022	2020/2019
Blaník	Velký Blaník	45559	46292	54294	58845	50469	1,17
Český ráj	Plakánek	101619	96387	136097	91828	94856	1,41
Křivoklátsko	Jezírko (Skryje)	26150	25233	45781	30834	30496	1,81

Zdroj dat: AOPK (2023)

Pozn: Údaje z CHKO Český kras a Kokořínsko nejsou pro sledované období k dispozici.

Některé z nejvíce navštěvovaných lokalit mají charakter občanské vybavenosti pro obyvatele Pražské aglomerace (akvaparky), resp. atrakcí masového CR (Park Mirakulum, a z hlediska komerčního využití i Zámek Loučeň), které míří primárně na domácí návštěvníky. Dále jsou zastoupeny lokality kulturního dědictví nadnárodního významu (cíle v Kutné Hoře, hrad Karlštejn, Průhonický park a zámek).

Nejvíce navštěvované cíle jsou situovány v DMO Posázaví, Pojizeří – Polabí, Kutnohorský – Kolínský, Berounský a Kladenský – Slánský. Specifickým cílem je Památník Lidice, který reflektuje historickou událost a jehož návštěvnost neodpovídá atraktivitě DMO Kladenský – Slánský, do které je situován. V destinacích Rakovnicko, Kraj blanických rytířů, Český ráj a Toulava, jsou zpoplatněné atraktivity a atrakce, které mají jen poměrně nižší úroveň návštěvnosti.

Z hlediska kategorizace cílů podle návštěvnosti mají vyšší úroveň návštěvnosti některé hrady a zámky a atraktivity, resp. atrakce spojené se současnou i minulou průmyslovou a řemeslnou výrobou. Relativně vyšší je úroveň návštěvnosti některých muzeí.

Vysokou úroveň návštěvnosti mají ale i nejatraktivnější přírodní lokality. Dle sčítání pohybu pěších a cyklistů v CHKO se některé lokality ZCHÚ blíží návštěvnosti 100 tis. osob ročně a dosahují denních maxim mezi 1 a 2 tis. návštěvníky. Podle disponibilních dat jsou nejvyšší průměrné návštěvy těchto

lokalit v měsíci červenci a z dnů v týdnu o sobotách. Denní maxima jsou dosahována v nepracovní dny v průběhu letního pololetí (od Velikonoc až po 28. října). Při uvedených maximálních počtech návštěvníků již dochází k přetěžování těchto lokalit, disponibilní infrastruktury a střetu masové turistiky s předmětem ochrany území. V některých případech by tak byla vhodná regulace návštěvnosti zpoplatněním, které by mohlo přispět i k zajištění kvalitnější infrastruktury (mj. s ohledem na minimalizaci negativních důsledků vysoké návštěvnosti na přírodu i okolní sídla).

Motivace, chování a potřeby návštěvníků

Tato podkapitola obsahuje hlavní zjištění týkající se motivace, chování a potřeb návštěvníků Středočeského kraje. Vychází z dotazníkového šetření obyvatel a návštěvníků Středočeského kraje, které bylo realizováno v rámci tvorby Programu. V dalším textu jsou formulována hlavní zjištění napříč otázkami, které byly respondentům pokládány, s využitím některých dalších informačních zdrojů. Komplexní, systematické vyhodnocení získaných odpovědí vč. popisu metodiky šetření je zařazeno v příloze.

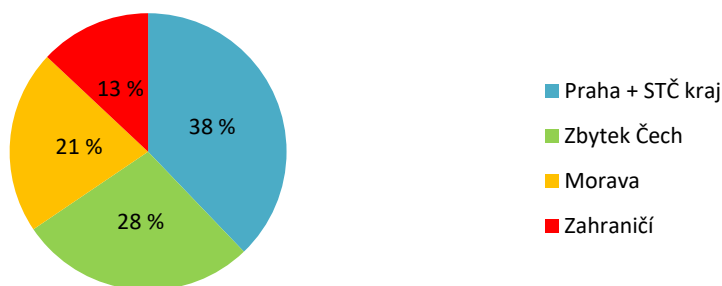
Závěr 1. Nejvíce návštěvníků je z Prahy a Středočeského kraje

V roce 2022 navštívilo Středočeský kraj odhadem 6,1 mil. návštěvníků. Strávili zde **20 mil. dnů** a v součtu zde utratili cca **20,4 mld. Kč**. Z toho cca 17 mld. Kč utratili domácí návštěvníci a 3,4 mld. Kč návštěvníci ze zahraničí.

Zahraniční návštěvníci tvoří 19 % návštěvníků (cca 1,2 mil.), ale strávili zde méně dnů než návštěvníci z ČR. Podíl **zahraničních návštěvníků** dosahuje pouze **13 % strávených dnů**. Podíl cizinců částečně snížil COVID-19. Ale ani v roce 2019 nebyl podíl zahraničních návštěvníků vysoký.

Podíl návštěvníků z ČR dosahuje 87 % strávených dnů, z toho největší část tvoří lidé z Prahy a Středočeského kraje.

Graf 2: Zdrojové oblasti návštěvníků - % na strávených dnech

Zdroj: ČSÚ 2022, T-Mobile 2022, Czech Tourism 2022, B-inside 2023

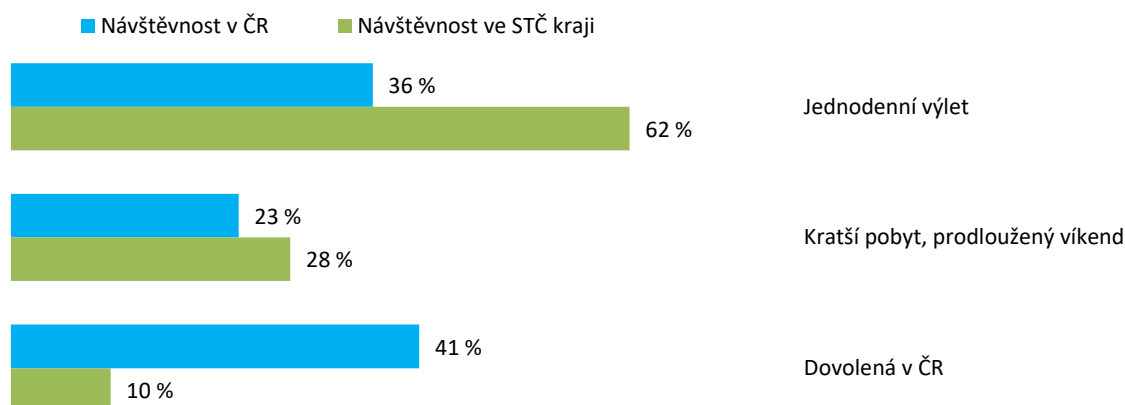
Závěr 2. Návštěvníci zde stráví kratší dobu, často jen jeden den

Nejvíce návštěvníků přijíždí do kraje z nedaleké Prahy. To se odráží i v délce návštěvy. 62 % turistických cílů bylo navštíveno v rámci jednodenních výletů. Jednodenní výlety přitom v celé ČR představují pouze 36 % návštěvnosti.

Podíl kratších pobytů a prodloužených víkendů odpovídá celorepublikovému průměru. Naopak podíl delších dovolených je ve Středočeském kraji silně podprůměrný.

Graf 3: Jednodenní vs. vícedenní návštěvy - % na strávených dnech

Obyvatelé ČR

Zdroj: B-inside 2023

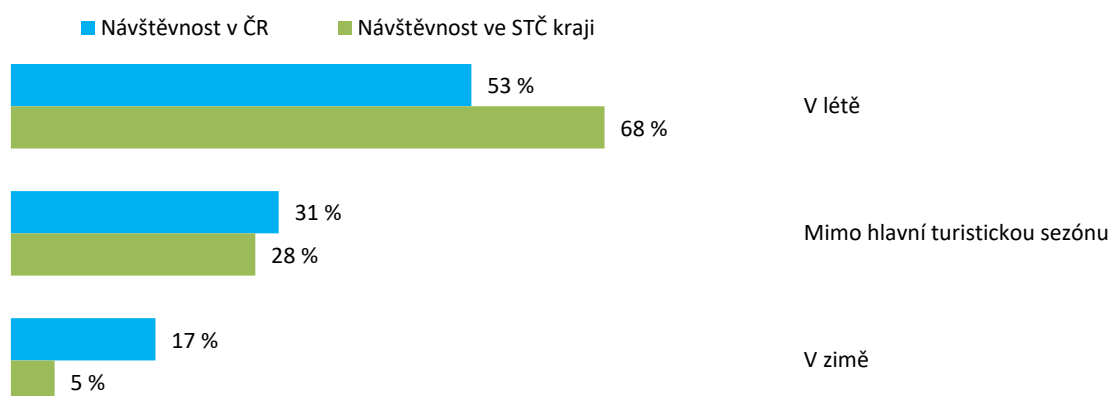
Zde je ovšem potřeba upozornit, že průměrná denní útrata u jednodenního pobytu je mírně vyšší (1 131 Kč) než u pobytu s přespáním (802 Kč / den)¹⁹. U návštěvníků z Prahy a Středočeského kraje proto jednodenní pobyty tolik nevadí, protože se mohou snadno vrátet. Chybí spíše vícedenní pobyty ze vzdálenějších koutů ČR.

Závěr 3. Podprůměrná návštěvnost mimo sezonu

Protože Středočeský kraj má minimum nabídky pro zimní dovolenou, soustředí se návštěvnost do letních měsíců. Ovšem i po zahrnutí tohoto aspektu je návštěvnost v létě nadprůměrná a mimo hlavní sezonu podprůměrná.

Graf 4: Návštěvnost v sezoně / mimo sezonu - % na strávených dnech

Obyvatelé ČR

Zdroj: B-inside 2023

¹⁹ Nižší útratu u vícedenního pobytu lze odůvodnit tím, že cca polovina lidí přespává v neplaceném ubytování (např. u rodiny a známých) a každý den neutrácí tolik.

Závěr 4. Známé magnety, které táhnou

V rámci průzkumu jsme testovali 54 vybraných turistických cílů. Zajímalo nás, zda respondenti daný cíl navštívili, zda by jej chtěli navštívit a zda by kvůli němu jeli klidně i 200 km daleko.

Z 54 testovaných cílů má potenciál přitáhnout návštěvníky z daleka níže uvedených 16 cílů. Jedná se především o TOP atrakce, ať už z oblasti památek (Karlštejn, Kutná Hora), venkovních muzeí (Lužná u Rakovníka, Lidice), aktivit pro děti (např. Mirakulum, Aquapalace Praha) či eventů (Mělnické vinobraní, Královské stříbření). Tyto cíle bývají navíc často navštěvovány opakovaně (včetně Karlštejna a Kutné Hory).

Většinu ostatních testovaných cílů lze vnímat jako dobrý doplněk k návštěvě, tedy když už tam jedu, tak se také podívám.

Minimální potenciál přilákat návštěvnost má pouze minimum cílů. Jedná se o především o vnitřní muzea či lokální eventy (např. malá pouť).

Tabulka 81: Známé magnety, které dokážou přitáhnout

Cíl	Kategorie*
Hrad Karlštejn	Památky TOP
UNESCO památky Kutná Hora	Památky TOP
Hrad Kokořín	Památky STŘED
UNESCO Průhonický park	Parky
Park Mirakulum	Aktivity pro děti TOP
Aquapalace Praha Čestlice	Aktivity pro děti TOP
Památník Lidice	Venkovní muzeum TOP
Královské stříbření Kutné Hory	Event TOP
Mělnické vinobraní	Event TOP
Svatoprokopská pouť v Sázavě	Event STŘED
Vodácká řeka Sázava	Vodáci
Vodácká řeka Berounka	Vodáci
Brdy	Příroda STŘED
Příhrazské skály, Drábské světničky	Příroda STŘED
Železniční muzeum ČD Lužná u Rak.	Venkovní muzeum TOP
Poděbrady	Lázně město

Zdroj: B-inside 2023; * TOP = kategorie vysoce atraktivní, STŘED = středně atraktivní

Závěr 5. Propagovat magnet + perly v okolí

Naprostá většina testovaných turistických cílů vyšla z hodnocení jako „dobrý, když tam budu“. Jedná se především o cíle středního a nižšího dosahu. Nemají potenciál přitáhnout návštěvníky z daleka, ale mohou pomoci dotvořit dovolenou.

Jak bylo zmíněno výše, návštěvnost ve Středočeském kraji nyní stojí hlavně na jednodenních výletech či prodloužených víkendech. Dovolené na týden a déle nejsou časté. A právě tyto cíle „středního

dosahu“ mohou být vhodnou náplní pro týdenní dovolenou. Magnet bude fungovat jako tahák a ostatní cíle jako doplnění pro celou dovolenou.

Výsledky výzkumu naznačují²⁰, že lidé si alespoň v hrubých rysech plánují pobyt doma, ještě před odjezdem. Je proto důležité propagovat celou oblast dohromady a nestačí letáčky v informačních centrech na místě. Informace se musí k potenciálním návštěvníkům dostat ještě před příjezdem.

Závěr 6. Nevyužitý potenciál

Vedle již nyní hojně navštěvovaných cílů vyšlo z testování několik lokalit, které mají značný potenciál růstu návštěvnosti. U některých stačí větší propagace, u jiných úprava a komplexní řešení. Jedná se o následující témata.

Wellness obecně

Testované wellness hotely měly velmi vysoké hodnocení spokojenosti návštěvníků. Nadprůměrný podíl návštěvníků ovšem tvrdí, že byly přelidněné. Může to indikovat potenciál zájmu a nedostatečnou nabídku v regionu okolo Prahy.

ČD Muzeum v Lužné u Rakovníka

Respondenti, kteří toto muzeum navštívili, jej hodnotí nejlépe ve srovnání s ostatními cíli. Rozsah muzea je velkolepý a téma vlaků je pro část populace silně atraktivní. Tím, že bylo otevřeno relativně nedávno, o něm ještě mnoho lidí neví nebo jej ještě nestihli navštívit.

Lázně Poděbrady

Lázně Poděbrady jsou velmi známé široké veřejnosti. Zájem navštívit je deklaruje více lidí, než kolik jej dosud navštívilo.

Příhrazské skály, Drábské světničky

Český ráj lidi táhne. Plány navštívit Příhrazské skály deklaruje více lidí, než kolik jich toto místo navštívilo.

Labská cyklostezka

Labská cyklostezka je pojem a patří mezi hlavní cyklostezky v Evropě. Bohužel velká část ve středních Čechách není dokončena. Na to upozorňovali někteří respondenti, kteří ji navštívili.

Brdy

Brdy jsou nejbližší pohoří poblíž Prahy. Mají střední potenciál přilákat lidi z daleka, ale v porovnání se Šumavou, Krkonošemi či Jeseníky jsou více obydlené a turistický ruch zde není tolik rozšířený. I když spokojenost návštěvníků byla vysoká, někteří si stěžovali na chybějící služby (restaurace) a nedostatek atrakcí. Lze proto uvažovat o rozšíření turistické infrastruktury.

Slapy

Lokalitu Slap jsme testovali pomocí dvou cílů – Slapy jako krajina a Slapy jako zábava, koupání a vyžití. Výsledky vyšly v jistém ohledu protikladně. Přestože koupání patří v této oblasti ke klíčové náplni dovolené, spokojenost s vyžitím a koupáním na Slapech byla hodnocena podprůměrně. Kempy v okolí Slap mají v očích veřejnosti špatnou image. Naopak krajina okolo Slap je hodnocena nadprůměrně pozitivně.

Tomu odpovídají i náměty respondentů:

²⁰ Na tuto otázku jsme se neptali přímo. Ale z kombinace jiných otázek a otevřených odpovědí toto zjištění vyplývá.

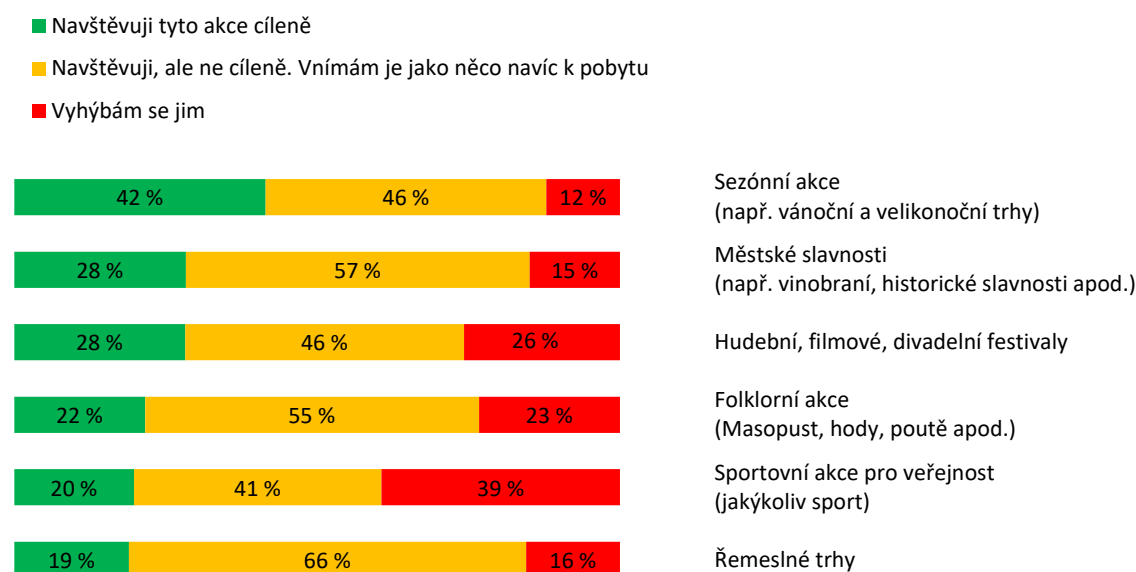
- Slapy jako krajina: *Vyhlídka krásně udržovaná, ale jinak tu nic moc není; Krásné prostředí; Přelidněnost, minimum parkování; Možná lepší značení, kudy dojet s autem na daná místa; Více ubytování; Lepší stravování*
- Slapy jako zábava: *V autocampu na Slapech se mi celkově vůbec nelíbilo, nebylo to tam hezké a sociální zařízení jak z 80. let.; Dostupnější ubytování i stravování.; Mnoho lidí; Bylo to o tom být u přehrady, chyběla mi další zábava, program, atrakce...*

Slapy mají velký potenciál pro cestovní ruch, ale kempy pravděpodobně nemají dobrou pověst (a spíše méně kvalitní vybavení) a v širším okolí chybí turistická infrastruktura.

Závěr 7. Eventy a živá kultura

Eventy, slavnosti, koncerty či sportovní akce představují dobrý způsob oživení. Navíc velká část obyvatel ČR tyto akce cíleně navštěvuje.

Graf 5: Odpovědi na otázku „Co pro Vás znamenají festivaly a akce?“

Zdroj: B-inside 2023

Závěr 8. Zahraniční turisté v Praze – „přiživit“ se na propagaci Prahy

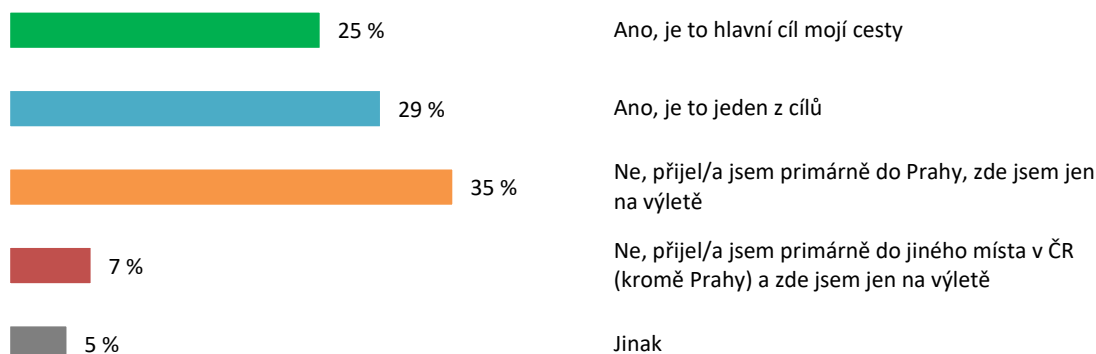
Středočeský kraj navštívilo v roce 2022 cca 1,2 mil. zahraničních návštěvníků. Z toho zde v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) přespalo 202 tis. Naproti tomu v Praze ve stejném období přespalo 4,5 mil. zahraničních hostů. Kdyby se podařilo část těchto turistů dostat mimo Prahu, výrazně by to zvýšilo návštěvnost.

Polovina zahraničních návštěvníků sem přijela z okolních států. Pouze pro 25 % byla navštívená atrakce hlavním cílem cesty. Pro třetinu byl navštívený cíl jedním z důvodů cesty do ČR a pro více než třetinu byl hlavní důvod návštěva Prahy a k tomu si přidali památku ve Středočeském kraji.

Zároveň nás překvapilo, že pouze 20 % návštěvníků přijelo organizovaně s cestovkou ze své země.

Graf 6: Přicestoval/a jste sem cíleně?

Zahraniční respondenti

Zdroj: B-inside 2023; Jinak: Projíždím, studium, poznat zemi.

Z hlediska motivace, chování a potřeb návštěvníků jsou následující závěry:

- Podíl zahraničních návštěvníků dosahoval v r. 2022 pouze 13 % strávených dnů. Klíčoví jsou tedy domácí návštěvníci.
- Nejvíce návštěvníků přijíždí z Prahy.
- SČK je destinací jednodenních výletů a krátkých pobytů. U návštěvníků z Prahy je to přirozené, ovšem chybí vícedenní pobyty návštěvníků odjinud.
- SČK je letní destinací s podprůměrnou návštěvností mimo letní sezónu.
- Návštěvníky z dálky přitahují do SČK vybrané TOP atraktivity a atrakce. Když kvůli nim přijedou, navštíví i některé ostatní. TOP cíle je vhodné komunikovat potenciálním návštěvníkům z větší dálky.
- Byl identifikován nevyužitý potenciál u wellness pobytů, ČD Muzea v Lužné u Rakovníka, Lázní Poděbrady, cílů v Českém ráji, Brd a Slap.
- Význam eventů (zejména větších) pro přitáhnutí návštěvníků.
- Potenciál více se přizívit na přítomnosti zahraničních návštěvníků v Praze.
- Potřeba kvalitní vizuální propagace SČK (ne vždy realizována správně).

Prostorové rozmístění cestovního ruchu

Lokality overturismu

V SČK je 11 zpoplatněných cílů, kam v r. 2022 zavítalo více než 100 tis. návštěvníků. Kromě cílů uvedených v TOP10 v předchozí podkapitole je to ještě Kaple Božího těla v Kutné Hoře. V Kutné Hoře tak jsou hned 4 cíle, které měly v r. 2022 přes 100 tis. návštěvníků. Přitom ovšem platí, že velká část návštěvníků při jedné návštěvě navštívila více z těchto cílů, nebo dokonce všechny. Areál Sedlec a Chrám sv. Barbory přitom navštívilo přes 200 tis. návštěvníků.

U nejnavštěvovanější atrakce SČK – AquaPalace Praha v Čestlicích, kde je návštěvnost prakticky o řád vyšší než u ostatních cílů, není s vysokou návštěvností zásadní problém, protože je atrakce situována v komerční zóně u dálnice. Její poloha tak vede „pouze“ k nadměrné IAD, která ovšem zásadním způsobem nezhoršuje situaci v území.

Návštěva přes 100 tis. návštěvníků ročně znamená, že v nejexponovanějších dnech může na místo zavítat i několik tis. návštěvníků (viz data k přírodním lokalitám). Přitom může docházet k překračování kapacit dopravní a návštěvnické infrastruktury, negativním vlivům na místní

obyvatele, životní prostředí i na samotnou navštěvovanou atraktivitu. Negativní vlivy mohou mít přitom následující projevy:

- Přetížení okolí lokality, silnic přivádějících dopravu a nácestných sídel intenzivní IAD. To je problematické zejména vzhledem k realizaci ve dnech pracovního klidu – sice nedochází k překrytí s dopravními špičkami souvisejícími s dojížděnkou do zaměstnání, ale dochází k zatížení sídel v době, kdy chtějí obyvatelé klid. To je problémem zejména tam, kde k hojně navštěvovanému cíli nevedou kapacitní silniční komunikace mimo intravilány sídel. V kontextu SČK se tak jedná např. o Kokořínský důl, lokality v Českém krasu (Sv. Jan pod Skalou, Karlštejn, Koněpruské jeskyně), Park Mirakulum a další atrakce v Milovicích, lokality v historickém centru Kutné Hory, Zámek Loučeň, nebo Zoo Chleby. V mnoha případech jsou sice cíle relativně nedaleko od dálnic, ale v území chybí přivaděče, které by přiváděly dopravu mimo intravilán nácestných sídel. V případech situování cíle do ZCHÚ, nebo do historických jader měst je přitom žádoucí preference veřejné hromadné dopravy v dopravní obsluze cílů.
- Přetížení lokality dopravou v klidu. Velmi častým problémem lokalit je absence dostatečně kapacitních oficiálních parkovišť, případně pak regulace parkování, a tak dochází k parkování vozidel návštěvníků na nevhodných místech s možnými negativními důsledky na bezpečnost silničního provozu, obytnou pohodu, nebo činnost místních obyvatel, i na soukromý či veřejný majetek (např. poškozování zatravněných ploch na náběhích). Zbytečná dopravní zátěž je pak generována návštěvníky hledajícími místo k zaparkování. Přitom zpravidla chybí alternativy ve formě existence záchytných parkovišť na místech, kde kapacitní parkoviště nevedí a návozu návštěvníků k cíli kyvadlovou veřejnou dopravou. Problémy s parkováním jsou prakticky ve všech hojně navštěvovaných lokalitách přírodních atraktivit – Kokořínský důl a další lokality a výchozí místa na Kokořínsku, místa v Českém Krasu, Křivoklátsku, Českém ráji, případně v okolí Velkého Blaníku. Dále hojně navštěvované lokality situované v intravilánech sídel – v Kutné Hoře (zejména v historickém centru), v Průhonicích, Karlštejně, a při větších nápurech také např. v Loučni.
- Problémy se zátěží vybraných lokalit IAD a dopravou v klidu by bylo vhodné řešit jednak prostřednictvím regulace IAD a parkování (zavedení rezidenčních zón, zpoplatnění parkování pro návštěvníky, zákaz parkování mimo místa k tomu určená a jeho vymáhání, případně zavedení zpoplatněných vjezdů pro návštěvníky s využitím výnosů pro budování potřebných parkovacích kapacit a financování obsluhy veřejnou dopravou), jednak prostřednictvím nabídky alternativních možností dopravy (zejména kvalitní veřejnou dopravou). V případě Kutné Hory by např. byla žádoucí realizace stavby tzv. Kutnohorského oblouku, která by umožnila přímou vozbu vlaků z Prahy až k centru Kutné Hory.
- Vhodným řešením přetížení některých lokalit IAD a dopravou v klidu je vybudování kapacitních záchytných parkovišť na okraji navštěvovaného území a zajištění kyvadlové veřejné dopravy do cíle. To by bylo vhodné např. na následujících lokalitách:
 - Kokořínský důl (záchytné parkoviště buď v Mělníku, nebo např. u Lhotky u Mělníka.
 - Svatý Jan pod Skalou (záchytné parkoviště u exitu Loděnice)
- Při pořádání velkých eventů, bývají problémy s IAD a v případě pořádání velkých eventů v intravilánech sídel také s dopravou v klidu. Ve druhém případě je problémem, že města i vesnice zpravidla nemají kapacity na to, aby pojal nárazový nápor většího množství návštěvníků, kteří využívají IAD. Tyto akce se ovšem konají jednou či několikrát do roka, kdy bývají přijímána mimořádná opatření (např. umožnění parkování na vozovce

uzavřených ulic, parkování na soukromých plochách apod.). Při menším každoročním počtu eventů v dané lokalitě jsou tak tyto problémy pro velkou část veřejnosti snesitelné.

- Problémy s overturismem se projevují i na některých linkách a spojích veřejné dopravy ve vrcholné sezóně. Nápor turistů totiž místy vede k přeplnění spojů s dopady na komfort přepravy a kulturu cestování. K tomu dochází pravidelně v letních měsících ve spojích kategorie Euro city (zejména mezi Prahou a Vídní s dopady na cestování do Kolína), dále ve spojích mezi Prahou a Kutnou Horou, Prahou a Karlštejnem a na spojích na tzv. Posázavském pacifiku. Nepravidelně pak při realizaci různých eventů. V případě pravidelných potíží by bylo vhodné zvážit zkapacitnění spojení (které si může vyžadovat také investice do infrastruktury – např. délky nástupišť). Totéž platí pro řešení dopravní obsluhy jednorázových eventů.
- Na některých lokalitách ZCHÚ dochází k overturismu s projevy negativních vlivů na předmět ochrany území. Data uvedená v kapitole výše ukazují, že nejnavštěvovanější přírodní lokality v SČK mají při nejvíce exponovaných dnech mezi 1–2 tis. návštěvníků. Při takových intenzitách dochází k přetížení disponibilní infrastruktury a při dlouhodobých celkově vysokých intenzitách pohybu pěších (a případně i neukázněných cyklistů) i ke škodám na přírodních hodnotách. V území pískovcového podloží dochází v důsledku vysoké intenzity pohybu návštěvníků k erozi podloží, při vysokém pohybu dochází také k sešlapu mimo stezky a škodám na vegetaci. Na nejvíce navštěvované lokality (a obecně všechny lokality v době covidových restrikcí) míří i návštěvníci, kteří se neumí chovat v přírodě, což se projevuje znečišťováním území odpadky (případně i výkaly), což mj. snižuje atraktivitu cíle a komfort ostatních návštěvníků. Neukáznění návštěvníci přitom úmyslně poškozují chráněné statky (např. rytím do skal). Přetížení infrastruktury se projevuje mj. tak, že vyhýbající se návštěvníci vstupují mimo stezky, kde poškozují vegetaci, dochází k přetížení odpočinkových míst, odpadkových košů apod. Dojem z návštěvy lokalit návštěvníky hledajícími klid pak kazí hluk související s vysokým množstvím návštěvníků. V zájmu zachování přírodních hodnot lokalit i zajištění pozitivního zážitku návštěvníků by tak na nejvíce navštěvovaných lokalitách bylo vhodné zavedení zpoplatněného vstupu, jehož výnosy by mohly být využívány na budování a péči o návštěvnickou infrastrukturu a zajištění strážního dozoru pro omezení nežádoucího chování návštěvníků.
- Overturismus v sídlech snižuje rezidenční komfort místních obyvatel. Potíže působí hluk a ruch působený velkým množstvím návštěvníků zejména o sobotách a dnech pracovního klidu, kdy si chtějí místní obyvatelé užívat odpočinek. V některých atraktivních lokalitách přitom dochází ke konfliktu zájmů mezi vlastníky a uživateli rekreačních objektů, kteří chtějí v území klid a návštěvníky, kteří si chtějí návštěvu území užít. Při nedostatečných kapacitách místních služeb (které nejsou dimenzované na nárazově zvýšenou návštěvnost) dochází ke snižování komfortu jejich využití místními obyvateli. Tyto problémy jsou přitom obtížně řešitelné, protože na sebe naráží zájmy místních obyvatel a podnikatelů a provozovatelů atraktivit a atrakcí CR. Částečným řešením tak může být např. vstřícnost provozovatelů a podnikatelů vůči místním obyvatelům – např. prostřednictvím produktů a akcí zaměřených na místní obyvatele v době mimo hlavní sezónu, zvýhodněných nabídek apod., a využívání příjmů z CR např. na podporu kontroly veřejného pořádku (prostřednictvím městské či obecní policie).
- V lokalitách, které mají dlouhodobě vysokou návštěvnost, resp. zvýšenou atraktivitu dochází k postupné komercializaci. Ta se projevuje mj. růstem cen nemovitostí a růstem cen služeb na úroveň, kterou si místní obyvatelé mnohdy nemohou dovolit. V případě trhu s nemovitostmi tak může docházet k vytlačování původních obyvatel, resp. rekreatantů a nahrazování trvalého či druhého bydlení HUZ, ubytováním v soukromí a provozováním služeb. Při komercializaci dochází také ke konfliktům zájmů, kdy hosté nocující

v lokalitách mohou být v noci hluční, případně pak vznikají provozovny, které jsou přímo zaměřené na aktivity, jejichž průvodním jevem je hluk v nočních hodinách (bary, noční kluby, pořádání oslav apod.). K takovým potížím může docházet např. v Kutné Hoře. Na druhou stranu ovšem v SČK nejsou významnější lokality CR, které by ve větší míře přitahovaly klientelu zaměřenou na noční aktivity. Potíže podobného rázu tak mají spíše lokální charakter a nejsou projevem overturismu (konání akcí – např. firemních večírků a svateb v různých zařízeních situovaných na venkově). V některých lokalitách (např. na Karlštejně) došla komercializace tak daleko, že zde vzniklo prakticky homogenní prostředí zaměřené na návštěvníky, kde dopady overturismu už nevedou k zásadním konfliktům s místními obyvateli, kterých v exponovaných lokalitách zůstalo minimum. Většina vlastníků či uživatelů místních nemovitostí je orientována na sektor CR a další návštěvníky zde tedy vítají. Konflikty však vznikají tam, kde není mezi komerčním využitím, obytnou funkcí a druhým bydlením vytvořena rovnováha. To může být problémem např. v Kutné Hoře, kde sektor CR konkuruje obytné funkci, a kde komercializace související s CR nemusí být v zájmu města jako takového a většiny jeho obyvatel. Problémy mohou být také v Průhonicích, které jsou na jednu stranu vyhledávanou suburbánní lokalitou pro bydlení v zázemí Prahy, na druhou stranu lokalitou UNESCO. V žádném městě SČK však tento problém zatím nedosáhl úrovně známé např. z centra Prahy, nebo Českého Krumlova. Řešení problémů s komercializací může být dvojího druhu. Tam kde zájem CR nepřesáhl rezidenční zájem může být řešením regulace funkcí CR prostřednictvím vyšších místních poplatků, daní z nemovitých věcí (pokud to legislativa umožní) a případně i tvrdé regulace (např. regulace komerčního využití v územním plánu). Tam, kde převažuje zájem rozvoje CR, může být řešením např. odkup nemovitostí rezidentů prostřednictvím obcí a případně zavedení kompenzací pro dotčené obyvatele.

Lokality overturismu, případně na hraně overturismu dle řízených rozhovorů:

- Berounsko
 - Karlštejn
 - Sv. Jan pod Skalou
 - lom Amerika
 - Bubovické vodopády (vzhledem ke kapacitě lokality)
 - Skryjská jezírka (vzhledem ke kapacitě lokality)
 - Křivoklát při jednorázových akcích
- Brdy a Podbrdsko
 - okolí Řevnic (mj. zátěž krátkodobé rekreace Pražanů)
- Český ráj
 - skalní města v Českém ráji (např. Drábské světničky)
- Kladensko – Slánsko
 - Okoř
- Kutnohorsko – Kolínsko
 - Kutná Hora (centrum, Sedlec)
 - zámek Kačina + Muzeum Českého venkova
- Mělnicko – Kokořínsko
 - Kokořínský důl

- Kokořín
- Posázaví
 - vyhlídka Máj u Teletína v Posázaví (vzhledem ke kapacitě lokality i infrastruktury)
 - potenciálně Český Šternberk (vzhledem k disponibilní infrastruktuře)
 - řeka Sázava v červenci (fronty na šlajsnách, přetížená infrastruktura apod.)

Dle respondentů řízených rozhovorů jsou lokality overturismu a na hraně overturismu především v blízkém okolí Prahy, kde se kombinuje návštěvnost (i v důsledku krátkodobé rekreace) Pražanů, resp. výletníků z Prahy s návštěvností turistů. To je mj. příčinou velkého množství identifikovaných lokalit overturismu na Berounsku, kde se v návštěvnosti projevuje kombinace významných přírodních a kulturně-historických atraktivit s blízkostí Prahy. Totéž je i příkladem hradu, resp. obce Okoř a Řevnic a okolí, byť se jedná spíše o lokality na hraně overturismu.

Vedle blízkého okolí Prahy je overturismus problémem i u některých významných přírodních a kulturně-historických cílů. Jedná se o lokality v „pískovcových destinacích“ – CHKO Kokořínsko a CHKO Český ráj, kde dokonce v důsledku overturismu došlo k uzavření lokality Drábské světničky pro návštěvníky, aby mohlo dojít k jejich regeneraci. Z kulturně-historických lokalit se jedná o Kutnou Horu s okolními cíli. V některých případech se hovoří o overturismu zejména v souvislosti s nedostatečnou návštěvnickou infrastrukturou, která je přetěžována. To je případem vyhlídky Máj u Teletína v Posázaví a hradu Český Šternberk. Na některých lokalitách je také problém, že dochází k přetěžování lokality, zatímco návštěvnost lokality negeneruje adekvátní příjmy (protože zde např. chybí nabídka komerčních služeb). Specifikem je řeka Sázava, která je vodáky v letním období (zejména v červenci) využívána do té míry, že dochází k negativním jevům (dlouhé fronty na šlajsnách, přetěžování disponibilní návštěvnické infrastruktury). Přitom zde jsou zásadní deficity v oblasti nabídky kapacitní a kvalitní doplňkové infrastruktury, a to i včetně chybějících veřejných toalet.

Z hlediska únosnosti přetížených lokalit lze (s výjimkou některých přírodních lokalit) konstatovat, že overturismus v SČK není důsledkem vysoké celkové návštěvnosti daných lokalit, ale důsledkem nedostatečné kapacity a kvality infrastruktury a soustředěním vysoké návštěvnosti do krátkého časového období (např. nárazově vyšší návštěvnost po několika víkendů a svátků v roce). Všeobecným řešením overturismu tak je dobudování chybějících kapacit infrastruktury a usměrňování návštěvnosti jednak do méně navštěvovaných míst, jednak do dnů a období s nižší návštěvností. Toho může být dosaženo také rozdílným zpoplatněním cílů dle návštěvnosti (v čase i dle lokalit), v případě přírodních lokalit pak také např. regulací celkového počtu vstupů do území za daný čas. Za příklad řešení vysoké návštěvnosti byl dán Areál Sedlec u Kutné Hory, kde dochází k cílenému směřování návštěvníků i do jiných cílů ve městě a k omezení návštěv jen na prohlídky s průvodcem.

V případech, kdy dojde overturismem k poškození předmětu ochrany přírody a krajiny, může dojít i k zamezení vstupu za účelem regenerace ekosystému lokality, jako v případě Drábských světniček v CHKO Český ráj.

Bílá místa

Bílá místa CR jsou dvojího druhu:

- místa bez předpokladů pro rozvoj poznávacího CR a CR zaměřeného na sportovní aktivity v přírodě (malá nabídka přírodních a kulturně-historických atraktivit a atrakcí)
- místa s předpoklady CR, kde návštěvnost neodpovídá jejich potenciálu

V prvním případě se jedná o místa, kde by potenciál rozvoje CR mohla vygenerovat pouze nabídka atrakcí (např. atrakce pro vodní rekreaci, zábavní parky) a infrastruktury pro určité formy CR (např. rozvinutá síť cyklostezek, nabídka zařízení pro MICE, wellness, nebo sportovních komplexů). Typicky se jedná např. o území nejbližšího zázemí Prahy SV od Prahy až k toku Labe (v DMO Mělnicko –

Kokořínsko, Pojizeří a Polabí, Kutnohorsko a Kolínsko), kde je potenciál CR omezen také masivní suburbanizací s negativním vlivem na rekreační atraktivitu území. V těchto místech je rozvoj CR otázkou soukromých investic nebo budování veřejné infrastruktury. Nad rámec realizace infrastruktury, která je využitelná i místními obyvateli (např. cyklostezky), se ovšem zvýšením potenciálu CR v těchto místech nemá smysl intenzivně zabývat.

Ve druhém případě se jedná o místa, která navzdory jejich atraktivitě turisté ještě neobjevili (což je mj. otázkou marketingu), která nenabízejí adekvátní infrastrukturu CR (mj. HUZ, stravovací zařízení, doplňkovou infrastrukturu), která jsou hůře dopravně dostupná (např. CHKO Brdy), nebo která jsou nepřístupná (např. řada památek, objekty a areály v soukromém vlastnictví apod.). Právě s těmito místy je potřeba intenzivně pracovat mj. s ohledem na jejich potenciál prostorového rozmělnění návštěvnosti z míst s overturismem. Přitom je ovšem žádoucí myslet i na ponechání určitých míst v „klidovém režimu“ mimo masový CR, např. s ohledem na uspokojení cílové skupiny návštěvníků vyhledávajících klidná místa a s ohledem na rekreační potřeby místních obyvatel.

Bílá místa identifikovaná v rozhovorech (kurzívou jsou vyznačeny lokality bez předpokladů pro rozvoj poznávacího CR):

- Berounsko
 - cíle, které mohou dotvářet nabídku, ale mají malé, nebo žádné využití:
 - Vrch Veliz u Kublova,
 - Památník J. Jungmanna,
 - vodní nádrž Klíčava,
 - Hamousův statek
 - potenciál Zdic a Králova Dvora (může být více naplněn při investicích do nabídky)
 - Skryje
 - využití Berounky pro vodáckou turistiku (odvislé i od nekvalitní infrastruktury)
- Brdy a Podbrdsko
 - CHKO Brdy (ale podle respondentů to není špatně), z konkrétních lokalit s vyšším potenciálem pak:
 - Zřícenina hradu Valdek
 - Padrťské rybníky
 - Tři trubky
 - Skalka u Mníšku pod Brdy
 - hrad Rožmitál
 - zámek Březnice
 - hrad Točnick
- Kladensko a Slánsko
 - prakticky celá destinace (kromě Lidic a Okoře)
- Kraj blanických rytířů
 - *Jankovsko*
 - *Střezimíř (záměr železničního skanzenu)*
 - *zámek Zvěstov (zdevastovaný)*

- Kutnohorsko – Kolínsko
 - Čáslav – brána do Železných hor
 - zámek Žleby
 - Kouřim (nedostatek služeb pro turisty)
 - Kolín (mj. katedrála a kostnice)
- Mělnicko – Kokořínsko
 - *jižní a východní části destinace*
- Toulava
 - *prakticky celá destinace (malá nabídka cílů)*
- Rakovnicko
 - celé Rakovnicko
 - Jesenicko
 - pohoří Džbán

Respondenti řízených rozhovorů uvedli širokou škálu lokalit a mikroregionů, které vnímají jako bílá místa. Ve většině případů přitom vnímají tato místa jako cíle, kde není využit jejich potenciál pro zvýšení návštěvnosti (a příjmů z CR) v území, anebo rozproštění návštěvnosti z lokalit s overturismem (např. v oblasti Berounska). Případně je vnímají i jako cíle pro návštěvníky, kteří preferují místa bez masového turismu (např. CHKO Brdy). V některých případech ovšem respondenti vnímají bílá místa jako projev toho, že konkrétní území nemá návštěvníkům co nabídnout (zejména ve srovnání s blízkými alternativními destinacemi). To je příkladem Toulavy, nebo jižních a východních částí Mělnicka – Kokořínska. V dalším případě respondenti vnímají bílá místa jako lokality, nebo území, kde je možné rozvíjet CR za předpokladu investic do infrastruktury, nebo nabídky nových produktů (příklad lokalit v Kraji blanických rytířů).

Nejvíce navštěvované cíle v SČK (s výjimkou AquaPalace Praha) navštíví v nejexponovanější dny i několik tisíc návštěvníků. Únosnost lokality přitom záleží na jejím charakteru i kapacitách disponibilní infrastruktury. Zatímco u nejnavštěvovanějších atrakcí a kulturně-historických atraktivit CR může být minimalizace negativních důsledků overturismu otázkou rozvoje infrastruktury, v některých případech je žádoucí regulace návštěvnosti např. prostřednictvím proměnlivého zpoplatnění, nebo cíleného směřování návštěvníků do okolních cílů. U přírodních cílů pak může být řešením zpoplatnění vstupu, regulace IAD a parkování a v extrémních případech i uzavření lokality pro umožnění její regenerace (jako v případě Drábských světniček v Českém ráji).

Lokality overturismu byly identifikovány zejména v místech významných atraktivit v blízkém okolí Prahy (zejména v DMO Berounsko), na některých nejnavštěvovanějších místech v CHKO Český ráj, Český Kras, Kokořínsko a Křivoklátsko, v Kutné Hoře a na některých místech, kde intenzita návštěvnosti neodpovídá kapacitám infrastruktury, nebo charakteru místa.

Negativní důsledky overturismu se ve velké míře týkají dopravní zátěže. Řešením může být na jednu stranu zkapacitňování silniční infrastruktury (pokud odpovídá potřebám území) a zejména parkovišť pro návštěvníky, na druhou stranu regulace dopravy a parkování a posilování a zkvalitňování veřejné dopravy k významným cílům. V případě některých lokalit v ZCHÚ je žádoucí budování záchytných parkovišť po jejich obvodu a doprava návštěvníků do hlavních cílů kyvadlovou veřejnou dopravou. V dalších případech je overturismus důsledkem nedostatečných kapacit návštěvnické infrastruktury (např. stravovacích zařízení, veřejných toalet, odpočinkových míst apod.). Pokud je rozvoj CR v dané lokalitě žádaný, je vhodné kapacity infrastruktury posilovat. Další potíže generují konflikty zájmů mezi rezidenty, uživateli druhého bydlení a návštěvníky. Ty je vhodné řešit např. flexibilním zpoplatněním

cílů s cílem rozložení návštěvnosti v čase, posílením dohledu obecní / městské policie na ukázněné chování návštěvníků, nebo vstřícností provozovatelů zařízení CR vůči rezidentům. V některých případech komercializace spojená s CR proměnila lokalitu natolik, že zde již prakticky nejsou rezidenti, kterým by vysoká návštěvnost vadila. Jinde je naopak vhodné komercializaci regulovat prostřednictvím daní a poplatků a nástrojů územního plánování.

Souhrnně lze konstatovat, že předpoklady pro intenzivnější poznávací CR nemá blízké zázemí Prahy severně a východně od Prahy (které ovšem může sloužit pro krátkodobou rekreaci Pražanů), východní část Mělnicka – Kokořínska, Pojizeří (s výjimkou Mladé Boleslavi, Bakova nad Jizerou a Loučeňska), JV a V části Kutnohorska – Kolínska (kromě území podél řeky Sázavy a Kouřimska), západní část Kraje Blanických rytířů), východní část Podbrdí (která má ovšem potenciál vodní rekreace), centrální část Rakovnicka (kromě samotného Rakovníka), severní část Slánska a Toulava. V těchto územích lze zajistit rozvoj CR jen při nabídnutí kvalitní infrastruktury, atrakcí a služeb, které by sem přitáhly návštěvníky samy o sobě. V periferních částech těchto území je však potenciál cykloturistiky, která se může vzhledem k nižším intenzitám dopravy realizovat i na stávajících silničních komunikacích a která může být vhodným nástrojem pro návštěvu zdejších méně významných cílů.

Ve zbytku území lze využívat „bílá místa“ k rozproštění návštěvnosti z lokalit overturismu či k prodloužení pobytu návštěvníků spojenému s návštěvou více míst v destinaci. To by žádalo buď lepší marketing méně navštěvovaných cílů, dobudování turistické infrastruktury, nebo zkvalitnění nabídky atrakcí CR. Rozproštění návštěvníků je žádoucí mj. z nejexponovanějších lokalit Berounska do Křivoklátska, Brd a Rakovnicka, z Kutné Hory a okolí do Čáslavska a Kolína, v rámci Kokořínska i z Českého ráje. Přitom je zjevná poptávka po zachování některých (především přírodních) „bílých míst“ pro zajištění ekologické funkce, a udržení atraktivity pro návštěvníky a rekreanty, kteří vyhledávají klidnější místa. To je příkladem území uvnitř CHKO Brdy, kde není žádoucí rozvoj „tvrdé“ infrastruktury CR.

Pozitivní a negativní vlivy návštěvnosti v rámci cestovního ruchu

Cestovní ruch patří mezi již tradiční odvětví ekonomiky SČK. Jeho význam pro ekonomiku regionu přibližuje ukazatel hrubá přidaná hodnota (HPH). HPH cestovního ruchu představuje vyjádření celkové hodnoty vytvořené odvětvím CR. Ve SČK je přitom tato veličina dlouhodobě nejvyšší po Praze a Jihomoravském kraji. To je způsobené tím, že v SČK se na tržbách CR citelně podílejí i výletníci (kteří nejsou vyjádřeni např. ve výše představených statistikách návštěvnosti HUZ). Proto jsou u této veličiny vysoké hodnoty také v Jihomoravském kraji, který představuje rekreační zázemí pro výletníky z Brna.

Tabulka 82: Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ČR	103 110	109 976	120 618	128 391	135 075	144 751	76 719	84 803
Hlavní město Praha	36 835	39 809	44 280	47 972	49 996	53 227	21 167	25 133
Středočeský kraj	9 321	10 010	11 038	11 521	12 319	13 317	8 021	8 464
Jihočeský kraj	5 433	5 642	6 059	6 398	6 754	7 658	4 812	4 841
Plzeňský kraj	4 307	4 645	5 027	5 378	5 675	6 085	3 637	4 002
Karlovarský kraj	4 246	4 180	4 452	4 794	4 787	4 912	2 487	2 684
Ústecký kraj	4 526	4 751	5 108	5 297	5 558	5 961	3 459	3 897
Liberecký kraj	3 034	3 135	3 378	3 628	3 754	4 027	2 663	2 684
Královéhradecký kraj	4 210	4 540	4 974	5 083	5 581	5 930	4 062	4 096
Pardubický kraj	3 204	3 476	3 762	3 846	4 152	4 372	2 846	2 927

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kraj Vysočina	3 098	3 208	3 552	3 681	3 862	4 347	2 544	2 687
Jihomoravský kraj	10 082	10 794	12 195	13 052	13 613	14 514	8 331	9 853
Olomoucký kraj	3 810	4 126	4 397	4 666	4 954	5 443	3 393	3 641
Zlínský kraj	3 715	3 880	4 161	4 295	4 608	4 978	3 322	3 492
Moravskoslezský kraj	7 289	7 781	8 235	8 780	9 463	9 981	5 975	6 402

Zdroj dat: Satelitní účet cestovního ruchu ČSÚ (2023) https://www.czso.cz/csu/czso/rtsa_cr

HPH zaznamenala podobný vývoj, jako celý sektor CR. Období konjunktury vrcholilo v r. 2019, po kterém přišel „covidový pád“. V r. 2021 se z pohledu HPH sektor CR prakticky nezahojil. Lze očekávat, že výsledky za r. 2022 budou již výrazně lepší, byť úroveň r. 2019 bude nejspíše dosaženo až později, protože přetrvává výpadek zahraničních návštěvníků, kteří zpravidla více utráceli.

Tabulka 83: Počet zaměstnaných v sektoru CR

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ČR	225 006	229 197	233 299	235 178	238 337	239 506	220 663	215 233
Hlavní město Praha	61 817	61 809	63 416	65 136	65 458	65 958	57 226	54 363
Středočeský kraj	20 593	21 577	21 829	21 810	22 164	22 051	20 914	20 910
Jihočeský kraj	12 704	12 893	13 144	13 161	13 146	13 304	12 554	12 547
Plzeňský kraj	9 670	9 848	9 925	9 982	10 268	10 442	9 787	9 777
Karlovarský kraj	12 011	12 350	12 191	12 463	12 295	12 205	10 724	9 483
Ústecký kraj	11 970	11 946	12 050	12 139	12 370	12 360	11 830	11 820
Liberecký kraj	7 409	7 645	7 841	7 795	8 003	7 948	7 533	7 383
Královéhradecký kraj	10 131	10 381	10 581	10 464	10 700	10 829	10 362	10 137
Pardubický kraj	8 145	8 617	8 641	8 143	8 443	8 519	8 259	8 152
Kraj Vysočina	7 454	7 534	7 802	7 729	7 846	8 094	7 647	7 363
Jihomoravský kraj	24 811	25 491	26 230	26 532	26 633	26 753	24 733	24 698
Olomoucký kraj	9 914	10 146	10 315	10 400	10 725	10 822	10 099	10 089
Zlínský kraj	9 421	9 743	9 806	9 582	9 877	9 942	9 600	9 583
Moravskoslezský kraj	18 956	19 218	19 528	19 842	20 408	20 280	19 394	18 929

Zdroj dat: Satelitní účet cestovního ruchu ČSÚ (2023) https://www.czso.cz/csu/czso/rtsa_cr

Sektor CR ve SČK dlouhodobě zaměstnává přes 20 tis. osob. To představuje téměř 3 % z celkového počtu zaměstnaných ve SČK. Je ovšem potřeba si uvědomit, že v řadě lokalit SČK je tento podíl výrazně vyšší a sektor CR tam představuje jednu z hlavních možností pracovního uplatnění. To platí zejména o periferních venkovských částech kraje, kde jsou situována zařízení CR, nebo kde jsou lokalizační předpoklady CR. Přitom se nejedná pouze o pracovní příležitosti pro méně kvalifikované pracovníky v provozu ubytovacích a stravovacích zařízení, ale i o možnosti uplatnění pro výše kvalifikované, jazykově vybavené a komunikačně schopné jedince, kteří mohou poskytovat služby v oblasti poskytování informací, průvodcovských služeb, animačních aktivit, managementu apod.

Tabulka 84: Vnímání důležitosti vlivů cestovního ruchu na život ve vybraných lokalitách jejich obyvateli

Lokalita/území	Množství turistů	Lokální podpora	Životní prostř.	Sociál. vazby	Kultura, morálka	Krimin.	Ekon.	Životní stand.	Dopr. situace
Česko	3,09	3,37	3,23	3,14	3,13	3,38	3,24	3,15	3,32
Středočeský kr.	2,95	3,37	3,33	3,14	3,09	3,38	3,13	3,12	3,39
Beroun	2,72	2,93	3,14	3,18	3,24	3,44	3,18	3,39	3,28
Dobříš	2,34	2,65	3,10	3,24	3,04	3,56	3,06	3,37	3,76
Levý Hradec	3,09	3,26	3,39	3,30	3,34	3,46	3,07	3,13	3,21
Karlštejn	3,10	3,43	2,80	2,86	2,70	2,56	3,19	2,94	2,87
Kolín	2,93	2,91	4,10	3,13	3,10	4,50	3,09	3,79	3,71
Kutná Hora	3,07	2,96	3,16	3,14	3,13	3,40	3,00	3,10	3,19
Louňovice p. Bl.	2,54	2,90	3,40	3,40	3,22	3,63	3,10	3,32	3,51
Mělník	3,03	3,00	3,29	3,26	3,21	3,66	3,09	3,10	3,20
Milovice	2,30	2,70	3,34	3,19	3,33	3,60	3,24	3,64	3,87
Mladá Boleslav	3,99	3,99	4,09	3,99	3,90	4,14	3,99	4,03	3,99
Nelahozeves	2,60	2,93	3,10	3,27	3,14	3,41	2,84	3,29	3,36
Ondřejov	2,59	3,06	3,27	3,33	3,31	3,71	3,16	3,50	3,37
Průhonice	2,44	2,64	2,50	2,53	2,47	2,53	2,44	2,31	2,70
Veltrusy	2,34	2,80	3,13	3,20	3,40	3,71	2,96	3,29	3,54

Zdroj: výzkum agentury CzechTourism (2022)

Pozn.: Výzkum realizován v jednotlivých lokalitách na vzorcích 70–71 osob, pro Středočeský kraj na vzorku 131 osob, pro Česko na vzorku 1000 osob. Hodnoty v tabulce jsou aritmetickým průměrem odpovědí na škále 1–5 (1 – nedůležité, 5 – extrémně důležité).

Výše uvedená tabulka shrnuje výsledky průzkumu zadaného agenturou CzechTourism z hlediska vnímání důležitosti vlivů CR na vybrané aspekty místního života. Obyvatelé SČK jako nejdůležitější vnímají vliv CR na dopravní situaci, kriminalitu a aktivity místní samosprávy. To jsou v zásadě oblasti, kterým je i v obecných průzkumech (bez ohledu na sektor CR) přisuzována obyvateli velká důležitost. Naopak jako nejméně důležité vnímají množství turistů. Platí tedy, že obyvatelé nevnímají jako natolik zásadní samotné množství turistů, ale vlivy, které CR přináší jednotlivým aspektům života v území. Na první pohled anomální jsou výsledky průzkumu v Mladé Boleslavi, které nabízejí otázku, zdali zde byl postihnout reprezentativní vzorek populace.

Tabulka 85: Vnímání vlivů cestovního ruchu na život ve vybraných lokalitách jejich obyvateli

Lokalita/území	Celk. vnímání	Množství turistů	Lokální podpora	Životní prostř.	Sociál. vazby	Kultura, morálka	Krimin.	Ekon.	Životní stand.	Dopr. situace
Česko	1,85	1,91	1,57	1,95	1,99	1,94	2,19	2,03	2,38	2,27
Středočeský kr.	1,91	2,01	1,62	1,88	1,97	1,98	2,13	2,12	2,55	2,27
Beroun	1,92	2,07	1,79	2,25	1,96	2,20	2,24	1,83	2,08	2,31
Dobříš	1,56	1,93	1,72	1,75	1,99	1,92	2,00	1,68	1,85	1,76
Levý Hradec	1,66	1,69	1,54	1,97	1,76	1,81	1,94	1,47	2,89	2,20
Karlštejn	1,94	1,67	1,63	1,70	1,99	1,97	1,91	1,87	1,89	1,89
Kolín	1,29	1,49	1,33	1,71	1,71	1,70	2,10	1,29	1,97	2,03
Kutná Hora	1,76	1,66	1,64	2,27	1,80	1,74	1,76	1,59	1,83	2,44
Louňovice p. Bl.	1,36	1,85	1,64	1,67	1,60	1,93	2,00	1,51	2,15	1,72
Mělník	1,71	1,60	1,69	2,19	1,73	1,67	1,83	1,57	1,66	2,66

Lokalita/území	Celk. vnímání	Množství turistů	Lokální podpora	Životní prostředí	Sociál. vazby	Kultura, morálka	Krimin.	Ekon.	Životní stand.	Dopr. situace
Milovice	1,51	1,90	1,73	1,96	1,73	2,09	2,06	1,71	1,81	1,84
Mladá Boleslav	2,09	2,09	2,14	2,01	2,10	2,09	2,31	2,01	1,81	1,99
Nelahozeves	1,49	1,81	1,63	1,63	1,59	1,94	1,86	1,36	2,14	1,83
Ondřejov	1,37	1,61	1,56	1,56	1,73	1,91	1,94	1,27	1,91	1,63
Průhonice	2,07	2,01	1,94	1,76	2,03	2,03	2,06	2,06	2,46	2,27
Veltrusy	1,54	2,01	1,83	1,64	1,83	2,04	2,00	1,29	2,29	1,80

Zdroj: výzkum agentury CzechTourism (2022)

Pozn.: Výzkum realizován v jednotlivých lokalitách na vzorcích 70–71 osob, pro Středočeský kraj na vzorku 131 osob, pro Česko na vzorku 1000 osob. Hodnoty v tabulce jsou aritmetickým průměrem odpovědí na škále 1–4 (1 – nadšení z růstu, 2 – rovnováha, 3 – napětí, 4 – nepřátelství).

Podle výzkumu postojů veřejnosti vůči sektoru CR převažují mezi respondenty ze SČK obecně mírně pozitivní až mírně negativní postoje. Celkové vnímání CR je mírně pozitivní, pozitivní je také vnímání vlivu CR na aktivity místní samosprávy a vlivu na životní prostředí. Neutrální je vnímání množství turistů, vlivu CR na sociální vazby a kulturu. Mírně negativní je vnímání vlivu na kriminalitu, ekonomickou situaci a dopravní situaci. Spíše negativní je pak vnímání vlivu na životní standard, což může být spojeno s negativními vlivy CR na obytné prostředí sídel, případně i na ceny nemovitostí. Celkově je v SČK horší vnímání CR než v celé České republice, což může souviset s obecně lepší ekonomickou situací ve SČK a nižším významem sektoru CR pro zajištění adekvátních pracovních příležitostí a ekonomické prosperity kraje, než je tomu u krajů, které jsou na CR více závislé.

Kupodivu nejhorší vnímání CR mezi lokalitami je v Mladé Boleslavi, která je přitom CR poměrně málo zasažena. To může mít souvislost s kritickou percepcí zahraničních pracovníků ve městě, ale i dojíždějících pracovníků, která může přerůst v negativní postoje vůči cizincům a obecně návštěvníkům odjinud. Na druhou stranu i s marginálním vlivem sektoru CR na ekonomiku města (vzhledem k významu závodu Škoda Auto). Nepřekvapivá je naopak mírně negativní percepce CR v Průhonicích, kde dochází ke konfliktu zájmů rezidentů s návštěvníky zámeckého areálu, který je součástí seznamu UNESCO. Další nejméně příznivá (byť neutrální) percepce CR je v Karlštejně a Berounu, tedy v území, kde se vyskytují (přímo či v okolí) lokality overturismu. Naopak nejpříznivější percepce CR jako celku je v Kolíně, Louňovicích pod Blaníkem a Ondřejově, což jsou lokality, kde potenciál CR není zcela naplněn. Zajímavá je spíše pozitivní percepce CR v Kutné Hoře.

Množství turistů je nejhůře vnímáno v Mladé Boleslavi, což je spíše opět místní anomálie (může odkazovat i na velký počet dojíždějících, kteří zatěžují město), než projevem skutečnosti. Naopak nepřekvapivé je hodnocení v Berounu a Průhonicích. Překvapivě pozitivní je hodnocení v Karlštejně, což je možná důsledkem poklesu návštěvnosti v důsledku covidu. Nejlépe je hodnocené opět v Kolíně, kde je zjevně o turisty zájem.

Percepce vlivu CR na životní prostředí je nejhorší v Berouně (nejspíše s povědomím o overturismu v okolních přírodních lokalitách) a Kutné Hoře. V obou případech top může mít také souvislost se spíše negativním hodnocením vlivu CR na dopravu, která trápí obyvatele obou měst. Spojitost s hodnocením vlivu CR na dopravu se ukazuje i u lokalit s nejlepším hodnocením vlivu CR na ŽP – Ondřejova, Nelahozevesi a Veltrus, kde doprava návštěvníků díky lepší infrastruktuře či nižší zátěži IAD zjevně nepůsobí takové problémy, jako jinde. Vliv CR na sociální vazby je nejhůře vnímán v Mladé Boleslavi a Průhonicích, kde je zjevně problematické percepce lidí odjinud. Vliv na kriminalitu je kritičtěji vnímán ve městech, kde je oproti venkovským lokalitám obecně zvýšená kriminalita. Vliv CR na ekonomiku byl pozitivně vnímán zejména v lokalitách, kde nebyl naplněn potenciál CR, případně kde došlo k výraznému propadu návštěvnosti v důsledku covidu. Vliv CR na životní standard byl nejhůře vnímán v Levém Hradci, kde jsou velmi stísněné podmínky a je zde obtížná koexistence rezidentů s návštěvníky (hradiště je situované v těsné blízkosti obytné zástavby na konci slepé rezidenční ulice). Dále v Průhonicích, což je pochopitelné vzhledem ke střetu zájmů mezi rezidenty a

návštěvníky. Obecně je negativněji vnímán spíše v menších sídlech, kde může nárazově vyšší návštěvnost výrazně ovlivnit rezidenční komfort. Naopak vliv na dopravu je hůře hodnocen ve městech, kde je obecně zvýšená dopravní zátěž a doprava je tak problematickým aspektem, a to i bez ohledu na návštěvníky.

Následující tabulka ukazuje, jak často jednotlivé potenciální negativní vlivy cestovního ruchu vadí obyvatelům vybraných lokalit. Ukazuje se, že lokality ve Středočeském kraji vykazují obecně o trochu méně časté vnímání těchto vlivů obyvateli jako nežádoucích a vadících, než je tomu v Česku jako celku. (Použitá metodika kombinuje různé způsoby zajištění odpovědí, tudíž souhrnná data za celý kraj neodpovídají hodnotám za jednotlivé lokality.) Zdá se (i z údajů za lokality v jiných krajích Česka), že obyvatelé příslušných lokalit mají tendenci hodnotit nejen vliv cestovního ruchu, ale hodnotí daný aspekt obecně. Dokládá to velmi časté negativní hodnocení ze strany obyvatel větších měst (parkování, nepořádek, kriminalita...) či sídel v blízkosti Prahy (vyšší ceny, horší cenová dostupnost nemovitostí), kde jsou tyto aspekty obecným problémem bez ohledu na cestovní ruch.

Tabulka 86: Četnost negativních vlivů cestovního ruchu vadících místním obyvatelům

Lokalita/území	Přeplněné silnice	Zhoršené možnosti parkování	Parkování na nevhod. místech	Mnoho turistů v obci	Hluk	Horší dostupnost obchodů a služeb	Vyšší ceny	Hůře dostup. nemovitosti ke koupi	Poškození přírody	Nepořádek, odpady	Přeplněné odpadkové koše, kontejnery	Změna původního charakteru lokality	Pocit „vetřelce ve vlastní zemi“	Vyšší kriminalita, krádeže, vandalství
Česko	57	61	65	32	49	31	54	34	61	67	60	37	30	46
Středočeský kr.	55	55	59	30	45	37	47	33	60	67	56	36	27	39
Beroun	44	35	42	18	38	8	51	27	34	21	18	17	13	28
Dobříš	28	42	42	7	18	13	46	13	21	54	38	4	3	4
Levý Hradec	49	44	61	9	19	21	46	4	44	60	49	19	9	40
Karlštejn	17	26	44	11	9	1	6	64	31	46	23	7	3	10
Kolín	53	51	44	7	31	9	24	16	30	51	40	16	14	33
Kutná Hora	69	64	64	17	34	49	71	3	41	63	57	26	14	31
Louňovice p. B.	7	4	13	4	11	0	8	3	1	8	3	8	0	0
Mělník	86	76	63	17	40	51	70	6	49	79	67	26	11	39
Milovice	23	29	23	6	10	0	17	13	10	40	24	13	4	10
Mladá Boleslav	46	46	39	27	36	30	47	39	54	54	47	37	27	50
Nelahozeves	13	20	30	4	13	1	14	9	0	40	24	10	0	0
Ondřejov	4	7	13	0	7	1	4	9	1	3	1	3	0	1
Průhonice	57	74	81	11	17	6	27	69	23	47	33	14	11	21
Veltrusy	17	19	26	10	23	1	20	7	3	40	9	6	3	0

Zdroj: výzkum agentury CzechTourism (2022)

Pozn.: Výzkum realizován v jednotlivých lokalitách na vzorcích 70–71 osob, pro Středočeský kraj na vzorku 131 osob, pro Česko na vzorku 1000 osob. Hodnoty v tabulce vyjadřují procentuální podíl osob, které odpověděly, že jim daný vliv vadí velmi nebo částečně (zbývající možné odpovědi byly téměř vůbec a vůbec).

Ve Středočeském kraji obyvatelům zkoumaných lokalit nejčastěji vadí faktory spojené s dopravou (přeplněné silnice a zhoršené možnosti parkování), narušením fyzického prostředí (poškození přírody, nepořádek, přeplněné odpadkové koše), částečně také vyšší ceny a hluková zátěž. Naopak nejméně často vadí množství turistů v obci, (ne)dostupnost nemovitosti ke koupi a společenské aspekty (narušení soužití, změna charakteru lokality). Mezi zkoumanými lokalitami lidem negativní vlivy cestovního ruchu vadí ve větších městech (Mělník, Kutná Hora), dále v Průhonicích a Levém Hradci. Nejméně vadí vlivy cestovního ruchu obyvatelům Louňovic pod Bláníkem, Nelahozevsi, Ondřejova a Veltrus – ve těchto případech se jedná buď o lokality s nižší návštěvností, nebo o lokality, kde se návštěvníci rozptýlí na větším prostoru, přijíždějí a přicházejí z různých směrů atd. Také na Karlštejně, intuitivně vnímaném jako lokalita přetížená cestovním ruchem, nevychází hodnocení vlivů cestovního ruchu ze strany tamějších obyvatel nijak zvláště negativně, pravděpodobně proto, že jsou na turismus dlouhodobě zvyklí, a nemálo z nich z něj ekonomicky profituje.

Cestovní ruch měřený hrubou přidanou hodnotou generuje ve Středočeském kraji třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji ČR. To dokládá význam výletníků pro SČK, protože díky nim jsou příjmy z CR výrazně vyšší, než by odpovídalo výsledkům HUZ. V HPH se přitom citelně projevil vliv covidu, přičemž ještě v r. 2021 zůstala HPH na úrovni 63 % r. 2019. Sektor CR v SČK dlouhodobě zaměstnává 20 tis. osob neboli 3 % zaměstnaných. Místy je přitom význam sektoru pro trh práce výrazně vyšší, což je důležité zejména u hojně navštěvovaných periferních částí kraje.

Obyvatelé SČK nevnímají jako natolik zásadní samotné množství turistů v území, ale vlivy, které CR přináší jednotlivým aspektům života v území. Přitom vnímají mírně kriticky vliv CR na kriminalitu, ekonomickou situaci a dopravní situaci. Kritičtěji pak vliv CR na životní standard, což může mít spojitost s vysokými cenami i snížením obytného, resp. rekreačního komfortu v důsledku přílivu turistů do území. Horší percepce CR je v místech, kde jsou viditelné dopady overturismu – např. v Průhonicích, Karlštejně a Berouně. Naopak lepší je tam, kde není naplněný potenciál CR – např. v Kolíně, Louňovicích pod Bláníkem a Ondřejově. Obecně ovšem platí, že obyvatelé dopady CR nevnímají zásadně kriticky (jedná se jen o vybrané aspekty na nejvíce zatížených lokalitách).

vliv pandemie covid 19 na poptávku v cestovním ruchu

Vliv pandemie Covid 19 na poptávku v CR byl dokumentován již v kapitolách věnujících se návštěvnosti ČR a SČK, DMO v SČK i jednotlivých (v tomto případě přírodních) lokalit. Z analyzovaných dat lze učinit následující závěry:

- Pandemie vedla k celkovému poklesu návštěvnosti HUZ i indoorových (resp. zpoplatněných) cílů CR
- Vlivem pandemie došlo zejména k omezení zahraničního CR, tedy příjezdového i výjezdového CR. To se v případě návštěvnosti SČK projevilo jednak výrazným snížením návštěvnosti zahraničních hostů, jednak částečným zvýšením návštěvnosti domácích hostů
- Zatímco došlo k propadu návštěvnosti ve městech a hlavních lokalitách masového CR s vysokou koncentrací návštěvníků, došlo k přesměrování návštěvnosti do venkovských regionů a destinací s atraktivní přírodou. V některých destinacích SČK (např. v Kraji blanických rytířů) tak došlo dokonce k meziročnímu nárůstu počtu přenocování již v „covidovém“ r. 2020. Naopak tradiční destinace masového CR (např. Kutnohorsko, Posázaví) byly v důsledku pandemie postižené velmi výrazným propadem návštěvnosti, což se projevilo mj. velmi výrazným růstem návštěvnosti mezi r. 2021 a 2022.
- V průběhu vrcholící pandemie v r. 2020 došlo ke skokovému zvýšení návštěvnosti v přírodě. To se týkalo nejen nejvíce navštěvovaných lokalit CHKO (mj. lokalit monitorovaných sčítači návštěvníků), ale i méně exponovaných lokalit, kde je obvykle nízká úroveň návštěvnosti. To sebou přineslo i problematické jevy, protože se v přírodě začali pohybovat návštěvníci, kteří

na pohyb v přírodě nejsou zvyklí, což obnášelo mj. znečišťování přírody odpadky, nebo porušováním pravidel pohybu v ZCHÚ.

- Po odeznění pandemie dochází k postupnému návratu návštěvnosti do stavu před pandemií. Setrvává snížená návštěvnost zahraničních turistů, a naopak zvýšená návštěvnost domácích turistů. Také návštěvnost přírodních lokalit CR se vrací k výchozímu stavu před r. 2020.
- Zvýšená návštěvnost domácích turistů je jednak důsledkem jejich přeorientování na domácí CR (zejména v průběhu restrikcí související s pandemií, poté případně i v důsledku zhoršené makroekonomické situace a snižující se kupní síly kvůli inflaci), jednak přeorientováním HUZ a poskytovatelů služeb v CR na domácí návštěvníky (na které cílí prostřednictvím marketingu a produktů se záměrem nahrazení výpadku zahraničních návštěvníků).
- Díky výrazně zvýšené návštěvnosti domácích turistů byly v SČK v r. 2022 v některých ohledech dokonce lepší statistiky, než v „předcovidovém“ r. 2019. To se týká např. počtu přenocování v HUZ.

Souhrnné zhodnocení

Hlavní závěry problému a potřeby v oblasti poptávky v cestovním ruchu ve Středočeském kraji jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka 87: Shrnutí analýzy poptávky v cestovním ruchu ve Středočeském kraji

Hlavní problém/potřeba	Díličí problémy/potřeby
1. Nenaplněný ekonomický potenciál CR v SČ kraji	1.1 SČK je destinací jednodenních výletů a krátkodobých pobytů 1.2 Potřeba prodloužení pobytu návštěvníků v kraji 1.3 Závislost na výletnicích a turistech z Prahy 1.4 Potřeba přilákání turistů ze zbytku ČR, kteří by v SČK strávili více času 1.5 Relativně marginální význam zahraničních turistů 1.6 Přetrvávající dopady covidu z hlediska nižší návštěvnosti zahraničních turistů 1.7 Zahraniční turisté se ubytují v Praze a vyjíždějí do SČK na jednodenní výlety 1.8 Potřeba více využít přítomnost zahraničních turistů v Praze 1.9 Nevyužitý potenciál wellness 1.10 Nevyužitý potenciál „bílých míst“
2. Nerovnoměrné rozložení návštěvnosti v území	2.1 Soustředění návštěvnosti do menšího množství lokalit (navzdory potenciálu) 2.2 Overturismus na některých lokalitách 2.3 Potřeba řešení overturismu zvýšením kapacit infrastruktury, rozproštěním návštěvnosti v území a organizačními opatřeními 2.4 Potřeba regulace návštěvnosti a dopravy v některých přírodních lokalitách 2.5 Potřeba zpoplatnění návštěvnosti a využívání výnosů k opatřením ke zmírnění negativních dopadů na nejvíce navštěvovaných lokalitách 2.4 Existence „bílých míst“ ve smyslu návštěvníky nedoceněných oblastí a cílů 2.5 Potřeba vyšší nabídky a kvality infrastruktury a služeb CR na „bílých místech“ 2.6 Potřeba lepšího marketingu „bílých míst“ 2.5 Existence oblastí bez předpokladů pro poznávací CR
3. Nerovnoměrné rozložení návštěvnosti v čase	3.1 SČK je letní destinací 3.2 Nárazové přetěžování cílů 3.3 Přetěžování přírodních atraktivních lokalit o víkendech a svátcích v letní sezóně 3.4 Potřeba rozproštění návštěvnosti nejvíce zatížených lokalit v čase

Zdroj: vlastní zpracování

1.3.2 BEROUNSKO

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti Berounsko hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokraského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) dosáhla v r. 2022 přes 97 tis., což je jeden z nejvyšších počtů hostů v porovnání s ostatními DMO. Z toho přibližně 90 % představovali domácí turisté. Turisté tráví v destinaci relativně kratší dobu (průměrný počet přenocování činil 2,4), což může být dáno blízkostí Prahy. Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace poměrně velké množství turistů (229,8 tis.) i výletníků²¹ (541,7 tis.), z toho 85 % představují domácí výletníci. Počet turistů i výletníků je čtvrtý nejvyšší v porovnání s ostatními DMO.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Dle dat CzechTourism má turistická destinace identifikováno nad dvacet turistických cílů, které mají v porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje poměrně vysokou návštěvnost. Z hlediska celkové návštěvnosti je DMO se svými 594 tis. registrovanými návštěvníky v r. 2022 celkem 4. v pořadí ve Středočeském kraji v porovnání s ostatními DMO. Současně nejvíce navštěvovaný turistický cíl (Státní hrad Karlštejn) této destinace má sedmou nejvyšší návštěvnost v celém Středočeském kraji (v r. 2022 přesáhla 157 tis. reg. návštěvníků).

Návštěvnost jednotlivých atraktivit není sledována pomocí monitorovacích systémů, nicméně lze vycházet z dat CzechTourism, dále z dat o návštěvnosti vybraných památek a muzeí zpracovávaných NIPOS a případně doplňkových zdrojů. Z dat CzechTourism vyplývá, že dlouhodobě nejnavštěvovanějším turistickým cílem v této destinaci je Státní hrad Karlštejn se 157,7 tis. registrovanými návštěvníky v r. 2022, čímž se řadí mezi pěti TOP turistických cílů Středočeského kraje. Na druhém místě v destinaci se v témže roce umístil Aquapark Beroun následován Kostelem sv. Jana Křtitele (Sv. J. pod Skalou). Dále se vysokému zájmu návštěvníků těšily Koněpruské jeskyně a Státní hrad Křivoklát (přes 80 tis.). Z hlediska kategorie turistického cíle převažuje návštěvnost zámků a hradů (42 %), zábavních turistických cílů (16,5 %) a sakrálních památek (14 %).

Návštěvnost lze měřit i prostřednictvím sčítačů²², a to ve vybraných lokalitách. V rámci této turistické destinace byla návštěvnost měřena ve vybraných lokalitách CHKO Křivoklátsko a CHKO Český kras. Zde jsou shrnuty stěžejní závěry ze sčítání z r. 2022:

- CHKO Český Kras:
 - Všechny monitorované lokality jsou přetížené o víkendech a ve státních svátcích (návštěvnost v nepracovních dnech průměrně vyšší: 4,4x). Největší disproporce byla zjištěna na profilu lokalizovaném na přístupu k vyhlídce nad Svatým Janem pod Skalou (v nepracovních dnech zde byla návštěvnost průměrně 5,5x vyšší).
 - Cyklisté tvořili přibližně pětinu návštěvníků a jejich podíl v jednotlivých měsících v roce nebyl konstantní – s ohledem na vývoj sezónních podmínek umožňující cykloturistiku.

²¹ Turista = alespoň 1 přenocování, Výletník = bez přenocování

²² Automatické sčítací pyroelektrické a magnetické senzory v kombinaci s kontrolním fyzickým sčítáním návštěvníků každé lokality.

- Měsíční sezónní maxima návštěvnosti byla zaznamenána na většině profilů v květnu. Návštěvnicky bohaté jsou měsíce květen-říjen. Nejmenší úhrny návštěvnosti byly na všech profilech zjištěny v závěru roku.
- Nejnavštěvovanější monitorovanou lokalitou v CHKO Český kras byla přístupová stezka na vyhlídku nad Svatým Janem pod Skalou
- Dále největší návštěvnost vykazuje oblast okolo Kubrychtovy boudy (NPR Karlštejn – červeně TZT v úseku mezi Kubrychtovou boudou a Bubovickými vodopády), dále pak oblast v PR Kobyly – naučná stezka Zlatý kůň severně od Lomu Na Kobyle
- CHKO Křivoklátsko
 - Návštěvnost byla vyšší v nepracovních dnech (průměrně 3,5x více průchodů než ve dnech pracovních).
 - Nejnavštěvovanější monitorovanou lokalitou byla lokalita Jezírko. Stejná lokalita byla v rámci všech monitorovaných nejnavštěvovanější i v předchozích letech. Nejmenší návštěvnost byla v rámci území zjištěna na sčítači nacházejícím se v údolí Roudného.
 - V roce 2022 byl na profilech patrný pokračující trend poklesu návštěvnosti (pokles zde byl evidován již v r. 2021) – vyjma lokality NS v PR U Eremita. Pokles návštěvnosti v l. 2021-2022 navazuje na silný nárůst návštěvnosti v „covidovém“ roce 2020 a lze jej tak považovat za přirozený návrat k „normální“ situaci před pandemií COVID-19.
 - Měsíční sezónní maxima návštěvnosti byla zaznamenána v měsících únoru až červenci. Největší podíl návštěvnosti z celosezónního úhrnu připadal na červenec. Měsíční sezónní minima byla v rámci jednotlivých profilů rozprostřena do různých částí sezóny.

Z hlediska prostorové rozmístění CR je zřejmé, že dochází k přetěžování některých vybraných turistických cílů (zejména státních hradů, poutních míst, CHKO), u kterých je často definován lokální deficit infrastruktury (např. nedostatek či dokonce neexistence parkovacích míst, nedostatek záchytných parkovišť, nedostupnost vybraných služeb cestovního ruchu apod.). Současně tento tzv. overturismus způsobuje snížení původní atraktivity destinace nejen pro návštěvníky, ale i pro místní obyvatele. Naproti tomu lze identifikovat tzv. bílá místa s potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Jedná se spíše o drobné lokality, kterou mohou dotvořit celkovou mozaiku nabídky v území a odklonit část návštěvníků z hlavních turistických cílů. Jako příklad lze uvést: vrch Veliz u Kublova, Památník Josefa Jungmanna v Hudlicích, vodní nádrž Klíčava, Hamousův statek. Dále lze rozvíjet nabídku CR v Králově Dvoře a ve Zdicích, které mají potenciál z hlediska toho důvodu, že jsou městy.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz B-Inside 2023), dále výstupy analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO (resp. strategického marketingového plánu).

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil návštěvníka turistické destinace Berounsko následovně:

- typický návštěvník turistické destinace Berounsko je ve věku mezi 26–45 lety,
- pochází z České republiky (Praha a Středočeský kraj),

- hlavní důvody návštěvy: rekreace, volný čas, dovolená a poznávání (konkrétně se jedná o poznávání přírody a jejích krás, dále klid a odpočinek a poznávání kulturního bohatství),
- návštěvník, který navštívil destinaci poprvé, předpokládá, že destinaci v budoucnu znovu navštíví,
- návštěvník cestuje po Berounsku buď s partnerem, nebo s rodinou a dopravuje se hlavně automobilem,
- obvykle v destinaci nepřenocuje, zřídka se ubytuje (2 noci),
- s destinací je návštěvník velmi spokojen, nejvíce je spokojen s dostupností informací o destinaci a přístupem personálu, nejméně naopak se současným stavem komunikací a nedostatkem parkovacích míst.

Žádoucí typ návštěvníky lze charakterizovat v následujících bodech:

- návštěvník realizující udržitelnou formu turismu (pěší, cyklo);
- přenocující 2 a více nocí;
- návštěvník, který přijíždí opakovaně;
- využívající k dopravě veřejnou hromadnou dopravu;
- hlavní cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi.

1.3.3 BRDY A PODBRDSKO

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokraského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) přesáhla v r. 2021 71,7 tis., což je třetí nejvyšší počet hostů v porovnání s ostatními DMO. Z toho přibližně 92 % představovaly domácí přenocování. Průměrný počet přenocování činil 2,5. Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace poměrně velké množství turistů (259,9 tis.) i výletníků²³ (472,2 tis.), z toho 90 % představují domácí výletníci. Počet turistů je třetí nejvyšší a počet výletníků pátý nejvyšší v porovnání s ostatními DMO. Návštěvnost turistické oblasti tak mírně zaostává za celokraským průměrem z pohledu podílu zahraničních hostů, průměrného počtu přenocování a průměrné doby pobytu.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Turistická destinace má identifikováno celkem 18 turistických cílů, čímž se řadí k DMO Středočeského kraje s nižším počtem turistických cílů. Z hlediska celkové návštěvnosti se však DMO se svými 266 tis. registrovanými návštěvníky umístila na 5. místě ve Středočeském kraji v porovnání s ostatními DMO.

²³ Turista = alespoň 1 přenocování, Výletník = bez přenocování

Současně její nejvíce navštěvovaný turistický cíl (Poutní místo Sv. Hora) má devátou nejvyšší návštěvnost v celém kraji.

Do pětice nejnavštěvovanějších turistických cílů této destinace (měřeno počtem registrovaných návštěvníků – dle dat CzechTourism) se v r. 2021 zařadilo Poutní místo Svatá Hora s 97 tis. návštěvníky, dále Hornický skanzen Březové Hory s poloviční návštěvností než první zmiňovaný cíl, třetí místo obsadily Státní hrady Točnick a Žebrák, s odstupem čtvrtý v pořadí Státní zámek Mníšek pod Brdy a následně Podbrdské muzeum (11 tis. návštěvníků). Z hlediska kategorie turistických cílů převažuje návštěvnost sakrálních památek (37 %), zámků a hradů (32 %) a vědy a techniky (18 %).

Návštěvnicky oblíbené turistické cíle lze vyzkoušet i ze statistik památek a muzeí NIPOS. Dle těchto dat měly nejvyšší návštěvnost v destinaci v r. 2022 tyto cíle: Hornické muzeum Příbram (113 tis.), Státní zámek Mníšek pod Brdy (26 tis.), Zámek Dobříš (24 tis.), Státní zámek Březnice (11,7 tis.) a Podbrdské muzeum s památníkem J. J. Ryby a České mše vánoční, galerií a Expozicí historických automobilů, Rožmitál p. Třemšínem (10 tis.).

Návštěvnost lze měřit i prostřednictvím sčítačů²⁴, a to ve vybraných lokalitách. V rámci této turistické destinace byla návštěvnost měřena ve vybraných lokalitách CHKO Brdy (celkem 14 lokalit²⁵). Zde jsou shrnuty stěžejní závěry ze sčítání z r. 2016:

- Do skupiny lokalit na území turistické destinace s nejvyšší návštěvností se řadí: Obecnice-Nádrž s více než 43,4 tis. průchody, Neřežín-Valdek (nad 35 tis.) a Pilská nádrž (34 tis.).
 - Obě první jmenované lokality se nachází na opačných koncích uzavřeného bývalého VVP Jince a propojují komunikace nejkratší možnou trasou napříč. Také jsou velmi využívané cyklisty. U těchto lokalit je také evidentní převažující využití během pracovních dnů a lze předpokládat, že jsou způsobeny automobilovým provozem. V lokalitách převažují auta (48 %) nad pěšími turisty (cca 30 %) a cyklisty (cca 16-20 %).
 - Lokalita Pilská nádrž je asfaltová komunikace, po které je trasována cyklotrasa a těší se tedy oblíbenosti mezi cyklisty (více než 50 % návštěvníků). Současně je tudíž vedena jedna z mála turistických značených tras, což také zvyšuje frekvenci návštěvnosti (přes 30 % návštěvníků). U lokality je rozdíl mezi pracovními a nepracovními dny poměrně malý.
 - Průměrná denní návštěvnost v lokalitách koresponduje s celkovou návštěvností.
- Do druhé skupiny se řadí Červený vrch a Obecnice-Borek s návštěvností okolo 30 tis.
 - Obě lokality jsou hojně využívány cyklisty i automobily. V lokalitě Obecnice – Borek převažují pěší uživatelé (57 %) nad cyklisty (25 %), v lokalitě Červený vrch naopak dominují cyklisté (82 %).
 - Návštěvnost o víkendech představovala jen cca 34 % celkové návštěvnosti lokality.
- Další skupinou je lokalita Zaječov s návštěvností okolo 20 tis., přes kterou vede značená cyklotrasa a je výrazně využívána cyklisty (tvoří cca 16 % všech návštěvníků). V lokalitě převažují pěší turisté (25 %). Automobily zde nejsou příliš využívány. Během víkendů a státní svátků je zde 1,4krát více záznamů.
- Poslední skupinou s nejnižší návštěvností (mezi 5-10 tis.) jsou lokality okolo Třemšína (Roželov, Na Dědku a Hutě).

²⁴ Automatické sčítací pyroelektrické a magnetické senzory v kombinaci s kontrolním fyzickým sčítáním návštěvníků každé lokality.

²⁵ 11 lokalit se nachází na vstupních bodech do nově zpřístupněné oblasti po zrušení Vojenského výcvikového prostoru (VVP) Jince, zbylé 3 lokality pak na přístupových cestách k vrchu Třemšín

- Lokality nejsou prakticky vůbec využívány automobily a jedná se spíše o klasické turistické. Ve struktuře návštěvníků tak převládají pěší a cyklisté.

- Všechny monitorované lokality mají nejvyšší návštěvnost na jaře (od května) do října.

Za lokality s doposud nerozvinutým potenciálem (tzv. bílá místa) lze označit některé oblasti CHKO Brdy, dále Skalky u Mníšku pod Brdy, Skryjí, Padrťských rybníků, Rožmitálu – hrad; Březnice – zámek; Točnicku, přírodních lokalit na Křivoklátsku, Požáru a mnohá další. U bílých míst je limitace CHKO Brdy a je zde tedy nutná spolupráce všech subjektů.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz b-Inside 2023), dále z výstupů analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO.

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil návštěvníka turistické destinace Brdy a Podbrdsko následovně:

- typický návštěvník je cykloturista, který však destinaci nic nepřináší (většinou jen projede).
- Cílovou skupinou jsou však rodiny s dětmi; dále osoby 55+ a senioři s vnoučaty.
- Destinace se stane zajímavá vhodným mixem nabízených služeb.
- Návštěvníky aktivní, toužící po klidu, tichu a přírodě a k tomu rád navštíví nějakou památku.

1.3.4 ČESKÝ RÁJ

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Návštěvnost celé destinace Český ráj (měřeno počtem hostů v HUZ) v roce 2021 zahrnovala 211 tisíc příjezdů, resp. 545 tisíc přenocování. Na tomto počtu se však podílí Královéhradecký kraj i Liberecký kraj každý více než 40 %, zatímco na Středočeský kraj připadá jen 23,5 tisíce příjezdů (11 % hodnoty za celý Český ráj), resp. 74,8 tis. přenocování (14 % hodnoty za celý Český ráj). Z uvedených údajů vyplývá také to, že středočeská část Českého ráje se vyznačuje poměrně vysokou průměrnou délkou pobytu (4,2 dne, resp. 3,2 přenocování; za celý Český ráj jsou tyto hodnoty 3,6, resp. 2,6). Pokud se tedy již někdo v Českém ráji na území Středočeského kraje ubytuje, je to spíše na delší dobu než v Českém ráji ve zbývajících dvou krajích. Na počtu příjezdů i přenocování v HUZ ve středočeské části Českého ráje se zásadně podílí domácí návštěvníci (95,0 %, resp. 95,8 % z celkového počtu příjezdů, resp. přenocování v roce 2021).

Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace Český ráj jako celku značné množství turistů (476,7 tis. „turistodnů“, z toho 339,5 tis. unikátních turistů), tj. vícedenních návštěvníků, i výletníků (916,8 tis. „výletodnů“, z toho 492,6 tis. unikátních výletníků), tj. návštěvníků jednodenních. Pokud bereme v potaz pouze středočeskou část Českého ráje, pak je počet turistů, ale nikoli již výletníků opět relativně malou částí hodnot za celý Český ráj. Část Českého ráje ve Středočeském kraji generovala v daném období 64,4 tis. „turistodnů“ (13,5 % hodnoty za celý Český ráj), z toho 82,3 tis. unikátních turistů (24 %); 203,2 tis. „výletodnů“ (22 %), z toho 109,0 tis. unikátních výletníků (22 %). Důvodem může být vyšší počet malých ubytovacích zařízení nespadajících do HUZ ve středočeské části Českého ráje a v případě (nenocujících) výletníků pak

relativně vyšší podíl výletníků mířících v rámci Českého ráje do jeho středočeské části, případně faktor sezónnosti (data T-Mobilu pokrývají jen část roku 2022, zatímco data za HUZ celý rok 2021). Mezi výletníky tvoří domácí (Češi) 87 %, mezi turisty 91 %; dopočet do 100 % tvoří cizinci, kteří tedy relativně častěji než Češi přijíždějí do Českého ráje na jednodenní exkurzi než na vícedenní pobyt. Data společnosti T-Mobile za rok 2022 udávají průměrný počet přenocování u turistů 2,86, což je o něco méně než data z HUZ za rok 2021.

Vyšší podíl (nocujících) zahraničních turistů podle dat společnosti T-Mobile (2022) ve srovnání s daty o počtech turistů v HUZ (2021) – přičemž oba podíly by teoreticky měly být přibližně stejné – lze zčásti vysvětlit zmíněnou sezónností (údaje z HUZ jsou za celý rok 2021, údaje T-Mobilu jsou jen za část roku 2022). Další dílčí možnou příčinou je nocováním některé skupiny turistů častěji mimo evidenci HUZ (ubytování v soukromí, apartmánech, chalupách apod., které nespadají do HUZ, případně snaha některých ubytovatelů nevykazovat všechny nocující hosty z důvodu krácení daní a ubytovacích poplatků). Hlavní příčinou se však bezesporu zdá být příliv uprchlíků z Ukrajiny, který výrazně zvedl počet cizinců mezi vykázanými výletníky i turisty v roce 2022. Řada Ukrajinců navíc byla dočasně ubytována právě v ubytovacích zařízeních vč. HUZ (jak je uvedeno dále, Ukrajinců bylo v roce 2022 mezi zahraničními výletníky a zejména pak návštěvníky nejvíce). Uvedené příčiny mohou vysvětlit také další zjištěné rozdíly mezi daty z HUZ (2021) a daty společnosti T-Mobile (2022).

Mezi domácími turisty v celém Českém ráji jako celku jsou z hlediska zdrojového kraje dle dat společnosti T-Mobile (červen–říjen 2022) nejčastěji obyvatelé Prahy (22 %) a Libereckého kraje (18 %); obyvatelé Středočeského kraje se podílejí jen 9 %. Mezi domácími výletníky naopak nepřekvapivě převažují obyvatelé nejbližších krajů, tedy Libereckého (25 %) a Středočeského (20 %), následovaní Prahou (16 %) a Královéhradeckým krajem (15 %).

Bereme-li v potaz pouze středočeskou část Českého ráje, pak je v ní dle dat společnosti T-Mobile logicky výrazně vyšší zastoupení Středočechů mezi turisty (34 % z celkového počtu domácích turistů) i výletníky (dokonce 61 %). Relativně méně atraktivní středočeská část Českého ráje dle očekávání přitahuje méně návštěvníků ze vzdálenějších částí Česka, což zvyšuje podíl Středočechů (pravděpodobně velmi často z nejbližšího okolí) Naopak proporce zdrojových zemí mezi zahraničními turisty a výletníky se tolik neliší; podíl Ukrajinců je však ještě o něco vyšší.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Český ráj patří v Česku mezi obecně nejvíce známé destinace, jejichž atraktivita je z velké části založena na přírodních a krajinných hodnotách, což vyplývá i z dostupných sociologických šetření. Pozice turistické oblasti na rozhraní Středočeského, Libereckého a Královéhradeckého kraje a skutečnost, že některé údaje o návštěvnosti jsou k dispozici pouze souhrnně za celý Český ráj, vede k tomu, že návštěvnost pouze středočeské části Českého ráje je zmapovatelná méně podrobně. Navíc středočeský část Českého ráje je plošně nejmenší a lokality klíčové z hlediska objemu návštěvnosti (oblasti kolem hradů Trosky a Kost, Prachovské skály, Hruboskalsko a stranou ležící Maloskalsko) se nacházejí v Královéhradeckém a Libereckém kraji.

Ve středočeské části Českého ráje tak je v evidenci agentury CzechTourism zahrnuto pouhých 5 turistických cílů. Jak bylo řečeno výše, jedná se navíc vesměs o cíle, které jsou objemem návštěvnosti druhořadé. Tyto turistické cíle navštívilo v roce 2022 pouhých 37 tisíc návštěvníků. Nejvyšší počet návštěv vykázal státní zámek Mnichovo Hradiště (16,6 tisíce, až 9. místo mezi turistickými cíli v celém Českém ráji), následovaný hradem Valečov (12,7 tisíce). Roční návštěvnost zbývajících tří cílů (Muzeum města Mnichovo Hradiště) se pohybuje v řádu vyšších stovek až nižších tisíců návštěvníků ročně. Hlavní turistické cíle Českého ráje na území Královéhradeckého a Libereckého kraje vykazují řádově vyšší návštěvnost: hrad a zámek Staré Hrady a zámek Dětenice kolem 120 tisíc návštěvníků, další hrady a zámky (Sychrov, Trosky, Kost, Valdštejn) se pak pohybují mezi 55 a 92 tisíci návštěvníků v roce 2022.

V Českém ráji umístila AOPK ČR a CHKO Český ráj 2 automatické sčítače návštěvníků. První se nachází u Věžického rybníka (Liberecký kraj), druhý v údolí Plakánek na hranici Středočeského a Královéhradeckého kraje. Přestože návštěvnost údolí Plakánek generují primárně turistické cíle nacházející se již v Královéhradeckém kraji (hrad Kost, vesnická památková zóna Vesec u Sobotky, město Sobotka či zámek Humprecht), lze tato data částečně vztáhnout i ke Středočeskému kraji. Až do roku 2021 byly sčítače rozmístěné také v lokalitách Studený průchod (Středočeský kraj) a Valdštejn (Liberecký kraj).

Data jsou navíc unikátní tím, že dokáží rozlišit pěší turisty a cykloturisty. Metoda sčítání naopak samozřejmě neumí rozlišit „návštěvníky“ a „obyvatele“ tak, jak je definuje oborová terminologie cestovního ruchu; jedná se tedy spíše o monitoring „výskytu osob“ určený primárně pro potřeby ochrany přírody a krajiny. Bezpochyby však v rámci naměřených hodnot výrazně převažují „návštěvníci“ nad „obyvateli“. Návštěvnost lokalit Plakánek a Studený průchod v posledních letech přibližuje tabulka.

Tabulka 88: Návštěvnost údolí Plakánek a Studeného průchodu v letech 2019–22

Rok	Celkový počet návštěvníků		z toho pěší turisté		z toho cykloturisté	
	Plakánek	Studený průchod	Plakánek	Studený průchod	Plakánek	Studený průchod
2018	101 619	54 950				
2019	96 387	58 401				
2020	136 097	63 666				
2021	91 828	52 491	63 334		28 494	
2022	94 856		71 899		22 957	

Zdroj dat: AOPK ČR a CHKO Český ráj

Pozn.: Chybějící údaje znamenají, že v daném roce nebyl údaj zjišťován.

Z dat AOPK ČR vyplývá také vývoj návštěvnosti během roku a týdne. V nepracovní dny, jichž je během roku méně než dní pracovních, zaznamenávají obě lokality přibližně 60 % celoroční návštěvnosti (Zajímavé a očekávatelné je, že v „covidových“ letech 2020 a částečně i 2021 byl tento podíl nižší, protože celostátní uzávěry služeb a dalších oborů a přechod na práci z domova přinesly také větší počet výletů do přírody v pracovních dnech.) Nejfrekventovanějším dnem z hlediska návštěvnosti je sobota, měsícem pak červenec následovaný srpnem.

Český ráj patří mezi oblasti, kde vysoká intenzita aktivit cestovního ruchu a často i samotné počty návštěvníků mají značný vliv na místní přírodní i sociální prostředí. Cestovní ruch proměňuje charakter zejména menších sídel na ryze „turistické obce“, případně obce, jejichž vitalita z velké části závisí právě na cestovním ruchu. Místní obyvatelé, kteří pracují v jiných oborech, případně jsou v důchodovém věku, mohou pociťovat snížení faktoru pohody a narušení místní komunity cestovním ruchem. V hlediska ochrany přírody a krajiny je v Českém ráji relativně menším problémem narušení prostředí pro život fauny a flóry (na rozdíl např. od Krkonoš nebo Šumavy), a naopak je zásadní sešlap skalního podloží urychlující erozi a v konečném důsledku snižující bezpečnost samotných turistů. Týká se to zejména skalních měst Českého ráje. Problém je řešitelný kvalitní návštěvníckou infrastrukturou (schody, plošiny) jen částečně. Přestože se nejzatíženější lokality Českého ráje nenacházejí ve Středočeském kraji, lze i zde najít příklady míst s nadměrným negativním vlivem turismu. V důsledku značného opotřebení a poškození skal byl z tohoto důvodu od roku 2021 na neurčito uzavřen pro veřejnost skalní hrad Drábské světničky sv. od Mnichova Hradiště. Značný objem návštěvnosti generují i přilehlé Příhrázské skály a výše zmíněné údolí Plakánek; v obou případech je problémem především bezpečnost návštěvníků. Do nejzatíženější části údolí Plakánek je z tohoto důvodu i důvodů ochrany přírody a krajiny od roku 2021 zakázán vjezd cyklistům.

Ve středočeské části Českého ráje se nenacházejí výraznější „bílá místa“ s malým zastoupením cestovního ruchu. Důvodem je i malá rozloha tohoto území a také skutečnost, že turistická oblast Český ráj jako celek byla vymezena jako výrazná turistická destinace a oblast přirozené koncentrace aktivit cestovního ruchu a rekreace (nejedná se o „mezilehlé území“). Určitým „bílým místem“ jsou snad obce severně od Mnichova Hradiště bez výraznějších turistických cílů, navíc geograficky spadající do tzv. vnitřní periferie na rozhraní Středočeského a Libereckého kraje.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Na základě šetření realizovaného v rámci zpracování tohoto Programu, dat mobilního operátora T-Mobile a informací oblastní DMO Český ráj (včetně šetření, které za tím účelem realizovalo v roce 2018)²⁶ lze formulovat následující hlavní závěry týkající se skladby návštěvníků Českého ráje (bez rozlišení pro území 3 krajů, do nichž Český ráj zasahuje):

- Typickými návštěvníky Českého ráje jsou rodiny s dětmi, pěší návštěvníci přijíždějící za přírodou a v omezené míře také příznivci aktivní dovolené (cykloturistika, vodácká turistika).
- Hlavním důvodem návštěvy Českého ráje bez ohledu na věk, velikost a místo bydliště návštěvníků je jednoznačně poznávání přírody a jejích krás (dle šetření z roku 2018 to platí pro 87 % návštěvníků), klid a odpočinek (66 %), poznávání kulturního bohatství (21 %) a rekreační sport (20 %). Mezi aktivitami je nejčastěji zmiňována pěší turistika (89 %), návštěva hradů, zámků a muzeí (42 %), koupání (23 %), cykloturistika (18 %), horolezectví (3 %), splouvání řek (2 %).
- Rodiny s nezletilými dětmi představují dle šetření z roku 2018 40 % návštěvníků Českého ráje, páry 29 %, skupinky přátel či příbuzných bez dětí 18 %, jednotlivci 7 %, organizované skupiny jen 2 %.
- Do Českého ráje přijíždí převážně obyvatelé Česka, kteří podle šetření z roku 2018 představují téměř 97 % respondentů (to víceméně odpovídá i datům T-Mobilu a datům z HUZ, kde je podíl Čechů mírně nižší, protože cizinci v Českém ráji jsou relativně častěji nocující a méně často výletníci).
- Naprostá většina návštěvníků (83 %) přijíždí do regionu vlastním autem, případně na motocyklu. Vlákem se do Českého ráje dopravilo jen 9 % dotázaných, autobusem pouze 3 %. Během pobytu v Českém ráji se většina návštěvníků pohybuje pěšky (89 %), kolo nebo koloběžku využívá 17 % dotázaných, vlastní auto či motocykl 27 %, hromadnou dopravu jen 3 %.
- Český ráj je oblastí, kam se návštěvníci rádi vracejí. Dle šetření z roku 2018 bylo pouze 21 % těch, kteří zde byli poprvé. 38 % návštěvníků jezdí do Českého ráje každoročně nebo alespoň jednou za několik let, 29 % pak vícekrát za rok (v nich jsou ale bezpochyby důležití i výletníci z okolních měst a obcí, chalupáři a chataři).
- Návštěvníky jednoznačně přitahují hlavní atraktivity a turistické cíle, soustředěné v jádrové oblasti a blízkém okolí. Nejčastěji to byly hrady Kost (45 %) a Trosky (41 %), dále Prachovské skály (33 %), města Turnov (33 %) a Jičín (30 %), Drábské světničky (29 %).
- Od návštěvy Českého ráje by návštěvníky mohla odradit přílišná koncentrace lidí (tuto možnost připouští dne šetření 23 % dotázaných), problémy s parkováním (9 %), míjení cyklistů a pěších na cestách (9 %), nedostatečně udržované turistické stezky (6 %), případně

²⁶ Strategický plán Sdružení Český ráj na období 2020–2030, objednatel Sdružení Český ráj z.s.

kvalita a cena služeb či jiné, okrajově zmiňované důvody (4 %). Většina dotázaných (58 %) však uvedla, že je od návštěvy neodradí nic, což potvrzuje obecně vysokou míru spokojenosti s pobytem v Českém ráji.

1.3.5 Kladensko Slánsko

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Návštěvnost destinace Kladensko Slánsko (měřeno počtem hostů v HUZ) v roce 2022 zahrnovala téměř 60 tisíc příjezdů, resp. 129 tisíc přenocování. V kontextu SČK se jedná o velmi podprůměrné výsledky. Průměrný počet přenocování činil 2.35, což odpovídá průměru SČK jako celku. Na počtu příjezdů i přenocování v HUZ ve středočeské části Českého ráje se zásadně podílí domácí návštěvníci (80,8 %, resp. 79,1 % z celkového počtu příjezdů, resp. přenocování v roce 2022).

Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace 200,7 tis. turistů a 502,8 tis. výletníků. Mezi oběma skupinami dominovali domácí návštěvníci. Podíl turistů na celkovém počtu turistů napočítaných v celém SČK byl 12 %, což neodpovídá statistikám HUZ, kde tento podíl představuje pouze 5 %. Zkreslený je nejspíše i počet výletníků. Zkreslení je patrně dané tím, že mobilní operátor není při analýze schopen odfiltrovat lidi, kteří jedou do destinace (nebo se po ní pohybují) z jiných důvodů než za turistickou. Proto zde vychází i výrazně větší počet zahraničních turistů, než odpovídá statistikám HUZ.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Kladensko – Slánsko je destinací, kde chybí tradiční TOP atraktivita a s výjimkou Památníku Lidice zde nejsou žádné cíle s návštěvností vyšší, než 50 tis. návštěvníků ročně. Dle databáze Tourdata agentury CzechTourism byl v r. 2022 nejnavštěvovanějším cílem destinace Památník Lidice s více než 133 tis. návštěvníky. Teprve s velkým odstupem následoval další cíl – Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy (téměř 50 tis. návštěvníků). Další nejvíce navštěvované cíle představovaly zámky a zámecké parky (Veltrusy, zámecký park Lány, Nelahozeves) s návštěvností okolo 20 tis. návštěvníků. Ve výčtu cílů databáze Tourdata ovšem chybí zřícenina hradu Okoř, který měl téměř 19 tis. návštěvníků. Nevyužitý potenciál je v případě hornického skanzenu Mayrau, který měl, stejně jako ostatní cíle méně než 10 tis. návštěvníků. Při takových počtech dosahuje běžná návštěvnost cíle v sezóně řádově desítky osob v pracovní den a nejvýše několik set osob o víkendech a svátcích.

Uvedená návštěvnost znamená, že na území destinace v zásadě není žádný cíl, který by čistě z hlediska počtu návštěvníků spadal do kategorie overturismu. Dle řízených rozhovorů je takovým cílem Okoř, kde může nárazově zvýšená návštěvnost v nejexponovanějších dnech snižovat komfort vesnice Okoř, která je velmi malá a tím pádem již stovky návštěvníků za den výrazně ovlivní kolorit místa. Potíže s overturismem zde přitom vedou k tomu, že se místní obyvatelé brání dalšímu rozvoji CR. Podobné problémy mohou být v Levém Hradci, kde sídlo také nemá kapacity na pojmání většího množství návštěvníků (a kde je problematický zejména příjezd k hradišti rezidenční ulicí a nedostatek parkování). V ostatních případech však zásadní problémy nevznikají (snad jen s výjimkou parkování), protože příslušné cíle jsou situované lépe a celková návštěvnost výrazně nepřekračuje kapacitu místa. Památník Lidice je stranou od obytné zástavby a disponuje několika kapacitními parkovišti.

V destinaci je také největší krytý zábavní park v ČR – Majaland Praha v Tuchoměřicích, který ovšem nefiguruje v žádných oficiálních statistikách. Lze předpokládat, že jeho je vyšší než návštěvnost Památníku Lidice. Podobně jako v případě Čestlického AquaPalace Praha se v podstatě jedná o zařízení občanské vybavenosti Prahy (byť mimo její území), zaměřené v první řadě na Pražany, a jeho

poloha u dálničního sjezdu a mimo obytnou zástavbu minimalizuje negativní dopady vysoké návštěvnosti na obyvatele.

V území destinace se nachází pouze přírodní atraktivity místního až regionálního významu, které do území nepřivádějí vysoké počty návštěvníků v rámci poznávacího CR zaměřeného na přírodu. Lze předpokládat, že mezi nejvíce navštěvované přírodní lokality patří Slánská hora a vyhlídka na Vltavu, případně i Lánská obora. Není ovšem známo, že by někde byly takové intenzity návštěvnosti, které by působily potíže. Naopak jsou místní přírodní lokality spíše považovány za nedocenené a některé lokality mají vyšší potenciál návštěvnosti (např. v kombinaci s kulturně-historickými cíli v území).

Prakticky celá turistická oblast je dle respondentů řízených rozhovorů považována za „bílé místo“. U všech cílů lze totiž dosáhnout i vyšší návštěvnost (byť někde, jako např. v Okoři, nebo v Levém Hradci nemusí být vyšší návštěvnost z pohledu místních obyvatel žádoucí). Problémem je, že destinace jako taková není v povědomí potenciálních návštěvníků, a to i proto, že zde chybí TOP cíle, které by sem přitáhly návštěvníky z větší dálky a na které by bylo možné navázat návštěvu dalších cílů. Potenciál vyšší návštěvnosti však mají všechny fenomény území – lokality pravěkého a ranně středověkého osídlení, i industriální pamětihodnosti. Ty jsou však bohužel v mnoha případech ve velmi špatném stavu, resp. nejsou ve stavu, kdy by mohly být cílem masového turistiky.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Na základě šetření realizovaného v rámci zpracování tohoto Programu, dat mobilního operátora T-Mobile, dat z databáze HUZ a informací z řízených rozhovorů lze formulovat následující hlavní závěry týkající se skladby návštěvníků destinace Kladensko – Slánsko:

- Typickými návštěvníky Kladenska – Slánska jsou rodiny s dětmi přijíždějící za atrakcemi a poznáním. Specifickou skupinu návštěvníků představují příznivci industriálních atraktivit (mezi něž rodiny s dětmi v případě Kladenska – Slánska nepatří).
- Dominantní skupinou turistů jsou domácí turisté, kteří tvoří 4/5 návštěvníků. U výletníků je podíl domácích výletníků ještě o něco vyšší.
- Destinace má celoročně poměrně vyrovnanou návštěvnost, to znamená, že se zde neprojevuje intenzivní sezónnost návštěvnosti tak jako jinde. To může být důsledkem skutečnosti, že destinace není cílem masové poznávací turistiky a rekreace spojené s vodou a přírodou realizované typicky v letním období.
- Domácí turisté přijíždějí zejména z Prahy (dle dat T-Mobile 30 % domácích turistů). Dále ze Středočeského kraje (přes 25 % turistů) a s velkým odstupem pak z Ústeckého (přes 10 %), Plzeňského, Jihočeského, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje (5 % a méně).
- Středočeští turisté pocházeli zejména z okresů Praha-východ, Praha-západ, Rakovník a Mělník. Dále ze samotného okr. Kladno²⁷ a z okr. Beroun.
- Zahraniční hosté HUZ pocházejí především z Německa a Slovenska, v menší míře z Polska a Ukrajiny.
- Domácí výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména ze Středočeského kraje (téměř 45 %)²⁸ a Prahy (téměř 30 %). Dále z Ústeckého kraje (10 %) a s odstupem z Plzeňského, Jihočeského, Libereckého a Karlovarského kraje (3 % a méně).

²⁷ Otázkou je správnost dat. Mohlo se jednat např. o návštěvy u známých.

²⁸ Otázkou je ovšem správnost dat, tedy to, zdali při analýze T-Mobile došlo k odfiltrování návštěv z jiných důvodů, než za turistikou.

- Zahraniční výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména z Ukrajiny (přes 30 %, zjevně zkrácený údaj), Německa (přes 10 %), Polska (10 %), Slovenska (7 %) a USA (5 %).
- Ze Středočechů podnikali výlety v destinaci zejména obyvatelé okresů Praha-východ, Praha-západ, Rakovník, Mělník a Beroun.

1.3.6 KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokrajského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) činila v r. 2021 pouhých 32,5 tis., což je druhý nejnižší počet hostů v porovnání s ostatními DMO (po DMO Český ráj). Celkem 92 % představovaly domácí přenocování. Průměrný počet přenocování činil 2,6. Důvodem nižšího počtu hostů HUZ může být dobrá dojezdová vzdálenost do Prahy, tím pádem v destinaci převládají jednodenní výlety. Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) však přijel do destinace nejnižší počet turistů (64,4 tis.) a druhý nejnižší počet výletníků²⁹ (109 tis.) v porovnání s ostatními DMO.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Turistická destinace má identifikováno celkem 27 turistických cílů. Z hlediska celkové návštěvnosti v porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje je DMO se svými 132 tis. registrovanými návštěvníky na pátém místě od konce. V porovnání s turistickými cíli jiných destinací, které vykazují nejvyšší návštěvnost, má její TOP turistický cíl (dle dat CzechTourism) třetí nejnižší návštěvnost (23,3 tis.).

K nejnavštěvovanějším cílům dle dat CzechTourism (v r. 2021) patří rozhledna Velký Blaník, dále Vodní dům Hulice, Zámek Zruč nad Sázavou. Vyšší návštěvnost mají dále ParaZoo Vlašim, Včelí svět Hulice a zámek Vlašim. Návštěvnost těchto turistických cílů byla nad 6,5 tis. registrovanými návštěvníky a celkově je soustředěna zejména do letních měsíců (50 % veškeré návštěvnosti se soustředí do prázdninových měsíců). Řada cílů je přes zimu pro malou návštěvnost uzavřena. Vodní dům Hulice je dle zástupců DMO postižen overtourismem. Z hlediska kategorie turistického cíle převažuje návštěvnost muzeí a galerií (36 %), zámků a hradů (29 %) a věží a rozhleden (17 %).

Hlavní důvody návštěvy jsou zejména odpočinkové s kladným hodnocením klidu v KBR a dále pak poznání přírody. Tyto důvody jsou standartní a destinace se tak nijak výrazně neliší od podobných destinací.

Návštěvnost lze měřit i prostřednictvím sčítačů³⁰, a to ve vybraných lokalitách. V rámci této turistické destinace byla návštěvnost měřena ve vybraných lokalitách CHKO Blaník. Pro tuto destinaci je relevantní pouze lokalita PR Velký Blaník. Zde jsou shrnuty stěžejní závěry ze sčítání z r. 2022 pro tuto lokalitu:

- Celková návštěvnost lokality v daném roce přesáhla 50 tis.

²⁹ Turista = alespoň 1 přenocování, Výletník = bez přenocování

³⁰ Automatické sčítací pyroelektrické a magnetické senzory v kombinaci s kontrolním fyzickým sčítáním návštěvníků každé lokality.

- Lokalita je navštěvována zejména o víkendech a svátcích. V nepracovní dny tvořila návštěvnost 62 % celkové návštěvnosti. O víkendech a svátcích tak je návštěvnost téměř dvojnásobná.
- Z hlediska struktury zcela převažují pěší návštěvníci (98 % všech návštěvníků). Vzhledem k členitosti terénu není lokalita cyklisticky atraktivní.
- Nejvyšší návštěvnost je vykazována v červenci, dále pak v srpnu, květnu a v říjnu.

Naopak za lokality zatím turisticky neobjevené (tzv. bílá místa) lze označit Jankovsko, Střezimíř (a jeho budoucí železniční skanzen se značným potenciálem), dále zámek Zvěstov.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz b-Inside 2023), dále z výstupů analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO.

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil žádaného návštěvníka turistické destinace Kraj Blanických rytířů následovně:

- rodiny s dětmi, páry;
- přenocující více než 2 noci.

V návaznosti na výše uvedené se DMO snaží nabízet kratší výlety – vhodné pro rodiny s dětmi (v minulosti cílila zejména na realizaci delších výletů). Snahou DMO je destinaci propojit jednotným konceptem.

1.3.7 KUTNOHORSKO KOLÍNSKO

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokrajského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) byla čtvrtá nejvyšší v kontextu všech DMO Středočeského kraje – v r. 2021 činila téměř 70 tis., z toho 87 % představovaly domácí přenocování. Spolu s DMO Pojizeří Polabí je tak zde patrný nejvyšší zahraniční příjezdový cestovní ruch. Doba, kterou stráví v HUZ, se řadí mezi jednu z nejnižších (2,3 přenocování) mezi všemi DMO, což může být dáno blízkostí a dobrou dojezdovou vzdáleností Prahy. Do destinace přijelo dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) cca 200 tis. turistů a 433,8 tis. výletníků. Nejnavštěvovanějším měsícem je červenec.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

V turistické destinaci je definováno celkem 44 turistických cílů, což je nejvíce v porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje. Současně má tato destinace druhou nejvyšší návštěvnost (751 tis. registrovaných návštěvníků v r. 2021) v porovnání s těmito DMO. Tři z turistických cílů DMO

Kutnohorsko Kolínsko jsou navíc v první desítce nejnavštěvovanějších turistických cílů Středočeského kraje, a to chrám sv. Barbory v Kutné Hoře, Kostnice v Sedlci a Zámek Kačina, muzeum českého venkova.

Z hlediska návštěvnosti dlouhodobě dominuje (dle dat CzechTourism) následující pětice: chrám sv. Barbory v Kutné Hoře, Kostnice v Sedlci a Zámek Kačina, muzeum českého venkova, Katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci a Hrádek, jenž je součástí Českého muzea stříbra v Kutné Hoře. U výše uvedených turistických cílů se návštěvnost pohybuje nad 65 tis. registrovanými návštěvníky za rok (v obou sledovaných letech 2019 a 2021). Z hlediska kategorie turistických cílů převažuje návštěvnost muzeí a galerií (39 %), sakrálních památek (24 %) a pietních míst (16 %).

Oblibu zmiňovaných turistických cílů dokládají i statistiky NIPOS. Nejvyšší návštěvnost měl v roce 2022 Sedlecký areál – Kostnice-Hřbitovní kostel Všech svatých a Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. J. Křtitele v Kutné Hoře (230 tis.) následován Chrámem sv. Barbory, Kutná Hora (201 tis.) a České muzeum stříbra v Kutné Hoře (150,4 tis.). Návštěvnost nad 100 tis. vykazala ještě Kaple Božího Těla v Kutné hoře (110 tis.). Z Kolínska mělo vyšší návštěvnost pouze Regionální muzeum v Kolíně (53,8 tis.).

Overturismus se tak týká zejména Kutné hory, a to především dvou lokalit (chrám sv. Barbory a Kostnice v Sedlci). Naopak za bílá místa lze identifikovat zejména následující města a jejich okolí. Město Čáslav, které lze vnímat jako bránu do Železných hor s okolní zvlněnou krajinou vhodnou k výletům. Čáslav by mohla být místem k ubytování a být spojnicí s turismem v Kutné Hoře. Město Kouřim disponující skanzenem, ale naopak mající nedostatečnou turistickou infrastrukturu. V neposlední řadě lze uvést město Kolín, které taktéž má katedrálu i kostnici, takže by mohlo být jakousi alternativou Kutné Hory.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz b-Inside 2023), dále z výstupů analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO.

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil návštěvníka turistické destinace Kutnohorsko Kolínsko následovně:

- nejvíce domácích turistů a výletníků přijíždí z Prahy a ostatních okresů Středočeského kraje
- zahraniční turisté a výletníci přijíždí zejména z Ukrajiny (zde mohou být data zkreslena aktuální geopolitickou situací)
- v destinaci přenocují 1x

Žádoucího návštěvníka lze definovat následovně:

- orientovaný návštěvník, tj. vědoucí, do jaké destinace jede a co je její hlavní turistický předpoklad
- domácí návštěvníka a návštěvníka ze střední Evropy
- v destinaci přenocující alespoň 2 noci
- cílovou skupinou destinace jsou (uvědomělé) rodiny s dětmi a páry jakéhokoliv věku chtějící si užít památky.

1.3.8 MĚLNICKO KOKOŘÍNSKO

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Návštěvnost destinace Mělnicko Kokořínsko (měřeno počtem hostů v HUZ) v roce 2022 zahrnovala přes 83 tis. příjezdů, resp. 170 tis. přenocování. V kontextu SČK se jedná o lehce podprůměrné výsledky. Průměrný počet přenocování činil 2,04, což je nejméně ze všech destinací SČK. Mělnicko Kokořínsko tak je zjevně destinací krátkodobých pobytů, kam turisté přijedou za dvoudenním poznáním hlavních atraktivit (Kokořínsko, Mělník) a poté jedou zase dále. Na počtu příjezdů i přenocování v HUZ ve středočeské části Českého ráje se zásadně podílí domácí návštěvníci (81,1 %, resp. 82,9 % z celkového počtu příjezdů, resp. přenocování v roce 2022).

Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace 111 tis. turistů a 285 tis. výletníků. Mezi oběma skupinami dominovali domácí návštěvníci (kolem 90 %). Podíl turistů na celkovém počtu turistů napočítaných v celém SČ kraji byl cca 7 % (což odpovídá statistikám HUZ), podíl výletníků 11,2 %. Lze se tedy domnívat, že destinace láká více k jednodenním výletům než k pobytům.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

V turistické oblasti Mělnicko – Kokořínsko nejsou žádné cíle, které by patřily mezi nejnavštěvovanější cíle SČK. Ze zpoplatněných cílů je nejvyšší návštěvnost na hradě Kokořín (44,5 tis. návštěvníků v r. 2022), vyšší je ovšem návštěvnost některých přírodních lokalit v CHKO Kokořínsko. Vyšší návštěvnost byla zaznamenána v rámci sčítání návštěvníků na lokalitě Mšenské pokličky, kterou za prvních 8 měsíců r. 2019 navštívilo 56 247 osob. Ačkoli uvedené hodnoty návštěvnosti jsou o řád nižší než v případě nejvíce navštěvovaných cílů SČK, lze u těchto lokalit hovořit o overturismu, protože obě lokality mají limitovanou kapacitu z hlediska únosnosti návštěvníků. Jak hrad Kokořín, tak Kokořínský důl jako celek a atraktivita v jeho rámci byly respondenty řízených rozhovorů označeny jako lokality, kde stávající úroveň návštěvnosti naráží na únosnost území a kapacity infrastruktury. Potíže působí jednak dopravní zátěž generovaná návštěvníky (resp. IAD), jednak absence adekvátních parkovacích kapacit, zejména u výchozích míst k návštěvě hlavních atraktivit v Kokořínském dole a okolí. Dále také nedostatečná doprovodná infrastruktura CR vzhledem k návštěvnosti (např. absence veřejných WC, odpadkových košů, odpočinkových míst apod.).

Z hlediska přírodních lokalit je problematické jejich nárazové přetížení při nejexponovanějších dnech, kdy návštěvnost přesahuje 1 500 osob za den. V důsledku takového zatížení dochází k sešlapu pískovcového podloží a vegetace v chráněných územích, znečišťování neukázněnými návštěvníky, i zhoršení dojmu návštěvníků z přelidněných míst. Možným řešením by tak bylo zpoplatnění vstupu spojené s intenzivnějším strážním dozorem, a případně i omezení kapacity vstupů lokality na únosnou mez. Z hlediska Kokořínského dolu jako celku by bylo vhodné vybudování záchytného parkoviště vně území a rozvoz návštěvníků prostřednictvím kyvadlové veřejné dopravy. Také v Lobči vznikají dílčí problémy dané nedostatečnou kapacitou infrastruktury. Zejména při pořádání akcí a případně v nejexponovanější dny dochází k nárazově vysoké návštěvnosti, při níž nestačí disponibilní parkování pro návštěvníky. Lobči by tak pomohlo mj. zkvalitnění, resp. zintenzivnění dopravní obslužnosti veřejnou dopravou.

Další nejnavštěvovanější cíle v území mají úroveň návštěvnosti, při které nedochází k zásadnějším potížím. Naopak lze konstatovat, že v mnoha ohledech mají výrazně větší potenciální kapacitu a jsou

z hlediska návštěvnosti návštěvníky podhodnocené. To platí např. o cílech v Mělníku. V samotném Mělníku přitom dochází k potížím s vysokou návštěvností jen při konání největších akcí (např. Mělnické vinobraní, které mimo covidové roky 2020 a 2021 dosahovalo až 60 tis. návštěvníků³¹). Vzhledem k jednorázovému charakteru těchto akcí lze ovšem přijmout mimořádná opatření, která umožňují alespoň částečné řešení generovaných problémů (např. uzavření ulic a parkování vozidel návštěvníků na mimořádně vymezených místech).

V území CHKO Kokořínsko se nachází hojně navštěvované přírodní atraktivita, z nichž jedna lokalita – Mšenské pokličky je monitorovaná prostřednictvím sčítačů (viz tabulka níže). Lokalita byla monitorována v průběhu let 2014-2019. Průměrná roční návštěvnost zde činila téměř 62,5 tis. návštěvníků, což z lokality dělalo nejnavštěvovanější monitorovaný cíl v destinaci. Maximum návštěvnosti bylo 1 671 osob, což už je hodnota prakticky nad únosnou mez území. Průměrná návštěvnost o víkendech a svátcích přitom činila 441 osob. Tyto hodnoty jsou ovšem vzhledem ke zjištění z fyzického sčítání v lokalitě nadhodnocené, protože někteří návštěvníci projdou kolem sčítače vícekrát za jednu návštěvu. Skutečný roční průměr návštěvnost byl tak vypočítán na cca 42 tis. osob.

Tabulka 89: Souhrnné údaje o výsledcích sčítání návštěvníků v lokalitě Mšenské pokličky

KMK01 Mšenské pokličky		Kalib. koef.:	0,94
Celková návštěvnost			
Start sčítání:	1. 8. 2014	Data zpracována k:	31. 8. 2019
Návštěvnost celkem:	312 317	Maximum návštěvnosti:	1671 (20.4.2019)
Návštěvnost 2019 (k 31.8.)			
Návštěvnost celkem:	56 247	Maximum návštěvnosti:	1671 (20.4.2019)
Ø Prac. dny (PPN):	137,9	Ø Nepr. dny (PNN):	441,0
Poměr PNN/PPN:	3,2		
Ø Denní:	231,5	Ø Hodinový:	9,6

Zdroj: AOPK (2019): Zpracování průzkumu návštěvnosti ve vybraných lokalitách CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.

Dle dat ze sčítače nastává vrchol návštěvnosti lokality v měsících červenec a srpen (12-13 tis. návštěvníků). V ostatních měsících pak záleží i na počasí, kdy může docházet k vyšší návštěvnosti např. v dubnu oproti červnu. Nejméně návštěvníků bylo zaznamenaných v lednu (990, zpráva ovšem nezahrnuje údaje za podzimní měsíce). Nejvíce návštěvníků zavítá na lokalitu v sobotu (průměrně 465 osob) a neděli (průměrně 339 osob). Nejméně v pondělí (114 osob). Nejfrekventovanější časy návštěv jsou mezi 11. a 16. hodinou.

Bílá místa jsou v jižní a východní části destinace. V území mezi CHKO Kokořínsko a Pojizeřím je jen omezená nabídka cílů, je zde ovšem dílčí potenciál rozvoje pěší turistiky a cykloturistiky, pokud by došlo k proznačení cest ve zdejších pískovcových údolích. Spolu se zdejšími atraktivitami a atrakcí místního a nadmístního významu (malá muzea, lokální památky, Rozhledna Hradišť apod.) zde může doplněná infrastruktura pro cyklisty a pěší přispět ke zvýšení návštěvnosti území. V části destinace na levém břehu Labe (a dále k Praze) je však kromě několika málo cílů a vodní rekreace v zatopených lomech na šterkopísek jen minimální potenciál poznávacího CR (mj. i kvůli intenzivní suburbanizaci, která snižuje atraktivitu zdejší krajiny) a bez vybudování infrastruktury (např. cyklostezek) a atrakcí CR zde není možné očekávat zásadní zvýšení návštěvnosti.

³¹ <https://www.vinobranimelnik.cz/o-akci/o-vinobrani/>

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Na základě šetření realizovaného v rámci zpracování tohoto Programu, dat mobilního operátora T-Mobile, dat z databáze HUZ a informací z řízených rozhovorů lze formulovat následující hlavní závěry týkající se skladby návštěvníků destinace Mělnicko Kokořínsko:

- Typickými návštěvníky Mělnicka Kokořínska jsou obyvatelé Prahy či Středočeského kraje, kteří sem přijedou na výlet, nebo krátký pobyt. Dále návštěvníci ze zbytku ČR, kteří sem (podle vzdálenosti od bydliště) jezdí na výlet, nebo na spíše krátkodobý pobyt.
- Destinace je přitom specifická krátkodobými pobyty s nižší průměrnou délkou pobytu než v SČK jako celku.
- Dle strategie turistické oblasti patří mezi hlavní cílové skupiny návštěvníků rodiny s malými dětmi, senioři, děti a školní mládež a účastníci MICE turistiky (Zámek Liblice)
- Dominantní skupinou turistů jsou domácí turisté, kteří tvoří přes 4/5 návštěvníků HUZ. U výletníků je podíl domácích výletníků ještě vyšší (dle dat T-Mobile až 90 %).
- Destinace je typickou letní destinací, kam přes polovinu turistů přijede v létě.
- Domácí turisté přijíždějí dle dat T-Mobile zejména z Prahy (cca 28 % domácích turistů). Dále ze Středočeského kraje (přes 25 % turistů) a s velkým odstupem pak z Ústeckého (přes 10 %), Libereckého (7 %), Královéhradeckého, Jihomoravského a Jihočeského (méně než 5 %).
- Středočeští turisté pak podle stejného zdroje pocházeli zejména z okresů Mělník (nejspíše se jedná o zkršená data), Praha-východ, Mladá Boleslav, Kladno a Praha-západ.
- Zahraniční hosté HUZ pocházejí především z Německa (téměř 6 z 15 tis. hostů), Slovenska (2,2 tis.) a Polska (1,3 tis.).
- Domácí výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména ze Středočeského kraje (cca 40 %)³² a Prahy (přes 30 %). Dále z Ústeckého kraje (10 %) a s odstupem z Libereckého, Královéhradeckého, Jihočeského a Plzeňského kraje.
- Zahraniční výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména z Ukrajiny (zjevně zkršený údaj), Německa, Polska, Slovenska, Nizozemska a Švýcarska.
- Ze Středočechů podnikali výlety v destinaci zejména obyvatelé okresů Mělník (pravděpodobně zkršený údaj), Praha-východ, Mladá Boleslav, Kladno a Praha-západ.

1.3.9 POJIZEŘÍ A POLABÍ

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokrájského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) byla druhá nejvyšší v kontextu všech DMO Středočeského kraje – v r. 2021 činila 102,4 tis., z toho 87 % představovaly domácí přenocování.

³² Otázkou je ovšem správnost dat, tedy to, zdali při analýze T-Mobile došlo k odfiltrování návštěv z jiných důvodů, než za turistikou.

Spolu s DMO Kutnohorsko Kolínsko je tak zde patrný nejvyšší zahraniční příjezdový cestovní ruch. Doba, kterou stráví v HUZ, je druhá nejvyšší (3,5 přenocování) mezi všemi DMO. Turistů i výletníků přijíždí dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) do destinace relativně nejvíce (hned po DMO Posázaví a DMO Brdy a Podbrdy): 257 tis. turistů a 602,5 tis. výletníků.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

V turistické destinaci je definováno celkem 30 turistických cílů, tj. třetí nejvyšší počet turistických cílů v porovnání s ostatními DMO Středočeského kraje. Taktéž má tato destinace třetí nejvyšší návštěvnost (736 tis. registrovaných návštěvníků v r. 2021) v porovnání s těmito DMO. Nejnavštěvovanější turistický cíl této destinace – Park Mirakulum je dokonce druhým nejnavštěvovanějším turistickým cílem ve Středočeském kraji.

Z hlediska návštěvnosti na prvním místě zcela jasně dominuje (dle dat CzechTourism) již zmiňovaný Park Mirakulum (s téměř 300 tis. registrovanými návštěvníky za rok). Dalšími v pořadí z hlediska návštěvnosti jsou zámek Loučeň (s méně než poloviční návštěvností) a Zoologická zahrada Chleby. Vyšší návštěvnost (nad 40 tis.) vykazuje v turistické destinaci ještě ŠKODA Muzeum a Botanicus. Z hlediska kategorie turistických cílů tak převažuje návštěvnost zábavních turistických cílů (38 %), hradů a zámků (19 %), a zoo, zahrad a akvárií (14 %).

Návštěvnost jednotlivých atraktivit lze dále doplnit daty o návštěvnosti vybraných památek a muzeí zpracovávaných NIPOS. Tyto statistiky v r. 2022 ukazují, že nejvyšší návštěvnost měly tyto cíle: park Mirakulum (270 tis.), zámek Loučeň (166 tis.), ŠKODA Muzeum (90,8 tis.), Polabské muzeum (48,9 tis.), Muzeum Mladoboleslava (36,5 tis.) a Dobrovická muzea (15,2 tis.).

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz b-Inside 2023), dále z výstupů analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO.

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil žádoucího návštěvníka turistické destinace Pojizeří Polabí následovně:

- cílová skupina: rodiny s dětmi, aktivní senioři a sportovně založení návštěvníci (cyklisté a vodáci), zahraniční návštěvníci – zejména s důrazem na státy sousedící s Českem
- návštěvník z okolních i vzdálenějších regionů, ze zahraničí
- návštěvník přenocující delší dobu

1.3.10 POSÁZAVÍ

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Posázaví představuje plošně dosti rozlehlou destinaci, která zahrnuje velmi rozmanité typy atraktivit a turistických cílů. To se projevuje na pestré skladbě návštěvníků. Na druhou stranu poloha velké části Posázaví v bezprostředním zázemí Prahy vede ke značné dominanci návštěvníků z Prahy, zvláště pak mezi výletníky. Mimoto přijíždějí do Posázaví také vysoké počty návštěvníků v rámci druhého

bydlení (chataření a chalupaření), které z hlediska chování návštěvníků představuje – jak napovídá název – spíše formu bydlení než cestovního ruchu, přestože se jeho účastníci zpravidla do definice cestovního ruchu „vejdou“.

Návštěvnost celé destinace Posázaví (měřeno počtem hostů v HUZ) v roce 2021 zahrnovala 210 tisíc příjezdů, resp. 464 tisíc přenocování. Na první pohled je nápadný relativně malý podíl mezi oběma hodnotami, který vyjadřuje hodnota průměrné délky pobytu 3,2 dne (tj. 2,2 přenocování). Zde se potvrzuje úvodní předpoklad, že Posázaví je atraktivní především pro krátké cesty (data zahrnující i jednodenní návštěvníky v dalším textu tuto skutečnost potvrzují). Na počtu příjezdů i přenocování v HUZ v Posázaví se zásadně podílí domácí návštěvníci (88, 8 % z celkového počtu příjezdů, resp. 88,0 % z celkového počtu přenocování v roce 2021); jejich podíl je však ve srovnání s dalšími turistickými oblastmi Středočeského kraje spíše nižší.

Dle dat společnosti T-Mobile za období červen–říjen 2022 navštívilo turistickou oblast Posázaví 1 206 tisíc návštěvníků, z toho 407 tisíc unikátních turistů (celkový počet turistů vč. opakovaných návštěv dosáhl 493 tisíc) a 799 tisíc výletníků (celkový počet výletníků vč. opakovaných návštěv dosáhl 1 538 tisíc). Turisté v průměru nocovali v Posázaví 2,9krát.

Nejvíce domácích turistů a výletníků přijelo do Posázaví dle dat T-Mobilu z Prahy a ostatních okresů ve Středočeském kraji. Mezi domácími turisty v Posázaví je Středočeský kraj zastoupen 24 % a Praha 38 % (za oběma kraji s velkým odstupem následují Jihomoravský, Jihočeský a Ústecký kraj s podíly kolem 4–5 %). Mezi výletníky, u nichž se předpokládá, že v rámci jednodenní cesty přijíždějí spíše z bližšího okolí, je podíl obou dominantních krajů dle očekávání ještě výraznější. Obyvatelé Prahy se podílejí 43 % a obyvatelé Středočeského kraje 27 % na celkovém počtu domácích výletníků. Nejvíce zahraničních turistů a výletníků, přijelo z Ukrajiny, což je důsledkem přílivu válečných uprchlíků z této země v roce 2022 a nejedná se tedy ve všech případech o turisty ani výletníky v pravém smyslu (resp. je jimi pouze jejich část, která skutečně do Posázaví vykonala turistické cesty). Na celkovém počtu zahraničních turistů se podílí turisté z Ukrajiny 36 % (v případě výletníků 38 %), s odstupem následují Německo (11 %), Polsko, Slovensko (oba 10 %), s dalším odstupem pak Rumunsko a Nizozemsko.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Agentura CzechTourism eviduje v databázi v turistické oblasti Posázaví celkem 40 turistických cílů. To je velký počet a souvisí jak se zmíněnou mimořádnou pestrostí turistické nabídky Posázaví (hrady, zámky, kláštery, muzea, ale i rozhledny, zábavní parky, akvaparky atd., včetně turistických cílů v bezprostředním zázemí Prahy), tak s velkou rozlohou této turistické oblasti. Tyto evidované turistické cíle navštívilo v roce 2022 více než 1,7 milionů návštěvníků, což je jednoznačně nejvíce mezi všemi turistickými oblastmi Středočeského kraje. Na celkové návštěvnosti evidovaných turistických cílů v kraji se Posázaví podílí téměř třetinou.

Je však třeba doplnit, že na celkové návštěvnosti turistických cílů Posázaví se zcela zásadně (55 %) podílí jediný z nich, a to AquaPalace Praha v Čestlicích. Tento akvapark v roce 2022 navštívilo 968 tisíc návštěvníků. Navíc se jedná o turistický cíl, který není primárně svázán s produktovou nabídkou destinace Posázaví, ale spíše s Prahou, jejíž obyvatelé i návštěvníci navštěvují AquaPalace především. Také další turistické cíle v Posázaví podle pořadí návštěvnosti jsou často spíše součástí pražské metropolitní oblasti než Posázaví. Platí to i o Průhonickém parku a zámku (2. místo, 131 tisíc návštěvníků). V pořadí návštěvnosti následují pivovar Velkopopovický kozel (3. místo, 92 tisíc návštěvníků), Vojenské technické muzeum Lešany (4.), státní zámek Konopiště (5.), hrad Český Šternberk (6.), Farmapark Soběhrdy (7.), rozhledna Špulka (8.), zámek Berchtold (9.) a Regionální muzeum v Jílovém u Prahy (10.).

Pro území Posázaví nejsou k dispozici data z automatických sčítačů návštěvnosti.

Vysoká návštěvnost řady lokalit Posázaví nepředstavuje výraznější problém z hlediska potenciálních negativních vlivů na přírodní nebo sociální prostředí. Posázaví je přes svůj spíše venkovský charakter oblastí s poměrně vysokou hustotou zalidnění a díky blízkosti Prahy (nabídka pracovních míst, rozvoj druhého bydlení v zázemí hlavního města) zde nedochází k depopulaci ani k ohrožení vitality obcí. (Částečnou výjimkou je východní okraj Posázaví, který patří ke vnitřní periferii na rozhraní krajů Středočeského a Vysočiny, kde však tuto nevýhodnou polohu částečně „kompenzuje“ blízkost dálnice D1 zásadně zlepšující časovou dostupnost Prahy i dalších měst.) Sídla jsou proto na vyšší počty návštěvníků relativně dobře adaptovaná či adaptovatelná. V Posázaví se nenachází žádné území s velkoplošnou ochranou přírody a krajiny a konflikty s přírodním prostředím jsou tedy poměrně malé, lokální a řešitelné. Nejvíce navštěvované cíle jsou lokalizované zpravidla v místech, která disponují dostatečnou kapacitou infrastruktury (parkování, svoz odpadu apod.). Případné problémy s vysokou zátěží cestovním ruchem jsou v Posázaví lokální nebo časově omezené (konání festivalů a obdobných akcí, úsek Sázavy nad Pikovicemi o letních víkendech v případě příznivých podmínek pro vodáckou turistiku) a řešitelné investicemi do infrastruktury. Platí to i o hradu Český Šternberk, kde je problém řešen v rámci návštěvnického managementu, či o „nově objevených“ vyhlídkách nad řekou Vltavou (Máj, Smetanova vyhlídka), kde je však infrastruktura nyní výrazně nedostatečná a dochází k zásadnímu negativnímu vlivu turistické návštěvnosti na život obyvatel tamějších sídel.

V Posázaví najdeme některá území, která lze označit za „bílá místa“. Platí to zvláště o zmíněné východní části turistické oblasti přiléhající ke kraji Vysočina a částečně i ke kraji Jihočeskému a představující v rámci Česka vnitřní periferii. I v těchto částech Posázaví však jsou přítomné turistické cíle (např. hrady a zámky) a jedná se tedy spíše o území, jehož turistický potenciál se může v budoucnu naplnit účinným marketingem.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Na základě šetření realizovaného v rámci zpracování tohoto Programu, dat mobilního operátora T-Mobile a informací oblastní DMO lze formulovat následující hlavní závěry týkající se skladby návštěvníků Posázaví:

- Drtivou většinu návštěvníků Posázaví tvoří domácí návštěvníci. Marketingové aktivity je tedy třeba cílit na ně a v rámci nich pak především na obyvatele okolních oblastí (Praha, Středočeský kraj, příp. Jihočeský kraj a Vysočina). Návštěvníkům ze vzdálenější částí Česka a z nejbližšího zahraničí (u nich často v rámci pobytu v Praze a okolí) je vhodné nabízet pouze klíčové atraktivity území (Průhonický park, Aquapalace Průhonice, hrad Český Šternberk).
- Jestliže jsou hlavními cíli turistů v Posázaví muzea, hrady, zámky, voda, zábavní centra či pěší trasy, pak je hlavní cílovou skupinou rodina s dětmi. Protože se Posázaví v tomto směru orientuje na velmi rozmanité sociální skupiny, je žádoucí, aby do Posázaví přijely i rodiny movitější (schopné zaplatit vstup do dražších turistických cílů, lepší hotel atd.) i méně movité (muzeum, hostely). Častí jsou nejen rodiče s dětmi, ale i prarodiče s vnoučaty, což je do budoucna zajímavé s ohledem na růst naděje dožití a trend aktivnějšího života u části seniorů.
- Pro region jsou zajímavým segmentem také školní skupiny (blízkost Prahy, dopravní dostupnost, pestrost nabídky).
- Další cílovou skupinou jsou aktivní návštěvníci využívající nabídku sportovní turistiky (cykloturistika, vodácká turistika). Dosud ale realizují spíše jednodenní výlety či krátké cesty s 1–2 noclehy (2 dny na vodě, 1 den na kole apod.), což je odvrácená strana blízkosti Prahy a Středočeského kraje jako významných zdrojových oblastí návštěvníků. V regionu reálně neexistují (nejsou funkční) dálkové cesty typu využívané poutní cesty nebo Labské cyklostezky.

- Důležitým fenoménem pro návštěvnost je voda. Vedle zmíněné vodácké turistiky jsou to také návštěvníci vyhledávající vodní plavbu (obrovský potenciál řeky Vltavy je však dosud naplněn jen málo z důvodu infrastrukturních deficitů) či pobyt u vody (Slapy však mají pověst oblasti určené spíše pro nižší střední třídu, povodí Sázavy zase nemá tolik možností a tomu odpovídající vybavenost).
- Zásadní skupinu na rozhraní definice CR tvoří chataři a chalupáři přechodně pobývajících na vesnických chalupách a chatách, v chatových a také tramských osadách. Druhé bydlení je rozšířené víceméně v celém regionu Posázaví; v tomto směru se jedná podle dostupných výzkumů o nejvýznamnější oblast druhého bydlení v zázemí Prahy. Tato skupina návštěvníků přirozeně neutráčí v území peníze za ubytování, ale za návštěvu turistických cílů a využívání místních služeb již ano, čímž dochází k přesunu části kupní síly Prahy na území Posázaví. Skupina je důležitá také z hlediska životaschopnosti venkova, udržení některých vesnických provozoven (restaurace, obchody) a v některých případech se podílí i na formování specifické místní identity (fenomén komunit chatařů a tramských osad).

1.3.11 TOULAVA

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Analýza návštěvnosti turistické oblasti vychází z výše uvedené souhrnné analýzy poptávky pro celý Středočeský kraj. Pozice turistické oblasti hodnocené podle návštěvnosti v rámci kraje vychází z vnitrokrajského srovnání.

Návštěvnost destinace (měřeno počtem hostů v HUZ) v r. 2021 činila 43,6 tis., z toho 97 % představovaly domácí přenocování, což je nejvyšší podíl domácích návštěvníků v kontextu DMO Středočeského kraje. Celkově se však destinace řadí k nejméně vyhledávaným DMO kraje. Turistů a výletníků přijíždí do destinace relativně nejméně (dáno započítáním pouze středočeské části Toulavy), ale doba, kterou stráví v HUZ je ze všech DMO v kraji nejdelší (3,9 přenocování). Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace 70,8 tis. turistů a 93 tis. výletníků³³, tj. 2. nejvyšší počet turistů a nejvyšší počet výletníků v porovnání s ostatními DMO.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

V části turistické destinace Toulava spadající do Středočeského kraje je identifikováno pouze 6 turistických cílů, což v porovnání s ostatními DMO vykazuje jasně okrajovou pozici destinace, jelikož se jedná o druhý nejvyšší počet turistických cílů (po DMO Český ráj). Tato skutečnost je dána tím, že větší část DMO spadá v případě této destinace do Jihočeského kraje. V zimním období je však destinace významným turistickým cílem v rámci Středočeského kraje a převažuje atraktivita v jihočeské části. Oblast se tak jako celek vhodně doplňuje a tato skutečnost tak vytváří výhodu pro středočeskou část Toulavy – díky vyšší nabídce a propojení s atraktivitami mimo SK. Celkový počet registrovaných návštěvníků je nejvyšší v porovnání s ostatními středočeskými DMO (37 tis. – shodně s DMO Český ráj), avšak přičteme-li data za Monínek, jedná se o 147 tis. návštěvníků. Turistické cíle středočeské části destinace navíc nevykazují tak silnou atraktivitu, což dokládá jejich návštěvnost. Nejvíce navštěvovaný turistický cíl středočeské části DMO Toulava (areál Monínek) měl v r. 2021 celkem 110 tis. návštěvníků.

³³ Turista = alespoň 1 přenocování, Výletník = bez přenocování

Dle dat CzechTourism byl ve středočeské části DMO Toulava v roce 2021 i 2019 nejvyhledávanějším cílem Skanzen Vysoký Chlumeč. Data za Monínek nebyla k dispozici. Nejvyšší počet registrovaných návštěvníků vykazuje tato pětice: Skanzen Vysoký Chlumeč, Centrum ochrany fauny ČR Hrachov, dále rozhledna Drahoušek, Městské muzeum Sedlčany a Vodní elektrárna Orlík. Dané potvrzují i statistiky NIPOS: nejvyšší návštěvnost v destinaci v r. 2022 měl Skanzen Vysoký Chlumeč (17 tis.) a Městské muzeum Sedlčany (7,9 tis.). Z hlediska kategorie turistických cílů převažuje návštěvnost lidové kultury (34 %), věží a rozhleden (23 %) a zoo, zahrad a akvárií (20 %).

Návštěvnost lze měřit i prostřednictvím sčítačů³⁴, a to ve vybraných lokalitách. Pro tuto destinaci je relevantní pouze lokalita NPP Drbákov (žlutá a modrá TZT, NS Drbákov – Albertovy skály. Zde jsou shrnuty stěžejní závěry ze sčítání z r. 2022 pro tuto lokalitu:

- Celková návštěvnost v lokalitě přesáhla 12 tis. v daném roce, z toho více než 7,6 tisíc připadlo na nepracovní dny.
- Svého maxima dosáhla návštěvnost v srpnu, z hlediska dní je nejvíce návštěvníků v sobotu.
- V lokalitě převažují pěší turisté – vzhledem k profilu území (97 % všech turistů), zbytek představují cyklisté.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Pro potřeby destinačního managementu je klíčové dobře definovat cílové skupiny. Pro jejich definici a potřeby bylo využito několik zdrojů. V první řadě Dotazníkové šetření realizované v rámci zpracování tohoto programu (viz b-Inside 2023), dále z výstupů analýzy návštěvnosti turistických lokalit ve Středočeském kraji dle dat mobilního operátora T-Mobile a v neposlední řadě z Programu rozvoje příslušné DMO.

Na základě realizovaných a výše vyhodnocených výzkumů je možné stanovit profil návštěvníka turistické destinace Toulava následovně:

- Domácí návštěvníci
- Rodiny s dětmi, mladí (páry, skupiny přátel), senioři
- Zahraniční návštěvníci

1.3.12 RAKOVNICKO

Pozice turistické oblasti v rámci kraje

Návštěvnost oblasti Rakovnicko (měřeno počtem hostů v HUZ) v roce 2022 zahrnovala přes 41,5 tis. příjezdů, resp. 107,6 tis. přenocování. Jedná se o nejnižší návštěvnost mezi všemi turistickými oblastmi SČK (pokud nepočítáme Český ráj s pouze středočeskou částí). Průměrný počet přenocování činil 2,6, což je naopak nadprůměrný výsledek. Rakovnicko je tak oblastí, která je spíše mimo zájem turistů, na druhou stranu, když už přijedou, tráví tu více času (což může být dáno charakterem nabídky HUZ, která lákají návštěvníky např. na wellness pobyty a další balíčky s delším pobytem). Na počtu příjezdů i přenocování v HUZ ve středočeské části Českého ráje se zásadně podílí domácí

³⁴ Automatické sčítací pyroelektrické a magnetické senzory v kombinaci s kontrolním fyzickým sčítáním návštěvníků každé lokality.

návštěvníci (92,9 %, resp. 94,2 % z celkového počtu příjezdů, resp. přenocování v roce 2022). Rakovnicko je tak z pohledu zahraničních návštěvníků opomíjenou destinací.

Dle dat mobilního operátora T-Mobile (za období červen–říjen 2022) přijelo do destinace 79 tis. turistů a 140 tis. výletníků. Mezi oběma skupinami dominovali domácí návštěvníci (téměř 90 %). Podíl turistů na celkovém počtu turistů napočítaných v celém SČK byl cca 4,9 % (což spíše neodpovídá 3,5% podílu dle statistik HUZ), podíl výletníků 5,5 %.

Nejvíce navštěvované a zatížené lokality

Turistická oblast Rakovnicko patří mezi oblasti s nejméně navštěvovanými cíli. Návštěvnost v řádu desítek tisíc zde vykazuje pouze Muzeum Českých Drah v Lužné u Rakovníka a Muzeum T.G.M. v Rakovníku. Muzeum ČD má přitom vyšší návštěvnícký potenciál, resp. počty návštěvníků zde neodpovídají významu muzea jakožto nejvýznamnějšího železničního muzea v ČR (viz také závěry TOP Lines). V r. 2022 ho navštívilo téměř 36 tis. návštěvníků. Muzeum T.G.M. v Rakovníku pak navštívilo téměř 24 tis. návštěvníků. Lze předpokládat, že vysokou úroveň návštěvnosti má také Pivovar Krušovice, zejména ve spojitosti s akcemi, které se konají v jeho areálu (např. Slavnosti piva Krušovice s návštěvností kolem 10 tis. lidí).

Další nejnavštěvovanější cíle v území mají již jen nízkou úroveň návštěvnosti – do 10 tis. návštěvníků ročně. To znamená, že v nejexponovanější dny navštíví tyto cíle řádově vyšší stovky návštěvníků.

Z hlediska návštěvnosti jednotlivých lokalit tak nelze hovořit o overturismu, protože se nejedná o čísla, při kterých by docházelo k dlouhodobě vysokým dopadům na dotčené území. Dílčí problémy však působí nedostatečná infrastruktura, např. pak nedostatečné parkovací kapacity u Muzea ČD v Lužné u Rakovníka

Na absenci (z hlediska návštěvnosti) významnějších cílů má vliv skutečnost, že atraktivnější části okresu Rakovník (zejména území Křivoklátska od hradu Křivoklát po zříceninu Krakovec) jsou součástí DMO Berounsko. To tak zabralo turisticky nejatraktivnější část Rakovnicka jak z hlediska přírodního, tak kulturně-historického potenciálu.

Za „bílé místo“ lze v zásadě považovat celou oblast Rakovnicka (bez území DMO Berounsko), která leží ve stínu Křivoklátska a je turisty opomíjena. Přitom zde je turistům co nabídnout. Zásadní potřebou z hlediska nabídky je však využívání atraktivit a atrakcí v sousedních oblastech. Z tohoto hlediska je potřeba si uvědomit, že pro přitahování turistů odjinud nemá smysl propagovat jenom samotné (zbytné) území Rakovnicka, ale je potřeba se „přizívit“ na okolních atraktivitách (zejména v území Křivoklátska). Proto by bylo vhodné namísto zakládání vlastní DO spíše připojit Rakovnicko k DMO Berounsko (a zrealizovat tak dříve zamýšlený záměr vytvoření DMO Karlštejsko – Kokořínsko).

Z bodového hlediska lze jako bílé místo do určité míry považovat Muzeum ČD, které nemá z hlediska návštěvnosti naplněný potenciál.

Skladba, chování, názory a potřeby návštěvníků

Na základě šetření realizovaného v rámci zpracování tohoto Programu, dat mobilního operátora T-Mobile, dat z databáze HUZ a informací z řízených rozhovorů lze formulovat následující hlavní závěry týkající se skladby návštěvníků destinace Rakovnicko:

- Typickými návštěvníky jsou aktivní turisté a senioři. Cílovou skupinou jsou také rodiny s dětmi, pro které destinace představuje čisté bezpečné prostředí, problémem je ovšem absence služeb, které by motivovaly tuto CS k opakovaným návštěvám. Destinace má naopak minimální návštěvnost zahraničních turistů.

- Rakovnicko může těžit z polohy na trase mezi Prahou a Karlovými Vary jakožto nadnárodními cíli ČR. Turisté přejíždějící mezi oběma cíli sem mohou zavítat na výlet, nebo zde přenocovat (za předpokladu relevantní nabídky ubytování).
- HUZ v Rakovnicku vykazují (z hlediska SČK) nadprůměrnou hodnotu průměrného počtu přenocování (2,6). To může souviset se specifickou nabídkou místních HUZ (např. wellness produkty a další balíčky pro delší pobyty).
- Dominantní skupinou turistů jsou domácí turisté, kteří tvoří téměř 93 % návštěvníků HUZ. U výletníků je podíl domácích výletníků ještě 88 % (dle dat T-Mobile až 90 %).
- Rakovnicko je letní destinace. 45 % počtu příjezdů hostů a 58 % počtu přenocování v HUZ připadá na letní měsíce.
- Domácí turisté přijíždějí dle dat T-Mobile zejména z SČK (cca 30 % domácích turistů). Dále z Prahy (přes 20 % turistů) a Ústeckého kraje (cca 17 % turistů). S velkým odstupem pak z Plzeňského (cca 8 %), Karlovarského, Jihočeského a Jihomoravského kraje (všechny do 5 %).
- Středočeští turisté pak podle stejného zdroje pocházeli zejména z okresu Kladno. V malé míře pak z okresů Rakovník (nejspíše se jedná o zkreslená data), Praha-západ, Praha-východ a Beroun.
- Zahraniční hosté HUZ pocházejí především z Německa (téměř 1 z 3 tis. hostů), Dánska (450 hostů), Slovenska (400) a Polska (200).
- Domácí výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména ze Středočeského kraje (přes 55 %)³⁵, dále Prahy (15 %) a Ústeckého kraje (cca 12 %). Z toho vyplývá, že území neláká výletníky ze vzdálenějších zdrojových oblastí, resp. je relativně malý radius, odkud jsou výletníci ochotní do území jet. Překvapivé je tak, že navzdory dobré silniční dostupnosti z Prahy zde Pražané nemají zdaleka takový význam, jako v jiných turistických oblastech.
- Zahraniční výletníci pocházejí dle dat T-Mobile zejména z Ukrajiny (zjevně zkreslený údaj), dále z Polska, Německa, Slovenska, Rumunska a Belgie.
- Ze Středočechů podnikali výlety v destinaci zejména obyvatelé okresu Kladno, v mnohem menší míře pak z okresů Rakovník (pravděpodobně zkreslený údaj), Praha-západ a Beroun.

³⁵ Otázkou je ovšem správnost dat, tedy to, zdali při analýze T-Mobile došlo k odfiltrování návštěv z jiných důvodů, než za turistikou.